T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

89827

Ahmet ÖCAL

KARAKUYU KÖYÜ (BOĞAZLIYAN-YOZGAT) ÇEVRESİ MASALLARI

I

(Metinler ve İncelemeler)

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu

ERZURUM- 1999

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Halk Edebiyatı Bilim Dalı'nda jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman
Prof. Dr. Bilge SEYİDOĞLU

Jüri **Jüri**

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. ..../..../.....

Prof.Dr. Bilge SEYİDOĞLU
Sosyal Bilimler Enstitü
Müdürü

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Ahmet ÖCAL

KARAKUYU KÖYÜ (BOĞAZLIYAN-YOZGAT) ÇEVRESİ MASALLARI

I

(Metinler ve İncelemeler)

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu

ERZURUM- 1999

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

I.CİLT

ÖZET..... VI
ABSTRACT..... VII
ÖN SÖZ..... VII
GİRİŞ..... 1-4
A. Karakuyu Köyü ve Çevresinin (Boğazlıyan-Yozgat) Tarihi.. 1
B. Karakuyu Köyü ve Çevresinde (Boğazlıyan-Yozgat) Yerleşen Aşiret Oymak ve Cemaatler..... 2
C. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nin Coğrafî Özellikleri..... 3
1. Ulaşım Durumu..... 3
2. İklim Şartları..... 3
3. Bitki Örtüsü..... 4
4. Ekonomisi..... 4
I. BÖLÜM..... 6-13
A. Masal Nedir..... 6
1. Ansiklopedi ve Lügatlardaki Tanımı..... 6
2. Kitaplardaki Tanımı..... 7
3. Tezlerdeki Tanımı..... 8
4. Derleme Bölgesindeki Masal tanımı..... 9
B. Türk Halk Masalları Üzerine Yapılan İlmi Çalışmalar..... 10
a. Doktora tezleri..... 10
b. Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde Masal İle İlgili Lisans Tez Çalışmaları..... 11
D. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nde Masal Çalışmaları..... 13
1. Masal Anlatma Geleneği..... 13
2. Tanınmış Masalcılar..... 13

II.BÖLÜM..... 15-16

A. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nde Uygulanan Masal Derleme Yöntemleri..... 15

1.Birebir görüşme yoluyla anlattırarak kaydetme..... 15

2.Anlatılanları anında yazıya geçirerek kaydetme..... 15

3.Geniş dinleyici kitlesine anlattırarak kaydetme..... 15

B.Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat'nde Derleme Esnasında Karşılaşılan Güçlükler ve Güçlükleri Aşmada Uygulanan Yöntem..... 16

III.BÖLÜM.....18-174

A. Masalların Tasnifi.....18

B. Kaynak Kişiler Künyesi..... 19

C. Masalların Özetleri..... 24

D. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat) Masallarında Motif Yapısı..... 65

1. Motif..... 65

E. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat Masallarında Tespit edilen Motiflerin Motif Index of Folk Litarature Göre Tasnifi..... 69

A.Mitolojik Motifler..... 70

B.Hayvanlar..... 79

C.Yasak..... 85

D.Sihir..... 89

E.Ölüm..... 99

F.Olağanüstülükler..... 102

G.Devler..... 112

H. İmtihanlar..... 116

J.Akıllılar ve Aptallar..... 123

K.Aldatmalar..... 130

L.Kaderin Ters Dönmesi..... 136

M.Geleceğin Tayini..... 138

N.Şans ve Talih..... 140

P.Cemiyet..... 143
Q.Mükafatlar ve Cezalar..... 145
R.Esirler ve Kaçaklar..... 148
S.Anormal Zulümler..... 149
T.Cinsiyet..... 152
U.Hayatın Tabiatı..... 155
V.Din..... 156
X.Mizah..... 159
Z.Çeşitli Motif Grupları..... 163
F. Karakuyu ve Çevresi'nde Derlenen Masalarla Diğer Bazı Bölgelerden derlenen Benzer Masalların Karşılaştırılması..... 174
SONUÇ..... 182
BİBLİYOGRAFYA..... 185
İNDEKS..... 191-197

II. CİLT

IV.BÖLÜM..... 198-484
METİNLER..... 198-477
1. Altın Saçlı Oolan-Gilaboru Saçlı Gız..... 198
2. Dört Köseler..... 201
3. Ölü Yiyen Dev..... 205
4. Geyik..... 207
5. Karga..... 211
6. Yılan..... 214
7.Hüsnü Yusuf..... 216
8.Keloolan (1)..... 222
9. İfrit..... 228
10. Keloolan (2)..... 230
11.Ejderha..... 236
12. Şahmaran Padişaanıng oolu..... 239

13. Yidi Başlı Dev..... 243
14. Keloolan (3)..... 251
15. Nardene 260
16. Lale..... 263
17. Cıncıh Gız..... 267
18.Topal Dev..... 271
19. Padişaaın oolu 275
20. Dilerim Çengisi..... 280
21. Emir Celep..... 284
22. Şeker Pare 286
23. Hav Hav..... 289
24. Altın Tabak..... 291
25. Üç yumurta 295
26. Kaya Koltuğu..... 298
27. Ayı Kulak..... 304
28. Keloolan (4) 311
29. Deli Gardaşınan Ahıllı Gardaş 313
30. Ak Kavak Gızı ile Babörek..... 319
31. Şah İsmail 326
32. Keloolan (5) 329
33. Ya Velvele 322
34. Tılsımlı Padişaah..... 335
35. Sihirli Elma 343
36. Giyik Gardayınan Gözel Ayşe..... 347
37. Gülüncü Güller Açan Gız..... 357
38. Dünya Gözeli..... 367
39. Kör Gız..... 373
40. Üç Gardaş..... 378
41. Tosbağa Gız..... 382
42. Çiftçinin Gızı..... 385
43. Ahizar 388
44. Hezer..... 391

45. Şah İsmayıl..... 394
46. Arzıynan Gamber..... 397
47. Devriş..... 402
48. Piri Yili..... 406
49. Kirli Tahta..... 410
50. Nenarı..... 413
51. Sülüman Ağa'nın Gızı..... 417
52. Ahıllı Ahmadinen Deli Ahmet..... 421
53. Hacı Mahmud..... 422
54. Fakır Avrad..... 426
55. Mustafacık..... 428
56. İsimsiz..... 430
57. Gonya Valisi..... 436
58. Mısırda İki Arhadaş..... 443
59. Gadın Kesen Padişaah..... 452
60. Isdambıl Valisi..... 457
61. Köse..... 460
62. Padişaan Güccük Gızı..... 463
63. Çıralıhdaa Gız..... 468
64. Gözel Ahmet..... 471
65. Kızlar Ağası ile Erkekler Ağası..... 473
66. İbibik..... 475
SÖZLÜK..... 477-484

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖZET

DOKTORA TEZİ

KARAKUYU KÖYÜ VE ÇEVRESİ (BOĞAZLIYAN-YOZGAT) MASALLLARI

(Metinler ve İncelemeler)

Ahmet ÖCAL

Danışman : Prof. Dr. Bilge SEYİDOĞLU

: 1999, SAYFA:IX+484

Jüri : Prof. Dr. Bilge SEYİDOĞLU

:.....

:.....

Çalışmamızda Karakuyu Köyü ve Çevresi(Boğazlıyan-Yozgat)'nden derlediğimiz 66 masal metnini Sitith Thompson'un Motif Index of Folk Literature'daki metoda göre inceledik. Derlediğimiz masalların motiflerini çıkararak tip tasnifini yaptık. Çalışmamız giriş ile birlikte dört bölümden ibarettir. Giriş bölümünde öncellikle masallarımızı derlediğimiz bölgemizin coğrafî ve sosyal durumu hakkında bilgi verdik..

Birinci bölümde Masal hakkında yerli ve yabancı araştırmacıların görüşlerini belirttik, masallar üzerine yapılan ilmi çalışmaları tanıttık Karakuyu ve çevresi (Yozgat-Boğazlıyan) masallarını nasıl derlediğimizi belirterek, kaynak kişiler hakkında bilgi verdik.

İkinci bölümde, Karakuyu Köyü ve Çevresinde uygulanan masal derleme yöntemleri ile derleme esnasında karşılaşılan güçlükler ve güçlükleri aşmada uygulanan yöntemler hakkında bilgi verdik

Üçüncü bölümde Masalların tiplerini tespit ettik. Ebarhard-Boratav ve Aarne-Thompson kataloklarındaki tip numaralarını ve masalların özetlerini verdik.Karakuyu ve Çevresi masal metinlerini bölgenin ağız özellikleri ile, Thompson tasnifine bağlı kalarak tasnif ettik.

Sonuç bölümünde, Karakuyu ve Çevresi masallarında tespit ettiğimiz hususları değerlendirdik

Dördünce bölümde bölge ağız özelliği ile tespit ettiğimiz masal metinlerini yazıya geçirdik.

ABSTRACT

THESİS FOR a DOCTOR'S DEGREE

THE FOLK TALES of

KARAKUYU VILLAGE and THE VICINTY

(Texts and Searschs)

Ahmet ÖCAL

Supervisor : Prof. Dr. Bilge SEYİDOĞLU

: 1999, PAGE: IX+484

Jury : Prof. Dr. Bilge SEYİDOĞLU

:.....

:.....

In our study, we examined the 66 fiction text as the methot in the Motif Index of Folk Literature of Stith Tholpson whuch gathered from Karakuyu Villaga and the vicinty, we separated typically by taking out the motifs of the fictions.

Our study is consist of four together with entarence chapter. In the enterance chapter, especially we given information about the state of our region social and geographical that we to cleaned up our folk tale.

In the first chapter, we gave the information about the soudce persons who determinied how we gathered the folk tales of Karakuyu Village and the vicinty

In the second chapter we gave the information the methods of the folk tales collected and We be conforented with difficulties and we gave the information the that we put a plan into practice the methods of the solved difficulties.

In the third chapter, We demostrated the types of the fictions we presented summaries of fictions and type numbers in the catalogues of Eberhard-Boratov and Aarne –Thompson. we found the return in the catalogue by proving the motif numbers in the Motif Index of the fictions

In the result chapter, we opparectiod the new fiction the new fiction types .

In the fourth chapter, We give the folk tales texts with local dialect characteristic the Karakuyu Village and Vicinty.

A. ÖN SÖZ

Anlatım esasına dayalı edebi ürünler sınıfına giren masallar üzerine bugüne kadar pek çok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı menşe meselesini ele alırken bir kısmı da fonksiyon ve katalog çalışmasına ayrılmıştır.

Yurdumuzda yapılan akademik karakterli masal çalışmalarının sayısı da oldukça kabarıktır. Bugün Türk Halk Bilimi veya Türk Halk Edebiyatı sahasında akademik kariyere sahip pek çok ünlü kişi vardır. Bu ünlülerden birisi de hocam Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu'dur. Hocamızın izini takip etme gibi bir niyetimiz bizi bir masal çalışmasına itmiştir. Ancak bu çalışmanın sınırları geniş bir coğrafyayı kapsayacak mikyasta değildir. Dar bir coğrafyaya ait masallar çalışma konusu olarak seçilmiştir.

Giriş bölümünde bu coğrafyayı, coğrafyanın özelliklerini, ulaşımını ve tarihini vermeye çalıştık.

Bizden önceki çalışmalarda yurdumuzda ve dünyada yapılan masal çalışmaları hakkında bilgiler verildiğinden tekrara düşmemek için bu çalışmaya aktarmadık. Ancak bu çalışmaların neler olduğunu belirttik.

Kaynak kişi künyesini ve çalışma alanında tanınan masalcıları ayrı ayrı tanıttık. Masalın tanımı ile bölgede aldığı adı gösterdik. Masalcıların bu işi meslek olarak sürdürmediklerini yazdık

Derlemelerimizi ses kayıt cihazıyla yaptık. Elimizde 28 kayıt kaseti oluştu. Dar bir coğrafya içinde yüzü aşan masal metnine sahip olduk. Ancak bunların bir kısmı eksik veya birbirinin tekrarı niteliğinde olduğundan bir elemeye tabi tuttuk. Sonuçta elimize altmış altı metin geçmiş oldu. Altmış altı masal metnini, transkıripsiyon işaretleri kullanmadan, mümkün olduğunca ağız özelliklerini muhafaza ederek yazıya aktardık. Yazıya aktardığımız masal metinlerini Aarne - Thompson ile Eberhard - Boratav kataloğundaki konu tasnifine göre sıralandırdık.

Bu metinlerin özetini verip Aarne - Thompson ile Eberhard - Boratav kataloglarına göre tip numaralarını gösterdik. Daha sonra bu tiplerdeki motifleri Stith Thompson'un Motif Index of Folk Literature adlı eserine göre verdik.

Yararlandığımız kaynakları çalışmamızın sonuna alfabetik sıra halinde koyduk. Bu çalışmalara Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde yapılan masal konulu lisans tezlerini ve Erciyes dergisindeki masal konulu çalışmaları ekledik.

Mahalli deyim veya kelimelerin okuyucuya anlama güçlüğü sağlayacağını düşündüğümüzden, kolaylık olsun diye, çalışmamızın bitimine bir sözlük kısmı koyduk.

Çalışmamızı, konu seçiminden derlemeye ve yazıya aktarımdan tasniflemeye kadar, her aşamasında, yardım ve desteklerini esirgemeyen, teşvikleriyle heyecanlandıran hocam Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu sayesinde tamamlayabildik. Burada kendisine saygı ve şükranlarımı sunmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum. Ayrıca görüşlerinden istifade ettiğimiz Yrd. Doç. Dr. Erdoğan Altınkaynak'a, Dr. Namık Aslan'a ve Mehmet HOROZ'a teşekkür ederim.

Erzurum, Eylül, 1999 **Ahmet ÖCAL**

GİRİŞ

A Karakuyu Köyü ve Çevresinin (Boğazlıyan-Yozgat) Tarihi:

Karakuyu Köyü adını köyde bulunan, şimdilerde kapatılmış durumdaki bir kuyudan almaktadır. Kim tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmeyen bu kuyunun suyunun aktığı söylenmektedir. 1940'lı yıllara kadar açık olduğu söylenen kuyuya bir çocuk düşmüş ve boğularak ölmüştür. Bu olay üzerine kuyunun ağzı kapatılarak, üzerine, cami imamının oturması için "Hocaevi" binası yapılmıştır.

Köyün ne zaman kurulduğu hakkında kesin bir bilgi yoktur. Köyün yaşlıları ilk iskanın 150-200 yıl öncesine gittiğini söylemektedirler. Şu anda elli haneden oluşan köyün ilk yıllarında göçer hayatı yaşayan Ayağıkırıkoğulları'ndan Süleyman Kâ (Süleyman Kahya) ile Emirhacıoğulları (İmirhaclar) ve İbasuşakları tarafından kurulduğu söylenir.

Bu aileler, köyün bitişiğinde bulunan ini (Tepenin içine doğru giren büyük boşluk) çardak (koyunları kapatmak için kullanılan kapalı alan) olarak kullanmışlardır. Yaklaşık üç bin koyunun girebileceğini söyledikleri in, köylüler tarafından çardak olarak kullanılmış, hayvancılıktan vazgeçildikten sonra kullanımdan düşürülmüştür.

Yerleşim yıllarında ve daha sonraları çevrelerinde bulunan Ermeni köylerinden çok eziyet gördüklerini anlatan köylüler, "bizi buraya devlet yerleştirirken bir hesap güdüyordu" diyorlar. Çevre köylerden Çatak, Uzunlu, İğdeli, Karahallı köylerindeki Ermeniler Karakuyu bölgesine yerleşim yapılmaması için her türlü yolu denemişlerdir. Çekilen sıkıntılar yaşlıların canlı hatıraları arasındadır.

Köyün tarihi, resmi kayıtlarda da yenidir. Boğazlıyan nüfus müdürlüğü ve Tapu müdürlüğünde yaptığımız araştırmalarda, köyle ilgili en eski tapunun 1279 (1863) yılına ait olduğu, Boğazlıyan Tapu Dairesinde bulunan, Tapu defterinin I. ve XII. ciltlerinde eski yazı ile kayıtlı olarak görülmektedir. Ev yerleşim tapuları ise daha sonraki yıllara aittir.

Köyde 1904 yılında yapılan nüfus kaydına göre 10 lakap altında otuz aile kayda geçmiştir. Boğazlıyan Nüfus idaresinde köyle ilgili daha eski kayıt yoktur.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Köyün tarihi Boğazlıyan tarihinden ayrı düşünülemez. Dolayısıyla Dulkadiroğlu Beyliği'nden ayrılarak Bozok Yaylasına yerleşen Türkmenlerden olduğunu ileri sürebiliriz. Köyden pekçok insan İmparatorluğun son dönemlerinde girdiği savaşlarda hayatını kaybetmiş, Kurtuluş Savaşı'nda da düzenli birliklere ve çetelere asker vermiştir. Bunların isimleri köylülerce bilinmekte (Ayağıkırıkoğulları'ndan Süleyman oğlu Ömer ve Seyit kardeşler: Balkanlar'da; Emirhacıoğulları'ndan Abdullah oğlu Ömer: Kurtuluş Savaşı) fakat, Boğazlıyan Askerlik Şubesi'nde 1920'li yıllarda çıkan yangın neticesinde resmi kayıtlarda görülmemektedir.

1996 yılında köy gençlerinden Servet Mutlu, özel tim görevi sırasında, Muş ili sınırlarında bölücü örgüt ile girdiği çatışmada şehit düşmüştür.

B. Karakuyu Köyü ve Çevresinde (Boğazlıyan-Yozgat) Yerleşen Aşiret - Oymak ve Cemaatler:

Köydeki ihtiyarlar kendilerine "İnce Türkmen" adını vermektedirler. Komşu köylerden Yeni Kışla'nın Türkmenliklerini beğenmedikleri için, kendilerine bu adı yakıştırdıklarını söyleyen köylülerin tamamı Türkmendir. Prof. Fikret Türkmen ise bir mülakatta bu köyün Tülek (?) olduğunu söylemiştir.

Bilindiği üzere Anadolu'yu vatan yapan türkler, Oğuz Türkleridir ve bunların konuştuğu Türkçe de Oğuz Türkçesidir. 11. Yüzyıldan itibaren büyük topluluklar hâlinde bu topraklara gelen Oğuz Türkleri, yine büyük topluluklar hâlinde Anadolu'nun birer köşesini yurt tutmuş ve bir çoğu yerleştikleri bölgelerde bugüne kadar ağız özelliklerini büyük ölçüde devam ettirmiştir. Ağızların coğrafi dağılımı, aynı zamanda Oğuz boylarının Anadolu üzerindeki yerleşme ve yayılma alanlarını da gösterir[1].

Oğuzlar "gök, gün, dil" kelimelerinde olduğu gibi kelime başındaki "k" ve "t" seslerini "g" ve "d"'ye çevirme temayülündedir. Bu yörede topladığımız masallarda da bu görüşü destekleyen ağız yapısı açıkça görülmektedir.

---

[1] .Leyla Karahan, "Küçük Türkistan: Anadolu", **Tarih Boyunca Anadolu'da Türk Nüfus ve Kültür Yapısı (Tebliğler)**, Ankara, 1995, s.177.

C. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nin Coğrafi Özellikleri

1. Ulaşım Durumu

Karakuyu Köyü Yozgat İli Boğazlıyan İlçesine bağlı, ilçeye 25 km uzaklıkta, ilçenin tam kuzeyinde Sarıkaya ilçesi ile Boğazlıyan ilçeleri arasında, Çandır'a sınır küçük bir yerleşim merkezidir. Karakuyu Köyü ve çevresinin ulaşım problemi henüz tam manasıyla çözülmemiştir. Bir ihtiyar yolun niye yapılmadığını kendine göre "Bizim memleket daha hâlâ, padişahım çok yaşa" diye söylüyor. "Cumhuriyete ulaşamadık, onun için yapılmıyor" diye çözüm getirmektedir.

Köy yolları stabilizedir. Köyler arası ulaşım genellikle kışın kar yağışı yüzünden ve bahar aylarında yağmur yağmasından dolayı yolların çamur olması nedeniyle kapalıdır.

Bağlı olduğu Boğazlıyan ilçesine en uzak çevre 25 km, en yakın çevre ise 15 km'dir. Ulaşım traktörlerle ve özel otolarla sağlanmaktadır. Çevresindeki diğer ilçe olan Sarıkaya'ya 15 km uzaklıktadır. Çandır ilçesine ise 10 km'dir. Karakuyu Köyü ve çevresinin bu ilçelerden başka komşusu yoktur. Dış dünya ile ilişkisini bu ilçelerle sağlamaktadır.

2. İklim Şartları:

Köy, küçük bir vadinin ağzına, kurak bir bölgeye yerleşmiştir. Köyün yaşlıları, "İskan sırasında hükümet tarafından, daha aşağıdaki sulak arazinin köylüye iskan için verildiğini, ancak, develeri sivrisinek ısırmasın diye özellikle bu bölgenin seçildiğini sık sık belirtirler.

Karakuyu Köyü ve çevresinde yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı (yağış genellikle kar) bir bozkır iklimi hüküm sürer. Nisan - Mayıs ayı ve Eylül - Ekim yağmurludur. Haziran - Temmuz - Ağustos aylarında yağış yoktur. Aralık ortasından sonra Ocak ve Şubat aylarında kar yağışlıdır. İlkbahar, Sonbahar ve Kış aylarında sert poyraz eser.

Geceleri, mevsim şartlarına göre soğuk veya serindir. Sıcaklık değişikliği oldukça fazladır. Sıcaklık farkı mevsimlere göre değişebilmektedir. Bu farklılık -30 ile +40 derece arasındadır.

3. Bitki Örtüsü:

Orman alanlarına yakın olmasına karşın, ufak tefek bir iki korudan ve özlerdeki, su kanarlarındaki söğüt-kavaktan başka ağaç yetiştirilmemektedir. Çevrede bulunan az miktardaki üzüm bağları da bakımsızlıktan harap durumdadır. Bölge tamamen mera özelliği taşır. Bu meralarda besleyici değeri yüksek ot çeşitleri (madımak, tekircan, yemlik, kenger, kangal, alimdüğmesi, balbaşı, deve gangalı, çakır dikeni, bıtırah vs.) mevcutken tarım alanı açma uğruna bu meralar da eski değerini yitirmiştir.

4. Ekonomisi:

Karakuyu Köyü ve Çevresinin başlıca geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Hayvancılık tarıma göre ikinci plandadır. Günümüzden elli yıl öncesi tarım hayvancılık içindi. Yani Hayvancılık asıl geçim kaynağı idi. Son yıllarda ekili alanların hızla artması meraların tarım alanı haline getirilmesi hayvancılığın gelişmesini engellemiştir. Bunda iş gücünün yurt dışına ve büyük şehirlere göçmenin de fonksiyonu vardır.

Köy 1960'lı yıllara kadar, yakında bulunan Akdağ ormanlarına yaylaya çıkardı. Hayvancılık oldukça gelişmişti. 1960'lı yıllardan sonra yaylacılıktan vazgeçilmeye başlandı.

Son yıllarda tarım tamamen makinaya dayalı olarak yapılmaktadır. Tarım ürünlerinden buğday, çavdar, arpa, mercimek, yulaf, şeker pancarı yetiştirilmektedir.

Çevrede özellikle koyun ve tiftik keçisi hayvan yetiştiriciliğinin esasını oluşturur. Bunun yanısıra büyükbaş hayvanlardan at ve sığır da az miktarda yetiştirilmektedir.

Seri üretime dayalı sanayisi ve madenciliği yoktur. Sanayi ürünü sayılan şeker pancarı üretimi de son yıllarda başlamıştır. Türistik bir önemi de yoktur.

Köyde kahve yoktur. Köylülerden hemen her haneye ait bir köy odası vardır. Bu köy odaları dışardan gelenlerin ağırlandığı ve köylülerin toplanıp sohbet ettiği mekandır.[2]

[2]. Ahmet Öcal, "Oda", **Erciyes**, C. XIX , S. 222, Kayseri 1996, s.11.

I.BÖLÜM

A . Masal Nedir

Kelime Habeşçe "**mesl**", Aramice "**maslâ**" İbranice "**mâsâl**"dan Araplara "**mâsal**" şekli ile mukayese ve karşılaştırma manasıyla geçtikten sonra Türkçeye mal olmuştur.[3]

Türkiye Türkçesinde: masal, mesel, metel, matal, hekâ, hekiyâ, hikaye kelimeleriyle ve Azerbaycan Türkçesinde nağıl, Başkurt Türkçesinde : äkiyät, Kazak Türkçesinde : şabuv / şabıs, Kırgız Türkçesinde : atçabû, Özbek Türkçesinde : ertâk, Tatar Türkçesinde : äkiyät, Türkmen Türkçesinde : erteki, Uygur Türkçesinde : çöçâk[4], Doğu Türkistan Türkleri Türkçesi : çocek, Teleutlarda : çorçek, Çuvaşça : hallap[5] kelimeleriyle karşılanan masal anonim edebiyat ürünleri arasında müstesna bir yere sahiptir.

1. Ansiklopedi ve Lügatlardaki Tanımı :

Masal (i. ar. mesel'den) : Genellikle olağanüstü kahramanlara ve maceralara yer verilen, konusu hayali, kulaktan kulağa anlatılarak geçen halk hikayesi. Öğüt verici hikaye, bir ahlak dersi çıkarılan alegorik eser.[6]

Masal. (Genel) Doğada olmayacak biçimde hayal edilen konuları kapsayan ve kulaktan kulağa anlatılan öykü... Sözlü bir halk anlatımı niteliğiyle gelişmiştir. Bütünüyle hayal ürünü olanları bulunduğu gibi, gerçek olaylara dayananları da vardır. Ne var ki temelde gerçek olaylardan yola çıksa bile olağanüstülüklerle süslenir. Cansız doğa canlandırılır, hayvanlar konuşturulur; cin, peri, dev, zebani vb. gibi hayal ürünü etkenler varlıklaştırılır. İyiler çok iyiye, kötüler çok kötüye indirgenerek ülküleştirilir. Olmuş olanlar ile olması gerekenlerle olması istenenler yüceltilir. Böylelikle halkların dilekleri her türlü abartmaya açık bir anlatımla dile getirilir. Bundan ötürü masal, içinde oluştuğu toplumun inanç, zevk ve dileklerini yansıtır. Halkların çocuksu

---

[3] . Şükrü Elçin, **Halk Edebiyatına Giriş**, Ankara 1981, 386.
[4] . **Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I**, Komisyon. Ankara 1991. 562-563.
[5] . Elçin. **Ag.e.**, 386.

yanlarından türediği için genellikle çocuklara seslenir. İnanç alanlarının temel kaynaklarından biridir. Masal (Fr. Fable), temel yapısı bakımından efsaneden farksızdır. Ayırd edilmesi gerekirse efsanenin çocuklara seslenen ve bundan ötürü de daha çocuksu olan biçimidir denilebilir.[7]

Nağıl (Masal): Şifahi halk edebiyatı şekillerinden biri. Nakil kelimesindendir. Genellikle nesirle yazılır. Azerbaycan Nağılları konu bakımından çeşitlidirler. Mesela: kahramanlık nağılları, sihirli nağıllar, hayvanların hayatına dair nağıllar vs. Nağıllar satirik, yumoristik veya fantastik mahiyet taşır.[8]

Masal: Hikayet, kıssa, mesel, misal.[9]

Mesel : Terbiye ve ahlaka faydalı, yararlı olan hikaye. [10]

Masal: Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların ya da tanrıların başından geçen olağandışı olayları anlatan öykü.[11]

Masal: Umumi bir şeyin veya bir kaidenin anlaşılması için irad olunan ertegi.[12]

2. Kitaplardaki Tanımı

Masal: Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyülük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı...[13]

Masal: Olayların geçtiği yeri ve zamanı belli olmayan, cin, peri, dev, Keloğlan, köse, ejderha gibi kahramanları belirli kişileri temsil etmeyen maceraların hikayeleridir.[14]

---

[6] . **Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi**, C. 13, 1994.
[7] . Orhan Hançerlioğlu, **İnanç Sözlüğü** (Dinler - Mezhepler - Tarikatler - Efsaneler) , İstanbul 1975, 381
[8] . Maarife Hacıyeva - Celal Tarakçı - Şahin Köktürk, **Azerbaycan Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, Samsun 1995, 154.
[9] . İbrahim Olgun - Cemşid Dırahşan, **Türkçe - Farsça Sözlük**, Ankara 1977, 256.
[10] . Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca - Türkçe Ansikyopedik Lügat**, Ankara 1982, 747.
[11] . **Türkçe Sözlük**, C.II., Ankara 1983.
[12] . Şemsettin Sami, **Kamus-ı Türki**, İstanbul 1978, 1253.
[13] . Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul 1982, 75
[14] . Mehmet Yardımcı, **Yaşayan Malatya Masalları Metinler ve İncelemeler**, Malatya 1996.7.

Masal: Belirli bir uzunlukta, bir takım motiflerden veya epizodlardan oluşmuş bir edebi şekil. Olay, olağanüstü bir dünyanın muhayyel bir yerinde geçer; Belirli bir eylemi olmayan şaşırtıcı olaylarla örülü bir anlatım şeklidir."[15]

Masal: Bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait hadiselerin macerası, hikayesi.[16]

Masal:Mücerret bir fikri izah maksadıyla tertip edilen uydurma bir hikaye.[17]

Masal: Bütün dünyadaki ve bizdeki örneklerine bakarak, özelliklerine göre masalı, bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait olayların macerası, hikayesi olarak tanımlayabiliriz.[18]

3. Tezlerdeki Tanımı

Bilge Seyidoğlu, "Masal kelimesi ile halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu, bir varmış, bir yokmuş gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda, yedi içti muradlarına erdiler, yahut onlar erdi muratlarına biz çıkalım kerevetine, gökten üç elma düştü, biri anlatana, biri dinleyene, biri de bana gibi belirli sözlerle sona eren zaman ve mekan kavramıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım kastedilmektedir."[19]

Saim Sakaoğlu, "Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsülü olduğu halde, dinleyicileri inandırabilen, bir sözlü anlatım türüdür".[20]

Umay Günay, "Masal, birçok araştırıcının kabul ettiği gibi sadece çocukları eğlendirmek için anlatılan bir edebi tür değil, aynı zamanda okur yazar olmayan halk için okur yazar halkın romanı ve hikayesi olmaktadır. Masal, roman ve hikayenin ilk şekli olarak kabul edilebilir."[21]

---

[15] . Stith Thompson, The Folktale, USA, 1946, 415.
[16] . Elçin, **Halk Edebiyatı**, 386
[17] . Ali Öztürk, **Türk Anonim Edebiyatı**, Erzurum 1986, 99.
[18] . Hasan Köksal, **Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul 1978, 358
[19] . Bilge Seyidoğlu, **Erzurum Halk Masalları Üzerine Bir Araştırma**, Ankara 1975,
[20] . Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil**, Ankara 1973, 5.
[21] . Umay Günay, **Elazığ Masalları İnceleme**, Erzurum 1975, 2.

Ali Berat Alptekin, "Masal, nesirle söylenmiş ve dinleyicileri inandırmak gibi bir iddiası olmayan, tamamı hayal mahsulü olan mensur bir türdür."[22]

Esma Şimşek, "Masallar, içerisinde olağanüstü kahramanların ve hadiselerin geçtiği klişe bir sözle başlayıp, yine klişe bir sözle biten, dinleyiciyi inandırmak gibi bir iddiası olmayan ve umumiyetle nesir şeklinde söylenen hayal mahsulü türdür."[23]

Namık Aslan, "İnsan aklının, insan mantığının kavrayamadığı hadiseler karşısında (bunlar çoğunlukla tabiat hadiseleridir.) ortaya koyduğu bir tür varsayımlardır."[24]

Bu doktora tezlerinden sonra masallarla ilgili olarak hazırlanan doktora tezlerinde masal tanımlarına rastlanmamaktadır. Biz de bu geleneğe uyuyor ve tekrara düşmemek için tanım yapmıyoruz.

4. Derleme Bölgesindeki Masal Tanımı

Karakuyu Köyü ve çevresinde masal kelimesi ile birlikte masal türünü ifade etmek için daha çok "hikâ" kelimesi kullanılmaktadır ki bu da "hikâye" kelimesinin ağızda aldığı bozulmuş şeklidir. Anlatıcılar "hikâ" veya masalın inandırıcılık iddiası olmadığını bilirler. Hemen her anlatıcı bir olaydan ders çıkarmak, ahlaki öğüt vermek, hoşça vakit geçirmek, insanları güldürmek-eğlendirmek gayesiyle hareket etmektedir.

---

[22].Ali Berat Alptekin, **Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, A.Ü. Fen-Edb. Fak. TDE. Bl. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Erzurum 1982, VII.

[23].Esma Şimşek, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, F.Ü. Sos. Bil. Ens. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Elazığ 1990, 3.

[24].Namık Aslan, **Yozgat Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, E.Ü. Sos. Bil. Ens., (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Kayseri 1994, 1.

B. Türk Halk Masalları Üzerine Yapılan İlmi Çalışmalar:

Bugüne kadar çok miktarda ve bölgesel nitelikli olarak masal derleme ve tahlil çalışmaları yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerini sayıya dahil etmez isek sadece doktora çalışması olarak bu tez ile birlikte 14 adet doktora çalışması vardır. Bu çalışmalar hemen hemen her tezde sıralandırılarak verilmiştir. Burada sadece hazırlayanı, adı, içerdiği masal sayısı verilecektir.

a. Doktora tezleri:

1. Bilge Seyidoğlu, **Erzurum Halk Masalları Üzerine Bir Araştırma,** Ankara 1975. 72 masal metni içermektedir.

2. Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil,** Ankara 1973. 70 masal metni içermektedir.

3. Umay Günay, **Elazığ Masalları İnceleme,** Erzurum 1975. 70 masal metni içermektedir.

4. Ahmet Ali Aslan, **Kuzeydoğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Edebiyatında Masallar,** AÜ. Fen-Edb. Fak. TDE Bl. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 1980. 30 masal metni içermektedir.

5. Ali Berat Alptekin, **Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması,** AÜ. Fen-Edb. Fak. TDE Bl. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Erzurum 1982. 70 masal metni içermektedir.

6. Ziyat Abdülmecit Akkoyunlu, **Binbir Gece Masallarının Türk Masallarına Tesiri,** Ankara 1982. Masal metinleri sadece mukayese içindir.

7. Esma Şimşek, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması,** F.Ü. Sos. Bil. Ens. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Elazığ 1990. 70 masal metni içermektedir.

8. Mehmet Özçelik, **Afyonkarahisar Masalları,** S.Ü. Sos. Bil Ens, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Konya 1993. 70 masal metni içermektedir.

9. Namık Aslan, **Yozgat Masallarında Motif ve Tip Araştırması,** E.Ü. Sos. Bil. Ens., (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Kayseri 1994. 66 masal metni içermektedir.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

10.Yılmaz Önay, **Van Masalları Üzerine Bir Araştırma**, 100. Yıl Ü. , Sos. Bil. Ens, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Van 1995. 70 masal metni içermektedir.

11. Behiye Köksal, **Gaziantep Masalları Üzerine Bir İnceleme**, S.Ü. Sos. Bil. Ens. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 1995. 70 masal metni içermektedir.

12. Seyit Emiroğlu, **Meram İlçesi (Konya) Masalları Üzerine Bir İnceleme,** S.Ü. Sos. Bil. Ens., (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 1996. 70 masal metni içermektedir.

13. Ruhi Kara, **Erzincan Masalları** (Metinler İncelemeler), AÜ., Sos. Bil. Ens, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 1996. 70 masal metni içermektedi

b. Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde Masal İle İlgili Lisans Tez Çalışmaları

Ali İpek, Gümüşhacıköy Masalları, (20 masal vardır), 1973.

Ayşe Gökmerdan, Erzurum Masalları, (20 masal vardır), 1983.

Aziz Dilek, Bucak (Oğuzhan - Burdur) Masalları, (18 masal vardır), 1980.

Erkan Şengöz, Erzincan Masalları, (32 masal vardır) 1974

Gazi Şentürk, Hekimhan Masalları, (19 masal vardır) 1976.

Gülhan Atnur, Erzurum Masalları, (14 masal vardır), 1994.

Hamza Kavlak, Vezirköprü Masalları, (14 masal vardır), 1983.

Hüseyin Pekcan, Sultanköy (Bolu) Masalları, (20 masal vardır), 1980.

Kamber Aray, Iğdır Masalları Üzerine Bir İnceleme, (31 masal vardır), 1968.

Mehmet Bayoğlu, Elazığ Masalları Üzerine Bir İnceleme, (20 masal vardır), 1971

Mehtap Demirci, Ardahan Halk Masalları Üzerinde İncelemeler, (41 masal vardır), 1986

Muhammed Ali Altunpak: Urfa Siverek Yöresinden Derlenmiş Masallar. (17 Masal metni vardır.) 1992

Mustafa Atış, Gümüşhane'de Orta Dereceli Okul Talebelerinin Derlediği Masallar, (41 masal vardır), 1981.

Orhan Aras, Iğdır - Aras Boyu Halk Masalları, (20 masal vardır), 1971

Şahin Barut, Anamur Masalları, (17 masal vardır), 1982.

Tülin Diker, Oltu Masalları, (49 masal vardır), 1979.

Yasemin Altıntas, Anamın Nağılları, (25 masal vardır), 1987.

Yıldırım Koşar, Erzincan Masalları Üzerine Bir İnceleme, (23 masal vardır), 1971.

Yurdanur Sakaoğlu, Tokat Masalları Üzerine Bir Araştırma, (22 masal vardır) 1972.

Zihni Karaaslan, Bingöl Masalları, (21 masal vardır), 1986.

Ziya Hüseyin, Girne Kazası Templos Köyü Masalları Üzerine Bir Çalışma, (23 masal 10 fikra vardır), 1973.

C. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nde Masal Çalışmaları

Karakuyu Köyü ve çevresine ait bu zamana kadar herhangi bir masal çalışması yapılmamıştır. Lisans, yüksek lisans, doktora veya seminer çalışmalarında da araştırma alanına ait bir metne rastlamadık. Ancak çevrede bilinen ve anlatılan masalları Yozgat sınırlarına dahil edilen masal çalışmaları içinde benzer masallara rastlamamız mümkündür.

1. Masal Anlatma Geleneği

Karakuyu Köyü ve çevresinde ifadeyi kuvvetlendirmek, öğüt vermek, eğlendirmek veya hoş vakit geçirmek maksadıyla masallar anlatılmaktadır. Anlatımlarda uzun süren ve genellikle hoş vakit geçirmeye yönelik olarak kullanılan masallar uzun ve soğuk kış gecelerine mahsustur. Kısa anlatımlar ise iş-güç zamanlarında, kısa yoldan hedefe varmak uğruna kullanılmaktadır.

Anlatıcılar bu işi meslek haline getirenlerden değil, büyüklerinden öğreniyorlar. Anlatıcılar geleneği dinleme yoluyla kuşaklara aktarıyorlar. Kuşaklara aktarım süreci içinde masalın çatısında değil vakayı oluşturan yardımcı unsurlarda değişiklik yapılmaktadır.[25] Değişiklik yapılan olay örgüsüne sosyal çevre unsurları katılmaktadır.[26] Metne dahil edilen sosyal çevre unsurları çoğu zaman istem dışı hareketler olarak zuhur etmektedir.

Erkek anlatıcılar masalları daha realist biçime getirmek için özel çaba sarfetmektedirler. Bu yönüyle onlar masalı hikaye havasına sokma gayreti içine düşmektedirler.

2. Tanınmış Masalcılar

Dilber Ulu (14 masal metni derlenmiş 8 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

---

[25].İlhan Başgöz, **Folklor Yazıları**, "Hikaye Anlatan Aşık ve Dinleyicisi"İstanbul 1986, 49-66

[26].Erdoğan Altınkaynak, **Tuncer Gülensoy Armağanı**, "Elazığ Masallarında Karşılaşılan Bazı Sosyal - Çevre Ögeleri Üzerine Araştırma, Kayseri 1995, 142-153.

Rahime Kula (11 masal metni derlenmiş 6 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

Naciye Koyuncu (7 masal metni derlenmiş 4 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

Hatice Hasgül (9 masal metni derlenmiş 5 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

Hazemi Öcal (9 masal metni derlenmiş 2 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir)

Halime Caner (12 masal metni derlenmiş 5 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

Hasan Abaylı (8 masal metni derlenmiş 5 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

Şıhı Koyuncu (14 masal metni derlenmiş 6 masal metni çalışmaya dahil edilmiştir.)

Görüleceği gibi tanınmış masalcıların ikisi erkek altısı kadındır. Bu anlatıcıların tanınmışlığı ünlerinin çevre dışına çıkmasından kaynaklanmamaktadır. Bunlar çevrelerinde tanınan masalcılardır.

Çalışmaya dahil etmediğimiz anlatılanlara gelince bunlar değişik kişiler tarafından anlatılan masallardı. Bazı metinler ise eksik bırakılmıştı. Dolayısıyla sağlam bulduğumuz metinleri aldık. Almadığımız metinleri onarma yoluna gitmedik.

Bu anlatıcıların hiçbiri bir masal anasından veya masalcılığı profesyonel olarak yürüten kişilerden öğrenmemiştir.

II. BÖLÜM

A Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nde Uygulanan Masal Derleme Yöntemleri

Karakuyu Köyü ve çevresinde yapmış olduğumuz derleme faaliyetlerini üç başlık altında toplayabiliriz:

1. Birebir görüşme yoluyla anlattırarak kaydetme:

Masal anlatıcısı ile karşılıklı olarak bir mekanda (anlatıcının hanesinde veya önceden belirlenen bir mekana davet edilerek) buluşuluyor sohbeti masallara getirerek anlattıklarını ses kayıt cihazıyla kaydettik. Anlatılanları önce dinleyip daha sonra yazıya aktarma işini uygulama imkanımız olmadı. Bu işlem masalın akışını bozar endişesini taşıdık.

2. Anlatılanları anında yazıya geçirerek kaydetme:

Birebir görüşme yoluyla kayıt işleminde anlatıcının söylediklerini anında yazıya geçirme imkanını ancak iki masalda uygulayabildik. Burada da bir takım aksaklıklar çıktı. Bu yöntemin uygulanmasını sakıncalı bulduk. Çünkü yazma işlemi anlatıcının hızına erişemiyordu. Dolayısıyla masalın olay akışını ve örgüsünü olduğu gibi aktarma gayretimiz boşa gidiyordu.

3. Geniş dinleyici kitlesine anlattırarak kaydetme:

Masal anlatıcısı olarak tesbit ettiğimiz kişi ile ilk görüşmemiz esnasında kaynak kişi çekindiğini, istenildiği an anlatamayacağını beyan ile anlatım isteğimizi geri çevirdi. Bunun üzerine bir grup olarak (: çevresinden tanıdığımız kişiler; özellikle bayanlardan oluşan bir grup) akşam ziyaretine gittik. Daha önce anlaşmamız üzerine sözü grup içinden birisine bıraktık. Öncü, bir vesile ile sohbeti eski günlerdeki masal anlatmalarına getirdi. Sohbet dönüp dolaşıp eskiden kaynak kişinin de masal anlattığına dayandırıldı ve eski günleri yad ile yeniden bir masal anlatması istendi. Biz bu arada ses kayıt cihazını hazırlayıp uygun bir mekana yerleştirdik. Anlatıcının bu

kayıt cihazından haberdar olmaması için azami gayret gösterdik. Bu yolla kaynak kişiden masal derlemeleri yaptık. Dinleyici kitle huzurunda kaynak kişiden dinleyiciye masal anlattırıp, anlatılanları ses kayıt cihazıyla kaydettik. Her ne kadar masal anlatıcısının jest ve mimiklerini; sözlerini kahramanın durumuna göre tonlamasını, vurgulamasını metinler arasında gösteremedi isek de en başarılı anlatımlar ve sağlam metinler de bu yöntemle elde ettiklerimiz olmuştur.

B. Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat)'nde Derleme Esnasında Karşılaşılan Güçlükler ve Güçlükleri Aşmada Uygulanan Yöntemler

Ses kayıt aracının varlığı kadın olsun erkek olsun bütün anlatıcıları rahatsız ediyordu. Anlatıcı heyecanlanıyor, sesi titriyor, zaman zaman masalın akışını unuttuğundan dolayı anlatmayı durduruyordu. Bunda masal metnini hızlı bir şekilde anlatması da önemli rol oynuyordu. Metindeki ifade zenginlikleri bu nedenle kayboluyordu. Başkaları tarafından (özellikle aydın - elit çevreler tarafından) sesinin dinleneceğini düşünüyor ve ağız özelliklerini konuşma dilinden yazı diline doğru kaydırıyordu. Dolayısıyla anlatımındaki ifade zenginlikleri daralıyor, anlatıcının kendisini sıkmasına sebep oluyordu. Bu nedenlerden ötürü derleme cihazlarını saklama yoluna veya her evde en az bir cihaz bulunduğu için haber vermeden kayıt yapma yoluna gittik. Seslerinin alındığını sonradan farkedenler ise artık havaya girmişti ve bu işi daha çok benimsemişti.

Bayan anlatıcılar özellikle gündüz masal anlatmaktan kaçınıyorlardı. Bunun sebebini araştırdığımızda "-Gündüz masal anlatanın donunu çalarlar-" inanışı ortaya çıktı. Bu inanışı yakın çevremizin uyarısı ile hatırladığımızdan derleme faaliyetlerini akşam saatlerine aktardık.

Özellikle kadınlar, belirli bir yaşın üstündeki erkeklerin yanında konuşmaktan kaçınmaktadırlar. Her ne kadar bu geleneği bilsek de denemeden kendimizi alakoyamadık, fakat, başarısızlığımız ortaya çıktı. Bu yüzden masal kayıtlarında rahmetli eşim Bedriye Öcal'dan büyük yardım gördüm. Bazı kayıtları bizzat kendisine yaptı.

Masal anlattırmak eğlenceye yönelik bir iş olarak görüldüğünden, yaz aylarında, iş-güç zamanlarında bu eyleme pek sıcak bakılmıyordu. Kimse iş

ortamından kendini uzaklaştırıp masal anlatmaya yanaşmıyordu. Bu yüzden derleme faaliyetlerini kış aylarında yaptık.

Folklor ürünlerini toplama esnasında, anlatıcıların profesyonel olmaması bir takım sıkıntıları da beraberinde getiriyordu ki o da, kendilerine göre aydın telakki ettikleri birinin bu tür ürünleri toplama veya kayıt etme isteğine ilgisiz, kayıtsız kalmalarıdır. Hemen her anlatıcı bunu bir şekilde bize hissettirdi. Yaptığımız işin bir zevk meselesi olduğunu anlatıp anlatıcıyı ikna etmeye çalıştık.

Dini nedenlerden ötürü sesini kayıt cihazından esirgeyenler vardı (namahrem inanışı). Bunu da ses kayıt cihazını saklamak veya ev büyüklerinin müsadesini alarak aşmaya çalıştık.

III. BÖLÜM

A. Masalların Tasnifi

Karakuyu Köyü ve çevresine ait 66 masal metni incelenerek Antti Aarne - Stith Thompson[27] tasnifine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır.

1. Hayvan Masalları. _____
2. Asıl Halk Masalları .

    A Olağanüstü Masallar, 1 - 50.(50 adet)

    b. Dini Masallar. _____

    c. Realist Masallar. 51 - 65 (15 adet)

3. Fıkralar _____
4. Zincirleme Masallar. 66. (1 adet)
5. Sınıflandırmaya Girmeyen Masallar _____

Yukardaki sınıflandırmadan da anlaşılacağı gibi Hayvan Masalları, Sınıflandırmaya Girmeyen Masallar bölgemizden derlenememiştir. Fıkralar ise bölge insanı tarafından ayrı bir tür olarak değerlendirildiği için masal veya hekâ yerine anlatılmamıştır.

Derleme sahasında hayvan masalları ve fıkralar da oldukça fazla anlatılmaktadır. Ancak bunlar kısa ve genellikle bir olaya örnek teşkil etmesi açısından veya öğüt verme, ders çıkarma hususunda kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu türleri anlatıcılar masal yerine koymamaktadırlar.

Derlemesi yapılan masallar içinde metinlerin tamamı (biri hariç) Asıl Halk Masallarına ait ürünlerdir. Bu tür masalların motif bakımından zengin oldukları bir gerçektir.[28]

Bölgemizde mevcudu var olmakla birlikte az rastlanan bir masal grubu da "Zincirleme Masallar"dır. Eberhard - Boratav'ın hazırlamış olduğu katalogda yer alan bu sınıfa ait örnek olarak, 1 metin elde edebildik.

---

[27] . Antti Aarne - Stith Thompson, **The Types of The Folktale**, Helsinki,1928.
[28] . Ali Berat Alptekin, **Ag.t.**, 71.

B. Kaynak Kişeler Hakkında Bilgiler

Karakuyu Köyü ve çevresinde derleme yapılan kaynak kişilere ait künye verilmesi, tekrara düşülmemesi için aşağıaki sıraya göre yapılacaktır.

Masalı Anlatanın Adı Soyadı:

Doğum Yeri ve Yaşı:

Tahsili :

Masalı Kimden Öğrendiği:

Mesleği :

Anlattığı Masallar ve Numaraları:

1. Cansel Türksoy

Boğazlıyan 1977

Yüksekokul

Büyüklerinden

Ev hanımı

Şah İsmail, Keloğlan, Ya Velvele.

2. Dilber Ulu

Baraklı 1928

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Keloğlan, Nardane, Lale, Cıncıh Gız, Topal Dev, Padişahın Oğlu, Dilerim Çengisi, Emir Celep,

3. Eser Öcal

Karakuyu 1954

Okur - yazar

Büyüklerinden

Ev hanımı

Kirli Tahta, Nenârı.

4. Fatma Abaylı

Karakuyu 1952

İlkokul

Büyüklerinden

Ev hanımı

Üç Gardaş, Tosbağa Gız, Çiftçinin Gızı, Gızlar Ağası ile Erkekler Ağası.

5. Fatma Aslan

İğdeli 1928

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

İbibik.

6. Filiz İşgüzar

Boğazlıyan 1930

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanım

Ahizar, Hezer.

7. Halime Caner

Karakuyu 1955

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Havhav, Altın Tabak, Üç Yumurta, Mustafacık, Kaya Koltuğu.

8. Hasan Abaylı

Karakuyu 1935

Okur - yazar

Almanya'da arkadaşından

Serbest meslek

(?) , Konya Valisi, Mısır'da İki Arkadaş, Kalın Kesen Padişah, İstanbul Valisi.

9. Hatice Hasgül

Boğazlıyan 1946

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Altın Saçlı Oğlan Gilaboru Saçlı Gız, Dört Köseler, Ölü Yiyen Dev, Sülüman Ağanın Gızı, Ahıllı Ahmedinen Deli Ahmet.

10. Hazemi Öcal

Karakuyu 1926

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Fakir Avrat, Şekerpare.

11. İsmail Abaylı

Karakuyu 1950

İlkokul

Büyüklerinden

Akkavak Kızı ile Ba Borek.

12. Maviş Aslandoğan

Boğazlıyan 1929

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Dünya Gözeli, Kör Gız.

13. Mustafa Öcal

Karakuyu 1917

Eski yazı bilir

Büyüklerinden

Çiftçi

Gözel Ahmet

14. Naciye Koyuncu

Karakuyu 1937

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Hacı Mahmud Ağanın Gızı, Geyik, Garga, Yılan, Hüsnü Yusuf.

15. Rahime Kula

Karakuyu 1954

İlkokul

Büyüklerinden

Ev hanımı

Keloğlan, İfrit, Keloğlan, Ejderha, Şahmaran Padişahının Oğlu, Yedi Başlı Dev.

16. Şıhı Koyuncu

Karakuyu 1930

Okur - yazar

Büyüklerinden

Çiftçi

Ayı Kulak, Keloğlan, Köse, Padişahın Güccük Gızı, Deli Gardaşınan Ahıllı Gardaş, Çırahlıhdâ Gız.

17. Türkan Ünal

Boğazlıyan 1932

Ümmi

Büyüklerinden

Ev hanımı

Şah İsmayil, Arzıyınan Gamber, Devriş, Piriyili.

18. Yasemin Ok

Boğazlıyan 1963

Okur yazar

Büyüklerinden

Ev hanımı

Tılısımlı Padişah, Sihirli Elma, Giyik Gardaşınan Gözel Ayşe, Gulüncü Guller Açan Gız.

C. Masalların Özetleri

Masalların tip ve özeti verilirken Eberhard - Boratav ve Aarne - Thompson'ın tip numaraları, EB ve AaTh şeklinde kısaltılarak verilmiş ve şu sıra takip edilmiştir.

a. Masalın Adı :

b. Masalın EB ve AaTh Kataloğundaki Tip Numaraları:

c. Masalı Anlatan:

d. Masalın Özeti:

Bu sıraya göre verildiğiniden tekrara düşmemek için her seferinde yeniden yazılmayacaktır.

1. Masal

a. Altın Saçlı Oğlan Gilaboru Saçlı Kız

b. EB: 239, AaTh: 707

c. Hatice Hasgül

d. Masalın Özeti

1. Bir adamın, padişahın oğluyla evlenme hayalleri kuran üç kızı vardır.

2. Bu kızların vaadlerini duyan padişahın oğulları kızlarla evlenir.

3. Aradan zaman geçmesine rağmen ilk iki kız sözünü yerine getiremez. Küçük kız söz verdiği gibi iki çocuk doğurur.

4. Kardeşini kıskanan ablalar bir koca karı vasıtasıyla çocukları alarak yerlerine it eniği bırakırlar.

5. Dağa terkedilen çocuklar bir kuş tarafından beslenip büyütülürler.

6. Padişahın oğlu gördüğü rüya üzerine çocukları dağda bulur, onlarla görüşmeye başlar.

7. Padişahın oğlunun, çocukları bulduğunu öğrenen büyük ablalar onlardan kurtulmak için çeşitli hilelere baş vururlarsa da başaramazlar.

8. Gerçeğin anlaşılması üzerine büyük kızlar cezalandırılır, çocuklar anne ve babalarına kavuşurlar.

2. Masal.

a. Dört Köseler

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

b. EB: 351. AaTh: 1000

c. Hatice Hasgül

d. Masalın Özeti.

1. Arkadaş olan dört köseden üçü bir, biri de ayrı yaşar.

2. Ayrı yaşayan üç köse, dördüncü kösenin evinden et çalarlar.

3. Tek olan köse et çalan üç köseyi cezalandırmak ister.

4. Üç köseye hile ile, bir çinik altına bir tilki satar.

5. İntikam almak için tekrar gelen üç köse bu seferde ölmüş insanları dirilttiğine inandıkları bir düdük satın alırlar ve karılarını öldürürler.

6. Üç köse, dördüncü köseyi bir çuvala koyarak hamamın kazanına atmak isterler.

7. Bir çobanla yer değiştiren köse, sürüyü alarak köye döner.

8. Dördüncü kösenin ölmediğini gören hayretle gören üç köse, koyun toplamak için kendilerini hamamın kazanına atarak boğulurlar.

9. Dördüncü köse zengin ve mutlu bir hayata kavuşur.

3. Masal.

a. Ölü Yiyen Dev:

b. EB: 152. AaTh: 311.

c. Hatice Hasgül

d. Masalın Özeti:

1. Bir adamın üç kızı vardır.

2. Bir dev insan kılığına girip küçük kızla evlenir.

3. Dev ölü eti yemektedir.

4. Kız, devin ölü eti yediğini farkedince kaçar kurtulur.

5. Kız bir kervancı çırağı ile evlenip mutlu olur.

4. Masal:

a. Geyik

b. EB:168 AaTh:450

c. Naciye Koyuncu

d. Masalın Özeti:

1.Bir babanın iki çocuğu vardır. Bu çocuklara bir üvey anne getirir

2. Üvey anne çocukları istemez. Adam çocukları ormanda bırakır.

3. Kaybolan çocuklardan erkeği çok susar. Bir geyik izinde biriken sudan içip geyik olur.

4. Yalnız kalan kız çocuk bir kavak ağacının tepesine çıkar.

5. Bir beyin oğlu at sularken kızı farkeder. Onunla evlenmek ister fakat çınarı kestiremez.

6. İki ayrı kocakarı bularak kızı çınardan indirmeyi başarır ve kız ile evlenir.

7. Kızın evlendiğini duyan üvey anne kızı gezmiye getirtir.

8. Beyin oğlu kızı götüreceği zaman üvey anne kızı denize itip beyin oğluna kendi kızını verir.

9. Kızın geyik olan kardeşi bu durumu anlar. Geceleri gelip denizin kenarında bacısıyla konuşur.

10. Geyiğin denizde konuştuğunu beyin oğlu duyar. Suyu, çevresindeki insan ve canlılara içirir.

11. Su çekilince kız çıplak iki çocuğu ile (ikiz doğurmuştur) ortada kalır.

12. Beyin oğlu çocukları ve karısını alır gelir. Üvey annenin kızını da bir katıra bindirip gönderir.

5. Masal:

a..Karga

b. EB: 185 AaTh: 894

c. Naciye Koyuncu

d. Masalın Özeti:

1. Bir adamın bir kızını, hergün, bir karga çevirip "Vay senin kaderine" der.

2. Kız, karga ile konuşup kaderinin ölü başı beklemek olduğunu anlar.

3. Durumu annesine anlatır. Annesi babası kızı da alıp köyden göçerler.

4. Bir dağ başında bir konağa yerleşirken kız içerde, ana - baba dışardayken kapılar birden bire kapanır.

5. Anne - baba geri döner. Kız bir ölünün başında kalır.

6. Yedi sene dolmaya yakın bir gün konağın yakınından bir çingen kızı konağa gelir.

7. Ölünün başını bekleyen kız, namaz kılarken, ölü uyanır, başındaki çingeni görür, onunla evlenir.

8. Yedi yıl ölünün başını bekleyen kız bir sabır taşı ile bir bıçak ısmarlar. Bu sabır taşı ile konuşurken ölümden uyanan oğlan gerçeği öğrenir.

9. Çingen kızını çağırır. Başını bekleyen kızın kendisi olmadığını öğrenir.

10. Çingen kızını cezalandırır, öbür kızla evlenir.

6. Masal:

a. Yılan:

b. EB:106 AaTh:433

c. Naciye Koyuncu

d. Masalın Özeti:

1. Bir adamın çocuğu olmadığından "Bir çocuğum olsa da yılan olsa" diye bir dilekte bulunur.

2. Aradan zaman geçince bu adamın yılan gibi bir çocuğu olur.

3. Bu yılan evlenmek ister. Annesi iki defa evlendirir. Yılan ikisini de öldürür.

4. Üçüncü defa bir fakir kızla evlendirirler. Fakir kız annesinin mezarında uyur. Uykusunda bir rüya görür.

5. Annesi kızına, iğnelerle kaplı gelinlik istemesini söyler.

6. Yılanla gerdeğe giren kız iğneler sayesinde ölümden kurtulur. Yılanın üzerindeki elbisesini çıkartırır.

7. Yılanın elbisesini yakar. Ortaya bir delikanlı çıkar. Evlenirler.

7. Masal :

a. Hüsnü Yusuf.

b EB: 93 AaTh: 432

c. Naciye Koyuncu

d. Masalın Özeti:

1. Bir memlekette bir padişahın kızı ve bir keloğlan vardır.

2. Padişahın kızına otururken bir kuş gelir. Kız kuşa inci, altın bilezik takar, sonra da altın makas vurur.

3. Kuş bir daha gelmez, kız da kuşa aşık olur.

4. Kız kuşu bulmak için padişah olan babasından bir hamam yaptırmasını ister. Bu hamamda yıkanmaya gelenlerin başından geçenleri anlattırır.

5. Bir gün bir keloğlan gelir. Hüsnü Yusuf diye bir kuşla karşılaştığını anlatır.

6. Kız bu kuşun kendi aradığı kuş olduğunu anlar. Keloğlana hamamı verip kendisini kuşa götürmesini ister.

7. Keloğlan kızı kuşa götürür. Kız kuş ile tanışır.

8. Kuş, periler padişahının elinde olduğunu ve nasıl kurtulacağını kıza anlatır.

9. Kız kuşun anasına gider yalvarır. Onun yanında bir odada kalırken, her gün kuş ile de konuşur.

10. Bir gün kuşun annesi kızdan kuşu içeri almasını ister.

11. Kızın bu arada bir oğlu olmuştur.

12. Kız kuşa oğlunu ve annesini görmek için içeri girmesini sağlar.

13. Kuş odaya girince annesine periler padişahının elinden nasıl kurtulacağını öğretir.

14.Kuşun annesi oğlunu kurtarır. Kuş bir delikanlı olur, evine döner.

8. Masal:

a. Keloğlan(1):

b. EB: 257 AaTh: 550

c. Rahime Kula

d. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan bir padişah vardır.

2. Padişah hasbahçede gezerken bir derviş gelir. Padişaha bir elma veren derviş elmanın yarısını kendisinin, yarısını da karısının yemesini ister.

3. Aradan zaman geçer, padişahın bir oğlu olur.

4. Çocuğa ad konacağı zaman derviş gelip çocuğu kaçırır.

5. Çocuk dervişin bulunduğu evdeki odaları gezerken bir odada üç at ve it olan bir odaya girer.

6. Atın önündeki eti ite, itin önündeki otu ata verir. Bunun üzerine at oğlanla konuşur.

7. Oğlan atın dediklerini yapıp oradan kaçar. Bir padişahın kapısına gelir, keloğlan kılığına girer, bahcivanlığa başlar.

8. Keloğlan padişahın küçük kızı ile evlenir.

9. Keloğlan cirit oyunlarında ve savaşta atın tüyünü yakarak attan yardım alır. Atın yardımıyla kayınbabasının gözlerini iyileştirir.

10. Padişahın yaptığı bir savaşta keloğlan tek başına savaşı kazanır. Padişah bu oğlanın damadı olduğunu eline bağladığı mendilden anlar

11. Keloğlanın yiğitliği anlaşılınca yeniden düğün kurulur.

9. Masal:

a. İfrit :

b. EB: 152 AaTh: 709

c. Rahime Kula

d. Masalın Özeti:

1. Bir memlekette bir adamın üç oğlu bir kızı vardır.

2. Adam ölmeden oğullarını çağırıp kızını musalla taşına kim otururşa ona vermelerini vasiyet eder.

3. Adam ölür. Cenazeden dönerlerken musalla taşında bir leyleğin oturduğunu görürler.

4. Bacılarını leyleğe verirler.

5. Leylek kızı götürür. Kız kısa zamanda bunun insan ciğeri yiyen bir ifrit olduğunu anlar.

6. İfrit kızın kendisini öğrendiğini anlar. Bir gün kızın ninesi şekline girip kızı konuşturur.

7. Kız kocasının insan ciğeri yediğinden şikâyetledir.

8. İfrit kıza, seni de yiyeceğim, der.

9. Kız kaçar, kızı ifritten kervancılar kurtarır. Kız kervancılardan biriyle evlenir.

10. Masal:

a. Keloğlan (2):

b. EB: 58 AaTh: 560

c. Rahime Kula

d. Masalın Özeti:

1. Bir memlekette bir padişahın kızları, keloğlan ve annesi vardır.

2. Keloğlan ve annesi fakirdir. Keloğlan odunculuk yaparak evin geçimini sağlamaktadır.

3. Keloğlan sattığı odunlardan aldığı parayla bir yılan, bir kedi ve bir köpek yavrusunu değişik zamanlarda kurtarır.

4. Keloğlanın yaptığı iyiliğe karşılık yılan yavrusu babasının sihirli mühürünü verir.

5. Keloğlan mühür sayesinde zengin olur. Zengin olunca padişahın kızını ister.

6. Padişah kızının karşılığında çok zor şartlar ileri sürer.

7. Keloğlan mühürün tılısımından faydalanıp padişahın isteklerini yerine getirir. Padişahın küçük kızını alır.

8. Padişahın kızı mühürü, saraydaki bir gavura bazı eşya karşılığında verir. Keloğlan yine fakir kalır

9. Keloğlanı bu durumdan yine çocukların elinden kurtardığı kedi ile köpek kurtarır.

10. Kedi ile köpek denizin ortasından mühürü alıp keloğlana verirler.

11. Keloğlan yeniden sarayını kurar. Küçük kızdan ayrılıp padişahın ortanca kızı ile evlenir.

11. Masal:

a. Ejderha:

b. EB: 148 AaTh: 315.

c. Rahime KulA

d. Masalın Özeti.

1. İki kardeş vardır. Biri erkek biri kızdır.

2. Kız kardeş küçükken sinek - böcek yemeye başlar.

3. Büyüyen kız köyde herkesi yer.

4. Erkek kardeş köyden kaçar kurtulur.

5. Erkek kardeş yıllar sonra babasının evine gelir. Köyde yalnız bacısı kalmıştır.

6. Kız oğlanın geldiğini görünce içeri alır. Oğlanın atını yer. Oğlana seni de yiyeceğim der.

7. Oğlan kızı aldatıp elinden kurtulur.

8. Kız oğlanı kovalarken, oğlanın daha önce hazırladığı aslan ile kaplan kızı parçalar. Oğlan kurtulur.

12. Masal:

a. Şahmaran Padişahının Oğlu

b . EB: 188 AaTh: 431.

c. Rahime Kula

d. Masalın Özeti:

1. Bir fakir adamın bir kızı vardır.

2. Bu kız karın üzerinde bir kan görür. Bu kandan ilhamlanarak şahmaran padişahının oğluna aşık olur.

3. Oğlana, kızın babası üç defa mektup yazar. Oğlan da kızı kabul etmediğini yazar.

4. Kız üzüntüden çok zayıflar. Babası annesi bu kızı görmeye dayanamaz. Kızı bir sandığa koyup deniza bırakırlar.

5. Sandığı şahmaran padişahının eniştesi bulur. Kızı sandıktan çıkarır. Kız şahmaran padişahının oğluna aşık olduğunu söyler.

6. Şahmaran padişahının kızı, kardeşi ile bu kızı değişik zamanlarda görüştürür.

7. Oğlan da kıza aşık olur, evlenirler.

13. Masal:

a. Yedi Başlı Dev:

b. EB:77 AaTh:513

c. Rahime Kula

d. Masalın Özeti:

1. Bir adamın bir oğlu bir de kızı vardır.

2. Bu adamın kızını yedi başlı dev kaçırmıştır.

3. Oğlan, bacısını kaçıranın dev olduğunu öğrenince kızı kurtarmaya gider.

4. Oğlan giderken bir ormanda uyur, rüyasında altında uyuduğu çalıdan bir çubuk keserse yardımcı olacağı söylenir.

5. Çalıdan bir çubuk kesen oğlan bacısını devin evinde bulur.

6. Dönüş yolunda ayrı ayrı üç babayiğide rastlar. Onlarla arkadaş olur.

7. Kızı anasına bırakan oğlan arkadaşlarıyla birlikte devin evine yerleşir.

8. Sırasıyla her gün biri evde kalıp yemek pişirir ama yemekleri bir kuru kafa yer.

9. Oğlan kuru kafayı korkutur. Kuru kafa bir kuyuya kaçar.

10. Bu kuyuya oğlandan başka kimse inemez. Oğlan, indiği kuyuda dört kız bulur. Kızları yukarı çıkaran oğlanı arkadaşları kuyuda bırakır.

11. Oğlan en küçük kızın verdiği iki kılı birbirine sürterek yardım ister. Gelen koçlardan yanlışına binerek yedi kat yerin altına iner. Orada bir ejderhadan padişahın kızını ve kuşun yavrularını kurtarır.

12. Padişahın yardımıyla kız oğlanı yer yüzüne çıkarır.

13. Oğlan geldiğinde kızların düğünü olmaktadır.

14. Küçük kızla evlenmeye çalışan arkadaşını öldürüp kendisi evlenir.

14. Masal:

a. Keloğlan (3):

b. EB:158 AaTh:314

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan bir adama, bağ bellerken bir aksakallı gelir. Kabuğunu bağa atmasını, içini de kendisiyle hanımının yemesini söyler.

2. Bağ bol üzüm verir, adamın da aralıklarla iki oğlu olur.

3. Adam oğullarına isim koyacağı zaman aksakallı gelip çocukların ismini kor. Daha önce söylediği üzere çocuğun birini alıp gider.

4. Büyük oğlan giderken kılıcını asar, kardeşini de kılıçtan kan damlarsa kurtarmaya gelmesini söyler.

5. Aksakallı ile giden oğlana bir kuru kafa akıl verir. Oğlan aksakallının kötü niyetini anlar, onu öldürür. Sakalından da üç tüy koparıp alır.

6. Oğlan kurukafanın anlattığı konağa varır. Tüyleri yakıp konağa girer. Konaktan bir at, bir tazı alıp ayrılır. Konağın kapısına da kardeşi için bir işaret bırakır.

7. Bir memlekete varırken at lisana gelip, oğlana bu şehre keloğlan kılığında girmesini söyler.

8. Oğlan keloğlan kılığında şehrin kaz çobanı olur.

9. Padişahın küçük kızı oğlanın altın ve gümüş olan saçını bir gün görür onunla evlenir.

10. Padişahın diğer kızlarıyla evlenen vezirin çocuklarını düğünde keloğlan kendi atına binerek sakatlar.

11. Padişah hastalanır. Geyik etinden kelle paça yapılırsa iyi olacağı söylenir.

12. Kelle paçayı diğer güveyler getiremez. Atının yardımıyla keloğlan getirir.

13. Padişaha kendini tanıtan oğlan, padişahın iltifatını görür.

14. Oğlan bir gün ava gider. Bir ceylan kaldırır. Karşısına bir dünya güzeli, bir de kocakarı çıkar.

15. Kocakarı satrançta hile ile oğlanı yener. Oğlan güç duruma düşer.

16. Kardeşi kılıçtan bu durumu anlar. Gelip kocakarının elinden kardeşini kurtarır.

17. Keloğlan padişahın kızıyla, diğer kardeşi de dünya güzeliyle evlenir.

15. Masal:

a. Nardene.

b. EB: 166 AaTh: 451

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti:

1. Bir köyde hamile kadın ve yedi oğlu vardır.

2. Bu yedi oğlana köy düşman olur. Oğlanlar köyden ayrılır. Ayrılırken analarına, kızı olursa evin damına işaret dikmesini söylerler.

3. Kadının kızı olur ama oğlanlar bilemezler.

4. Oğlanların bir dağın başında evleri vardır.

5. Kız kardeş büyür. Yedi kardeşi olduğunu öğrendikten sonra onları arar bulur.

6. Kardeşleri ile bir arada yaşarken evdeki köpeğin ocaktaki ateşi söndürmesiyle işler tersine döner.

7. Devin kızlarından ateş almaya giden kızı dev takip ederek bulur ve parmağına bir yüzük takar.

8.Yüzük tılsımlı olduğu için kız ölür. Kardeşleri de bu kızı bir devenin üstüne kor. Deve eğilir doğrulur "Üstümde Nardene var" der.

9. Padişahın oğlu bunu görür, kızı yıkayıp gömmelerini söyler.

10. Kız gasledilirken parmağındaki yüzük çıkarılır, kız uyanır. Padişahın oğluyla evlenir.

11. Çocukları olur. Çocuklar dayılarını bulurlarb

12. Yedi kardeş gelip bacılarını bulurlar.

13. Kız olanları anlatır. Oğlanlar gidip devi öldürür.

14. Kız padişahın oğluyla mutlu olur.

16. Masal:

a. Lale.

b. EB: AaTh:

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti:

1. Bir padişah ve yedi senedir alamadığı bir kız vardır.

2. Padişahın bir oğlu ile yanında olağanüstü gücü olan lalası vardır.

3. Padişahın bir oğlu lalasının gücünden yararlanıp kızı devlerin elinden almaya çalışır.

4. Olağanüstü güce sahip bir dev kızı kaçırır.

5. Kız devin tılsımını öğrenip lalaya haber verir.

6. Lale kızı getirirken diğer devler oğlanı yakalayıp gözlerini oyduktan sonra bir kuyuya atarlar.

7. Lale gücünü kullanarak oğlanı iyileştirir. Oğlan ile lale devleri öldürürler. Bir topal dev bırakıp kız ile birlikte padişahın yanına dönerler.

8. Padişah kıskançlığından oğlunu öldürmek ister. Lale oğlanı ölümlerden kurtarır. Padişahın devini de öldürür.

9. Oğlan lalaya kızar. Lala da oğlana babasının hilelerini anlatır, kendisi de taş olur kalır.

10. Bir pir-i fani dede gelip lalenin nasıl kurtulacağını anlatır.

11. Oğlan, çocuğunun yüreğini dedenin dediği gibi yapıp laleyi taş olmaktan kurtarır.

12. Lale tekrar gücünü kullanıp çocukları eski haline getirir, mutlu olurlar.

17. Masal:

a. Cıncık Kız:

b. EB: AaTh:

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti.

1. Bir evin tek kızını şekil değiştiren birine verirler.

2. Kız kervancıların yardımıyla bu adamdan kaçar.

3. Adam kızın izini takip ederek kızı öldürür.

4. Kervancılar kızın kemiklerini bir hana bırakırlar. Kemiklerden bir cıncık kız meydana gelir.

5. Beyin oğlu kızı bulup annesine yardım için evlerine götürür. Düğüne davet edilen bey karısı cıncık kızı da beraberinde götürmek ister. Kız kabul etmez. Cıncık kızın niyeti daha sonra gitmektir.

6. Üstünü değiştiren kız düğüne gider. Orada oynayışıyla herkesin beğenisini kazanır. Bey karısı oğluna düğündeki kızı anlatır. Beyoğlu parmağındaki yüzüğü annesine vererek bu kızı kendisine nişanlamasını ister.

7. Bir gün sonra bey karısı kıza yüzüğü takar. Yaylaya kızı aramaya giden oğlanın ekmeğine kız bu yüzüğü kor.

8. Yüzüğü bulan oğlan aranılan kızın evdeki cıncık kız olduğunu anlar. Eve dönüp cıncık kızla evlenir.

9. Cıncık kızın yaşadığını anlayan eski kocası, kızın izini takip ederek bulur. Çeşitli eşyalar halinde eve girmeye çalışsada başaramaz. Koç haline girip bey oğluna yanaşır. Kız beyoğlunun getirdiği koçtan önce aslan ve kaplan aldırıp kapısına bağlar.

10. Gece insan şekline giren koçu aslan ve kaplana boğdurur. Kocasını durumu anlatır. Mutlu olarak yaşarlar.

18. Masal.

a. Topal Dev.

b. EB: AaTh:

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti.

1. Bir padişah, bir vezir ile kızı yaşamaktadır. Padişah vezirin kızını aldıktan sonra onu keseceğini söyler.

2. Kız padişahı kandırıp elinden kaçar. Babası kızını demir bir sandık içine saklar. Kızın bir oğlu olur.

3. Padişah bu oğlanın kendi oğlu olduğunu anlar. Padişah oğlu aracılığıyla karısını bulur ve yine onu kesmek ister.

4. Kadın padişahı atlatıp oğluyla birlikte kaçar ve kırk başlı bir devin yaşadığı dağa yerleşirler.

5. Dev kadına aşık olur. Kadın oğlunu öldürürse evleneceğini söyler. Oğlanın öldürülmesi için birlikte tuzak hazırlarlar. Oğlan bütün tuzaklardan kurtulur.

6. Oğlunun tılsımını öğrenen kadın onun tılsımını bozduktan sonra gözlerini oyup bir kuyuya attırır.

7. Oğlanı kuyudan kervancılar kurtarıp bir saraya bırakırlar. Padişahın kızı oğlanı iyileştirir.

8. İyileşen oğlan gelip annesini ve devi öldürür. Kızla evlenip mutlu olurlar.

19. Masal:

a. Padişahın Oğlu

b. EB: AaTh:

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti

1. Padişah, karısıyla hasbahçeye gezmeye çıkar ve yorgunluktan uyuya kalır.

2. Padişahın karısı bir dev küpü bulur. Küp kadını içine çeker. Dev küp ile birlikte kadını alıp kaçırır.

3. Padişah uyandığında karısını yanında bulamaz. Üç oğlunu annelerini aramak için gönderir. Oğlanlardan biri devin tılsımını öğrenip devi öldürür.

4. Oğlan kardeşleriyle ayrıldıkları kuyunun başına gelir. Kuyuya inen oğlan üç tane güzel kız bulur.

5. Bulduklarını yukarı gönderen oğlanı kardeşleri kuyuya terkeder.

6. Oğlan küçük kızın verdiği saç tellerini birbirine sürter. Gelen koçlardan aksi yöne gidene binen oğlan yedi kat yerin altına gider.

7. Yer altında kurtardığı padişahın kızı ile birlikte yer yüzüne çıkan oğlan kardeşlerini öldürür. Her iki kıza da kırk gün kırk gece düğün yapar.

20 Masal:

a. Dilerim Çengisi:

b. EB:239 AaTh:707

c. Dilber Ulu

d. Masalın Özeti:

1. Üç kızkardeş padişahın oğlu ile evlenmek için çeşitli vaadlerde bulunurlar.

2. Bu vaadleri duyan padişahın oğlu bu kızları sırasıyla alır. Büyükler vaadlerini yerine getiremez. Küçük kız vaadini yerine getirir.

3. Ablaları tarafından kıskanılan küçük kızın doğurduğu çocuklar köpek yavruları ile değiştirilir. Çocuklar bir kafesle denize atılır.

4. Bu çocukları evlatsız bir adam bulup büyütür.

5. Çocuklarla bey bir av esnasında tanışır. Halaları çocukları görüp tanırlar. Çocukları öldürmeye karar verirler.

6. Halaları çocukları devin yanına gönderirler. Oğlan devin memesinden emerek ölümden kurtulur. Dev Dilerim Çengisi için oğlanı başka bir yere gönderir.

7. Halaların kurduğu tuzaklardan kurtulan oğlan kim olduğunu öğrenip babasına nakleder. Bey oğlu bu halaları öldürür, mutlu olarak yaşarlar.

21. Masal:

a. Emir Celep

b. EB: AaTh:

c. Dilber Ulu:

d. Masalın Özeti:

1. Bir adamın oğlu olur. Adını Emir Celep korlar.

2. Emir Celep kundağında iken kuş olup uçar, padişahın konağının önüne yuva yapar.

3. Kız kuşun farkına varır. Onu tuttuğunda karşısına dünya güzeli bir delikanlı çıkar.

4. Kız kuşun tılsımını öğrenir ve onu cariyelerine gösterir. Oğlan küsüp kaçar.

5. Padişahın kızı hamiledir. Kuş diliyle bahçelerde kocasını arar.

6. Oğlan karısını annesinin babasının yanına gönderir. Kız burada doğum yapar. Emir Celep ile konuşan kızı gören evin kızı annesine durumu anlatır.

7. Kızdan Emir Celeb'i kendisine göstermesini isteyen annesi, oğlunun don değiştirdiğini görünce hemen bu donu ateşe atar. Mutlu yaşarlar.

22. Masal:

a. Şekerpare

b. EB: AaTh:

c. Hazemi Öcal

d. Masalın Özeti:

1. Bir padişah vardır. Padişahın hanımının sancısı tuttuğunda doğum için bir ebe getirirler. Hanım bir yılan doğurur fakat oğlun oldu diye padişaha haber verirler.

2. Oğlan on beş yaşına geldiğinde evlenmek ister. Evlendiği cariyelerden otuz dokuzunu zehirleyip öldürür.

3. Evin hizmetçisi Şekerpare padişaha oğluyla evlenmek istediğini söyler. Fakat kırk kat elbise istediğini de belirtir. Gerdekte kız kırk kat elbiseyi birer birer çıkardıkça oğlan da kırk kat derisinden soyunur. Kız sabaha sağ çıkar.

4. Annesi oğlunu görmek isteyince oğlan kuş olup pencereden uçar.

5. Oğlanın annesi Şekerpare'yi evden kovar. Kız oğlanı arayıp bulur.

6. Şekerpare doğum yaptıktan sonra gelip kaz çobanlığı yapar.

7. Şekerpare oğlan ile bir plan kurar. Oğlan tekrar insan kılığına kavuşur. Mutlu yaşarlar.

23. Masal:

a. Havhav.

b. EB:95 AaTh: 425A

c. Halime Caner

d. Masalın Özeti:

1. Bir padişahın üç kızı, bir beyinde bir oğlu vardır. Beyin oğlu bir peri kızını sevmektedir.

2. Padişahın kızları evlendikten sonra baba evine geri dönerler. Beyin oğlu padişahın küçük kızına sevdalanır. Kız ile oğlan evlenir.

3. Beyin oğlu kızın yanına köpek şeklinde gelir ve yedi sene bu halde kalır.

4. Yedi sene sonra kızın kardeşleri ziyarete gelirler. Kız kendine eş olarak kimi göstereceğini düşünür.

5. Mutfağa giren kediyi kovalayan kız bahçede çok güzel bir delikanlı, bir kız ile bir çocuğu uyur halde bulur.

6. Kız uyuyanların üstüne kendi elbisesini örter.

7. Bu sırada peri kızı uyanıp bu kadının kim olduğunu sorar. Oğlan da yedi senedir kendine köpek suretiyle göründüğü karısı olduğunu söyler.

8. Peri kızı bu yapılan iyiliğe karşılık çocuğunu da alarak yerin dibine gider.

9. Kız kocasıyla birlikte kardeşlerinin yanına döner. Ablaları oğlanı görünce ellerindeki bıçakla parmaklarını keserler.

10. Kocasına kavuşan kız muradına erer.

24. Masal:

a. Altın Tabak.

b. EB: AaTh:

c. Halime Caner.

d. Masalın Özeti.

1. Bir kadını üç oğlu vardır. Bunlar köylerinde sığır gütmektedirler.

2. Üç oğlan başlarının çaresine bakmak için gurbete çıkmaya karar verirler.

3. Oğlanlar yolda bir çobana rastlarlar. Çoban onlara tepedeki kuyuyu ve kuyuda bulunan dev ile üç kızdan bahseder.

4. Üç kardeşin küçüğü kuyuya inebilir. Büyük kardeşler küçük kızı alabilmek için oğlanı kuyuda bırakırlar.

4. Kuyuda kalan küçük kardeş, kızın verdiği yüzüğü yalayınca karşısına çıkan koçlardan yanlışlıkla kara olanına biner ve yerin yedi kat altına gider.

5. Kendini keloğlan yapan oğlan padişahın kızını deve yem olmaktan kurtarır.

6. Padişah kızını kurtaran oğlanı tavus kuşunu vererek ödüllendirir. Yeryüzüne çıkan oğlan kardeşlerini öldürür. Mutlu olarak yaşarlar.

25. Masal:

a. Üç Yumurta

b. EB: AaTh:

c. Halime Caner

d. Masalın Özeti.

1. Bir köyde çok fakir bir anneyle oğul yaşar. Fakirlikten evlenemeyen oğlan gurbete çıkar. Yolda kadın çoban kılığındaki Hızır'a rastlar.

2. Hızır oğlana, tepede bulunan yılanın altındaki üç yumurtayı almasını ve birini çeşme başında, birini ağaç dibinde, birini çukur dibinde kırmasını söyler.

3. Ağaç dibinde kırdığı yumurtadan bir dünya güzeli çıkar. Kız oğlanın isteği üzerine kavak başında kalır.

4. Oğlan köye gider. Bu arada ağacın yanına bir çingene grubu gelir. Sudaki şavkından kızı kendi sanan çingene kızı testileri kırar. Bu olay üç kere tekrar eder.

5. Ağaçtaki dünya güzeli çingene kızına kendisini gördüğünü söyler. Kız çingene kızını yanına alır.

6. Kızın tılsımını öğrenen çingene onun kuş haline gelmesini sağlar.

7. Köylüleriyle birlikte geri dönen oğlan çingene kızıyla evlenir. Bu kızdan bir çocuk olur.

8. Dünya güzeli her sabah bunların penceresine gelerek ötmeye başlar. Çingene kızın farkına varır ve onu öldürtür. Kuşun kanından kavak olur. Kavak beşik yapılmak için kestirilir. Buradan bir parça odun bir kadın yardımıyla kurtulur.

9. Kadının eve getirdiği odun kızdır. Kız eve saklanıp, kadın dışarı çıkınca evi temizler.

10. Kadın kızı yakalar. Durumu öğrendikten sonra onu evlatlık edinir.

11. Bu arada oğlan zengin olur. Kız tay besleme yoluyla maharetini gösterir. Bu arada oğlan tayın yanına gelir.

12. Oğlan kızı görünce tanır. Başından geçenleri öğrendikten sonra çingeneyi ve ondan olan oğlunu bu taya bağlayarak öldürtür. Yeniden düğün kurulup mutlu bir şekilde yaşarlar.

26. Masal:

a. Kaya Koltuğu.

b. EB:239 AaTh:707

c. Halime Caner

d. Masalın Özeti.

1. Bir beyin üç oğlu, bir padişahın üç kızı vardır.

2. Padişahın kızları, beyin oğullarıyla evlenirlerse neler yapacaklarını söylerler.

3. Bey oğullarıyla kızlar evlenir. İlk iki kız vaadlerini yerine getiremez. Küçük kız iki çocuk doğurur.

4. Bunu kıskanan büyük bacılar çocukları it eniğiyle değiştirirler.Çocukları da bir yere terkederler.

5. Çocukları bir koca karı keçi sütüyle büyütür.

6. Çocukların olağanüstü güçleri vardır. Tekrar baba evine dönerler.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

7. Çocuklar bir vesile ile babalarıyla tanışırlar. Annelerini kapı ardından kurtaran çocuklar teyzelerinin cezalandırılmalarını sağlarlar.

8. Çocuklar evlendirilir, mutlu olurlar.

27. Masal:

a. Ayı Kulak.

b. EB: 77 AaTh: 513

c. Şıhı Koyuncu

d. Masalın Özeti:

1. Padişahın kızını bir ayı kaçırır. Kızın ayıdan bir oğlu olur.

2. Oğlan anasını ayının elinden kurtarır, dedesinin yanına getirir.

3. Okula başlayan çocuk diğerlerinin kulaklarını koparır.

4. Oğlandan kurtulmak istiyen padişah onu devin yüzüğünü getirmeye gönderir.

5. Oğlanın kulakları uzun olduğu için ayı kulak derler. Ayıkulak yolda Serçe, Dağtartan, Seyrekbasan adlı üç arkadaş edinir.

6. Yolda rastladıkları yedi başlı devin kardeşini tesadüfen öldürürler.

7. Ayıkulak kuyuya inip devi öldürür. Kuyudaki dört kızı yukarı çıkarır. Arkadaşları onu kuyuda bırakır.

8. Bindiği yanlış koç Ayıkulak'ı yer altına götürür. Orada Zümrüdü Anka kuşunun yavrularını ve padişahın kızını bir ejderhadan kurtarır.

9. Padişah ve Kuşun yardımıyla yeryüzüne çıkan Ayıkulak iki arkadaşını öldürür.

10. Kuyudan çıkardığı kızların ikisini kendisi alır, ikisini de Serçe'ye verir.

11. Yedi başlı devin yüzüğünü de dedesine verir. Mutlu olurlar.

28. Masal:

a. Keloğlan (4).

b. EB:161 AaTh:327

c. Şıhı Koyuncu:

d. Masalın Özeti:

1. Keloğlan sürülerini güttüğü köyün kızlarını süpürge otu toplamaya götürür.

2. Vakit geçtiği için gece yollarını şaşırırlar. Keloğlan bu kızları devlerin evine götürür.

3. Keloğlan sabaha kadar nöbet tutarak kızları deve yedirmez.

4. Sabah bir kurnazlık yapan keloğlan devden kızları kurtarır. Dev kendi çocuklarını yer.

5. Bıçağını unutan keloğlan devin evine tekrar gelir. Bu sefer de devin sakatlanmasına sebep olur.

6. Keloğlan kızlarla köye döner.

29. Masal:

a. Deli Gardaşınan Akıllı Gardaş:

b. EB: AaTh:

c. Şıhı Koyuncu

d. Masalın Özeti:

1. İki kardeş vardır. Bunların biri deli biri akıllıdır.

2. Bunlar ayrılırken akıllı oğlan bütün malı alır, deli oğlana bir ala dana kalır.

3. Deli oğlan danayı bir ibibiğe satar. Bu sayede pek çok altına kavuşur.

4. Altınları akıllı oğlana getirir. İki kardeşin arasına köy imamı girer. Deli oğlan imamı öldürür.

5. Bu iki kardeş altınları çaldırır. Fakir düştükleri için çalışmaya giderler.

6. Bir yerde bir çiftçiye rastlarlar. Anlaşma gereği çiftçi akıllı oğlanın derisini yüzer.

7. Deli oğlan da aynı anlaşma gereği çiftçinin derisini yüzer, kardeşinin intikamını alır.

8. Para kazanıp döner ve evlenirler.

30. Masal:

a. Akkavak Kızı ile Babörek

b. EB: 274 AaTh:1004

c. İsmail Abaylı

d. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan bir adam vardır. Derdine deva bulmak için gurbete çıkar. Bir çeşmenin başında aksakallı bir ihtiyarın verdiği elma sayesinde hem atı, hem iti, hem eşi hamile kalır.

2. Aradan zaman geçtikten sonra ad verme merasiminde gelen aksakallı oğlanın adını Ba Börek, atın adını Dengiboz, itin adını Fini kor.

3. Oğlanın analığı kocasını birisiyle aldatmaktadır. Bunun farkına varan oğlanı öldürmek için tuzak hazırlarlar.

4. Atın yardımıyla tuzaktan kurtulan oğlan evden kaçar.

5. Karşılarına çıkan bir kızla imtihana giren oğlan, atının da yardımıyla kızı yener.

6. Ba Börek kızı alıp memleketine döner ve düğün yaparlar.

31 Masal:

a. Şah İsmail:

b. EB: AaTh:

c. Cansel Türksoy.

d. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan bir padişah vardır.

2. Padişahın hanımı dertlerine deva bulması için padişahı Allaha gönderir.

3. Allahı aramaya çıkan padişahın karşısına bir ihtiyar çıkar.

4. İhtiyarın verdiği elma ile padişahın oğlu atının tayı ve itinin eniği olur.

5. İhtiyar bir müddet sonra gelerek yeni doğanların adlarını kor.

6. Şah İsmail bir gün atını ve itini alarak ava çıkar. Gördüğü bir sarayı yıkınca içinden güzel bir kız çıkar.(Gülizar)

7. Kızın kardeşlerini Arabüzenginin elinden kurtarır. Arabüzengi de güzel bir kızdır. Bu kızı da yanına alır.

8. Padişahın sarayındaki Gülperi'yi de alan Şah İsmail babasının memleketine döner.

9. Babası Şah İsmail'in kadınlarından birini kendisine ister. Şah İsmail vermez. Baba Şah İsmail'in gözlerini oydurarak bir kuyuya attırır.

10. Baba kızları almaya gelince Arabüzengi karşı çıkar.

11. Kervancılar Şah İsmail'i kuyudan çıkarır. Şah İsmail gözlerini kuş tüyü ile iyileştirip babasının memleketine gelir. Babasını öldürüp yeni bir düğünle mutlu yaşarlar.

32. Masal:

a. Keloğlan (5):

b. EB: AaTh:

c. Cansel Türksoy

d. Masalın Özeti:

1. Keloğlanın babası yıllar önce altın aramaya gitmiştir. Keloğlan annesi ve iki ağabeyi ile birlikte yaşamaktadır.

2. İki kardeş babalarını aramaya gider fakat onlar da dönmezler. Biraz büyüyünce Keloğlan da riğerlerinin izinden gider.

3. Keloğlan yolda bir çobana rastlar. Çobandan babasının, ağabeylerinin ve altınların yerini öğrenir.

4. Keloğlan yolda bir kavak ağacıyla konuşur. Keloğlan ağacın isteklerini yerine getirir.

5. Keloğlan canavarın bulunduğu mağaraya varır. Canavarı dışarı çağırıp öldürür. Karnının yarıp kardeşlerini, babasını kurtarır ve altınları bulurlar.

6. Evlerine dönen aile bireyleri mutlu olurlar.

33. Masal:

a. Ya Velvele

b. EB: AaTh:

c. Cansel Türksoy.

d. Masalın Özeti:

1. Bir padişahın üç kızı vardır. Padişah en küçük kızını çok sevmektedir.

2. Küçük kız bir güvercine aşıktır. Güvercin ile her gece konuşmaktadır.

3. Bir gün kız babasıyla konuşurken vaktin geçtiğini anlamaz. Kızı yerinde bulamayan güvercin kıza küsüp gider.

4. Kız bunun bir padişah oğlu olduğunu bir Aksakallıdan öğrenir. Oğlanı bulmak için yola düşer.

5. Aksakallı kıza bir demir kemer, bir de demir çarık takar. Sihirli olan bu eşyaları ancak kızın sevdiği oğlan açabilecektir.

6. Kız hamile kalmıştır. Yolda rastladığı bir atlı kıza yardım eder.

7. Kız oğlanın memleketine varır. Oğlanın düğünü olmaktadır. Kızı oğlanla görüştürmezler.

8. Kız bahçede sabır taşıyla konuşurken oğlan gelir ve kızı kurtarır. Yeniden bir düğün kurup bu kızla evlenir.

34. Masal:

a.Tılısımlı Padişah

b. EB:108 AaTh:1120

c.Yasemin Ok

d. Masalın Özeti

1.Babası ölen şehzade tahta oturur. Annesi oğlunu evermek için giderken yollarına çıkan kulübede rastladığı erkekle kendisi evlenmek ister.

2. Bunu için oğlunu öldürtmek ister.

3. Oğlan bütün tuzaklardan kurtulur.

4. Annesi oğlunun tılısımını öğrenir. Bundan sonra oğlunun gözünü oydurup bir kuyuya atar.

5. Kuyuya atılmasına razı olmayan adam oğlanı bir dağ kenarına bırakır.

6. Oğlan gezerken kuyuya düşer. Kervancılar oğlanı kuyudan çıkarıp yanlarına alırlar.

7. Oğlan kervancılarla birlikte dolaşıp türkü söyler ve hayatını kazanır.

8. Oğlan bir zamanlar kırk haramilerin elinden bir padişah kızı kurtarmıştır. Bu memlekete gelen kervan içinde türkü söyleyen oğlanı padişah cezalandırır.

9. Padişahın kızı oğlanı bu cezadan kurtarır. Saraya yerleşen oğlan rüyasında gördüğü çareyi tatbik ederek gözlerine ve tılsımına kavuşur.

10. Oğlan sevdiği kızı istemeye Yemen'e gider. Sevdiği kızı alan oğlan sarayına döner. Aslan yavrularıyla birlikte kızı da alıp, annesinin yaşadığı yere gelir.

11. Annesini ve kocasını aslanlara parçalatır.

12. Kızın kardeşi kendisinden izinsiz verildiği için eniştesini ve kardeşini öldürmeye gelir. Oğlan kırk haramilerin elinden kurtardığı kızla kaynını evermek ister.

13. Küs olan iki padişahı barıştırıp dördünün düğünü birden yapılır.

35. Masal:

a. Sihirli Elma

b. EB:72 AaTh: 301A

c. Yasemin Ok

d. Masalın Özeti

1. Bir padişahın üç oğlu ve bahçesinde bir elma ağacı vardır.

2. Bu ağacın her sene bir elması olur fakat bu elma çalınır.

3. Padişahın küçük oğlu bu elmayı bir devin çaldığını anlar. Yaraladığı devi kuyusuna kadar takip eder.

4. Üç kardeşin en küçüğü kuyuya iner. Orada karşılaştığı devlerle çeşitli serüvenler yaşar.

5. Güzel bir kızı devin elinden kurtarır. Kızın ablalarını da alarak babasının yanına döner.

6. Padişah oğullarını bu kızlarla evlendirir.

36. Masal:

a. Geyik Kardeş ile Gözel Ayşe

b. EB:90 AaTh:425A

c. Yasemin Ok

d. Masalın Özeti

1. Üç oğlanla bir kızın anneleri ölünce babaları üvey anne getirir.

2. Analık birer bahane ile çocukların evden uzaklaştırılmasını sağlar.

3. Bir dağa terk edilen çocuklar tesadüfen bir kulübede birleşirler.

4. Kız kardeşlerini yemeye gelen devi takip eden üç kardeş üç devi öldürür. Sihirli bir yemekten yiyen erkek kardeşler hayvana dönüşür.

5. Büyük kardeşler dağa giderken küçük kardeş kızla birlikte kalmaktadır.

6. Kız kendisini seven bir padişahın oğluyla evlenir. Şehzadenin analığı kızı kıskanır ve onu bir suya attırır.

7. Hamile olan kızı bir balık yutar. Kız balığın karnındayken doğum yapar.

8. Analık, kızın yerine kendi kızını şehzadenin yatağına sokar.

9. Kızın geyik olan kardeşi de kestirilecekken Şehzade durumu anlıyor. Karısını balığın karnından çıkarıp analığını ve çirkin kızı cezalandırır.

10. Tekrar düğün kurarlar. Mutlu olurlar.

37. Masal:

a. Gülünce Güller Açan Kız

b. EB: AaTh:

c. Yasemin Ok

d. Masalın Özeti:

1. Bir adamın halı dokuyan üç kızı vardır. Kendi aralarında bir zengine varmak istediklerini söylerler.

2. Bunları duyan padişah, kızları evlendirir. Küçük kızın nasibine bir fakir düşer.

3. Hamile kalan bacılardan büyükler küçüklerini küçük düşürürler. Küçük kıza doğumunda melekler yardım eder. Doğan çocuk olağanüstü güzeldir.

4. Diğer bacılar da aynı yerde doğum yapmak ister fakat bunlar şeytanın gazabına uğrayıp çirkin çocuklar doğurur.

5. Padişahın oğlu güzel kızla evlenmek ister. Teyzesi kızın gözlerini çıkarttıktan sonra, kendi çirkin kızıyla padişahın oğlunu evlendirir.

6. Güzel kızı bir çiftçi götürür. Padişahın oğlu da yataklara düşer.

7. Güzel kız padişahın oğlunun atını besler, oğlanı da iyileştirir. Durumu farkeden teyze kızı öldürtür.

8. Sevdiği kızın öldüğünü gören oğlan onu bir tabuta koyup konağının karşısına bırakır. Bu esnada oğlanın burnundan damlayan bir damla kandan kız hamile kalır. Kızdan bir oğlan dünyaya gelir.

9. Oğlan, annesinin bileziğini kızın yanına götürünce kız canlanır.

10. Kızın başından geçenleri öğrenen oğlan teyzesi ile çirkin kızı cezalandırır. Mutlu olurlar.

38. Masal:

a. Dünya Gözeli

b. EB: AaTh:

c. Maviş Aslandoğan

d. Masalın Özeti

1. Halkacılık yapan bir ailenin çok güzel bir kızı vardır.

2. Halkacının kızıyla padişahın oğlu evlenmek ister. Padişah karşı çıkar, halkacı kızı alıp kaçar.

3. Halkacı kızını vezirin oğluna vermek ister. Vezirin ve Padişahın oğlu birlikte askerlik yapmaktadır. Asker dönüşlerinde kız vezirin evinden ayrılmıştır.

4. Vezirin oğlu karısını, Padişahın oğlu sevdiğini aramaya çıkar Bir gün padişahın oğlu bir vesileyle, evlerindeki hizmetçinin, sevdiği kız olduğunu anlar. Eve geldiğinde kızın kaçırıldığını anlar.

5. Çetenin reisi çetedeki bir kadın tarafından öldürülür. Çeteyi bulan padişahın oğlu ile bu kadın dünya güzeli için güreşirler.

6. Oğlan çetenin başını yener. Sevdiği kızı, çetenin başını ve onun çok güzel kölesini alan oğlan babasının evine döner. Mutlu olurlar.

39. Masal:

a. Kör Kız

b. EB: AaTh:

c. Maviş Aslandoğan

d. Masalın Özeti

1. Gülünce güller açan, ağlayınca inci mercan dökülen bir kızla padişahın oğlu nişanlanır.

2. Kız gelin giderken kızın halası hile ile kızın gözlerini çıkarttırıp kendi kızını padişahın oğluna verir.

3. Kör kızı bir sığırcı bulup evine getirir. Bu kız sayesinde sığırcı çok zengin olur.

4. Kör kız gülünce güller açar. Sığırcı bu gülleri satar. Kazandığı parayla kızın gözlerini satın alır. Bir karganın yardımıyla kızın gözlerini yerine kor.

5. Padişahın atlarından birine sığırcı talip olur. Bu at kızın bakımıyla eşşiz bir hale gelir.

6. Padişah atı geri alırken at huysuzlaşır. Kızdan başka kimsenin sözü ata geçmez.

7. Kız atı göndermek için padişahın sarığının üstünde yürüme şartını koyar. Padişah buna kızsa da razı olur.

8. Padişah atı almaya geldiğinde kızı görür. Gelini olmasını ister. Kız olup biteni padişaha nakleder.

9. Padişah oğluna durumu anlatır. Yeniden düğün tutulur. Hile yapan kız geri gelirken attan düşüp ölür.

40. Masal:

a. Üç Kardeş

b. EB: AaTh:

c. Fatma Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Bir adam oğullarına ölüm döşeğinde iken üç vasiyette bulunur. Bunlar "Handa, inde ve deniz kenarında yatmayın"dır

2. Vasiyeti tutmayan çocukların başlarına çeşitli belalar gelir. Bir dev bunları esir eder.

3. Dev küçük oğlanı Hit dağındaki üç kavakta bulunan üç kutuyu getirmesini istiyor.

4. Oğlan devin yeline binip Hit dağına varır. Burada bir padişah kızını bir devin elinden kurtarır. Karşılık olarak padişahtan üç kavağı devirmesini ister. Kavak devrilince üç kutuyu alıyor. Bu kutulardaki kuşları öldüren oğlan devi de öldürmüş oluyor.

5. Devin karısını alan küçük kardeş, diğer kardeşlerini de kurtarıyor.

41. Masal:

a. Tosbağa Kız

b. EB:86 AaTh:402

c. Fatma Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Bir padişah üç oğlunu evlendirmek ister. Bu çocuklar bir yüksek tepenin başına çıkıp ok atarlar. Büyük ile ortancanın okları vezirlerin kapısına düşer. Küçük oğlanın oku önünde tosbağa olan boş bir eve düşer.

2. Kaderine razı olan küçük oğlan, tosbağanın çok güzel bir kız olduğunu anlar. Bunun kabuğunu yakar.

3. Kızın güzelliğine hayran olan padişah bu kızın gelini olduğuna inanmaz.

4. Oğlanı zor imtihanlara tabi tutan padişahın her isteği kızın yardımıyla oğlan tarafından yerine getirilir.

5. Padişahın son isteği olan yeni doğan çocuğun konuşması esnasında padişah taş kesilir.

6. Küçük oğlan bu kızla yeniden düğün tutup evlenir.

42. Masal:

a. Çiftçinin Kızı

b. EB: AaTh:

c. Fatma Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Bir çiftçi ve üç kızı vardır

2. Bir dev, çiftçiden kızlarını ister ve alır. İki büyük kız devin isteklerini yerine getiremez ve ölürler. Küçük kız devin isteklerini yerine getirir, kurtulur.

3. Dev ölü eti yemektedir. Kız bunu görünce korkup kaçar.

4. Dev kızı takip eder fakat bulamaz.

5. Kızı bir oba sahibi kurtarır, bir pınarın başında bırakır.

6. Kız bir kavağın dalına çıkar. Padişahın oğlu kızı oradan indirip evlenir.

43. Masal:

a. Ahizar

b. EB: AaTh:

c. Filiz İşgüzar

d. Masalın Özeti

1. Zaman zaman yer yüzüne çıkıp bakan bir yeraltı padişahının kızı vardır.

2. Bir gün bu kız uzakta bir ışık görür, oraya gider. Orda evlenecek olan yeryüzü padişahının oğlu vardır.

3. Kız iki kere oğlanı öpüp kaçar. Üçüncüde oğlan kızı yakalar. O gün orda kalırlar.

4. Oğlan ayrılmak zorundadır. Kız uyandığında oğlanın gittiğini görür.

5. Kız bir keloğlan olup oğlana yetişir. Arkadaş olurlar.

6. Bundan sonra her işini keloğlanla gören padişahın oğlu, gerdeğe de beraber girince keloğlanın Ahizar olduğunu görür.

7. Düğün yaptığı kızla evlenmekten vazgeçip Ahizarla evlenir.

44. Masal:

a. Hezer

b. EB:162 AaTh:1049

c. Filiz İşgüzar

d. Masalın Özeti

1. Hanımından çok korkan bir adam vardır. Bu adamı karısı birgün evden kovar.

2. Adam evden ayrılırken beraberinde biraz un, biraz yumurta, biraz da ip alır. Yolda, bir yere yığılan sineklerden binini öldürür. Kahramanlığını da bir yere yazar.

3. Bu yazıyı gören dev bundan korkmaya başlar.

4. Korkak adam çeşitli hilelerle deve kendinin daha güçlü olduğuna inandırır.

5. Yalancı kahramanın yaptıklarından usanan devler onu evine bıraktırırlar. Burada da hanımına kahramanlığını isbat eder.

45. Masal:

a. Şah İsmayil

b. EB:98 AaTh:428

c. Türkan Ünal

d. Masalın Özeti

1. İki dev bacının birini oğlu, birinin kızı vardır. İki bacı çocuklarını biribiriyle evlendirmek isterler.

2. Oğlan komşularının kızını sevdiğinden onunla evlenir. İki dev bacı buna kızıp her gün geline eziyet ederler.

3. Oğlan hanımını korur ama baskıya dayanamazlar. Oğlan dev kızını da alır. Oğlan dev kızını kesip karısıyla birlikte oradan kaçar.

4. İki bacı bunların peşine düşer. Oğlan karısını kuşburnu yapar, kendisini de yılan yapar. Oğlandan fırsat bulup kıza birşey yapamazlar.

5. Oğlan ile kız mutlu olurlar.

46. Masal:

a. Arzıyınan Gamber

b. EB: AaTh:

c. Türkan Ünal

d. Masalın Özeti

1. Çocukları olmayan aile bir kız bir erkek evlatlık alır.

2. Çocuklar büyüyünce bunlara kardeş olmadıkları söylenir. Çocuklar birbirini sevmektedirler.

3. Çocuklara kardeş olmadıklarını söyleyen kadın anne ve babalık olanlara da bunlar birbirini seviyor bir arada bırakmayın diye tembih eder.

4. Analık oğlanı öldürtmek ister. Kız durumu farkedip oğlanı kurtarır.

5. Oğlan kızı almak için planlar kurar ama üvey annesinin tuzağına düşer.

6. Kızı beyin oğluyla evlendirmek isterler. Kız bu evliliğe razı değildir.

7. Kız gelin giderken oğlan dua eder ki benim atımdan başka at kızı götüremesin.

8. Oğlan kızı kaçırır. Arkadan gelenler yetişemez. Kız ile oğlan büyük bir sudan geçip evlenirler.

47. Masal:

a. Derviş:

b. EB: AaTh:

c. Türkan Ünal

d. Masalın Özeti

1. İki hala kızı bir evde yalnız kalırlar.

2. Bunları bir derviş takip eder. Kızın birini korkutup diğer kızdan ayırır.

3. Derviş kızla sevişmek ister. Kız çeşitli hilelerle dervişi öldürür.

4. Dervişin bacıları kardeşlerini öldüreni aramaya çıkar.Kız bir padişah oğlu ile evlenmiştir. Dervişin bacıları bohçacı kılığında kıza yanaşırlar.

5. Kız dervişin bacılarının elinden kapıdaki aslan ve kaplanın marifetiyle kurtulur. Olanları öğrenen padişahın oğlu sevinir. Birlikte mutlu olurlar.

48. Masal:

a. Piri Yili

b. EB: AaTh:

c. Türkan Ünal

d. Masalın Özeti

1. Bir padişahın üç oğlu üç de kızı vardır.

2. Padişah ölüm döşeğinde iken çocuklarını çağırıp birtakım vasiyetlerde bulunur.

3. Vasiyeti yalnızca küçük kardeş yerine getirir. Küçük oğlan Kuran okurken fener kararır. Işık almak için gittiği yerde devlerle karşılaşır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

4. Devler oğlandan kendilerine bir padişah kızı getirmelerini ister. Oğlan devlerden kırkdokuzunu öldürür. Kız da bunu görür. Padişah devi öldürene kızını vereceğini söyler.

5. Padişahın kızını Piri Yili alıp kaçar. Küçük oğlan eniştelerinin yardımıyla kızı kurtarır. Evlenip mutlu olurlar.

49. Masal:

a. Kirli Tahta

b. EB: AaTh:

c. Eser Öcal

d. Masalın Özeti

1. Bir köyde avcılık yapan bir oğlan vardır. Bu oğlan bulduğu bir resimdeki kıza aşık olur.

2. Oğlan kızı aramaya çıkar. Erkeklerin girmesinin yasak olduğu bir köyde kızı bulur. Kılık değiştirip kıza yaklaşır. Anlaşırlar.

3. Bu arada araya bir çingen kızı girer. Oğlana bu çingen kızını verirler. Durumu anlayan kız bir kirli tahtadan elbise giyip oğlanın evine gelir. Oğlan sevdiğini alamamanın üzüntüsündedir.

4. Bir vesileyle evdeki kirli tahtanın sevdiği kız olduğunu anlar. Kızı içinden çıkarıp evlenir. Çingen kızını da geri gönderir.

50. Masal:

a. Nenarı

b. EB: AaTh:

c. Eser Öcal

d. Masalın Özeti

1. Bir memlekette bir padişah ve olağanüstü güçleri olan bir yaşlı kadın vardır.

2. Padişahın bir kızı, yaşlı kadının da bir oğlu vardır. Oğlan ile kız birbirini sevmektedirler fakat aileler buna karşı çıkmaktadır.

3. Oğlan kızı elma şekline sokup kaçırır. Oğlanın annesi durumu farkeder. Oğlan annesine olayları anlatır. Yaşlı kadın kızı ortadan kaldırmak için çeşitli hileler düzenler. Kız oğlanın yardımıyla her defasında kurtulur.

4. Kızla başedemeyeceğini anlayan yaşlı kadın yeğenini de oğlu ile evlendirir. Oğlan bunu da atlatır. Kız ile oğlan kaçar.

5. Yaşlı kadın bu iki sevgilinin peşine düşer. Oğlan annesini ağzındaki zehirle öldürür.Kızla mutlu yaşarlar.

51. Masal:

a. Sülüman Ağanın Gızı

b. EB:245 AaTh:510

c. Hatice Hasgül

d. Masalın Özeti

1. Bir adam karısıyla birlikte hacca gider. Evdeki kızlarını hocaya teslim ederler.

2. Hoca bu kıza sevdalanır. Bir koca karı bularak hile ile kızı yanına getirtir.

3. Kız bunu kabul etmez. Hoca hilesinin ortaya çıkacağını düşünüp kızın babasına bir iftira mektubu yazar.

4. Baba kızı öldürmesi için oğlunu görevlendirir. Oğlan bacısını öldürmeyip bir ormana bırakır.

5. Kızı bir padişah bulur, evlenirler, yedi çocukları olur.

6. Padişah karısını veziri ile birlikte babasını görmeye gönderir.

7. Vezir kadına karşı kötü niyet beslemektedir. Kadın yedi çocuğunun da kesilmesini görür fakat namusunu lekelemez.

8. Vezirin elinden kaçan kadın bir keloğlan kılığında babasının evine kaz çobanı durur.

9. Bir gün babasının yanında hoca, vezir, padişah varken keloğlan başından geçenleri anlatır.

10. Kızın babası hocayı ve veziri öldürür. Padişah ile tekrar nikah kıyılır. Mutlu olurlar.

52. Masal:

a. Akıllı Ahmedinen Deli Ahmed

b. EB:323 AaTh:1009

c. Hatice Hasgül

d. Masalın Özeti

1. İki kardeşin biri akıllı biri delidir.

2. Akıllı kardeş annesini yıkayıp karnını doyurur. Ertesi gün de deli kardeş aynı işi yapayım diye annesini öldürür.

3. Deli kardeş koyunlarının ölümüne de sebep olur. Akıllı kardeş deli kardeşini kurtarmak için oradan kaçar.

53. Masal:

a. Hacı Mahmut Ağanın Gızı

b. EB:245 AaTh:109

c. Naciye Koyuncu

d. Masalın Özeti

1. Bir adam karısıyla ve oğluyla birlikte hacca gider. Evdeki kızlarını hocaya emanet eder.

2. Hoca kıza aşık olur. Bir koca karı bularak hile ile kızı yanına getirtir. Kız hocayı hamamda bayıltarak kaçar. Hoca hilesinin ortaya çıkacağını düşünüp kızın babasına bir mektubu yazar.

3. Baba kızı öldürmesi için oğlunu görevlendirir. Oğlan bacısını öldürmeyip bir ormana bırakır.

4. Kızı bir beyoğlu bulur, evlenirler, iki çocukları olur.

5. Bey oğlu en sevdiği savuşu ile kızı memleketine gönderir.

6. Çavuş kadına musallat olur. Kadın kabul etmeyince çavuş kadının iki çocuğunu keser.

7. Kız çavuşu kandırıp elinden kurtulur. Kel oğlan kılığında babasının evine gelir.

8. Birgün bey oğlu, çavuş ve hoca kızın babasının evinde misafir iken herkes başından geçenleri anlatır.

9. Durum ortaya çıkınca kızın babası ile beyin oğlu çavuş ile hocayı öldürür. Kız ile beyin oğlu yeniden evlenir.

54. Masal:

a. Fakir Avrat

b. EB:268 AaTh:1535

c. Hazemi Öcal

d. Masalın Özeti

1. Çok fakir bir karı koca vardır.

2. Bunlar fakirlikten kurtulmanın yollarını ararlar. Kadın çok güzeldir.

3. Karı - Koca bir plan yaparlar. Buna göre şehrin kaymakamı, müftüsü, hakimi içi altın dolu kızarmış bir tavukla eve gelecektir.

4. Gece aralıklarla gelen misafirleri bir mahzene kapatır. Kocası gelince kadın bunları gönderir. Her birine de yaptıklarının kötü olduğunu anlatan bir ders vermiş olur.

55. Masal:

a. Mustafacık

b. EB: AaTh:

c. Halime Caner

d. Masalın Özeti

1. Fakir bir oğlan başlık parası için gurbete çıkar.

2. Yedi sene dönmeyen oğlanın nişanlısını başkasına verirler. Oğlanın annesinin gözleri üzüntüden kör olur.

3. Buraya uğrayan bir kervancı durumu öğrenir ve oğlana haber verir.

4. Oğlan birinin yardımıyla, az bir zaman kala düğüne yetişir. Yardımcı olanın dediklerini yapar, annesinin gözlerini iyileştirir.

5. Sazını alan oğlan düğüne gider. Kız oğlanı tanır. Düğün bozulur, yeni düğün kurulur.

56. Masal:

a. _____

b. EB: AaTh:

c. Hasan Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Çok zengin olan iki kardeş bir müddet sonra biribirinden ayrılır.

2. Bunlar birer çocuklarını birbirleriyle evlendirir.

3. Oğlan çok hovarda olduğundan bütün malını kaybeder.

4. Fakir düşen oğlan karısının bir lafi üzerine gurbete çıkar. Ülkesindeki herkes onu tanıdığından ülke dışına, Haleb'e gider.

5. Haleb'te garsonluk yaparken padişaha damat olur. Padişahın kızına yedi sene el sürmeyen oğlanı padişah öldürtmek ister.

6. Kurulan mahkemede kız oğlanı kurtarır. Oğlana bir yük altın verirler. Memleketine dönen oğlan eski düzenini yeniden kurup mutlu yaşar.

57. Masal:

a. Gonya Valisi

b. EB:136 AaTh:575

c. Hasan Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Çok gezgin bir adam başına gelen olağanüstü bir olay sonucu çok fakir düşer ve köyünden ayrılır.

2. Bir köye çoban duran adam burada çocuklarını ve eşini kaybeder.

3. Buradan ayrılıp Konya'da hamallık yapar. Adamın omuzuna nasip kuşu konduğundan bunu vali yaparlar.

4. Çocuklar tesadüfen birleşirler. Kadın da kervancıbaşı olmuştur.

5. Çocuklar iş bulmak için geldikleri Konya'da Valinin hizmetçisi olurlar. Kadın da kervanıyla buraya gelmiştir. Aile burada buluşur.

6. Bundan sonra mutlu bir şekilde yaşarlar.

58. Masal:

a. Mısırda İki Arkadaş

b. EB: AaTh:

c. Hasan Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Mısır'da bulunan bir okula iki genç okumaya gidiyorlar.

2. Bu gençlerden biri hocanın hanımına ve kızına hizmet etmekle görevlendirilir. Bu genç memleketine gitmek üzere ayrılınca görev diğerine düşer.

3. Görevi alan genç hocanın kızına aşık olur. Kız önce kabul etmese de sonradan razı olur. Durumu öğrenen hoca olaya çok kızar.

4. Hoca kızını alacak kişiyi imtihanla seçecektir. Memlekete giden genç arkadaşının yerine imtihana girer. Diğer rakipleri yener.

5. İkinci genç kızı almaya hak kazanır. Birinci genç memleketine evlenmek üzere dönmüştür. Evleneceği kız dul çıkar.Buna itiraz eden genci kız öldürtmek ister.

6. Genç ölümden bir şekilde kurtulur. Mısır'a arkadaşının yanına döner.

7. İki arkadaş gelip dul kızı ve kırığını öldürürler. Sonra da ikinci gencin memleketine dönerler.

8. İkinci genç zengin bir ailenin çocuğudur. Malının yarısını ve kız kardeşini birinci gence verir.

9. Mutlu bir hayat sürerler.

59. Masal:

a. Kadın Kesen Padişah

b. EB:279 AaTh:510

c. Hasan Abaylı

d. Masalın Özeti

1. Bir padişah, İstanbul'da, akşamları ışık yakmayı yasaklamıştır.

2. Bu padişah, ışık yakan bir eve giderek gördüğü çok güzel kadına aşık olur. Bu kadına kocasını öldürtüp kendisine eş yapar.

3. Bu olay üzerine padişah bütün kadınları kestirmeye başlar.

4. Bir eşkiya ile karşılaşan padişah, eşkiyanın hikayesini dinledikten sonra kadınları kestirmekten vazgeçer.

60. Masal:

a. Isdanbul Valisi

b. EB: AaTh:

c. Hasan Abaylı

d. Masalın Özeti

1. İki kişi Mısırdaki bir hocada yedi sene okurlar.

2. Hocaları bunları memleketlerine gönderip çocuk okutmalarını ister.

3. Bunlar memleketlerine dönünce biri vali olur, diğeri de medrese açar.

4. Medrese açan medresenin yerini büyültmek için Valiye yardım istemeye gider. Vali yardım etmediği gibi bir de dövdürür.

5. Dayak yiyen talebe bir ihtiyarla karşılaşır. İhtiyar buna namaz kılmadan ve içkili olarak gitmesini söyler. İhtiyarın dediklerini yapan müderris vali tarafından çok iyi bir şekilde karşılanır.

6. İhtiyacını fazlasıyla alan müderris aynı ihtiyarla tekrar karşılaşır. İhtiyar müderristen ibadetini aksatmamasını söyler. Mutlu olurlar.

61. Masal:

a. Köse

b. EB:351 AaTh:1000

c. Şıhı Koyuncu

d. Masalın Özeti

1. Köse, tek ineğini kesip köylülere ziyafet verir.

2. Köylüler ertesi günü kendisini davet etmezler. Köse, bir fare vasıtasıyla bir torba altın sahibi olur. Paranın kaynağını soran köylülere köse, ineğin derisini parça parça sattım diye cevap verir.

3. Köylüler ineklerini kesip derisini parçalarlar fakat satamazlar. İntikam için kösenin bacasından aşağı pislik dökerler.

4. Köse bu pisliklerle bir kervancıyı kandırıp yedi katır yükü kumaşı değiştirir. Köylüler de aynı yola başvururlar fakat yine başaramazlar, üstelik bir de dayak yerler.

5. Köylüler köseyi bir çuvala koyup ırmağa atmak isterler. Köylüler uyurken köse oradan geçen bir çobanla yer değiştirir. Köylüler çobanı ırmağa atar.

6. Köse çobanın koyunlarını köylülerin önüne sürer. Köylülere sürüyü ırmaktan çıkardığını söyler.

7. Köylüler ırmağa atlarlar ve hepsi boğulur. Köy ve bütün variyet köseye kalır.

62. Masal:

a. Padişahın Güccük Gızı

b. EB: AaTh:

c. Şıhı Koyuncu

d. Masalın Özeti

1. Bir sürüdeki keçinin birinin sütü her gün sağılmaktadır. Sahibinin şikayeti üzerine çoban keçiyi takibe alır. Keçinin sütünü emen bir yılandır. Çoban yılanı takip eder. Yılan bir konaktan içeri girip bir delikanlı olur.

2. Çoban sürüsünden ayrılıp delikanlıya babalık yapar. Bu delikanlıya padişahın küçük kızını alır.

3. Oğlan bir düğüne gider. Orada tılısımı bozulur. Karısı kaybolan oğlanı aramaya çıkar ve onu devler ülkesinde bulur.

4. Karısının yardımıyla devler ülkesinden kaçıp tekrar çobanın yanına dönerler. Mutlu olarak yaşarlar.

63. Masal:

a. Çıralıhdaa Gız

b. EB: 189 - 244 AaTh:510B

c. Şıhı Koyuncu

d. Masalın Özeti

1. Ölüm döşeğindeki kadın kocasına "bileziğim kime olursa onunla evlen" diye vasiyet eder.

2. Bilezik adamın tek kızına olmaktadır. Kız babasından kaçıp çıralığa girer. Adam çıralığı beyoğluna satar. Kız beyoğlu tarafından yakalanır.

3. Beyoğlu kıza aşık olur. Oğlan askere gidince karısı ve cariyeler kızı dövüp bir çuvalla bir yere bırakırlar. Kızı bir çoban bulup iyileştirir.

4. Oğlan askerden dönünce kızı bulamaz ve hastalanır. Kız hastalanan beyoğluna bir çorba pişirir, içine de yüzüğünü bırakır, çobanla oğlana gönderir.

5. Oğlan yüzüğü bulur, hainleri cezalandırıp kız ile evlenir.

64. Masal:

a. Gözel Ahmed

b. EB: AaTh:

c. Mustafa Öcal

d. Masalın Özeti

1. Güzel Ahmet emmisinden ayrılıp Mengen yaylasına konar ve orada karısı bir çocuk bulur.

2. Çocuğu evlatlık alıp adını Mengen koyarlar.

3. Mengen büyür, Zehir Beyin kızını kaçırır. Zehir Bey bir süre sonra hile ile Güzel Ahmet'i yenip öldürür.

4. Mengen ve amcası Zehir Beyi öldürüp Güzel Ahmet'in intikamını alırlar.

65. Masal:

a. Kızlar Ağası ile Erkekler Ağası

b. EB:374 AaTh:884

c. Fatma Abaylı

d. Masalın Özeti

1. İki kardeşten birinin bütün çocukları kız, diğerinin bütün çocukları erkek olur.

2. Herkes kızların babasıyla eğlenir. Erkeklerin babası da gururlu gururlu gezer

3. Kızların biriyle erkeklerin biri imtihana tabi tutulur. Kız kazanır. Evlatlar arasında ayrım yapmanın yanlış olduğu anlaşılır.

66. Masal:

a. İbibik

b. EB:24 AaTh:2031

c. Fatma Aslan

d. Masalın Özeti

1. İbibik bütün canlı cansız varlıkları birbirine düşürmek ister.
2. Önce bunu yapamasa da sonradan başarılı olur.
3. Bir varlık birine düşman olursa her kes bir başkasına düşman olur.
4. İbibik de güler.

D. KARAKUYU KÖYÜ ve ÇEVRESİ (BOĞAZLIYAN-YOZGAT) MASALLARINDA MOTİF YAPISI

1. MOTİF

Aslı latince "motivum"[29] olan motif kelimesi, edebiyat dışında da kullanılan bir kelime olmakla birlikte, halk edebiyatında diğerlerinden farklı biçimde kullanmaktadır. Günlük konuşma dilinde, musikide, resimde, nakışta kullanılan kelimenin bu alanlardaki farklı anlamlarına girmeden edebiyatta kullanılan anlamları üzerinde araştırmamız açısından durmakta yarar görüyoruz. Bununla birlikte belirtmekte yarar gördüğümüz diğer bir husus edebiyat türleri arasında bile motif kelimesi farklı anlamlara gelecek şekilde kullanılmaktadır. Destan, fıkra, masal, efsane ve halk hikâyesi gibi türler arasında motif kelimesi farklı anlamlara gelmektedir. Masal konusunda araştırma yapan araştırmacıların ortak görüşü motif kelimesinin bu tür eserlerde farklı anlamlara gelmesine rağmen, Stith Thompson yukarıda saydığımız bütün edebi türleri içerisine alacak anlam boyutunda motifleri tasnif etmiştir[30]. Biz de bu sebeple **"Karakuyu köyü ve Çevresi Masalları"** adlı çalışmamızda motif yapısını Stith Thompson'a göre incelemeyi daha uygun gördük. Bu incelemeye geçmeden önce motif kelimesinin diğer araştırmacıalara göre anlamları üzerinde durmakta ve bu konuda ülkemizde yapılan çalışmaları bealirtmekte yarar görmekteyiz.

Max Luthi göre motif, "hikâye etmenin en küçük unsurudur[31].Villy Krogman motifi "Tek bir kavramla motif itki demektir" şeklinde tarif etmiştir[32]. Vesselovski"e göre motif "Hikâyenin parçalanamayan en küçük parçasıdır."[33]. Arthur Chirstensen"e göre motif "Canlılıkları ile kendilerini kabul ettiren tarifi güç bir psikolojik kanuna göre dinleyiciyi avuç içine alabilen ve ibtidaî fikir silsilelerinden yeni terkiplere girmek için az veya çok parçalara ayrılabilen unsurlardır."[34] Bilge Seyidoğlu motifi konu alan

---

[29] ALPTEKİN, Ali Berat, **Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması** (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1982, s.121.
[30] ALPTEKİN, Ali Berat, **Ag.e.**, s.121.
[31] SEYİDOĞLU, Bilge, **Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar**, Ankara, 1975, s. 83.; ALPTEKİN, Ali Berat, **Ag.e.**, s.121.; KARA, Ruhi, **Erzincan Masalları** (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1996, s.91.
[32] ALPTEKİN, Ali Berat, **Ag.e.**, s.121.
[33] SEYİDOĞLU, Bilge, **Ag.e.**, Ankara, 1975, s. 83.; ALPTEKİN, Ali Berat, **Ag.e.**, s.121.
[34] ALPTEKİN, Ali Berat, **Ag.e.**, s.121.

dersinde motifi "metnin, olağanüstü özellikleri olan, itici güce sahip en küçük parçasıdır" şeklinde tarif etmiştir.

Ülkemizde masallarla ilgili motif çalışmaları Pertev Naili Boratav tarafından başlatılmıştır. Boratov, Wolfrom Eberhard ile birlikte Typen Türkischer Volksmarchen isimli kitabı hazırlamış ve tespit ettiği 378 masal tipini ve motif sıralarını vermiştir.[35]

Masal motifleri konusunda Bilge Seyidoğlu'nun Erzurum Halk Masalların Üzerinde Araştırmalar, adlı eseri bu konuda ikinci çalışmadır. Seyidoğlu bu eserinde 72 masal metnine yer vermiş, motifleri Thompson'un motif kataloğundaki tasnif numaralarına göre vermiştir. Diğer bir çalışma Saim Sakaoğlu tarafından yapılmıştır. Sakaoğlu Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil adlı eserinde motifleri tasnif ettikten sonra, bunları kendi arasında mukayese yapmıştır. Umay Günay tarafından Elazığ Masalları adlı çalışma ise ayrıca zikredilmeye değer bir çalışmadır. Bu değerli çalışmada Propp metoduna göre tasnif yapılmıştır.

Zamanımızda masallarla ilgili olarak doktora çalışmaları artmıştır. Bunlar arasında; Ali Berat ALPTEKİN'in (Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması, Erzurum, 1982,)Taşeli Platosu Masalları; Esma Şimşek'in (Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Raştırması, Elazığ, 1990) Yukarıçukurova Masalları; Mehmet Özçelik'in (Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma, Konya 1993) Afyonkarahisar Masalları, Namık ASLAN'nın (Yozgat Masalları, Kayseri 1994) Yozgat Masaları; Yılmaz Önay'ın (Van Masalları Üzerine Bir Araştırma, Van, 1995) Van Masalları; Behiye Köksal'ın (Gaziantep Masalları Üzerine Bir inceleme, Konya 1995) Gaziantep Masalları; Seyit Emiroğlu"nun (Meram İlçesi (Konya) Masalları Üzerinde Bir İnceleme; Konya, 1996) Meram İlçesi Masalları; Ruhi Kara'nın (Erzincan Masalları, Erzurum, 1996) Erzincan masalları ile ilgili çalışmaları sayılabilir.

Araştırmamızda Thompson'un Motif İndex of Folk-Literature isimli eserinde ortaya koyduğu motif tasnifini temel olarak aldığımızdan dolayı, Stith Thomson'un motif konudaki tarifine ve görüşlerine daha geniş şekilde yer vermek istiyoruz. Sitith Thomson motifi, "Masalın gelenekte ısrar edici güce sahip en küçük unsurudur. Bu

---

[35] KARA, Ruhi, **Ag.e**, s.91.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

gücün yanısıra alışılmamış ve çarpıcı oluşuyla da dikkati çeker. Motiflerin çoğu üç grupta toplanabilir:

1. Masalların aktörleri, tanrılar, alışılmamış hayvanlar, harikulâde yaratıklar, devler, periler, insanlar, küçük masum çocuklar, zalim üvey anneler vs.,

2. Hareketlerin arasındaki bazı konular, sihirli objeler, alışılmamış adetler, acayip inanışlar...gibi.

3. Bir tek olaydan ibaret olan ve motiflerin büyük çoğunluğunu içine alan motif grubu.[36]

Sitith Thompson eserinin ilk beş cildinde motifleri sistematik olarak incelemiş, altıncı cildinde motiflerin alfabetik olarak indeksi verilmiştir. Konularına göre tasnif edilen motifler eserde:

A Mitolojik motifler

B. Hayvanlar

C. Yasak

D. Sihir

E. Ölüm

F. Olağanüstülük

G. Devler

H. İmtihanlar

J. Akıllılar ve Aptallar

K. Aldatmalar

L. Kaderin ters Dönmesi

M. Geleceğin Tayini

N. Şans ve Kader

P. Cemiyet

Q. Mükâfat ve Cezalar

R. Esirler ve Kaçaklar

S. Anormal Zulümler

T. Cinsiyet

U. Hayatın Tabiatı

---

[36]. SEYİDOĞLU, Bilge, **Ag.e.**, Ankara, 1975, s. 83.

V. Din

W. karakter Özellikleri

X. Mizah

Z. Çeşitli Motif Grupları

Karakuyu Köyü ve Çevresi (Boğazlıyan-Yozgat) bölgesinde derlediğimiz 66 masalın motifleri tarafımızdan tespit edildikten sonra Stith Thomson'ın Motif İndex of Folk-Literature isimli eserindeki motiflerin benzerleri tespit edilerek, motif numaraları verilmiştir. Bu çalışmada Mehmet Özçelik tarafından tercüme edilen ve Ruhi Kara tarafından da uygulamaya konulan 10'lu tasniflerin başlıkları tarafımızdan da uygulanmıştır.

E. KARAKUYU KÖYÜ VE ÇEVRESİ (BOĞAZLIYAN-YOZGAT) MASLALARINDA TESPİT EDİLEN MOTİFLERİN MOTIF INDEX of FOLK LİTARATURE'A GÖRE TASNİFİ

Masallar çok eski geçmişe sahip olduklarından dolayı, her zaman, her yerde insanlıkla birlikte var olmuştur. İnsanlığın hayat ve tabiat karşısındaki ortak duygu ve düşüncelerini işlemişlerdir. Bir ülkenin herhangi bir yöresinde tespit edilen masala, o ülkenin çeşitli bölgelerinde, ufak tefek değişikliklere rastlanabilir. Hattâ küçük söyleyiş farkları, ifade değişikleri ve bazı motif benzerlikleriyle pek çok masalın, değişik milletlerin sözlü edebiyatlarında yer almış olduğu görülür.

Masallar kolektif karakter taşımaktadırlar. Masalların içinde eski kültürlerin, dinlerin, törelerin başlangıcını bulmak mümkündür. Masallarda genellikle iyilik-kötülük, doğruluk-haksızlık, adâlet-zulüm, alçak gönüllülük-kibir gibi zıt durumların temsilcisi olan kişilerin mücadelelerinden veya insanların, ulaşılması güç hedeflere varma isteğinden doğan hayâller işlenir. Bunlar tarih ve coğrafya ile sınırlandırılamazlar. Geçtikleri yer ve zaman bilinemez. Herhangi toplumun kolaylıkla benimseyebileceği kalıp haline gelmiş temlerdir. Buna dayanarak masal evrensel bir üründür denebilir. Ancak böyle bir hükme varmakla birlikte unutmamalıyız masalı meydana getiren temi, olgunlaştıran mahallî unsurlar olduğuna ve bu unsurlar da çokluk millî mahiyet taşıdıklarına göre; her masal, onu söyleyen çevrenin ve milletin özelliklerini yansıtır. Dolayısıyla masalların millî bir hüviyet taşıdığını da söyleyebiliriz. Masalları kuşaktan kuşağa aktaran ve onlara ait oldukları çevrenin özelliklerini katan masal anlatıcılarıdır. Bunlar sadece masal kahramanlarına can vermekle, onları konuşturmakla kalmazlar, masala millî dillerinin ve zevklerinin imkânlarını, toplumlarının kültür zenginliklerini, yaygın değer sistemlerini de ilave ederler. Sevinçlerini, dertlerini , şakalarını dile getirirler.

Masallarda çoklukla tek bir olay anlatılır. Bu olayda ele alınan hayalî-gerçek, mücerret-müşahhas, maddî-manevî bir takım konu, problem ve motifler, insanları eğlendirirken örnek olma özelliğini de taşırlar.

Karakuyu köyü ve çevresi (Boğazlıyan-Yozgat) masallarında tespit edilen motiflerin motıf ındex of folk litarature'a göre tasnifini yukarıda ifade ettiğimiz genel bilgiler çerçevesinde belirtmek istiyoruz:

A. MİTOLOJİK MOTİFLER

(Türk milleti tarihinin derinliğinden getirdiği inanç sistemi gereği yaratıcı (Kök-Tengri) motifini masallarda ve benzeri edebi türlerde saygısızlık etmiş olmamak için kullanmamıştır. Türk milleti için yaratıcı "Kök-Tengri" dir. Burada "kök" kelimesi "Tengri" kelimesinin sıfatıdır ve "sonsuz" anlamı ifade ederek ezeli ve ebedi olan Tanrı'dır. Bu sebeple ezeli-ebedi olan yaratıcı varlık eşsiz ve benzersizdir. Eşsiz ve benzersiz olan Tanrı asla insan gibi düşünülmemiş ve bu sebeple de masallarda olarak kullanılmamıştır.)

A 0-A 99.	**Yaratıcı (Tanrı)**
A 0.	Yaratıcı (Tanrı)
A 10.	Yaratıcının tabiatı
A 20.	Yaratıcının kökeni
A 30.	Yaratıcının arkadaşları
A 40.	Yaratıcının danışmanları
A 50.	İyi ve kötü tanrıların mücadelesi
A 60.	Oyun bozucu yaratıcı
A 70,	Yaratıcı -çeşitli motifler
A 100-A 499.	**Tanrılar**
A 100-A 199.	**Genelde Tanrılar**
A100.	İlah
A110	Tanrıların menşeî
A120	Tanrıların görünüşü ve tabiatı
A140	Faaliyet halindeki tanrılar
A150.	Tanrıların Günlük Hayatı
A160.	Tanrıların Karşılıklı Münasebetleri

A170 Tanrıların Faaliyetleri

A 180 Tanrıların Ölümlerle Münasebetleri

A 190 Tanrılar-Çeşitli Motifler

A 200-A 299. Üst Dünyanın Tanrıları

A 200. Üst Dünyanın Tanrıları

A 210. Gökyüzü Tanrısı

A 220. Güneş Tanrısı

A 240. Ay Tanrısı

A 250. Yıldız Tanrısı

A 260 Işık Tanrısı

A 270. Yer Tanrısı

A 280. Hava Tanrısı

A 330- A 399 Yeraltı Tanrıları

A300. Yeraltı Tanrısı

A310. Ölüler Dünyasının Tanrısı

A 400- A 499 Yeryüzünün Tanrıları

A 400. Yeryüzü Tanrısı

A 410. Bölgesel Tanrılar

A 420. Su Tanrısı

A 430. Bitki Tanrısı

A 440. Hayvanların Tanrısı

A 450. Sanat ve Ticaret Tanrısı

A 460. Mücerret Tanrılar

A 490. Yeryüzünün Çeşitli Tanrıları

A 500-A 599 Yarı Tanrı ve Efsanevi Kahramanlar

.500. Yarı Tanrı ve Efsanevi Kahramanlar

A 510. Efsanevi Kahramanların Menşei (Yarı Tanrı)

A 520 Efsanevi Kahramanların Tabiatı (Yarı Tanrı)

A 530. Efsanevi Kahraman Kanun ve Düzen Koyar

A 560. Efsanevi Kahramanın Ayrılışı (Yarı Tanrı)

A 570. Efsanevi Kahraman Hala Yaşamaktadır

.580	Efsanevi Kahramanın Beklenmedik Dönüşü (Yarı Tanrı)
A 590.	Yarı Tanrı ve Efsanevi Kahraman-Çeşitli
A 600-A 899	**Kainatın Yaratılış Teorisi ve Kainat Bilimi**
A 600-A 699	**Kâinat**
A 600- A 649.	Kâinatın yaratılışı
A 610.	Tanrı tarafından kâinatın yaratılışı
A620	Kâinatın kendiliğinden yaratılışı
A 630	Yaratılış Silsileleri
A 640.	Kâinatın yaratılışının diğer şekilleri
A 650- A 699	**Kâinatın tabiatı**
A 650.	Bir bütün olarak kâinat
A 660	Üst dünyanın tabiatı
A 670	Öbür dünyanın tabiatı
A 690	Çeşitli dünyalar
A 700- A 799	**Gök Cisimleri**
A 700	Gök cisimlerinin yaratılışı
A710- A 739	Güneş
A 710	Güneşin yaratılışı
A 720	Güneşin durumu ve tabiatı
A 740-A 759	**Ay**
A 740.	Ayın yaratılışı
A 750.	Ayın Yaratılışı
A 760-A 789.	Yıldızlar
A 760.	Yıldızların durumu ve yaratılışı
A 770.	Belirli yıldızların menşei
A 780.	Gezegenler
A 790-A 799.	Gökyüzü ışıkları
A 800-A 899.	**Yeryüzü**
A 800-A 839.	Yeryüzünün yaratılışı
A 810.	İlkel su
A 820.	Yeryüzünün yaratılışının diğer anlamları

A 830. Yeryüzünün tanrı tarafından yaratılışı

A 840. Yeryüzünün dengesi

A 850. Yer yüzündeki değişmeler

A 870 Yeryüzünün durumu ve tabiatı

A 900- A 999. Yeryüzü şekillerinin topografyası

A 900. Topografya-Genel olarak düşünülen

A 910- A 949. Su şekilleri

A 910. Su şekillerinin menşei-Genel

A 920. Denizlerin menşei

A930. Akar suların menşei

A 940. Diğer su şekillerinin menşei

A 950- A 999 Kara şekilleri

A 950. Karaların menşei

A 960 Dağların menşei

A 970 Taşların ve kayaların menşei

A 980 Belirli yerlerin menşei

A 990. Diğer kara şekilleri

A 1000-A 1099 Dünyevi Felaketler

A 1000. Dünyanın tabakalı

A 1010. Tufan

A 1020 Tufandan kaçma

A 1030 Yanar dağ patlaması

A 1040 Sürekli kış ırkı bozar

A 1050. Dünyanın sonunda gökler birbirinden ayrılır

A 1060. Dünyanın sonunda yeryüzü şekilleri

A 1070. Dünyanın sonunda zincire bağlı canavarın kaçışı

A 1080. Dünyanın sonunda savaş

A 1090. Dünya felaketleri ile ilgili motifler

A 1100 A 1199. Tabiat düzeninin kuruluşu

A 1110 Mevcut düzeninin kuruluşu: Sular

A 1120. Mevcut düzenin kuruluşu: Rüzgarlar

A 1130. Mevcut düzeninin kuruluşu: Hava hareketi

A 1150. Mevsimlerin ortaya çıkışı

A 1160 Ayların ortaya çıkışı

A 1170 Gece ve gündüzün oluşumu

A 1180 Diğer bütün düzenlerin kuruluşu ve ile ilgili motifler

A 1200- A 1699. İnsanın hayatının yaratılışı ve düzeni

A 1200-A 1299. İnsanın yaratılışı

A 1210. İnsanın Tanrı tarafından yaratılışı

A 1220 İnsanın tekamül yoluyla yaratışı

A 1230 Dünyaya gelen ilk insanın zuhuru ve inişi

A 1240 Mineral maddelerden oluşan insan

A 1250 Sebze özünden oluşan insan

A 1260 Çeşitli materyallerden oluşan insan

A 1270 İlk insan çifti

A 1290 İnsanın yaratılışı ile ilgili çeşitli motifler

A 1300-A 1399. İnsanın hayıtının düzeni

A 1300. İnsanın vücut yapısının düzeni

A 1320. Hayat zincirinin yönü (ömrün belirlenmesi)

A 1330. İnsanlar için acıların başlangıçları

A 1350. Seks fonksiyonunun kökeni

A 1360. İnsanların büyümesi, olgunlaşması

A 1370. Ahlâki ve zihni karakterinin menşei

A 1390. İnsan yaratısının düzeni-Çeşitli

A 1400-A 1499 Kültürün Bozulması

A 1400. İnsan kültürünün bozulması

A 1410. Yaşanabilir çevrenin kazanılması

A 1420. Yiyecek temini alışkanlığının kazanılması

A 1430 Diğer ihtiyaçların kazanılması

A 1440 El sanatlarının (meslek) kazanılması

A 1460 Güzel sanatların kazanılması

A 1470 Sosyal ilişkilerin başlangıcı

A 1480. Akıl ve öğrenmenin bozulması

A 1490. Kültürün kazanılması

A 1500-A 1599. Geleneklerin menşei

A 1510. Yemek geleneğinin menşei

A 1520. Avcılık ve balıkçılık geleneğinin menşei

A 1530. Sosyal törenlerin menşei

A 1540. Dinî törenlerin menşei

A 1550. Kur yapma ve evlilik geleneklerinin menşei

A 1560. Doğumla ilgili geleneklerin menşei

A 1580. Kanunların menşei

A 1590. Diğer geleneklerin menşei

A 1600-A 1699. İnsanların farklılaşması ve bozulması

A 1610. Çeşitli kabilelerin menşei

A 1620. Kabilelerin bozulması

A 1630. Kabilelerin gezginciliği (göçebelik)

A 1640. Kabilelerin ayrılıklarının menşei

A 1650. Farklı sınıfların menşei-Sosyal ve profesyonel

A 1660. Farklı kavimlerin karakteristik özellikleri-kişilik olarak

A 1670. Farklı kavimlerin karakteristik özellikleri-sanayi ticaret

A 1680. Farklı kavimlerin karakteristik özelliği-alışkanlıklar

A 1700-A 2199. Hayvanların yaratılışı

A 1700-A 1799 Hayvanların yaratılışı-Genel

A 1710 Değişim sonucu hayvanların yaratılışı

A 1730 Hayvanların ceza olarak yaratılışı

A 1750 Şeytanın, Tanrının muhalefeti sonucu hayvanların yaratılışı

A 1770 Görülmedik ilkel çiftleşme sonucu hayvanların yaratılışı

A 1790 Hayvanların yaratılışı ile ilgili çeşitli motifler

A 1800-A 1899 Memelilerin yaratılışı

A 1810-1839. Et yiyen memelilerin yaratılışı

A 1810. Kedigillerin yaratılışı

A 1820. Sansargillerin yaratılışı

A 1830. Köpekgillerin yaratılışı
A 1840. Kemirgenlerin yaratılışı
A 1860. Maymunların yaratılışı
A 1870. Toynaklı memelerin yaratılışı
A 1880. Diğer memelilerin yaratılışı
A 1900-A 1999 Kuşların Yaratılışı
A 1910. Tüneyen ötücü kuşların yaratılışı
A 1930. Kartalların yaratılışı
A 1940. Yağmur kuşlarının yaratılışı
A 1950. Gök kuzgillerin yaratılışı
A 1960. Leylekgillerin yaratılışı
A 1970. Çeşitli kuşların yaratılışı
A 2000-A 2099 Böceklerin yaratılışı
A 2010. Zarkanatlıların yaratılışı
A 2020. Kınkanatlıların yaratılışı
A 2030. Çift kanatlıların yaratılışı
A 2040. Pul kanatlıların yaratılışı
A 2050. Yarım kanatlıların yaratılışı
A 2060. Düz kanatlıların yaratılışı
A 2070. Çeşitli böceklerin yaratılışı
A 2100-A 2199 Balıkların ve diğer hayvanların yaratılışı
A 2100-A 2139. Balığın yaratılışı
A 2100. Balığın yaratılışı
A 2110. Belirli balıkların yaratılışı
A 2140. Sürüngenlerin yaratılışı
A 2160-A 2199. Amiplerin ve diğer hayvan şekillerinin menşei
A 2160. Amiplerin menşei
A 2170. Çeşitli hayvan şekillerinin menşei
A 2200-A 2599. Hayvanların karakteristikleri (özellikleri)
A 2200-A 2299. Hayvan karakteristiklerinin çeşitli sebepleri
A 2210. Hayvan karakteristikleri:Hayvanların kazaen değişmeleri

A 2220. Mükafat olarak verilen hayvan karakteristikleri

A 2230. Ceza olarak verilen hayvan karakteristikleri

A 2240. Hayvan karakteristikleri: Diğerlerinin özelliklerini alma

A 2250. Hayvan karakteristikleri:Mücadele sonu kazanılan

A 2260. Değişimle sahip olunan hayvan karakteristikleri

A 2270. Hayvan karakteristiklerinin çeşitli sebepleri

A 2300-A 2399. Hayvan karakteristiklerinin (özellik) sebepleri:Vücut

A 2310. Hayvan karakteristiklerinin menşei: Vücut yapısı

A 2320. Hayvan karakteristiklerinin menşei: Başı

A 2330. Hayvan karakteristiklerinin menşei: Yüzü

A 2350. Hayvan karakteristiklerinin menşei: Gövde

A 2370. Hayvan karakteristikleri : El ve ayakları

A 2380. Hayvan karakteristikleri: Diğer beden uzuvları

A 2400-A2499. Hayvan karakteristiklerinin (özellik) sebepleri: görünüş ve alışkanlıklar

A 2400. Hayvan karakteristikleri: Genel görünüş

A 2410. Hayvan karakteristikleri: Renk ve koku

A 2420. Hayvan karakteristikleri: Ses ve işitme duygusu

A 2430. Hayvan karakteristikleri: İkametgâh ve beslenme

A 2440. Hayvan karakteristikleri: Nakliye

A 2450. Hayvanların günlük işleri

A 2460. Hayvan karakteristikleri: Saldırı ve savunma

A 2470. Hayvanların alışılmış beden hareketleri

A 2480. Hayvanların periyodik alışkanlıkları

A 2490. Hayvanların diğer alışkanlıkları

A 2500-A 2599 Hayvan karakteristikleri:-Çeşitli

A 2510. Hayvanların faydaları

A 2520. Hayvanların iradesi

A 2540. Diğer hayvan özellikleri

A 2600- A 2699. Bitkilerin ve ağaçların menşei

A 2600- A 2649. Bitkilerin ve hayvanların menşei

A 2600. Bitkilerin menşei

A 2610 **Değişim yoluyla bitkilerin yaratılışı**

A 2620. Kutsal adamın dene ile meydana getirdiği bitkiler

A 2630 **Bitki menşelerinin diğer tipleri**

A 2650-A 2699. Çeşitli bitkilerin ve ağaçların menşei

A 2650. Çiçeklerin menşei

A 2680. Diğer bitki türlerinin menşei

A 2700-A 2749. Bitki karakteristiklerinin çeşitli menşeleri

A 2710 Mükafat olarak bitki karakteristikleri

A 2720 Ceza olarak bitki karakteristikleri

A 2730 Bitki karakteristiklerinin çeşitli sebepleri

A 2750-A2799 Çeşitli bitki karakteristiklerinin menşei

A 2750. Bitkilerin kabuk ve özü

A 2760 Bitkilerin yaprakları

A 2770 Çeşitli bitki karakteristikleri

A 960. Dağların menşeî

Bu Gafi Küf dağıymış (7)

Meğerse o dağ Gafi Küf dağıymış **(48)**

B. HAYVANLAR

B 0- B 99 Mitolojik Hayvanlar

B 10 Mitolojik hayvanlar ve melez hayvanlar
B 20. Hayvan adam
B 30. Mitolojik kuşlar
B 40. Kuş hayvan adam (dört ayaklı)
B 50. Kuş adam
B 60. Mitolojik balık
B 70. Balık hayvan (dört ayaklı)
B 80. Diğer mitolojik hayvanlar

B 100- B 199 Sihirli havyanlar

B 100-B 119. Hazine hayvanları
B 100 Hazine hayvanları –Genel
B 110 Hazine üreten hayvanlar

B 120-B 169. Sihir kabiliyetine sahip hayvanlar

B 120. Akıllı havyanlar
B 130. Gerçekleri anlatan havyanlar
B 140. Kehanet gösteren hayvanlar
B 150. Olağanüstü kehanet gösteren havyanlar
B 160. Akıl veren hayvanlar
B 170- B 189 Diğer sihirli hayvanlar
B 170. Sihirli kuşlar, balıklar, sürüngenler vs.
B 180. Sihirli dört ayaklı hayvanlar
B 190 Sihirli hayvanlarla ilgili çeşitli motifler
B 200- B 299. İnsan özelliği gösteren hayvanlar
B 210. Konuşan hayvanlar
B 220 Hayvanların krallığı
B 230 Hayvanlar meclisi

B 240. Hayvanların kralı

B 250. Dindar hayvanlar

B 260. Hayvanlar savaşı

B 270. Hayvanların yasal ilişkileri

B 280. Hayvanların evlilikleri

B 290. İnsan özelliği gösteren diğer hayvanlar

B 300- B 399 Dost hayvanlar

B 310. Yardımcı hayvanların kazançları

B 320. Yardımcı hayvanların hediyeleri

B 330. Yardımcı hayvanların ölümü

B 340. Yardımcı hayvanların çeşitli davranışları

B 350- B 399. Müteşekkir hayvanlar

B 360. Ölüm tehlikesinden kurtaran müteşekkir hayvanlar

B 370. Esarettin kurtaran müteşekkir hayvanlar

B 380 İşkenceden (eziyetten) kurtaran müteşekkir hayvanlar

B 390. Müteşekkir hayvanların yaptıkları çeşitli işler

B 400- B 499. Yardımcı hayvanların cinsleri

B 400- B 499 Yardımcı hayvanların cinsleri

B 400. Yardımcı evcil hayvanlar

B 430. Yardımcı vahşi hayvanlar

B 450 Yardımcı kuşlar

B 470. Yardımcı balıklar

B 480. Yardımcı böcekler

B 490 Diğer yardımcı hayvanlar

B 500- B 599 Yardımcı hayvanların hizmetleri

B 500 Hayvanlardan elde edilen sihirli güzler

B 510 Hayvan tarafından iyileştirilme

B 520 Hayvanlar, insanların hayatını kurtarır

B 530 Hayvanlar adamı besler

B 540. Bulmak suretiyle kurtaran havyanlar

B 550 Hayvanlar adamları taşır

B 560 Hayvanlar insanlara nasihat eder.

B 570 Hayvanlar adamlara hizmet eder.

B 580. Hayvanlar adamlara servet kazanma ve yükselmelerinde yardım eder.

B 590. Yardımcı hayvanların çeşitli hizmetleri

B 600- B 699 Hayvanla insanların evlenmesi

B 610 Hayvan sevgisi

B 620 Aşık hayvan (erkek)

B 630 Hayvanla evlilikten doğan evlat

B 640 Hayvan biçimindeki insan ile yapılan evlilik

B 650 İnsan biçimindeki hayvan ile yapılan evlilik

B 700-B 799. Hayvanların tuhaf fizikî özellikleri

B 710 Olağanüstü hayvanların yaratılışı

B 720- B 749 Hayvanların olağanüstü fiziki özellikleri

B 720 Hayvanların olağanüstü organları

B 730. Hayvanların olağanüstü gücü

B 750. Hayvanların olağanüstü huyları

B 770. Hayvanların diğer olağanüstü özellikleri

B 800- B 899 Çeşitli hayvan motifleri

B 870. Büyük hayvanlar

B 11. Ejderha

Gız bir ejderha olmuş (**11**)

B 39.2. Zümrüdü Anka

O çınarıng da başına bi Zümrüdü Anga guşu yuva yapmış (**13**)

Zümrüdü anga guşu senede iki üç yavru çıkarırmış. (**27**)

Zümrüdü Anka sağlığımdan sanga fayda yok dile dileyimi diyo (27).

B 184.6 Sihirli koç

Burda galdığında bu saçıng iki tilini birbirine sürdüngmüydü iki dene goç gelir biri gara biri biyaz **(13)**

Biyaz goça binerseg dunya yüzüne çıhang dimiş **(13)**

Biyaz goça basar da gara goça binerseng seni daha yidi gat yiring altına götürür dimiş (**13)**

Silkinip gara goça binme ağ goça bin **(19)**

İki goç gelir biri gara biri biyaz bunlardan gara biyaz biyaz gara olur sakın ha sakın gara goça binme yedi gat yiring altına geçeng Karşınga bir ak goçnan gara goç gelir **(24)**

biyaz goça bin dünya yüzüne çıhang diyo **(27)**

B 211.1.2 Konuşan keçi

Geçi dimiş ki keveni niye yiyim onu yiyinceye gadar yimyeşil otları yirim gimiş **(66)**

B 211.1.3. Konuşan at

At gideciyik orda çadır guracan orda oturacıyık diyo **(14)**

At dile geliyo diyo ki ey yiğidim sanga bi duzah var diyo **(30)**

At oolana diyo ki benim eğerimi golangımı iyi sıhıla sen de üç gulhü ohu ben o duvardan atlarım **(31)**

B 211.1.5.1 Konuşan öküz

Goca öküz dimiş ki niye suyu soruyum dimiş **(66)**

B 211.1.7. Konuşan köpek

Köpek dimiş ki gurdu niye bağuyum **(66)**

B 211.2.4. Konuşan kurt

Gurd dimiş ki geçiyi niye yiyim dimiş **(66)**

B 211.2.5. Konuşan tilki

Bi de çevredeki tilkiler adamıng geldiğini duyuyolar **(44)**

B 211.2.8. Konuşan fare (sıçan)

Sıçan dimiş ki niye örmeyi kesiyim **(66)**

B 211.3.6. Konuşan karga

Gız mekdebe gidip gelirken bu gızıng öngüne bir garga çıharımış hergün gıza başlarımış Vay gız sening gadering, vay gız sening kadering. (5)

(T) B 211.7.6. **Konuşan kaplumbağa**

Tospağadan ses gelmiş dimiş ki o gadar hayıflanma yiğidim gün doğmadan ne doğar orasını allah bilir dimiş (41)

B 211.3. **Konuşan Kuş**

Gara guş hemen bir goca daş alır oolanıng gafasına bırahacah vahdı cücükler dile gelir (19)

İbibik dimiş ki geçi geçi gel şu keveni yi dimiş (66)

İbibik bu seferde sıçanı çaarmış sıçan sıçan gel şu örmeyi kes dimiş (66)

Guş deliganlı benim yavrularımı gurtarıp düşmanımı sen öldürmüşsün dile dileyini benden diyo (27)

Guş oğlanga kah yürü bahalım diyo (27)

B 211.6.1 **Konuşan yılan**

Bir gün bahaken nörürken bu yılan dile gelmiş Allah tarafından (10)

B 401. **Yardımcı at**

Hemen goşa goşa ahıra varıyo atıng gulağına yavaşça diyo ki böyle böyle padişaang oolu geliyo önünge gelngi kap arhana geleni dep ben gelmeyince yeringden kahma diyo (37)

Atım önüge geleni gap anhana geleni dep ben gelmeden yanınga kimseyi yahlaştırma dimiş (39)

B 421. **Yardımcı köpek**

İt, haf diyinci möhür düşmüş ağzından onu da bu topal balık yutmuş (10)

B 422. **Yardımcı kedi**

Kedi dimiş ki ite gel dimiş ben gider bu möhürü gavırdan alırım dimiş (10)

Kediyi sıvıyo ateş çıharıyo ocağı yahıyo pilav pişiriyo (36)

Gız kediye gızıyo kedi de küsüyo ateş virmiyo **(36)**

B 437. Yardımcı vahşi hayvanlar ve kemirgen hayvanlar

B 437.1. Yardımcı fare

Bir sıçan gödek sıçan delikten parayı alıp alıp geliyo **(61)**

B 450. Yardımcı kuşlar

Lalek ganadlarını açmış bu gızı almış omuzuna geçimş gomuş gitmiş **(9)**

Guş padişahı bütün kuşları çağırmış **(48)**

B. 470. Yardımcı balıklar

Gız da yüzme bilmezmiş su da boğuluyo boğulacağı sırada bunu bir ala balıh yutuyo **(36)**

B 600. Hayvanın insanla evlenmesi

B 601. Vahşi hayvanla insanın evlenmesi

B 601.1.1. Ayı kaçırdığı kızla evlenir

Gız has bahçede gezerken bir ayı geliyo atlıyo gızı alıp gidiyo (27)

C. YASAK

C 0 - C 99	**Tabiatüstü varlıklara bağlanmış yasaklar**
C 0.	Tabiatüstü varlıklarla temas yasağı
C 10.	Hürmetsizce, ruhları hizmete çağırmak
C 20.	Zararlı hayvanları ve devleri çağırmak
C 30.	Tabiatüstü varlıklara karşı suç işleme yasağı
C 40.	Su, dağ vs.nin ruhlarına karşı suç işleme yasağı
C 50.	Tanrıları kızdırma yasağı
C 70.	Kutsal varlıkları karşı suç işleme yasağı
C 90	Kutsal varlıklara bağlanmış diğer yasaklar
C 100- C 199	**Cinsel yasak**
C 100.	Cinsel yasak
C 110.	Cinsel ilişki yasağı
C 120.	Öpme yasağı
C 130.	Buluğ çağı ile ilgili yasaklar
B 140.	Aybaşı halinde ilişki kurma yasağı
C 150.	Lohusalık döneminde ilişki kurma yasağı
C 160.	Evlilikte ilişki yasağı
C 170.	Karının veya kocanın akrabaları ile ilişki yasağı
C 180.	Loğusa karının ilişki yasağı
C 190.	Çeşitli seks yasakları
C 200- C 299.	**Yeme ve içme ile ilgili yasaklar**
C 200- C 249.	**Yeme yasakları**
C 200	Yeme yasağı- Genel
C 210	Belirli yerlerde yeme yasağı
C 220	Belirli şeyleri yeme yasağı
C 230.	Belirli zamanlarda yeme yasağı
C 240.	Belirli insanların yemeklerini yeme yasağı

C 250- C 279 İçme yasakları

C 250 İçme yasağı

C 260 Belirli yerlerde içme yasağı

C 270 Belirli şeyleri içme yasağı

B 280 Muhtelif yeme ve içme yasakları

C 300- C 399. Bakma yasağı

C 300. Bakma yasağı

C 310. Belirli insan ve nesneye bakma yasağı

C 320 Kapalı bir nesnenin içine bakma yasağı

C 330. Belirli bir yöne bakma yasağı

C 400- C 499. Konuşma yasağı

C 400. Konuşma yasağı

C 410. Soru sorma yasağı

C 420. Sırları açıklama yasağı

C 430. İsim söyleme yasağı

C 440. Kökenini söyleme yasağı

C 450. Övünme yasağı

C 460. Gülme yasağı

C 480. Diğer sesli anlatma yasakları

C 490. Diğer konuşma yasakları

C 500. – C 549 Dokunma yasağı

C 500 Dokunma yasağı

C 510. Ağaca dokunma yasağı (bitki)

C 520 Yere dokunma yasağı

C 530. Çeşitli dokunma yasakları

C 550. - C 599. Sınıf yasağı

C 550. Sınıf yasağı

C 560. Belirli sınıf tarafından yanılmaması gereken şeyler

C 600. - C 699. Tek örneği olan yasak ve mecburiyetler

C 600. - C 649 Yasaklanmış bir eşya

C 600. Tek örneği olan yasaklar

C 610 Yasaklanmış bölge

C 620 Yasaklanmış nesne

C 630 Yasaklanmış zaman

C 640 Çeşitli tek örneği olan yasaklar

C 650- C 699. Tek örneği olan mecburiyetler

C 650. Mecburi eşyalar

C 680. Diğer mecburiyetler

C 700- C 899 Çeşitli yasaklar

C 700. Çeşitli yasaklar

C 710. Diğer dünyalara yolculuk ile ilgili yasaklar

C 720 Tuvalet ihtiyacını giderme yasağı

C 730. Oturma, dinlenme, uyku yasağı

C 740 Saygı veya merhametle iş yapma yasağı

C 750. Zaman yasağı

C 770. Gururlanma, kibirlenme yasağı

C 780. Alım satım yasağı

C 810 Etkileme gücüne sahip insan veya nesneye bakma yasağı

C 820- C 899. Sınıflandırmaya girmeyen yasaklar

C 830. Sınıflandırmaya girmeyen yasaklar

C 900- C 999. Yasağı ihlâli ile ilgili cezalandırma

C 900 Yasağın ihlâli ile ilgili cezalandırmalar

C 910. Yasağın ihlâl edilmesi konusunda sürekli itaatsizlik

C 920. İhlâl edilen yasak sonucu ölüm .

C 930 İhlâl edilen yasak sonucu ölüm servet kaybı

C 940 İhlâl edilen yasak sonucu hastalık veya zayıflık

C 950 Yasağı ihlâl sonucu öbür dünyaya gönderilen kişi

C 960 Yasağın ihlâl sonucu şekil değiştirme

C 980. Yasağın ihlâli sonucu verilen çeşitli cezalar.

C 250 **İçme Yasağı**

İçine su dolmuş bur çuhur. Dimiş ki bacı dimiş şurdan su içeceğim susadım dimiş, içme gardaşım gurbanı oluyum dimiş bacısı (4)

C 610 **Yasaklanan bölge**

Sağa gitme sola git diyo (14)

Oolum, handa yatmayıng, inde yatmayıng, deniz kenarında yatmayıng dimiş. (40)

C 900 **Yasağın ihlâli ile ilgili cezalandırma**

Onu içerseng gurt olung dimiş (4)

Onu içerseng camız olung ben nirde galcaam dimiş (4)

C 960 **Yasağın ihlali sonucu şekil değiştirme**

Bacısı içme didiyse de ordan giyiğing izinden su içmiş oolan olmuş bir giyik (4)

D. SİHİR

D O D 99	**Şekil değiştirmeler**
D 10- D 99	**İnsanın farklı insan şekline dönüşmesi**
D 10	İnsanın farklı insan şekline dönüşmesi
D 20	İnsanın sosyal sınıfını değiştirmesi
D 30	İnsanın farklı ırka dönüşmesi
D 40.	Bir başka kişinin suretine dönüşme
D 50.	Sihirli insanda meydana gelen değişiklikler
D 90	İnsanın başka insana dönüşmeni-Çeşitli
D 100- D 199	**İnsanın hayvana dönüşmesi**
D 110-D 140	İnsanın memeli hayvana dönüşmesi
D 110.	İnsanın vahşi hayvana dönüşmesi
D 130.	İnsanın evcil hayvana dönüşmesi
D 150.	İnsanın kuşa dönüşmesi
D 170	İnsanın balığa dönüşmesi
D 180.	İnsanın böceğe dönüşmesi
D 190.	İnsanın sürüngenlere ve çeşitli hayvanlara dönüşmesi
D 200- D 299.	**İnsanın nesneye dönüşmesi**
D 210.	İnsanın bitkiye dönüşmesi
D 230.	İnsanın mineral bir maddeye dönüşmesi
D 250.	İnsanın imal edilmiş nesneye dönüşmesi
D 270.	İnsanın nesneye dönüşmesi-Çeşitli
D 300- D 399.	**Hayvanın insana dönüşmesi**
D 310-D 349.	Memeli hayvanların insana dönüşmesi
D 310.	Vahşi hayvanın insana dönüşmesi
D 330.	Evcil hayvanın insana dönüşmesi
D 350.	Kuşun insana dönüşmesi
D 370.	Balığın insana dönüşmesi
D 380.	Böceğin insana dönüşmesi

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

D 390. Sürüngenlerin ve çeşitli hayvanların insana dönüşmesi

D 400- D 499. Değişmenin diğer şekilleri

D 410. Bir hayvanın başka bir hayvana dönüşmesi

D 420. Hayvanın nesneye dönüşmesi

D 430. Nesnenin insana dönüşmesi

D 440 Nesnenin hayvana dönüşmesi

D 450. Nesnenin bir başka nesneye dönüşmesi

D 470 Nesnenin taş kesilmesi

D 480. Değiştirilirmiş nesnenin boyutları

D 500- D 599. Değişmenin araçları

D 510. Yasağın ihlâli ile değişim

D 520. Büyülü sözler sonucu değişme

D 530. Deri elbise vs., giyerek değişim

D 550. Yeme ve içme sonucu değişim

D 560. Çeşitli vasıtalarla değişim

D 600 – D 699 . Çeşitli değişim olayları

D 610 Tekrarlanan değişim

D 620. Aralıklı değişim

D 630. İrade ile büyüden kurtulma ve değişim

D 640 İsteyerek değişimin sebepleri

D 660 Başka insanların değişmesi için şartlandırma

B 670. Büyü kuvveti ile uçma

D 680. Çeşitli değişim şartları

D 700- D 799. Sihir bozma

D 710 Zor kullanarak büyü çözme

D 720. Büyülenmiş kişinin örtüsünün kaldırılmasıyla büyünün bozulması

D 730 İtaat neticesi büyünün bozulması

D 750. Başkalarının yardımıyla büyünün bozulması

D 760. Çeşitli araçlarla büyünün bozulması

D 790. Büyünün bozulmasına yardım eden unsurlar

D 800- D 1699 Sihirli objeler (Nesneler)

D 800. Sihirli nesne

D 810- D 859. Sihirli nesneden kazanç

D 810. Sihirli nesnenin hediye vermesi

D 830. Hile ile sahip olunan sihirli nesne

D 840. Sihirli nesneleri bulma

D 850. Bulunan başka sihirli nesneler

D 860. Sihirli nesnenin kaybı

D 880. Sihirli nesnenin tekrar elde edilmesi

D 900-D 1299. Sihirli nesnelerin çeşitleri

D 900. Sihirli hava

D 910. Sihirli su

D 930. Sihirli kaya parçasının özellikleri

D 940. Sihirli ormanlar

D 950. Sihirli ağaç

D 960. Sihirli bahçeler ve bitkiler

D 980. Sihirli meyveler ve sebzeler

D 990- D 1209. Sihirli vücut uzuvları-İnsan

D 990. Sihirli vücut uzuvları

D 1010. Sihirli vücut uzuvları-Hayvan

D 1030. Sihirli yiyecekler

D 1040 Sihirli içecekler

D 1050. Sihirli giyecekler

D 1070. Sihirli mücevherler

D 1080. Sihirli silahlar

D 1090. Sihirli arabalar

D 1110 Sihirli arabalar

D 1130. Sihirli binalar ve parçaları

D 1150 Sihirli eşyalar

D 1170 Sihirli mutfak alet ve eşyaları

D 1210. Sihirli müzik aletleri

D 1240. Sihirli su ve ilaçlar

D 1250. Çeşitli sihirli objeler.

D1300-D 1599. Sihirli nesnelerin objeleri

D 1300/D1379. İnsanların değişmesini sağlayan sihirli nesneler

D 1310. Olağanüstü bilgi veren sihirli nesneler

D 1330. Fiziksel değişiklikler yapan sihirli nesneler

D 1350 İnsanların karakterlerini değiştiren sihirli nesneler

D 1360 İnsanların geçici olarak değişmesini sağlayan sihirli nesneler

D 1380 Koruyucu sihirli objeler

D 1390. İnsanları kurtaran sihirli objeler

D 1400-D 1439. İnsanları diğer insanlardan güçlü hale getiren sihirli nesneler

D 1400. İnsanı galip getiren sihirli nesneler

D 1410. Çaresiz insanlara güç veren sihirli nesneler

D 1430. Kovalayan veya yakalanan sihirli nesneler

D 1440 Hayvanlara üstün güçler veren sihirli nesneler

D 1450. Hazine veren sihirli nesneler

D 1470. Sihirli nesnelerin elde edilmesi

D 1500. Hastalıkları iyileştiren sihirli nesneler.

D 1520 Olağanüstü mekân değiştirmeyi sağlayan sihirli nesneler

D 1540. Varlıkları hakimiyeti altında tutan sihirli nesneler

D 1550. Olağanüstü açılan ve kapanan sihirli nesneler

D 1560. Sahibinin diğer hizmetlerini yerine getiren sihirli nesneler

D 1600-D 1699 Sihirli nesnelerin özellikleri

D 1600-D1649 Otomatik sihirli nesneler

D 1600 Otomatik nesneler

D 1610. Konuşan sihirli nesneler

D 1620. Sihirli lokantalar

D 1640. Diğer otomatik nesneler

D 1650. Otomatik nesnelerin diğer özellikleri

D 1700-D2199. Sihirli güçler ve belirtileri

D 1710-D 1799. Sihirli güçlerin hakimiyeti ve iş yapma yöntemleri

D 1710 Sihirli güçlerin hakimiyeti

D 1720 Sihirli güçlerin elde edilmesi

D 1740 Sihirli güçlerin kaybı

D 1750. Sihirli gücün diğer özellikleri

D 1760. Sihirli gücü üretme yolları

D 1800-D 2199. Sihirli özelliklerin belirtileri

D 1800-D 1949. Sihirli özelliklerin son bulması

D 1810. Sihirli bilgi

D 1820. Sihirli görüntü ve duyma

D 1830. Sihirli kuvvet

D 1840. Sihirli ölümsüzlük (yaralanmama)

D 1850. Ölümsüzlük

D 1860. Sihirli güzelleştirme

D 1870. Sihirli gizlenme

D 1880. Sihirli gençleştirme

D 1890. Sihirli yaşlandırma

D 1900. Aşkın sihirle azaltılması

D 1910. Sihirli hafiza

D 1920. Diğer sürekli sihirli özellikleri

D 1950- D 2049. Geçici sihirli özellikler

D 1960. Sihirli uyku

D 1980. Sihirli görünmezlik

D 2000 Sihirli unutkanlık

D 2020. Sihirli dilsizlik

D 2030. Diğer geçici sihirli özellikler

D 2050-D2099. Yakıcı sihirli güçler

D 2060. Sihirli ölüm veya yaralanma

D 2070. Çekici hale getirme

D 2080. Taşınmaz mülkiyete karşı kullanılan sihir

D 1090 Diğer yakıcı sihirli güçler

D 2100-D 2149. Sihirli gücün öteki belirtileri

D 2100. Sihirli sağlık, servet

D 2120. Sihirli taşıma

D 2140. Varlıkların sihirle kontrolü

D 2150-D2199. Çeşitli sihir belirtileri

D 5. Sihir

Bu arada kız tılısımlıymış **(25)**

D 100. İnsanların hayvana dönüşmesi

Bunar gonuşurken guş olan oolanıng anası duyuyor **(21)**

D 114.1.1. İnsanın geyiğe dönüşmi

Bacısı içme didiyse de ordan giyiğin izinden su içmiş oolan olmuş bir giyik **(4)**

D 141. İnsanın köpeğe dönüşmesi

Gızıng gocası yedi sene it kılığında eve gelip gitimiş **(23)**

D 150. İnsanın kuşa dönüşmesi

Bunar gonuşurken guş olan oolanıng anası duyuyor **(21)**

D 721 Derinin tahrip edilmesiyle büyünün bozulması

Hesne Yusuf bunu duyuncu o ateşin içine düşmüş kabı yanmış anası Hüsnü Yusuf'u çıharmış ateşden getirmişler **(7)**

D 721. Pırr diye bebenin döşüne gonuyor gonar gonmaz gız nasıl dutarda guş donunu yırtarsa alıyor ocağa ateşe kayıyor **(21)**

D 765. İğnenin (dikenin) çıkarılmasıyla büyünün bozulması

İki iğne var sakın onları elleme eğer onlardan birini çekerseng guş olup uçarım birini çekerseng su olup aharım **(25)**

D 810. Sihirli nesnelerin hediye edilmesi

Diliying altında bahır mühürü dilerim de **(10)**

Mühürü yala, gırh arap gelir. onnardan ne isterseng yaparlar **(10)**

D 981.1. Sihir Elma

Şu elmayı götür diyo **(8)**

Adama bir elma viriyo elmayı yi kabığını ata yidir, atıyıng da sening de itiying de yavrısı olur diyo (**30**)

Ben sanga bir elma vireyim gabığını atınga çekirdeğini itinge içini de garınga yidir (**31**)

Bu dev elma ağacındaki elmayı goparmış (**35**)

Bi gece gider bi elma getirir (**35**)

Elma da sihirli elmaymış (**35**)

D 981.8 Sihirli üzüm

Şu örtümüng altında da üzüm çıhar onu da yime (**15**)

D 1003. Sihirli insan kanı

Kanın aktığı yerde bir ağaç olurmuş (**25**)

D 1010 Sihirli vücud uzuvları – hayvan

Deving tılısımı da atın kulağıymış (**19**)

D 1021. Sihirli tüy

Her zaman şu tüyü tüttrürseng ben o zaman yanıngdayım diyo (**8**)

Üç tüy çek cebinge goy (**14**)

saçımıng bi telini çekerseng bağlarsang iki barnamı tılsımım o diyo (**18**)

Guşdan bir tüy düşen şah ismayıl kervancıya bu tüyü al gözlerime sür sonra cebimdeki göz bebeklerimi al gözüme tak dir (**31**)

Yolda gelirken bir garga buna sen benim ganadımdan bir telek çek bu teleği sizing evdeki kör gızıng gözinin yerine sür (**39**)

Bah ağlum anayıng gözü galmış şu teleği al anayıng gözüne ohu üfür üç kere sıvaşla anayıng gözü açılır dimiş (**55**)

D 1025. Hayvanın sihirli derisi

Gız aman padişahın oğlu yapma, o gabığımı yaharsang başımıza çok çeşitli belalar gelir sen gine beni böyle bil o gabığımı da

vir dimiş (**41**)

D 1067 **Sihirli baş örtüleri**

Bu yişil bürgüyü gösterirseng cariyeleringe beni bir daha bulamang diyo **(21)**

D 1071.1. **Sihirli Boncuklar**

Bir düzüm boncuh çıhar onu boğazınga dahma **(15)**

D 1074. **Sihirli bilezik**

Çifçining evndeki gızıng bilezii çıhıncı gız ölürümüş **(37)**

D 1076. **Sihirli yüzük**

Bu yüsüğü al, zor durumda galdığın da yüsüğü yala **(24)**

Tılısımlı yüsük sayesinde annadıyom **(24)**

Gız oolana tılısımla yüsük virmiş **(25)**

D 1050 **Sihirli giyecekler**

Aksakkalı adamıng giydirdiği kemer de çarık da sihirliymiş **(33)**

D 1146 **Sihirli kapı**

Bi de varmışlar gayanıng dibine bir depik vurmuşlar ordan bir gapı açılmış girmişlerz**(10)**

Oolan bu gapıya yahlaşıncı gapı dohunmadan açılmış oolan bu gapıdan başka melmekete girmiş **(35)**

D 1150 **Sihirli eşyalar**

O yidi giyikden topal giyiğin gamçısı benim tılısımım dimiş **(16)**

Kamçıyı o zaman onung ayağından çıhardıng da gırdıgmıydı benim tılısımım bozulur **(16)**

Lalening bir cin papağı varımış onu giyinci görünmez olurmuş **(16)**

Garı tılısım gamçısını alıyo tılısıma biniyo haydi bahalım sürüyo **(62)**

D 1081 **Sihirli kılıç**

Kılıcımdan ne zaman üç damla kan damlarsa başım sıkışık demektir **(14)**

D 1171.1. Sihirli küp

Küp deving küpüymüş **(19)**

Küpüng içine baharken küp avradı içine çekiyo **(19)**

D 1224. Sihirli düdük

Ak gavak gızı düdüğü çıharıyo bi öttürüyo bu düdük sur düdüğü gibi bi şeymiş **(31)**

D 1242.1. Sihirli su

Bacısı içme didiyse de ordan giyiğin izinden su içmiş oolan olmuş bir giyik **(4)**

D 1246 Sihirli toprak

İçeri girinci gızıng gocasınıng yüzüne de mezerden aldıkları ölü toprağını serpmişler **(47)**

D 1279. Sihirli ses

Şah İsmayıl bi ıslıh çalar bi guş gelip şah ismayiling omuzuna gonar **(31)**

Arhang yire gelmesing şah ismayıl diye üç kere çocuğung gulagına çağırmış **(31)**

D 1380 Koruyucu sihirli objeler

Ana benim sırtımıng tam ortasında üç dene beyaz gıl var o gılar benim tılısımım eğer o gıllar olmasa benim tılısımım bozulur dimiş **(34)**

D 1505. Körlüğü gideren sihirli objeler

Gızlar şurda iki telek vardı viring hele diyo o teleği alıp da şöyle gözlerine çalınca anadan doğmuşa dönüyo (18)

D 1520 Olağanüstü mekan değiştirmeyi sağlayan sihirli nesneler

Oolan bu gapıya yahlaşıncı gapı dohunmadan açılmış oolan bu gapıdan başka melmekete girmiş **(35)**

D 1810. Sihirli bilgi

Yalıngız bu benim gocam mocam dimiyecaan dirseng diyo beni bulamang tılısımım bozulur ben aşağı yıldız gibi ahar giderim (62)

D 1980. Sihirli görünmezlik

Lalening bir cin papağı varımış onu giyinci görünmez olurmuş (16)

E. ÖLÜM

E 0-E 99	**Diriltme**
E 0.	Diriltme
E 10.	Tedavi ile diriltme
E 30.	Organları yerine getirerek diriltme
E 50.	Sihirle diriltme
E 80.	Hayat suyu
E 90.	Hayat ağacı
E 100.	İlaçla diriltme
E 120.	Diriltmenin diğer yöntemleri
E 150.	Diriltme şartları
E 200- E 599.	**Hayaletler ve hortlaklar**
E 200-E 299.	Ölüden gelen kötülükler
E 200.	Ölümden kötü niyetle dönüş
E 210.	Ölü sevgilinin kötü niyetle geri dönüşü
E 220.	Ölü akrabanın kötü niyetle geri dönüşü
E 230.	Ölümden dönüşün cezalandırılması
E 250.	Kan içici hayaletler
E 260.	Diğer kötü niyetli hayvanlar
E 280.	Hayaletlerin uğrağı binalar
E 300-E 399.	**Ölümden iyi niyetle dönme**
E 300.	Ölümden iyi niyetle dönme
E 310.	Ölü sevgilinin iyi niyetle dönüşü
E 320.	Ölü akrabanın iyi niyetle dönüşü
E 340.	Ölümden şartlı dönüş
E 360.	Ölümden iyi niyetle dönüşün diğer sebepleri
E 380.	Davet edilen hortlak
E 390.	Ölümden iyi niyetle dönme- Çeşitli
E 400-E 599.	**Hortlaklar ve hayaletler-Çeşitli**

E 400. Hortlaklar ve hayaletler-Çeşitli

E 410. Rahatsızlık veren mezar

E 420. Hayaletlerin görünüşü

E 430. Hortlaklara ve ölüme karşı mücadele

E 440. Yürüyen hortlak.

E 460. Çatışma halindeki hayaletler

E 470. Ölüm ve hayat ilişkisini anlatmak

E 480. Ölünün ikametgâhı

E 490. Ölü topluluklar

E 500. Hayalet misafirler

E 510. Hayalet denizciler

E 520. Hayvan hortlaklar

E 530. Nesnelerin hortlakları

E 540. Hayaletlerin çeşitli faaliyetleri

E 600- E 699. Ruhun beden değiştirmesi

E 600. Ruhun beden değiştirmesi

E 610. Ruhun hayvan bedenine girmesi

E 630. Ruhun nesnelere geçmesi

E 650. Ruhun beden değiştirmesinin diğer şekilleri

E 670. Tekrarlanan beden değiştirme

E 690. Beden değiştirme- Çeşitli

E 700- E 799. Ruh

E 700. Ruh

E 710. Dış ruh

E 720 Bedenden ayrılan veya bedene giren ruh

E 730. Hayvan şeklindeki ruh

E 740. Ruhun diğer şekilleri

E 750. Ruhun tehlikeye atılması

E 760. Hayat belirtisi

E 780. Canlı beden uzuvları

E 30. **Organları yerine getirerek diriltme**

oturmuşlar bu kemikleri yirli yirine getirmişler üstüne de bir tas su dökmüşler oolan uykudan uyanır gibi yiniden silkinip kahmış (48)

E 330 **Ölümden iyi niyetle dönme**

Yidi sene dolmuş mevta bir de doğrulmuş bahmış (5)

F. OLAĞANÜSTÜLÜKLER

F O F 199.	**Diğer dünyalara seyahatler**
F 0.	Diğer dünyalara seyahatler
F 10-F 79.	Üst dünyalara seyahatler
F 10.	Üst dünyalara seyahatler
F 30.	Üst dünyada yaşayanların dünyayı ziyaret etmesi
F 50.	Üst dünyaya giriş
F 60.	Üst dünyaya veya üst dünyadan taşınma
F 80- F 109.	Alt dünyaya seyahat
F 80.	Alt dünyaya seyahat
F 90.	Alt dünyaya giriş
F100.	Alt dünyayı ziyaretle ilgili çeşitli motifler
F 110- F 199.	**Çeşitli diğer dünyalar**
F 110.	Diğer dünyalara seyahat
F 130.	Diğer dünyalara iskan
F 140.	Diğer dünyaların hudutları
F 150.	Öbür dünyadan giriş
F 160.	Diğer dünyanın tabiatı
F 170.	Diğer dünya ile ilgili çeşitli motifler
F 200- F 699.	**Çeşitli yaratmalar**
F 200-F 399.	**Periler ve cinler**
F 200.	Periler (cinler)
F 210.	Pireler ülkesi
F 220.	Perilerin yaşadığı yer
F 230.	Perilerin görünüşü
F 240.	Perilerin sahipliği
F 250.	Perilerin diğer karakterleri
F 300-F 399.	**Periler ve ölümler**
F 300	Pirelerle evlenme veya irtibat kurma
F 310.	Pireler ve insan (çocuk)

F 320. Periler insanları ülkelerine taşırlar

F 330. Müteşekkir periler

F 340. Perilerin hediyeleri

F 350. Periler tarafından çalınma

F 360. Hain ve yıkıcı periler

F 370. Periler ülkesini ziyaret

F 380. Perilerden kurtulma veya perileri mağlup etme

F 390. Perilerle ilgili çeşitli motifler

F 400- F 499. Ruhlar ve şeytanlar

F 400. Ruhlar ve şeytanlar

F 420. Su perileri

F 430. Hava perileri

F 440. Bitki perileri

F 450. Yer altı perileri

F 460. Dağ perileri

F 470. Gece perileri

F 480. Ev perileri

F 490. Diğer ruhlar ve şeytanlar

F 500- F 599. Olağanüstü insanlar

F 500. Olağanüstü insanlar

F 510. Canavar insanlar

F 530. Olağanüstü büyük ve küçük kişiler

F 540. Olağanüstü fiziki organlar, araçlar

F 560. Hayatın görülmedik halleri

F 570. Diğer olağanüstü insanlar

F 600-F 699. İnsanlar ve olağanüstü güçler

F 600. İnsanlar ve olağanüstü güçler

F 610. Olağanüstü kuvvetli adam

F 640. Algılanan olağanüstü güçleri

F 660. Olağanüstü hünerler

F 680. Diğer acayip güçler

F 700- F 899. Olağanüstü yerler ve eşyalar

F 700. Olağanüstü yerler

F 710. Olağanüstü su şekilleri

F 720. Denizaltı ve yer altı dünyası

F 730. Olağanüstü odalar

F 750. Olağanüstü dağlar ve kara parçalarının özellikleri

F 760. Olağanüstü şehirler

F 770. Olağanüstü binalar ve eşyalar

F 790. Olağanüstü gökyüzü ve hava olayları

F 800. Olağanüstü kayalar ve taşlar

F 810. Olağanüstü ağaçlar, bitkiler, meyveler vs.

F 820. Olağanüstü elbise ve süs eşyaları

F 830. Olağanüstü silah

F 840. Diğer olağanüstü nesne ve yerler

F 900-F 1099. Olağanüstü hadiseler

F 900. Kerametler

F 910. Olağanüstü yutma

F 930. Denizler ve sular hakkındaki olağanüstü olaylar

F 940. Olağanüstü denizaltı ve yer altı kaybolmaları

F 950. Olağanüstü tedaviler

F 960. Olağanüstü tabiî olaylar

F 970. Ağaçlar ve bitkilerin olağanüstü davranışları

F 980. Hayvanlarla ilgili olağanüstü olaylar

F 990. Canlı gibi hareket eden cansız nesneler

F 1010. Diğer olağanüstü olaylar

F 10 Üst dünyalara seyahat

Teşiberi gızı yidi got göğün üsdine çıharmış (10)

F 55.1. Altın Saç

Doğum yapıncı altın saçlı gı, gileboru saçlı oolan doğuruyo (1)

F 80 **Alt dünyaya seyahat**

Açıl yerim açıl deyip yerin altına geçmiş (23)

F 220. **Perilerin yaşadığı yer**

Piriler padişaanıng evi (7)

F 237 **Periler kıyafet değiştiriyor**

dev gızıng annesining gılığına giriyo (3)

ben yilan gılığına da girerim, adam gılığına da girerim diyo (62)

F 340. **Perilerin hediyeleri**

Şiytanın bi tanesi de ismini goyah da öyle gidek diyo (37)

Öbür melek de diyo ki isimini goyalım de gidelim diyo (37)

O zaman gız nişanlısına ben ağlarsam göz yaşım inci mercan olur. Gülersem gül açar yürüyüncü de basdığım yirlerden çayır cimen çıhar dimiş (39)

F 500 **Olağanüstü insan**

Bakıyor kibir adam sakalı iki karış kendi bir karış (27)

F 531 **Dev**

bu güccük gıza düngür gelen devidi (3)

bi de o zamanaca deving garısı dimiş ki (28)

F 555 **Dikkate değer saç**

saçıyın bi tarafını altınla bi tarafını gümüşle yıha (14)

F 559. **Harikulade fiziki objeler**

Mustafa Bismillah deyip elindeki teleği anasınıng gözüne üç kere sürmüş (55)

F 570. **İnsanların olağanüstü davranışları**

bi halı doluyucam ki, Türkiyening asgeri üsdüne oturacak gine artıp galacah (1)

bi altın saçlı gızınan güloboru saçlı bi oolan doğursam (1)

bi yemek göreceem Türkiyening asgeri doyacak gine de artıp galah (1)

Altın saçlı oolanınan gilaboru saçlı gız doğarsa (209)

bi yimek görsen bir tabır yise de artsa galsa bi halı dohusa bi tabır asger otursa da girisi ortsa galsa (**20**)

bir halı dodokusar sekiz göz evi doldurursam, dokuzuna gelince artsa kalsa demiş (**26**)

güzelim kapısındaki bahçe diyo ki ben güzelim (**26**)

gız ağlayıncı gızıng gözünden inci mercan saçılıyo (**37**)

ağar dibinde kırınca dünyalar güzeli bir kız çıkmış bir ev çökiyo ev diyo ki ben güzelim içindeki at diyo ki ben güzelim gız diyo ki ben

F 980 Hayvanlarla ilgili olağanüstü davranışlar

guşlar havıza dolıya bi delanni olup çıhıyormuş (7)

F 575.2. Yakışıklı erkek

bu güvercin sona ayın ondürdü gibi bir oolan olurumuş (**33**)

F 601 Olağanüstü arkadaşlar

padişaang oolunung azabı varımış (**1**)

F 610. Çok kuvvetli adam

Ormanlıkda bir adam babayiğit bir adam megeleri goca goca megeleri söküp söküp atıyo (**13**)

Adam bilir gibi demirleri yağlayıp yaglayıp tek bornoonda köteliyo (**13**)

boca dearmen dağlarını serre bornaanda goldırır goldırıp köteliyo (**13**)

evranı öldürmüş cücükler de gurtulmuş padişaang gızı da gurtulmuş (**13**)

dilerim çengisi diye diz gapanoça dağ oluyo. atıng üstünde bir daha çurınca, aaman banga bir insan oğlu çurıya diyor. ordan nası gelirse odan saçından, dutuyo atıng terkise atıyo dağları silkiye atıyo (**20**)

Oğlanın kulagları ayrı kulağı ağzı gözü insan, elleri ayıdı gibi kıllı, ayakları kıllı her tarafi adam (**27**)

Arap üzengi de gız imiş ama onun sırtını kimse yire geteremezmiş (31)

Benim oolum öyle güçlü ki yitmiş gat yağlı urganla bağlasang oolum urganı gırıp gurtulur dimiş (34)

Oolan hemen elmaları goynuna gomuş, gılıncını çekmiş bütün hayvanları öldürmüş (34)

Yiğit olduğunu biliyim ki daşı sıh da un it diyo (44)

bi de daşı sıh da suyunu çıhar diyo

Yum oğlum gözünü dimiş aç oğlum gözünü dimiş

F 660. Olağanüstü hünerler

şah ismayıl küpe biniyo göğe ağıyo bir yazının yüzüne varıyo (45)

F 776 Olağanüstü kapı

bir goca çatal gapı açıldı (7)

F 800 Olağanüstü kayalar ve taşlar

bir sabır daşıyınan bir pıçah ol (5)

F 810. Olağanüstü ağaçlar, bitkiler ve meyveler

eğel çıngarım eğel dimiş gız inmiş (4)

F 811. Olağanüstü ağaç

doğrul çınarım doğrul dimiş çınar doğrulmuş

eğel kavagım eğel dimiş kavak eğelmiş (25)

eğel kavağım eğel diyo kavak eğeliyo doğrul kavağım doğrul diyo kavak doğruluyo (36)

o sırada suyung başıngda bir kavak vrımışı gız eğel kavağım eğel diyo gız yuharı çıhıyo, doğrul kavağım doğrul diyo kavak doğruluyo (42)

F 825. Olağanüstü yüzük

zehirli yüsüü dahıncı gız oraya bayılır gider (15)

F 859. Olağanüstü çubuk

bu çalı bu ganın üstünde çıhtı bundan bi şıvga diğnek keser de elinge alırsang gılıç gibi kime vursang keser öldürür (13)

F 900. Olağanüstü hadiseler

Çınarı kesmişler hemen o çınarıng kesilen yirini diliynen yalamış zabahaça çınar eskisi gibi olmuş (4)

Bu gadın bi yılan doğurmuş (6)

Seni dutacah vahtı darağı at diyo dağ taş orman olur diyo (8)

Sabını at diyo aayağı gayar gayar düşer diyo (8)

daha yitişecek vahtı destiyi at diyo. orda bi deniz olur diyo o oyanda galır biz geçirik diyo (8)

İki de çişme ahıyo ki harıl harıl ahıyo biri altın biri gümüş (8)

Selam virincik sağ yanından bi derviş çıhmış (8)

mühürü yalamış kırh dene arap gelmiş yanına dile dilediğingi keloolan dimişler (10)

guru gafa gelmiş şordan acık pilav vir dimiş (13)

bacağının gaba yirinden azıcık bir parça kesmiş guşun ağzına virmiş (13)

ak sahhalı adam cibinden çıharıp bir elma virmiş (14)

oolan ayda büyüyeceğini künde büyür yılda büyüyeceğini ayda büyür (18)

sömeleying içinde bir guş oluyo pır diyi uçup gidiyo (21)

hanımdan bir yılan doğmuş (22)

hemen gılıcının ucuynan canavarıng garnını da yarmış bi de bahmış ki babasıynan gardaşı oturmuşlar canavarıng garnının içinde aşşıh oynuyorlar (32)

canavarnıg kapası hoplaya hoplaya gitmiş gitmiş bir yirde durmuş (32)

gız ne yapacağını şaşırmış sonunda aşağıdakilerden ak sahhalı pirivâni bir gişiye ahıl danışmış (33)

ırmağıng üzerine oturnmuş suyung hepsini garnına ahıtıyor (35)

büyük gardaşı bir sohum alıyo ikinci sohumu alırken bir gurd oluyo (36)

ikinci gardaşı da dilki oluyo havlayı havlayı dağlara gaçıyo (36)

o gardaşının da bir yüzü giyik bir yüzü insan oluyo (36)

gız devlerden közü alıp gelirken küreğinden dökülen küllering yirinde bi madımak bitiyo bi madımak bitiyo nasıl tarif idemem (36)

o gızıng üstüne düşen gandan gız tabıtıng içinde hamile galıyo (37)

bu gelining sancısı duduncu dört köşeden dört tene melek çıhıyo bunu doğum yaptırıyolar bu melekler eving yirine de öyle bir köyk yapıyolar ki eving içini dışını döşüyolar (37)

hiç yini doğan çocuk gonuur mu boyunaca daş kesilip devrilesice dimiş (41)

dağı gapımızıng önüne getiriyim de odunu alır alır yaharık diyo (44)

gıza diyo ki ben bir yılan oluyom sen de guşburnu ol diyo (45)

oolan şu suyu sep dimiş gız suyu serpince her taraf buz olmuş (50)

gız sabunu atmış her taraf köpeğe boğulmuş (50)

gıza dir ki sen bir baston ol ben bekçi oluyum dir (50)

ıza dir ki hemen sen bir gavak ol ben yılan oluyum dir (50)

Mustafa köyden aralaşıncı Mustafa'nıng arhasında bir atlı peyda oluyo (55)

Mustafa atlıning heybetinden ipriyo (55)

biri selvi gavağı oluyo biri de sarmaşık oluyo (62)

benim ayağımıng altını yonarsang insan ooluna virirseng gittiği yere attımı aydınların gider (62)

benim ayağımıng altını yonar da diyo sudan çaydan geçerken böyle sere serpe daşla basar gibi geçer gider diyo (62)

F 901. Ölüm tekrarlanır

deving gafasına vuruncu gafa dir ki yiğit bi daha vur dir (35)

F 950. Olağanüstü tedaviler

dilining altından eti çıharmış oraya yamamış diliynen yalamış oolanıng bacağı iyi olmuş (13)

guş dilining altındaki eti çıharıyo yerine goyo orayı yalanıncı anadan doğmuşa dönüyo (19)

tavus guşu dilining altındaki eti çıharıp bismillah diyip keloolanıng bacağına yapıştırmış (24)

oolan yürürken topalıyo guş dilining altındaki eti çıharıyoo oolanıng halçasınga yapıştırıyo yalıyo anadan doğmaya dönüyo (27)

yalıngız ayağımıza çarığı geyiciyik dünyayı dolanıcıyıh bunu iyi ediciyik (58)

F 970 Ağaçların ve bitkilerin olağanüstü davranışları

ulu gavak ağacı ulumuya başlamış dile gelip (32)

F 980. Hayvanlarla ilgili olağanüstü hadiseler

bu gitmiş şorda çırpınmış nenesining gılığına girmiş (9)

orda lalek çırpınmış bir deliannı olmuş (9)

altından yapılmış oynayan sıçan davşan getirin (19)

altın tabağın üstünde altın sıçanı oynata oynata getirirsengiz gayınlarıma varırım diyo. (24)

altın tabağın üzerinde oynaya oynaya gelen kedi istemiş (24)

orada iki başlı yılan yatar (25)

oraya varsa ki serçe garday isminde bir adam başınga bütün serçeleri guşları toplamış (27)

F 980.3. Olağanüstü kuş

Cenab-ı Allah tarafından bir guş gelirmiş bu guş üslerine kölge oluyo, bunnarı emziriyo, büyüdüyo. (1)

F 980.4. Olağanüstü at

at diyo ki haydi diyo bizim üçümüzden üç tüyümüzü tütüt diyo (8)

dev diyo ki rüzgar atım var ona bin git al gel diyo (40)

F 1068. Realist rüya

Padişaaın oolu rüya görüyo rüyasında malum oluyo (1)

rüyasıngda anası gelmiş (6)

uykumda bir rüya gördüm rüyamda banga didiler ki burdan bir gece bir gündüz zahlıhda elma ağaçları var sening oğlung elma ağacıngdan üç elma getirsing (34)

F 980. Hayvanlarla ilgili olağanüstü davranışlar

guşlar havıza dolıya bi delanni olup çıhıyormuş (7)

G. DEVLER

G 0 **Devler**

G 10-G 399. **Devlerin çeşitleri**

G 10-G 99. Yamyamlar ve yamyamlık

G 10. Yamyamlık

G 20. Cadılar

G 30. Yamyamlık yapan insanlar

G 50-G 79. Arasıra yamyamlık

G 60. Farkında olmadan insan eti yiyen insan

G 70. Arasıra yamyamlığı düşünmek

G 80. Yamyamlarla ilgili diğer motifler

G 100- G 199. **Çok büyük devler**

G 100. Büyük dev

G 110. Büyük devlerin hakimiyeti

G 120. Büyük devlerin fizikî özellikleri

G 130. Büyük devlerin alışkanlıkları

G 150. Çeşitli büyük devler

G 200-G 299. **Cadılar (Büyücüler)**

G 200. Cadı

G 210. Cadıların özellikleri

G 220. Cadının özellikleri

G 230. Cadıların yaşadığı yerler

G 240. Cadıların alışkanlıkları

G 250. Cadıların tanınması

G 260. Cadıların kötü işleri

G 270. Cadılardan kurtulma veya galip gelme

G 280. Cadılarla ilgili çeşitli motifler

G 300-G 399. **Diğer devler**

G 300. Diğer devler

G 310. Devler ve karakteristik özellikleri

G 350. Hayvan şeklindeki dev

G 360. Devler ve canavarın hususiyetleri

G 370. Devler-Çeşitli

G 400-G 599 Devlerin hakimiyetine girmek

G 400. İnsan devin hakimiyetine girme

G 410. Devin hakimiyetini kıran insan

G 420. Dev tarafından kaçırılma

G 450. Çeşitli dev hakimiyetine girme

G 500- G 599. Mağlup edilen dev

G 500. Mağlup edilen dev

G 510. Öldürülen, sakat bırakılan veya kaçırılan dev

G 520. Tuzağa düşürülerek kendi kendini yaralayan dev

G 530. Devlerin akrabaları kahramana yardım eder

G 550. Devden kurtulma

G 560. Aldatılarak, esaretinden kurtulunulan dev

G 570. Dev korkutulur

G 580. Zor kullanılarak itaat ettirilen dev

G 600- G 699. Diğer dev motifleri

G 610. Devden çalma

G 630 Devlerin özellikleri

G 650 Sınıflandırmaya girmeyen dev motifleri

G.10. Yamyamlık

varırmış taze ölen ölülering ciğerlerini çıharır çıharır alır gelir imiş (9)

aha dişlerimi bileylemiye gidiyom hazır ol geliyom dimiş **(9)**

bir gün dimiş ki gardaşım dimiş sanga sıra geldi seni de yiyeceğim dimiş **(11)**

G. 11.6 İnsan eti yiyen dev

mezerden bir ölü çıharmış kefenini soymuş çırpmış **(3)**

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

suyung yolunda evren yatar künde bir adam virirler evren o adamı yiyecene millet su alır (13)

köyde bir dev var çişmening başıngda diyo eğer bir gadın veya gız alırsa yirse onu yiyene gadar biz suyumuzu alıyoh yohsa alamıyoh diyo (40)

dev diyo ki büyük kızıngı getirirseng getir getirmezseng eğer bugün seni yirim diyo (42)

dev bu gözlerden birine giriyo cenazeyi yimiye başlıyo (42)

G 120. Büyük devlerin fiziki özellikleri

orada bir yidi başlı dev varmış sevdiyi gızları çalar götürürmüş (13)

kırh başlı dev varmış (18)

o kuyunung içinde yidi başlı dev var (24)

ordan bana yidi başlı deving yüzüğünü al getir diyo (27)

sen usulca bah eğer depesindeki gözü açıhsa bil ki uyumuş(35)

bu melmekette yidi başlı bir dev var (35)

G 302. Cinler

ben cin padişaanıng gızıyım (18)

G 400. İnsan, güçlü devlerin araksında düşer

dev gızı evine götüründü gızım diyo yu yumadıh gibi süpür süpürmedik gibi diyo (42)

G 440. Dev insanı kaçırır

piriyili gelip oğlanıng elingden padişaahıng gızını almış (48)

G 450. Çeşitli dev hakimiyetine girmeler

dev diyo ki ben sanga bir hediye getirdim sen barmağıngı gapıning deliğinden uzat diyo sanga bir yüsük tahıyım gideceğim diyo (36)

bu dev geldi benim nişanlımı güveyi gireceyi günü benim nişanlımı şehitlikte öldürdü (59)

G 500. Mağlup edilen dev

devlere birez sert çıhışmış (16)

yidi başlı devin gardeşini vurdular yuharıda yaralı yatıyo diyo **(27)**

G 512. Devin öldürülmesi

dev gızı ağzına atacak vahtı oolan deving kelesine bi vuruyo kelesini kesiyo **(19)**

sıra baga geldi mel'un din düşmanı diyo nasıl gılıç atarsa devi ikiye bölüyo **(27)**

devleri ateşe atıyolar çatır çatır yahıyolar **(36)**

içtikten sonra bunlar bayılıncı bir ejderha gelmiş bu güççük oğlan bu seferde ejderhanıng gafasını kesiyo torbasına atıyo **(40)**

gız bi yandan dervişing gafasına gaynar su dökmüş bi yandan saplı tasınan vurmuş vururkan vururken dervişi orda öldürmüş **(47)**

G 630. Devin canı

bi dev gelse bahsa ki gapıda bir yumah **(15)**

iki dene dev var **(20)**

üç gözlü gözününg biri depesinde bir dev **(35)**

gapıyı çalıncı içirden yaşlı bir dev garısı gapıyı açıp çıhmış **(35)**

oruya varıyo bahsa ki ateşing arkasında üç dene dev ateş yahmış ısınıyo **(36)**

Allah'ım bu gutularıng içinde ney acaba diyo meğer ki o da devnig canıymış **(40)**

bi de bahıyolar ki iki bacı küpe binmiş igiliyerek göğe aağıyolar. **(45)**

H. İMTİHANLAR

H 0 – H 199	**Tanıma (Kimlik) İMtihanları**
H 0	Kimlik imtihanı
H 10.	Genel silgiye göre tanıma imtihanı
H 20.	Benzeterek tanıma
H 30.	Kişisel özellikleri vasıtasıyla tanıma
H 50.	Fizikî özelliklerden veya vücut işaretlerinden tanıma
H 80- H 149.	İşaretle tanıma
H 80.	İşaretle tanıma
H 90.	Süs eşyaları ile tanıma
H 100.	Bölünmüş işaret parçalarını birleştirerek tanıma
H 110.	Kumaş veya elbiseden tanıma
H 120.	İşaretle tanıma-Çeşitli
H 150.	Tanımanın şartları
H 200-H 299	**Doğruluk imtihanları**
H 210-H 239.	Suçluluk ve masumluk imtihanları
H 210.	Suçluluk ve masumluk imtihanları
H 220.	Karakter veya dayanaklık denemesi
H 240.	Doğrulukla ilgili diğer motifler
H 300- H 499.	**Evlenme imtihanları**
H 300	Evlilikle ilgili imtihanlar
H 310- H 359.	Evlilik imtihanları (erkekler için)
H 310	Evlilik imtihanları (erkekler için)
H 360- H 399.	Gelinlik imtihanları
H 360.	Gelinlik imtihanları
H 400- H 459.	Namus imtihanları
H 400.	Namus imtihanları
H 410.	Sihir objeler veya tahammül denemesi ile namus imtihanları
H 430.	Namus göstergeleri
H 440.	Diğer namus belirtileri

H 460. Eşlik testleri (kadın)

H 480 Babalık testleri

H 490. Diğer evlilik testleri

H 500-H 899. Zeka testleri

H 500. Zekâ veya kâbiliyet testleri

H 530- H 589. Bilmeceler

H 540 Bilmecelerin bulunması

H 570. Bilmecelerin cevaplandırılması

H 580. Anlaşılmaz cevaplar

H 600. Sembolik anlamlar

H 620. Çözülemeyen problem: Masalın şaşırtıcı sonu

H 630. Mükemmellikle ilgili bilmeceler

H 660. Mukayese bilmeceleri

H 680. Mesafe bilmeceleri

H 690. Miktar ve ağırlık bilmeceleri

H 700. Sayı bilmeceleri

H 710. Diğer (kıymet) bilmeceleri

H 720. Mecazî bilmeceler

H 770. Tanımlama bilmeceleri

H 790. Olağanüstü şartlar üzerine düzenlenen bilmeceler

H 810. Kutsal kitaplar ve efsaneler üzerine düzenlenen bilmeceler

H 840. Diğer bilmeceler

H 900-H 999. Cesaret isteyen işlerle ilgili imtihanlar: Vazifeler

H 900. Zorla verilen vazife

H 910. Öneriye karşılık yapılması gereken vazifelerin tayini

H 920. Vazifelerin tayin edicileri

H 940. Vazife tayini-Çeşitli

H 950-H 999. Vazifelerin yerine getirilmesi

H 960. Kabiliyet ve akıl yoluyla yerine getirilen vazifeler

H 970. Yardımla yerine getirilen vazifeler

H 1000- H1119. Vazifelerin özelliği

H 1010-H 1049. Yerine getirilmesi mümkün olmayan vazifeler

H 1010. Yerine getirilmesi mümkün olmayan vazifeler

H 1020. Tabiatın yasalarına aykırı vazifeler

H 1030. Diğer yerine getirilmesi mümkün olmayan vazifeler

H 1050-H1089. Mantığa aykırı görünen vazifeler

H 1050. Mantığa aykırı görünen vazifeler

H 1090 Olağanüstü sürat gerektiren vazifeler

H 1100. Usandırıcı, can sıkıcı vazifeler

H 1130 İnsanüstü cazifeler

H 1150. Vazife: Çalma, zorla elde etme veya öldürme

H 1180. Çeşitli vazifeler

H 1200-H1349. Kahramanlık imtihanları: Araştırma

H 1200-H1249. Devam eden şartlarda araştırma

H 1200. Araştırma

H 1250. Öbür dünyada araştırma

H 1260. Üst dünyada araştırma

H 1270. Alt dünyada araştırma

H 1280. Diğer ülkelerde araştırma

H 1290. Diğer dünyalarda araştırmalarla ilgili çeşitli motifler

H 1300. Tek olanın araştırılması

H 1320. Sihirli nesneler veya hayvanlar için araştırma

H 1360. Tehlikeli hayvanlar için araştırma

H 1370. Çeşitli araştırmalar

H 1400-H 1499. Diğer imtihanlar

H 1400-H 1449. Korku imtihanları

H 1400 Korku testi

H 1410. Korku testi: Korkunç bir yerde durma

H 1420. Cinlerle korkusuzca yolculuk

H 1430. Hayaletlerle korkusuzca yolculuk

H 1440. Korkunun öğrenilmesi

H 1450- H 1499 Dikkat imtihanları

H 1450. Dikkat imtihanı

H 1460. Mezarda nöbet imtihanı

H 1470. Diğer dikkat imtihanları

H 1480. Dikkat imtihanlarında başarı

H 1500-H 1549. Tahammül imtihanları

H 1500. Tahammül imtihanları (sabır)

H 1510. Yaşama gücünün denenmesi

H 1540. Tahammül yarışması

H 1550-H1569. Karakter imtihanları

H 1550. Karakter imtihanları

H 1570- H 1579 Çeşitli imtihanlar

H 12. Şarkı söyleyerek tanıma

Kevrancı oolana sazı virmiş oolanda başından geçenleri saz çalıp türkü söylüyerek annatmış **(34)**

H 50 Vücuttaki işaretle tanıma

Yalıngız gadın büyük oolanın omuzunda bi bang varımış önce iyi tanıyomuş **(57)**

H 80 İşaretle tanıma

Kız beş barmağını kana batırıp oolanın sırtına yapıştırmış **(24)**

nene arı eline kirmen almış varmış binek daşına oturmuş **(26)**

hemen gız evranıng ganına elini batırıp oolanıng sırtına sürüyo **(27)**

gız da dimiş ki ben kapıya biyaz bir yorgan yüzü asarım**(49)**

H 93. Mücevher vasıtasıyla tanıma

guşung boğaszına da bir incisi varmış onu dahmış **(7)**

gızıng bir altın bileziği varmış guşung boğazına dahmış **(7)**

bir altın makas varmış **(7)**

benim bileziğim kime olursa onu al **(63)**

H 94. Yüzük vasıtasıyla tanıma

yüsüğünü içine bırahıyo **(18)**

bu da çörek yaparken çöreğin içine oolanıng verdiği yüsük inne ve küpeleri komuş **(38)**

bu çöplük padişahıng oolunu severken padişaahıng oğlu bunga yüsük küpe ve inne vermiş **(38)**

öğle diyince hemen oolan barmağındaki yüzüğü çıharıyo çorbanıng içine atıyo **(46)**

benim gardaşımın barnağında altın yüzük olacağıdı şu delikten barmağını sok bahıyım dimiş **(53)**

oolanıng bir yüsüğü varımış yüsüğü bu gız borucung içine bırahıyo **(62)**

yüsüğünü de çorbanıng içine bırahıyo **(63)**

H.113. Mendille tanıma

sanga benim işleyip virdiğim mendili banga göster diyo **(51)**

gız da beying oğluna işlemeli bir mendil hediye itmiş **(63)**

H. 359. Diğer evlilik imtihanları

şu zindanıng ağzındaki daşı galdırır şoraya atarsa konağımıng garşısına da aynı benim gonağımın iki misli bir konak sahaca şaparsa ondan sonra bir cansız araba gendi gonağınıng önünden benim kanağa benim konağımıng önünden onung konağınıng zabahleyih varır gelirse gızı viririm yohsa virmem dimiş **(10)**

songra büyük gıza padişah diyo ki sen küsemingi at bahıyım diyobüyük vering oolunun damına düşerse ondan evleneceksing **(37)**

güççük gız attıncı fakir bir adamıng damına düşüyo **(37)**

yüz almış talebe silahşörlüğü kim gazanırsa gılıcı kim gazanırsa gızımı ona vireceğim diyo**(58)**

H 500. Akıllılık testleri

ya diyo ayağımıng altına halı döşetsing de varıyım diyo **(37)**

H 506. Beceriklilik testleri

Şah İsmail'de üzengiyle güreşe tutuşmuş **(31)**

Eğer benimlen esahtan evlenmek istiyorsang o devi öldürmeng lazım dir (**35**)

gel çocuhlarımızdan birer tene seçelim altı ay görbete gönderelim (**65**)

H 509.3 **Satranç oynama imtihanı**

babası da o zaman kumar oynayalım kim kazanırsa alsın dimiş (**31**)

H 620. **Bilmece**

bahçıvan padişaaha üç tane karpız salıyo karpızlarıng biri yitmiş biri yitti yitecek biri ham (**8**)

H 1010. **Yerine getirilmesi mümkün olmayan vazifeler**

oolanda bir mektup yazmış içine de bi mendil goymuş gızıng dimiş şu mendili ağlaya ağlaya çürütse gözünung yaşından gine almam gızıngı dimiş (**12**)

çocuhlarıngı yüreyin acımadan keser de kanıynan bu daşı yağlarsang anadan doğmaya döner kakar diyo (**16**)

Dezgah işleyen dağıng arhasında meyve varımış getirirseng iyi olur (**18**)

o zaman sen şu gazandaki südü şu bohçadeki elli ekmeği yirseng hem babanga abinge hem de altınlara gavuşursun dimiş (**32**)

Hit dağında üç dane kavak var o üç gavağıng üstünde de üç dene kutu var ongu getirirseng getir yohsa canıgı alırım sening diyo (**40**)

H 1553. **Sabır imtihanı**

sabır daşı çat diyi çatlamış (**5**)

sırtından alıyo dırnağından bir advlu gön yüzüyo oolan kanları aha aha deli oğlanıng yanına geliyo (**29**)

bunung üstüne sabır daşı ortadan çat diyi çatlamış (**33**)

H 1596 **Güzellik imtihanı**

eniştesine bahan baldızları şaşkınlıhtan hayranlıhtan ellerini meyve pıçahlarıyla doğramış

J. AKILLILAR ve APTALLAR

J 0- J 199.	**Kazanılan veya mal edilen akıl (Bilgi)**
J 10.	Tecrübe yoluyla kazanılan bilgi
J 30.	Anlam çıkarılarak kazanılan bilgi
J 50.	Gözlem yoluyla kazanılan bilgi
J 80.	Benzetme veya kıyas yoluyla kazanılan bilgi
J 100.	İhtiyaç duyulan bilginin öğrenilmesi
J 120.	Çocuktan öğrenilen bilgi
J 130.	Hayvanlardan öğrenilen bilgi
J 140.	Eğitim yoluyla kazanılan bilgi
J 150.	Bilgi elde etmenin diğer şartları
J 180.	Bilginin değeri
J 200- J 499.	**Seçimler**
J 200.	Seçimler
J 210.	Kötüler arasında seçim
J 230-J 299.	Gerçek ve açık değerler
J 230.	Gerçek ve açık değerler arasında seçim
J 240.	Faydalı ve süslü arasında seçim
J 260.	Değer ve dış görünüş arasında seçim
J 260.	Değer ve dış görünüş arasında seçim
J 280.	Miktarda tercih edilen kalite
J 300- J 320.	Seçilen halihazırdaki değerler
J 310.	Geçmişe tercih edilen hal
J 320.	Geleceğe tercih edilen hal
J 330- J 399.	Kaybetme ve kazanmalar
J 340.	Küçük kazançlar ve büyük kayıplar arasında seçim
J 350.	Büyük kazançlar ve küçük zahmetler arasında seçim
J 370.	Önemli ve önemsiz işler arasında seçim
J 390.	Nazik yabancılarla kaba akrabalar arasında seçim

J 400- J 459. Münasebet kurulacak kişilerin seçimi

J 400. Münasebet kurulacak kişilerin seçimi

J 410. Eşitlik ve eşitsizlik ilkesi

J 420. Zayıf ile güçlü arasındaki ilişki

J 440. Genç ile yaşlı arasındaki ilişki

J 450. İyi ile kötü arasındaki ilişki

J 460. Gereksiz seçimler

J 480. Diğer seçimler

J 500- J 599. İhtiyat ve tedbir

J 510. Tutkuda ihtiyat

J 530. Talepte ihtiyat

J 550. Mutedil olma veya olmama isteği

J 570. Tartışmalı bilgi

J 580. Uyaran bilgi

J 600- J 799. Önceden düşünme

J 610- J 679. Başkaları ile anlaşmazlıktan önceden düşünme

J 620. Başkalarının planını bozmada önceden düşünme

J 640. Başkalarının güçlerinden kaçınma

J 670. Başkalarına karşı savunmada önceden düşünme

J 680. Anlaşmada önceden düşünme

J 700- J 749. Hayatla ilgili tedbirleri önceden düşünme

J 700. Hayatla ilgili tedbirleri önceden düşünme

J 710. Yiyecekle ilgili tedbirleri önceden düşünme

J 730. Giyecekle ilgili tedbirleri önceden düşünme

J 740. Sığınma ile ilgili tedbirleri önceden düşünme

J 750- J 799. Çeşitli önceden düşünmeler

J 800- J 849. İntibak

J 810. Büyüklerle anlaşma politikası

J 830. Üst düzey güçlere intibak

J 850- J 899. Talihsizlikte teselli

J 860 Önemsiz işlerle teselli

J 870. Sahip olmadığı şeyleri istemiyor gibi görünerek teselli bulma

J 880. Başkalarının yanında kötü yer etmek düşüncesiyle teselli

J 890. Çeşitli talihsizliklerde teselli

J 900-J 999. Mütevazilik

J 910. Büyüklüğün mütevaziliği

J 950. Çeşitli talihsizliklerle teselli

J 1000- J 1099. Aklın diğer görünüşleri

J 1010. Çalışkanlığın önemi

J 1020. Birleşmede güç

J 1030. Kendine bağımlılık

J 1040. Davranışın kesinliği

J 1050. Uyarılara dikkat

J 1060. Aklın diğer görünüşleri-Çeşitli

J 1100- 1699 Zekîlik

J 1100- J 1249. Zekî insanlar ve hareketleri

J 1110. Zeki insanlar

J 1130- J 1199. Hukuk sahasında zekîlik

J 1130. Hukuk sahasında zekîlik-Genel

J 1140. Gerçeği keşfetmede zekîlik

J 1150. Delilleri bulmakla ilgili zekîlik

J 1160. Zekîce ricalar

J 1170 Zekîce verilen adil kararlar

J 1180. Yasal cezalardan kaçmada zekânın önemi

J 1190. Hukuk sahasında zekîlik-Çeşitli

J 1210- J 1229. Zekî adam farkı bir görüntü ile ortaya çıkar

J 1230- J 1249. Zekice bölmek, taksim etmek

J 1250-J 1499. Zekice karşılık vermeler (hazırcevaplılık)

J 1250. Zekice karşılık verkme- Genel

J 1260. Kilise veya rahip üstüne hazır cevaplılık

J 1270. Çocukların anne ve babalarına cevap vermeleri

J 1280. Hüküm ile karşılık verme

J 1290. Aptalca veya maksatlı sorular

J 1300. Azarlanmış işgüzârlık veya aptalca soru sormalar

J 1310. Şarapla ilgili karşılık vermeler

J 1320. Sarhoşlukla ilgili karşılık vermeler

J 1330. Dilencilikle ilgili karşılık vermeler

J 1340. Araçların karşılık vermesi

J 1350. Kısa karşılıklar

J 1370. Dürüstlükten yana cevaplar

J 1380. Şüphelerle ilgili karşılıklar

J 1390. Hırsızlıkla ilgili karşılıklar

J 1400. Yanlış düzenlenmiş karşılık vermeler

J 1410. Şişmanlıkla ilgili karşılık vermeler

J 1420. Hayvanların kendileri ile ilgili tehlikelere karşılık vermeleri

J 1430. Doktorlar ve hastalarla ilgili karşılık vermeler

J 1440. Çeşitli karşılık vermeler

J 1500-J 1649. Zekîce pratik cevaplar

J 1500. Zekîce pratik cevaplar

J 1510. Aldatılan hilekâr

J 1530. Bir mantıksızlık diğerini azaltır

J 1540. Karı ve koca arasında cevaplar

J 1550. Ödünç alanların ve ödünç verenlerin pratik cevapları

J 1560. Evsahibi ve misafirlerin pratik cevapları

J 1580. Zekât veren ile ilgili pratik cevaplar

J 1600. Çeşitli pratik cevaplar

J 1650- J 1699. Çeşitli zekîce davranışlar

J 1700- J 1749. Aptallar ve diğer akılsız insanlar

J 1700- J 1729. Aptallar

J 1710- J 1749 Gülünç cahiller

J 1750/ J 1849. Mantıksızca anlamamalar

J 1750- J 1809. Diğerlerine yanlışlıkla benzetilen bir şey

J 1750. Diğerlerine yanlışlıkla benzetilen bir şey

J 1760. Başka bazı şeyler yanlışlıkla benzetilen hayvan veya kişiler

J 1770. Yanlışlıkla aynısına benzetilen nesneler

J 1780. Ruh, şeytan vs. Gibi düşünülen şeyler

J 1790. Maddelere yanlışlıkla benzetilen çeşitli şeyler

J 1800 Diğerlerine yanlışlıkla benzetilen çeşitli şeyler

J 1810. Yanlış anlaşılan fizikî olağanüstülükler

J 1820. Yanlış anlamadan dolayı uygun olmayan faaliyetler

J 1850- J 1999. Gerçeklere karşı mantıksız ilgisizlik

J 1850- J 1899. İnsan gibi davranan nesne veya hayvanlar

J 1850. Hayvan veya nesnelerin hediye edilmesi veya alışverişi

J 1860. Hayvan veya nesnelerin mantıksızca cezalandırılması

J 1870. Hayvan veya nesnelere mantıksızca sevgi

J 1880. Çeşitli insan gibi davranan nesne veya hayvanlar

J 1900. Hayvanların tabiatı veya huyları hakkında mantıksızca cehalet veya ilgisizlik

J 1910. Anatomi hakkında mantıksızca ilgisizlik

J 1920. Kayıpları mantıksızca araştırmalar

J 1930. Tabiat kanunlarına karşı mantıksızca ilgisizlik

J 1960. Diğer güçlere karşı mantıksızca ilgisizlik

J 2000- J 2050. Mantıksızca şüphecilik

J 2010. Kendi kimliği hakkında şüphe

J 2020. Kendi organlarını bulmada yetersizlik

J 2030. Saymada mantıksızca yetersizlik

J 2040. Çeşitli mantıksızca şüphecilikler

J 2050- J 2199. Mantıksızca dar görüşlülük

J 2050. Mantıksızca dar görüşlülük

J 2060. Kaleye kapatmada mantıksızca planlar

J 2070. Mantıksızca arzular

J 2080. Mantıksızca pazarlıklar

J 2100. Hastalık için yanlış ilaçlar

J 2120. Hayvanlar veya nesnelerle ilgili tehlikelere ilgisizlik

J 2130. İnsanlara karşı tehlikelere mantıksızca ilgisizlik

J 2160. Diğer mantıksız dar görüşlülükler

J 220- J 2259. Mantıksızlığın anlamsızlığı

J 2200. Mantıksızlığın anlamsızlığı

J 2210. Yanlış tahminler üzerine kurulan mantıki anlamsızlıklar

J 2220. Diğer mantıksızlığın anlamsızlıkları

J 2260- J 2299. Mantıksız İlmi Teoriler

J 2260. Mantıksız İlmi teoriler- Genel

J 2270. Mantıksız astronomik teoriler

J 2280. Diğer mantıksız ilmi teoriler

J 2300- J 2349 Kolay aldanan ahmaklar

J 2310. Kolay aldatmanı tabiatı

J 2350- J 2269 Geveze aptallar

J 2370- J 2399. Meraklı aptallar

J 2400- J 2449. Aptalca taklit

J 2410. Aptalca taklitlerin türleri

J 2420. Çeşitli aptalca taklitler

J 2450- J 2449. Hakikate uygun aptal

J 2450. Hakikate uygun aptallar

J 2460. Harfi harfine itaatkarlık

J 2470. Harfi harfine yorumlanmış mecazlar

J 2490. Çeşitli hakikate uygun

J 2500-J 2549. En yüksekteki aptallar

J 2550- J 2599. Müteşekkir aptallar

J 2600- J 2649 Kolay problemi zorlaştırma

J 2750- J 2799. Aptalların ve akıllıların diğer görünüşleri

J 100. İhtiyaç duyulan bilginin öğrenilmesi

Hoca çiniğin altına karasakız yapıştırmış aceba ne ölçecekler dimiş **(29)**

Aman çalı ear işim olmasaydı seni bu daşıng altından gurtarırdım dimiş (**50**)

Aman çişme işim olmasaydı senden su içerdim di dimiş (**50**)

Aman gapı işim olmasaydı seni gapadırdım di dimiş (**50**)

J 130. Hayvanlardan öğrenilen bilgi

şimdi git o ok attığıng depening arhasında bir ulu ağaç var ağacıng dibine otur beni tospağı gız gönderdi bi tane taze gül vereceğing diyi ağacıng dibine çağır gülü al gel dimiş (**41**)

J. 155.4. Kadının nasihatı

Babayıng hazırladdığı yimekleri de ilkin kedimiz yising ondan sona da biz yiyek diyo Hallarıng sanga tuzah kurdu diyo (**1**)

J 1880. Çeşitli insan gibi davranan nesne veya hayvanlar

Geçi dimiş ki keveni niye yiyim onu yiyinceye kadar yimyişil otları yirim dimiş (**66**)

Kurt dimiş ki geçiyi niye yiyim dimiş onu yiyinciye kadar koç kuyruklu kısırları yirim dimiş (**66**)

Ateş dimiş ki niye çobanıng bıyığını ütüyüm o mışıl mışıl uyur ben de ıpıl ıpıl yanarım dimiş (**66**)

Su dimiş ki niye ateşi garardıyım dimiş o ıpıl ıpıl yanar ben de çığıl çığıl akarım dimiş (**66**)

Goca öküz dimiş ki niye suyu soruyum azar azar içerim her zaman içerim dimiş (**66**)

Örme dimiş ki niye goca öküzü boğuyum o yayılır gezer ben de boğazında beraber gezerim dimiş (**66**)

Sıçan dimiş ki niye örmeği kesiyim onu kesinciye kadar gızlarıng allı yeşilli cehizlerini keserim dimiş (**66**)

K. ALDATMALAR

K 0- K 99. Aldatma ile kazanılan müsabakalar

K 0. Aldatma ile kazanılan müsabakalar

K 10. Aldatma ile kazanılan atletizm müsabakaları

K 30. Aldatma ile kazanılan avcılık müsabakaları

K 40. Aldatma ile kazanılan iş müsabakaları

K 50. Aldatma ile kazanılan tahammül müsabakaları

K 60. Aldatma ile kazanılan gülünç müsabaka

K 70. Aldatma ile kazanılan mukavemet gücü müsabakası

K 80. Aldatma ile kazanılan diğer fiziki güçleri deneme müsabakaları

K 90. Aldatma ile kazanılan diğer müsabakalar

K 100- K 299. Aldatıcı anlaşmalar

K 100. Aldatıcı anlaşmalar

K 110- K 149. Aldatıcı eşya satışı

K 110. Sahte sihirli eşya satışı

K 120. Sahte hazine satışı

K 130. İşe yaramaz hayvanların satışı

K 140. Değersiz nesnelerin satışı

K 150. Sahte hizmet satışı

K 170. Sahte pazarlık ile aldatma

K 200- K 249. Borç ödemede aldatma

K 200. Borç ödemede aldatma

K 210. Ruhun şeytan tarafından aldatılması

K 220. Pazarlık terimleri ile ödeme şekilleri

K 230. Borç ödemede diğer aldatmalar

K 250. Diğer aldatıcı pazarlıklar

K 300- K 499. Çalıntılar ve hileler

K 300. Çalıntılar ve ihiller- Genel

K 310- K 349. Çalıntılar

K 310. Hazine ve eve girmenin şartları

K330. Sahip olmak veya muhafaza etmek için gözlerini bağlamanın şartları

K 360. Hırsızlığın diğer şartları

K 400. Hırsız aldatarak kaçar

K 420. Hırsız malını kaybeder veya yakalanır

K 440- K 499. Diğer hileler

K 500- K 699. Aldatma yoluyla kaçma

K 500. Aldatma yoluyla tehlike veya ölümden kaçış

K 510. Ölüm emrinden kurtulma

K 520. Kıyafet değiştirerek ölümden kaçış

K 550. Hatadan kaçış

K 580. Cezada ikna etme yolları

K 600. Cani veya yakalayıcı aldatılır

K 620. Muhafızdan aldatma yoluyla kaçış

K 630. Zorluklardan kaçış

K 640. Ortakların yardımıyla kaçış

K 650. Kaçmanın diğer şartları

K 700-K 799. Aldatma yoluyla yakalanma

K 700. Aldatma yoluyla yakalanma

K 710. Kurban gönüllü esaretle ve çaresizliğe razı edilir

K 730. Tuzağa yakalanma

K 750. Tuzağa düşürülerek yakalanmalar

K 770. Diğer aldatma yoluyla yakalanmalar

K 800-K 999. Tehlikeli aldatmalar

K 800.. Tehlikeli aldatmalar

K 810. Hilekârın gücü ile tehlikeli aldatma

K 840. Tehlikeli birisinin yerine geçerek aldatma

K 850. Tehlikeli hileli oyunlar

K 870. Uyuşturucu içerek tehlikeli aldatma

K 890. Kendi kendini öldürmeye teşebbüs

K 910. Strateji tarafından ölüm

K 930. Düşmanın çocuklarını veya hayvanları hile ile öldürmesi

K 940. Kendi çocuklarını veya hayvanları hile ile öldürme

K 950. Hileli ölümün diğer şekilleri

K 960. Diğer hileli aldatmalar

K 1000- K 1199. Kendi kendini yaralayarak aldratma

K 1000. Kendi kendini yaralayarak aldatma

K 1010. Sahte doktorluk yoluyla aldatma

K 1020. Yiyecek elde etmek için felaket teşebbüsüne aldanma

K 1040. Gönüllü olarak kendini zarar vermeye ikna etmede aldanma

K 1080. Birbirlerini yaralamaya teşebbüs eden kişiler

K 1110. Çeşitli şekilde kendi kendini yaralayarak aldatmalar

K 1200- K 1299. Şahsiyetlerini rencide etme pozisyonunda aldatmalar

K 1200. Şahsiyetini rencide etme pozisyonunda aldatma

K 1210. İnsancıl veya anlaşılmaz sevgililer

K 1240. Çeşitli şahsiyetini rencide etme pozisyonunda aldatmalar

K 1300-K 1399. İğfal etme veya aldatılmış evlilik

K 1300. İğfal

K 1310. Gizli veya açıktan iğfal

K 1330. Kız erkeğin odasına hile ile girer

K 1340. Hile ile kızın odasına girme

K 1350. Hile ile razı edilen kadın

K 1380. Çeşitli iğfaller

K 1400-K 1499 Aldatılmışın mülkiyeti tahrip edilir

K 1400. Aldatılmışın mülkiyeti tahrip edilir

K 1410. Aldatılmışın malları tahrip edilir

K 1440. Aldatılmışın hayvanları tahrip edilir veya sakatlanır

K 1460. Kolay aldatılan aile fertlerinin ölümü

K 1500- K 1599. Zina ile ilgili aldatmalar

K 1500. Zina ile ilgili aldatmalar

K 1510. Zina yapan kadın kocasına galip gelir

K 1550. Koca zina yapan karısana veya metresine galip gelir

K 1570. Hilekâr

K 1580. Zina ile ilgili diğer hileler

K 1600- K 1699. Aldatıcı kendi tuzağına düşer

K 1600. Aldatıcı kendi tuzağına düşer

K 1610. Aldatıcının kendi tuzağına düşmesi ile ilgili çeşitli olaylar

K 1700-K 2099. Yalanlar yoluyla aldatma

K 1700 Blöf yoluyla aldatma

K 1710. Korkutulan devler

K 1760. Diğer blöfler

K 1800- K 1899. Tebdil-i kıyafet veya hayal şeklinde aldatma

K 1800. Tebdil-i kıyafet veya hayal şeklinde aldatma

K 1810. Kıyafet değiştirerek aldatma

K 1840. Bir başkasının yerine geçme ile aldatma

K 1860 Ölüm veya uyku ile tebdili yaparak aldatma

K 1870. Hayal (Göz yanılması)

K 1900- K 1999. Hileler, sahtekarlıklar

K 1900. Hileler, sahtekârlıklar

K 1910. Evlilikle ilgili hileler

K 1920. Başka birinin yerine geçirilen çocuk

K 1930. Hain sahtekârlar

K 1950. Sahte yiğitler

K 1970. Sahte kerametler

K 1980. Diğer hileler, sahtekârlıklar

K 2000- K 2099. İki yüzlülükler

K 2000. İki yüzlülükler

K 2010. İki yüzlü kişi arkadaşmış gibi gözükerek asldırır

K 2030. İki yüzlü kimseler

K 2050. Fazileti görünme

K 2060. İki yüzlülüğün ortaya çıkarılması

K 2100- K 2199. Sahte ithamlar

K 2100. Sahte ithamlar

K 2110. İftiralar

K 2130. Problem çıkarma

K 2150. Suçlu görülen masumlar

K 2200- K 2299. Alçaklar ve ihanet edenler

K 2200. Alçaklar ve ihanet edenler

K 2210. Hain akrabalar

K 2220. Hain rakipler

K 2230. Hain sevgililer

K 2240. Hain memurlar ve esnaflar

K 2250. Hain hizmetçiler

K 2260. Esrarlı hainler

K 2270. Zarar verilmiş yiğitler

K 2280. Hain din adamları

K 2290. Diğer alçaklar ve ihanet edenler

K 2300- K 2399. Diğer aldatmalar

K 2300. Diğer aldatmalar

K 2310. Çift anlamlı sözle aldatma

K 2320. Dehşet verici aldatmalar

K 2350. Askeri strateji

K 2370. Çeşitli aldatmalar

K 1821.11. Başına işkembe geçirerek erkek kılığına girme

Ordan bir davar dutuyor davarı kesip garnını kafasına geçiriyor oluyo bir keloğlan **(8)**
Çobandan bir koyun alıyo kesip derisini yüzüyo kafasına geçiriyo keloğlan**(14)**
Gız dimişki aha sanga bir avuç altın viriyim bidene geçi kes geçinin garınını gafama yapışdırıyım keloğlan olacah **(43)**
Guzunun garın derisini başına geçirmiş keloğlan olmuş **(53)**

K 1870. Aldatma

Şu dilkiyi gapının arhasına bağla öteki dilkiyi de ben yanımda tallıya götürüyüm **(2)**

Boynunga tavığıng baarsağını bağlayım onu kesiyim **(2)**

Düdüğünen üç defa düdüt diyim sen gah suyu vir **(2)**

Ben emmiming gızını da almam bi milyon parayı da almam **(2)**

Gızıng bir gömleğini almış ileri varıncıh da bir guş vurmuş gömleği gana batırmış **(53)**

K 1900. Diğer sahtekârlıklar

Bir heybe dolusu duzlu kete yapdırıyo bu keteyi yanına alıyo gelinin yanına biniyo **(37)**

K 2212. Hain kız kardeş (abla)

Bacı bacının altına it eniği atarımış **(1)**

Doğum yaparkene ahlı başından gidincik bir çift it eniği getiririk altına atarıh **(20)**

İki dene köpek eniği almışlar sepede goymuşlar cazıyı da alıp bacılarınıng yanına gelmişler **(26)**

K 2215.1. Hain üvey anne

Analıh yitti beni alabalıh yuttu beni **(4)**

K 2216. Hain baba

Adam habedeki gabahları çıharıp çocuhlara yahın bir ağacın dalına bağlamış yil vurdukca gabahlar tak tak birbirine vuruyomuş **(4)**

Başke bi tarafa gidip bi gabah asıyo ağacın dalına **(36)**

K 2219 Hain teyze

Halalarıng sanga duzak gurdu diyo **(1)**

K 2300 Diğer aldatmalar

Gaşşığıngı çıhar bu gölü gaşşıhla boşat **(65)**

L. KADERİN TERS DÖNMESİ

L 0- L 99. En genç çocuğun zaferi

L 0. En genç çdcuğun zaferi

L 10. En genç erkek çocuğun zaferi

L 50. En genç kız çocuğun zaferi

L 100- L 199. Talihi yaver gitmeyen kahraman (kadın)

L 100. Talihi yaver gitmeyen kahraman (kadın)

L 110. Talihi yaver gitmeyen kahraman tipleri (kadın)

L 130. Talihi yaver gitmeyen kahramanın ikametgâhı

L 140. Kötü talih iyiye döner

L 160. Talihi yaver gitmeyen kahramanın başarıları (kadın)

L 200- L 299. Alçak gönüllülük mükâfat getirir

L 200. Alçak gönüllülük mükâfat getirir.

L 210. Mütevazı en iyi seçim

L 220. Mütevazı en iyi temenni

L 250. Mütevazı en iyi iş planı

L 300- L 399. Zayıf (Güçsüz) olanın zaferi

L 300. Zayıf olanın zaferi

L 310. Güç mücadelesini zayıf kazanır

L 330. Zayıfin kaçması kolaydır (küçük)

L 350. İyilik, kötülük karşısında zafer kazanır

L 390. Zayıfin zaferleri- Çeşitli

L 400 – LH 499. Kibir aşağılık getirir

L 400. Kibir aşağılık getirir

L 410. Gururlu hükümdar alçak gönüllü olur

L 420. Cezalandırılan aşırı istek

L 430. Gururu geri verilir

L 440. Alçak gönüllüden daha az şanslı olan gururlu hayvan

L 460. Kibir aşağılık getirir- Çeşitli

L 210 **Mütevazı en iyi seçim**

Sening başınga bir iş gelecek amma gençliğingde mi gelsing gocalığıngda mı gelsing? Gençliğimde gelsing (**57**)

M. GELECEĞİN TAYİNİ

M 0- M 99 Hükümler ve karaklar

M 0. Hükümler ve kararalar

M 10. Değişmez hükümler

M 20. Dar görünüşlü yargılar

M 50. Diğer hükümler ve kararlar

M 90. Hükümler ve kararla ilgili çeşitli motifler

M 100- M 199. And ve yeminler

M 100. And ve yeminler

M 110. And ve yeminlerin verilmesi

M 120. İnsanların görünüşü hakkında antlar

M 130. Seks hakkında söz vermeler

M 150. Diğer antlar ve yeminler

M 200- M 299. Anlaşmalar ve söz vermeler

M 200. Anlaşmalar ve söz veremeler

M 210. Şeytan ile anlaşma

M 220. Diğer anlaşmalar

M 250. Ölüm ile bağlanan söz vermeler

M 260. Diğer söz vermeler

M 190. Çeşitli anlaşmalar ve söz vermeler

M 300- M 399. Kehanetler

M 300. Kehanetler

M 310. Olumlu kehanetler

M 340. Olumsuz kehanetler

M 360. Diğer kehanetler

M 370. Kehanetin yerine gelmesinden kaçmak için boş çabalar

M 390. Kehanetle ilgili çeşitli motifler

M 400- M 499. Beddualar

M 410. Bedduaların söylenişi

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

M 420. Beddualara karşı dayanma ve onları yenme

M 430. Şahsi beddualar

M 460. Aileler içinde beddualar

M 490. Çeşitli beddualar

M 201 Söz ve anlaşmaların yapılması

Yalnız ağ sahallı pir elmayı virirken adama bir tembihte bulunuyo (30)

Pirivani devriş geliyo sening adıng Babörek itiying adı fini atıyıng adı da dengiboz olsun diyo (30)

Amma ben varmayıncı ne atıng adını koy ne iting ne de çocuğun adını (31)

M 300 Kerametler

O arada ağ sahallı bi adam geliyo (60)

M 314 Kaderin önceden tayin edilmesi

Vay gız sening gadering (5)

Sen yidi sene mevta başı bekliyeceng (5)

M 370 Geleceği değiştirmeye boşuna teşebbüs ederler

Padişah bir altın top yapdırıyor padışaang gızı aytın top vuracah diyi bir çift öküzü olan da oğlunu donatıyo (8)

M 410. Bedduaların söylenişi

arhangı duman bürüsüng ügügü daş bürüsüng geleme (5)

hemen orıya bir topak daş oluyo (16)

arzıng diyo Allah'tan dileyim benim atımdan başka bindiğing atıng bili kırılsıng diyo (46)

N. ŞANS ve TALİH

N 0-N 99. **Bahisler ve kumarlar**

N 0. Bahisler ve kumarlar

N 10. Karı, koca ve hizmetçiler üzerine bahisler

N 50. Diğer bahisler

N 90. Bahis ve kumarlar – Çeşitli

N 100-N 299. Şans ve talihin yolları

N 100-N 169. **Şans ve talihin tabiatı (özellikleri)**

N 100. Şans ve talihin tabiatı (özellikleri

N 110. Açılan şans ve talih

N 120. Şans ve talihin değişmesi

N 130. Şans veya talihin tabiatıyla ilgili çeşitli motifler

N 170. Şansın havailiği

N 200. Şansın iyi hediyeleri

N 250. Sürekli kötü şans

N 270. Kaçınılmaz bir şekilde ortaya çıkan suç

N 300.-N 399. **Şansızca kazalar**

N 300. Şanssız kazalar

N 310. Kazalar ile ayrı düşmeler

N 320. Kaza ile öldürülen kişi

N 330. Kaza ile öldürme veya ölüm

N 340. Kaza ile öldürme veya mahkumiyet

N 350. Servetin kaza ile kaybı

N 360. Adam, kaza ile suç işler

N 380. Diğer şanssızca kazalar

N 400- N 499. Şanslı kazalar

N 440- N 499. Kıymetli sırların öğrenilmesi

N 440. Kıymetli sırların öğrenilmesi

N 450. Tesadüfin öğrenilen sırlar

N 500- N 599. **Meydana çıkarılan sahipsiz hazine**

N 500. Sahipsiz hazine

N 510. Sahipsiz hazine

N 530. Hazinenin keşfi

N 550. Gizli hazineyi ortaya çıkarma

N 570. Hazinenin koruyucuları

N 590. Sahipsiz hazine ile ilgili çeşitli motifler

N 600- N 699. Diğer şanslı kazalar

N 610. Tesadüfi buluşlar veya suçlar

N 620. Avcılıkta veya balıkçılıkta tesadüfi başarılar

N 640. Tesadüfi iyi etmeler

N 650. Kaza ile kurtulan hayat

N 680. Çeşitli şanslı kazalar

N 700- N 799. Tesadüfi karşılaşmalar

N 700. Tesadüfi karşılaşmalar

N 710. Erkek veya kadın kahramanın tesadüfen karşılaşmaları

N 730. Ailelerin tesadüfen bir araya gelmeleri

N 760. Diğer tesadüfi karşılaşmalar

N 770. Maceralarda tecrübenin yol göstericiliği

N 800- N 899. Yardımcılar

N 800. Yardımcılar

N 810. Olağanüstü yardımcılar

N 820. İnsan yardımcılar

N 122.0.1. Yolların seçimi

İki emmi uşağı ipiyce bir yol yürüdükten sonra garşılarına bir göl çıhmış. Bu oolanınan bu gız garşıya geçememişler. Bunun üzerine oğlan gölü kaşıkla boşaltmaya çalışırken kız ilerde bir yol bulup karşıya geçmiş (65)

N 122.1. Şanssız yerler

Babası güccük oolanı sudan geçirirken bi canavar geliyo büyük oolanı alıyo gaçıyo (57)

N 203. **Şanslı insan**

Nasip guşu olurumuş kimin omuzuna konar o üç beş sene vali olurumuş (**57**)

N 825.2. **Yardımcı yaşlı adam**

Padişaong oolunung arabı varımış yanına arabını alıyo, atına biniyo (**1**)

P. CEMİYET

P 0-P 99. Krallık ve asilzadeler.

P 0. Krallık ve asilzâdelik

P 10. Krallar

P 20 Kraliçeler

P 30. Prensler

P 40. Prensler

P 50. Soylular (silahşörler, şövalye)

P 60. Soylu kadınlar

P 90. Krallık ve asilzâdelik

P 100- P 199. Diğer sosyal sınıflar

P 110. Kıranın vezirleri

P 120. Din adamları

P 150. Zengin adamlar

P 160. Dilenciler

P 170. Köleler

P 190. Çeşitli sosyal sınıflar

P 200- P 299. Aile

P 200. Aile

P 210. Karı-koca

P 230. Anne, baba ve çocuklar

P 250. Erkek ve kız kardeşler

P 260. Kanunî akrabalar

P 270. Dadılar

P 280. Üvey akrabalar

P 290. Diğer akrabalar

P 300- P 399. Diğer sosyal akrabalar

P 310. Dostluk arkadaşlık

P 320. Misafirperverlik

P 340. Hoca ve talebesi

P 360. Ağa ve hizmetçisi

P 400- P 499. İşler ve meslekler

P 400. İşler ve meslekler

P 410. İşçi, rençper

P 420. Meslek öğrenme

P 430. Banker ve tüccar

P 440. Sanatkârlar

P 460. Diğer işler ve meslekler

P 500- P 599. Hükümet idare etme

P 510. Mahkemeler

P 550. Askeri işler

P 600- P 699. Adetler

P 600. Adetler

P 700-P 799. Cemiyet (Çeşitli motifler)

P 710. Milliyetler

P 10. Padişah

Bu üç gız padişahın oolunua varmah isdemişler (1)

Bir de padişaang gızı varmış (7)

P 130 Evlenme adetleri

Nikahlar garısı olur (**15**)

Dutuyollar gızı bunga nikah idiyollar (**56**)

Tamam oolum ben de Allahın emriyle gızımı sanga virdim (**58**)

Çocuk razı oluyo, bunnar şerbeti içiyollar, yüzüğü dahıyollar çocuk dönüyo (**58**)

P 600 Gelenekeler

Tabi dört atanın hakkı bir diyo (**58**)

Q. MÜKAFATLAR ve CEZALAR

Q 0.	**Mükafatlar ve cezalar**
Q 10- Q 99.	**Mükâfatlandırılmış işler**
Q 10,	Mükâfatlandırılmış işler
Q 20.	Mükâfatlandırılmış saygı ve hürmet göstermeler
Q 40.	Mükafatlandırılmış iyilikler
Q 60.	Diğer mükâfatlandırılmış iyi meziyetler
Q 80.	Mükâfatlandırmanın diğer sebepleri
Q 100- Q 199.	**Mükafatlandırmanın özellikleri**
Q 100.	Mükâfatlandırmanın özellikleri
Q 110.	Maddi mükâfatlar
Q 140.	Mucize veya sihirli mükâfatlar
Q 150.	Felaketten kurtuluş olarak mükâfat
Q 170.	Dini mükâfatlar
Q 190.	Çeşitli mükâfatlar
Q 200- Q 399.	**Cezalandırılmış işler**
Q 200.	Cezalandırılmış işler
Q 210.	Cezalandırılmış suçlar
Q 220.	Cezalandırılmış Allah'a karşı gelmeler
Q 240.	Cezalandırılmış cinsi günahlar
Q 260.	Cezalandırılmış aldatmalar
C 270.	Mala mülke karşı yapılan kötülükler
Q 280.	Cezalandırılmış şefkatsizlik
Q 300.	Cezalandırılmış kavgalar
Q 320.	Cezalandırılmış günahkâr insanların alışkanlıkları
Q 330.	Cezalandırılmış kibirlik
Q 340.	Cezalandırılmış başkalarının işine karışma
Q 380.	Cezalandırılmış çeşitli işler
Q 400- Q 599	**Cezaların çeşitleri**

Q 400. Cezaların çeşitleri-Genel
Q 410. Para cezası
Q 430. Hürriyetini kısıtlayan cezalandırma
Q 450. Zalim cezalar
Q 470. Hakaret ve utndarma cezaları
Q 500. Can sıkan, usandıran cezalar
Q 520. Pişmanlıklar
Q 550. Olağanüstü cezalar
Q 560. Cehennemde cezalar
Q 570 Affedilme ve af
Q 580. Suça uygun ceza
Q 590. Çeşitli cezalar.

Q 10 Mükâfatlandırılmış işler

Padişah oolana altmış batman etinen altmış batman su virmiş **(13)**

Q 111. Zenginlikle mükâfatlandırma

Bu sefer oolan mektubun içine bir gırmızı altın goymuş salmış **(12)**

Q 211. Öldürerek cezalandırma

Bir kazanda ateişin üzerine su koydu. Sana diyecekler oğlumşu kazanın etrafını bir dolaş **(14)**

Gısır gatır mı isdeng, yağlı satır mı isdeng **(4)**

Halarının birini bir atın kuyruğuna bağlamış birini bir atın kuyruğuna bağlamış at çirtme çıttıkça hallarının her çinkeri bir dağda kalmış **(20)**

Yağlı satır mı isdeng gısır gatır mı isdeng **(5)**

Bu analığınan gızı bu eşşeklerin guyruğuna bağlıyo, arhasına da bi tenike bağlıyo **(36)**

Oolan dimişki aşkın dut gaplan yırt dimiş, aslan dutmuş gaplan da yırtmış **(11)**

Terziye bir elbise yaptırah, yahasını da zehirliyek, yahası oolana dear deammez oolanı öldürür diyo (**30**)

Zehirli at oolan ayağını üzengiye goysa ölecek (**16**)

Zehirli ev. Ayağını oolan bassa ölecek. (**16**)

Avrat da dutuyo bi çörek yapıyo, içine de ıcıh ağı gatıyo.(**46**)

Ben bunu dimiş bi sandıh yaptırıyım dimiş içine de iyeceanı içeceani goyah, felan yirdeki denize götürüyüm atıyım bu gızı (**12**)

Q 416.2.1. Atın kuyruğuna bağlanarak cezalandırılır

Halalarını tor atıng guyruğuna baalıyo. İkisinide parça pül ediyo (**20**)

Karısını atıng kuyruğuna bağlatıyor (**63**)

İki büyük bacıyı iki atıng guyruğuna bağlıyo bir gamçı çalıyo Her parçasını bir dağda bırahıyo (**1**)

Atıng guyruğuna da bi tenike bağlladıyo. At bunnarın her parçasını bi dağ'ın başına atıyo. Padişaan oolu da tekrar bu gızınan yiğiden evleniyo bu hikâye de böylece bitiyo. (**37**)

Q 580. Suça uygun ceza

Şah İsmail'in gözlerini cebine goydurup derin bir guyuya da attırmış (**30**)

Q 590 Çeşitli Cezalar

Seni görüp dirim ki hasta at ciğeri yimezse iyi olmaz dirim atı kesdirik gurtuluruh (**30**)

Adam diyo ki sen bir yemek hazırla yemeğe de zehir katah (**30**)

Oolanın anası da eline mili almış bu mille oolunun gözlerini oymuş (**34**)

şu diyo ernının ortasına bi tane boynuz dahah, o arada kesildikçe gine büyüsüng diyolar (**37**)

R. ESİRLER ve KAÇAKLAR

R 0- R 99 **Esirlik**

R 0. Esirlik

R 10. Kaçırma

R 50. Esirlerin vaziyetleri

R 70. Esirlerin davrarınışları

R 100- R 199. **Kurtarma (Kaçma)**

R 100. Kurtarmalar

R 110. Esaretten kurtulma

R 130. Kaybolan veya terk edilen insanların kurtulması

R 150. Kurtarıcılar

R 170. Çeşitli kurtarma motifleri

R 300- R 399. **Sığınaklar ve tekrar ele geçmeler**

R 300. Sığınaklar ve tekrar ele geçmeler

R 310. Sığınaklar

R 350. Kaçanların tekrar ele geçmesi

R 130. Kaybolan veya terk edilen insanların kurtulması

Bunnar Keloolan görünce gahmışlar birbirlerine sarılmışlar. Keloolan dimiş ki: Babam, abilerim hadi geçmiş olsung sizi gurtardım. **(32)**

S. ANORMAL ZULÜMLER

S 0- S 99. Zalim akrabalar

S 0. Zalim akrabalar

S 10. Zalim anne baba

S 20. Zalim çocuk ve büyük çocuklar

S 30. Zalim üvey akrabalar

S 40. Zalim büyük anne ve büyük baba

S 50. Zalim kanuni akrabalar

S 60. Zalim eş

S 70. Diğer zalim akrabalar

S 100- S 199. Korkunç katliamlar ve sakat bırakmalar

S 100. Korkunç katliamlar ve sakat bırakmalar

S 110. Öldürmeler

S 140. Zalim terk edilmeler ve korunmasız bırakmalar

S 160. Sakat bırakmalar

S 180. Yaralama ve işkence

S 200- S 299. Zalimce kurban etmeler

S 200. Zalimce kurban etmeler

S 210. Satılan veya önceden söz verilen çocuklar

S 220. Çocuğun önceden söz verilmesinin sebepleri

S 240. Çocuklar farkında olmadan söz verirler

S 250. Önceden söz verilen çocuğun muhafazası

S 260. Kurbanlar

S 300-S 399. Terk edilmiş veya öldürülmüş çocuklar

S 300. Terk edilmiş veya öldürülmüş çocuklar

S 310. Çocuğun terk edilmesinin sebepleri

S 330. Çocuğun korunmasız bırakılmasının veya öldürülmesinin şartları

S 350. Terk edilen çocuğun alın yazısı

S 400- S 499. Zalim işkenceler

S 400. Zalim işkenceler

S 410. Zulmeden eş (kadın)

S 430. İstenmeyen kadının satışı

S 450. Toplumdan atılmış kadının kaderi

S 460. Diğer zalim işkenceler

S 25.4. Zalim Ablalar

Altın saçlı oolan-Gileboru sazlı gız büyük ve ortanca kızlar küçük kardeşlerine zalimlik yaparlar (1)

S 50 Zalim kanuni akrabalar

Bana yini doğmuş bir çocuk getirecang, gelip benimle konuşacah dimiş **(41)**

Bu iki bacı gine geliyo geline diyo ki şu beş dane küpü gözüyüng yaşınan dolduracağın diyo **(45)**

Hadi bahalım şu evdeki altı yatağın yüzünü kuş tüyünden dolduracaan **(45)**

Dimiş ki bu gazanı güzüyün yaşıyınan dolduracahsıng dimiş **(50)**

S 60 Zalim eş

Yuduhları bulaşıh sularını da gafasından aşağı döküyolar (1)

S 147 Dağa terketme

Oolanı gızı da götürüyollar atıyollar dağa (1)

S 160 Sakat bırakmalar

Aman yeğenim diyo gözüyüng tekini virseng diyo suyu diyo viririm diyo **(37)**

Halası da gözüyüng birini virirseng sanga su viririm dimiş **(39)**

S 300 Terk edilmiş veya öldürülmüş çocuklar

Çocuhlar dengizde firlanı firlanı sandığın içinde dengiz bir tarafa çalıyo **(20)**

Bahsalar ki suyun yüzünde bir çocuh döne döne geliyor (57)

S 352 **Terkedilen çocuklara hayvan yardım eder**

Daang arhasında giza Cenab-ı Allah tarafından bi guş gelirimiş. Bu guş üslerine kölge oluyo, bunnarı emziriyo, büyüdüyo. (1)

S 460 **Diğer zalim işkenceler**

Bu gadın sancı çekken dört köşeden dör dene şeytan çıhıyo. Bu gadını ordan oraya ordan oraya vuruyolar (37)

T. CİNSİYET

T 0- T 99. Aşk

T 0. Aşk

T 10. Aşk

T 30. Sevgililerin karşılaşmaları

T 50. Kur yapma

T 70. Sevgiliyi hakir görme

T 80. Trajik aşk

T 90. Çeşitli aşk motifleri

T 100- T 199 Evlilik

T 100. Evlilik

T 110. Olağandışı evlilik

T 130. Evlenme âdetleri

T 150. Düğünlerde mutlu olmalar

T 160. Evliliğin yerine getirilmesi

T 200. T 299. Evlilik hayatı

T 200. Evlilik hayatı

T 210. Evlilik sadakatı

T 230. Evlilikte sadakatsızlık

T 250. Evlilik hayatın diğer durumları

T 280. Karı ve kocanın karakterleri

T 300- T 399. Namus ve bakirelik

T 300. Namus ve bakirelik

T 310. Bakirelik ve iffetlilik

T 330. İstek duyan münzeviler

T 350. Birlikte uyuyan bakire

T 360. Namus ve bakirelik-Çeşitli

T 400- T 499. Uygun olmayan evlilik ilişkileri

T 400. Uygun olmayan evlilik ilişkileri

T 410. Nikâh düşmeyen akraba ile zina ilişkileri

T 450. Fahişelik ve birlikte yaşama

T 460. Cinsel sapıklıklar

T 470. Uygun olmayan evlilik ilişkileri ile ilgili motifler

T 500-T 599. Hamile kalma ve doğum

T 500. Hamile kalma ve doğum

T 510. Olağanüstü hamilelik

T 540. Olağanüstü doğum

T 570. Anormal doğumlar

T 580. Doğum

T 590. Hamile kalma ve doğumla ilgili çeşitli motifler

T 600- T 699. Çocukların bakımı

T 610. Çocukların bakımı

T 600 Çocukların büyümesi ve bakımı

T 640. Gayrimeşru çocuklar

T 670. Çocukların uyumu

T 680. Çocukların bakımı ile ilgili çeşitli motifler

T 100 Evlilik

Oolan bi arap gızıyınan evleniyo (1)

T 110 Olağan dışı evlilik

Güccükk oolan dimiş ki benim de gaderime bu tosbağa düştü bunu alıp götürüy dimiş. Babası olmaz dimiş koskoca paadişahıng oğluna kız mı yok ki bi tosbağıynan evlensing (41)

T 145.1.5. Üç kız ile evlenme

Padişaang oolu üçünü de alıyo (1)

T 500 **Hamile kalma ve doğum**

Güücük gız hamile kalıncı doğum yahlaşıyo (1)

Gız orda doğum yapmış bir oolu olmuş (7)

T 532 **Diğer temas yolları ile hamile kalma**

O gızıng üstüne düşen gandan kız tabutung içinde hamile galıyo (37)

U. HAYATIN TABİATI

U 0- U 99. Hayatın eşitsizlikleri

U 10. Adalet ve adaletsizlik

U 30. Güçlünün hakları

U 60. Zenginlik ve yoksulluk

U 100- U 299. Hayatın tabiatı ile ilgili çeşitli motifler

U 110. Aldatmanın ortaya çıkması

U 120. Tabiat kendini gösterir

U 130. Alışkanlığın gücü

U 140. Bir insanın gıdası başka bir insan için zehirdir

U 150. Fakirlerin ilgisizliği

U 160. En kötüyü suçlarken kendine gelen felaket

U 170. Körlerin davranışları

U 210. Kötü yönetici, kötü ceza

U 220. Zorla yaptırılan barış geçersizdir

U 230. Günahın tabiatı

U 240. Vücuda hükmeden beynin gücü

U 250. Hayatın kısalığı

U 260. Hayatın bölümleri

U 270. Güvenlik vurdum duymazlık getirir

U 110. Aldatamanın ortaya çıkması

Padişahın oğlunu aldatan bacıların sonunda haksızlıkları ortayaçıkar ve padişahın oğlu onları atın kuyruğuna bağlatarak cezalandırır (1)

Cıncıh gız padişahıng ooluna suyu verip de geri giderken oğlan değenekle vurunca cıncıh darmadağınız olur dünya güzeli kız da ortaya çıkar (17)

V. DİN

V O- V 99. Merasimler

V 0. Dinî merasimler

V 10. Dinî kurban etmeler

V 20 Günahların itirafi

V 30. Kutsal ayin

V 40. Takdis ayini

V 50. Duâ

V 60. Cenaze merasimleri

V 70. Dinî ziyafetler ve oruç

V 80. Çeşitli ziyafetler ve oruç

V 100- V 199. Dinî binalar ve nesneler

V 110. İbadet yeri

V 120. Putlar, heykeller

V 130. İbadetle ilgili diğer mukaddes nesneler

V 140. Mukaddes emanetler

V 150. Çeşitli mukaddes emanetler

V 200- V 299. Mukaddes şahıslar

V 200. Mukaddes şahıslar

V 210. Dinin kurucuları

V 250. Bakire Meryem

V 290. Diğer mukaddes şahıslar

V 300- V 399. Dini inanışlar

V 300. Dini inanışlar

V 310. Muayyen dinî inanışlar

V 320. Kâfirler, inanmayanlar

V 330. Bir dinden diğer bir dine dönme

V 340. İnanmayanlara gösterilen mucizeler

V 350. Dinler arasında mücadele

V 360. Hıristiyanların ve Musevilerin birbirleri hakkında oluşturdukları gelenek

V380. Çeşitli dinî inanışlar

V 400- V 499. Dinî kuvvetler

V 410. Sadaka ve yardımseverlikle mükâfatlandırma

V 500- V 599. Çeşitli dinî motifler

V 530. Hacılar

V 56 Namaz

İki rekat namaz gılıncı içeri girmiş ordan bir yişil gapı açılmış (41)

Yidi yaşımdan belli orucumu namazımı hiç bırahmadım (56)

V 57 Duanın maksadı

Allah hayırlı evlat versing diyi dua ederler. (65)

V 201 Allah

Cenab-ı Allah tarafindan bi guş gelirimiş (1)

Peygamber efendimizing kanı döküldü, noordü. (13)

Allah yazdıysa verdim gitti demiş (26)

Allahıng emriyle peygambering gavliyle dünürür, (26)

Git Allah'ı bul, bana bir çocuh virsin (31)

Allahını Resulunu severseng banga tohuma (57)

V 308 Kur'ân-ı Kerim okuma

Allah yazdıysa gardaşımda benim gızımı ooluna layıh görüyorsa ben hiç bişiy dimiyom (56)

Guranıng felan sayfasında yazar, bi arhadaşın arhadaşda bi gomşunun gomşuda üç hakkı var (58)

V 380 Çeşitli dini inanışlar

Sen rahmanising o şeytanı (60)

V 532 Mekke'ye giderek hacı olma

Zaman geçmiş adaml hacca gideceamiş (53)

Aylesine dimiş ki ben hicaza gidiyom gideng mi (51)

W. KARAKTERİN ÖZELLİKLERİ

W 0. W 99. Karakterin güzel özellikleri

W 0. Karakterin güzel özellikleri

W 10. Müşfiklik

W 20. Karakterin diğer güzel özellikleri

W 100- W 199 Karakterin çirkin özellikleri

W 100. Karakterin çirkin özellikleri

W 110. Karakterin çirkin özellikleri – şahsi

W 150. Karakterin çirkin özellikleri – sosyal

W 200- W 299. Çeşitli karakter özellikleri

W 200. Karakterin özellikleri – Çeşitli

X. MİZAH

X 0-X 99. Yenilginin mizahı

X 10. Yenilginin mizahı

X 100- X 199. Kabiliyetsizliğin mizahı

X 100. Kabiliyetsizliğin mizahı

X 120. İyi görmemenin mizahı

X 130. Diğer fizikî yetersizliklerin mizahı

X 200- X 599. Sosyal sınıfların mizahı

X 200- X 299. Esnaf ile alışverişin mizahı

X 200. Esnaf ile alışverişin mizahı

X 210. Değirmenciler hakkında nükteler

X 220. Terziler hakkında nükteler

X 230. Kasaplar hakkında nükteler

X 240. Ayakkabıcılar hakkında nükteler

X 250. Diğer sanatkârlar ve esnaflar hakkında nükteler

X 300-X 499. İş sahipleri ile laş verişin mizahı

X 300. İş sahipleri ile alış verişin mizahı

X 310. Hukukçular üzerine nükteler

X 330. Üst düzey yöneticiler üzerine nükteler

X 370. Alimler üzerine nükteler

X 410. Vaizler (din adamları) üzerine nükteler

X 460. Diğer iş sahipleri hakkında mizah

X 500-X 599. Diğer sosyal sınıflarla ilgili mizah

X 500. Diğer sosyal sınıflarla ilgili mizah

X 510. Tefeciler hakkında nükteler

X 520. Fahişeler hakkında nükteler

X 530. Dilenciler hakkında nükteler

X 540. Deliler hakkında nükteler

X 550. Gizli sosyal sınıflar hakkında nükteler

X 600- X 699. Milliyet ve ırklarla ilgili mizah

X 600. Milliyet ve ırklarla ilgili mizah

X 610. Yahudiler hakkında nükteler

X 650. Diğer milliyetler ve ırklar hakkında nükteler

X 680. Çeşitli şehirler hakkında nükteler

X 700-X 799. Cinsiyetle ilgili mizah

X700. Cinsiyetle ilgili mizah

X 750. Yaşlı bakireler üzerine nükteler

X 760. Kur yapma üzerine nükteler

X 800- X 899. Sarhoşluk üzerine yapılan nükteler

X900-X 1899. Mübalağa ve yalanın mizahı

X 910-X1099. Olağanüstü adamla ilgili yalan

X 910- X 959. Olağanüstü adamın doğumu, yetişmesi, ölümü, fizikî yapısı ve gücü hakkında yalanlar

X 910. Olağanüstü adam hakkında yalan

X 920. İri adam (dev adam) hakkında yalan

X 930. Olağanüstü insanların fizikî yapısı, huyları hakkında yalan

X 940. Olağanüstü güçlü adam hakkında yalan

X 960- X 1019. Olağanüstü insanın marifetleri hakkında yalan

X 960. Olağanüstü insanın marifetleri hakkında yalan

X 980. İş ve meslekle ilgili marifetler hakkında yalan

X 1010. Olağanüstü aklın marifetleri hakkında yalan

X 1020-X1079. Olağanüstü adamın sahip olduğu olağanüstü özellikler

X 1020. Olağanüstü adamın sahip olduğu olağanüstü özellikler hakkında yalan

X 1030. Olağanüstü binalar hakkında yalan

X 1060. Olağanüstü adamın sahip olduğu diğer olağanüstü özellikler hakkında yalan

X 1070. Olağanüstü adamın ailesi

X 1080- X 1099. Olağanüstü adamın yaptığı işler hakkında yalan

X 1100. Olağanüstü avcılar hakkında yalan

X 1110, Hayret verici av hakkında yalan

X 1130. Avcının görülmedik tecrübeleri hakkında yalan

X 1150. Balıkçılık hakkında yalan

X 1200-X1399. Olağanüstü hayvanlar hakkında yalan

X 1210. Memeli hayvanlar hakkında yalan

X 1250. Kuşlar hakkında yalanlar

X 1280. Böcekler hakkında yalanlar

X 1300. Balıklar hakkında yalanlar

X 1320. Sürüngenler hakkında yalanlar

X 1340. Diğer hayvanlar ve hem de suda yaşayan olağanüstü hayvanlar hakkında yalanlar

X 1370. Hayali hayvanlar hakkında yalanlar

X 1400- X 1499. Bitkiler, meyveler, sebzeler ve ağaçlar hakkında yalan

X 1400. Bitkiler, meyveler, sebzeler ve ağaçlar hakkında yalanlar

X 1410. Meyveler hakkında yalanlar

X 1420. Sebzeler hakkinde yalanlar

X 1450. Tarla bitkileri hakkında yalanlar

X 1470. Ağaçlar hakkında yalanlar

X 1480. Çiçekler hakkında yalanlar

X 1490. Çeşitli bitki motifleri hakkında yalanlar

X 1500- X 1599. Coğrafya ve topografya hakkında yalanlar

X 1500. Coğrafya ve topografya hakkında yalanlar

X 1510. Yeryüzü şekilleri hakkında yalanlar

X 1520. Dağlar ve tepeler hakkında yalanlar

X 1530. Olağanüstü toprak hakkında yalanlar

X 1540. Su şekilleri hakkında yalanlar

X 1550. Coğrafya ve topografya ile ilgili çeşitli motifler

X 1560. Şehirler hakkında yalanlar

X 1600- X 1699. Hava ve iklim hakkında yalanlar

X 1600. Hava ve iklim hakkında yalanlar

X 1610. Rüzgarlar ve fırtınalar hakkında yalanlar

X 1620. Soğuk hava hakkında yalanlar

X 1630. Sıcak hava hakkında yalanlar

X 1640. Kuru hava hakkında yalanlar

X 1650. Yağış ve nem hakkında yalanlar

X 1660. İklim hakkında yalanlar

X 1700-X 1799. Mantıkî maskaralıklar hakkında yalanlar

X 1700. Mantıkî maskaralıklar hakkında yalanlar

X 1710. Sayılar hakkında yalanlar

X 1720. Vücudun gülünç ihmali

X 1740. Tabiat kanunlarının gülünç ihmali

X 1750. Nesnelerin tabiatının gülünç ihmali

X 1760. Soyut maddeler tabiatının gülünç ihmali

X 1780. Nesnelerin tabiatı üzerine anlatılan gülünç hikayeler

X 1790. Diğer mantıkî maskaralıklar

X 1880- X 1899. Çeşitli yalanlar ve mübalâğalar

X 1800. Çeşitli yalanlar ve mübalâğalar

X 1810. Çeşitli nesneler hakkında anlatılan hikayeler

X 1850. Diğer anlatılan hikayeler

X 1020. Olağanüstü adamın sahip olduğu olağanüstü özellikleri hakında yalan

Biraz daha gittikten sonra bir de bakıyorlar ki bir adam dağ tartar gibi ellerinde tepeyi gezdirip duruyo (**27**)

X 1800 Çeşitli yalanlar ve mübalâğalar

Bahıyo ki bir adam sahalı iki garış kendi bir garış (**27**)

Z. ÇEŞİTLİ MOTİF GRUPLARI

Z 0- Z 99. Formüller

Z 0. Formüller

Z 10. Masalların formülistik çatıları

Z 20. Toplama hikayeler

Z 30. Bir sahneyi veya olayı içeren zincirlemeler

Z 40. Bağımsız üyeli zincirlemeler

Z 50. Zincirleme hikâyeler-Çeşitli

Z 60. Diğer formülistik motifler

Z 100- Z 199. Sembolizm

Z 100. Sembolizm

Z 110. Canlandırma (Kişileştirme)

Z 140. Sembolik renkler

Z 150. Diğer semboller

Z 200-Z 299. Kahramanlar

Z 210. Kahraman kardeşler

Z 230. Kahramanın olağanüstü tarifi

Z 300- Z 399. Eşsiz istisnalar

Z 300. Eşsiz istisnalar

Z 310. Özel yaralanmalar

Z 320. Sadece bir şeye veya kişiye uyacak nesne

Z 350. Diğer eşsiz

Z 10.1. Başlangıç formulleri

A) Sade giriş formulleri

a) Bir varmış'lı girişler

Bir varmış bir yoğmuş, bi ..... varımış: 8, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 34, 36.

Bir varımış bir yoğumuş Allah'ın gulu çoğumuş çok demesi günahımış az demesi sevabımış: 1, 2, ,11, 23, 26, 30, 33, 35, 37, 41, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 65, 66.

Bir varımış bir yoğumuş Allahın gulu çoğumuş: 3, 24, 31, 32, 39, 43, 47.

Bir varımış bir yoğumuş Allahın gulu dağdan daşdan çoğumuş çoh demesi gayet günahımış: 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 22, 28, 38, 53.

b) Evvel (Eski) zamanlı girişler

Evvel zaman içinde galbur saman içinde köyün birinde bir ana ile oğul vayaşarmış (25)

Zamanın birinde bir adam varımış : 14, 27, 29, 59, 61, 62, 63, 64

c) Bir varmış ve evvel zamanlı girişler

Bir varımış bir yoğumuş çoh demesi günahımış eskiden bir adamın üç dene oğlu varmış (40)

B)Tekerlemeli giriş formulleri

Bir varımış bir yoğumuş Allahıng gulu çoğmuş çoh dimesi günahımış kar dizde karpuz düzde karpızıng turfandasında bizde bulunduh orda yiğip içerekten konup göçerekten yaşayıp gidiyorduh (30)

Bir varımış bir yoğumuş Allahıng gulu pek çoğumuş az giderek uz giderek lale sünbül dererek gayfe tütün içerek gençliğing öngüne kocalığıng sonuna bir padişaah ve garısı varımış (31)

Bir varımış bir yoğumuş evvel zaman içinde galbır saman içinde develer telal iken pireler berber iken ber anamıng beşiğini dıngır mıngır sallar iken bi padişahıng bir oolu varımış (34)

Bi varımış bir yoğumuş Allahıng gulu daadan daştan çoğumuş çoh dimesi günahımış az dimesi sevabımış evvel zaman içinde galbır saman içinde bi telal pre belbel iken bi ananıng bi babanıng dünya gözeli bi gızı varımış (38)

bir varımış bir yoğumuş Allahıng gulu çoğumuş evvel zaman içinde galbır saman içinde deve delal pire berber iken bi ananıng bi babanıng bir gızı varımış (39)

Bir varımış bir yoğumuş Allahıng gulu çoğumuş evvel zaman içinde galbır saman içinde develer telal iken pireler berber iken ben anamıng beşiğini tıngır mıngır sallar iken ben annadıyım şu ağaçtan sen annad şu yamaçdan (47)

Z 10.2. Bitiş formulleri

A) Çıplak bitiş formülleri

a) Yiyip içip muradına ermek:

"Yiyip içip muratlarına irmişler": 41,46, 49.

"Yiyollar içiyollar yirine geçiyollar:" 42, 52.

"Yimiş içimiş muradına geçmiş": 5, 28.

"Yimiş içmiş yiring altınga geçmişler": 6, 8, 65.

"Yiyo içiyo yire geçiyorlar": 45.

"Yimiş içmiş muratlarına geçmişler": 25, 48.

"Yimiş içmiş hos muradına geçmişler": 36

"Muratlarına ermişler": 26

"Yiller içler yidi kat yiring altınga geçerler": 15, 47, 61.

"Yiyollar içiyollar yiring altınga geçiyollar": 16, 17, 18, 19, 20, 21, 30, 40, 50, 56, 58, 59, 60.

"Onnar irmiş muradına biz çıhalım kerevetine": 24, 38, 39, 55.

"İlgimiş yire geçmiş biz daha burdayıh": 43, 44.

"Yimiş içmiş hos muradına geçmişler": 36

"Yimiş içmiş has muradına geçmişler": 4, 10

"Yimiş içmiş has muradına geçmişler onnar irmiş muradına biz de irelim marıdımıza": 9,13, 53.

"Yimiş içmiş muradına ermiş onnar irmiş murana biz çıhalım kerevetine": 11, 12.

"Yimişler içmişler muratlarına geçmişler, onnar irmiş muradına biz de irelim muradımıza": 7.

"Yiyo içiyo yiring altına geçiyo sizde muradıngıza iring": 2.

"Yiyo içiyo murana iriyo siz de yiying içing muradıngıza iring": 1, 3, 51.

"Muradına iriyorlar siz de muradıngıza iring": 14, 27, 29, 54, 62, 63.

"Yiyip içip yiring altınga geçiyolar siz de iring murangıza ": 22.

"Yiyip içip muradına irerler darısı muradı boynunda kalanlara olsung": 35.

"Bu gız da gocasını yanına çekip muradına irmiş": 23.

"Yiyip içip bunnar yiring altına geçiyorlar yani sonunda bunnar annaşıyolar": 57.

"Amma Gözel ahmedi yitirmişler": 64

"Hayat sonuna kadar mutlu yaşamışlar": 34.

"İbibiğin de güle güle götü çıhmış": 66.

"Bu hikâye de böylece bitiyo:" 37

B) İç içe giren bitiş formülleri

"Yiyip içip yir altına geçmişler gökten bir sepet elma attılar içlerinden biri bana diğerleri de sizlere": 31.

"Yiyip içip yiring altına geçmişler gökden üç elma düşmüş biri söyliyenebiri dinliyene öteki de sizing başıngıza":32.

"Yimişler içmişler muratlarına irmişler gökten üç elma düşmüş biri gızıng başınga biri oolanıng başına öteki de sizing başıngıza": 33.

Z 10.3. Bağlayış (Geçiş) formülleri

A) Masaldaki olayı ve kahramanı değiştirmek için kullanılan formüller:

"O sırada ": 1

"varsa ki ": 1

"bu üç arhadaş geliyollar eve diyollar ki" : 2

"dimiş ki" : 3

"Az gitmiş uz gitmiş dere depe düz gitmiş": 25

"Zamanıng birliğinde" : 26

"Neyse bunnar yimişler içmişler bir odıya oturmuşlar": 28.

"Az gidiyo uz gidiyo dere depe düz gidiyo altı ay bir güz gittikten sonrA..": 30.

"Kamer tayına binen oolan az gitmiş uz gitmiş gide gide bir saraya varmış": 31

"Gelelim Şah İsmaile": 31.

"Kel oğlan yine yollara düşmüş az gitmiş uz gitmiş":32.

"Kel oğlan yola düşmüş az gitmiş uz gitmiş altı ay bir güz gitmiş": 32.

"Bu gız az gitmiş uz gitmiş dere depe düz gitmiş": 33

"Gitmişler gitmişler sonungda bir milmekete varmışlar": 33.

"Az gitmiş uz gitmiş": 35.

"Bu arada güccük gardaş bu guyunung içinde az gitmiş uz gitmiş": 35.

"Dev gitmiş oolan gitmiş dev gitmiş oolan gitmiş": 35.

"Gel olmuş git olmuş" : 36.

"Gelelim eve " : 36.

"Bu oğlan az gitmiş, uz gitmiş, dere depe düz gitmiş en sonungda çetening kaldığı yire varmış": 38.

"Az gitmiş, uz gitmiş dere depe düz gitmiş altı ay bir güz gtmiş": 47.

"Neyse gel zemen git zaman": 49.

"Az gitmiş uz gitmiş" : 49.

"Bunnar gel olmuş git olmuş": 53

"O orda dursung" : 53

"Durup mururken dimiş ki " : 54.

"Şimdik oturup motururken": 54 .

"birbirille gonuşa dursunglar": 54.

"nayatında zaman gelmiş": 56.

"Nayatında bu gidiyo" : 56.

"divam ide dursung": 57

"nayatında gelelim çoçuhlara": 57.

"şimdik gadın başdan ayağa gadar annadıyo" : 57.

"Aradan bir gaç sene geçiyo": 58.

"bu şimdi çekipgidiyo": 58.

"naatında Ahmet geliyo": 58.

"aradan bir gaç sene geçiyo": 60

"az gidiyo uz gidiyo dere depe düz gidiyo altı ay bir güz gidiyo": 62.

"bir günde bir gün aradan zaman geçiyo": 62

"Neyse aradan bir iki ay gibi zaman geçince": 63.

"aradan bi zaman geçmiş": 64.

B) Dinleyicilerin dikkatini arttırmak için söylenen formüller:

"Uyuyuncu rüyasında dimişler ki....": 13.
"Tabii ahşam oluyo efendim...." 56.
"Şimdi bunnar efendime söyliyeyim düşüyolar yola":29

Z 11 **Ani bitirişler**

Padişaa oolunu da yanına alıyo Yiyo içiyo muradına iriyo (1)

Z 64 **Atasözü**

Bacı bacının altına it eniği atarımış (1)
Günden doğmadan ne doğar? Orasını Allah bilir! (41)

Z 71 **Formülistik sayılar**

Bana yirmi tuluk su yirmi tuluk et bulabilir mising diyo (27)
Nene garıdan en güççük oolan gırh dene anahtarı almış (40)
Beni gırh haremiler gaçırdı babamdan gırh habe dolusu akçe istediler (34)
Bu sefer de gırh haremiler oolana saldırmışlar (34)
Piri Yili uyuyuncu gırh gün gırh gice uyurmuş (48)
Gız ordan bir ata binip gırh gün gırh gice yol gitmişler (48)
Tam gırh gün gırh gice gezmiş (49)
Gırh gün gırh gice bi düğün yapıyo (62)
Bu gızdan padişaang yidi dene çocuğu oluyo amma bu gız yidi sene gonuşmuyo (51)

Z 71.120.1. Kırk kırk gice düğün

Gelmişler güççük gızı almışlar, gırh gün gırh gice düyün etmişler (10)

Kırh gün kırh gice düyün yıpıyo (62)

Gırh gün gırh gice düyün idip oolanınan ak gavak gızını evlendiriyolar (31)

Gırh gün gırh gice toy düğün yapmışlar (33)

Bunnar tam gırhs gün kırh gice düğün yapmışlar (34)

Veziring oğlu da bu gıza gırk gün gırh gice düyün yapıyomuş (38)

Padişaaıng oğlu bu gıza tam gırk gün gırk gice düyün yapmış (39)

Bu tosbağa gızına gırh gün gırh giice toy düğünr gurup (41)

Gırh gün gırh gice düğün ediyolar (42)

Z 71.5. Formülistik sayı

4 arkadaş : 2

4 köse: 2

3 arkadaş: 2

3 kız: 3

3 adam: 3

2 oğlu: 4

40 hizmetçi: 7

40 çıra:7

40 kutu : 7

3 çıra: 7

40 göz ev : 8

3 at: 8

3 it : 8

2 çeşme: 8

3 oğul: 9, 24, 26, 35, 36, 40, 41, 48

3 kız : 10, 19, 20, 23, 26, 37, 48

3 bacı: 20, 33

3 gardaş: 24, 36

3 çuval: 24

3 yumurta : 24

3 keçi: 26

3 damla kan: 14

3 yavru: 27

3 hatun: 31

3 elma: 32, 34

3 göz: 35

3 vasiyet: 40

3 kavak: 40

3 dünya güzeli:: 40

3 şart: 41

3 çadır: 43

3 atlı : 43

3 hak : 58.

7 gardaş : 15

7 gız : 15, 18, 19.

7 kat gök: 16

7 geyik : 16

7 gat yir: 19

7 oğul: 24

7 tabur : 26

7 başlı dev: 24, 27, 35

7 kat yer:24, 27, 61

7 çocuk: 51

7 elma: 51

7 yaş: 60

7 katır yükü: 61

40 göz ev: 8

40 göz konak:18

40 başlı dev:18

40 batman et : 19

40 batman su : 19

40 Arap:10

40 batman:10

40 cariye : 18, 21

40 kız : 24, 31

40 harami: 34

40 habe akçe: 34

40 göz oda: 24

40 göz ev : 42

40 anahtar: 40

40 günlük yol : 48

40 camız derisi et: 24

40 camız derisi su: 24

40 kulplu kazan: 48

40 dev: 48

40 hizmetçi : 57

Zamanla ilgili olanlar:

3 öyün : 16

3 gün: 4, 43, 55

7 gece: 8, 23, 26.

7 gün: 8, 23, 26

7 sene : 5, 13, 14, 16, 19, 23, 55, 60

40 günlük: 7

40 gün: 10, 13, 14,18, 19, 21, 22, 24, 25,27, 29, 30, 31, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 48, 51, 62

40 gece: 10, 13, 18, 14, 19, 21, 22, 24, 25,27,29, 30, 31, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 48,51, 62

40 sene: 10

F- KARAKUYU VE ÇEVRESİ'NDE DERLENEN MASALLARLA DİĞER BAZI BÖLGELERDEN DERLENEN BENZER MASALLARIN KARŞILAŞTIRILMASI:

Tez çalışmamız sırasında Bilge Seyidoğlu, Ali Berat ALPTEKİN ve Ruhi KARA'nın masal çalışmalarını yakındandan inceleme imkanı bulduk. Ayrıca tezimin hazırlanması esnasında üçününde değerli çalışmalarından yararlandım. Bu çalışmalarım sırasında bütün masalların bazı motiflerle birbirine benzediğini ufak tefek farklılıkların görüldüğünü tespit ettim. Hatta bazı masallar neredeyse masal adı ve masalda geçen şahıs ve sayı motifleri dışında neredeyse birbirinin aynısı gibidirler.

Öyle ki: Bilge SEYİDOĞLU'nun Erzurum Halk Masalları adlı eserinde "Yedi Kancık Babası" adlı masılı, bizim çalışmamızda "Kızlar Ağası İle Erkekler Ağası"; SEYİDOĞLU'nun "Hasan Çelebi" ve "Hüsnü Yusuf " adlı çalışmaları bizim çalışmamızda "Hüsnü Yusuf olarak birleştirilmiştir; SEYİDOĞLU'nun "Gül Sinan" adlı masal, bizim çalışmamızda "Dilerim Çengisi" adı altında derlenmişlerdir.

Ali Berat ALPTEKİN'in Taşeli Platosu Masalları'nda ise; ALPTEKİN'in "Gençlikte mi İhtiyarlıkta mı (15) adlı masal bizde "Gonya Valisi (57); ALPTEKİN'in "Zümrüdü Anka (21) adlı masalı bizde sihirli Elma (35), Alptekin'in "Dört Köseler" adlı masalı (29, bizim çalışmamızda da aynı isimle (2); ALPTEKİN'deki "Vezirin üç kızı ve Padişahın Oğlu(56)" adlı masal, bizim çalışmamızda, "Altın saçlı oolan-Gilaboru saçlı gız (1). Ayrıca, Ruhi KARA'nın Erzincan Masalları adlı çalışmasındaki: "Bahtı Kara Kız(34)" ile "Ermi Gelsin-Geçmi Gelsin (35)" adlı maslallar bizim çalışmamızda birleşmiş olarak "Karga"; KARA'nın "Yılan Bey (24)masalı, bizim çalışmamızda "Yılan"(6), KARANIN' "Kurbağa (15) adlı masalı, bizde "Tosbağı Kız (41); KARA'nın Anka Kuşu(12) adlı masalı biz de "Sihirli Elma (35)", KARA'nın "Akıllı Kardeşinen Deli Kardeş (48) " adlı masalı bizde "Deli Kardaşnan Akkılı gardaş(29)" .

SEYİDOĞLU'nun"Yedi Kancık Babası" adlı masılı, bizim çalışmamızda "Kızlar Ağası İle Erkekler Ağası";

1. Seyidoğlu'nda kardeşler 7 kız ve 7 oğlan sahibiyken bizim çalışmamızda sayı belirtilmemiş sadece "çoh" çocuk zahibiydi diğerek zikredilmiştir.

2. Bizim çalışmamızda kız babasına "gızlar ağası" erkek babasına "erkek ağası" denilmiş ve kız babasından bu şekilde dalga geçilmiştir. Seyidoğlu"nun masalında ise böyle bir ünvan yoktur. kızların babasına "Yedi kancık babası" ünvanıyla seslenilmektedir.

3. Seyidoğlu'nun masalında kızların babasına küççük kız akıl verirken, bizim çalışmamızda böyle bir hadise yoktur. Kızların babası , erkek babası olan kardeşinden kızlarla erkekler arasında yarışma ve kızlarının onun erkeklerinden üstün olduğunu ifade eder. Bizim çalışmamızda: Benim kızlar senin oğlanları suya götürür susuz getirir" deyimi ile ifade edilirken, Seyidoğlu'nun çalışmasında "Kâra yolluyak hangisi daha fazla kârlı gelir" denmektedir.

4.Seyidoğlu'nun masalında Ali diye bilinen kızın kızlığının farkına varılır. Bizim çalışmamızda böyle bir olay yoktur.

5. Bizim çalışmamızda kız oğlana gölü kaşıkla boşaltmasını söyler kız çalışırken oğlan hala gölü kaşıkla boşaltmaktadır. Seyidoğlunun çalışmasında ise oğlan "çobanlık" yapmaktadır.

5.Seyidoğlu'nun masalında oğlanın hiçbir şeyi kalmaz, kız onu çobanlık yaparken bulur ve geriye beraber dönerler. Kız amcasının oğluna yardım eder. Ona at alır heybe alır ve onun içine taş dolurmasını söyler, bizim çalışmamızda ise, Oğlan heybeye, kurbağa ve yılan doldurdurur.

6. Netice olarak erkek ve kız ayrımı yapmanın her iki masalda da yanlış olduğu vurgulanmıştır.

SEYİDOĞLU'nun "Hasan Çelebi" ve "Hüsnü Yusuf " adlı çalışmaları bizim çalışmamızda "Hüsnü Yusuf olarak birleştirilmiştir:

1. Seyidoğlu'nun "Hasan Çelebi" başlıklı masalında padişahın kızı eşyalarını güneşlendirmeye çıkarken bir kuş gelir bohçasını alır kaçar. Bizim çalışmamızda ise padişahın kızı pencerinin önünde gergah işlerken kuş gelir, kız kuşu tutar ve sevip okşar, boğazına bir de inci takar, kuş tekrar geldiğinde ise bu sefer boynuna altın bilezik takar; Seyidoğlu'nun aynı adı taşıyan masalında ise bir kuş padişahın kızı ne

yaparsa yapsın onun yanına gelmez, ancak tarak ve yüzüğünü verince onları kuş alır kaçar.

2. Bizim çalışmamızda kuşa aşık olup sararıp solan padişahın skızı babsından "hamam" yaptırmasını, Seyidoğlu'nun "Hasan Çelebi" isimli masalında "konak" yaptırmasını isterken, diğer Hüsnü Yusuf masalında ise kızdan böyle bir istek gelmez. Her iki maslda da gerek "hamam" ve gerekse "konak" aynı işlevi görür, nihayetinde buradan bedava yararlanan kişilere padişahın kızı başından geçenleri anlatırır.

3. Bizim çalışmamızda bir anaynan keloğlan "hamam"a giden yardımcı kişiler iken; Seyidoğlunun "Hasan Çelebi " masalında geçinmekten aciz olan bir baba ile oğuldur, diğer masalında ise böyle yardımcı kişiler yoktur.

4. Bizim deve katarı ve bir gayanın dibine depik vurulurken, Seyidoğlun'un Hasanı Çelebi adlı masalında, eşek arkasında kuleden içeri girilir, diğer Hüsnü Yusuf masalında ise kuşun arkasında kız mağaraya girer.

5. Seyidoğlu'nun masalında "eşek"le birlikte olağanüstü nesne olan kepçe ve balta vardır. Bizim çalışmamızda çeşitli işler yapan bu tür eşyalar yoktur. Hüsnü Yusuf'ta ise kız doğrudan doğruya odun tayşıyan bir topal kuş vardır.

6. Bizim çalışmamızda kuş huvuza dalıp çıkıp oğlan olurken, Seyidoğlunun Hasanı Çelebi"si'nde indikten sonra kuş olmaktadır.

7. Seyidoğlu'nun Hesne Yusuf adlı masalında anası Hüsnü Yusuf'un boynundaki tuluğu keserek kuşlara öldüğünü belirtmek isterken, bizim çalışmamızda Kırk çıra, kırk kutu kibrit yakılarak Hüsnü Yusuf'un yanarak öldüğü kuşlara belirtilir, Seyidoğlu'nun Hasanı Çelebi'sinde ise kiremit değı yapılıp gmleğinin yakılması bunula da perilerin yakılarak kurtulduğu ifade edilir.

SEYİDOĞLU'nun "Gül Sinan" adlı masal, Ali Berat ALPTEKİN'deki "Vezirin üç kızı ve Padişahın Oğlu(56) biz de "Altın saçlı oolan- Gilaboru saçlı gız (1), Dilerim Çingisi adı ile geçen masallar çeşitli motif benzerliklerine sahip olmakla birlikte tespit ettiğimiz farklılıklar şunlardır.

1. Alptekin'de yakılması yasak olan "ışık" motifi bizim masal da yoktur.

2. Alptekin'de kadına kedi ve köpek doğurdu diye fitira edilirken, bizim çalışmamızda kadına köpek doğurdu diye iftira edilmektedir.

3. Seyidoğlunda büyük gız "çadır" ortanca kız "halı", "inci dişli kız, altın perçemli oğlan doğrurum demiş"Alptekin'de büyük gız çadır, ortanca kız sofra, küçük kız altın perçekli oğlanla, gümüş perçemli kız, bizim çalışmamızda Altın saçlı oolan-girebolu saçlı gız ve Dilerim Çengisi'nde; büyük kız halı dohuyacağını, ortanca kız yemek yapacağını, küçük kız altın saçlı oğlan, gilaboru saçlı kız doğuracağı vaadında bulunur.

4.Doğan çocuklar Seyidoğlun'da "bir sandıkla "dereye"bir " Alptekin'de denize, bizim çalışmamızda ise birinci masalda "dağa" Dilerim Çengisi masalımız'da sandığın içinde "denize" atılıyor.

5.Seyidoğlu'da çocukları "değirmenci besler. Çocukları Alptekin'de "İnek", bizim masallarımızda Altın saçlı oğlan masalında ise "kuş", Dilerim Çengisi'nde "bir çocuğu olmadıh herif" beslemektedir

6. Bizim çalışmamızda altın saçlı oğlan Arap kızı ile evlenir, bu kız ermiştir, Olacakları önceden görür geçmişte ne olup bittiğini izah eder.

7. Masallarda halalar hem kız kardeşlerine hem de yeğenlerine plan kurarlar, kız kardeşlerinin altına köpek eniği koyarak köpek doğurduğunu söylerler, yeğenlerini dağa ölüme terkederler, büyüyen yeğenlerini babalarının daveti üzerine onları zehirlemek isterler.

8. Bu masal altınsaçlı oğlanın atının mıh başı yediğini söylemesi üzerine padışan bunun mümkün olmadığını söyleyince de oğlan "Analar it eniği doğurur mu?" diyerek son noktayı koyar.

ALPTEKİN'in "Gençlikte mi İhtiyarlıkta mı (15) adlı masal bizde "Gonya Valisi (57)

1. Alptekin'de bir padişah rüya görür, bizim çalışmamızda bir köyün zengin bir ağası rüya görür.

2. Alptekin'de çocuklardan büyüğünü bir "kurt" bizim çalışmamızda "canavar" kaçırır. Diğeri de yanı şekilde ırmağa düşer,

3. Alptekin'de kurdun kaçırdığı çocuğu kara avcısı kurtarırken, bizim çalışmamızda köyün uşağı kurtarır, küçük çocuğu ise her iki masalda da balık avlanyan bir köylü kurtarır ve baslar.

4. Bizim çalışmamızda anlatıcı adam şehir olarak Konya'ya yerleşirken, Alptekin'in masalında şehir belirtilmemiştir.

5. Sonuçta her iki masalda da baba, anne ve çocuklar aşağı yukarı aynı şekilde kavuşurlar ve mutluluğa ererler.

Alptekin'in "Zümrüdü Anka (21) masalı ile bizim "Sihirli Elma" masalımız konu ve motifler bakımından benzemektedir. Farklılıklar ise:

1. Elma ağacından elmayı kim kopardığın anlamak için ağacın başında bekleyen büyük oğlan ve ortanca oğlan Alptekin'de devin gelişinde korkup kaçarlar, bizim çalışmamızda ise uyuya kalırlar.

2.Bizim çalışmamızda kuyuya kendi isteği sarkıtılan küçük oğlan geri çıkmayınca kardeşler pişmanlık içerisinde babalırana dönerler, Alptekin'de ise, küçük oğlanı kardeşleri çıkarmaz.

3.Bizim çalışmamızda oğlan kuyuda yürüyerek bir devin kapğısına gelirken, Alptekin'de Bir kara bir da ak koyun gelir oğlan kara koyuna yanlışlıkla biner yerin altına gider

4. Bizim çalışmamızda oğlan bir kapı açıp bir şehre girer, Alptekin'in masalında bir olay yoktur.

5. Bizim çalışmamızda oğlan devi öldürür aşık olduğu kızla birlikte kızın ablalarını da götürür, Elptekin'de oğlanı br Zümrüdü Anka kuşu yerin altından yer yüzüne çıkarır.

6. Bizim masalımızda küçük oğlan, kardeşlerine sevdiği kızın ablalarını büyüğünü büyüğüne, ortancasını, ortanca kardaşine verip beraber evlenirlerken, Alptekin'in masalında terzi kılığına giren oğalan, büyük ve ortanca kardeşini öldürür.

ALPTEKİN'in "Dört Köseler (29) masalı ile bizim derlediğimiz aynı isimli masal arasındaki benzerlikler dışındaki farklılıklar:

1.Bizim çalışmamızda dolandırma konusu et iken Alptekin'in çalışmasında eşektir.

2.Bizim çalışmamızda akıllı köse diğerlerini tiliki ile kandırırken, Alptekin'in çalışmasında tavşanla kandırır.

3.Bizim çalışmamızda kadının boğazına tavuk bağırsağı sarılırken, Alptekin'in çalışmasında kan sıralır.

Ruhi KARA'nın Erzincan Masalları adlı çalışmasındaki: "Bahtı Kara Kız(34)" ile "Ermi Gelsin-Geçmi Gelsin(35)" adlı maslallar bizim çalışmamızda birleşmiş olarak "Karga" ismiyle derlenmiştir. Bu masllardaki benzer motifeler yanında farklılıklar:

1.Ruhi Karanın "Bahtı Kara Kız" adı ile derlediği masalda kızın karşısına çıkan kuşun cinsi belli değildir, "bir kuş" şeklinde anlatımıştır, diğer "Er mi Gelsin, Geç mi Gelsin masalda da "bela geleceği" rüyada bildirilir. Bizim çalışmamızda ise kızın önüne çıkan bir karga " vay gız sening gadiring" diyerek kızın başına geleceği söyler.

2.Bizim çalışmamızada karga "vay gız sening gadering" diye öterken, Ruhi Kara'nın çalışmasında "bahtı kara kız!" diyerek ötmektedir.

3.Ruhi Kara'nın çalışmasında Periler padişahı kırk gün uyumakta ve kız bunun başında beklemektedir. Bizim çalışmamızda ise periler padişahının başında değil, yedi senedir ölü olan bir mevtanın başında beklenmektedir.Ruhi Kara'nın ikinci masalında ise bir delikanlının başında beklenmektedir.

4.Bizim çalışmamızada emevtanın başında bekleyen asıl kız namaz kılmak üzere ayrılırken mevtanın başına bıraktığı çingen kızı mevtanın başında otururken mevta uyanır ve bu kızla evlenir. Ruhi kara'nın çalışmasında ise, çingene mumları değiştirirken Periler padişahı uyanır ve çingen kızıyla evlenir. Ruhi karanın Ermi Gelsin Geç mi Gelsin masalınada ise kız banyoya gittiği esnada delikanlı uyanır.

5.Ruhi Kara'nın her iki çalışmasında asıl kız "Sabur Bebeği ve Kara saplı bıçak" ısmarlarken, bizim çalışmamızda "sabır taşı ve bıçak " ısmarlanmaktadır.

KARA'nın "Yılan Bey (24)masalı, bizim çalışmamızda "Yılan" (6) adıyla derlenen masal benzer motifler yanındaki farklılılakları:

1. Ruhi Karanın masalı ile karşılaştırıldığında bizim derlediğimiz masal Kara'nın derlediği masalın yarısı olarak anlatılmıştır.

2.Ruhi Kara'nın çalışmasında padişahın çocuğu olmazken, bizim çalışmamızda bir adamın çocuğu olmaz.

3.Ruhi Kara'nın çalışmasında yılan evden yirmi yıl ayrıldığı halde, bizim çalışmamızda yılan evden ayrılmaz evde büyür.

4.Ruhi Kara'nın çalışmasında bir üvey anne kızını yılana verir. Bizim çalışmamızda ise bir öksüz kızı yılan ister.

5.Bizim çalışmamızda Yılanın çıkardığı elbiseleri kıza bir kibrit ateşi ile yakması öğütlenir. Ruhi Kara'nın çalışmasında böyle bir motif yoktur.

6.Bizim çalışmamızda yılan delikanlı olarak ortaya çıkar ve kızla evlenir. Masal biter. Kara'nın çalışmasında ise Yılan insan olduktan sonra savaşmaya gider ve masal bizde olmayan bölümüyle devam eder.

KARANIN' "Kurbağa (15) adlı masalı, bizde "Tosbağı Kız (41) adıyla derlenmiştir. Bu masallarda benzer motifler yanında farklılıklar:

1.Bizim çalışmamızda küçük oğlanın attığı ok bir evin kapısına düştüğü halde, Kara'nın çalışmasında bir gözenin başına düşüyor.

2.Bizim çalışmamızda gidip eve bakılıyor evde bir tosbağa vardır. Kara'nın çalışmasında okun düştüğü gözenin yanında bir kurbağa vardır.

3.Kurbağanın oynadığı yerler çayır çimen olur. Bizde böyle bir motif yoktur.

4.Bizim çalışmamızda tospağa kızı tesadüfen gören padişah kızın güzelliğine vurulur ve evlenmek ister, Kara'nın çalışmasında ise kurbağanın olağanüstü güçlere sahip olduğunu anlayan padişah kızla evlenmek ister.

5.Bizim çalışmamızda padişah oğlunun tosbağa kızla evlenmesini engelemek için oğlundan yapılması zor şeylen ister. Bunlar bizim çalışmamızda sırasıyla: Yıllar önce ölen anasının kilitli kapısının anahtarının nerede olduğunu öğrenmesini ister, kış günü yeni dalından koparılmış gül getirmesini ister, yeni doğmuş bir çocuğun gelip padişahın kendisiyle konuşmasını ister. Kara'nın çalışmasında ise padişah oğlundan sırasıyla: bütün askerinin, milletinin yiyip tüketemeyeceği bir salkım üzüm, askerinin ve milletinin oturup dolduramayacağı genişlikte bir halı ve bütün askerinin ve milletinin yiyip biteremeyeceği bir yemek ister.

6.Ruhi kara'nın masalında istekler yerine gelince babası vazgeçer, bizim çalışmamızda ise padişahın istediği yeni doğan çocuk getirilr. Padişah ders veren çocuğun söyledikleri karşısında kısım kısım taş olur.

KARA'nın Anka Kuşu(12) adlı masalı biz de "Sihirli Elma (35)" adıyla derlernmiştir. Bu masallardaki benzerlikler yanındaki farklılıklar:

1.Bizim çalışmamızdaki dev üç gözlü dev iken, Kara'nın çalışmasındaki dev bir dudağı yerde bir dudağı gökte olan bir niteliğe sahiptir.

2.Kara'nın çalışmasında küçük oğlanı kardeşleri kıskanarak kuyuda bırakırlarken, bizim çalışmamızda biyle bir motif yoktur. Kardeşleri beklerler ve küçük kardeşlerinin çıkmaması üzerine kardeşlerinden ümidi keserek onun öldüğü düşüncesiyle dönerler.

3.Bizim çalışmamızdaki elma ağacı yukardaki dalında bir tek elma vardır. Kara'nın çalışmasında ise elma ağacı normal elma ağacıdır.

4.Kara'nın çalışmasında suya yatan ejderha iken, bizim çalışmamızda yedi başlı bir dev yatmaktadır.

5.Kara'nın çalışmasında küçük oğlan memleketine "keloğlan" kılığıyla girerken bizim çalışmamazda devin elinden aldığı kız ve iki ablası ile birklikte babasının evine gelir.

4.Kara'nın çalışmasında kızların büyüklerini kardeşleri almış küçük kızı da babası istemektedir. Biz de böyle bir olay yoktur.

Ruhi KARA'nın Akıllı Kardeş ile Deli kardeş (48) adıyla derlediği masal bizim çalışmamızda "Deli gardışınan ahıllı gardaş (29) adıyla derlenmiştir, bu iki masal arasında benzer motifler yanısıra farklılıklar:

1.Bizim çalışmamızda deli kardaş danasını ibibik adlı bir kuşa satıyor, Kara'nın çalışmasında ise deli kardeş danasını bir kayaya emanet ediyor.

2.Bizim çalışmamızda kaya yarılıp arasından altın akarken, KARA'nın çalışmasında kayanın tamamı altın olarak yığılıp kalıyor.

3.Bizim çalışmamızda kardeşlerin bulduğu altını köyün imamı kurnazlığı ile farkediyor, Kara'nın çalışmasında isee yoldan geçen herhangi bir adam deli kardeşten öğreniyor.

4.Bizim çalışmamızda deli kardeş hocayı kuyuya atarak öldürüyor. Kara'nın çalışmasında ise deli kardeş adamı herlesini döktüğü için bacaklarından ayırarak öldürüyor.

5. Kara'nın çalışmasında mahkemeye verilen kardeşlerin mahkemesi bitikten sonra masal biterken, bizim çalışmamızda ise masal mahkemeden sonra da eçeşitli olaylarla devam eder.

SONUÇ

Yozgat ili Boğazlıyan ilçesine bağlı Karakuyu köyü ve çevre köylerinden (Baraklı, İğdeli, Babayağmur, Uzunlu, Bahariye) derlediğimiz 66 masal metninin incelenmesine dayalı olarak araştırmalardan elde ettiğimiz sonuçları aşağıda olduğu gibi sıralayabiliriz:

1.Türk Halk Edebiyatı'nın önemli bir bölümünü oluşturan masalların derlenmesi sırasında daha öncede belirttiğimiz zorlukların yanında teknolojinin de etkisiyle masal anlatan şahısların oldukça azaldığını gördük. Genellikle bölgede masalları bayanlar anlatmaktadır. Bizim masallarımızda üç erkekten masal derleme imkanı bulduk. Ancak bunlar, benim akrabam olmalarından dolayı beni kırmamak için masal anlattılar. Çevre zihniyetine uygun olarak erkeklerin masal anlatırken çekindiklerini gördük. Bayan anlatıcılar ise, genelde kırk yaşının üzerinde olan bayanlardan oluşmaktadır. Bu derlemeyi yaptığımız sırada benim de yaşımın kırk beş -elli arasında olması anlatıcılara yaklaşmamı oldukça zorlaştırdı. Çünkü çevre kültürü aynı yaşta ya da daha yaşlı erkeklerle kadınların konuşmasına mani olabilecek kadar önemli bir yer tutmaktadır.

Birçok masalın anlatılması sırasında anlatıcının masalı hatırlamada güçlük çektiğini, masalın başından veya sonundan eksik bıraktığını gördük. Bunun sebebi bizce, televizyonun her eve girmesi neticesinde aile bireylerinin televizyon programlarına olan tutkunlukları masal anlatma geleneğimizi hızlı bir şekilde ortadan kaldırmış olmasıdır. Böylece atalardan yeni nesillere kültür aktarımının önemli bir kaynağı olan masalın anlatıcı tarafından sürekli tekrarlamasını engellemekte ve böylece masalın unutulmasına yol açmaktadır. Masal olay ve kahramanlarının yanında olay zincirine dayalı olarak toplumlara çok önemli konuları bir olay seyri içerisinde vermektedir. Özellikle masallar insanların unutamayacağı yoğunlukta bir vurgu ile ders verecek şekilde bitmektedir. Ailenin fertlerinin aile büyüklerinin etrafında toplanarak oluşturdukları sıcak ortamda büyük ninenin anlattığı masallarla bizi biz yapan değerler yeni nesillere aktarılmaktadır. Derlemelerimiz sırasında tespit ettiğimiz bu husus bizi ziyadesiyle üzmüştür. Bugün kalan tek tük masal anlatıcılarının anlatma eksersizlerinin eksikliği nedeniyle derlediğimiz masalların bazılarında masalın yarım bırakıldığı açıkça

görülmektedir. Bunun yanında bazı masallar içerisinde günün teknolojisine uygun olarak anlatıcının daha çok televizyondan duyduğu ve gördüğü olayları ya da isimleri masala mal ettiğini gözlemledik. Derlediğimiz "Dünya Gozeli (38)" adlı masalda geçen "Çeyn" ismi anlatıcının televizyondan duyarak benimsediği bir kahraman ismi olduğu açıkça görülmektedir. Bu da göstermektedir ki bugün televizyon kaynaklı batı kültürüne dayanan filmlerin meydana getirdiği kültür erozyonunu masal anlatan kişileri etkilemektedir.

Önemli bir kültür hazinesi olan halkımızın birçok gelenek ve göreneklerini de bünyesinde taşıyan masalların vakit geçirmeden tespit edilmesi gerektiği fikri bizde hasıl oldu. Aksi taktirde en çok on yıl içerisinde masalın ve masal anlatıcının kalmayacağı düşüncesindeyiz.

Bu konuya çok dikkat edilmelidir, çünkü "kültür değişmesi, bir milletin mevcut nizamını, yani içtimaî maddî ve manevî medeniyetini bir tipten başka bir tipe kalbeden bir prosestir. Böylece kültür değişmesi, bir cemiyetin siyasî yapısında, idarî müesseselerinde ve toprağa yerleşme ve iskân tarzında iman ve kanaatlerinde, bilgi sisteminde, terbiye cihazında, kanunlarında maddi alet ve vasıtalarında, bunların kullanılmasında, içtimaî iktisadının dayandığı istihlâk maddelerinin safında az çok husule gelen tahavvülleri ihtiva eder. Terimin en güçlü mânasıyla kültür değişmesi, insan medeniyetinin daimî bir faktörüdür; her yerde ve her zaman vukua gelmektedir[37]". Önemli olan kültür değişmesinin kontrollü ve millet yapımızı dejenere etmeyecek şekilde kontrollü seyretmesidir. Yazılı olmayan milli kültürümüzün kaynağı olan masal gibi sözlü türlerin anlatım geleneğinin korunması ve masal anlatıcılığının teşvik edilmesi gerekmektedir.

2.Araştırma konusu malzememizin derlenmesi hususunda karşılaştığımız zorlukları yukarıda ifade ettik. Bunun yanında asıl önemli olan araştırma konumuzla ilgili olarak yapılan çalışmaları gözden geçirmek ve değerlendirmek ve bizim çalışmamız da yararlanacağımız hususları tespit etmek de önemliydi. Bu sebeple araştırma konumuzla ilgili olarak yapılan daha önceki tezleri incelemekle işe başladık. Yaptığımız bu inceleme sonucunda, daha önce de zikrettiğimiz gibi, Bilge SEYİDOĞLU, Erzurum Halk Masalları'nda Saim SAKAOĞLU, Gümüşhane

---

[37]Turhan, Mümtaz, **Kültür Değişmeleri**, İstanbul, 1987, s.49.

Masalları'nda Ali Berat ALPTEKİN, Taşeli Platosu Masalları'nda ve Ruhi KARA'nın Ezincan Masalları'nda Tarihî-Coğrafî metodu tatbik ettiklerini gördük.

Tarihi-Coğrafî metod ile bir masalın motif sıraları ve motifleri belirtildikten sonra üzerinde durulan masalın dünya masalları arasındaki yeri tespit edilmeye çalışılır.

Bununla birlikte yukarıda zikrettiğimiz çalışmalarda anlatıcın çevresi, eğitimi, masalı kimden öğrenildiği gibi hususlar belirtilmiştir. Bu hususlarında belirtilmesinde kullanılan metot, "Antropoloji Metodudur".

Antropoloji metodu, masal anlatıcılarının eğitimi, yetişmesi, çevresi, masal geleneğinin nasıl doğup geliştiği, masal dinleyen çevrenin durumu, masalın doğması ve gelişmesi esasına nasıl bağlı kaldıkları üzerinde durmaktadır.

Biz de çalışmamızda yukarıda zikrettiğimiz çalışmalarda kullanılan her iki metodu kullandık. Bununla birlikte derlediğimiz masallarda bulduğumuz motifleri Stith Thompson'un Motif Index Folk Literature isimli dünya motif katoloğuna göre tasnif ettik. Bu tasnif sırasında adı geçen eseri çalışmalarında uygulayan Bilge SEYİDOĞLU, Ali Berat ALPTEKİN ve Ruhi KARA'nın eserlerinden azami ölçüde yararlandık.

3.Yaptığımız çalışmada 66 masalın tip yapısı incelenmiş, masalların tip tasnifi yapılmıştır.

4. Genel olarak Türkiye'de ve özellikle Orta Anadolu'da yapılan masal çalışmalarına bizim çalışmamızın da eklenmesiyle yöremiz ile ilgili önemli bir eksik giderilmiş olduğu kanaatindeyiz. Ayrıca derlediğimiz masalların diğer çalışmalardakilerle benzer olanlarının farklılıkları da incelenmiştir. Erzurum, Gümüşhane, Elazığ, Çukurova, Erzincan vb. masallarının derlenmesi ile gelecekte masallar konusunda yapılacak genel incelemelerle ortak motif ve tip tespiti çalışmalarına; bölgenin ve motif haritalarının çıkarılmasında faydalı olacaktır. Bu inançla bu yolda yapılan çalışmalara bir tuğla da biz koymaktan büyük bahtiyarlık duymaktayız.

BİBLİYOGRAFYA

Abdulkadir Güler, Bir Çömlek Altın, **Erciyes** 56, Ağustos 1982.

Abdurrahman Güzel, Türk Halk Biliminde Tarihi ve Lengüistik Metod, **II. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri**, 2 - 9 Mayıs, Eskişehir 1985.

Ahmet Ali Aslan, **Kuzeydoğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Edebiyatında Masallar**, AÜ. Fen-Edb. Fak. TDE Bl. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 1980.

Ahmet Öcal, "Oda", **Erciyes**, C. , Kayseri 1997,

Ali Berat Alptekin, Azerbaycan'da Tesbit Edilen Hayvan Masalları, **TDA** 63, Aralık 1989.

_____, Bulgaristan Türklerinden Derlenen Bir Masalın Motif ve Tip Yapısı ve Varyantların Mukayesesi, **TDA** II, Şubat 1992.

_____, Edebiyat Fakültelerinde Yapılan Talebe Tezlerindeki Masallar, **TDED** II, İzmir 1983.

_____, **Hayvan Masalları**, Ankara 1991.

_____, Hayvan Masallarının Tip ve Motif Kataloğuna Doğru, **Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'na 55. Yıl Armağanı**, Kayseri 1994, 56 - 97.

_____, Kıbrıs Türk Masallarının Motif Tip ve Formel Yapısı, **TDA** 74, Ekim 1991.

_____, Motif, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, C. VI, İstanbul 1986.

_____, Sevgi Konulu Azerbaycan Halk Hikayeleri, **Tuncer Gülensoy Armağanı**, Kayseri 1995. 120 - 141.

_____, **Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, AÜ. Fen-Edb. Fak. TDE Bl. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Erzurum 1982.

_____, Türk Masallarında Dini Eğitim, **Erciyes** 55, Temmuz 1982.

_____, Türk Masallarında Yeni Tesbit Edilen Tipler, **Eskişehir I. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri**, 7 - 9 Mayıs Eskişehir 1993.

_____, Yazılı Kaynaklarda Bir Masal, **Erciyes** 57, Eylül 1982.

Ali Esat Bozyiğit, **Bizde Adet Böyledir**, Ankara 1995

_____, **Güvercin Uçuverdi**, Ankara 1998.

_____, Keloğlan Masalları, **TDA** 51, Aralık 1987.

Ali Öztürk, **Türk Anonim Edebiyatı**, Erzurum 1986.

Alim Şerif Onaran, **Binbirgece Masalları**, İstanbul 1992.

Ayşe Benekkaya, İlik Yiyen Kız, **Erciyes** 93, Eylül 1985.

Azize Caferzade, **Anamın Masalları**, İstanbul 1990.

Bahaeddin Ögel, **Türk Mitolojisi**, Ankara 1989.

Behiye Köksal, **Gaziantep Masalları Üzerine Bir İnceleme**, S.Ü. Sos. Bil. Ens. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 1995.

Bilge Seyidoğlu, **Erzurum Efsaneleri**, İstanbul 1997.

_____, **Erzurum Halk Masalları Üzerine Bir Araştırma**, Ankara 1975.

_____, Folklor Üzerine, **Milli Folklor** 3, Eylül 1989.

_____, Masal ve Masal Anlatanlar, **Yağmur**, 6, Eylül 1977.

_____, Masal, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, İstanbul 1986.

_____, Masallarımız ve Bir Gümüşhane Masalı, **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane Sempozyumu 13 - 17 Haziran**, Gümüşhane 1990.

_____, Mit Masal ve Legand, **Yağmur** 4-5, Temmuz - Ağustos 1977.

_____, **Mitoloji (Metinler - Tahliller)**, Kayseri 1995.

_____- O. Yavuz, **Güçlükten Kolaylığa Kederden Sevince (Ferec Ba'de'ş-Şidde) Seçme Hikayeler**, Ankara 1990.

Boğazlıyan Nüfus Kütük Defteri, C. 032

Boğazlıyan Tapu Tahrir Defteri, C.I - C. XII.

Eflatun Cem Güney, **Masallar**, Ankara 1982.

Erdoğan Altınkaynak, Azrail İle Arkadaş Olan Çoban, **Erciyes** 87, Mart 1985.

_____, **Pınarbaşı Sarız Tomarza Avşar Ağıtları**, F.Ü. Sos. Bil. Ens. (Yayınlanmamış doktora tezi) Elazığ 1997.

Esma Şimşek, Kadirli ve Çevresinde Masal Anlatma Geleneği ile Sonu Düşünülmeyen Dua Adlı Masal, **Erciyes** 135, Mart 1989.

_____, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, F.Ü. Sos. Bil. Ens. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Elazığ 1990.

Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca - Türkçe Ansikyopedik Lügat**, Ankara 1982.

Grımm Masalları I - II - III, Çev:Kamuran Şipal, İstanbul 1993.

H. Avni Yüksel, Ağa ile Keloğlan, **Erciyes** 66, Haziran 1983.

_____, Avcı Hasan'ın Oğlunun Hikayesi, **Erciyes** 57, Eylül 1982.

_____, Gül Hanım, **Erciyes** 64, Nisan 1983.

_____, İbrahim ile Debire'nin Hikayesi, **Erciyes** 59, Kasım 1982.

_____, Mehmet Bey ve Güleser Hanım, **Erciyes** 127, Temmuz 1988.

_____, Sinan Güle Ne Dedi, Gül Sinan'a Ne Dedi, **Erciyes** 62, Şubat 1983.

H. Hilmi Karaboran, Folklor Açısından Doğu Anadolu Bölgesinde Köy Araştırmalarının Önemi, **TDA** 49, Ağustos 1987.

Hasan Köksal, **Battalnamelerde Tip ve Motif Yapısı**, Ankara 1984

_____, **Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul 1978.

Hasan Latif Sarıyüce, **Anadolu Masalları I - II**., Ankara 1993.

Haşim Ehet, **Uygur Halk Masalları**, (Çev: Ahmet Bican Ercilasun), Ankara 1989.

Hayrettin İvgin, **Türk Halk Biliminde ve Halk Edebiyatında Görüşler** (Antoloji), Ankara 1996.

Ignacz Kunos, **Türk Halk Edebiyatı**, (Haz: Tuncer Gülensoy), Kayseri 1994.

İbrahim Olgun - Cemşid Dırahşan, **Türkçe - Farsça Sözlük**, Ankara 1977.

K. D. , **Türk Masalları**, Yayına Hazırlayan: İbrahim Aslanoğlu, İstanbul 1991.

Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I, Komisyon, Ankara 1991.

Kenneth S. Goldstein, **Sahada Derleme Metotları**, (Çev: Ahmet Edip Uysal), Ankara 1983.

Komisyon, **İmla Kılavuzu**, Ankara 1996.

Maarife Hacıyeva - Celal Tarakçı - Şahin Köktürk, **Azerbaycan Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, Samsun 1995.

Mahmut Sarıkaya, Masallarımızı Savunmak I, **Erciyes** 51, Nisan 1982.

_____, Masallarımızı Savunmak II, **Erciyes** 52, Mayıs 1982.

Mark Azadovski, **Sibirya'dan Bir Masal Anası**, Ankara 1992.

Mehmet Kaplan, **Türk Edebiyatı Araştırmaları**, İstanbul 1976

_____, **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 3**, İstanbul 1985.

Mehmet Özçelik, **Afyonkarahisar Masalları**, S.Ü. Sos. Bil Ens, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Konya 1993.

Mehmet Tuğrul, **Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı**, İstanbul 1969.

Mehmet Yardımcı, **Yaşayan Malatya Masalları Metinler ve İncelemeler**, Malatya 1996.

Mehmet Yılmaz, **Kırgız Masalları** (Motif - Index ve Tercüme), Erzurum 1994.

Metin Ergun, **Türkmen ve Anadolu Halk Masallarının Yapı ve Motif Açısından Mukayesesi Üzerine Bir Araştırma**, Erzurum 1988.

Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, C. 13, 1994.

Mikoko Uehara, Japon Masallarında Olağanüstü Karakterler, **Milli Folklor** 28, Kış 1995.

Mümtaz Turhan, **Kültür Değişmeleri**, İstanbul, 1987.

Naki Tezel, **Türk Masalları I - II** , Ankara 1992.

Namık Aslan, **Yozgat Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, E.Ü. Sos. Bil. Ens., (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Kayseri 1994.

Önder Çağıran, Baba Vasiyeti, **Erciyes** 91, Temmuz 1985

_____, Kazan Başlı Kazma Dişli Kız, **Erciyes** 104, Ağustos 1986.

Orhan Hançerlioğlu, **İnanç Sözlüğü** (Dinler - Mezhepler - Tarikatler - Efsaneler) , İstanbul 1975.

Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul 1982.

_____, **Az Gittik Uz Gittik**, İstanbul 1992.

_____, **Folklor ve Edebiyat I - II**, İstanbul 1982.

_____, **Halk Hikayeleri ve Hikayeciliği**, İstanbul 1988.

_____, **Köroğlu Destanı**, İstanbul 1984

_____, **Zaman Zaman İçinde**, İstanbul 1992.

Ruhi Kara, **Erzincan Masalları** (Metinler İncelemeler), AÜ., Sos. Bil. Ens, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 1996.

S. Burhanettin Akbaş, **Bünyan ve Yöresi Halk Edebiyatı Folklor ve Etnografyası**, Kayseri 1994.

Saim Sakaoğlu, **Folklor Bibliyografyaları Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme**, Konya 1991.

_____, **Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil**, Ankara 1973.

_____, **Kıbrıs Türk Masalları**, Ankara 1983.

_____, Masalda İleriye Hazırlık Motifleri, **I. Uluslararası Türk Folkloru Kongresi Bildirileri**, Ankara 1976.

_____, **Sahada Derleme Metodları**, Erzurum 1988.

_____, Tokatlı Bir Masal Anası : Şahadet Göl, **Erciyes** 115, Temmuz 1987.

_____, **Typen Türkischer Volkmaerchen'deki 38 Numaralı Masal Tipinin Kaynakları Üzerine Bir Araştırma**, Ankara 1978.

_____, Yeni Masal Tiplerinin Kataloğa Yerleştirme Meselesi, **IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri**, Ankara 1992.

_____- Metin Ergun, **Türkmen Halk Masalları**, Ankara 1991.

Selçuk Kantarcıoğlu, Eğitimde Masalın Yeri, İstanbul 1991.

Şemsettin Sami, **Kamus-ı Türki**, İstanbul 1978.

Seyit Emiroğlu, **Meram İlçesi (Konya) Masalları Üzerine Bir İnceleme**, S.Ü. Sos. Bil. Ens., (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 1996.

Shankar, **Hint Masalları Hazinesi** (Çev. S. Ural) Ankara 1992.

Stith Thompson, **Motif Index of Folk Literature**, USA 1955.

_____, **The Types of The Folktale**, Helsinki, 1964.

Şükrü Elçin, **Halk Edebiyatına Giriş**, Ankara 1981.

Tahir Alangu, **Billur Köşk Masalları**, İstanbul 1961.

_____, **Keloğlan Masalları**, İstanbul 1967.

Tülay Şahin, Tasa Kuşu, **Erciyes** 81, Eylül 1984.

Türkçe Sözlük, C.II., TDK Yayınları, Ankara 1983.

Türker Acaroğlu - F. Ozan, **Türk Halkbilgisi ve Halk Edebiyatı Üzerine Seçme Yayınlar Kaynakçası**, Ankara 1972.

Umay Günay, **Elazığ Masalları İnceleme**, Erzurum 1975.

_____, Masallarda Değişen Motifler ve Tesirleri, **Türk Kültürü** XVIII, 1980.

_____, Propp'un Masalları Çözümleme Metodu, **Folklora Doğru** 31, 1973.

Ursula Ewig, Masal, Masal Araştırması ve Masal Derlemesi Üzerine (Çev: Zeki Arda, Haz: Umay Günay) **Milli Folklor** 6, Yaz 1990

Vladimir Propp, **Masalın Biçimbilimi**, (Çev: R. Mehmet - R. Sema) İstanbul 1985.

_____, **Masalların Yapısı ve İncelenmesi**, (Çev. G. Hüseyin) Ankara 1987.

Warren Walker - Ahmet Edip Uysal, **Tales Alive in Turkey**, Massachusets, 1966.

Yılmaz Önay, **Van Masalları Üzerine Bir Araştırma**, 100. Yıl Ü. , Sos. Bil. Ens, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Van 1995.

Ziya Gökalp, **Altın Işık**, İstanbul 1983.

_____, **Kızıl Elma**, Ankara 1976

_____, Masallar Nasıl Toplanmalı, **Halk Bilgisi Mecmuası** 1928.

Ziyat Abdülmecit Akkoyunlu, **Binbir Gece Masallarının Türk Masallarına Tesiri**, Ankara 1982.

İNDEKS

A

Afyonkarahisar 66
Ahmet Ali Aslan 10
Ali Berat Alptekin 9, 10, 66, 174, 176, 178, 184
Ali İpek 11
Anadolu 2
Anamur 11
Antti Aarne 18
Aras Boyu 11
Ardahan 11
Arthur Chirtensen 65
Atatürk Üniversitesi 11
Ayağıkırıkoğulları 1, 2
Ayşe Gökmerden 11
Azerbaycan 6
Aziz Dilek 11

B

Babayağmur 182
Bahariye 182
Baraklı 182
Baraklı 19
Başkurt 6
Behiye Köksal 11
Bilge Seyidoğlu 8, 10, 66, 174, 183
Bingöl 12

Boğazlıyan 3,13, 15, 16, 20, 21, 22, 65, 68,182
Boratov 18, 66
Bozok Yaylası 1
Bucak11

C

Cansel Türksoy 19, 44, 45.

Ç

Çandır 3
Çatak 1
Çukurova 184
Çuvaşça 6

D

Dilber Ulu 13, 19, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
Doğu Türkistan 6
Dulkadiroğlu Beyliği 1

E

Eberhard 18
Ejderha 7
Elazığ 184
Emirhacıoğlları 1, 2
Erkan Şengöz 11
Erzincan 12, 66,184
Erzurum 11, 66, 184

Eser Öcal 19, 55
Esma Şimşek 9, 10, 66

F

Fatma Abaylı 50, 51, 63
Fatma Aslan 20, 64
Fikret Türkmen 2
Filiz İşgüzar 20, 52

G

Gaziantep 66
Girne 12
Gülhan Atnur 11
Gümüşhane 11, 184, 66

H

Halime Caner 14, 20, 39, 40, 41, 58
Hamza Kavlak 11
Hasan Abaylı 14, 21, 59, 60
Hatice Hasgül 14, 21, 56
Hazemi Öcal 14, 21, 25, 38
Hüseyin Pekcan 11

İ

İbasuşakları 1
İğdeli 1, 182
İmirhaclar 1

İnce Türkmen 2

İsmail Abaylı 21, 44

Kamber Aray 11

Karahallı 1

Karakuyu 1, 2, 3, 9, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 65, 68, 69, 174

Kazak 6

Kırgız 6

Konya 66

M

Maviş Aslandoğan21, 49

Max Luthi65

Mehmet Bayoğlu 11

Mehmet Demirci 11

Mehmet Özçelik 10, 66, 68

Meram 66

Muhammed Ali Altunpak 11

Mustafa Atış 11

Mustafa Öcal 22, 63

N

Naciye Koyuncu 14, 22, 26, 27, 57,

Namık Aslan 9, 10, 6

O

Oğuz Türkleri 2

Oltu 11

P

Pertev Naili Boratav 66

R

Rahime Kula 14, 22, 28, 29, 30, 31, 32
Ruhi Kara 11, 66, 174,179, 180, 181,184

S

Saim Sakaoğlu 8, 10, 66, 183
Sarkaya ilçesi 3
Servet Mutlu 2
Seyidoğlu 176
Seyit Emiroğlu 11
Seyit kardeşler 2
Siverek 11
Stith Thompson 18, 68
Süleyman Kâ (kahya) 1

Ş

Şah İsmail 19
Şahin Barut 11
Şıhı Koyuncu 14, 22, 42, 43, 61 , 62

T

Taşeli Platosu 66
Tatar 6
Templos köyü 12
Thompson 66

Tokat 12

Tülek 2

Tülin Diker 11

Türkan Ünal 22, 53, 54

Türkmen 6

Typen Türkischer Volkmarchen 66

U

Umay Günay 8, 10, 66

Urfa 11

Uygur 6

Uzunlu 1, 182

V

Vesselovski 65

Villy Krogman 65

Wolfrom Eberhard 66

Y

Yasemin Altıntas 12

Yasemin Ok 22, 46, 47, 48,

Yıldırım Koşar 12

Yılmaz Önay 11, 66

Yozgat 13, 15, 1665, 66, 68,182

Yukarıçukurova 66

Yurdanur Sakaoğlu 12

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Z

Zihni Karaaslan 12

Ziya Hüseyin 12

Ziyat Abdülmecit Akkoyunlu 10

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Ahmet ÖCAL

KARAKUYU KÖYÜ (BOĞAZLIYAN-YOZGAT) ÇEVRESİ MASALLARI

II

(Metinler ve İncelemeler)

39827

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ERZURUM- 1999

II. CİLT

IV.BÖLÜM 198-484
METİNLER 198-477
1. Altın Saçlı Oolan-Gilaboru Saçlı Gız 198
2. Dört Köseler 201
3. Ölü Yiyen Dev 205
4. Geyik 207
5. Karga 211
6. Yılan 214
7.Hüsnü Yusuf 216
8.Keloolan (1) 222
9. İfrit 228
10. Keloolan (2) 230
11.Ejderha 236
12. Şahmaran Padişaanıng oolu 239
13. Yidi Başlı Dev 243
14. Keloolan (3) 251
15. Nardene 260
16. Lale 263
17. Cıncıh Gız 267
18.Topal Dev 271
19. Padişaaın oolu 275
20. Dilerim Çengisi 280
21. Emir Celep 284
22. Şeker Pare 286
23. Hav Hav 289
24. Altın Tabak 291
25. Üç yumurta 295
26. Kaya Koltuğu 298
27. Ayı Kulak 304
28. Keloolan (4) 311

29. Deli Gardaşınan Ahıllı Gardaş 313
30. Ak Kavak Gızı ile Babörek..... 319
31. Şah İsmail 326
32. Keloolan (5) 329
33. Ya Velvele 322
34. Tılsımlı Padişaah..... 335
35. Sihirli Elma 343
36. Giyik Gardayınan Gözel Ayşe..... 347
37. Gülüncü Güller Açan Gız..... 357
38. Dünya Gözeli..... 367
39. Kör Gız..... 373
40. Üç Gardaş..... 378
41. Tosbağa Gız..... 382
42. Çiftçinin Gızı..... 385
43. Ahizar 388
44. Hezer..... 391
45. Şah İsmayıl..... 394
46. Arzıynan Gamber..... 397
47.Devriş..... 402
48. Piri Yili..... 406
49. Kirli Tahta..... 410
50. Nenarı..... 413
51. Sülüman Ağa'nın Gızı..... 417
52. Ahıllı Ahmadinen Deli Ahmet..... 421
53. Hacı Mahmud..... 422
54. Fakır Avrad 426
55. Mustafacık..... 428
56. İsimsiz..... 430
57. Gonya Valisi..... 436
58. Mısırda İki Arhadaş..... 443
59. Gadın Kesen Padişaah..... 452
60. Isdambıl Valisi..... 457

61. Köse 460
62. Padişaan Güccük Gızı 463
63. Çıralıhdaa Gız 468
64. Gözel Ahmet 471
65. Kızlar Ağası ile Erkekler Ağası 473
66. İbibik 475
SÖZLÜK 477-484

1. ALTIN SAÇLI OOLAN - GİLABORU SAÇLI GIZ

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Çoh dimesi günahımış, az dimesi sevabımış.

Vahdin birinde bi adamıng üç gızı varımış. Bu üç gız padişahıng ooluna varmah isdellerimiş. Padişaang oolu, bunnarıng gapılarınıng öğünde at sularken böyük gız dimiş ki: "ear padişaang oolu beni alırsa bi halı dohuyacaam, bi halı dohuyacaam ki, Türkiye'ning asgeri üsdüne oturacah gine artıp galacah." dimiş. Öteki gız da dimiş ki "ear beni alırsa bi yimek göreceam, bi yimek göreceam Türkiyenin asgari doyacah gine de artıp galacah" dimiş.

Güccük gız da: "amaaan!.." dimiş. "Padişaang oolu beni assa da, bi altın saçlı gızınan, gilaboru saçlı bi oolan doğursam!.." dimiş. " Pırım parlasa!.." dimiş. Padişaang oolu bununng üçünü de duymuş. Padişaang oolu bunung üçünü de alıyo şimdi.

Padişaang oolu geliyo diyo ki: "haydi bahalım hanım!" diyo. "Halı dohuyacaadıng bütün asgeriyem üsdünde oturacaadı" diyo. "Amaan yiğidim" diyo, "o esgidendi geçdi şimdi" diyo. Ben yapamam idemem diyo. Ortancı gıza geliyo diyo ki: "hadi avrat yimek görecading" diyo, "yimeağı görsane" diyo. "Amaan yimek neyinen görülür" diyo. "Sen bütün selfetingi batırsang Türkiyenin asgerine yiter mi?" diyo.

Ötea güccük gız da hamile galıyo. Güccük gız da hamile galıncı doğum yahlaşıyo. Bunnar ebeyi şebeyi buluyollar. Büyük bacı diyo ki: " vahh!.." diyo, "bu altın saçlı gızı doğuracah gilaboru saçlı oolanı doğuracah. Bu bacımıza bi plan düşünek" diyo. Bacı bacınıng altına it eniği atarımış.

Ahırda köpek gunnamışımış, iki dene enik şindi bu gızıng sancısı dutmuş, ebeler gelmiş. Bi dene körebe varımış, gözü kör. Bunga dutuyollar bi avuç altın viriyollar. "Aaman!.. Bu doğurmadan bi şey düşünek, biz halıyı dohuyamadıh, yimea de bişiremedik, bu didiğini yapdı. Bah ciğerimi yahacah"diyo. Hemen iting eniklerini getiriyollar. Gözü açılmadıh enikleri getiriyollar. Bu avrat doğum yapıyo. Doğum yapıncı altın saçlı gız, gilaboru saçlı oolan doğuruyo. şimdi bu büyük bacılar, oolanınan gız doğuncu alıyollar. Bacısınıng donunung içine it enini goyollar. Oolanınan gızı da götürüyollar atıyollar dağın arhasına.

Daang arhasında bu oolanınan gıza Cenab-ı Allah tarafından bi guş gelirimiş. Bu guş üslerine kölge oluyo, bunnarı emziriyo, büyüdüyo.

Padişaang oolu diyo ki: "Bunnar beni gandırdı. Biri halıyı dohuyamadı, biri yimea bişiremedi, biri de it eniği doordu. Götürüng bunu gapının arhasına baalayıng " diyo. Götürüyollar bu avradı gapının arhasına baalıyollar. Yuduhları bulaşıh sularını da gafasından aşşa döküyollar.

O sırada padişaang oolu ürüya görüyo, ürüyasında malum oluyo. Güccük avradıng altın saçlı gızınan, gilaboru saçlı oolan doğurduğunu görüyo. Halalarının dağın ardına attığını görüyo. Altın saçlı gız da görüyo. Diyo ki oolana: "Gardaşım!" diyo, "Böyle böyle, ben bir ürüya gördüm. Bizim babamız hayatta sağ." diyo. "Bizim buruya böön misafir gelecek bah gendingi tedbilli gullan." diyo.

Padişang olunung arabı varımış. Yanına arabını alıyo, atına biniyo, gidiyo, oruya varıyo. Varsa ki Cenabı Allah'dan giriden bahıyo ki çadır pırıl pırıl parlıyo. Oolan çadırıng içinde döndükçe altın saç parlıyo, gıza da bahıyo ki bi dünya gözeli.

Padişaang oolu bunnarı görüncü bunnara ganı ahıyo, bunnarı kucahlıyo öpüyo. Oradan gelinci eve, "avrad" diyo dimek ki: "Aslı varımış." diyo. "Altın saçlı gızda doğarımış, gilaboru saçlı oolan da doğarımış." diyo. Oturuyo, büyük avrada olannarı anadıyo gelinci.

Avrad da diyo ki: Biz şimdi bunga neşeal plan düşüneciyik" diyo. "Biz bunu nasıl öldüreciyik?" diyo. Gahıyollar, padişaang ooluna diyollar ki: " Sen onnarı davet it." diyollar. Gendileri de bi gözel yimek hazırlıyollar. İçine de zehir gatıyollar.

Padişaang oğlu oolanınan gızı davet idiyo. Büyük avradlar gahıyollar yimek görüyollar, içine de zehir gatıyollar. Gilaboru saçlı oolan bu arada bi arap gızıyınan evleniyo. O gızıng da, gülüncü yanaandan güller açarımış. Bu arap gızı diyo ki: "Aman padişaang oolu." diyo, "halalarıng sanga duzah gurdu. Anneng gapının arhasında" diyo. "Anneying depesinden bılaşıh suyu döküyollar." diyo. "Sen varı varmaz anneni ziyaret id. Gucahla öp" diyo. "Anneni yu yıha." diyo. "O sening annen" diyo. Meer arap gızı irişmişmiş.

"Babayıng hazırladdığı yimekleri de ilkin kedimiz yising ondan sona da biz yiyek." diyo. "Halalarıng sanga duzak gurdu." diyo. "Öyle mi?" " Öyle" diyo.

Bu oolanınan gız gelinci şindi, atlarına garşı çıhıyollar, atını çekiyollar ahıra baalıyollar. Bunnara olmadıh hörmet idiyollar. Padişaang oolu bilmiyo ya.

Oolana diyollar ki: "Atınga ne dökek, atıng ne yir?" diyollar. Diyo ki: "Benim atım mıh başı yir" diyo. "Benim atıma demir döküng" diyo. "Padişahıng oolu" diyo ki, "Oolum at mıh başı yir mi? Bizim atlarımız fındıh yir. Fısdıh yir." diyo. "Senin gözelliğine bah, ailenge bah nur olmuş" diyinci. Oolan diyo ki: "Padişaam!" diyo. "Analar it eniği doğurur mu?" diyo. "Şu gapının arhasındaki benim annem" diyo. "O annemi ordan al o zaman yimeği ben yiyeceam" diyo. "Hemi de yimeği önce kedim yiyecek, sona ben yiyeceam" diyo.

Kediye atıyo, yanında köpeği varımış ıcıh yimek de köpeğe atıyo. Kedi de köpek de gıvrılıp galıyo.

"Gördüng mü padişaam!" diyo, "Analar it eniği doğurmazımış. At da mıh başı yimezimiş. Durum böyle böyle "Ya! öyle mi?" diyo. "Çaarıng onnarı" diyo. iki büyük bacıyı iki atıng guyruuna bağlıyo bir gamçı çalıyo. Her parçasını bir dağda bırahdırıyo.

Padişaan oğlu, o güccük avradı gapının ardından aldırıyo. Yuyo, yıhıyo. Tahdına çıharıyo. Altınsaçlı gızıyınan, gilaboru saçlı oolunu da yanına alıyo. Yiyo içiyo. Muradına iriyollar. Siz de yiying içing muradıngıza iring.

Hatice HASGÜL

2. DÖRT KÖSELER

Bir varımış, bir yoğumuş, Allahıng gulu çoğumüş. Çoh dimesi günahımış. Dört arhadaş varımış. Bunlarıng üçü bir arada, biri ayrıyımış, köselerimiş. Bunlara dört köseler dillerimiş.

Bir gün biri gelmiş, kösening evine misafir olmuş. Dimiş ki: "Bacım bi dene su vir de içiyim" dimiş. Almış suyu içekene havaya bahmış. Havada et varmış. Dimiş ki öteki arhadaşına: "Bi dene de sen içele", o da içekene bahmış, havada düldül var. Üçüncü de içmiş, o da aynı dimiş. Üçü de dimişler ki: "Gelek bu arhadaşdan bu eti alah gidek." dimişler. Nası olacah püsük olah miyavlıyah bu eti alah.

Bu üç arhadaş gelmişler, ahşam olmuş. Gelmişler dimişler ki, "böyle böyle", püsük olmuşlar, "miyav!..!" dimişler. Gadına dimiş ki gocası:"Avrat eti niriye godung". "İşde herif baş yasdığımıng altınga godum yatıyom." dimiş.

Bu avradıng yasdığının altına kerme goymuşlar bu düldülü, eti almışlar gitmişler. Gidinci dimişler ki: "Bi terezi getirek bu eti bölüşek" dimişler. Biri gitmiş tereziye o gelmemiş. Öbürü gitmiş tereziye o da gelmemiş. Öteki arhadaşları bu arada yitişmiş düldülüng saabı. Dimiş ki: "Arhadaş hani terezi?" "Yoh arhadaş terezi bulamadım." "Al lan şunu sen al da ben gidiyim terezi getiriyim" dimiş. Üçüncü arhadaş da tereziye gitmiş, eti de asıl sabısına teslim itmişler. Adam eti almış gitmiş. Bu üçü de tereziyinen giri dönmüşler. Bahmışlar ki et yoh, tereziyi birbirlerinin gafasına çarpmışlar. "Hanı et, hanı et, hanı et?" O dimiş, "Ben almadım", o dimiş, "ben almadım".

"Haa!.." dimişler, "Bunu o götürdü, hadi gidek bu arhadaşı öldürek" dimişler.

Bu gelmiş eting saabı dimiş ki: "Avrat böön bunnar gelip beni öldürürler şu dilkiyi gapıning arhasına bağla, öteki dilkiyi de ben yanımda tallıya götürüyüm. Ben dilkiye bi vuruncu sen yimekleri hazırla, böylece bunnarı azıdah." dimiş.

Adam ikinci dilkiyi almış tallıya çit sürmüye gitmiş.

O arıyaca, üç arhadaş gelmiş, nirde öteki arhadaş dimişler. Avrat da: "Tallıya çit sürmiye gitti." dimiş. "Bunnar da hadi tallıya gidek." dimişler.

Tallıya varmışlar. Eting sabısına dimişler ki: "Biz sening etingi aldıydıh sen giri aldıng biz de seni öldürmiye geldik." dimişler.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

O arhadaş dimiş ki: "Arhadaşlar durung hele eve gidek bi garnımızı doyurah, yimamizi yiyek öyle öldürüng" dimiş. Hemen yanındaki dilkinin boğazına bi kâat yazıp asmış, arhasına bi vurmuş, "Hadi, git eve avrada söyle bize ekmek hazırlasıng biz geliyoh." dimiş.

Üç arhadaş dimişler ki: "Arhadaş nöörüyong dilki eve gider mi?". "Gider" dimiş, "e itler havlamaz mı?". "Yoh!.." dimiş. "Alışgın!.." dimiş. Dilki gaçmış bi dağın arhasına gitmiş. Bunnar gelmişler ki essahdan yimekler bişmiş, çay hazırlanıp ortuya gonmuş. Adam dimiş ki: "Avrat yimekler hazır mı?" dimiş. Avrat da: "Hazır" dimiş. "Dilki geldi mi?" dimiş. "Geldi daha gapının arhasında"dimiş. Arhadaşlarınıng ganağı birez yahınmış. Bunga inanmışlar. Adam da ahıllıymış.

Üç arhadaş dimişler ki: "Bu dilkiyi bize sat." dimişler. Adam da olur satıyım dimiş. "Gaç altına vireceang ?" dimişler. "Bi çinik altına." dimiş.

Bi çinik altın virmişler. Bu üç arhadaş ıcıhda safımış bu arhadaşları. Bu arhadaşından dilkiyi almış gitmişler.

Böyük arhadaşları dimiş ki: "Böön bende dursung." dimiş. Bu arhadaş dilkiyi almış dağa gitmiş. Dilkiye orda dimiş ki: "Böyle böyle, git aplanga söyle banga yimek yapsıng ben varıyom" dimiş. Dilkiye vurmuş dilki gaçmış gitmiş.

Eve gelmiş, "Avrat! Ben dilkiyi saldıydım, sanga banga yimek yapsın diyi yaptıng mı?" dimiş.

Dimiş ki avrat: "herif deli misin, dağın dilkisi gelir de eve sanga yimek hazırlar mı?" dimiş. O arıyaca adam gızmış gitmiş. Öteki arhadaşlarına, "Bu bizi gine gandırdı gidek bu arhadaşı öldürek" diyo. "Peki diyollar." Evdeki tek olan arhadaşları öteki üç arhadaşınıng gelip kendisini öldüreceklerini düşünüyo. "Aman avrat!" diyo, "şimdi bizim arhadaşlar gelir, seni öldüreciyik diller. Ben de bi su isderim. Sen suyu virme, ben seni keser gibi yapıyım. Boynuga tavığın baarsağını bağlayım onu kesiyim. Sona götünge düdüğünen üç defa düdüt diyim, sen gah suyu vir, böylece gurtulah." diyo.

Bu üç arhadaş geliyollar eve diyollar ki: "Seni öldüreciyik." diyollar. Evdeki arhadaş diyo ki: "Durun yav bi su içiyim de öyle öldürüng" diyo.

"Kah avrat bi su vir de içiyim." diyo. Avrat da: "Amaan herif!... Yoruldum. Gah suyugu iç!" diyo. O zamanaca herif gızıyo gibi yapıyo. "Vay nasıl olurda su virmeng?" diyo, avrada sövüyo, sayıyo. Gahıyo avradı kesiyo. Üç arhadaş: "Ulan ne

yapdıng! Avradı kesding!..” diyolar. Bu arhadaş: “Bişey olmaz.” diyo. Varıyo götünden üç defa düdüt diyo. Avrat gahıyo herife suyu viriyo. Bu üç arhadaş diyollar ki: “Aman ne iderseng id bu düdüğü bu pıçağa bize vir. Bizim avratlarımız yumuşumuzu dutmuyo. Onnara yumuşumuzu dutturah.” diyollar.

Bu tek arhadaş dutuyo, bu üç arhadaşa pıçanan düdüğü satıyo. Büyük arhadaş diyo ki: “Böön pıçanan düdük bende galsıng” diyo. “Peki.” diyollar. Eve geliyollar.

Eve gelince büyük arhadaş diyo ki, işde avrat yoruldum, Gah bi çay gaynatda “İçiyim” diyo. Avrat da: “Amaan herif ben de yoruldum, çay da içme bahalım” diyinci, herif gahıyo, “vay sen banga garşı mı geliyong?” diyo. Avradı kesiyo. Icıh duruyo, duruyo avradıng yanına varıyo. Düt düt düdüğü öttürüyo, avrat yoh düdüğü ötdürüyo, avrat yoh, avrat gitti. Böylece öteki arhadaşına varıyo onung avradını da kesdiriyo. Ötekine varıyo onu da kesdiriyo. Bunung üçününgde avratlarını kesdiriyo. şindi bu üç arhadaş: “nööreciyik?” diyollar. “Gidek bu arhadaşı öldürek!” diyollar, “Haydi öldürek!”

Geliyollar bu arhadaşlarınıng yanına. “Avratlarımızı kestirding” diyo, “dilki virding, dilkiyi dağa gaçırdıng” diyo. “Şindi ise elimizden gurtulamang” diyollar. Bu arhadaşını çuvala goyolor götürüyollar. Hamamıng dirane baalıyollar. Bunnar uzun çubuh kesmiye gidiyollar. Bunnar gidinci çuvaldaki adam baarmıya başlıyo.

“ Ben emmiming gızını da almam. Bi milyon parayı da almam, ben emmiming gızını da almam. Bi milyon parayı da almam.” diye, çır çır çıırıyo. Çıırırken ordan kör ismaal geçiyo, “ne diyong arahadaş?” diyo, “ne diyim?” diyo. “Banga zorunan emmiming gızını viriyollar.” diyo. “Ben emmeming gızını da almam bi milyon parayı da almam.” diyo.

“Ulan ben emmiying gızını da alıyım, bi milyon parayıda alıyım gel.” diyo.

Bunu çuvaldan aşşa indiriyo. Gendi içine giriyo. Arhadaş da çuvalıng azını baalıyo, çuvalı da hamamıng diraene baalıyo. Üç arhadaş uzun çubuh diynekleri kesip geliyollar. Çuvalıng içinden: “İsmeal, emmiming gızını da alırım, bi milyon parayı da alırım.” diyi baarıyo.

Üç arhadaş gendi gendine, “bah!” diyo, “gine ne hüner düşündü” diyo. Bunu götürüyollar hamamıng gazanına kahıyollar. Kör İsmeali öldürüyollar. Yuharı çıhıyollar ki ine doğru çıhsalar ki herif davar yayıyo. “O ne arhadaş biz seni öldürmedik mi?”. “Evet, siz beni gazana atıncı ben guh guh diyodum ya!” “He.” “Bi

sürü davar da gaçırdım. Yitiştiremedim. Anca bu gadar hahittim" diyo. Üç arhadaş diyo ki: "Ula bu nasıl davarımış gel bizi de sen at da biz topluyah sudan davarı" diyollar.

Birini atıyo, suya atılan, "guh guh!.." diyinci, öteki diyo ki: "Ula arhadaş, seni çıırıyo. Davarı toplıyamıyo" diyo. Bunun üçünü de hamama közlüyo. Hemi avratlarından iddi, hemi malından iddi, hemi canından iddi.

Bu tek arhadaş öğündeki davarı da getiriyo köye daadıyo. Yiyo içiyo. Yiring altına geçiyo, siz de muradıngıza iring.

Hatice HASGÜL

3. ÖLÜ YİYEN DEV

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Bir herif üç gızı varımış. Herif dimiş ki: "Öldüğüm gün ilk gelen düngüre viring gızımı" dimiş. Vasiyet idmiş.

Bi düngür gelmiş virmemişler, ikinci düngür ortancı gızına gelmiş onu da virmemişler. Üçüncü düngüre güccük gızı virmişler. Marim bu güccük gıza düngür gelen devimiş.

Bu dev adam gılığına girermiş. Almış bu gızı alıynan puluynan gitmiş. Götürmüş bi eve gapatmış. Gendi gitmiş. Gız durmuş beklemiş. "Bu adam beni getirdi de niye gelin güva olmadıh" diye düşünmüş. Bir gün bu dev evden çıhıncı gız pecenin ögüne çıhmış kişiflemiş. Evlerinin öngünde de bi mezer varımış. Bu adam gitmiş. O mezerden bir ölü çıharmış. Kefenini soymuş çırpmış. Ölüyü almış getirmiş. Odanın bi gözüne gapatmış. Gız burda bunu görüyor, gorhuyor. Bir gün böyle iki gün böyle diyekene gız bunu öyle kişifliyo. O odanın anahdarını buluyo bahıyo ki ne bahang içerde on-onbeş dene adam üleşi var. Bisaar gorhmuş.

Dimiş ki gız, "Annemgil niye buruya gezmiye yol açmıya gelmiyollar" dimiş. Öyle diyinci. Bisaar bu adam dev, gızıng annesining gılığına giriyo. Gapıdan geliyo, "gapıyı aç gızım, ben geldim." diyo. "Sening üstüng başıng kirlenmiş ben yıhayım" diyo. Gız içeriye anasını dıhıyo. Halbiise gendi gocası dev.

İçeriye alıncı diyo ki: "Su goyumda seni yıhayım" diyo. Su goyup yıhamıya gahıncı, marim gızı yiyeceamiş. Gidiyo tandıra şişleri sürüyo.

Bu arada gızıng göödesi bi eleniyo. "Eyvah!" diyo. "Bu gitti mezerden ölüyü çıhardı. Şimdi de anamıng gılıına girdi" diyo. "Bu anneme bengzemiyo" diyo.

Dev şişleri gızartmıya gidinci bu gız hemen ala sabınıynan şiyiyinen sırtına dahıyo gaça gaça gız yola çıhıyo.

Dev geliyo ki ne bahang gızı boş buluyo. Boş bulduhdan kelli, "gız gaçmış" diyo.

Gız yola çıhıyo bahıyo ki yoldan üç adam bir kevranla gidiyo. "Aman amca beni gurtarıng" diyo. Kevranda da hasır yüklüymüş. "Gel gızım şu hasırıng arasına seni sarıyım goyum içine" diyo. Hasıra sarıyo yola goyuluyo.

Adam ordan, dev yire giriyo. Göğe aayo geliyo bunnarıng başına çıhıyo geliyo ki ne bahang hasırcı gidiyo. "Dur dur kevrancı niiriye gidiyong" diyo. Diyo ki: "Hasırım eski benim alınmaz" diyo."Yook!" diyo.

O arada kenardaki bostancıya varıyo. Bostancı da diyo ki: "Benim gavınım yitmedi, çamaşır yıhıyom, sabınım çürük. ilanim delik çamaşırım aarmıyo" diyo.

Dev diyo ki: "Gözüngüz kör olsun ilaha, ben gız soruyom. Bunnar ne diyollar?" diyo. "Ben sizden gız soruyom" diyo.

Ne kevrancı ne de bosdancı gızı ele virmiyo.

Gız kevrancıynan geliyo, geliyo. Gelirkene kevrancının yanında bi çırah varımış. Çırah diyo ki: "Sen kimsing necising?" diyo. Gız da diyo ki: "Benim kimim kimsem yoh!" diyo. "Öyleyse ikimiz evlenek, benim de kimim kimsem yoh" diyo.

Bunnar durumu kevrancı başına annadıyollar. Kevrancı başı da: "Bunu gözel düşünmüssüngüz" diyo. Bi gaç gonah giddikden sona bi yire varıyollar. Orda bi düğün guruyollar. Bu iki fakiri evlendiriyollar. Yiyip içip muradlarına iriyollar. Sizde iring muradıngıza.

Hatice HASGÜL

4. GİYİK

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahın gulu dağdan daşdan çoğumuş, çoh dimesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir adam yaşarımış. Bunung bir oolu, bir gızı varımış. Gel olmuş-git olmuş bunnarıng anaları ölmüş, adam evlenmiş. Çocuhlar on-onbir yaşlarında galmış.

Adam evlenmiş, bir analıh getirmiş şimdi analıh bu çocuhları başlamış irdemiye. Künde bunnarı ormana ağaç kesdirmeye salarımış. Künde künde dirken, eng songu bir gün gocasına dimiş ki: "Ben bunnarı isdemiyom" dimiş. "Götür bunnarı ormanda azdır getirme bi daha eve!" dimiş.

Öyle diyinci adam bu çocuhları almış. Bir eşşeğin üsdüne bir hâbe atmış, iki gözüne de iki gabak goymuş. "Hading çocuhlar gidek de gine acıh ormandan ağaç kesek getirek" dimiş.

Gitmişler, adam çocuhlara dimiş ki: "İşde siz şu ağacın dibinde oturung ben ağacı kesdimmiydi palta sesi kesilir. Palta sesi kesildimiydi siz gelin gidek beraber" dimiş. Çocuhları oruya oturtmuş. Adam hâbedeki gabakları çıharıp çocuhlara yahın bir ağacın dalına bağlamış. Yel vurduhca gabaklar tak-tak birbirine vuruyomuş. Çocuhlar da babamız odun kesiyo, şindi gelip bizi alacah diyi bekliyollarımış.

Böylece aşam olmuş gözlüyollar çocuhlar babaları gelmiyo. Bi de kah-gidek de babamıza bahah niye gelmedi bizi götürmedi diyolar. Varsalar bahsalar ki iki gabah birbirine vurdukça tak-tak ses çıharıyo, çocuhlar da babamız odun kesiyo sanıyollar.

Varsalar ki babaları dünden gitmiş. Ee bunnar şimdi başlamışlar ağlamıya.

"Tah-tah tabacıh
Bizi azdıran analığınan-babacıh"

Diyin, ağlaşı ağlaşı bir ağacın dibine varmışlar uyumuşlar. Zabah olmuş gahmışlar bunnar düşmüşler yola, gidiyollarımış ormanıng içinde. Gideken gideken oolan susaşmış, gitmişler gitmişler bir gurt izine rastlamışlar. İçine su dolmuş bir çuhur. Dimiş ki: "Bacı dimiş şurdan su içeceam susasdım" dimiş. "İçme gardaşım gurban oluyum" dimiş bacısı. "Onu içerseng gurt olung" dimiş. "Ben nirde galıyım" dimiş. Oolan içmemiş.

Acık daha ileri varmışlar. Gine oolan, "susasdım!.." dimiş. Bahsalar ki bir camız izi böyle su dolmuş. "Bacı" dimiş, "şurdan bi su içiyim" dimiş. "İçme gardaşım gurban oluyum, onu içerseng camız olung. Ben nirde galacaam?" dimiş.

Acık daha gitmişler, bu sefer de bir geyik izine raslamışlar. Oolan gendini zabdedememiş çok susasmış. Bacısı içme didiyse de ordan geyiğin izinden su içmiş, oolan olmuş bir geyik.

Hadi bahalım meleyi meleyi geçmiş gitmiş dağların başına. Oolan gidinci bu gız orda ağlayı ağlayı bir çınar ağacının dibinde uyumuş galmış. Zabah olunca gız çınar ağacına çıharımış. Geyik de gelir çınar ağacının dibinde yatarımış. Zabah oluncu da giderimiş. Gız da çınar ağacının başında otururumuş.

Gız da öyle bi güzel olmuş öyle bi güzel olmuş ki. Çınar ağacının altında bir pıngar varımış, gızıng güzelliğinin şavkı oruya düşerimiş. Bi de bir gün beang oolunun bir atı varımış oruya at sulamıya gelmiş. At su içerken ürkmüş aşşağı yuharı beang oolu ol görüp atı suluyamamış. Gine at ürkmüş. Gızıng şavkından at su içememiş. Bi de sağa sola bahaken bahsaki oolan, çınar ağacının başında bi dünya gözeli oturuyo.

O zamanaca oolan, gıza: "İn min" dimiş ya gız hiç gonuşmuyo oturuyo. Beang oolu geçmiş gitmiş. Bir cadı garı varımış. Onga varmış dimiş ki: "Bah!" dimiş, "şu çınar ağacında bir dünya gözeli gız oturuyo. Bu gızı aşşağıya indir, sanga isdediğin gadar altın viriyim" dimiş.

Cadı garı olur dimiş. Gahmış gelmiş çınar ağacının altındaki pıngarın yanına bir ocah gurmuş. Gızdan habersizimiş gibi davranıyomuş. Ocağın üsdüne bir gazan goymuş, amma gazanı ters goymuş. Ne yapıyosa ters yapıyomuş.

Gız yuharıdan bunnarı görüyomuş.. Dimiş ki ordan, "nenem nenem" dimiş "onnarı ters goyong" dimiş.

"Vah yavrım!" dimiş. "Sesing nirden geliyo, kimsing nirdesing. Ha gel de şunnarı düzelt ben goyamıyom gözüm görmüyo" dimiş.

Nene öyle diyinci gız: "Eal çınarım, eal" dimiş. Çınar ealmış gız inmiş, gadınıng yapdıhlarını düzetmiş. "Doğrul çınarım doğrul "dimiş çınar doğrulmuş.

Bir gün böyle iki gün böyle dirken imkan yoh gine gızı indirememişler. Oolan şindik dellal çıttırmış. Köyde kimse galmıyacah hep gelecekler şu çınar ağacını kesip şu güzeli indirecekler dimiş.

Millet birikmiş. Bu çınar ağacına yanaşmışlar ahşamaca kesmişler kesmişler. Şu gadar bişiy galmış, "etme beang oolu" dimişler, "gayri yorulduh şuncazıda zabah gelir keserik" dimişler. Tamam dimişler.

Millet evine gitmiş. Bi de giyik gelmiş. Bahsa ki ne bahang bacısı orda oturuyo. Çınarı kesmişler, hemen o çınarın kesilen yirini diliynen yalamış. Zabaca çınar eskisi gibi olmuş. Millet gelmiş ki çınar düzelmiş, gine yanaşmışlar. Ahşamaca gine kesmişler şu gadar galmış. "Etme beang oolu gayrı kesemiyoh, galanı da zabanan kesek" dimişler. "Tamam haydi giding".

Ahşam gine giyik gelmiş çınarı yalamış yalamış eskisi gibi itmiş. Goca bi çınar olmuş. Örtesi gün zabanan gine gelmişler ki çınar hiç kesilmemiş gibi. "Yoh"

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

dimişler, "beang oolu bu kesmeynen olmaz bu bir hakgın sırrı, bu kesmeynen olmaz. Bu gızı bişeyinen indireceak "dimişler.

Bu seferde beang oolu çınarıng kenarına sahlanmış. Gine bir goca garı göndermiş. Goca garı çınarıng yanındaki pıngarın başına saç gurmuş ateş yahmış, ekmek idmiye, yemek pişirmiye başlamış ya, yapdığı her şiyi ters yapıyomuş.

Gız gine yuharıdan, "nenem nenem o yapdıhlarıng yanış yapıyong" diyinci, goca garı dimiş ki: "Vah gurban oluyum kimiseng sesing nirden geliyosa, gözlerim görmü ya, geleseng de şunnarımı düzeltseng de gitseng" dimiş.

O zamanaca gız gine "eal çınarım eal" dimiş. Çınar ealip de gız ininci beang oolu şap diyi bileğinden gızı yahalamış. Almış Allahıng emriynen götürmüş evlenmiş gızınan.

Bi de gice giyik gelmiş. Gelse bahsa ki ne bahang bacısı yoh gitmiş. Giyik bacısınıng oruya gitdiğini annamış. Gice varmış o bacısınıng evine girmiş. Bacısıyınan beang oolunun ayah ucundan yatarımış. Ayahlarını bağrına basar. şu inişdeming ayağı şu bacımıng ayağı diye zabahaca söylermiş.

O zamanaca aradan zaman geçmiş gız hamile galmış. Üzeri yüklü olmuş, çocuğu olmuş. Gız rahat itmiye başlamış.

Bu gızıng ırahat olduğunu beang oolunu vardığını burda analıh duymuş. Heemen o zamanaca babasını salmış. "İlle git gızı gezmiye getir". Babası "tamam" dimiş. Varmış beang oolundan izin istemiş. "İşde ıcıh gızımı gezdiriyim de getiriyim" dimiş. Gızı almış gitmiş.

Aradan zaman geçmiş. Beang oolu gıza "gelsing gayrı" diyi haber göndermiş.

Bunun üzerine analıh dimiş ki, "gızım olacah" dimiş. "Bah gelding de başıng gıçıng yunmadı, hadi" dimiş "şu dengizing kenarına gidek" dimiş. "Güzel bir gazan guruyum" dimiş. "Üsdümüzü başımızı yuyah, kiringinen gitme" dimiş. "Tertemiz ol gocang gelir götürür" dimiş.

Oruya varmışlar, dengizing kenarında üsdünü başını bütün yumuş. Analıh "başıngı da yuyalım. Soyun." dimiş. Gız soyununcu çırçıplak galmış. Arhadan gızı dengize yitmiş. Elbiselerini de almış getirmiş, gendi gızına giydirmiş. Bi de beang oolu gelmiş. "Hadi bahalım gidek". Bindirmiş, bunu götürmüş. Beang oolu bu gızı götürüncü iyice ısınmamış.

Bu arada geyik geliyomuş. Gine böyle ayahlarını gucağına alıyomuş. "Şu inişdeming ayağı, şu bacım olacağın ayağı. Hani benim bacımıng ayağı?" diyomuş. Ordan giyik gidiyomuş, dengizing gıyısına varıyomuş.

"Bacım bacım, işde bacım olacah inişdeme vardı, sen nirelerdesing?" diyi orda öyle meliyomuş. Dengizing gıyısın da "gel bacım" diyomuş.

Gız da dengizing içinden diyomuş ki:

"Analıh yitdi beni,
Alabalıh yutdu beni,
Bi yannımda Hasanım,
Bi yanımda Üsüyünüm,
Gelemem gardaş gelemem"

diyomuş.

Böyle böyle bi gaç gün böyle geçinci adamıng biri bi yirde dimiş ki: "Dengizing gıyısına zabaha garşı, bir giyik geliyo" dimiş. "İşde bacım bacım, enişdem bacım olacağınan yatıyo sen nirdesing gel evinge" diyi çığırıyo. Meliyo meliyo gidiyo dimiş.

Dengizing içinden de bi ses geliyo:

"Analıh yitdi beni
Alabalıh yutdu beni
Biyanımda Hasanım
Biyanımda Üsüyünüm
Varamam gardaşım varamam"

diyo o da ordan. Dengizing gıyısında geyik meliyo gidiyo. "Ciğergâh oldum gaç gündür" dimiş.

O zamanaca bunu beang oolu duymuş. Hemen köye gelmiş. Bi dellal çıırtmış. "Üç gün dimiş ne mallar, ne tavuhlar, ne cücükler hiç kimse su içmiyecek" dimiş. Üç gün kimsiye su içirmemiş.

Bi de üçüncü gün diyincik sürmüş adamları malları dengizing üsdüne millet. Mallar içmişler dengizing suyunu bitirmişler. Gız cıp cıplah iki dene ikiz doğurmuş oğlan çocuğu, biyanında birisi biyanında birisi, böylece galmış. Hemen ordan bu gızı almış. Beang oolu bunga asbaplar alatlar giydirmiş, guşatmış gızı almış eve varmış. Evdeki analığın gızına da dimiş ki: "Sen şindik gısır gatır mı isdeng, yağlı satırmı isdeng" dimiş.

Öyle diyinci o gız dimiş ki: "Yağlı satırı nöörecaam gısır gatıra biner de gırıdı gırıdı anamı babamı görmiye giderim" dimiş.

Beang oolu "tamam" dimiş. Bir gısır gatır çekdirmiş. Bu gızı guyruğuna bağlamış götüne bir gırbaç vurdurmuş. Her limesini bi dağın başında gomuş.

Evdeki iki oolu bir garısıynan yimiş içmiş has muradına geçmişler.

Naciye KOYUNCU

5. GARGA

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş. Çoh söylemesi günahımış.

Zamanıng birinde bir melmekette işde bir adam yaşarmış. Bu adamıng bir gızı varımış. Mekdebe salarımış. Gız mekdebe gidip gelirken bu gızıng öngüne bir garga çıharımış hergün gıza başlarımış.

Vay gız sening gadering, vay gız sening gadering. Gız bir gün gitmiş, iki gün gitmiş, üç gün gitmiş. Bahmış gargayınan baş idememiş. Bir gün mekdebe gitmemiş. Eve gelmiş anasına ağlamış. Gızım niye gitmiyong mekdebe dimiş. Gız dimiş ki: "Böyle böyle, öngüme bir garga geçiyo" dimiş. "Vay gız sening gadering, vay gız sening gadering" diyo dimiş. Ben de gitmiyeceam dimiş.

Anası dimiş ki: "vıı onda ne var gızım" dimiş. "Di ki" dimiş. "Gaderimde ne var Allaha şükür, sening gibi helaların altını deşip gezmiyom ya di" dimiş.

Gız bunu ahlına yir itmiş, ertesi gün gahmış gitmiş, gine garga gelmiş öngüne geçmiş. "Vay gız sening gadering, vay gız sening gadering" diyinci, "gaderime ne var Allaha şükür" dimiş. "Git" dimiş. "Sening gibi helalarıng altında pislik mi deşip geziyom" dimiş. Öyle diyinci garga dimiş ki: "Vıı dimiş banga ne var sen yidi sene mevta başı bekliyeceang" dimiş.

Öyle diyinci gız giri eve gelmiş, anasına ağlamış, ağlamış okula gitmemiş. "Garga banga böyle diyo böyle diyo" dimiş.

Anası dimiş ki: "Dur babang gessing de ben de burda durmam seni alır giderim" dimiş.

Gızıng babası gelmiş. Dimişler ki: "Böyle böyle gıza garga böylę idiyomuş. ille ben burda durmuyacaam" dimiş. "Gidip bi dağın başında oturaçaam. Gızıma mevta başı bekletmiyeceam" dimiş.

Adam da "tamam" dimiş. Gahmışlar bir gânı goşmuşlar bunnar. Evi barhı yüklemişler, gızı da üsdüne bindirmişler. Gitmişler gitmişler, bir dağın başına varsalar ki goca bir gonah. "Hah" dimişler, "buruya çekilek burda oturah gızım mevta başı beklemesing. Tamam."

Varmışlar bi de gapıları açmışlar. Götürdükleri eşyalarıng birezini çekmişler, birezine gelinci gapılar şarpadan gapanmış, kitlenmiş. Anasıyınan babası dışarda

galmış. Gız içerde galmış, imkanı yoh gapıları açamamışlar. En songu, ağlaşa ağlaşa anayınan baba geri dönüp melmeketlerine gelmişler. Gız orda galmış.

Gız gonağın içinde gahıp bahmış bir gapı açmış. Bahmış ki hazine dolu. Bir gapıyı açmış, bahmış eşya dolu öteberi çoh. Bir gapıyı açsa bahsa ki ortalıhda bir mevta yatıyo. "Haa benim gaderim buyumuş" demiş gız.

Oturmuş bu mevtanın başına, yidi sene bu mevtanın başında oturmuş. işde yidi seneyi tamamlamıya üç dört gün galmış ki, bi de pencereden bi ses gelmiş. Eğilse bahsaki ne bahang, bir cingan göçü gidiyo. O zamanaca cingan göcünden bir gız ayrılmış, bunung yanına gelmiş. Dimiş ki: "Cingan gızı gel beninen otur da sanga bir avuç altın viriyim" dimiş. "Gelirim" dimiş o da.

Gelmiş bu cingan gızı, gelince gız dimiş ki: "Sen bu mevtanın başında biraz otur da ben aşşaya bi namaz gılmaya gidiyim" dimiş.

Böyle bir gün iki gün dirken, üçüncü günü bu gız gine namaz gılmaya gidinci o zamanaca mevtanın günü tamam olmuş. Yidi sene dolmuş mevta bi de doğrulmuş bahmış ki başında bi gözel gız oturuyo.

"İs mising, cis mising?" "Ne isim, ne cisim. Seni beni yaradan Allahıng guluyum". "Benim başımı yedi senedir bekliyen sen miyding?" dimiş. "Ben idim" dimiş. "Eh öyleyse seni dünya malına garg ideceam" dimiş. Bu gızınan orda bunnar annaşmışlar evlenmişler. Bi de aşşadan bu gız gesseki mevta uyanmış cingan gızıyınan evlenmiş. Bu giride galmış.

Neyse bi de iki gün üç gün durduhdan sona dimiş ki mevtadan uyanan, "ben şehire gidiyom ne isdiyosang söyle alıyım" dimiş. Cingan gızı da ipiy bişiyler ısmarlamış. Obür gıza da "Sen de bişiy isdiyong mu?" diyi sormuşlar. O da dimiş ki: "Banga bir sabır daşıyınan bir pıçah al" dimiş. "Ear bunnarı unudurda almazsang arhanı duman bürüsüng, ögüngü daş bürüsüng geleme" dimiş. "Tamam" dimiş.

Adam ata binmiş geçmiş gomuş gitmiş. şehire varmış, cingan gızının her didiklerini almış, bununkini unutmuş. Bi de yola çıhıpta yol yarı oluncu bahsaki öngünü bir gale gibi daş bürümüş. Arhasını duman bürümüş. ikisinin ortasında galmış, orda hatırlamış. Beriki gızda banga bunu didiydi unuttum dimiş. Giri dönmüş atınan varmış tükannara, bir sabır taşı dimiş, bir de pıçah vir dimiş. Sabır daşıyınan pıçağı virmişler.

Öyle diyinci tükancı dimiş ki: "Aman bunnarı alanıng arhasını boş goma, bunnarı isdiyeni takip id" dimiş.

Binmiş ata gonağa gelmiş. Cingan gızının isdediği her şiyleri almış getirmiş virmiş. Bu gızın isdediği sabır daşıyınan pıcağı da çıharmış "al" dimiş. "Şu da sening isdediklering" dimiş. "Tamam" dimiş.

Gız onnarı almış gitmiş öbür odaya. Bir abdes almış, bir namaz gılmış. Sabır taşıyınan pıçağı da şöyle öngüne goymuş. Adam da pencereden bu gızı takip idiyomuş.

Gız namazı gılıp amin dutduhdan sona: "Ee" dimiş "sabır daşı" dimiş. Pıçağı da eline almış. "Anamıng babamıng bi tek gızı oluyum da" dimiş," hem geliyim bu adamıng mevtasınıng yidi sene başını bekleyim de, üç gün için cingan gızı muradına irsing. Sen mi sabır daşısıng, ben mi sabır daşıyım" dimiş. Öyle diyinci sabır daşı çaat diyi çatlamış.

O zamanaca gız dimiş ki: "Sen daşıken daş dayanamıyong da" dimiş pıçağı eline almış. Şöyle gendi galbine saplıyacağı sırada, adam gopmuş gelmiş elinden dutmuş. "Niye böyle idiyong ?"dimiş.

"Niye böyle ideceam başıngı yidi senedir bekliyen benidim . Üç gün oldu bu gız geleli, sen onga bu gadar şiyleri yapdın da beni böyle godung. Haaa!" dimiş. "Dimek benim başımı bekliyen sen miyding?" dimiş. Gızıng elinden dutmuş almış varmış oruya. "Ey cingan gızı" dimiş. "Sen mi bekleding benim başımı yidi senedir, bu mu bekliyordu ?" dimiş. "Bu bekledi" dimiş, "tamam" dimiş.

Cingan gızına dimiş ki" "Şimdi sen yağlı satır mı isdeng, gısır gatır mı isdeng?" dimiş. "Yağlı satırı nööreceam, gısır gatır isderim" dimiş. "Biner de gısır gatırıng üsdüne gırıdı gırıdı babam köyüne gezmiye giderim" dimiş. "Tamam", dimiş adam.

Bi gatır çekmiş, bu cingan gızını gatırıng guyruğuna bağlamış. Üsdüne binmiş elinde gamçıyınan çarpa çarpa her limesini bi dağ başında gomuş. Giri gelmiş bu yidisene başını bekliyen gızınan da evlenmiş. Yimiş içmiş muradına geçmiş.

Naciye KOYUNCU

6. YILAN

Bi varımış, bi yoğumuş, Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş, çoh söylemesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir adam yaşarmış, bu adamın çoluğu çocuğu olmazımış. Bir garı bir gocaymış.

Garı bir gün bir tarladan geçerken iki yılan görmüş. iki yılan birbiriynen çiftleşiyormuş. "Hey Yarabbi, bir çocuh da banga virseyding de yılan olsaydı noolurdu?" dimiş.

Öyle diyinci Allah duasını gabıl eylemiş, gel olmuş, gid olmuş. Bu gadın bi yılan doğurmuş. Bu yılan aradan zaman geçmiş büyümüş. "Ana beni ever dimiye başlamış".

Avrat dimiş ki: "Oolum sanga kim gız virir sen yılansıng" dimiş. Yılan da "virirler, filanı al, filanı al" dirken gitmiş gadın bir gız bulmuş, bunga almış. Getirmiş gıza düğün itmiş. Yılan gapıdan girer girmez geline nasıl bir çarptıysa gelini oruya öldürmüş, o ölmüş.

Aradan zaman geçmiş gine başlamış bu yılan, "ana beni evlendir, ana beni evlendir". "Oolum yavrum birini aldıh öldürdüng şimdi sanga kim gız virir? Sen bir yılangsın" didiyse de başidememiş.

Gitmiş anası gene bir fahır gız bulmuş onnan evlendirmiş. Gelin getirmiş, yılan aynı gene kapıdan girer girmez çarpmış. Onu da öldürmüş. Zabah varsalar o da ölmüş. Gine onu da aynı galdırmışlar.

Zaman geçinci, yılan gine başlamış "ille beni ever, ille beni ever". "Kimse sanga gız virmez oolum" didiyse de imkanı yoh yılannan başidememiş.

En sonu bir öksüz gız varımış, fahır-fuhare bi gız. Gitmiş o gıza düğür olmuş almış. Gız düğün olacağı sırada anasının mezarına gitmiş. Orda ağlamış, ağlamış, beni bir yılana viriyollar diyi ağlarken orda mezarda uyumuş.

Rüyasında anası gelmiş. Dimiş ki: "Gızım hiç gorhma o da sening benim gibi bir adam. Sen di ki" dimiş. "Benim gelinlik elbisem inneden olacak, her tarafına inneden yaptırırsangız varırım, yohsa yoh di" dimiş. "İnneden gelinlik elbisengi yapıncı, vardıngmıydı yılan gelip sanga çarpıncı çıhat at elbisengi" dir. Sen di ki , "sen çıhar da ben de çıharayım di" dimiş. "O çıhattımıydı bi kibrit al hemen elbisesini yah. O aslan gibi bir babayiğit olur gorhma" dimiş.

Gız bi de uyanmış. Bu ürüyasında gördüğü gibi, banga her tarafı inne olan bir gelinlik yapdırmazsangız varmam dimiş. Öyle diyinci gitmişler bu gıza dış tarafı inne içi düz bir gelinlik yapdırmışlar getirmişler. Giydirmişler gelin getirmişler.

Yılan gelmiş gine aynı geline nası bi çarptıysa her tarafına inneler batmış. Gannarda galmış. O zaman "soyun insanoolu elbisengi" dimiş. Gız da "sen soyun da ben de soyunuyum" dimiş. Öyle diyinci bi daha çarpmış, bi daha aynı gine gannarda galmış. "Soyun insanoolu elbisengi" dimiş. "Sen soyun da ben de soyunuyum" dimiş gız. Bi de yılan soyunup gabını şoruya atıncı aslan gibi bi delannı olmuş. O arada hemen gız bi kiprit çalmış, oolan "etme" didiyse de gız oolanıng elbisesini yahmış.

Ondan sona iki delaanı evlenmişler. Muratlarına irmişler. Yimiş içmiş yiring altına geçmişler.

Naciye KOYUNCA

7.HÜSNÜ YUSUF

Bir varmış bir yoğumuş. Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş, çoh söylemesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir kelolan, bir de anası varımış. Bir de padişaang bir gızı varımış.

Böyle, gız pencerenin öngüne otururumuş, gergah işlerimiş. işlerken bir gün bir pencereyi açmış bir güzelce guş gelmiş şordan. Guşu gız dutmuş guşu sevmiş-mevmiş, guşung boğazına da bir incisi varımış, onu dahmış. Guş almış gitmiş.

Neyse o gün gitmiş. Ertesi gün gine aynı guş gine gelmiş, pencerenin öngüne, gız açmış pencereyi girmiş içeri gergahının üstüne gonuncu, gız gine sevmiş-mevmiş. Bu sefer de gızın bir altın bileziği varımış, guşung boğazına dahmış. Guş onu da almış gitmiş. Ertesi gün olmuş gine aynı gelmiş, guş gelinci gız bu sefer gızmış. Bir altın makas varımış. Guşun arhasından köteleyinci makas guşung ganadına batmış. Guş o makasınan gitmiş. Makası, inciyi almış genç bir yere goymuş.

Gız bu sefer gözlemiş, gözlemiş guş gelmemiş. Aradan yıllar seneler geçmiş guş gelmiyo.

Gız da bu guşa aşıh olmuş. Allahım bu gız sararmış, solmuş, anası babası "etme gızım seni nöörek, nası idek, ne alah, ne satah" şu bu dirken gız dimiş ki anasına babasına: "Banga hiç bişey yapmayıng, banga bir hamam yapdırıng" dimiş. "Bi de dellal çıttır, her gelen bedeva yunacah hiç bişey getirmiyecek, yalıngız başlarından, ne geçdiyse, onu annatsınglar o banga yiter, başga bişey istemem" dimiş.

Öyle diyinci babası hemen bir hamam yapdırmış, bi de dellal çıttırmış, böyle böyle "padişaang hamamında herkes gelip bedava yunacah yalıngız başından geçen olayları annadıp gidecekler".

Öyle diyinci, herkes gelmiye başlamış, gız sandalyayınan gapısının öğüne oturmuş, annat başıngdan geçenneri, annadıyo hiç gızıng gafasına bişiy esmiyo. Gelen annatmış, giden annatmış gız bişey çıharamamış.

O arada bir anayınan bir kelolan varımış. Dimiş ki kelolan: "Ana" dimiş "böyle böyle, padişaang gızı bir hamam yapdırmış. Hamamda millet başından geçen olayları

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURUL
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

annadıyo, ondan sona da yunup geliyomuş" dimiş. "Oolum, yavrum" dimiş anası, "bizim başımızdan ne geçdi, ne annadah" dimiş.

"Adam ana" dimiş kelolan, "oruya varıncıh helbet bişiy buluruh, annadırıh" dimiş.

"Hadi" dimişler, kelolanınan anası düşmüşler yola şindik hamama giderken, kelolan dimiş ki: "Ana" dimiş. "Ben şu çarşıya uğrayım da" dimiş. "Bi de sabın alıyım da geliyim" dimiş. "Sen var da" dimiş.

Çarşıya varmış, sabın alaken bahsa ki bi gater deve neler neler alıyollar, erzah alıyolar bütün almışlar, her şiyleri yüklemişler. Önglerinde bir adam bu gaterinen deveyi çekiyo. Kelolan da bunnarıng pişine dahılmış. Onnar gitmiş o gitmiş, onnar gitmiş o gitmiş, bir dağın ardına varmışlar. Bu dağ gafi küf dağıyımış. O öndeki develeri çeken gayanıng dibine bi depik vurmuş bi gapı açılmış.

Bu develer bu gapıdan bütün içeri girmişler. Gireken bu kelolan da birining guyruğundan asılmış. O da girmiş içeri. Yiraltı padişaanıng eviyimiş. Piriler padişaanıng evi.

Oruya girmiş ki bir goca havız, bu develer erzahları yihmışlar, her yirlerde yimekler bişiyo gazannar gaynıyo. Ondan sona bu kelolan böyle siyridiyo bahıyomuş.

Bi de gün aşmaya yahın havadan bir bölük guş inmiş. Bütün guşlar havıza dalıyo bi delanni olup çıhıyomuş. Varmışlar o yemeklering başına. Kelolan da bunnarınan varmış bi kepçe yimek almış. Yiyecea vahit hemen bidenesi kelolanın başına vurmuş, "dur" dimiş, "Hüsnü Yusuf yimeden sen mi yiyecang?" dimiş.

Kelolan geri çekilmiş herkesler yimiş içmiş, kelolan da yimiş. Bütün delaannıların odası varımış, herkes odasına çekilirken Kelolan da gahmış. Hüsnü Yusuf odasına giderken arhasına gitmiş, oruya bi yire sahlanmış. Bi de Hüsnü Yusuf odasına girmiş. Hemen gapıyı kitlemiş, yatağının üsdüne şordan bir gutu indirmiş. içini açmış, bahmış ki içinden bir inci golya çıharmış. "Ah ah" dimiş, "seni banga asan eller" dimiş. Bir altın bilerzik çıharmış, "seni banga dahan eller" dimiş. Bi de altın mahas çıharmış. "Ah ah seni banga atan eller" dimiş. Orda ağlamış, ağlamış yatmış yataana uyumuş.

Zabah olmuş gahmışlar. Gine onnarı o gutuya gomuş, gapısını kitlemiş çıhmışlar. Varmışlar yimek dayrasına yimekleri yimişler.

Gine aynı havuza dalan hep birer guş olmuşlar. Çıhmış gomuş gitmişler. Ondan sona o develerde gine ayni erzaha çıhıyomuş. Onnar çıhaken Kelolan da gine peşlerinden guyruğundan asılmış develerin. O da çıhmış gelmiş. "Hah" dimiş "şindi başımdan geçen olayı buldum" dimiş.

Sabın mubun almış, bi de anasını bulmuş. "Hadi ana" dimiş." Nirde galdın kelolan bu zamanaca?" dimiş, "gel" dimiş.

Varmışlar hamama şindi girerken. Gız dimiş ki: "Durung" dimiş. Şimdiye gadar annadılannarıng hiç birining annatdığı bu gızın isdediği gibi dealimiş.

Kelolan dimiş ki: "Ben dimiş dün bişiye rastladım" dimiş. Böyle böyle "sabın almıya gittim, bi gater deve geldi erzah aldılar. Onnar giderken ben de peşlerinden gittim. İşde Gafiküf dağının ardına vardılar. O önde deveyi çeken adam bi depik vurdu. Bir goca çatal gapı açıldı. Onnar girdi ben de girdim." "Eee Kelolan" dimiş gız. "Bi de bahıyodum. Yimek dayrasına vardım, bir kepçe yimek aldım. Yiyeceadim, birisi gafama kepçeyinen vurdu". "Dur, Hüsnü Yusuf yimeden sen mi yiyeceang" didi. "Çekildim bahıyordum gün aşarken bir bölük guş geldi. Havadan havızıng içine daldılar. Dalan bi delaanni oldu, dalan bi delaanni oldu çıhdı" dimiş.

" Guş" diyinci, "aman Kelolan söyle" dimiş gız. "Hepisi ahşam yimeklerini yidiler, herkes odalarına çekildi. Ben de birinin pişine düşdüm vardım. Oduya sahlandım" dimiş.

"Gapıyı kitledi, yuhardan yatağının üstüne bi şöyle gutu indirdi" dimiş. "İçinden bir golye çıhardı inci golye" dimiş. "Ah ah seni banga asan eller didi" dimiş. Öyle diyinci, Gız, "aman kelolan söyle" dimiş.

"Bir altın bilezik çıhardı" dimiş. "Ah ah seni banga asan eller didi" dimiş. "Duraken bi de altın makas çıhattı" dimiş. "Seni banga atan eller didi" dimiş. "Ağladı ağladı bayındı oruya düşdü. Zabahleyin gahdı aynı gene yimeklerini yidiller. Havızı dalan bir guş oldu, çıhdılar gittiler. Ben de ayni develerin arhasından çıhdım geldim dimiş. Benim de başımdan bu geçdi" dimiş.

"Aman kelolan beni oruya götür" dimiş gız. "Etme bu develer nirdeyse beni oraya götür".

"Bu hamam gurna hep sening olsung" dimiş. Keloolan gızıng elinden dutmuş, götürmüş, develer erzahı alıp yola düşüncük, "tamam bunlarıng arhasından gir var şu felan oduya sahlan" dimiş.

Gız varmış, develer erzahı yıhmışlar, ayni gine bir bölük guş gelmiş gün aşarken girmişler, havıza dalan delaanı olmuş. Yimeklerini yimişler, yasdı olmuş bi de herkes odasına dağılmış.

Bu gız da varmış Hüsnü Yusufung odasına sahlanmış. Bi de Hüsnü Yusuf gelmiş, gapıları örtmüş yatağının üsdüne o gutuyu almış. Oturmuş, o inci golyeyi çıharmış ah -ah seni banga asan eller dimiş. Bileziği çıharmış seni banga dahan eller dimiş, altın mahası da çıharmış. "Ah seni banga atan eller" dimiş, ağlayı ağlayı oruya giri bayınıp düşeceği vahıt bi de gız varmış. Hemen golundan dutmuş, "bunnarı yapan benidim. Ben seni bekledim gelmeding ben geldim buldum" dimiş.

O zamanaca dimiş ki: "Ben" dimiş, "biz periler padişanıng emrining altındayıh. Seni görseler yaşatmazlar" dimiş. "Burda beni de yaşatmazlar" dimiş. "Sen buruya niye gelding, nası gelding?".

"Ben gırk günnüken beni periler çalmış getirmiş guş yapmışlar "dimiş.

"Zabahleyin seni ben götürüyüm. Anamıng yanına o beni çaldıhları oduya var". Gızda hamile galmış, üzeri yüklü çıhmış. "Doğum yapacaam di etme Hüsnü Yusufung başını severseng beni buruya al di anam seni alır. Daha benim odam kitli duruyo" dimiş. "Oruya gir" dimiş. "Ben seni hergün gice varır yohlarım" dimiş. "Tamam" dimiş gız.

Bi de sabahleyin gahmışlar, gine yimişler içmişler, havıza dalan bi guş olmuş. Hüsnü Yusuf gıza dimiş ki: "Sen beni takip et. Ben varır adamın serpenane gonarım. Sen de orda anamı çığır. Böyle böyle söyle seni anam içeri alır." dimiş.

Varmışlar guş odasının serpenane gonmuş. Gız da varmış o zaman gapıyı çalmış. Bi de içerden çıhmışlar hizmetçiler.

Gız dimiş ki. "Bacım, hanımıgıza söyleyin de doğum yapacağım, ağrım duttu gidecek yirim yoh" dimiş. "Etmeng banga bir yir viring de şurda doğum yapıyım." dimiş.

Varmışlar hanıma söylemişler. "Yoh" dimiş "almayıng içeri" dimiş. Bi de hizmetçiler gelmiş. "Hanım yoh diyo" dimişler. "Sen başga yire git".

"Etmeng gitmeng ben nire gidiyim. Bi yirim yoh kimim kimsem yoh. Hanımıngıza söyleng de, Hüsnü Yusufung başını severse beni içeri alsıng" dimiş. "Burda doğumumu yapar giderim" dimiş.

Öyle diyinci varmışlar hizmetçiler söylemiş, "böyle böyle diyo hınımım" dimişler.

O zamanaca hanım dimiş ki: Vıh benim Hüsnü Yusufum gideli çalınalı yirmi sene oldu" dimiş. "Bu kimimiş, ne biliyomuş Hüsnü Yusufumu, aman işde şu felanca kötü oduya alıng" dimiş. Oruya almışlar. Altına bi kendir pala ne sermişler. işde üsdüne bişiy virmişler yalandan. Aşam oldumuydu da bu gızıng yanına bi hizmetçi salallarımış. O hizmetçi gızıng yanında yatarımış.

Gız orda doğum yapmış bir oolu olmuş. Bir gün böyle iki gün böyle dirken, hergün gice Hüsnü Yusuf gelirimiş, tık tık pencereyi düverimiş. Gıza sorarımış. "Hu beyim hu" dirimiş.

"Altıng üstüng nasıldır?" dirimiş. "Çoh harabat" dirimiş. "Sabrına var" dirimiş. Guş geçer giderimiş.

Birgün böyle iki gün böyle dirken, hizmetçi varmış dimiş ki hanıma: "Yoh hanımım ben gitmem de onung yanında yatmam da ben gorhuyom" dimiş. "Gice bir guş geliyo, pencereyi vuruyo" dimiş. "Altıng üstüng nasıldır diyo " dimiş. "O da çoh harabattır" diyo." Sabrına var diyo gidiyo guş. Neyse ben gorhuyom gitmem" dimiş.

Öyle diyincik hanım dimiş ki "Dur ben gidiyim" dimiş. O gitmiş, gice varmış yanına guş gine pencereyi vurmuş. Gız da: "Hu beyim hu" dimiş. "Altıng üstüng nasıldır?" dimiş. "Çoh harabattır" dimiş. "Sabrına var dimiş guş gine gitmiş.

O gidincik, Hüsnü Yusufung anası şindik bu gızın ibiğinden almış. İlle bunu söyliyecean bu kim, kim deal. Bu neci ne deal dirken, gız dimiş ki, "o sening çocuğungmuş. Periler onu burdan gırk günnüken çalmışlar, götürmüşler. şindi perilering orda ben gittim aradım. Benim doğurduğum oğlan da onung"dimiş.

O zamanaca hanım zabahleyin gahmış hemen Hüsnü Yusufung odasını açmış. Sermiş seriştirmiş, çocuğu ipeklilere belemiş.Bi de gene gice gelmiş. Hüsnü Yusuf pencereye vurmuş: "Hu beyim hu!" dimiş gız. "Altıng üstüng nasıl" dimiş. "Çoh gözel çoh iyi" dimiş. "İyi öyleyse tamam" dimiş, guş uçmuş gitmiş.

Avrat bu sefer gıza yavlarmış. "Etme" demiş, ille yarin oolumu içeri alacağan ben bir göreceam, ondan sona gidecek dimiş.

Gız etme gitme oolungu öldürürler didiyse de hanım "yoh" Etme bi görüyüm yavrımı gaç senedir görmüyom" dimiş.

Gine guş gelmiş aynı pencereden, gız dimiş ki: "Oolung seni isdiyo. ille şu pencereden gir. Çocuğungu bi gör. Annengi de bir gör" dimiş.

"Etme beni öldürürler "didiyse de gız yavlarmış, guşu içeriye dıhmış.

Olan gine bi delanni olmuş, anasıynan sarılmış, sarım görüm olmuşlar. Anası dimiş ki "etme oolum gitme salmam" dimiş.

Oolan (guş) dimiş ki "yoh" dimiş. "Beni periler öldürür" dimiş. "Sen beni şöyle gurtarıng" dimiş. "Yarın işde gafi küf dağının başına gırh hizmetci al" dimiş. "Gırh da çıra al, gırh gutu da kirbit al" dimiş. "Biz" dimiş, "zabahleyin çıhdıkmıydı" dimiş, "oralarda guşlarınan dolanırıh" dimiş. "Sen bunnarıng hepisini de yah" dimiş. "Hüsnü Yusuf öldü diyin çırıng" dimiş. "Eğer onnar da öldü dirse" dimiş, "ben o zaman içine düşerim hemen gurtulurum. Yohsa gurtulamam" dimiş. "Üç kere çırıng" dimiş. Geçmiş gomuş gitmiş.

Zabah olmuş avrat gahmış, gırh hizmetci, kırh araba çıra, gırh gutu kirbit almış varmış. O gafi tüf dağının ardına bi de guşlar gelmişler. O dağın üstünde bölük bölük dönüyollarımış. Hemen hepsini de yahdırmış çıralarıng. "Hüsnü Yusuf öldüü!..!" diye çırıyollarımış.

Bir çırmışlar" Hüsnü Yusuf öldüü!.." diyi "ölmedi!" diyi çırmışlar onnar da. iki çırmışlar "ölmedii!" diyi çırmışlar. Üçüncü çırmada onnarda çırmışlar ki "Hüsnü Yusuf öldüü" diyi. Hemen Hüsnü Yusuf bunu duyuncu o ateşing içine düşmüş. Gabı yanmış, anası Hüsnü Yusufu çıharmış ateşden getirmişler. Hüsnü Yusuf gene bi deleanni olmuş, anası almış getirmiş. Çocuğuyunan avradıyınan yimişler içmişler, muradlarına geçmişler. Onnar irmiş muradına bizde irelim muradımıza.

Naciye KOYUNCU

8.KELOOLAN (1)

Bir varımış bir yoğumuş, bi de vahdıng birliğinde bir padişah varımış.

Padişaang oolu, uşaa olmazımış. Zürüyeti dünyaya gelmezimiş. Dimiş ki: "Git avrat." Dimiş. "Ben hasbahçiye gidiyom" dimiş. Hasbahçiye varmış. Abdest almış namaza durmuş. Selam virincik, sağ yanından bi devriş çıhmış. "Selamün aleyküm devriş baba" diyo. "Aleyküm selam padişahım" diyor.

"Benim padişah olduumu ne biliyong" diyincik; "bizlere malüm" diyor. Padişah da: "Sizlere malumise, derdim de sanga malum" diyor. Devriş de: "Sening derding de ne var, oolung uşaang olmaz, zürriyeting dünyaya gelmez." diyor. "Şu elmayı götür" diyo. "Yarısını sen yi, yarısını avradınga yidir." diyor. "Avradıying çocuğu olur, oolunguz olur ya!" diyor. "Adını goma ben varır adını gorum" diyor. Padişah da: "İyi!" diyor.

Padişah şimdik eve geliyo. Elmanın yarısını gendi yiyo. Yarısını avradına yidiriyo. "Allah bunga bir çocuh viriyor. Oolan doğuyor. Oolan gocaman oluyor adsız. Ötegit adsız, beri gel adsız, oolan alıyor: "Ben goca bir padişaang oolu oluyum da" diyor. "Beni adsız goyasıng" diyor. Babası diyor ki: "Artıh devriş gelmiyor. Gidek ondan sona, bir adam toplayım vezirleri neyi, adını goyah" diyor. Adını goyacah vahdı, devriş: "Huu!.." diyor, asayı dikiyor. "Getiring amanetimi" diyor. Hemen padişah gidiyor. Para viriyor bir çocuh buluyor. Devriş: "Yooh!.." diyo, "benim oolum bunnar deal" diyor. "Benim oolum felan yirde aşşıh oynuyor".

Devriş hemen ordan varıyo, oolanı ganedinden dutuyo atıyo. Haydii alıp goyup gidiyo.

Padişah nöörecek, çıırıyo, baarıyo ya yoh. O zamana gadar Devriş bu oolanı götürüyor. Devrişin kırk göz evi varımış yiraltında nirdeyse. Oolanı oruya götürüyor. Oolana bu evin otuzdohuzunun kitini viriyor. Birininkini virmiyor. Evin gözlerinde, kiminde mal dolu, kiminde para dolu, kiminde asbap dolu, kiminde altın, kiminde inci her şiyden var. Oolan bahıyo bahıyo diyo ki: "Deli dürzü" diyo, "şu gadar kiti virdi de, bi şunu virmedi" diyor. Ondan sona çalıyo o eving de kitini alıyo. Bahıyo ki içerde üç at bağlı, üç de it bağlı. İting ögünde ot var, atıng önünde et var. Oolan gine, "ula şu deli dürzüye bah" diyor. "Eti alıyo iting öngüne döküyo, otu alıyo atıng öngüne döküyo. Başlıyo onnar haşır haşır kimi kemik yiyo, kimi ot yiyor. iki de çişme ahıyo ki harıl harıl ahıyo, biri altın, biri gümüşümüş.

At dile geliyo: "Ey insanoğlu!" diyor. "Deli Devriş seni burada eğliyo" diyo. "Hiç buranıng bir çıhar yolu yoh" diyor. Biz diyo: "Üç bacıyıh. Aslında piriyik." diyor. "Elingi yüzüngü yu" diyor. "Şoo perçemiying birini altına batır birini gümüşe

batır." diyor. Oolan perçemining birini altına batırıyor. Birini gümüşe batırıyor şiy gibi parlıyor.

At diyo ki: "Haydi diyo, bizim üçümüzden üç tüyümüzü tütüd" diyor. "Devriş" diyo, "binek daşının altında yatıyo" diyor. "Haydi Allaısmarladık Devriş baba de" diyor. "Aha varıyo der" diyor. "İte bine"r diyor.

"Şindik bi desti su al" diyor. "Bi de diyo darah al" diyo, "bir galıp da sabın al" diyor.

"Seni dutacah vahdı darağı at" diyo. "Dağ daş orman olur." diyo. "Ondan sona yitişecek vahdı sabını at" diyor. "Ayağı gayar gayar düşer." diyor. "Daha yitişecek vahdı desdiyi at" diyor. "Orda bir dengiz (dengiz) olur." diyo. "O, o yanda galır biz geçerik" diyor.

"Ondan sona sen bizim tüyümüzü tütütdümüyücü burda ne varısa ayağında" diyor. Haydi bahalım oolan bunun didiğini idiyor. "Allaısmarladık devriş baba" diyor. "Aha oolum vardım." diyor. İte biniyor arhasına sürüyor. Darağı atıyor. Dağ daş orman oluyor. Ormanda yıhılıp düşüp yitişiyim diyenece sabını atıyo dünya sabın oluyor. Ayağı gaydım düşdüm yittim diyenece desdiyi köteliyo bir dengiz oluyo. O o yanda galıyo, bu bu yanda galıyo.

At diyo ki "Gel oolum" diyor. "Böyle sansalatınan gitme" diyo. "Seni" diyo "vurucu, gırıcı sanırlar" diyo. Ben diyo, "giderim yirime baalanırım" diyo . "Her nazaman şu tüyü tütütürseng ben o zaman yanıngdayım." diyor. "Sen gendi başıyıng çaresine bah." diyor.

At gidiyoor, oolan bahıyo ki orda bir sürü davar yayılıyor. Ordan bir davar dutuyor, davarı kesip garınını gafasına geçiriyor. Oluyo bir keloolan.

Keloolan olduhdan soona, bir bahçıvan varımış. bahçıvana varıyo diyo ki: "Bahçıvanım, sanga ben sucu duruyum" diyor. "Gel dur." diyor.

Duruyor, oruya varıyor. Ondan sona bahçıvan diyo ki: "Oolum!" diyo; "Şu üç garpızı götür. Padişaa vir sanga başiş virir." diyor. Bahçıvan padişaa üç dene garpız salıyo, garpızlarıng biri yitmiş, biri yitdi yitecek biri ham.

Padişah garpızları alıyo, vezirleriynen kesiyo ki yitmiş garpız. şu büyük gızıng diyo, şu da yitti yitecek ortancılı gızıng. Üç gızı varımış, şu da en gücçük gızıng diyo. Yiyollar bunuu. Ondan soona padişah büyük gızını satıyo, büyük gızına düüğünü dutuyollar.

Kelolanda al atıng tüyünü tütüdüyo. Alat geliyo ki gılıcıyınan, gantarıyınan, kiyir kiyir kişniyor. Bahıyo ki at geldi, oolan gafasından garını çıharıyo, "git" diyo şu "atıng hamını bahçivanıng bahçesinde bir alıyım" diyo ya, oolan ayıng on beşi gibi parım parım pallıyor. O arada gız topluya (peceye) çıhıyo oolanı dengetliyor. Oolan ata biniyo, bir o yanna, bir bu yanna bahçeyi darma duman idiyo. Ondan sona varıyo

cında gatılıyo. Atıp dutarken küt diye padişaang güvasining eyasini gırıyor.Ordan gaçıyo, aman gaçtı, aman gitti dirken bahçıvana diyollar ki: "Sening bostandan yana gitti." diyollar. "Aman yitiş!" diyollar.

Oolan hemen geliyo, boklu garını gafasına geçiriyo. Gelenlere de ağlıyarak, bir atlı geldi gafama basacaadı, atlı burayı böyle itdi diyo. Tabi gız bunu dengetliyo. Bahçivan oolanı dövecek vahdı "Elingi gendinge çek bahçivan" diyor. Gız ordan dengetliyor ya.

Neyse bahçeyi düzenniyo sepliyo, gine ıcıh bosdanı bi şekle getiriyoo.

Bu seferde padişah ortancılı gızını satıyo. Ortancılı gızını viriyor. "Aman!" diyor, "bisaar tel örgü çevittirek öteanki atlı gelirse gine bizi maf ider" diyor. Yidi gat tel örgü çekdiriyollar.

Bi de bisarde gıratıng tüyünü tütüdüyo. Gırat gine geliyor, oolan biniyor gine bahçeyi maf idiyor. Tefekleri havada uçuruyor. Yidi gat tel örgüden atlıyor. Aşşağı yuharı gine padişaang güvasini atıng dınnanıng dibine şişiriyor. İkisini de topal idiyor. Ondan sona gine gaçıyor. Gine geliyor. Keloolan oluyor su deliğine giriyor. Bahcivan Keloolanı dövecek olunca gine padişaang gızı "Heet bahçıvan elingi gendinge çek" diyor. Bahçivan da, "haydi keloolan iki seferdir güccük ablang dur diyor da seni onga baaşladım" diyor. "Yohsa seni geberdirdim." diyor.

Neyse bisaarde güccük gız satılacah. Gız diyo ki: "Babam banga bir altın top yaptırsıng. Altın topu kime vururşam onga varrım" diyor.

Padişah bir altın top yaptırıyor. Padişaang gızı altın top vuracah diyin bir çift öküzü olan da oolunu donadıyor. Sarayıng öngünden geçiriyor. Gız hiç kimsiye vurmuyor. E, başka kimse galmadı diyollar. Bir babasınıng bahçesining sucusu Keloolan galdı diyollar. Onu getiriyollar. Güm diye onung sırtına vuruyor. Onga vurdu bunga vurdu dirken, bisaarde keloolanı yalıngız geçiriyollar. Gine keloolana vuruyor. Padişaha diyollar ki: "Padişaam gızıng böyle böyle iddi". Padişah da: "Atıng gaz damına, bişey virmeng" diyor. "Varsıng cezasını çeksing." diyor.

Gaz damına atıyollar bunu, gız orda yanıyo tütüyo "acep bu dealmiydi gördüüm oolan?" diyor. O küşümünen yatıp gaharken bi de padişaang gözleri ağrıyor. Öyle ağrıyor ki gözleri çıhmıya geliyor. Onda sona padişaang yanındakiler diyo ki: "Padişaam ne çekiyong aslan sütüyünen ceran etinden iyi olur sening gözlerin." diyollar. "Bi tabır esgerin var, iki dene de güvaang" var. "Gitsing dutsung getirsing." diyollar.

Güvaleri tabırınan esgerinen gidiyo. Bu oolan da arhasına gidiyor. Keloolan aslanı dutuyor sağıyor. Ceranı dutuyor kesiyor. şişelere goyor, onnara satacaa şişelere de göz daşını goyor. şoruya goyar, bir çadır guruyor. Çadırıng içinde çay gayfe içip oturuyor.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Padişaang öteki iki damadı arıyor darıyor ne aslanı bulabiliyollar, ne ceranı bulabiliyollar. Ondan sona "git" diyollar. Goca padişaang iki güvasiyik "bize yazzıh". Gidek de "şo avcıdan varısa, satarsa parasıyınan alah "diyollar.

"Selaminaleyküm", "Aleykümselam", "baba böyle böyle" diyollar. O da "var bende var parasıyınan dealmi satarım" diyor. Bunnara şişedaki gözdaşını viriyor. Geliyollar padişaha viriyorlar, padişah çalıyo ki gözleri ciliz dışına pörtlüyor. Gözdaşı bu.

Bu arada keloolan olan oolan gine geliyo gaz damına giriyor. Padişaang gücçük gızına diyo ki "Gız babanga aslan sütüynen ceran eti getirdim, bunnarı götür de gözüne çassıng" diyor. Gız geliyo, ana diyo: "Kel güvangizde getirmiş şunnarı çal" diyor. Avrat, kele herif diyo: "Kel güvan de getirmiş şunnarı da çal" diyo. Padişah da: "Geet!.. diyo. "Sağlamlardan ne fayda bulduk ki kelden ne fayda bulacıyıh." diyo. Avradı diyo ki: "Gel herif diyo tevekkel yüzüne bahar da belki iyi olur. Bitecik çalıyım." diyo. Avradı keloolanın getirdiğini padişaang gözüne çalıyo ki anadan doğmaya dönderiyor. Gözleri iyi oluyo . Padişah:"Aman avrat!" diyo, "altlarına bir gat örtü vir, ıcıh bişiyler vir" diyo. "Keloolan gözümü iyitti." Diyo. Böylece yaşıyollar.

Neyse, bisaarde gavırlar padişahdan harp isdiyo. "Padişaam ne gorhuyong bi tabır esgering var, buetlek esgering var, iki dene güvang var.Çek, gavganga gavga di" diyor. Neyse bunnar gavgıya gidiyollar.

Keloolan diyo ki garısına, "gız!" diyo, "babanga di de banga bir at virsing, bi de tüfek virsing de ben de gidiyim" diyo.

Gız gidiyor, anasına diyor ki: "Ana!" diyo, "kel guvangiz böyle böyle diyo" diyo. "Heet!" diyo, "kel guvam nöörecamiş" diyor. "İçerden bir uyuz beygirinen bir ağaç tüfek alsıng gitsing" diyor. İçerden bir uyuzlu beygir alıyo, bir ağaç tüfek alıyo eline. Giderken padişaang kel güvası gavır gırmıya gidiyo diyi çol çoçuh arhasına düşüyo bunung.

Keloolan çayırlara varıyor. Uyuz atı şuruya goyor. Gıratın tüyünü tütüdüyo, gamasıyınan gılıcıyınan, galhanıyınan, çatmasıyınan geliyo çıhıyo gırat, Devrişing gılıcı atmış arşın uzuyor.

Keloolan diyo ki: "Selam viriyim." diyo. O sırada gayri gavırlarınan müslümannar birbirine gavışacamış. "Gavır selamımı alırsa, gavırdan yana oluyum" diyor. "Gayın babamı gırıyım" diyor. Yoh bunnar selamımı alırsa "gavırı gırıyım" diyor.

Ortuya dingeliyor. "Selamünaleyküm" diyincik, "Vaaleyküm selam evladım" diyo gayınbabası. Keloolan olduunu bildiği yoh ya. Oolan diyo ki: "Padişaam sen tabırıngı, esgeringi çek, ben şu gavgıya giriyim" diyo. Padişah: "Oolum, hepimiz bir

girek" diyo. Oolan. "Yooh! Esgeriying burnunu ganatma" diyo."Ben giriyim de, ben baş gelemezsem siz de geling" diyor.

Şimdi bu oolan bu gavıra bir gılıç düşüyo. Yidi gün, yidi gice gılıç döşüyor. Yiller gibi, siller gibi gavır ganı ahıyor. Gızıl yâlığı indiriyoor, ondan sona sancağı dikiyor. Geliyor padişaha bir selam çahıyor. "Selaminaleyküm padişaam. Düşmanıyıng ömrü bu addek olsung" diyor. Sancağını eline viriyor. Padişah gahıyo, bunung annının ortasından öpüyor.

"Dile oolum benden diliyeceangi" diyor. "Padişaam sağlığını dilerim, ne diliyeceam "diyor. Padişaang bişeyini gabıl itmiyor.Yalıngız gücçük gızın işlediği bir pullu yalıh varımış, padişah da oolanıng elini gılıcıng gabzesi ıcıh yaralamış. O yâlığı oruya baalıyor. "Haydi oolum Allah işingi ıras getirsing" diyor.

Bu gidiyor gidiyor. Aşamınan oluyor. Gine geliyor. Padişaang kel güvası gavır gırmadan geliyor diyollar. Oolan gaz damına zor giriyor. "Örtümü it de yatıyım" diyor. Örtüsünü idiyo yatırıyo.

Padişah geliyo. Garısı diyo ki: "Vaah herif yoruldunguz" diyo. Padişah diyo ki: "Avrat biz ne gördük te yorulduh" diyor. "Bi tangrının aslanı geldi." diyor. "Vurdu gırdı yidi günüz yidi gice" diyor. "Geçdi gitdi ."diyor. "Üç gızım vardı" diyor. "Kimini kele virdim, kimini topala virdim, kimini çalığa virdim. Üç gızıng üçünü de irezil itdim diyor. Öyle bir yiğide gızımıng birini viremedim." diyor. "O yiğide ne virdin herif diyo" avradı. Avrat diyo: "O gadar içbar ittim de bişey viremedim. Yalıngız gücçük gızıng işlediği yalığı elinin yarasına sardım, oruya baaladım." diyor. Öylece gitti diyor.

Sabah oluyo, gücçük gız varı bahıyo ki keloolan yatıyo. Golunu yorgandan dışarı atmış, gendining işlediği mendil keloolanıng eline bağlı. Anasına goparah varıyo. "Aaaman ana" diyo, benim işlediğim işlengili mendil keloolanın elinde" diyor. Avrat varıyo, padişaha diyo ki: "Herif!" diyo, "böyle böyle. Padişah; geet diyo, ne keloolanıymış. O oolan tangrının aslanı" diyor. "Vallaha herif gızıng işlediği mendili bilmiyor mu" diyor. Padişah cellatları çırıyo. "Keloolanı alıng köşküme çıharıng diyo. Eğer o aslan keloolan ise yidi günüz yidi gice uyumadı, hiç uyanmaz." diyor. Bunu alıyollar, goyollar ki harıl harıl uyuyoor. Daha padişaang gendining düğlediği düğüm oolanın elinde duruyor. Padişah bahıyo bahıyo "bu kel dealidi" diyo.

Oolan uyanıyo ki gaz damında deal, padişahın köşkünde. Hemen ilk işi gafasındaki garını çıharıyo, gapının arhasına dah iyliyor ki ayni padişahıng gördüğü oolan. Padişah diyo ki: "Aaman oolum!" diyo, "sen böyleyding de, böyle niye zahmet çekding? Böyle biz seni keloolan sandıh".

Padişah bunun alnının ortasından tekrar öpüyo. Padişaam getir güvaleringi, onnar benim çırağım, sağ çenetlerining üstünde mühürüm var diyor. Gözdaşını virirken para almamış da sağ çenetlerinin üstüne mühür basmış, para almamış da. Bahsaki essahdan öteki güvalerining sağ çenedinin üsdünde mühür var. Padişah annıyo ki Keoolan didiği, bir tangrının aslanı. Güççük gızı çaarıyo, "gızım ben bilemedim, sen durnayı gözünden vurdung" diyo.

Vezirlerini topluyo, yingiden bunnara gırk gün gırk gicelik bir düğün gurduruyo. Gendi sarayının garşısına oolana da bir köşk yapdırıyor. Yiyip içip yiring altına geçiyollar.

Rahime KULA

9. İFRİT

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş. Çoh söylemesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir Ahmet Ağa varımış. Bunung üç oolu bir gızı varımış. Gel olmuş git olmuş. Adam bir gün dimiş ki, bahıng oğullarım dimiş. Çıırmış oğullarını. Ben öldüğümde dimiş: "Benim musalla daşıma" dimiş. "Kim gelirde otururşa bu gızımı onga viring" dimiş. Tamam dimişler.

Gel olmuş gid olmuş, adam bir gün ölmüş. Bi de cenazeyi galdırmışlar gelmişler ki adamıng musalla daşında bir Lalek oturuyo. Dimiş ki bu üç gardaş. "Böyle böyle babamıng vasiyeti" varıdı. "Bir lalek gelmiş oturuyo. Hadi bacım seni bunga viriyok". Gız da: "Tamam" dimiş. Gızı giydirip guşadıp dışarı çıharmışlar. Lalek ganatlarını açmış. Bu gızı almış omuzuna geçmiş gomuş gitmiş. Varmış bir eve. Orda lalek çırpınmış bir delanni olmuş. Gızınan evlenmişler barhlanmışlar.

Şimdi bu lalek adam ifridimiş. Zabahleyin gahar giderimiş. Bir hoca olurumuş. Köyün kenarına çıhdı da mezarlığa yahlaşdımıydı bir gara zaar olurumuş. Varırımış taze ölen, ölülerin ciğerlerini çıharır alır gelirimiş. Eve yahlaşdımıydı da silkinir hoca olurumuş. Elinde bir dahım ciğerinen gelirimiş.

Bir gün böyle iki gün böyle üç gün böyle dirken gız annamış gayrı tiskinmiş. Ciğeri yimiyormuş. Bir gün dimiş ki gız, şunun bir arhasından bahıyım, bu köy yirinde bu ciğerleri nirden getiriyo dimiş. Bi de bahmış, bahmış köyden çıhıncı bahsa ki adam silkinmiş bir it olmuş, bir gara zaar olmuş, guyruğunu sallıyarak mezara varmış. Deşinmiş deşinmiş ordan bir dahım ciğer almış. Ağzına almış sallayı sallayı gelmiş. Köyün kenarına gelincik gine aynı çırpınmış bi adam olmuş. Ciğeri eline almış hoca olmuş gelmiş. Eve gelinci: "Hadi avrat." Dimiş. "Şunu gavur da yiyelim" dimiş. Avrat gavurup hazır itmiş.

Hoca, "gel yiyelim" dimiş. Avrat "ben yimem" dimiş. "Niye yimiyong" diyinci "ben hasdayım" sayrıyım diyi mahana uydurup yimemiş. Gız ölü ciğeri olduğunu bilmiş. O zamanaca o da annamış ya belli itmemiş.

Avrada dimiş ki: "Kimi garipseding kimi istiyong" dimiş. "Anangı mı babangımı isdiyong?" diyinci, avrat dimiş ki: "Onnar hep öldüler. Ölü gelir mi?" dimiş. Öyle diyinci ifrit dimiş ki: "Kimi bek severseng onu getiriyim." dimiş. Kimi

bek severding dimiş. Avrat da: "Bi nenem varıdı, onu bek severdim" dimiş. "Ben getirrim onu sanga" dimiş.

Bu gitmiş, şorda çırpınmış nenesining gılığına girmiş. Bi de gelmiş gapıdan aynı nenesi gibi, "vah yavrum niye böyle oldung, niye sardıng soldung. Gocang mı huysuzdu senin derding neydi de böyle oldung?" dirken, gız da essah nenesi bellemiş. "Vah nenem nenem dimiş, ölü etleri yiye yiye ondan sarardım soldum" dimiş.

"Benim gocam bir it dimiş, adam deal "dimiş. Öyle diyinci "iiiy!" dimiş. "Vah nene niye öyle diyong?" diyinci, "yoh yavrum senin halınge acıdım da" dimiş.Dimiş ya, avrat ıcıh daha gouşuncu hemen silkinip giri bir it olmuş. "Hırrr!" dimiş. "Seni de yiyecaam." dimiş. "Aha dişlerimi bileğilemeye gidiyom hazır ol geliyom" dimiş.

Gız o zamanaca ifrit çıhıncıh nasıl iddiyse gızda çıhmış düşmüş köyününg yoluna gaçmaya başlamış. O dişini bileğileyim ne idiyim diyenece gız ipiy yol almış. Bi de gelse bahsaki gız yoh. Annamış giddiğini, düşmüş gızıng pişine. Gız gaça gaça bir kevrana yitişmiş. Etmeng gurbanıngız oluyum. Benim gocam ifrit beni yiyecek geliyo beni sahlang gurtarıng dimiş. Kevrancılar bu gızı sahlamışlar. ifrit bunnarıng arhalarından gopa gopa yitişmiş. Dimiş ki: "Şurdan hiç bir gadın geçdi mi?" dimiş. Kevrancılar da yoh dimişler, görmedik dimişler. şo tarafa bi giden varıdı dimişler. Başka bi yol göstermişler. O tarafa gideken bu kevrancılar bu gızı almışlar gelmişler. Gız kevrancı başınıng biriynen evlenmiş. Gız ifridden gurtulmuş. Yimiş içmiş has muradına geçmişler. Onnar irmiş muradına biz de irelim muradımıza.

Rahime KULA

10. KELOOLAN (2)

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş. Çoh söylemesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir padişah varımış. Bu padişahıng üç dene gızı varımış. Bi de Keloolanınan anası varımış. Keloolan çoh fihareyimiş. Aşamaca gider ıcıh odun toplar satarımış, anasıyınan geçinirlerimiş. Bir gün gitmiş gene odun kesmiş geliyomuş. Geleken bahsa ki bir kedi eniğini çocuhlar öldürüyo. "Çocuhlar" dimiş, "onu öldürmeyin de aha size para viriyim de onu banga viring" dimiş. Çocuhlar "getir" dimişler. On guruş, yirmi guruş virmiş çocuhlarıng eline, kedining eniğini almış eve gelmiş. Gelmiş anasına." Anası hani ekmek keloolan ne aldıng ne itding?". "Ana "dimiş. "Şu kediyi öldürüyorlardı, çocuhlar da onu aldım da geldim böönkü parayınan" dimiş.

Anası ıcıh gızmış nöörmüş. "Babalar yi, ağılar yi, niye virding parayı kediyi nöörecaadik, ne yidireciyidik "dimiş. "Neyse ana" dimiş. "Kedi fareleri dutar yir bize yük olmaz" dimiş.

Ertesi gün olmuş keloolan gene gitmiş gene ıcıh odun toplamış satmış. Beş on guruş para almış geliyomuş. Bahsa ki bi de çocuhlar bi it eniğini öldürüyollar. Çocuhlar "onu öldürmengde aha şu on guruşu size viriyim de onu banga viring" dimiş. "Vir" dimişler. O günkü parayı da onnara virmiş iting eniğini almış getirmiş.

Gine böyle anası gızmış. "İşde ekmek yoh da, aş yoh da bu iting eniği ne yiyecek de bunu getirding de" diyi gızmış keloolana. Ana dimiş, "o da gapılardan şondan bundan bulur" yir. "Bize zararı olmaz" dimiş. iti de gomuş gahpıya. Örtesi gün gine gitmiş, gine böyle odun gırmış mırmış, getirmiş satmış, on guruş almış ekmek parası. Gelekene bahsaki çocuhlar biseerde bi yılan öldürüyo.

"Çocuhlar o yılan eniğini öldürmengde aha size para viriyim de onu banga viring" dimiş. Yılanıng eniğini de almış getirmiş. Getirmiş, eskiden evlering tahası olurdu, o tahıya yılanıng eniğini goyurmuş.

Anası gızmış gine ağlamış, söylemiş. "Vay yılan bizimi sohacah. Bu yılan gelirmiydi bunu niye getirding?" diyi gızmış.

Ana dimiş bize hiç zararı olmaz dimiş. O şorda toprah yalar oturur dimiş bize hiç zararı olmaz dimiş. Aradan zaman geçmiş, o arada yılan da büyümüş. Bir gün bahaken nöörürken bu yılan dile gelmiş, Allah tarafından; "Dimiş ki insanoolu dimiş. Sen beni gurtardıng çocuhların elinden" dimiş. "Ben de sanga bir iyilik idiyim" dimiş.

"İşde benim felanca dağın ardında babam var beni sen götür, oruya ben seni dünya malına fark iderim" dimiş.Yılan keloolanıng öğüne düşmüş. Dimiş ki: "Ben sürüne sürüne giderim. Ben niriye gidersem sen arhamsıra gel" dimiş. Bu keloolan, yılan sürünerek niriye gitdiyse peşinden gitmiş. Bi dağın ardına varmışlar ki goca bir gaya. Oraya varırken yılan dimiş ki: "Bah" dimiş, "sen oruya varıncıh ora yılannar melmeketi, alayı sanga hücum ede"r dimiş, "gorhar" dimiş. "Ben onlara söylerim hepisi giri yirine yatar. Sen gorhma" dimiş, "hiç seslenme" dimiş. "Tamam" dimiş.

Bi de varmışlar bir gayanıng dibine bir depik vurmuşlar. Ordan bi gapı açılmış, girmişler keloolan da girseki her taraf yılan, üst tarafı adam, alt tarafı yılanıng babasıymış oturuyor şorda. Yılannar hep keloolana hüllemişler. O arada keloolannan gelen yılan ne didiyse hepsi yirine yatmışlar.

Bi de oruya varmış o güccük yılan eniği babasıynan sarım gürüm olmuşlar.

O arada o yılan keloolana dimiş ki: "Şimdi babam benim oolumu gurtardıng dile benden ne dilerseng?" dir. "Sen sağlığını diledikden sona, diliyıng altındaki bahır mühürü dilerim de. O mühürü aldıhdan sona felan suyun başına var, orda abdest al iki rekat namaz gıl, mühürü yala, gırh arab gelir. Onnardan ne isterseng yaparlar, hiç gorhma" dimiş. "Bu mühürü kullan" dimiş. Tamam dimiş.

Ordan bi de varmışlar. O yılanıng babası işde dimiş ki: "dile dileğini insanoolu" dimiş. "Ben yavruma gırh senedir hasretim" dimiş. "Sen bunu gurtarmışsıng sen de benden ne dilerseng dile" dimiş. " Sağlığını dilerim" dimiş. "Sağlığımdan sanga fayda yoh sen dile dileğini." "Diliyin altındaki pahır mühürüngü dilerim" dimiş. "Güç buyurdung ya aha mühürüm" dimiş. "Al bunu" dimişler, o yılan bunu ordan çıharmış.

Düşmüş yola keloolan bir eşmenin başına gelmiş, bir abdest almış orda iki rekat namaz gılmış. Mühürü yalamış, gırh dene arab gelmiş yanına dile dilediğini keloolan dimişler. Ni istiyosung dimişler. Dimiş ki ben eve varmadan dimiş, benim

evimde ekmek yoh, her şiyim evim barhım yiyecek içecek tamam olacah dimiş. Tamam dimişler.

Bi de keloolan arhadan varmış eve varsa ki ne bahang dünyada yılanın ödü, guşung südü hazırlanmış ev barh düzeltilmiş. Araplar herşeyi tamamlamış.

Bi de ha, ana dimiş, "işde yılanı getirdiğime gızıyodung, bunnar hep yılanıng hünerleri" dimiş. Eh yimişler içmişler, zabah olmuş, kahmış keloolan, "ana dimiş, padişaang güccük gızına banga düğür git" dimiş. "Git oolum dimiş, sen bi keloolansın padişah sanga gız virir mi, virmez. Sen padişaang nası gızını alıng?". "Sen git ana "dimiş. "Tamam" dimiş anası.

Padişaang evinde bir düğür sandellesi varımış gelenler oruya otururmuş, padişah da düğür geldiklerini bilirmiş.

Bi de bu varmış düğür sandellesine oturmuş. Oturuncuh gızlar keloolanıng anası bize düğür geldi diyi gülüşmüşler. Bi de padişah gelmiş. "Söyle" dimiş, "neyise isdeğin" diyinci: " Padişaam" dimiş." Allahıng emriynen, Peygambering gavliyinen güccük gızınga düğür geldim" dimiş. Kellolan için dimiş. Padişah dimiş ki üç şartım var bunnarı yaparsa virdim gızımı dimiş."Tamam" söyle dimiş." Eşde şu zindanın ağzındaki daşı galdırır, şoruya atarsa, gonağımıng garşısına da aynı benim gonağımıng iki misli bi gonah zabahaca yaparsa. Ondan sona bi cansız araba, gendi gonağının öğünden benim gonağa, benim gonağın öğünden onun gonağının öğün zabahleyin varır gelirse gızımı virdim, yohsa virmem" dimiş.

"Tamam" dimiş keloolanıng anası gahmış gelmiş. "Ya dimiş, dimedim mi?" dimiş," keloolum padişah sanga gız virir mi?" Böyle böyle bunnarı yaparsa viririm diyo dimiş." Ondan golay ne var ana dimiş, zabanan aldım onu" dimiş.

Gine bir abdest alıp iki rikat namaz gılmış yalamış mühürü. Gırh dene arap gelmiş garşısına. Dimiş ki: "Şo zindanın ağzındaki daşı alıp şoruya atacağınız. Bir gonah yapdıracağınız bana, padişaan gonağının iki misli olacah" dimiş. "Bi cansız arabada dimiş onun gapısının öğünden benim gapının öğüne benim gapının öğünden onun gapısının öğüne varıp gelecek" dimiş. Tamam dimişler araplar.

Zabaca bunga bir gonah yapmışlar, bir gonah yapmışlar ki, padişaang gonağını garartılamış. Bi de bahsalar ki zabahleyin padişaang gonağının öğünde bi gonah, bi cansız araba gidip geliyo, padişah uyanmış, "bu gonah niye garannıh havamı bulanıh bi bahıng" dimiş.

Çıhıp bahmışlar, "aman padişaam" dimişler. "Keloolan bi gonah yapdırmış, bizim gonağımızın iki misli arada da bir cansız araba gidip geliyo". Zindanıng azındaki o gırh batmannıh daşı da galdırmış atmışlar şoruya.

Padişah oo tamam öyleyse dimiş. Gelmişler gücüük gızı almışlar, gırh gün gırh gice düğün itmişler. Güçcük gızı keloolana virmişler. Kel oolan almış gitmiş padişaang gızını.

Bide padişaang gapısında çalışan bir gavır varımış. Keloolanıng ne iddiğini annamış. Gıza göz goymuş, alırım bu gızı dimiş. Bu keloolan gızı dünya muradına irdiriyormuş. Gendi de av avlıyomuş.

Bi de o gavır Ishak bir dakım inci almış bunung gapının öğünden gelip gelip geçiyomuş. Geçerken de "inci satıyom, boncuk satıyom bir pahır mühüre satıyom" diyi bağırıyormuş. Gız gelmiş, sormuş bunnarı "neye viryong?" dimiş. Gavır da: "Bir pahır mühüre viriyom "dimiş. İyi yarın alırım dimiş.

Bi de geri keloolan avdan gelmiş, oturmuşlar durmuşlar, gız yavlarmış. ille "şu pahır mühürüngü banga vir "dimiş." ille bu pahır mühürü banga vir". Keloolan yoh-moh didiyse de gızı gıramamış mühürü virmiş. Bi de zabahleyin bahsaki o gavır Ishak gelip gelip gidiyo. incik boncuk satarım diyo. Bi de gız çıhmış, gopa gopa varmış. ne gadar inci boncuk varısa almış. O pahır mühürü virmiş. ishak gavır almış gitmiş mühürü. Keloolan avdan gelmiş, gız dimiş ki "böyle böyle mühürü virdim" dimiye galmamış. İshak gavır götürmüş mühürü, hemen iki rikat namaz gılmış mühürü yalamış. Araplar garşısına varmış. Araplara dimiş ki şu dimiş, "Keloolanın gonağını alıp içinde gızınan ben olacağım, yedi dengizing ortasına goyacağınız. Keloolanı da zindana atacağınız. O gırh batmannıh daşı da azına gapatacağınız" dimiş.

Araplar gitmişler, gonağı almışlar, gızınan gavırı içine goymuşlar, gonağıda yidi dengizin ortasına goymuşlar. Keloolanı da zindana atmışlar. O gırh batmannıh daşı da ağzına goymuşlar. Keloolannan anası gine eski haline dönmüşler. Anası kediyinen bi de o itinen galmış. Keloolan zabanan gahsa, bahsa ki ne avrad var ne gonah var, gendisi de zindanda.

Bi de o zamanaca, kediyinen it öyle düşünmeye başlamış. Keloolana zindanın deliğinden ekmek su veriyollarımış. Kedi dimiş ki ite, "gel dimiş ben gider bu mühürü gavırdan alırım" dimiş. Nasıl alacaan dimiş. Kedi ite dimiş ki "sen

yüzmesini biling beni sırtına al gonağa gadar götür, ben gider bi delikden girerim. Onun şarap küpü olur, gider şarap küpüne guyruğumu batırırım. Gelir guyruğumu gavırıng burnuna soharım. O pıskırır, pıskırıncı mühür düşer alır gaçarım" dimiş. "Getirir Keloolana viririk" dimiş.

Olur mu, olur. İtinen bu kedi gitmişler. it şindik bu kediyi omuzuna almış. Yüze yüze götürmüş, eving öğüne goymuş. Kedi bi de deliğin birinden girmiş. Hemen o şarap küpüne guyruğunu batırmış iyice. Gavırda gızınan yatıyomuş. Hemen götürmüş, guyruğunu burnuna sohmış. İshak nası bir pıskırdıysa mühür düşmüş. Möhürü kedi almış gaça gaça gapıya çıhmış, ite "hadi" dimiş, it dimiş ki "banga vir mühürü" dimiş. Kedi dimiş ki yoh dimiş. "Sen dimiş şindi giderken ayağından balıh malıh dutar onnan uğraşırken möhürü dengize düşürüng" dimiş. it "yoh" dimiş. "Öyleyse seni götürmem" dimiş. Öyle diyincik kedi mecbur galmış bu mühürü ite vermiş it bu mühürü almış dilinin altına, sırtına bindirmiş kediyi. Gelmişler, gelmişler, dengizing şöyle bi yuha yirine gelinci balıhlar iting ayana değmiş. it haf diyincik möhür düşmüş azından. Onu da bu topal balık yutmuş. Bi de çıhmışlar dışarı. Hadi bahalım möhür dimiş kedi. it de "böyle böyle oldu düşdü"dimiş.

"Dimedim miydi ben sanga" dimiş. ikisi de üzülmüşler.

Oruya yatmışlar, tam üç gün yatmışlar. O arada bir adam gelmiş. "Ulan" dimiş "şurda itinen kedi üç gündür aç dimiş yatıyollar neyse" dimiş. Adamlar balıh çıhardıyollarımış. "Şunnara acıh balıh atah da yisingler. Üç gündür aç yatıyollar" dimiş. Önglerine ıcıh şöyle bi şiy balıh atmışlar. O zamanaca kedi hemen balıhları yüzeken bozaken birinin garnından tırpadan möhür düşüş. Kedi nasıl aldıysa ite virmeden gaça gaça getirmiş. O zindanın deliğinden hemen keloolana virmiş. Su virmişler. Keloolan orda bir abdes almış iki rikat namaz gılmış, bi de möhürü yalamış. Gırh dene arap gelmiş garşısına dikilmiş. Dile dileğini dimişler. Kelooan dimiş ki şu" dengizing ortasındaki gonağı alacağınız, padişahın gonağının garşısına dikecangız. Gavırınan gızda içinde yataken gün çıhmadan getirecanız dimiş. Tamam dimişler, hemen gitmişler. Bi de zabanan ne bahang padişaang gonağının garşısına getirip dikmişler. Gavırınan gız daha yatıyo.

Hemen bide keloolan padişaha varmış. Gel padişaam şu gızıyın hünerlerine bah dimiş. Padişahı almış getirmiş, gelse bahsa ki ne bahang gız ishak gavırınan sarılmış yatıyolar. O zamana orda gızınan gavırı gıyım gıyım gıymışlar. Padişaang

ortanca gızını keloolana virmişler, kırkgün kırk gece düğün itmişler. Yimiş içmiş has muradına geçmişler.

Rahime KULA

11. EJDERHA

Bir varımış bir yoğumuş, Allahıng gulu çoğumuş çoh dimesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir adamıng bir oolu bir gızı varımış. ikisi de güccüklerimiş, üç-dört yaşlarındalarmış. Gız daha güccüğümüş. Yingi yitişip geliyomuş. Bi de o arada gız şimdi başlamış sinek bulup yimiye. Böcük bulup yimiye, tavuk cücük dirken gız gayri işi büyütmüş. Mal bulmuş mal yimiş. Dana bulmuş dana yimiş. Davar bilmiş davar yimiş. Adamları yimiye başlamış. Köyde ne gadar adam varsa alayını yimiş gız. Goca bi köy bitmiş. Gız bir ejderha olmuş. Bir gardaşı galmış, bi de gendi.

Bir gün dimiş ki: "gardaşım dimiş sıra sanga geldi, seni de yiyeceam" dimiş.

"İyi yi bacım" dimiş. "Amma ben gendime düzen viriyim, sen de şöyle bi dolaş gel de öyle yi" dimiş. "Tamam dimiş" gız. "Oolan bi gapıya gidiyim geliyim" diyerek dışarı çıhmış , gapıyı gızıng üstünden iyice zerzelemiş. Bi atları varımış, ata binmiş gaçmış. Gaçmış gaçmış hiç bilinmedik bir melmekete varmış yirleşmiş.

Bacısı olan Ejderha burdan gahıyım zerzeyi söküyüm, gapıyı açıyım diyenecek oolan gitmiş yirini bulmuş. Ejderha oolanı bulamamış. Dönmüş gelmiş, babasının bir odası varımış orada yatarımış. Ne bulursa yirimiş, tavuk, cücük, bör-böcek ne bulursa yir yatarımış. Goca ejderha olmuş.

Oolan da gitdiği melmekette büyümüş, evlenmiş, ev barh sahibi olmuş, çoluğu çocuğu olmuş. Gayri sona doğru yaşlanmış. Bir gün dimiş ki "Avrat dimiş, benim bir bacım varıdı. Böyle böyle güccükden yitişdi, bir köyü yidi ejderha oldu. Beni de yiyeceadı gaçdım. Aceba ne oldu ola babamıng odası, bir gidiyim de bir bahıyım" dimiş.

O arada gapısına bir aslan dutmuş bir gaplan dutmuş. Ben gidinci dimiş, "ocağa bi gazan süt goy" dimiş. "O süt daşıncı aslan gaplan sızlandımıydı ikisini de bırah" dimiş. Avrat tamam dimiş.

Bu oolanıng bir atı varımış, binmiş ata gitmiş gitmiş varmış babasınıng odasına ki köyde hiç bişiy galmamış, dikili daş bile galmamış. şu odanıng pecesinden "bir bahıyım aceba nicooldu ola" dimiş. Bi de pencereden bahsa ki ne bahang bir ejderha yatıyo içerde. O zamanaca hemen ejderha gopmuş. Vay gardaşım beni görmiye mi

gelding, nirden gelding nire gidiyong dirken atı hemen dutmuş. içeri çekmiş, gel gardaşım içeri otur dimiş. Gardaşı gelmiş oturmuş şoruya.

Ejderha dimiş ki: "Ben bi gapıya çıhıyım da geliyim gardaşım" dimiş. Gapıya gitmiş ya oolan şimdik ne düşünüyo acaba, nöreceaam nasıl gurtulacaam diyi onu düşünüyomuş.

Ejderha çıhmış gapıya, hemen atıng bir uyluğunu sormuş. Giri gelmiş, "vah gardaşım" dimiş, "üç gıçlı atınan nası gelding" dimiş. Bacım dimiş, "işde seni görmek için geldim "dimiş.

Acıh daha oturmuş, bi daha gitmiş atıng bir uyluğunu da sormuş. "Vah gardaşım, gurban olduğum dimiş. iki gıçlı atınan nası gelding" dimiş. "Senin içni, seni görmening için geldim bacım" dimiş.

Acıh durmuş bi daha çıhmış tek gıçını daha yimiş, giri içeri girmiş. "Gardaşım bitek gıçlı atınan nası gelding" dimiş. "Bacım" dimiş "sening için" dimiş, "sekdeleyi sekdeleyi geldim" dimiş.

Acık daha durmuş bi daha dışarı çıhmış atıng tek gıçını da yimiş, içeri gelmiş. "Gurban olduğum gardaşım hiç gıçsız atınan nası gelding beni görmiye" dimiş. "Bacım dimiş sening için sürünü sürünü geldim" dimiş.

Öyle diyinci gapıya çıhmış atıng tüm gödesini de yimiş içeri gelmiş. "Gardaşım gurban olduğum" dimiş. "Gusura bahma şimdi seni de yiyeceam" dimiş. Öyle diyinci dimiş ki oolan, "bacım" dimiş, "bacı-gardaşıh" dimiş, "beni ha öyle eziyetinen yime de sen şu peceden ağzıngı aç, ben de peceden ağzınga düşüyüm beni de yut" dimiş. "Hadi gardaşım öyleyse ben ağzımı açıyım sen dü"ş dimiş.

Bi de oolan gapıyı iyice bağlamış. Dama çıhmış, damda bir loo daşı varımış, o daşı almış, "aç ağzıngı bacım varıyom" dimiş. O ordan açıncı ağzını, hemen daşı bırahmış ordan gaç babam gaç, gaç babam gaç.

O zamanaca aslanınan gaplan orda sızanmışlar. Hemen avrat aslanınan gaplanı bırahmış ordan. Bi de bu buyandan ağzımdaki daşı çıharıyım, gapıyı gırıyım, arhasından yitişiyim diyenece oolan yolu yarı itmiş.

Bi de aslanınan gaplan oolana garşı gelmiş. Bu yandan da ejderha arhasından varmış. Oolan ikisinin ortasında galmış. Oolan dimiş ki: "Aslan dut gaplan yırt" dimiş. Aslan dutmuş gaplan da yırtmış. Öylece oolan gurtulmuş.

Evine garısının yanına gelmiş. Yimiş içmiş mıradına irmiş. Onnar irmiş muradına, biz çıhalım kerevetine.

Rahime KULA

12. ŞAHMARAN PADİŞAHI'NIN OOLU

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş, çoh söylemesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir padişah varımış. Bir de fahır bir adam yaşarımış. Bu fahır adamıng bir gızı varımış, dünya gözeliymiş. Padişaangda bir oolu bir gızı varımış.

Bu gız büyümüş, delaanni olmuş. Bir gün şöyle pencereden açsa bahsa ki bi gar yağmış bim biyaz. Üsdüne de bi damla gan düşmüş ki gıpgırmızı.

Bi de o arada, bi cazı garı gidiyomuş, gız pencereden boynunu uzatmış. "Nene nene" dimiş, şo ganda dimiş "garıng üsdüne ne gözel yahışmış" dimiş.

Öyle diyinci cazı garı dimiş ki: "Vah yavrum dimiş işde şahmaran padişanıng oolunung biyazlığı gar gibi gırmızılı öyle gan gibi öyle gözel" dimiş.

Öyle diyincik bu gız bu oolanın gaybetine aşıh olmuş. Yanmış, dutuşmuş, sararmış solmuş. Anasınıng babasınıng da bi tek bi gızıymış. Anası babası şindi merah itmişler."Allahım bu gız niye böyle sararıp soluyo. Niye böyle zayıflıyo. Gızım derding ne, niye böyle oluyong". "Yoh hiş bişiy yoh". Eng sonunda bir anası dimişi ki: "Şu gızıng dimiş arhadaşlarını toplayım da, derdini onnara sorduruyum banga derdini söylemiyo" dimiş.

Gızıng ne gadar arhadaşı varısa, alayını davet itmiş, ben dimiş "bir yire gidiyom. Siz oturung işde gülün oynang. Gızıng arhadaşlarına bu gızıng derdi ne ise bi sorung" diyi tembih itmiş. "Ne dirse geling banga söyleng" dimiş. "Olur" dimiş gızlar da. Bu gızıng arhadaşları birikmişler, oynamışlar gülmüşler. Bu gızı da sormuşlar. "Sen kimi seviyong?", biri dimiş ki: "Ben felancayı seviyom, "biri dimiş ki: "Ben filancayı seviyom. Sen kimi seviyong" dimişler.

Dimiş ki: "Gızlar, ben de şahmaran Padişaanıng oolunu seviyom. Onga aşıh oldum" dimiş. "Gendini de hiç görmüyom" dimiş. Gızlar yimişler içmişler geçmiş gomuş gitmişler.

Bi de gızın anası varmış. Onnara sormuş. "Ne dedi gızım söyleying" dimiş, neyimiş dimiş. Dimişler ki "gızıng şahmaran Padişanıng ooluna aşıh olmuş, derdi oyumuş" dimişler. "Gızıng onu isdiyo" dimişler.

Bi de neyse gızıng anası, babasına dimiş ki "böyle böyle" dimiş. "Gız şahmaran padişanıng ooluna aşıh olmuş nööreciyik bu gızı" dimiş. Gızıng babası "dur" dimiş. Şahmaran padişanıng ooluna bi mektup yazmış. "Böyle böyle gel. Dünya gözeli gızım var. Sanga aşıh olmuş seni isdiyo". Şahmaran padişanıng oolu mektubu almış ohumuş. O bir fihare, o bir şahmaran padişaang oolu. Oolan da bi mekdub yazmış. İçine de bir mendil goymuş. "Gızıng" dimiş "şu mendili ağlayı ağlayı çürütse. Gözününg yaşıyınan gine almam gızıngı" dimiş.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Bi de mekdub giri gelmiş. Adam ohusa ki "böyle böyle". "Gızım" dimiş bah almıyo seni bu adam dimiş. Mektuba da böyle yazmış dimiş. Gız mendili almış goynuna gomuş. Gine aynı devam idiyomuş. Ağlıyo yanıyo kötüleniyomuş. Babasıyınan anası nööreciyik, nasıl ideciyik dimişler. Bi mektub daha yazıyım dimiş babası. Bi mektip daha yazmış salmış. Bu sefer oolan mektubun içine bir gırmızı altın goymuş salmış. "Gızıng dimiş ağlayı ağlayı şu altın gibi sararsa solsa ben sening gızıngı almam" dimiş. Gine gıza mektubu götürmüşler. "Bah dimişler sen boşa yanma. şahmaran padişanıng oolu böyle böyle" diyo. Gel bundan vaz geç dimişler. Gız o altını da almış gomuş, gine ağlamıya yanmıya devam itmiş.

Babası dimiş ki "dur, son olarah bi mektub daha yazıyım" dimiş. "Bu seferde yoh dirse bi daha yazmayım" dimiş. Bi mekdub daha yazmış salmış. şahmaran padişanıng ooluna.

Bu seferde şahmaram padişanıng oolu mektubung içine bir pıçah gomuş. Dimiş ki gızıng ağlayı ağlayı şu pıçahla gendini öldürse gene gızıng almam dimiş.

Getirmişler gıza bu mektubunan pıçağı da göstermişler. Gız pıçağı da almış sohmuş goynuna ağlamıya yanmıya devam itmiş.

Babası dimiş ki "bu dimiş dayanılır gibi deal" dimiş. Ben bunu dimiş "bi sandıh yapdırıyım dimiş içine yiyecani içecani de goyah, felan yirdeki dengize götürüyüm atıyım bu gızı, dayanamıyom gayrı" dimiş.

O dengizing yanında da bu şahmaran padişanıng oolunung bacısı varımış. Oolan bacısını üç senede bir görmiye giderimiş.

Bu adam bu gıza bi sandıh yapdırmış. İçine yiyeceani içeceani giyeceani gomuş götürmüş.

Bunu dengizing gıyısından içine bırahmışlar, gözümüz bari görmesing dimiş anası babası.

Bi de şahmaran padişanıng oolu da bacısını görmüye gitmiş. İnişdesi de o dengizlering bekçisiymiş. Oolan dengizing gıyısında enişdesiynen geziyomuş. "İnişde" dimiş "şordan bi garaltı geliyo ya "dimiş. "Malısa sening canısa benim "dimiş.

Bi de beklemişler beklemişler. Gele gele gelmiş bir sandıh. Bi sandıh gelinci, ooo sandıhmıymış dimişler almışlar sandığı bahçening bir köşesine atmışlar.

Bi de gel olmuş git olmuş. şahmaran padişanıng oolu bacısını görmüş gitmiş. İnişdesi dimiş ki, "avrat dimiş garısına, şu sandığı getirdik. Atdıh içinde ne var ne yoh hiç bahmadıh bi bahah" dimiş. Bi de sandığı açmışlar bahmışlar ki ne bahang için de bi dünya gözeli gız. Sararmış solmuş, ayvalardan renk almış. Çıhatmışlar gızı eve götürmüşler. Eve varıncı evden sormuşlar. Yavrum senin derding neyidi de sen böyle sarardıng diyinci; gız dimişki, "ben" dimiş, "şahmaran padişanıng ooluna

böyle böyle aşıh oldum. Onu da babam mektub yazdı saldı. şahmaran padişanıng oolu da beni almadı almam" didi. "Babam anam da benim bu halime dayanamadı. Dengize bari atah" didiler." Bu sandığa goyup beni buruya attılar" dimiş.

Öyle diyinci bu eving hanımı dimiş ki "gel" dimiş. "O benim gardaşım" dimiş. Beni üç senede bir görmiye gelir dimiş. "Günneri yahlaşdı" dimiş. "Sen burda dur, dur" bahalım dimiş.

Gızı almışlar içeri, gız oolanı beklemiye başlamış. Gelecek beni alacak diyi. Bi de zaman gelmiş üç sene geçmiş. Mücdeci gelmiş ki eving hanımına "gardaşıng geliyo" diyi. "Çıhıng bahıng dimiş gardaşım ne giymiş?" dimiş. Bahsalar ki siyah bir elbise giymiş geliyo. Hemen gahmış gıza da siyah elbiseler giydirmiş. "Gardaşım geleken garşı çıh" dimiş.

Bi de bu gız sahmaran padişanıng ooluna garşı çıhmış. Elindekileri almış. Oturmuşlar, yimişler içmişler, avradıng gardaşı her geldiğinde üç gün beş gün dururşa bu sefer on gün durmuş gitmiş giri.

Aradan altay-bisene geçinci gine bir mücdeci gelmiş ki "bacısına, gardaşıng geliyo" dimişler. Bacısı dimiş ki "çıhıng bahın gardaşım ne giymiş?" dimiş. Çıhsalar bahsalar ki gardaşı yişiller giymiş. Hemen bu gıza da aynı yişiller giydirmiş guşatmış "hadi garşı çıh, gardaşımın elinde ne varsa al" dimiş.

Gız çıhmış oolanı garşılamış. Elindekileri almış içeri girmişler. Bu sefer oolan on gün yirine yirmigün durmuş.

Ondan sona gine aradan altay geçinci gine mücdeci gelmiş gardaşıng geliyo diyi. "Aman çıhıng bahıng" dimiş. "Gardaşım ne giymiş?" bu sefer bahmışlar allar giymiş. Gıza da aynı giydirmiş guşatmış. Gine gız garşı çıhmış elindekileri almışlar. İçeri oturmuşlar.

Şahmaran padişanıng gızı, bu gızı tenha bir oduya çekmiş. Dimiş ki "şindi ben senden su isderim. Sen suyu şo kaseyinen getir. Ben suya elimi uzatmadan sen kaseyi bırak kase gırıssıng" dimiş. "Gırılıncı ben sanga gızarım ki dimiş, vay bu benim babamıng ladigeriydi. İşde gaç senedir ben sahlıyodum da, sen niye gırdıng diyin sanga gızarım" dimiş. "Ear gardaşımıng sen de göğnü varısa" dir ki "bacım gırılan kase olsung, babayıng ladigerinden ben sanga ne isdiyorsang getiriyim dirse bilki sanga göğnü var" dimiş. Yoğusa yoh dimiş. Tamam dimişler.

Oturmuşlar durmuşlar. Yimekler gurulmuş. Bu avrat gızdan bi su isdemiş gız da o kaseyi almış suyu getirmiş. Avrat elini uzatmadan kaseyi nası bırahdıyısa kase sufranıng üzerine gırılmış.

O zamanaca avrat gızmıya başlamış. Vay o benim babamıng ladigeriydi, gaç senedir sahlıyodum sen niye gırdıng.

Bi de oolan doğrulmuş dimiş. "Bacı "dimiş ne var gırılan kase olsung. "Ben sanga ne isdiyosang babayıng ladigerinden getiririm. Gızma" dimiş. "Tamam" dimiş gız.

Yimekler yinmiş, çaylar içilmiş. şimdi oolanıng iyiden gıza göğnü düşmüş. Dimiş ki bacı dimiş. "Ben şo oduya gidiyim yatıyım da, şu gız gelsingde acıh benim sineğimi kovalasıng" dimiş. Olur gardaşım dimiş, "sen git yat da, ben onu salarım dimiş". Bi de oolan gitmiş yatmış. Avrat dimiş ki "hadi dimiş isdiyo seni" dimiş.

Gız o zamanaca oolanıng daha önce saldığı mendili, altını, pıçağı sahlıyomuş. Varmış şöyle gapıdan dingelmiş.

Oolan dimiş ki, "gel gız demiş sineğimi govala ne dingeliyong" dimiş.

Gız mendili çıharmış atmış. "Ağlayı ağlayı şu mendili çürütseng yanınga varmam" dimiş. O zamanca oolan acıh durmuş-murmuş, "gel gız şu sineğimi govala" dimiş. Bu sefer de gız gırmızı altını çıharmış atmış. "Ağlayı ağlayı şu altın gibi sararsang solsang varmam yanga" dimiş. Oolan o zamanaca annamış. Acıh daha durmuş. "Gel gız şu sineğimi govala" dimiş. Gız pıçağı da çıharıp ataken hemen oolan gahmış gelmiş gızıng bileğinden dutmuş, gızı almış içeri. "Bilemedim sening böyle olduğunu" dimiş. Gızınan orda Allahıng emriynen evlenmişler. Yimişler içmişler has muradlarına geçmişler. Onnar irmiş muradına biz çıhalım kerevetine.

Rahime KULA

13. YİDİ BAŞLI DEV

Bir varımış bi yoğumuş, Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş, çoh söylemesi ğayet günahımiş.

Bir melmekette bir adam yaşarımış, bir oolu bi gızı varımış. Oolannan gız ohula giderlermiş. Orda da bir yidi başlı dev varımış böyle sevdiği gızları çalar götürürmüş. Oolannan gız mekdebe giderlermiş. Bir gün oolan ordaki gızlarınan pıngara su içmiye gelmişler. Bi de gelinci gız gözelimiş. Bi yidi başlı dev gelmiş. Gızı nasıl aldıysa geçmiş gomuş gitmiş.

Onnar o gün aramış yoh, bu gün aramış yoh,aramışlar deli olmuşlar bulamamışlar ana baba. Oolan ohula gider gelirimiş gidip gelirken o gızlar görmüşler söylememişler gorhusundan gızı yedi başlı deving götürdüğünü. Oolan o gızlarınan niye doğüşdüyse,döğüşmüş. Döğüşüncü demişler ki "git lan pis" demişler. "Bize mi gücüng yitiyo bacıngı yidi başlı dev götürdü. Onga gücüng yiteydi" dimişler. Öyle diyinci oolan hemen ordan gopa gopa eve gelmiş anasına dimiş ki "böyle böyle bacımı yidi başlı dev götürmüş. Bin gideceam bacımı bulacaam. O zamanaca anası babası etme "gitme" oolum dimişler yalvarmışlar. "Gayri o gitti ya yidi başlı dev seni de yir, sanga virmez virmez didilerse de baş" idememişler. Oolan ille banga bir haftalıh ekmek goyung ben gidiyim bacımı bulacaam dimiş.

Anası bunga bir haftalıh azzıh gomuş oolan çıhmış yola gideken gideken bir ormana raslamış. Oruya bir çalınıng dibine yatmış uyumuş. Uyuyuncuh rüyasında dimişler ki "bu çalı" dimişler, "peygamber efendimizing hanımı döküldü nöördü, bu çalı bu ganıng üsdünde çıhdı bundan bi şıvga diynek keserde elinge alırsang kılıç gibi kime vurursang keser öldürür" dimişler.

Öyle diyince oolan uyanmış hemen ordan çalıdan bir diynek eline geçmiş gitmiş.

Githa git githa git gitseki bi dağın başında bir ev, deving eviyimiş.Oruya varmış bi de varsa ki bacısı yalıngız evde dev gitmiş gezmiye. "Aman" dimiş "bacım gardaşım gurban oluyum buraya nirelerden gelding dev gelir de seni yir, etme gitme görünmeden git" dediyse de "yoh" dimiş.

"Dev" dimiş "gelince nirde yatar?" dimiş. "İşde şorda sandığın dibinde şo köşede yatar" dimiş. "Beni o sandığın içine sahla" dimiş oolan, "üsdümü ört" dimiş.

Şimdi bilir kohungu alır ne didiyse de, oolan haber anamamış. "Beni buruya sahla" dimiş. Oolan o sandığın içine girmiş. Bacısı bunung üsdünü örtmüş. Bi de dev gelmiş. Gümül gümül içeri girmiş.

" Fatmacıh" dimiş. "Ne diyong?" dimiş. "İnsanoğlu kohuyo dimiş. "İnsanoğlu buraya gelir mi?" dimiş, "kimse yoh" dimiş. Gine bir kohulamış. "Fatmacıh insan oolu kohuyo" dimiş.

"Get" dimiş "buraya kim gelir" dimiş." Dağaan ardına gelen olur mu hiç kimse gelmez" dimiş "yat yanığa "dimiş. Dev sandığın dibine yatmış hohur hohur uyhuya dalıncı,hemen oolan ordan usulca çıhmış. O kesdigi şıvgaynan nası bir vurduysa deve gafasını kesmiş atmış. O şıvga gılıç olurmuş. O zamanaca dev dimiş ki "bi daha vur insan oolu" dimiş. "Yooh dimiş ben anamdan bi defa doğdum" dimiş.Dev orda ölmüş. Bi de bacısına "hadi bahalım" dimiş. "Topla ötengi beringi" dimiş. "Götüreceam seni" dimiş. Bacısı her şiyini almış düşmüşler yola ya bütün gıyıya köşeye memleketlere yayılmış ki, bir babayiğit geldi yidi başlı devi kesti bacısını aldı gitti diyi. Bi de yola çıhmış yolda geleken bahsa ki yolda bir ormanlıhda bir adam babayiğit bir adam meşeleri goca goca meşeleri söküp söküp atıyo yanına varmış. "Selamünaleyküm". "Aleykümselam. "Arhadaş bu ne yiğitlik bunnarı nası söküp atıyong". "Aaah arhadaş" dimiş. "Yiğit olsamda şu yedi başlı devi öldüren gadar mı yiğidim. O gadar yiğit olamam" dimiş.

Öyle diyinci oolan dimiş ki "yedi başlı devi öldüren benim. Banga arhadaş olung mu?" dimiş, "olurum "dimiş. "İşde cuma günü gelaceam bekle beni", "tamam".

Ordan acıh beriye gelmiş gelse bahsa ki ne bahang bi denesi goca goca adam bili gibi demirleri yağlayıp yağlayıp tek barnaanda köteliyo, yanına varmış "Selamünaleyküm", "Aleykümselam". "Arhadaş bu ne yiğitlik bunnara nası gücüng yitiyo da atıyong?". "Aaah arhadaş" dimiş. "Her ne gadar yiğit olsam da şu yidi başlı devi öldüren gadar yiğit olamam" dimiş. "Ulan yidi başlı devi öldüren benim" dimiş. "Banga arhadaş olung mu?" dimiş. "Olurum" dimiş. "İşde cuma günü gelaceam bekle beni" dimiş. "Tamam". Ordan da gitmişler acık daha ileri varıncı varsalar ki bir adam goca dearmen daşlarını serçe barnaanda galdırıp galdırıp köteliyor diyor. "Selamünaleyküm". "Aleykümselam". "Arhadaş bu ne babayiğitlik, nası bu daşları köteliyong" diyor. "Aaah arhadaş" dimiş. "Her ne gadar babayigit

ossamda yidi başlı devi öldüren gadar olammam" dimiş. "Ulan yedi başlı devi öldüren benim" dimiş. "Banga arhadaş olung mu?" dimiş. "Olurum" dimiş. "Tamam". "İşde cuma günü geleceam gözle" dimiş.

Ordan gelmiş gızı almış getirmiş "aha ana" dimiş "gızıngı aldım geldim. Devi de öldürdüm" dimiş. "Ben giri gideceam banga bir haftalıh ekmek hazırla azzıh goy" dimiş. "Etme oolum gitme oolum seni gine dev yir", şu olur bu olur didiyse de imkan yok. Oolan "gideceam" dimiş "sen banga bir haftalıh azzıh goy" dimiş. Anası gine bunğa goymuş bir haftalıh azzıh

Oolan gitmiş.Gelmiş dearman daşı köteliyeni almış, ileri gelmiş. Demir köteliyeni almış, beri gelmiş meşe sökeni almış. "Hading bahalım arhadaşlar" dört arhadaş olmuşlar bunnar. Gideken de bir keklikden müklükden bulmuşlar bunnar vurmuşlar. Varmışlar o devi kesdiği gonağa oturmuşlar.

"Bah arhadaş" dimiş "dört arhadaş burda" dimiş. "Künde birimiz burda galacıyıh, üçümüz gideciyik dağdan daşdan av avlayıp gelip burda yaşıyacıyıh yiyip içip yatacıyıh" dimiş. "Tamam" dimişler. Öngden o meşe gopadanı evde gomuşlar hepisi de gahmışlar gitmişler. işde biz gelenece buraları gör pilav bişir biz gelir yirik. "Tamam" dimişler. Gitmişler bunnar aşamaca gine keklik ne vurmuşlar. Meşe goparan gahmış bu kekliği neyi bişirmiş,bi pilav bişirmiş kekliği üsdüne gomuş yatahları sermiş. Kendide kendi yatağının üsdüne uzanmış. "Şindi arhadaşlar gelir yirik "demiş.

Bi de gapılar açılmış tıhır tıhır tıhır bi kuru kafa gelmiş, "şordan açıh pilav vir" dimiş. Meşe gopadan gahmış bi tabağa gomuş virmiş. "Ben bunnan doymam ki" dimiş. Bu sefer oolan gorhmuş "hep yi" dimiş. Guru gafa hepisini yimiş geçmiş gomuş gitmiş.

Bi de arhadaşları gelmişler ya bu iyi gorhmuş. "Hani arhadaş nöördüng? getirdiğimizi bişirding mi nöördüng". "Bişirdim ya yoh". Arhadaşları bir meşe gopardana ne olduğunu söyledememişler.

Ertesi gün olmuş. Bu seferde demir köteliyen evde galmış. Oda kahmış getirdikleri kekliği guşu bişirmiş gurtarmış. Gine aynı bi pilav bişirmiş üsdüne goymuş. Yatahlarını itmiş her şiylerini hazır itmiş. Gendi gendine "hah" dimiş "o bunnarı yapamadıydı" dimiş. Gendi de yatağının üstüne şöyle varmış uzanmış.

Bi de duraken tıhır tıhır gapılar açılmış bi guru gafa gelmiş "şurdan acıh pilav vir" dimiş. Bu oolanda gahmış bi tabağa acıh pilav gomuş virmiş. Yimiş onu, "ben bunnan doymam ki" dimiş. Demir köteliyende "hep yi" dimiş. O da gorhmuş. Hepisini yimiş içmiş. Guru gafa geçmiş gomuş gitmiş.

Bi de arhadaşları gelmişler. "Hani arhadaş nöördün ne hazırladıng ne yiyeciyik?" "Yoh bişey bilmiyom yoh" dimiş. Neyse zabah olmuş. O değermen daşı köteliyene "böönde sen gal arhadaş" dimişler. Böön de o galmış. Getirdiklerini yolmuş hazırlamış bişirmiş pilav bişirmiş üsdüne gomuş gözel döşşeklerini nelerini hazır itmiş. Gendi gendine "hah" dimiş, "ben aha bişirdim onnar bişiremediydi" dimiş.Varmış şoruya yatmış.

Bi de yatıncıh gapılar açılmış tıhır tıhır guru gafa gelmiş. "Acık pilav vir" dimiş. Bu oolan da goymuş acıh tabağa goymuş virmiş. Guru gafa "ben bunnan doymam ki" dimiş. "Hep yi" dimiş. Guru gafa da hepisini yimiş içmiş geçmiş gomuş gitmiş.O da gorhmuş.

Arhadaşları gelmiş gine. Bunnarıng üçü de biliyo öteki arhadaşları bilmiyo. "Nooldu arhadaş etmeying söyleng neden gorhdunguz kim? kim yedi?" "yoh bilmiyoh zabah sening de başına gelir" demişler, yatmışlar. Zabah olmuş gahmışlar. Bilmiş bu oolan bu sefer bu oolan galıncı, gine pilavı neyi bişirmiş, getirdikleri guşları neyi hazırlamış döşşekleri itmiş. Her şiyileri hazır itmiş. O devi öldürdüğü gılıcını da eline almış,gapınıng ardına dingelmiş. Bi de gapılar açılmış guru gafa usul usul tıhır tıhır geliyomuş. Acıh pilav vir dimiye galmamış nası gılıcınan vurduysa oolan guru gafa tıhır tıhır tıhır, gaça gaça gitmiş. O deving ganı bir guyu olmuş varmış o guyuya düşmüş cumbadan.

Neyse oolan "dur" dimiş "ekmamizi yiyek de seni burdan çıhardırım" dimiş. Bi de arhadaşları gelmiş bahmış ki ne bahang hepsi bişmiş gurtarılmış duruyo hazır. "Geling arhadaşlar" dimiş. "Gorhdungunuz şu bi guru gafa mıydı, onung neyinden gorhdunguz?" dimiş. "Üç gündür bu gadar guşları neyi yidirdingiz" dimiş. "Geling ekmamizi yiyek de" dimiş "gidek ben onu çıhardırım" dimiş. Gorhmuşlar ekmeği yimişler ya.

Bir urgan almış "hading bahalım gidek" dimiş guyunun başına varmışlar. Şimdi önden gine meşe gopardanıng beline urganı bağlamış indirmiş. Icıh indirdikten sona "yanıyom" diyi çığırmış. Çıhatmışlar onu. Bu seferde demir köteliyeni

bağlamışlar indirmişler. O da aynı bağırmış çağırmış çıharmışlar. Daarmen daşı köteleyeni bağlamışlar indirmişler Oda "yanıyom" diye baarmış çaarmış onu da çıharmışlar.

Bu oolan beline bağlamış ipi dimiş ki: "Ben yanıyom didikçe indiring beni" dimiş. Oolan yanıyom didikçe indirmişler yanıyom didikçe indirmişler. inmiş ki bi yiring altında bi yanda gine dev yatıyormuş. Böyle gözelleri götürür yirimiş. Oolan o devi de orada öldürmüş. Bir odayı açsa bahsaki bir gözel bir gız, gergah işliyo elinde, dünya gözeli.

Bir odayı daha açmış öteki odaları açmış dört dene odayı açmış. Dördünde de dünya gözeli her biri bir iş görüyo.

O zamanaca dimiş ki: "Hading bahıyım sizi dünya yüzüne çıharacam" dimiş gızlara. Onlar dimişler ki: "Etme dev şöyle ider böyle ider" dimişler. "Devi de öldürdüm" dimiş.

Şimdi dört dene gızın en güçcüğü daha güzeli imiş. Eng büyüğü meşe gopadana "al arhadaş şu sening" demiş, onu çekmişler. Onun güçcüğünü "al arhadaş şu sening" dimiş demir köteliyene. Öbürünü "al arhadaş şu da sening dimiş" dearmen daşı köteliyene.

En güccüğü gendine gomuş. O da onnardan daha bi başga gözelmiş. Dimiş ki: "Gız gel" dimiş "sen çıh da ben öyle çıhıyım". "Şimdi beni çıhaddım mıydı seni burda gollar. Beni alıllar giderler" dimiş. Dimiş ya oolan "yoh" dimiş. Gızı da bağlamış bilindeng. "Alıng arhadaş şu da benim" dimiş. Bi de gızı dışarı çıhadıncıh bahsalar ki o üç arhadaş bu gız ötekilerden daha gözel. Gız çıharken oolana dimiş ki: "Sen banga inanmıyong beni götürürler ya" dimiş. "Bah" dimiş saçından iki tel virmiş. "Burda galdığında bu saçıng iki telini birbirine sürdüng müydü iki dene goç gelir biri gara biri biyaz. Gara goça bas, biyaz goça binerseng dünya yüzüne çıhang" dimiş. "Biyaz goça basar da garaya binerseng seni daha yedi gat yiring altına götürür" dimiş. "Tamam" dimiş.

Gızı çıharıncı arhadaşları "ooo!.." dimişler. "Gendine daha güzelini gomuş da bize bunnarı ayırmış". "Tamam onu çıharmıyah bunu da alah gidek" dimişler. O güccük gızı da almışlar bunnar gitmişler. Bi de oolan guyu da gözlüyo yoh gözlüyo yoh. En songu gızıng virdiği iki til saç ahlına düşmüş. O iki til saçı eline almış birbirine sürüncü iki dene goç gelmiş vuruşu vuruşu. Biri biyaz biri gara. Garaya

basıyım da biyaza biniyim dirken biyaza basmış garaya binmiş. Gara goç bunu yidi gat yiring altına indirmiş. Ordada bi dünya varımış. İnmiş ki oruya buruya bahmış. Bir zından gibi garanlıh bir odada bi garı oturuyo.

Oolan bu arada susasmış "nene" demiş "susaşdım" dimiş. "Banga acıh su vir" dimiş oolan. "Vah yavrım" dimiş. "Burda bu melmekette su yoh" dimiş "suyumuz" dimiş "gıt". "Suyung yolunda evran yatar" dimiş. "Künde bir adam verirler evran o adamı yiyenece millet su alır. Kimi alır kimi alamaz işde böyle yaşıyoh" dimiş. Nene şorda bi tabağa idrarını işemiş oolana al şunu iç diyi virmiş. Oolan içmemiş onu.

"Böönde sıra padişaang gızında" dimiş. "Padişaang gızını yiyenece millet ne alırsa alacah ondan sona alan alır, almıyan galıyo" demiş. Nene oolana evrening yirini göstermiş. "İşde şo çınarıng dibinde pıngar var" dimiş.

Oolan hemen gılıcını almış. O çınarıng dibine yatmış. O çınarıng da başına bi Zümruduanga guşu yuva yapmış. Hersene guşung çücüğünü bu evren yirimiş. Guş gine üç dört cücük cücüklemiş Padişaanğ gızını getirmişler şoruya.

Evran onu yiyecek millet suyunu alacaamış.Bide oolan bahmışki bir evran ağaca uzanmış cücukleri yiyecaamış Cücüklerde çırım çırım çığırışıyormuş.

O zamanaca oolan o ağacın altından hemen gahmış nasıl bir vurduysa evrana o gılıcının evranı öldürmüş cücüklerde gurtulmuş, padişaang gızı da gurtulmuş. Orda bekliyomuş. Hemen padişaang gızı elini şu beş barnanı da evranın ganına basmış oolanın yaarnısına elini basmış böyle. Oolan ordan geçmiş gitmiş.

Dellallar çırılmış. "İşde bir babayiğit geldi evranı öldürdü. Suyun yolu açıldı" diye, dellallar çırılmış.

Bi de o arada Zümrüdüanga guşu gelmiş, bahmış ki ağacın altında biri yatıyo. Ganatlarıynan oolana çarpacağa sırada cücükler, çırım çırım çırışmışlar. "Bizi bu gurtardı" dimişler. Guş "öyle mi?" dimiş dile gelmiş. "Bah insanoolu" dimiş. "Ben buruya yidi senedir cücüklerim. Bu evran cücüklerimi yir, banga bi dene cücük büyüttürmedi. Sen benim yavrularımı gurtardıng. Şindi bu günde sıra padişaang gızındaydı. Onu da gurtardıng, padişah seni çırtırır" dimiş. "Dile dileğini oolum" dir dimiş. "Dünya yüzüne çıhmah istiyorsang sen de di ki artmış batman etinen atmış batman su dilerim padişahım di" dimiş. "Ben seni dünya yüzüne çıhadacaam" dimiş. "Tamam "dimiş. Oolan ordan geçmiş gitmiş. O garının evine varmış.

Padişah bunu duymuş evranı öldüreni aramıya başlamış. Köyde ne gadar insan varısa gelsing geçsing eving öngünden diye dellal çıırtmış.

Herkes geçiyor. Padişaang gızı da bahıyormuş o diyomuş, "ben öldürdüm". Bu diyomuş "ben öldürdüm", gız diyomuş ki "yoh baba bunnar deal".

Dimişler ki köyde, "buruya gelmedik hiç adam galmadı ya. Şorda şo kör garının orda, bir babayiğit var. O gelmedi neyse" dimişler. Tekrar dellal çıırtılmış. "Köyde kimse galmıyacah gelecek gelmiyen olursa şu gadar cezası var" dinmiş.

Oolan bi de kahmış gelmiş. Gelmiş, ordan geçeken gız bahsaki o barnahlarının basdığı izi oolaning sırtında, aha baba bu oolan dimiş.

Hemen padişah bu oolanı yanına çıırmış, "gel oolum" dimiş. "Sen benim gızımı gurtardıng. Ne dileang varısa dile benden" dimiş."Sağlığını dilerim padişaam" dimiş. "Yoh" dimiş," sağlığımdan sanga fayda yoh" dimiş "dile benden ne dilerseng" dimiş. "Atmış batman etinen atmış batman su dilerim" dimiş. " Güç buyurdung ya oolum. Sen benim yavrımı gurtardıng, ben de sanga bunnarı yapacaam" dimiş.

Atmış batman et, atmış batman suyu oolan almış Zümrüdüanga guşuna getirmiş. Guş eti bi ganadına, suyu bi ganadına dahmış. Oolanı da ortasına bindirmiş. Hadi bahalım şimdi oolana guş dimiş ki: "Ben lah didikçe et, lıh didikçe su vir" dimiş. Oolan virmiş, o guyudan çıhmıya iki metre galıncıh eti bitmiş. Bitinci oolan şindi beni bu çıhatmaz diyi hemen bacaanın gaba yirinden acıh bi parça kesmiş, guşung azına virmiş. Guş insan etini bilmiş, eti yutmamış dilining altında dutmuş. Oolanı dünya yüzüne çıharmış.

"Hadi bahalım insanoolu "dimiş, "şöyle bi yürü de bahıyım" dimiş. " Oolan, sen git de ben öyle yürüyüm" dimiş. "Yoh sen yürü ben bi bahıyım da" dimiş. Oolan yürürken bahsaki ne bahang yimsiyo ıcıh gannar ahıyo.

"Hey insanoolu" dimiş guş. "Sen banga bu iyiliği yaptıng da ben şuncazıng için seni yolda mı goyacaadım da sen burangı kesding de banga virding" dimiş. "Gel buruya" dimiş. Dilining altından eti çıharmış oruya yamamış. Diliynen yalamış oolanıng bacağı iyi olmuş hadi git dimiş. Oolan o yannı guş o yannı gitmişler.

Oolan gelse ki arhadaşlarınıng birisi guyudan gendi için çıharttığı gızı alıyo düğün idiyo. Oolan bunu annamış, gızıng virdiği saçınıng tillerini gıza salmış.

Gız ordan dimiş ki: "Bütün millet cırıt oynıyacah" dimiş. "Kim birining başını keser de getirirse ben onga varacaam" dimiş. "Yosa bu düğün olmaz" dimiş.

Oolan bunu duymuş. Bir ata binmiş gılıcı da gine eline almış. O gıza düğün yapan arhadaşını cırıt oynarken aşşağı yuharı dirken nası vurduysa kafasını kesmiş atmış. Ondan sona gıza haber gitmiş. "Gız şimdi oldu" dimiş. Bu oolannan gıza yingiden düğün gurulmuş, gırk gün gırk gice düğün çalınmış, yimiş içmiş has muradına geçmiş.

Onnar irmiş muradına, biz de irelim muradımıza.

Rahime KULA

14.KELOOLAN (3)

Zamanın birinde bir adam varımış. Bu adamın bir bağı varımış, bağı da yedi sene meyve vermemiş. Adamın çocuğu da olmazmış.

Günlerden bir gün adam bağ billerken yanına bir adam gelip selam vermiş. Aksakallı pirivani bu adam hal hatır sorduktan sonra, "niye bağın meyve vermiyo?" diye sormuş.

Bağ sahibi de "valla bilmiyom, yedi senedir bağım da meyve vermiyo. Benim de çocuğum olmuyo" dimiş. Aksakallı adam cibinden çıkarıp bir elma vermiş. "Bu elmayı soyacaksın kabuğunu bağınga serpeceksin, elmayı da ikiye bölüp yarısını sen yarısını da avradın yiyecek. O zaman bağın meyve verecek, Allah da sana iki oğlan verecek oğlanın biri sana biri bana, yalnız ben gelene kadar adını koymayacaksın" demiş. Kaybolup gitmiş.

Adam elmayı getirmiş olanları karısına anlatmış. Sonra aksakallı adamın dediği gibi olmayı soyup kabuklarını bağa atmış. Elmanın yarısını kendi yarısını da karısına yedirmiş. Aradan dokuz ay dokuz gün deyince Allah adama bir oğlan çocuğu vermiş. Oğlan altı yedi yaşlarına damiş. Allah sonradan bir oğlan çocuğu daha vermiş. Bu oğlan da yetmiş büyümüş fakat isimleri yok. Büyük oğlanı evermiş ismi yok, ikinci çocuğunda ismi yok. Adamın karısı bir gün "Herif bu çocuklar böyle olmayacak. Bir goç kes bir mevlüt okutak şu çocuklara isim koyalım." diyor. Adam da "avrat ak sakallı bir adam gelecekti gelmedi. Bizim isim koymamızda olmaz" diyo. Kadın, "aksakallıyı ne zamana kadar bekliyeceğiz. Çocuklara isim koyalım" diyor.

Kadının ısrarı üzerine yemekler kuruluyor, komşular davet ediliyor. Yemekler yenip çocuklara isim konma sırasına gelince Aksakallı dede geliyolar. "Hah işte dede de geldi" diyorlar. Dede içeri girip selam verince durum anlatılıyor. "Çocuğu everdik, hala ismi yok" diyorlar. Dede büyüğün ismine Mehmet, küçüğün ismine de Ahmet diyorlar. Komşular dağılınca Aksakallı dede adama diyo ki "çocuğun birini bana verecektin. Öyle anlaşmıştık" diyo. Adam da "Allah bana verdi ben de sana veriyim" diyo.

Akşam olup da yatma zamanı gelince akasakllıya bir yatak seriyorlar. iki kardeş bir araya geliyo. Büyük kardeş Mehmet diyo ki: "Madem birimiz gideceğiz, her ne kadar ben evliysem de ben gideyim. Sen de evimizin üzerinde kal" diyo.

Böylece anlaşıyorlar. Büyük kardeş "bak kardeşim ben giderken kılıcımı yatağımın başucuna asarım. Kılıcımdan ne zaman üç damla kan damlarsa başım sıkışık demektir. Sen bana imdada yetiş" diyo.

Sabah olunca ağ sakallı dede ile büyük oğlan yola çıkıyorlar. Bir müddet gittikten sonra dedenin memleketine yaklaşıyorlar. Dede diyo ki: "oğlum sen burda bekle ben gidip eve bi çeki düzen vereyim. Tekrar seni karşılamaya geleyim" diyo. Oğlanı orada bırakıp dede evine gidiyo.

Oğlan orda beklerken bir kuru kafa ortaya çıkıyo. "Ey delikanlı o ihtiyar senin gibi ne delikanlılır yedi. Biz de senin gibiydik, vücudumuzu yedi bir kuru kafa kaldık" diyo." Oğlan ne yapayım" diyo. Kuru kafa "öyleyse sana bir akıl vereyim" diyo."Bu seni getiren ak sakallı adam pirivani değil, şeytanidir. şimdi eve gitti. Sana bir yemek hazırladı. Bir kazan da ateşin üzerine su koydu. Sana diyecek ki oğlum şu kazanın etrafını bir dolaş gel de yemeğimizi yiyelim diyecek. O zaman sen de ki sen önce bi dolaş da ben göreyim di, o anda elini de çabuk tutup ağ sakallıyı kazana at. Yoksa o seni atıp yiyecek" diyo. "Eğer ağ sakallıyı kazana atarsan sakalından üç tüy çek, cebinge koy. Filan dağın başında bir konak var" diyo. "Konağı açacaksın, açınca karşınga bir at bir tazı çıkar. Sağda at var solda tazı var. Atın önünde et, tazının önünde ot var" diyo. "Eti tazıya otu da ata vir, ikinci kapıya geçip ikinci kapıyı aç, o kapıyı açınca orada altınla gümüş kaynar" diyo. "Saçıyın bi tarafını altınla bir tarafını gümüşle yıka" diyo. "Böyle yaparsan dünya malına gargar olursun" deyip kuru kafa kayboluyor.

Şimdi gelelim ağ sahallı ihtiyara, oğlan eve varınca bi de bakıyo ki ağ sahallı dede gerçekten büyük bir kazan su koymuş altını yakmış su tüül tüül kaynıyo. Dede diyo ki: "Oğlum yorgunsun da ya şu kazanın etrafını bi dolaşta gel yemeğimizi yiyelim" diyo. Bunun üzerine oğlan dedeye ben yol iz bilmem. "Sen önden dolaş da ben de dolaşıyım" diyo. Dede kazanın etrafını dolaşırken oğlan elini çabuk tutuyo dedeyi kazana depiyo. Sakalından üç tüy yoluyo cebine koyo. Yola çıhıyo geze geze giderken bi de bahıyo ki dağın başında bir konak. Kuru kafanın dediği konak.

Konağa varıyor konağın kapısını dedenin sakalından çekti kılla açıyor. Bahıyor ki gerçekten sağda bir at solda da bir tazı var. Tazının önündeki otu ata, atın önündeki eti de tazıya atıyo. ikinci kapıyı açıyo, kapıyı açsa ki bi tarafta altın bir tarafta gümüş kaynıyo, saçının bir tarafını altınla bir tarafını da gümüşle yıkıyo.

Heybeyi hurcu altın gümüşle dolduruyo, ata atlıyo tazıyı da yanına alıyo. Giderken de kapıların anahtarlarını bir taşın altına koyor. Kapıya da anhtarın yerini tarifeden bir yazı yazıyo. Oradan ayrılıyor. Bir müddet gittikten sonra başka bir diyara varıyor. O sırada at lisana gelip oğlana, "ey delikanlı sen benimle nereye gidiyong, sen beni de tazıyı da bırak. Bir kelolan kılığına gir yoksa seni öldürürler. Bu şehre keloğlan kılığında gir başın daralırsa cebindeki sakalın tüyünü yakarsan ben yitişirim" diyo.

Oğlan tazıyı da atı da bırakıyo. Yanına biraz para alıyo. Bir çobana rastlıyo, çobandan bir koyun alıyo, kesip derisini yüzüyo. Kafasına geçiriyo, keloğlan kılığında şehire giriyo. Biraz gezip tozduktan sonra padişahın sarayına varıyo. "Padişahım bana da bir iş ver bir ekmek parasını da ben kazanayım" diyo. Padişah diyo ki: "Oğlum şehirin gazını güder mising?" diyo. Oğlan da "güderim" diyo.

Oğlan kazları alıp şehirin alt tarafında bir yerde bir su başında güderken kafasındaki koyun derisini çıkarıp saçlarını yıkıyo.

Yine bir gün bir ikindi vakti; padişahın üç kızı sarayın önünde gezerken, suyun kenarında bir şavk düşmüş, küçük kız bakmış ki suyun kenarında kaz çobanı keloğlan yıkanıyo, onu çok beğenmiş kendi aklından ben ona varırım demiş.

Neyse bir gün büyük vezir padişahın büyük kızına düngür geliyo. Onu büyük vezirin oğluna veriyollar. Yani nişannıyo. Ortancı kızı da ortancı vezirin oğluna viriyo. şimdi küçük vezir diyo ki: "Ula madem bunlar aldılar. Kızın birini de biz alak ben de vezirim ya". Geliyo selam, aleyküm selam. Hoş beş altı boş. "Allahın emri, peygamberin kavliyle güccük kızınga da ben dünürüm padişahım" diyo. Gız diyo ki "ben senin oğlunga varmam" diyo. "Ben kaz çobanı kelolana varacaam" diyo. "Vah ben padişah olayım da sen nasıl keloğlana varın" diyo. Gız "ben varacaam" diyo. "Çağırın şu keloğlanı" diyo. "Ulan keloğlan şunu al git, bu seni isdiyo" diyo. "Padişahım ben bir keloğlanım, fakirim kafamın tüyü yok." şöyle böyle. Gız diyo ki: "Ben sana varacaam" diyo. "Bunların oğluna varmıyacaam" diyo.

Dutuyolar padişahın tavlasından bir yer kasıyolar. Güccük gızınan keloğlanı oruya güva dıhıyollar.

"Yavrum" diyo, "sen padişah kızısın bak, bana niye geldin. ben keloğlanım bak" diyo. "Neme vurundun" diyo. "Yooh. Varacaam" diyo. Neyse uzatmıyalım.

"Allah gözünü kör etsin gızımıng" diyo. "Şu gaz çobanlığını bıraksın, Ahmetten, Mehmetten tarla alsın.Bostan, bağ, bahçe bişeyler diksin onnan uğraşsın" diyo.

Bir zengin bir ağa varmış. Ağa diyo ki: "Yavrum keloğlan padişahın güvasi oldun, bir tarla viriyim de oriya bostan ek" diyo. "Şu kaz gütmeyi bırakh" diyo". "Olur ağa" diyo.

Neyse bu tarlayı ekiyo, tam hıyarlar çiçek zamanı masıra zamanı, her bişeyler tam çiçeğe binmiş. Bi de dellal çığrılıyor ki: "padişahın büyük kızının düğünü yapılacah" diyo.

Neyse düğüne herkes şiy ediyo, bunlarda şiy idiyo. Herkes ciride çıkıyollar.

"Etme" diyo padişahın kızına keloğlan, "şurdan babana git de yav. Tavlada at yok mu varsa getirde ben de gidiyim cırıda" diyo. "Allah kel canıngı alsıng" diyo kız. "Sen ne yapacan düğünü" diyo." Etme sen biling" diyo keloğlan.

Gız gidiyo anasına diyo ki: "Mesele böyle böyle güvan keloğlan at isdiyo". Padişah diyo ki: "Ulan şoo tavlanın dibinde uyuz bir at var virin de alsın gitsin" diyo. Keoğlan biniyo. Giderken, "keloğlan gidiyo" diyen birer daş vuruyo.

Gidiyo bir dereye varıyo. Uyuz atı yitiyo. Atın tüyünü yakıyo bi de bakıyo, at eğeriyle beraber, tazıyla beraber çıkıp geliyo. At diyo ki: "Tazıya sen burada dur ben gelirim" diyo.

Oğlan kafadan karını sıyırıyo, saçı tarıyo kolları çemriyo. Bir kaç da iğne alıyo eline, ağaç buluyo kenardan kıyıdan geliyo cırıd alayına giriyo.

Padişah şöyle bi bakıyo ulan diyo "üç dene gızım var da şöyle bi güvam yok lan" diyo. "Biri keloglana vardı ikiside vezirin oğluna vardı" diyo "hepsi de bu delannıya gurban olsun" diyo.

Neyse oyanna buyanna yıkıyo, nasıl bir diynek atarsa bacanağı büyük vezirin oğlunun eyasini küt kırıyo hadi baam çekiyo gidiyo o atı bırahıyo, uyuz ata biniyo takır takur geliyo Kıza "şu atı al git" diyo." Ah kelit ah" diyo görmedii, bir deliganni gelmiş de bacanağının eyasini kırmış diyo. Ben ne idiyim gırdırmıyaydı diyo.

Bakıyo kı padişah eyasinin biri kırık tili mili vuruyorlar ne idiyorlar iyi oluyo. Aradan bir iki ay geçtikten sonra bir dellah daha nida oluyo ki Ortancı vezirin oğlunun düğünü olacak diyo. Düğün kuruluyo çalgılar calıyo gine cırıda çıhıyolar.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

"Git avrat şurdan bana bir at getir ne olur" diyo. "Babang vermez ya ananga söyle" diyo. "Olur" diyo.

Gız gene gidiyo at getiriyo. Keloğlan biniyo gine daşlıyorlar. Keloğlan atı dereye yitiyo. Gine atın tüyünü yakıyo o at gine geliyo "bin bahalım deliganını" diyo. Kafasını sıyırıyo, saçını tarıyo o yanna, buyanna derken ortancı bacanağının eyasını da kırıyo ondan sonra gendi bostanına geliyo,bostan yine sulanmiş. Oyanna bu yanna derken atınan çığnadıyo bostanın heryanını berbat ediyo "Allah gözünü kör etsing" diyo padişahın kızı "gardaşım" diyo "benim bostanımı batırdıng" diyo "keloğlan gelirse bana şöyle yapar böyle yapar" diyo ama biliyo kız.

Neyse gıdiyo atı bırakıyo uyuz ata biniyo gine geliyo "ne yaptın?" diyo, "ne yapıyım" diyo "geldiler bostanı çığnattılar bacanağının eyasini gırdı gitti" diyo. Deliganlının bu ikinci gelişinde eli yaralanıyor. Padişah da ailesinin yedisenede işledi bir mendili eline sarmış, padişah düşünü düşünü vereme tutuluyor, şöyle bi güvam yok diyo.

Şimdi gelelim padişahın gözleri ama oluyor. Doktor geliyo diyo ki: "Eğer giyiğin ayağıyınan kafasından kelle paça yaparda yirsen gözlerin iyi olur yoksa yok" diyo. Vezirin uşakları iki bacanak çekiyorlar giyik avına gidiyorlar. Güccük gız olana diyo ki "bah" diyo. "Bacanakların gitti diyo nolocak" diyo. Marisem at da bütün mahlugatın padışahı imiş. Olan şöyle kenara çıkıyo atın tüyünü yakıyo at geliyo nerde mahlukat diyo. Gideciyik orda çadır guracan orda oturaycıyık diyo.Tamam diyo Garnı murnu gayrı atıyo.Varsa ki bütün mahlukat orda, Atın ayağının altına pacayı döşüyo at orta yatıyo.

Nerde var nirde yok bide bacannaklar geliyo, vezirin uşakları bunu tanımıyorlar ya. Selam. Aleykümselam diyo ki: "Arhadaş şurdan bize, bi giyik vering mi?". "Verrim". "Ne kadar para isteng". "Benim paraya ihtiyacım yok" diyo. "Parayı görüyong mu para doratın ayağının altında serili bah" diyo.

"Eğer doratın nalını gızartır sizin gıçıngıza damga vurursam veririm" diyo. "Yalıngız ayakları kafayı vermem" diyo. "Yav bize kafa gıç ilazım" diyolar. "Yoh" diyo. "Yav olur mu damga arkadaş". "Yooh illa gıçıngıza damga vuracaam yosa yoh" diyo.

Bacanaklar şöyle bi tarafa gidiyolar, "yav "diyo "gıçımıza bahacak değiller ya!" diyolar razı oluyolar. "Peki arhadaş" diyolar razı oluyolar. "Yatın öyleyse"

şimdi ateşi yahıyo nalı kızartıyo nası basarsa nalı, o oraya bayılıp düşüyo. Ötekine de basıyo tamam. Padişah tehlikede, nirdeyse can verecek. şimdi bu kafayı gıçı alıyo, gövdeyi bunlara veriyo bunlar alıp gidiyo.

Padişahın güvaleri geliyo, et getiriyo giyik eti getiriyo diyolar. Neyse bu da neden sonra geliyo atı mutu goyurmuyo. Bu sefer oğlan tam kafayı tarıyo, altın saç gümüş saç, terkide habe geliyo. Ey padişahıng gızı aç kapıyı aç. Gız "Allahına gurbanım sen in "diyo. "Şu kafayı gıçı kelle paça yap babana götür. şu mendili de elime bağladıydı bunu da üstüne koy" diyo. "Babanga götür" diyo.

Şimdi gelelim gız kelle paça yapıyo. Onlar et getirmişler ya padişah cilkez düşüyo. Nirdeyse ölceke, güçcük gız da getiriyo. "Ana" diyo "şunu da" diyo "güvan keloğlan getirmiş" diyo, "kelle paça yaptım" diyo "babama bir lokma yidir." diyo.

Padişahın gümüş tabana dolduruyullar viriyollar. "Herif" diyo "güvan keloğlanda getirmiş" diyo. "Giit o keloğlan deal mi beni böyle yapan" diyo. "Düşünü düşünü". "Herif" keloğlan deal "diyo. "Sen şu yemeğini yi" diyo. Bir iki alıyo üçüncüye gelince gözü ıcık açılır gibi oluyo. Bakıyo ki mendili orda. "Avrat bu mendili geçen gün" diyo, "bizim ortancılı gızın düğününde" diyo "altın saçlı gümüş saçlı bi deliganmının eline bağladıydım. Bu nirden gelmiş" diyo. "Güvan keloğlan dealmiş oyumuş" diyo. "Deme yav" diyo "çağırın gelsing". Geliyo.

"Oğlum" diyo "sen de böyle şeyler varmış da niye böyle yaptın da keloğlan oldung" diyo. "Ne yapıyım padişahım" diyo." Siyaset icabı" diyo. Oturuyollar sohbet idiyolar, padişah iyi olur. Diyo ki "yarın davetim var sarayda" diyo. Lakin vezirin uşaklarının pabucuna daş gidiyo.

Vezirin uşakları duyuyo, gıçlarına damga vuruldu ya. Onlar duramıyorlar.Padişah güvalerini davet ediyo. Kısır kesiyo. ilk defa bu olan geliyo ikinciye büyük vezirin oğlu geliyo Padişah ayağa kalkıyo bu kalkmıyo,ortancı vezirin oğlu geliyo bu gine ayağa kalkmıyo. Buna padişah içerliyo."Yav ben padişah olduğum halde ayağa kalktım da bu kalkmadı nasıl oluyo bu" diyo kendi kendine.Yimeği yiyorlar herkes dagılıp gidiyo. "Oğlum sen niye böyle ayarsızlık, terbiyesizlik yaptın" diyo. "Böön senden büyük bacanakların. Onlara ben padişah olduğum halde ayağa kalktım gıyam ettim. Sen hiç gıyam etmeding" diyo. "Padişahım onlar ne ki ben gıyam idecaam" diyo. "Onlar benim çıraamdan da kötü"

diyo. "Benim gıratın nalı onların gıçlarında damga basılı" diyo. İstersen bi gıç muyanesi yaptır" diyo "meydana çıksın" diyo.

Neyse bir de o arada sabanan padişah gahıyo bir dellal çaattırıyo ki: "Herkes padişahın huzurunda gıç muyanesi olacah" diyo. Herkes geliyo gıç muayenesi yapıyolar. Vezirin uşakları gelmiyo. Onnarı da buruya getitdiriyo. Bahıyolar ki ikisinin de gıçında damga var.

Daha yaraları iyi olmamış. "Tamam oolum" diyo, bunu padişahın sarayının üst gatına çıharıyolar. Tabi diyo ki "ben ava gidecaam padişahım" diyo. Tazıyı yanına alıyo, ata da biniyo. Diyo ki "oğlum sol tarafa git sağa gitme ora tehlikeli" diyo. Olan sol tarafı çalıyo çarpıyo bişey bulamıyo. "Bi de sağ tarafa gidiyim" diyo. Gidiyo ki bi ceylan kalkıyo. Ceylan kalkıyoo bir dünya güzeliynen koca karı çıkıyo. "Ey deliganmı gel bahalım aylardır yıllardır seni bekliyom" diyo. "Bennen bir satranç oynar da beni ütersen bu dünya güzeli de senin ceylanda senin" diyo. "Amma ütemezseng seni yidi gat yirin altına geçirrim" diyo. "Peki" diyo. Şimdi satranç oynarken o dünya güzelini olanın karşısına geçiriyor. Oolan gıza baharım dirken gocakarı bunu ütüyo. "Ütüldüng" diyo hadi bahalım. Saçından bağlıyo bir urgannan beş metre bir guyunun içine sallandırıyo bi daş gapatıyo ağzına ki beş-sekiz gişinin galdıracağı daş değil oolan orda galıyo.

Şimdi gelelim melmekete. Aslında gardaşına gardaşım gılıcımdan üç damla gan düşerse durma yetiş. Hayatım tehlikede didiydiya.

"Eyvah benim gardaşımını hayatı tehlikede" diyo. Hadi bahalım oğlan yorganı atıyo, düşüyo yola. Gezerken mezerken o gonağa geliyo. Bahıyo ki kapının üzerinde eğer gardaşım buraya yolun düşerse kapının anahtarı kara daşın altında yazıyo. Yazıyı ohuyo daşı galdırıyo ki anahtarlar orda. Açıyo ki gine bi at bi tazı tazının önünde ot, atın önünde et. Otu alıyo ata atıyo, eti alıyo tazıy atıyo.

İkinci kapıyı açıyo. Açsa ki gine orada bi tarafta gümüş bi tarafta altın gaynıyo. Saçını böyle altınınan gümüşünen yıkıyo. Ordan gamçısını alıyo heybesini alıyo gapıları kitliyo. Garadaşın altına goyo. Tazıyı yanına alıyo ata bine doğru sürüyo. Gidip miderken gardaşının olduğu şehre dahil oluyo. Bi de şehre variyoo. "Güvasi geliyo, avdan" diyoljar olanı karşılıyollar. Tazı yanında at altında aynı saç aynı insan aynı tazı aynı at. Ulaan diyo oğlan kendi kendine dimek ki "gardaşım burdaymış" diyo. Padişahım güvan geliyo diyolar. Ama aradan bi hafta on gün geçiyo.

"Nerde galdıng oğlum ne ittin ne yaptıng, niye böyle geç galdıng?" diyo. Sorma padişahım işte öyle öyle, icabetti diyo oğlan.

Neyse oturuyolar hoş-beş diyo ki: "Git de yat oolum yorgunsun" diyo. Peki padişahım diyo.

Gız geliyo diyo ki "Allahın zalimi nerde galdıng" diyo. Oğlan "sus" diyo "gonuşma" diyo "benim çektiğim çile bana yiter gonuşma" diyo. Gız hiç seslenmiyo bida. Bi de orda gılıcı ortaya koyo. "Ben anamda babamdan vasiyetliyim" diyo. "Ben ava gittiğim zaman avımı getiremezsem üç beş gün geçerse benim ailemle etim etime damez" diyo. Gılıcını ortaya koyo, "sen şorda yat bende burda yatacaam" diyo. Gız ağlıyo "bi zaman keloğlan oldun bana böyle çile çektirding. şimdi de böyle çile çektiriyong" diyo. "Hiç seslenme keserim" diyo. Gız bida hiç seslenmiyo.

Sabah oluyo, gahveltisini yapıyo, padişaha diyo ki: "Allaısmarladık padişahım" diyo. "Güle güle oğlum" diyo. "Sağa gitme sola git" diyo.

Sola gidiyo bişey yok, sağa sürüyo gine ceylan kalkıyo. Ceylan tam varıp deliğe gireceği zaman gine goca garı ile dünya güzeli çıkıyo. "Ey deliannı gel bennen satranç oynıyacan eğer beni ütersen ceylanı da dünya güzelini de sana virecaam, gardaşını da gurtaracaam" diyo. "Peki cazı" diyo.

Şimdi gızı bunun garşısına otutturuyo, diyo ki: "Çek bu tarafa garşıma oturma" diyo. Olan goca garıyı ütüyo. Gılıcı çekiyo "hadi bahalım" diyo. Gardaşını guyudan çıkarıyo tazıları da ceylanı da. Dünya güzelini de terkisine bindiriyo, ordan çekiyolar.

"Padişahım güvan geliyo" diyolar. Padişah bakıyo ki aynı oğlan aynı saç aynı at aynı tazı. "Allah Allah" diyo oturuyolar. Yimeklerini yiyolar aşam oluyo padişah bilemiyo. Diyo ki: "Oğlum kusura bakmayın güvam hangisiysengiz gidin yirinize yatın" diyo.

Gahıyolar, evelki oğlan padişahın gızının yanına gidiyo. "Şu kılıcı şoruya as" diyo. "Dün de gılıcı aramıza goyuyodung ya böön niye oraya asıyong" deyince "Ha! Öyleyse gardaşım buraya gelmiş." diyo. Ordan efendime söyleyim sabah oluyo. Padişahım tamam yedik içtik gonduk göçtük, bize gayrı müsade biz gidelim.

Padişahın gızını evli olan oolan terkisine alıyo, dünya güzelini de öteki oolan terkisine alıyo, melmekete geliyolar. Geliyolar ki babaları ve anaları onları bekliyo.

Bi düğün kuruyolar kırk gün kırk gice düğün çalıyolar. Muradına eriyolar. Siz de muradınıza erin.

Dilber ULU

15. NARDENE

Bir varımış, bir yoğumuş, vahdıng billiğinde bir yidi gardaş varımış. Bu yidi gardaşa köy düşman olmuş. Bunnarı köylü gaçıtmışlar, gitmişler bunnar.

Oolannar gidekene, analarınıng ayağı allıyımış. Ana diyollar "gız doğurursang al bayrak dik, oolan doğurursang gara bayrak dik. Gız doğurursang gelirik" diller.

Anaları gız doğurmuş. Dambaşına da al bayrak dikmiş. Düşmanları gelmesingler diye albayrağı alıp gara bayrak dikmişler.Uşahlar gelse bahsalar ki gara bayrak, küsmüşler geçip goyup gitmişler. Dağ başında gonahları varımış. Yidi gardaşıng yidi gonağı varımış.

O zamanader, bu gız büyümüş, şöyle gayri delaanni çağına gelmiş. Delaanni olmuş. Bunu inneciye götürmüşler. Gıza "öte git yidi gardaşlı, beri gel yidi gardaşlı" dirken," anam anam benim yidi gardaşım mı var?" diyor. "Ya sening yidi dene gardaşıng var, dağ başında nirdeyse gelmiyo" diller. Anası dimezimiş.

Ağlar gelir ki, "ana" der: "Benim yidi dene gardaşım varımış, ben gardaşlarıma gideceam" dir. "Gızım sen ne bileceang" derse de, "yooh gedeceam" dir.

Bir finileri varımış. O fini gider gelirimiş gadimi. O fininin üstüne bir delik habe atar, içine de külü doldurur. Fini gittikçe kül dökülür. Bu da finiyi, kül izini sürüp gidiyor.

Oruya varıyo ki gardaşlarının gonahları. Açıya bahıyo ki, gardaşları av avlıyollar, guş guşluyollar. Keklik getirmişler, davşan getirmişler, şo şurda, şu şorda, dünyanın ötesi berisi var.

Kahıyo bu gız, kekliği yoluyo, davşanı köfte idip bişiriyo gurtarıyo, görüyo gözlüyo. Gendi de hasıra sarınıyo, gapının arhasına dayanıyo.

Bir de gardaşları geliyo ki ne bahang ev pırıl pırıl olmuş, yemekler döşenmiş. Ondan sona diyo ki "gardaşım bekliyek bizi zehirleller. Finiye dökek" diyollar. Fini yiyo zehirlenmiyo. Ondan sona yimekleri yiyollar.

"Bu yimekleri kim yapıyo, evi kim görüp-gözlüyo bekliyek yahalıyah" diyollar. Yidisi de ayrı ayrı bekliyo yahalıyamıyollar.

En güccük gardaşları elini kesiyo, yarıya duz basıyo, ondan sona uyumuyo, bide bahıyoki gız çıhıyo yimekleri hazırlıyo, gine oruya sarınacaken şap diye dutuyo.

" İsmising-cismising" diyo.-"Ne isim ne cisim, seni beni yaradan Allahıng guluyum, ben sizing bacıngızım" diyo. "Böyle böyle oldu" diyo. Amoon, sarım gürüm, gardaşlarına mücdeci varıyo, gardaşları geliyo. Bu gızı öpüyo seviyollar, yidiriyollar, içiriyollar. "Aaman bacım" diyor, "şu bir düzüm boncuk çıhar onu boğazığa dahma. şu örtümün altındanda üzüm çıhar, onu da yime fini ateşingi garardır" diyollar. Bu gız orda görüp duruhan, boncuğu çıharır, boğazına dahar, üzümüde yir. Fini de dama çıhar ateşini garardır.

Gardaşlarım banga tembih ittiydi dir. Çıhar ki biyaz depening başında bi tütün tütüyo. Vara vara varsaki, yidi dene gız dezgah işliyollar. Aman ben felancayım böyleyim. Eteşi garattı fini banga eteş viring.

Gızların ögünde köz var. Yidi dene köz var önglerinde. Sındıyınan gırparlar bunga eteşi virirler.

"Aman bacım, babamız anamız gelir de seni yir. Sen hiiç arhanga bahmadan git." diller. "Hiç arhaga bahma".

O arada gızın bi ipek iplik yumağı varımış. Oruya düşer, arhasına bahmadan ıyılı ıyılı gız girer, yumah girer.

Bi de dev gesse bahsa ki gapıda bir yumah. Bu yumağı sara sara sara Nardenenin gapısına varır. Gızıng adı da Nardeneymiş. Önceden gızlar bu gıza; "anam sanga çıırır ya gapıyı açma" diye de tembih ideller. Anam kohungu alır diller.

" Gızım Nardene aç gapıyı, anangdan geldim" " Yooh." "Babangdan geldim." " Yooh."

O zamanace bu Nardeneye dirki, "barnağını uzat da anang yüzük saldı barnağa dahıyım" dir. Gızın barnağına zehirli yüzüü dahıncı gız oruya bayılır gider. Ölür gor gider.

O zamanace, gardaşları gelir ki, künde gız gardaşlarına garşı gidermiş. Böön atları şahır şahır getirirler. Bahallar ki bacıları ölmüş. Aman diller biz bacımızı yiremi goyacıh. Bir yil devesi dutallar, ipeklilere sarallar. Yil devesini gapıp goyururlar.

Yil devesi uyanır ealir doğrulur, "Üstümde Nardene", ealir doorulur. "Üstümde Nardene böyle" diyo.

Gine bi padişaang oolu şu deve, bu neymiş diye deveyi indirseler ki bir insanoolu bir göpgözel gız yatıyo ölmüş. "Ulan" diller "dünyada ne deli adam olur". Hemen bir su gollar, bu çocuğu yatırıllar kömdürecek gayrı.

Avradıng biri dir ki yuyan avrat, "şu yüzüü de benim olsung" dir. Barnandan çekincik uyhudan uyanır gibi gız uyanır gahar. "Aman ne çoh uyumussum" diyi.

Padişaang ooluna haber varır ki böyle böyle. Padişaang oolu bunu alır. Nikahlar garısı olur.

Gızıng gardaşları gapınıng öngünden gelir geçerlerimiş. Kööng öngünden gelir geçerlerimiş. Yidisi de şahır şahır. Bilemiyollar ki, gız biliyo ya onları.

Bunung iki dene çocuğu olur. Birgün "vah yavrularım şoo gidenner sizing dayılarıngız" dir. "Git di ki" dir, "düş aşşığım düş, yidi gardaşıng yiğeniyik. Nardenening bebayik ding" dir. "O zaman bilirler sizi" dir.

Çocuhlar çeşmening başına varırlar. "Düş aşığım düş yidi gardaşıng yiğeniyik, Nardenenin bebayik" diller. Bunu duyan yidi gardaş, çocuhlara soruncu, "bizim anamızıng adı Nardene, daha anamızda orda" diller. Yidi gardaşlar geliller, bahsalar ki bacıları sağ. Bacılarıynan sarım gürüm yiller içeller. "Bacım düşmanıng kim?". "Dev benim düşmanım elime zehirli yüzük dahmış".

Ondan sona bu yidi gardaşlar gideller orda devi öldürürler. Sona dönüp bu padişang oğlu inişdeleriynen yiller içerler yidi gat yiring altına geçeller.

Dilber ULU

16. LALE

Bir varımış, bir yoğumuş, bir padişaang bir oolu varımış. Bu oolan; babasının yidi sene uğraşıp alamadığı bir gızı almıya gitmiş.

Padişaang oolunung yanında bide Lalesi (lala) varımış.

Oruya varmışlar. Lalesi dimiş ki "Viring, getiring gızı; gızı virirsengiz virdingiz; virmezsengiz yoosa hepigizing boynunu gılıçdan geçiririm." Diye, devlere birez sert çıhışmış.

Bunung üsdüne devler "gızı virek" dimişler. Bu arada gızıng pişinde bi de Teşibari varımış. Bu Teşibari gızı almış gomuş gitmiş, gaçırmış. Lale de gızıng pişine düşmüş. Teşibari gızı yidi gat göğün üsdüne çıharmış. Lale de arhasından varmış dayanmış.

Bu arada dev gelmiş. Dev gelince Lale sahlanmış. Lalening bir cinpapağı varımış. Onu giyinci görünmez olurmuş. Onu giymiş sahlanmış.

Ondan sona gız dimişki;" git acıhdım" dimiş. "Bir yimek bişiriyim de yiyim" dimiş. Yimeği bişirmiş, Lale de acıhmış. Gız yimeği yirken Lale de bi tarafdan yimiş. Yimeğin yarısını gız yimiş ama yimek bitmiş. Gız Laleyi göremiyomiş. Gız yavlarmış, "noolur ortuya çıh" dimiş. Lale ortaya çıhmış, gonuşmuşlar sarım görüm olmuşlar.

"Aman" dimiş Lale gıza, "deving tılısımını neyise habar al "dimiş.

Gız deving tılısımını sormuş, "tılısımım tas" dimiş.

O gun tası cıncıhlamış boncuhlamış, şoruya goymuş deve su virmemiş. Bahmış bişey yoh. "Tılısımıng neyse doğru söyle" dimiş deve;

"Benim tılısımım süpürge" dimiş. "Süpürgeyi cıncıhlamış boncuhlamış şoruya asmış. Bahmış bi şey olmuyo.

"Yooh" dimiş gız; "senin ahlıng yoh tılısımıng onnar deal" dimiş.

Öyle diyincik dev dimiş ki; "yidi dene giyik" var." O yidi giyikden topal giyiğin gamçısı benim tılısımım" dimiş. "Yarın Çarşamba" dimiş. "Yıllanmış ırahıyı, haftı yur, yıharda doldurursangız. Onnar gelir içerler. Hepsi de zerhoş olur. O zaman onun ayağından çıhardıngda gırdıngmıydı benim tılısımım bozulur." dimiş. "Onga muhaat ol dimiş".

Bunu duyan lalası zabanan gahıp, haftı yuyup yıhayıp ırahıyı doldurmuş. Gelen içmiş gelen içmiş hepside zerhoş olmuşlar. Lalesi topal giyiğin ayağından gamçıyı çekmiş, gıracağı zaman, "gız aman gırma dur" dimiş. "Gırarsang belki burda galırıh" dimiş.

Gamçıyı alıncı deving gödesi bozulmuş, ondan sonra gamçıyı küteden gırıyor. Dev oraya carhadan devriliyor.

Ondan sona gızınan Lale yükde yini, bahada ağır yükleniyolar düşüyollar yola.

Gel gelelim oolana, Lale gelenace burdaki devler oolanıng gözünü oyuyo guyuya atıyo.

Lale gelinci diyo ki burdaki devlere: "Getirdim amenetigizi, getirng amenetimi" diyo.

Bir topal dev varımış, aha geldi aha gelecek bunnarı oyalıyomuş burdaki devleri.

Lale gelinci topal dev; "Vah" dimiş çoh çabaladım ya oolanı guyuya attılar dimiş.

" Canı saağmı" "Sağ ya gözleri yoh". "Lale dimiş ki getiring". Hemen eline tükürmüş gözlerine çalmış, oolan anadan doğmuya dönmüş. Ondan sona Lale ile oolan bunnara bir gılıç döşemiş, bir gılıç döşemiş, hepsini öldürmüşler. Bir topal deve dirler ki, "hadi seŋ bu dünyada hür yaşa oolanı öldürdütmediğin için" dirler.

Ondan sona gızı da alıp binip geliyollar. Bu arada, babasına diyollar ki, "sen yidi senede alamadığın gızı oolung getiriyo" diyollar.

Oolanıng babası, bir at donadıyo, bir at donadıyo daha böylesi görülmemiş. Yalıngız zehirli at. Oolan ayağını üzengiye goysa ölecek.

O zamana gadar Lalesi geliyo. "Gel eşşek sıpası" diyo "bir senelik yoldan yayan geliding de şurdan şuraya mı atınan gideceang" diyo. Oolanı bindirmiyo.

Ondan sona oolanıng babası bir ev döşediyo bir ev döşediyo, yalıngız zehirli ev. Ayağını oolan bassa ölecek. Gine Lalesi geliyo "gel" diyo, "külhannarda, hannarda yattıng da şindik" diyo "gayri döşengli evde mi yatacaang" diyo. Orda da gurtarıyo.

Ondan sona oolanıng babası oolanıng yatacaa eve dolaba devi yirleşdiriyo. Oolum çıhar çıhmaz diyo hemen diyo, gelin güve olunca çıh diyo. Oolumu yi, gelini goy diyo.

O sırada Lalası diyo ki, gaç senedir yol geliyoh diyo bir arada yatıyoh diyo. Böönde bir arada yatacaah diyo.

"Yat diyolar oolanınan gız. Bizinen yat" diyo. Kapının arhasına da Lalening örtüsünü idiyor yatıyollar.

Oolanınan gız uyhuya varıncıh tıhır tıhır dev ordan çıhıyo. Ağzını oolana uzadacah vahdı Lale boynunu vuruncuh kelleyi düşürüyo. Bir saatlik yire çiktiriyor. Oolan uyanıyo ki dev ölmüş.

"Vay sen babamıng devini niye öldürdüng" diyi oolan ağlıyo. "Babam at donattı bindirmeding, babam ev donattı girdirmeding, bisaarde babamıng devini öldürdüng" diyo.

Lale diyo ki: "Oolum söyletme beni bulamang" diyo. "Babang diyo at donattı" diyo, "seni öldürüp avradıngı alacaadı" diyo. "Babang ev donattı seni öldürüp avradı alacaadı" diyo. "Babang buruya dev godu" diyo, "seni öldürüp garıngı alacaadı" diyo. Hemen oruya bi topah daş oluyo.

Ondan sona çırışıyollar baarışıyollar. Sona daşıng başına yeşil bir bürgü bürüyollar, gelene gidene ohuyollar ağlıyollar. Künde üç öyün ağlarlarmış başında. Bu arada bu oolannan gızın iki dene de çocuğu oluyo.

Gız diyo ki birgün, "Vah" diyo "herif" diyo "ben yunağa gidiyim, bir yunah yunuyum. Sen de şu daşa iyice muhaat ol" diyo. "Çocuhlar yatıyo" diyo.

O daşıng üzerine geleni gideni hiç oturdurmazlarımış. O arada bir dede geliyo daşıng üsdüne oturuyo, iyilerden ah sahallı bi dede.

"Amaaan dedem o daşıng üsdüne oturma da şu mindering üsdüne otur" diyo. "Niye oolum?" diyo. Oolan da böyle böyle "bu daş benim Lalem" diyo, "daş oldu" diyo. Oolana diyo ki "çocuhlarıng var mı?" diyo. " Var" diyo oolan. "O çocuhlarıngı yüreğing acımadan keser de ganıyınan bu daşı yağlarsang anadan doğmuya döner gahar" diyo.

Hemen olan gidiyo. Çocuhlarını örtününg içinde kesip getiriyo ganıyınan daşı yağlıyo.

Lale besmele çekip ne çoh uyumussum diye uyanıp gahıyor. Sarım görüm bunnar. Oolan diyo ki: "Aaman şimdik haımım gelir seni sahlayım" diyo. Laleyi sahlıyo.

Gız geliyo ki daş yoh ağlamıya başlıyo. "Gendingi ilayıh görmeding, daşıngıdamı ilayıh görmeding" diyo.

O sırada oolan geliyo, "sanga bir müjdem var garı ya" diyor. "Eaar acımazsang sanga bişey diyecaam" diyor. "Çocuhlarıgı kesdim" diyor, "Laleyi yağladım. Lale de uyandı" diyor.

Gız diyo ki "getir getir. Çocuhlar bizden oluyo, o bizden bitecek meyva" diyo. "Yingi sene gine olur getir" diyo.

Oolan Laleyinen beraber geliyo. Sarım gürüm bunnar. O arada gız diyo ki "hadi diyo sen meẓeri eş, ben de suyunu goyum da çocuhları kömelim" diyo. Varıyollar ki çocuhlar örtününg içinde gıvıl gıvıl oynuyollar.

Oolanın Lalesi de daş olmahdan gurtuluyo, çocuhlar da iyi oluyo. Bunnar gözel bi hayat sürüyo, yiyollar içiyollar, yiring altına geçiyollar.

Dilber ULU

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

17. CINCIH GIZ

Bir varımış bir yoğumuş, bir eving bir herifing bir gızı varımış. Bi adama virmişler. O da silkinir it olurumuş, silkinir adam olurumuş. Bu adam ölü eti yirmiş. Böön ölü ölürse gider yir gelirimiş. Gız bahıyor öyle. Yarın gine böyle bir gün gine öyle.

Silkinir anası olurumuş. Nasısıng gızım, iyiyim ana, silkinir babası olurmuş. Nasısıng gızım iyiyim baba. Bir gün böyle, beş gün böyle, gızıng can iliğine tah dimiş.

Bir kevrancılar gidiyormuş, git dimiş kevrancılara, aaman kevrancılar böyle, böyle beni gurtarıng. Git bacım sening gişing bulur. O it, kohusunu alır didiyse de dayanamayıp, bunu denge sarmışlar. Götürüyollar.

Bi de eve gesseki avrat yoh. Kohulasaki avradın kohusu filan yirden geliyo. Felan yoldan. Dir ki "benim avradımı nicittingiz?" "Gardaşım biz sening avradıngı görmedik" "Yooh, denkleringizi şişleyecaam" diyor. İyice, viriyo gamayı, viriyo şişi, viriyo şişi hançerliyor. Soluğu çıhtıhça canı galdıhça geliyo canı galdıhça geliyo. Gızı öldürüyoor.

"Git" diyollar, "ölmüye öldü ya kemiğini bari şuraya boşadah" diyollar. Bir hana varıyollar. Kemiğini bir hana bırahıyollar.

Oruya boşadılan kemikden Allah bir gız idiyo, bir ikinci gız oluyo. Allah bir Cıncıh gız idiyo. Zabanan beang oğlu varıyo ki bir Cıncıh gız. "Nöruyong burda, sen nesing, necising "diyo. " Allahın guluyum" diyo.

Beang oolu alıyo Cıncıh gızı eve götürüyo. "Ana"dıyo "Cıncıh gız gelmiş" diyo,"şu diyo sizing işigizi görsüng" diyo.

Onnarda otö "git Cıncıh gız, git cıncıgın bulaşır, git cıncığın bulaşır" diyi masimiyollar gızı.

Bir gün bir düğün oluyo. "Haydi cıncıh gız düğüne gidek "diyollar, anayınan gız.

"Amaan yoh ben gitmem" diyo. Cıncığıma vururlar da cıncığım gırılır ben nöreceam" diyo.

O zamanader diyo ki "bunnar gitsingd e" diyo. Anayınan gız gidinci bu gız cıncığını çıharıyo. Oluyo bir dünya gözeli gız. Düğüne gidiyo. Bir oyanı oynuyo, bir bu yanı oynuyo. "Nirelising?" diyollar, "Evreacci mahlesindenim" diyo. Geliyo.

Eving avradı gelinci diyoki, Cıncıh gıız, gitmedingde düğüne bir dünyözeli, geldi bi dünyözeli geldi. " Nireliymiş" diyor. "İşte Evraççi mahlesindenim didi" diyor.

Beang oolu geliyo, onga da diyo. Oolum böyle böyle.

"Ana diyo, şu yüsüğümü götürde" diyo, "o gıza dah öyleyse "diyo. "Yarin gine gelecek" diyo.

Yarin gine oynarken avrat oolunun yüzüngü getiriyo gızın bannana dahıyo. Diyo ki "ben seni ooluma alacaam" diyor. Gız gidiyo.

Bir gün oolan geliyo. "Ana diyo o gız kürdümüş diyo, yaylıya gitmiş, onu aramıya gideceam" diyo. Ö"yleyse oolum çörek yapalım da götü"r diyollar. Hamır yuğuruyollar. Çörek iderkene, Cıncıh gız diyo ki "acıh hamır virde bende" idiyim diyor.

" Git" diyo, "nöörecean seng cıncığın bulaşır" diyo. Beang oolu diyo ki: "Ana vird e o da itsing yimezsek tazıya viririk" diyo.

Avrat hamırı viriyo, Cıncıh gız hamırı topahlıyo yüsüde içine goyor, pişiriyor. Hemen ordan oolana gonan çöreklerden bi çörek alıyo, gendi çörani içine goyor. Bu oolan çıhıyo yola. Geziyo, dağları daşları ne kürt var, ne bişiy var acıhıyor. Bahıyo ki Cıncıh gızıng çöra var.

Alıyo, bölüyo, yarısını tazıya viriyo, yarısını da gendi yiyo. Yirken şöyle bölseki yüzük çöran içinde bahıyo.

" Aman" diyo, "benim avım eving içindeymişde ben niye geziyom" diyo. Giri dolu dizgin eve geliyo.

Geliyo, "ana" diyo "cıncıh gız bir örtümü döşşamı itsin" diyo.

" Aman git yavrum" diyo. Ş"onu nöörecang künde omu idiyodu" diyo.

"Yoh" diyo, "Cıncıh gız idecek" diyo. Cıncıh gız döşşani idiyo. Ekmani yimani de Cıncıh gız getiriyo. Beang oolu yanına goca bir diynek goyo.

Cıncıh gız ekmani gitiri de giderkene "Cıncıh gız banga bir su virde içiyim" diyo. Cıncıh gız bunga suyu viripd e giri giderken nazı bunga bir yikleşdirirse diyna, cıncıh darmadanıh oluyo oolanın didiği gız çıhıyo içinden.

Beang olu bu gızı çalıyo nikah idiyo. Bacısı gişiye gidiyo. Anası ölüyo. Bu gız evde yalıngız galıyo. Gişisine diyo ki, "benim düşmanım var" diyo. Bu gız gorhmuya başlıyo.

Bu eski gişisi bu gızıng kohusunu alıyo geziyo, geziyo, geziyo, kohusunu alıyo. Bir yorgan oluyo, camining ögüne seriliyo.

"Bu yorgan kime ilayıh, kime ilayıh?". "Beang ooluna ilayıh" diyollar.Diyoki "Beang oğlu bu yorganı alıyım mı" diyo. "Yoh" alma diyo.

Bu sefer bir celep oluyo, bir celep oluyo, bu celep anca beang oğluna ilayıh diyollar. " Yooh herif alma "diyo.

Yarın ertesi günde, bir goç oluyo, bir goç oluyo, gınalı goç ki depe gibi. Bu kime ilayıh, beang oğluna.Diyo ki "avrat, yorganı aldırmadıng; celebi aldırmadıng, bu goçu da almazsah banga yuh çalallar" diyo.

" Bah herif bunu alırsang" diyo, 2banga bir aslanınan bir gaplan al" diyor. "Sen onları al, ondan sona da gocu al^" diyor.

Bir aslan alır, bir gaplan alır, aslanı şöyle bağlar, gaplanı şöyle bağlar. Goçu götürür yirine bağlar.

Bir de aşam olur. Naadder cam varısa toplar, bir tenikenin içine gor. Bu goç olan herif toplar.

Bir de gelir ki beang oolu yatıyo, avradıng yanında. Goç olan herif gapıning delinden bahar. Dir ki "haah, beni bırahdıng geldingde gayri beang ooluynan mı yatıyong^" dir. Gız; "şşşşt" dir. "Beang oolunu uyartmada gidek" dir.

Kapıdaki esgi gişisine giri çekil giri çekil. Aman beang oolu uyanmasın giri çekil dirken aslanınan paplanıng yanına gelinci,

"Dut aslanım, dut gaplanım" dir.

Aslan dutuyo, gaplan bunu parçalıyo. Durung aslanım gaplanım diyo. Yimeng diyo.

Varıyo beang ooluna uyandırmıya uuraşıyo, beang oolu uyanmıyo. Bi de tenike dolusu camı merdivandan aşağı yuvarlayıncı beang oolu uyanıyo.

"O ney avrat "diyo,

"Ne biliyim bi bah" diyo," git de goçunga bir bah" diyo.

Beang oolu gidiyo, bahıyo ki goç yirinde yoh. Eve geliyo ki eving ortasında zebellah bir adam yatıyo, üleş gibi.

Ondan sona bu gız başından geçenneri beang ooluna bir bir annadıyo. "Eh şimdi gurtulduh "diyollar. Yiyip içip yiring altına geçiyollar.

Dilber ULU

18. TOPAL DEV

Bir varımış, bir yoğumuş, vahdıng birliinde bi padişah varımış. Padişah vezirin gızına aşıhmış, vezirin gızını alıyım da ölüyüm diyi nezir itmiş. Vezirin gızını almış getirmiş evine, ben seni kesecaam der.

Dur herif dir, bir gapıya çıhıyım, geliyim. Ondan sona kes beni dir. Gapıya çıhar haydi babasının evine gaçar gor gider. Gider eve varır. Aaman baba der, padişah beni kesiyo dir beni sahla dir. Demir sandığın içine gor bunu. Gırk gün gırk gice durur. Dohuz gün dohuz gice orda doğum yapar bu. Bi oolu olur. Oolan ayda büyüyecaanı künde büyür. Yılda büyüyecaani ayda büyür. şöyle gabarır yidi-sekiz yaşına dear. şurup satmıya çıhar. Hayding ha şurup şurup, günde şurup satar, padişah künde bunu alır götürür, şurup alır.

Bir gün ulan diyo, "niye ben bunu habar almıyom, bu kimin nesi "diye..

" Oğlum kimin çocuğusun "diyo.

"Ben diyo vezirin gızdan torunuyum" diyo.

"Aman benim böyle oolum varımış da ben ne duruyom" diyin, oolanı alıyo getittiriyo. Ondan sona getitdiriyo. Diyo ki gadına gine "ben seni kesecaam" diyo. "Dur herif çocuğun gannı aarıyor, ear çocuğun gannının aarısı iyi olsun kes" diyor.

Oruya varırken, "aman evladım babang beni kesecek" diyo."Gannım aarıyo di, ondan sona da gacah" diyo. "Aman gannım yaman gannım" çocuh bar bar barıyo.

Padişah uyuyunca haydii, içeri giriyollar iki terki habesi para dolduruyollar. Atlara biniyo gaçıyollar. Gaç babam gaç.

Bir yalçın dağın depesine çıhsalar ki orda gırk göz gonah. Hah diyo ana diyo, tam yerimizimiş diyo. Burda yiyek içek yatah diyor. Orda yiyip içip duruhannar, bi de gırk başlı dev varımış. Av avlarımış, guş guşlarımış. Künde Allahın yivmiye günü avrat, oolan gelmiyo diyi yollarda beklerimiş.

Bi dev gelir çıhar, topal dev, "ismisin cismisin" der. Bi dünyözeli oturuyo köşede. "Ne isim ne cisim seni beni yaradan Allahın guluyum" der.

" Banga gelin mi?" der. "Oolumu öldürürsen varrım" der. "Oolungu der", "ben öldürmem ya, bizimkilerin yanına salah" dir. "Asi hayvanların yanına salah orda öldürürler "dir. "Dezgah işleyen daağın arhasında" dir.

Sabahınan olur, hasda olur. "Oolum" dir, "dezgah işliyen daan arhasında meyva varımış, getirirseng iyi olurum. Getirmezsen ölürümüssüm" der.

"Aman ana gidiyim getiriyim" dir. Oruya varır ki dağ yire göğe iniyo giri gahıyo. Dezgah işleyen dağ.

" Ya bismillah, ya Allah" dir. Ötü yanna zorpadan geçer varır bahar ki, ne bahang, meyvalar dünyanıng meyvası buranın sabisi olur. Ben anama dir, harammı

yidiriyim dir. Yatar oruya bi de at bi nidaya gelir ki, "aaman gah asi hayvannar geliyo seni öldürür" diyo. Hemen ordan gahıyor bu asi hayvannarı öldürüyo, ordan cücüklerini de dutuyo habening içine goyuyo. Anasına da meyvayı alıyo ordan geliyo.

"Anaa aç gapıyı geldim" diyo. Getiriyo, diyoki; "adam" diyo. "Bizim gırh başlı devlerin yanına salah diyo bunung ilmesini gomazlar" diyor.

Yavrum hanıya, felan yirde gavın, garpız varımış onu getirirseng yirsem iyi olurumussum. Yohsam ölürümüsüm diyor. "Getiriyim ana" diyor. "Ben dezgah işliyen daan arhasına gittim getirdim" de diyor. "Oraya gidemem mi?" diyor.

Oruya varıyor. Ondan sona oyanna geçiyo, bahsaki haa bir ucundan bir ucu görünmüyor bosdan ki; Anama ben harammı yidiriyim, zaar bunung sabi var diyo. Yatıyo bosdanıng içine, has bahçening içine.

Düldülünen gırh başlı dev bahıyo ki bir insanoolu bi de at yatıyor. Ası hayvanlardą yanında yatıyo.

Bir dev salıyo, aslan çekiyo gaplan yırtıyo. Bir dev salıyo aslan çekiyo, gaplan yırtıyo, gırh deving gırhını da haşat idiyo. Bi de ingil ingil gendi geliyo. Ası hayvannar diyo ki, "dur yiğidim sen dur" diyo "biz hooluyah" diyo. "Durung siz durung ben hoolayım da, ben baş gelemezsem siz holang" diyo. Nası kelleyi vuruncuh deving otuz dohuz başını birden tapır tapır döküyo öldürüyo. Ondan soona, bu öldükten sona git diyo, şunung gonaaına bir bahıyım diyo.

Varsa ki yidi dene gız, yidisi de orda saçları saçlarına çatılı dezgah işliyollar.

Amoon insanoğlu, gerlirmiymissing, görürmüymüşsük, bunlar sarım gürüm,

" Sen kimin gızısın", "ben cin padişanın gızıyım". "Ben şu padişaang gızıyım", "ben bu padişaang gızıyım". Biri de sahan padişaanıng gızıyımış.

Oolan ordan gızları alıyo, dağıdıyo dağıdıyo bi şahan padişahıng gızını eletiyo diyoki getirdim gızıngı diyo.

Padişaang da bitek gızı varımış. "Dile benden ne dilerseng sağlıngı dilerim" diyo. "Haydi gızımı sanga virdim virdim" diyo.

Orda gızıyınan düün-müün itdikden songra, ben anamı habda bırahdım geldim. Ben gidiyim diyo garısına.

Dur bir "lembir" atıyım yiğidim diyo. Atıyo, atıyo gan gösteriyo. Atıyo atıyo gan gösteriyo.

"Gel yiğidim gitme" diyo.

"Yoh anamı ben hasda bırahdım" diyor. Oğlan gidiyoo. Varıyo ki topal devnen ikisi oturuyo, hemen sahlanıyo topal dev, anası garşı geliyo.

"Vaah yavrum" diyo. "Tılısım, vursang ölmüyong, gırsang ölmüyong. Başınga biziyan gelirse Allah göstermesing, tılısımıng ney" diyor.

"Amaan, ana" diyo. "Şo zencire bağlarsang benim tılısımım o" diyo. Zencire bağlıyor anası.

"Ana çiz" diyor. Şöyle şöyle ıralanıncı zencir tapır tapır dökülüyor.

"Kele yavrum ananıng evlada yanmasına noolmuş tılısmıng ney" diyo.

"Şu saçımıng bi telini çekersen bağlarsang iki barnamı tılısımım o" diyo. Saçından teli çekiyo, barnana baalıyo. Oolan baarıyo, ana çez, ana çez yavlarıyo yooh.

" Gel topal dev" diyor. " Git çepel "diyor. "Senin gibi bi çepeling yüzünden ben şu yiğide nası gıyıyım" diyor.

" Vir, vir" diyo, gözlerini oyuyor.

"Hadi götürde guyuya bırah" diyor. G"it çepel "diyo, "ben bir" diyor, "sening yüzüngden şu babayiğide nası gıyıyım da bırahıyım". Gendi sürütleyi sürütleyi götürüyo guyuya bırahıyo.

-"Hah gurtuldung" diyo.

Ondan sona topal devinen yaşıyollar. Bu olanıng ası hayvanları gelen kevrancıları giden kevrancıları yolung üstüne biriktiriyollar. Kevrancılar ipi iping ucuna uluyollar. Bu kevrancılar bu oolanı çıharıyollar.

Şahan patişaanıng gızı da bunun aşgına han yaptırmış hayrına gelen geçen yatsıng diyin.

Diyollar ki "biz ne tarafa götüreciyik, şahan patişahıning gızının hanına bırahah, orda bahar onnar" diyollar.

"Götürüng beni ora bırahıng" diyor adamlara. Götürüyollar bırahıyollar, gözü yoh. Bi de künde iki cariye yohlarımış. Gırh cariyesi varımış künde iki cariye yohlarmış. Bir de geliyollar ki bi dünyözeli bir babayiğit gözü yoh oturuyor.

Gülüşerek geliyollar. Gızlar diyo, gızlaar diyo biliyor. "Ne diyong" diyor.

" Aaar, hanımıngıza söyleng" diyor. "Banga" diyor "aş yidiği, pişirdiği tencereynen, çorba içtiği tasınan bir çorba pişirip salmazsa" diyor, "hasretine gavuşmasıng" diyor. "Siz de dimessegiz siz hasretigize gavuşmayıng" diyor.

Biri diyo ki diyek, biri diyo ki dimiyek. Biri diyo ki adam diyek. Niye gülüşüyoguz gızlaaar diyor. Bir kör gelmiş, bir babayiğit diyo. Böyle böyle diyo diyo.

" Getiring getiring diyo, hasretimi angmış" diyo, "bişiriyimde götürüng yising" diyo. Bişiriyo götürüyo,

"Gızlaar" diyo oğlan, "ne diyong "diyor.

"Ear bundan iki gaşşıh almazsa" diyo, h"emen yüsünü içine bırahıyo, iki gaşşıh almassa hasretine gavuşmasıng. Siz de dimessengiz siz hasretingize gavuşmayıng" diyor.

Biri diyo ki "diyek". Biri diyo ki "git anam iling körününg artığını yir mi bizi öldürü"r diyo. Biri diyo,

"Getiring getiring" diyo, "vah diyo hasretimi angmış yiyim" diyo. Bir gaşşıh alıyo. Bi daha alıncıh yüsük çıhıyo. "Aaaman bu benim yiğidimimiş "diyo;

" Hasbahçiye götürüng yung arıdıng bunga bahıng"diyo. Ökelendi ya.

Hasbahçeye götürüyollar, yidiriyollar, içiriyollar. Bu gız yanına varmıyor.

Bir de ondan sona bi çift guş uçup geliyo yanına. "Vah an"a diyo, "şo yiğiding gözelligine, baba yiğitliğine". "Vaah yavrum" diyo, "bi topal deving uğruna, anası onun gözünü oydu da guyuya bırahdı" diyo. "Sağ gözü sol cibinde, sol gözü sağ cibinde. Onu assada diyo gözüne dahsa. Bizden tüy düşer iki telek" diyo, "onu da çassa da kimsiye dimese daş olur. Guş dilini bisse" diyo.

Hemen gözünü dahıyo, ciblerinden gözü goyo, görmüyo,

Gızlar da gayfe getirmişler, gızlar "şurda iki telek varıdı. Viring hel"e diyo. O tela alıp da şöyle gözlerine calınca anadan doğmıya dönüyor.Viring diyor haberimi hanıma diyo.

Bir de gopuşuyollar, "aman hanım baaying gözü açıldı".

"Haq"i diyor "yung arıdıng" diyor, "alıng geling yanıma" diyor. Banyoya götürüyollar yuyolar, arıdıyollar gızıng yanına götürüyollar. Icıh burda yaşayıp muşarkenę, diyo ki "ben anamı gine" diyor, "hasda bırahdım geldim. şu anama gidiyim" diyor.

" Yoh yiğidim" diyo. "İbdi lafımı dutmadıng bööle oldung seni salmam" diyo.

Bir lembir atıyım diyo. Atıyo atıyo duru gösteriyo, atıyo atıyo duru gösteriyo. Hadi "git" diyor. Gidiyoor, varıyoor. Oruya varıyo ki bir köşüye topal dev oturmuş, bir köşüye anası oturmuş oturuyollar.

Topal dev gahıya sahlanıyor. Ondan sona bir gat yatah indiriyo, altına üsdüne goyyor. Ondan sonra diyo ki "ası hayvannarı götürüyo, ası hayvannara, ananıng" diyo, "evlatda çoh hakgı olur" diyo, "incitmeden biringiz bir ayandan başlang, biringiz bir ayandan başlang. Gözümün ögünde ying de bitiring gidek" diyo. Yavlardı, yahardıysa da, yooh ana diyo.Ben de sanga çoh yavlardım diyo. "Sen diyo beni hiç dinemeding" diyo. Ası hayvannar yiyollaar, ayahdan başlayıp depeden boşluyollar, bitiriyollar. Topal dev donuna pisliyor, çatır çatır.

" Eee topal dev" diyor. S"en bu gonahda iki çift lafıngı vir o guşa "diyor.

Haydi geçip goyup gidiyo. şahan padişanıng gızının yanına varıyor. Ondan sona garısıynan yaşıyo. Yiyollar içiyollar, yir altına geçiyollar.

Dilber ULU

19. PADİŞAAN OOLU

Bir varımış, bir yoğumuş. Vahdıng birinde bir padişah varımış. Bir gün padişah garısıynan hasbahçiye gezmiye çıhmış. Gezip-mezerken yorulup bir yire oturmuşlar. Oturup-duruken padişah uyumuş. Padişahıng garısı da sağa sola bahıp padişahı da uyatmak isdemiyormuş. Yoruldu yazzıh uyusung dimiş.

Padişahıng garısı bir bahmışki orda bir küp var. Bu da neyimiş diye küpüng içine baharken küp avradı içine çekmiş. Haydi göğe ağmış gitmiş. Küp bir deving küpüymüş. Zaten dev de bu avradı takip idermiş. Ondan sona dev küpünen bu avradı alır semaya çıhar.

Avradıng üç de oğlu varımış. Padişah uyanınca bahar ki avrat yoh. Gelir oolanlara sorar. "oğlum anangız nicoldu, gelmedi mi" diyincik, oolanlar; "yoooh biz anamızı isterih" diyollar, başka bişiy dimiyollar.

O zamana gadar bu üç gardaş analarını aramah için yola düşüyor. Bir yire varıyollar. Ondan sonra "gardaşım" diyo "sen şu yola git, ben de şu yola gidiyim" diyo. Sen bulursang sen bul, ben bulursam ben buluyum diyor.

Bu oolan gidiyo, gidiyoor. Bir de bahsa ki bir yalçın dağın depesinde, batıdan bir tütün tütüyo. Git şoruya gidiyim acıhdım bir ekmek alıyım diyor. Varıyo ki anası ağlıyarak orda duruyor. Hemen anasına gapıyı açdırıyor içeriye giriyor. "Ana aaman" diyo bu devi nööreciyik. Deving tılısımını habar alıp, deving tılısımını habar alıyollar. Deving tılısımı da atın gulağıyımış. Dev diyo ki "benim" diyor "atımıng gulahlarından dutuncu, ata da biçinik üzüm dahıhcı, gulahlarından sıharsang canım çıhar" diyor.

Hemen oolan gahıyor. Bir çinik üzüm dahıyor silkiniyo atıng üsdüne biniyor. Gulağını sıharken sıharken dev geberip gidiyo. Dev geberiyo bi gılıç vuruyo deving gafası şo yanna gidiyo, gödesi şo yanna gidiyo.

Hemen anasıyınan yükde yini, bahada ağar yüklediyollar. Haydi bahalım. O guyunun başında birleşecekler gardaşlarıynan ayrıldığı yirde.

Bir de oruya geliyollar. Şurda mal var, şurda can var, şurda mal var, şurda can var diye kelle arhalarına düşüyo. Geliyollar ki bir guyu, büyük gardaşına diyo ki, "haydi gardaşım mal varımış in". Biraz inincik "yandım yandım" diye çır çır çığırıyo

çıharıyollar. Ondan sona ortancılı iniyo. O da yandım diyi çıırıyo, onu da çıharıyollar. Gücçük diyo ki "yandım" didikçe bırahıng, yandım didikçe bırahıng diyo.

Neyse guççük gardaşı guyuya bırahıllar, paldır küldür paldır küldür aşşağı iner. Ondan sona varsa gapıyı açsa bahsa ki bir arap silah yağlıyor. Gama yağlıyor. Elindeki gamçıyı oolan alıyor.

Araba çal ha babam çal, burda mal varımış. Burda can varımış. Ondan sona Arap viriyo kitini "aha şuralar tüm sening" diyo. Altın dolu inci dolu para dolu.

Bir de açsa bahsaki üç dene gız. Oolan "hah" diyo üçümüze üç gız. Şu büyük gardaşımıng, şu da ortancıning, şu da benim" diyo. Guyunun dibine geliyo. "Eyy gardaşım çeking" diyo "üç dene gız buldum" diyor.

Büyük gızı çekiyollar bu sanga. Ortancılıdan çekiliyollar, bu da sanga. Güçcük gız diyo ki "gel yiğidim ben onnardan gözelim" diyo. "Şimdik sening ipingi keseller, düşürülle" diyo. "Gel sen çıhda ben de arhangdan çıhıyım" diyo. Oolan "yooh" diyo " çıharsam sen çıhmang" diyor. "Çıharım" diyosa da "yoh. Seni düşürmüye düşürüller ya ben sanga iki telek viriyim. Şöyle sür birbirine" diyo, "bir ağ goç bir gara goç gelir. Silkinip gara goça binme" diyo, "ağ goça bin, ağ goça binerseng seni dünya yüzüne çıharır" diyo.

Gızıng didiği gibi, yarı yola varıncıh ipi kesip oolanı düşürüyollar. Oolan guyunun dibine düşüyoor gine varıyor. Araba çal babam çal, beni çıhat dünya yüzüne diyor. Arap diyo ki "çıhsam ben çıharım. Ben nirde buluyum da seni çıharıyım" diyor.

Oolanın ahlına telek geliyo. Hemen telea birbirine çalıyo, ağ goçunan gara goç geliyo. Oolan ağ goça biniyim dirken, gara goça biniyo gara goç bunu yidi gat yiring altına geçiriyo.

Oolan yiring altında varsa bahsaki gücücük gücücük adamlar. Gücücük gücücük mallar, yidi gat yiring altı bu.

Ondan soona birde garaguş varımış orda. Garaguş cücüklerimiş bir evran yirimiş. Yidi senedir böyle cücükleri evran yirimiş. Oolan cücüklering olduğu ağacıng altına yatmış uyumuş. Cücüklerden habarı yoh ya. Bi de uyansaki vıcıır vıcıır cücükler çıırışıyo. Gine evran dolanıyo. Nasıl evrana oolan vururşa evranı iki

orta böler. Biri şoyanna düşer, biri şoyanna düşer. Oolan tekrar çınar ağacının dibine gafayı vurur yatar.

Ondan soona bi de garaguş gelirki, ne bahang dünyada bulunmadıh bi babayiğit ağacıng altında yatıyo. Garaguş hemen bir goca daş alır oolanıng kafasına bırahacah vahdı, cücükler diler gelir. Aaaman ana o yiğit bizi düşmandan gurtardı. Bizim düşmanımız orda yatan evran diller. Garaguş bahsaki goca evran ikiye bölünmüş yatıyo. Hemen garaguş daşı biyannı atar, oolana ganadiyinen kölgelik yapar. Oolan uyansa bahsaki bir guşung ganedinin kölgesinde yatıyo.

Oolan uyanınca guş dile gelir. Aman yiğidim dile benden ne diliyecaseng, benim böyle böyle cücüklerimi yidi senedir bu düşman yirimiş. Benim yavrularımı gurtardıng dir.

Oolan ne dileyim guşum dir. Sen bir guşsung sağlığıngı dilerim dir. Yooh dile benden ne dilerseng diyi guş icbar ider.

Oolan dirki beni dünya yüzüne çıharırsang benim dileam o dir.

Guş dirki ey yiğidim gocalığıma rasgelding ya olsung dir. Kırh batman et al, gırh batmanda su al, hah didikçe et vir hıh didikçe su vir dir. Seni dünya yüzüne çıharıyım dir.

Oolan kırh batman et alır. Gırh batman su alır. Bid e bu oolanı sırtına alır. Oolan guşa hah didikçe et virir. Hıh didikçe su virir. Garaguş bu oolanı aynı guyudan çıharırken ızıcıh galınca çıhmıya guş hah dir. Et galmayıncah oolan baldırından keser guşung azına virir. Guş biliyo adam eti olduğunu dilining altında sahlıyo. Guyunung başına çıharıyo. "Haydi oolum yürü" diyo. Oolan ki "ben giderim". "Guşum sen in aşşaa" diyor. Guş diyo ki "yoh bir yürüde ondan sona ben gidiyim" diyo.

Oolan yürüseki şöyle aasıyo, dizi ağrıyo. Guş diyo ki "getir getir" diyo, dilining altındaki eti çıharıyo yerine goyo. Orayı yalancıh anadan doğmuşa dönüyor.

Oolan geliyoo bi yire bi nenegarının evinge misafir oluyor. ki "nenarı banga bir yudum su vir "diyor. Nenarı iziycık sidik gibi bir su viriyor. "Bu ney nenarı" diyo "oolan sidik gibi" diyo. Nenarı diyo ki "vay yavrum" diyo, "yidi gızım varıdı yidisinide, deve virdik" diyo. "Pıngarımızda dev oturuyo, suyu soruyo virmiyo" diyo. "Yarın de padişaang gızı gidecek" diyo. "Dev gızı yiyecek biz de su alacıyıh" diyo.

Oolan diyo ki, "nenarı" diyo, "padişaang gızı gidekene banga çıır" diyo.

Gızı donadıyollar, guşadıyollar, ellerini gınalıyollar gözlerini sürmeliyollar. Padişaang gızı zabanan gidiyor. insan su alacah, pidaşaang gızını yiyene gadar su alacahlar.

Nenarı diyo ki, "aman yiğidim" diyo "padişaang gızı geliyor" diyor. Oolan hemen kahıyo gılıcını alıyo gızıng arhasına geliyor. Dev gızı ağzına atacah vahdı, oolan deving kellesine bir vuruyo kellesini kesiyo. Hemen gulahlarını da kesiyo, kesiyo cibine goyo. Bu arada gız da can alemetiyinen elini deving ganına batırıyo oolanın yaarnısına çalıyo.

Oolan ordan hemen gine geliyor, nenegarının evine yatıyor. O zaman gadar herkes suya dalıyor. "Aaaman" diyo," bu yiğit kimidi" diyo. Ordan o diyo ki "benidim", o diyo ki "benidim". Gız diyo ki "yooh" diyo, "baba" diyo, "ben" diyo "o yiğidin yaarnısının ortasına ganı basdım, beliddim. Bir babayiğiddi" diyor.

Bi de dellal delala söküyor. Bi de bu oolan varıyor. Deving gulahlarını alıyo pidaşaang öngüne atıyor. "Padişaam düşmanıyıng ömrü buaddar olsung" diyor. "O zamana gadar gız diyo ki "hah buyudu" diyo. "Padişah oolana dile benden ne dilerseng" diyo. "Sağlığıngı dilerim padişaam" diyor. Hiç bişey dilemiyo.

Gız diyo ki "benim" diyo "evlenecaam oolan banga altından yapılmış oynıyan sıçan, davşan getirsing "diyor. Babamıng sarayında oynıyan sıçan, davşan gibi olsung onnarın aynısı olsung diyor.

Bunu kim yapar diye düşünüllerken, bu olan "ben eskiden demirciyidim ben yaparım" diyor.

O zamana gadar "nasıl yapacaang" diyollar. "Banga bi çuval fındıh getiring onu yiyene gadar yaparım" diyor. Zabaca fındıh gırıp yiyor. Zabanan diyo ki "az galdı"diyo. "Bi çuvalda ceviz getiring" diyo onuda getiriyollar. Devlisi gün oolan padişaan sarayına varıyo. Gızınan gonuşuyo. Padişah gine "dile benden ne dilerseng diyinci şonnarı dilerim" diyo. Oynıyan altından yapılmış sıçanı davşanı isdiyo. Padişah virinci gız da oolana diyo ki, "babang düğün gurdu, gardaşlarınga düğün yapıyo". "Guyudan çıhardığın guççük gızda elinde zehir seni bekliyo" diyo. Oolan bu gızı da alıyo, babasının melmeketine geliyo.

Geliyo ki "millet cırıt oynuyo". Oolan elindeki tüyleri gine birbirine sürüyo, atı gılıcıyınan galhanıyınan gelip çıhıyo. Oolan ata biniyo cırıda gatılıyo. Nası vurursa büyük gardaşını cırh diyi düşürüyo.

Aman diyollar, "ortancı gardaşıng düğünü ossung" diyollar. Düğünü bozmayıng diyollar. Bu oolan gine cırıtda ortıya çıhıyo. Ortancı gardaşınıda öldürüyo. Bu da kim bu neying nesi diyollar.

O zamana gadar oolan gendini tanıdıyo. Başından gecenneri annadıyo. Düğünü bozmayın bu benim düğünüm diyo. Güccük gıza habar salıyollar.

Oolan bu iki gıza birden gırk gün gırk gice düğün yapıyo. Muradına iriyollar. Yiyip içip yiring altına geçiyollar.

Dilber ULU

20. DİLERİM ÇENGİSİ

Bir varımış, bir yoğumuş. Zamanıng birinde üç bacı varımış. Üç bacı otururlarken biri dimiş ki," vaah beang oolu beni alsada bir halı dohusam, bir halı dohusam, bir tabır esgar otursada girisi artsa galsa" dimiş.

Biri de beang oolu beni alsa dimiş, "bir yimek görsem, bir yimek görsem, bir tabır yisede artsa galsa" dimiş.

Biri de dimiş ki, "beni de alsa da altınsaçlı oolanınan gilaboru saçlı gız doğursam "dimiş. Padişaang oğlu bunung üçünüde diinerimiş, bunung üçünüde alır.

Birine dimiş ki, "hanı halı dohuyacaadıng" dimiş. Amaan beam o da bir lafıdı diyiyor. Birine de diyo ki "hani yimek bişirecaading" diyor. "Amaan beam" diyo, o da "bi lafıdı geldi geçti" diyo.

Beriki gıza geliyo, "hani" diyo" banga altın perçemli oolanınan gilaboru saçlı gız doğuracaadın" diyo.

"Allah virirse doğururum beam" diyor.

Neyse bu avradıng gannına Allah ikiz-ikiz evlat viriyo. Ondan sona diyo ki, iki bacı; "aaman" diyo. "Biz dediğimizi yirine getiremedik, bu didini yerine getirecek iki dene ikiz çocuh doğuracah".

"Cazı garıya ne idecaaseng bunu id "diyollar. O zamanaca cazarı diyo ki "ondan golay ne var" diyo. "Doğum yapakene ahlı başından gidincik bir çift it eniği getirrik, altına atarıh diyo, çoçuhları da alır atarıh bi yanna" diyo.

Bu gız doğum yapar ki; altın perçemli oolan gilaboru saçlı gız. it enini altına gollar. Çocuhları da bi gafese gollar, dah ideller dengize.

Beang ooluna goparah varırlar, aman beam garıng it eni doordu iki dene. O da, "atın gapının arhasına gelen tükürsüng giden tükürsüng" diyor.

Gapının arhasına dah iyliyollar, iki bacı gelen tükürüyo, giden tükürüyo, it eni doordu diyi.

Oolanınan, bu gız, yingi doğan çocuhlar dengizde fırlanı fırlanı sandığın içinde, dengiz bi tarafa çalıyor.

Bir bean ooluyunan, bir çocuğu olmadıh herif av avlarımış. Sandığı görürler, herif dirki "şoonnar malısa senıng canisa benim" dir. Varsalar, bahsalar ki, sandığı açsalar ki iki çocuh altın perçemli oolan, gilaboru saçlı gız, elleri ağızlarında copur copur emerek sandıhda duruyollar.

Herif alıyo getiriyo, bunnarı evlat idiyo ikisini de. Büyüdüyo goca goca oluyor.

Bu oolan babası olan beanen delaani oluyo av avlamıya gidiyo. Av avlıyo guş guşluyor.

Beang oolu diyo ki, "ben" diyo "bu oolanı niye sormuyom" diyo. "Bu kiming nesi kiming oolu, kiming neyiymiş" bu.

Bi de o zamanaca bu oolanı eve çıırıyo, diyo ki "oolum necising, neci dealsıng" şuyudung buyudung dirken, halaları fargına varıyor.

"Aaaman nenarı" diyo, "açığa çıhmış oolan" diyor. "Nöörecaaseng gör" diyo. "Duyarsa bizi öldürür beang oolu" diyo.

Nenarı diyo ki, "ondan golay ne var" diyo. Gahıyo gızıng yanına gidiyo, oolan gine ava gidiyo, gız da halı dohuyo.

" Amoon gızım" diyo, "Kabeye gidiyodum, yalıngız galdım" diyo. "Ben diyo nöörüyüm" diyo, "hiç yalıngız niye burda oturuyon" diyor. "Dilerim çengisinin yapraklarını" diyor. "Şu" diyor "ısdara asdımıydı, heer birisi bir hava virir" diyo. Sen diyo, "hiçdalime" diyo, "onnarınan ballıım gönüngü ale, şu yalıngız burda nöörüyong" diyor.

Gızıng gardaşı geliyo; "Vah gardaşım" diyo, "dilerimçengisinin yaprağı olurumuş" diyor. Onnar burdan seda viririmiş diyor. Ben onnarınan halı dohurum, yalıngız osanıyom diyor.

" Getiririm bacım" diyor.

Oolan gidiyoor. Oolana çığırıyollar ki "aaman yolung üstünde iki dene dev var, dev seni parçalar. Sağ memesi sol omuzung üstünde, sol memesi sağ omuzunung üstünde atılı. Bunnarıng var memelerinden sarıl em. Yosam seni öldürür." diyollar.

Oolan bir yire varıyo ki iki dene dev, memeleri arhada atılı, vızır vızır çıkrık büküyor. Hemen bu memeye yapışıyor. Emiyor, emiyor, emiyor. Kişeh diyor sinek sanıyo dev. Arhasını dönse bahsaki bir insan oolu. Ondan sona diyo ki "haydi" diyo "oolum pek ustaymışsıng, sen benim dünya ahret evladım oldung" diyo. "Yididene oolum var seni yiller, gel seni sahlayım" diyor.

Dev bunu götürüyor, bir yere dolaba sahlıyor, ondan sona uşahları geliyo. Diyo ki; "Ana evde adam eti kohuyo, adam eti kohuyo".

" Oolum adam eti olsa ben yirim, nirden alıyım adam etini" diyo.

" Vaah yavrum size ben bişey diyecaam"

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

" Neymiş ana di"

Ben bir insanooluna vardım. insan oolundan benim bir oolum olduydu. O, oolum gelse siz onga ne dirsingiz yirmisingiz.

" Amooon ana, gardaş yinirmi, sening oolung yinir mi, öperik severik".

" Eh diyo oolum geldi" diyo . Çıhanyo ki o ona viriyo öpüyo seviyo. O onga viriyo öpüyo seviyo.

" Durung durung" diyo "insan oolu haya dayanamaz; halı dilliği neyise onu sorung "diyor.

" Halım dilliğim böyle böyle" diyo gardaşlarına.

" Aaaman o, bek zor iş" diyor. "Dilerim çengisinin yaprakları var" diyor. "Oruya seni daş itmiye salmışlar" diyor. "Oruya var, yol yığ habenge doldur, arhanga dönmeden gaç" diyor.

Varıyo yoluyo yığıyo, habiye dolduruyor, arhasına dönmeden gaçıyor. Gine geliyor deving yanına. Dev bunu ağırlıyo, hürmetliyo, yoluna bindiriyo. Oolum gine geling diyor.

Gine varıyo ki halaları görüyo.

Vah diyoo "nenarı gine gelmiş" diyo. "Oolan gelmiş" diyo. Nenarı, "dur gine varıyım" diyo. Gelir ki dallarına asmış dilerim çengisinin yapraklarının heer birisi bişey çıırıyor. Türkü çıırıyor, saz çalıyor, kimisi def çalıyor. "Amaan yavrum" diyor. "Başıng aarımıyo mu?Bunung" diyor, "dilerim çengining" diyor, "gendisi olur" diyor. "O bir gız" diyor. "Sus didimiydi süser, çıırıng didimiydi çıırır" diyor. Onu getittir. "Bu yapraanı mı didim sanga" diyor.

" Gardaşım böyle böyleymiş" diyo gız.

" E, gidiyim bacım bunu getirdim onu da getiriyim" diyo. Oolan gene düşüyo yola, devlering yanına varıyo.

" Dimedim mi" diyo dev. "Şimdik diyo üç gız orda" diyo. "Oruya var" diyo. "Dilerim çengisi, dilerim çengisi diye üç dafe çıırıng gelmezse daş olun" diyo. "Her bir adamlar orda daş olmuş galmış" diyo.

Bu oolan oruya varıyo "Dilerimçengisi, Dilerim çengisi" diyor. Diz gapanaca daş oluyor atıng üstünde. Bi daha çıırınca, "aaman banga bir insan oolu çıırıyo" diyor. Ordan nası gelirse oolan saçından dutuyo, atıng terkisine atıyo daşları silkiyo atıyo. Ordan geliyollar deving yanına.

" Eh getirding oolum, haydi Allah işigi rasgetirsing gayrı gelmeng" diyor.

Ondan sona getiriyo, olan getiriyo ki Dilerimçengisinin yaprakları ısdarın dallarında susun diyor, kip seslerini kesiyollar.

Bu oolan getirdiği bu gızı gendine çalıyo, nikah idiyo. Bu gız dilerim çengisi az duruyo, uz duruyo, kendi de keramet ehlisiymiş. "Babangı diyor bir eve çıır" diyor.

Bundan önce babası bu oolanı eve çıırıyor. Diyo ki "bu oolanı ben bek seviyom, çabıh yimek görüng "diyo. İki halaları, avratları yima görüyor. Yımırta bişmesinin içine zehiri goyuyorlar.

Gidekene Dilerim çengisi oolana diyo ki, "finiyi de yanıngda götür, fini niriye otururşa sen oruya otur. Fini ne yirse sen de on yi, sözümü dut" diyo.

Finisini götürüyo. Yimeklerden birer çintik goyo, yiyo fini, yımırta bişmesine gelincik yimiyo. "Oolanda doydum yoh yimem" diyo. "Sağolun gannım doydu" diyor. Ondan sona, ondan da gurtuluyo olan. Geliyor eve.

Dilerim çengisi diyo ki, "hadi" diyo "Bide sen onu çıır" diyor. Bir yimek görüyor, bir yimek görüyor. Şuruya da bir it baalıyo, bi de at baalıyo. iting ögüne ot döküyo, atıng ögüne de kemik döküyo. Atınan it süzünüyo orda.

"Diyo ki "gardaşım "diyo, "evladım" diyo, "şu eti alın iting öngüne dökün. At" diyo, "kemiği yimez it de otu yimez" diyo. Öyle diyinci,

" Eee, beam" diyo. "Analar it eni doğurur mu" diyor. "Beang oolunun gafası çaat" diyor.

Dimerimçengisi diyo ki, "ben" diyor "geliningim, bu da oolun, bu da gızıng" diyor. Anası doğururken it enini atmışlar, evda halaları diyor. "Çocuhları da siz bulmuşsunguz böyle büyümüşler" diyor. Beanoolu varıyo eve avratları diyo ki at mı istersingiz, it mi istersigiz diyo.

" Niye it istiyok" diyolar. "Ata biner de babamızın köyüne gezmiye giderik" diyollar. Bean oolu bu iki garıyı, oolanıng halalarını tor atıng guyruna baalıyo. ikisini de parça bilik idiyo.

Gaz damından o avradı, oolanınan gızın anasını çıhadıyollar. Yuyollar arıdıyollar, gurumuş tahır tahır. Köşke otutturuyollar.

Ondan sona yiyollar içiyollar. Yiring altına geçiyollar.

Dilber ULU

21. EMİR CELEP

Bir varımış bir yoğumuş, zamanıng biringde bir adamıng bir oolu olmuş. Adını Emir Celep goymuşlar. Adamıng bir tek ooluyumuş. O bir oolu nasıl olduysa sömelağin içinden bir guş oluyo pır diyi uçup gidiyo.

Uçduhdan sona varıyor. Padişaang gızınıng gonağına, öngüne yuva yapıyo. Padişaang gızınıng da gırh dene cariyesi varımış. içeriye giriyor, gızıng başındaki mumları deaştiriyor. Gıza gelen yimekleride yiyo, giri uçuyo gidiyo. Birgün böyle beş gün böyle, birgün gız kişifliyo bunu dutuyo. Ya bu da dünya güzeli bir babayiğidimiş.

Neyse bu oolanınan düşüyo gahıyor. Oolanın bir perdesi varımış, yeşil bürgü, bu bürgüyü gızın üsdüne örterimiş.

"Bu yişil bürgüyü gösterirseng cariyeleringe beni bi daha bulamang" diyo. "Tılısımım bu" diyor. Göstermem diyor. Bir günde uyuyup galıncıh cariyelere bu bürgüyü gösteriyor. Haydii oolan küsüyo geçiyo goyo gidiyor. Gız da hamileymiş, ayı günü büyüyor. "Ben bir padişaang gızıyım, ben nöörüyüm" diyo. Oolan guş dili bilirimiş. Gıza da guş dili öğretmiş. Gız gidiyo bahçelerden guş dili arıyo. Bu bahçiye varıyo yoh, şo bahçiye varıyo yoh köy köy geziyo. Guşung birisi diyo ki, "vaah" diyo, "şu gelen dünde şu bahçedeydi" diyo.

"Vaah" diyo, "o bir padişaang gızı" diyo. "Emir Celebin garıs"ı diyor. "Emir Celebi arıyo" diyo, "o da" diyo "guş dilinden bissede, öbür şeherin bahçeliğinden" diyor.

Gız oruyaca varıyo. Orda oolan yanına geliyo ya guş. Gız diyo ki, "Allahın zalımı" diyo "benim ayım günüm yahlaşdı" diyo. "Ben nöörüyüm" diyo.

Oolanda diyo ki, "ben anamıng babamıng evini gösderiyim. Sen orda doğum yap, ne yapayım" diyo. Guş olan oolan anasınıng babasınıng evini gösteriyor. Onnarda bu gıza bir kötü tandırlıh viriyollar. Gelin o gice doğum yapıyo. Bunga ıcıhda, çul pala viriyollar. Yatıyor mutuyor.

Ooolan peceden gelen bu gızınan gonuşuyollar.

" Emir Celebim" diyor. " Ya canım" diyor. "Nöörüyong" diyor. "Nöörüyüm" diyor. Bebe böörümde yatıyom diyor.

Bunnarı evin gızı (görümce) diniyor.

" Vah "diyo, "ana" diyo, "Emir Celebim" diyo, "bu gelin neyse" diyor.

Altına döşşek viriyollar. Çocuğa bez belek viriyollar, yatırıyollar. Oolan gine geliyor.

" Ya canım nöörüyong" diyor.

" Nöörüyüm hönkerim" diyo. "Babang anang döşşek virdi altıma garnımı doyurdum, çocuğu doyurdum yatıyom" diyo.

Bunnar gonuşurken guş olan oolanıng anası duyuyor. Hemen geliyor, yalvarıyo, yaharıyo bu gelinlerini köşke alıp çıharıyollar. Orda anası diyo ki: "Aaaman gızım, banga Emir Celebi göster". Diyo ki: "Gız, Şuruya bir gayım ateş gayın siz giding" diyo. "Ben gel çocuğunga bah dirim, o zaman o gelincik ben guş donunu sıyırrım" diyor. "Ondan sona açığa çıhar, yoosa çıhamaz" diyor.

Oolan gine geliyo bahıyo ki tandırlıhda yoh, firlanıyo ki köşke orda.

"Ya canım nöörüyong" diyo,

" Nöörüyüm hönkerim" diyo. "Köşke çıhdım bebeyi sening beşşiğinge belediler diyor. Gutnu döşşeang içinde yatıyom" diyor.

" Ha gelde, Allahıng zalımı" diyor. "Şu bebeğe bir bah noolu"r diyor.

Oolan peceden giriyor. Pırrr diye bebenin döşüne gonuyor.

Gonar gonmaz gız nasıl dutarda guş donunu yırtarsa alıyor ocağa ateşe gayıyor. Ateşte yanıyo. Bu oolan dünya gözeli oolan çıkıyor. Bunung üsdüne bu oolanınan bu geline gırk gün gırk gece toy düğün idiyollar.

Yiyolar içiyollar yir altına geçiyollar.

Dilber ULU

22. ŞEKERPARE

Bir varımış bir yoğumuş Allahın gulu çoğumuş. Çoh dimesi gayetin günahmış.

Bir padişah varımış padişahın hanımının ağrısı dutmuş. Aman gopuşan Hanım doğuracak, Hanım doğuracak gitmişler, ebe getirmişler. Ebe gelmiş gelhagel gelhagel. Hanımdan bir yılan doğmuş. Şurdan çıkmış şuruya girmiş. Hanım yalvarmış itmeyin dimiş oğlunuz oldu diyin dimiş. Beni gurtarıng yoksa bey beni keser dimiş. Tamam dimişler. Bunlar gitmiş bey gonağında oturuyor. Avratta evde.

Aradan on onbeş sene geçiyor. Avrat padışaha yani gocasına çıhıyor. Diyo ki "bizim bi oğlumuz var senin yüzüne gelmiyor ama babam beni eversin" diyo. "Bunga bi gız bulalım" diyo." Padişah da iyi" diyo. "Cariyenin birini virelim" diyo. Buna nikah gıyıyolar, akşam gerda giriyo, sabah bahsalar ki kız ölmüş.Ulan nasıl olacak.

Oğlan, yılan oğlan evin hizmetçisine çaarıyor.

Şekerpare, "buyur şevketlim". "Babama söyle beni everecase eversin, yoksa tacını tahdını başına yıkarım" diyo." Tamam mı?" diyo. Cariye varıyo diyo ki; "Beyim diyo, oğlun böyle böyle diyo", diyo.

"Padişah ne idiyim, niriye gidiyim" diyo. Bi gız daha viriyo, cariyenin birisini daha viriyo. Gine geliyo gine cariyeyi yılan oğlan sokup öldürüyo. Velhasılı şura bura otuz dokuzunu sokup öldürüyo.

" Şekerpare" diyo, -"Buyur şevketlim" diyo. "Babama söyle beni everecase eversin, yohsa tacını tahdını başına yıkarım" diyo.

" Peki şevketlim diyim" diyo. Varıyo diyo ki padişaha, "Padişahım oğlun bey böyle böyle diyo",diyo

" Padişah tamam" diyo. "Kimi alacıyık" diyo. "Yarabbi sen bilin" diyo. "Otuz dokuz dene oldu, kimi alacıyık, kimi getireciyik gızım" diyo.

Şekerpare diyo ki: "Şevketlim senden benim bir ricam var. Ben varacaam" diyo. "Peki sen varacaan". "Bana gırh gat asdap virirseng ben oğlunga varırım, yosa varmam" diyo.

"Tamam" diyo. "Sana gırh gat asdap" diyo. Bu gırh gat asdabı alıyor. Alıyo düğün idiyo diri idiyo. Bunu gerda viriyorlar. Gerdek gicesi olunca şimdik bu oğlan geliyor. Şekerpareye "yat bahalım" diyo. Şekerpare diyo ki;

"Ben nası yatabilirim şevketlim, senin ayağını çekmeyinci, elbiseni şoruya dahmayıncı, senin başıngda hızmatınga yilmeyinci" diyor. "Al" diyo yılan gabığından çıkıyo, "al diyo" bir gat soyunuyor. "Gine" diyo "haydi soyun" diyor.

" Ben soyunamam" diyo. S"enin kiyfingi yitirmeyinci seni uyutmayıncı senin başıngda durmayıncı" diyo. "Al" diyo oğlan, bi gat daha soyunuyo. O soyunduhça kız da bi gat soyunuyo. Bi gat gız çıhadıyo, bi gat oğlan çıhadıyo. Velasılı bu gırkgat çıhadıyo ki içinden çıkıyo ki bi babayiğit. Diyo ki beni üç gün idariyle anama dime diyo. Üç günden sonra uçarım beni bulamang diyo.

" Dimeyim" diyo.

Sabah oluyo. Oğlan saklanıyo. Şekerpare odasında çıhıyo. Ordan bir cariyeyle boğuşuyo-dalaşıyo. Padişaha müdeci gidiyo ki "gelining sağ çıht" diye. Padişah sevinniyo, müdeciye dünyalığını viriyo, ahiretliğine garışmam. Gelin sağ silim çıktı diyo.

Anası gelinim ölmemiş. Ben de yavrumu görüyüm diyin gapıdan bahıyo, oğlan da guş olup peceden pır diyi uçup gidiyo. Şekerpare, "ilaha gözüng kör olsun, ocağımı batırdın ocağın batsın "diyo ya oğlan gidiyo.

Aradan bir ay iki ay geçinci, "oğlumuz gitti seni nörecik" diyolar. Oğlanın anası hizmatcılarınan bir oluyo şekerpareyi govuyolar.

Şekerpare gidiyo, bir iki ay da öyle geziyo. Bu arada hamileliği yaklaşıyo. Şekerpare ayağına demir çarık eline demir bastun alıyo oğlanı aramıya çıkıyo. ipiy bi yol gittikden sonra, guşların su içdiği bir gölün başına varıyo. Orda oturup ne iderken bir guş sürüsü geliyo. Şekerpare bakıyo ki oğlan guş sürüsünün içinde görünce tanıyo. Oğlan da şekerpareyi tanıyo.

Şekerpare "hey Allahın zalımı senin elingden çektiğim ne" diyo. Oğlan da diyo ki; "senin hamile olduğunu anam-babam duydu mu?" diyo, "yok" diyo. "Öyleyse git babamıng evine gaz çobanı dur" diyo. "Ben gelir seni bulurum" diyo.

Gız geliyo. Padişaha gaz çobanı duruyo. Gendi de gaz damında yatıyo. Bir gün oğlan geliyo, peceden şekerpariye diyo ki;

" Şekerpare altındaki ne?"

" Hasır parçası." " Üstungdeki ney?" " Odun yarması." "Anam duydu mu?" "Yook" diyo.

" Babam duydu mu?"

"Yook" diyo.

" Vah, vah, vah" diyo, uçup gidiyo.

Bir gün böyle, beş gün böyle dirken bir gün gız diyo ki; "Allahın zalımı sening elinden çektiğim ney, beni burdan gurtar" diyo. O zaman oğlan diyo ki, "öyleyse benim bi daha gelmeme bu pecenin ağzını baş pıçağıyınan çevir. Ben gelir doğru girerim, öteki guşlar bilmez, başpıçağına dahılır kesilirler. Biz de gurtuluruh" diyo.

Gız kahıyo oğlanın geldiği pecening ağzını keskin baş bıçahlarıyla çeviriyo. Gine oğlan guşlarınan beraber geliyo. Oğlan doğruca içeri giriyo. Öteki guşlardan gelen kesiliyo, gelen kesiliyo. Oğlan içeri iniyo ki bahmıya doyulmaz bir baba yiğit.

Sabah olana kadar şekerpareyinen gonuşuyollar. Oğlan başından geçenneri annadıyo. Gızın da sabaha garşı ayağı sınıyo. Allah şekerpareyinen oğlana nur topu gibi bi oğlan viriyo.

Sabah olunca bunları görüp tanıyanlar padişaha mücdeci gidiyo. Padişah garısıyinen gelip görüyo ki ne görsün. Şekerpare, babayiğit oğlu, altın topu gibi torun. Bunga çoh seviniyollar.

Yeniden bunlar toy düğün guruyollar. Gırk gün gırk gice toy düğün idiyollar. Yiyip içip yiring altına geçiyollar. Siz de iring muradıgıza.

Hazemi ÖCAL

23. HAV HAV

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çok söylemesi günahımış, az söylemesi sevabımış.

Zamanın birliğinde bir padişahın üç gızı varmış, bir de beyin bir oğlu varmış. O beyin oğlu da av avlar, guş guşlarmış. Ama peri gızı severmiş. Padişah büyük gızını evlendirmiş. O gızı altı ay bir sene olmadan geri babasının kapısan dönmüş. Sıra ortanca gızına gelmiş, onu da satmış. Bir iki sene sonra o gızı da baba gapısına gelmiş. Padişah bu bizim alın yazımız deyip şükür çalıp oturmuş.

Bu sırada bu beyin oğlu da padişahın güccük kızına sevdalanmış. Gıza Allahın emriyle düngür salmışlar. Padişah Allah yazdıysa virdim gitti dimiş. Yedi gün yedi yedi gece düğün yapmışlar, gerdah gecesi ürüyerek üç it gelmiş biri yatmış, ikisi geçip koyup gitmiş. Gız kimselere bir şey söyleyememiş.

Bu arada padişah gözlemiş, gız da damadı da yol açmaya gelmemiş. Bunung üzerine padişah gızına haber göndermiş. "Gızım senin derdin nedir? Öteki gızlarım gibi seninde mi bahtın kara" dimiş. "Gızda babacığım bir bebeam olmazsa bunlar baba kapısına gitmezlermiş" dimiş. Gızın kocası yedi sene it kılığında eve gelip gitmiş. Yedi sene sona diğer gızlarını bacılarını görmek için göndermiş. Bu arada evli olan gız çoh üzülüyomuş, çünkü gelen bacılarına kocası olarak kimi göstereceani düşünüyormuş.

Bunung üzerine Allah'a yalvarmaya başlamış. "Ey Allahım ya benim canımı al ya da bana bir yol göster" dimiş. Bu arada bacılarının önüne meyve goymuş. Ellerine altın saplı bir pıçah vermiş. Bacılarım enişteniz çoh geç gelir av avlamaya çıktı diye onları gandırıyomuş.

Bacılarına yemek pişirirken bir kedi gelmiş, yemeğin içinden eti alıp gaçmış. Kedi gaçmış, gız geçmiş. Kedi bir bahçaya atlamış. Gız da arkasından atlamış. Varsa ki bir ağacın altında bir yiğit yatıyo, heybetli yakışıklı. Yanında dünyalar güzeli bir kadın, beşikte de altın perçemli bir oğlan yatıyo. Kız sevinerek önlüğünü çıkarmış beşiğin üstüne örtmüş. Yapığını çıkarmış, adamın üstüne örtmüş. Sırtından yeleğini çıkarmış kadının üstüne örtmüş.

O zamana kadar orda yatan peri gızı uyanmış, yanında yatan adama; yiğit yiğit uyan bu kimdir diye sormuş. Adam da o benim temelli it kılığında göründüğüm çileli hanımım demiş.

Bunun üzerine peri gızı gadına ben bu yiğidi sana helal etmezdim, ama sen bize iyilik ettin. Üstümüzü örttün dimiş. Beşiği bağrına basmış beyin sana helal olsun dimiş. Açıl yerim açıl deyip yerin altına geçmiş.

Bu arada padişahıng gızı duaları kabul olduğu için öyle sevinmiş öyle sevinmiş ki dünyalar onung olmuş. Aman bacılarım enişteniz geliyo deyip feryatlar bastırmış. Enişteşine bahan baldızları şaşkınlıktan, hayranlıktan ellerindeki meyve pıçahlarıyla doğramış. Onnar utancından gahıp gitmişler. Bu gız da gocasını yanına çekip muradınga ermiş.

Halime CANER

24. ALTIN TABAK

Bir varımış bir yoğumuş. Allah'ın gulu çoğumuş. Bir nenaarının üç oğlu varımış. Zaman zuhur geçmiş, bu oğlanlar evlenme çağına gelmişler. Bunnar analarıyla beraber bir köyde sığır güderlermiş. Aradan bir kaç yıl geçmiş. Üç gardaş baş başa verip anamızıng elinde avucunda bir şey yoh. En iyisi biz çalışıb kendi başımızın çaresine bahalım evlenelim dimişler.

Akşam olunca aralarında gonuştuhlarını analarına anlatmışlar. Anaları önce ağlamış sızlamış. Sonra uşaklarına gidin gendi başınızın çaresine bahın demiş. Sabah olmuş çocuhlar analarının elini öpüp gurbet yolunu dutmuşlar. Bir zaman gittikten sonra bir çobanla karşılaşmışlar. Çobana dertlerini annatmışlar. Çoban da onnara "ben sizi çok sevdim, size bir yol gösterecam. Ama bu yol çok zor" dimiş. Çocuklarda "olsung sen gine de bir göster de biz kaderimizi bir deniyelim" demişler. Çoban da bunun üzerine "şo depenin arhasında bir kuyu var. O kuyunun içinde yedi başlı dev var. O devin elinde kırk tane kız var. Bu kızların her ay bir tanesini yer, üzerine bir ay uyku uyur. Şimdi elinde üç tane kız var. Dev de bir aylık uykuya yattı. Ben bunu size parmağımdaki tılısımlı yüsük sayesinde annatıyorum. O kuyuya inmeniz için on beş metre urgan gerek"diyor.

Bunun üzerine üç kardaş kasabaya inip, on beş metre urgan alıyollar. Kuyunun başına geliyollar. Büyük kardaşlarını belinden bağlayıp kuyuya indiriyollar. Kuyunun yarısına gelince beni yukarı çekin diye bağırıyor. Sıra ortanca gardaşa geliyor. O da kuyuya inemiyor. En küçük gardaşları kuyuya inmeden önce abilerine ah desemde ipi goyurung, vah desemde ipi goyurung diyo. Güccük gardaşlarını kuyuya sallandırıyollar. Ah dedikçe de bırahıyorlar, vah dedikçe de bırahıyorlar. Songunda gardaşları kuyuya iniyo, bir yere varıyo ki gırh göz oda var. Bir kapıyı açıyo ki dev uyuyo. ikinci kapıyı açıyo ki içerde birbirinden gözel üç kız var. Kızlar diyo ki hayrola insanoğlu sen yedibaşlı devin yanına nasıl gelebilding diyollar. Oğlan da diyo ki "ben hepisini biliyom. Biz üç gardaşıh sizi dünya yüzüne çıkarmah istiyoh. Büyük bacınızı büyük gardaşıma ortancanızı ortanca gardaşıma küçüğünüzü de bana alıp gaderimize razı olacaah" dimiş. Gızları kuyunun başına getirip büyük gızın beline ipi bağlayıp gardaşına "bu gız sanga" dimiş. Ortanca gızı da ortanca

gardaşına göndermiş. Bu sırada çobandaki tılısımlı yüsüğün aynı güccük gızda da varımış. Oğlana dimiş ki, "hey yiğit insanoğluna güvenme, önce ben değil de sen çıh" dimiş. "Çünkü ben ablalarımdan güzelim. Bunun için gardaşlarıng sana bir oyun oynallar. Oğlan da ben gardaşlarıma iyilik ettim, onnar banga birşiy yapmaz" dimiş. "Kız parmağından yüsüğü çıharıp gene de sen bu yüsüğü al, zor durumda kaldığında yüsüğü yala. Karşına bir ak koçunan bir garakoç gelir. Sakın garakoça binme yedi kat yerinaltına daha geçeng. Akkoça bindin mi yerdüzüne çıhan" demiş. Kız oğlandan önce kuyudan çıkmış. Kızı gören gardaşları urganı bıçahlayıp güccük gardaşlarını kuyuda goymuşlar.

Oğlan zor durumda kalıncı gızın virdiği yüsüğü yalamış. Karşısına ağ goçla gara goç çıhmış. Yannışlıhla ağ goça biniyim derken gara goça binmiş. Yedi kat yerin altına daha geçmiş. Oraya varınca kasaptan bir karın almış. Başına geçirmiş bir ulu ağacın dibine uzanmış. Orda, su yolunda yedibaşlı bir dev yatarmış. Ordaki köyden bir feryat geliyormuş ki oğlan orda yatamamış. Ordan geçen bir yolcuya "bu köyünüzdeki feryat ne" demiş. O da "suyumuzun ağzında yedi başlı dev yatıyor. Her ay deve bir çocuk viriyoh, onu yiyor. Dev o çocuğu yiyene gadar biz bir aylık suyumuzu alıyoh. Bugün de padişahıng bir gızı galdıydı, sıra onda. Ondan çok feryat geliyor" keloğlan dimiş.

Keloğlan elçiye dimiş ki "gıza söyle dev yahlaşınca beş adım gelde beni yi dising". Bu arada keloğlan yüsüğü yalamış önüne bir gılıç çıhmış, keloğlan gılıcı eline alıp suyung başınga varmış. Dev kızı yemeden önce kız deve bobayiyesice beş adım öne gel de yi beni dimiş.

Keloğlan deve nasıl vurduysa devi yedi parçaya ayırmış. Kız ve yanındakiler öyle sevinmiş ki köy sevinç çığlıklarıyla dolmuş. Bu sevinçli haber padişaha ulaşmış. Kız keloğlana "hey yiğit sen kimsin dile benden ne dilerseng?" dimiş. Keloğlan seslenmemiş. Bunun üzerine kız beş parmağını kana batırıp oğlanın sırtına yapıştırmış. Keloğlan oradan ayrılmış.

Sabah padişah dellal çağırttırmış. "Halkın yediden yetmişi konağımın önüne biriksin kızımı ve köyü o devden kurtaran yiğidi ödüllendirecem" demiş. O gelen insanın içinde Keloğlan görükmemiş. Elçilik yapan adam "ben onun yirini biliyom" demiş. Gidip keloğlanı padişahın huzuruna getirmiş. Padişah "dile oolum benden ne dilerseng" demiş. O da cevap vermiş, "sağlığını diliyom padişahım" demiş. Padişah

"sen bana bir sağlık değil tüm köyü bağışladın, ben de senin her dileğini yerine getirmeye mecburum" demiş. Bunun üzerine Keloğlan başından geçenleri bir bir annatmış. "Ben dünya yüzüne çıkıp sevdiğime kavuşmak istiyom" dimiş. Padişah "ne gerekiyosa sen banga söyle" dimiş. Keloğlan padişaha "şu köyün sonunda bir tavuzkuşu var, beni anca o dünya yüzüne çıkarabilir. Kırk camız derisi dolusu et, kırk camız derisi dolusu su gerek" demiş. Padişah sabaha Keloğlanın dileklerini yerine getirmiş.

Keloğlan tavuzkuşuna binip yoluna goyulmuş. Tavuzguşu keloğlana dimişki, "ben ne dersem sen onu yapacaksın". Keloğlan, tavuzkuşuna ak dedikçe su vermiş vak dedikçe et vermiş. Dünya yüzüne az bişey kalınca et bitmiş. Keloğlan da bacağından et kesip tavuzkuşuna vermiş, ama tavuzkuşu bunu annamış, o eti yemeyip dilinin altına sahlamış. Sonunda dünya yüzüne çıhmış.

Tavuzkuşu; "insanoğlu yürü de vedalaşalım" demiş. Keloğlan yürürkene asamış. Tavuzkuşu dilinin altındaki eti çıkarıp, "bismillah" deyip Keloğlanın bacağına yapıştırmış. Keloğlan anadan doğmaya dönmüş, tavuzkuşuyla vedalaşıp ayrılmışlar.

Oğlan kasabaya inip kardaşlarının izini soruşturmaya başlamış. izlerini bulmuş, oğlanın sevdalısı altın tabağın üstünde altın sıçanı oynata oynata getirirseniz gayınnarıma varırım demiş. Kız bunun ancak parmağındaki yüsük sayesinde sadece kendi nişanlısı tarafından yapılacağını biliyomuş. Bu arada kayınnarı demirci gomayıp köy köy dolaşıyollarmış. Keloğlan da kardaşlarının gezdiğini bildiği için bir demircinin yanına çırah durmuş. Gardaşları da o demirciye ahıl danışmaya gelmiş. Demirci "ben bu yaştayım ne böyle bir şey duydum, ne de biliyom" demiş. Bu arada Keloğlan "ben bunu yaparım" demiş. Bunnar Keloğlan'ın ısrarına dayanamayıp "bir kaç günde seni deneyelim" demiş. Ama bana "üç çuval fındık, üç çuval fistık, biraz da su getiring" dimiş. Keloğlan öcünü almak için bunnarı bir odada keyfî yimiş. Bu arada kardaşları günde üç defa geliyollarmış.

Vahdi gelince, Keloğlan yüsüğü yalamış altın tabağın içinde altın sıçanı oynata oynata getirip gardaşına vermiş. Bunu duyan kız nişanlısının dünya yüzünge çıhtığını bilmiş. Kız sevdiğini bulmak için kaynıyla evlenmeye razı olmuş. Düğün başlamış, baştan Keloğlan ve Demirciyi davet itmişler. Keloğlan patronuna demiş ki ben galabalıhtan gorharım benim gibi garibe kim bahar demiş. Bunnar düğünü başlatmış.

Keloğlan yüsüğü yalamış, karşısına bir at bir gılıç çıhmış. Gendi de depeden tırnağa giyinmiş, gılıcını kuşanıp ata binmiş. Gardaşı da bu arada halay çekiyomuş. Atınang bir o yana tozutmuş, bir bu yana tozutmuş, vurmuş gardaşını öldürmüş. Keloğlan yüsüğü yalayıp eski haline dönmüş. Varmış demircinin gapısının önüne oturmuş.

Patron gelip Keloğlana olanı biteni annatmış.

Gızı bu sefer de ortanca gardaş istemiş. O da keloğlana gelip altın tabağın üzerinde oynaya oynaya gelen altın kedi istemiş. Keloğlan yüsüğü yalayıp altın tabağın içinde altın kediyi oynata oynata getirmiş. Düğün başlamış. Keloğlanı yine düğüne çağırmışlar. Keloğlan yine gelmemiş. Yüsüğünü yalamış, baştan aşağı giyinip kuşanmış. Atına binip düğün evine varmış. Bir o yana vurmuş, bir bu yana vurmuş, ortanca kardaşını da öldürmüş. Yanına baldızlarıyla nişanlısını çağırmış, başından geçenleri cömaate tek tek annatmış. Gardaşlarım bana kurdukları tuzağın bedelini ödediler dimiş. Kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler. Onlar ermiş muradına biz çıhalım kerevetine.

Hatice CANER

25.ÜÇ YUMURTA

Evvel zaman içinde galbur saman içinde köyün birinde bir anayla oğul yaşarmış. Bunlar çok fakirmiş. Oğlu evlenme çağına gelmiş. Fakat fakirlikten evlenemiyormuş.

Günün birinde oğlu anasına "ben çalışmaya gideceğim, evleneceğim" demiş. Anası oğluna ne kadar yalvarsa da söz dinletememiş. "Hele git bakalım" deyip, sabah olunca bir habe çörek yapmış. Bir habe hazırlamış oğlunu yolcu etmiş.

Oğlu az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Bir kadın çobana raslamış. Kadın yemek yiyormuş, oğlana gel beraber yiyelim deyince oğlan gelip beraber yemişler. Ordan burdan konuşurken oğlana "nerden gelip nereye gidersin, derdin nedir" deyince oğlan başından geçenleri anlatmış. Bu arada kadın hızırımış. Oğlana demiş ki "şu tepeyi görüyor musun? Orda iki başlı yılan yatar o yılanın altında da üç yumurta var demiş. Bu yumurtaları al birini çeşme başında birini ağaç dibinde birini de çukur dibinde kır. Ama o yılanı kaldırabilmek için yılan sona geldikçe eline bir sopa al. Her gelmesinde beri gel de; sonra sopayla boynuna vur öldür".

Oğlan az gitmiş uz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş. O tepeye ulaşmış, yılanın yanına varmış. Yılanı öldürüp yumurtaları almış. Kadının dediği gibi yumurtanın birini çeşme başında birini ağaç dibinde birini çukur dibinde kırmış. Ağaç dibinde kırınca dünyalar güzeli bir kız çıkmış. Kızla konuşup anlaşmış, oğlan dimiş ki "ben köye varıp köy halkını getiriyim. Burdan seni telinle duvağınla gelin götürüyüm" demiş. Bu arada kız tılısımlıymış. Ağal kavağım ağal demiş. Kavak ağalmış kız kavağa binip oturmuş. Oğlan da "bu ağacı ben gelmeden kimseye eğme" demiş. Kız oğlana tılısımlı bir yüsük vermiş. Ona bu yüsük tılısımlı ne istersen koyulmuş ay geçmiş.

Gün geçmiş, bu ovaya çingen obası gelmiş. Çingene kızı su almak için dere kenarına gelmiş. Bu arada kavaktaki kızın şavgı suya düşmüş. Çingen kızı da bu şavgı kendinin sanıp "şavgım güzel ben güzel şavgım burda ne gezer" deyip destileri vurup kırmış. Bu arada çadıra gidip olanları anasına anlatmış.

Ertesi gün tekrar gelmiş. Bu sever gene destileri kırmış kavaktaki kız dayanamayıp "o şavk senin şavgın değil, benim şavgım" dimiş. Bu arada çingen kızı "beni de yanına çıkar, kölen olurum" diye yalvarmış. Kavaktaki kız ağacı eğip onu

da yanına almış. Bu sırada ağaçtaki kızın kafası kaşınmış. Yanındaki çingen kızına dimiş ki "şu kafamı kaşı ama orda iki iğne var. Sakın onları elleme eğer onlardan birini çekersem kuş olup uçarım. Birini çekersen su olup aharım" dimiş.

Bu arada çingen kızı peri kızının nişanlısının geleceğini biliyormuş, onunla kendisi evlenmek istiyormuş. Bu yüzden iğnenin birini çekmiş. Kız kuş olup uçmuş.

Bu sırada kızın nişanlısı gelmiş, yanındaki köylüler ağaçtaki kızı görünce bu kadar övdüğün güzel kız bu mu diye kızmışlar. Köylüler geri dönmüşler. Oğlan kıza neden bu kadar çirkinleştin deyince kız bu sıcağın arnacında yolunu gözledim, daha aynısı gibi dururum dimiş.

Öyle böyle derken oğlan kızı almış yola koyulmuş. Ay geçmiş gün geçmiş bunların bir oğlan çocuğu olmuş. Kuş olan kız da her sabah bunların pencerelerine gelip ötüyormuş. Çingen kızı bu kuşu biliyormuş. Kocasına "ille bu kuşu kesecan" dimiş. "Etme eyleme hanım, bu kuş bize ne yapıyo sabah güzel güzel ötüyo" dimiş. Karısı "ille de kesecan o benim oğlumu uyatıyo" dimiş. Kocası kuşu kesmiş, kuşu kesince bir damla kan akmış, kanın aktığı yerde bir ağaç oluşmuş. Bu sefer karısı ille bu ağacı da kesecan dimiş. Kocası etme hanım, "ne güzel yeşillik kölgesinde otururuz dese de karısı ille kesecan ben çocuğuma beşşik yapacam" dimiş. Kocası ağacı kesmiş, çocuğa beşşik yaparken ordan geçne yaşlı bir kadın bir dilim odun istemiş. Oğlan da al teyze dimiş. Kadın odunu alıp evindeki odun sanığına atmış. Bu adam kız olduğu için her zaman yaşlı kadın evden gittiğinde kadının evini silip süpürüyo, sobasını yakıp yemeğini yapıyormuş. Geri sandığın içine giriyomuş. Kadın eve geldiğinde her zaman şaşırıyo bir gün eve saklanıp kız sandıktan çıkınca kolundan şap diye tutmuş.

Kız yaşlı kadına her şeyi anlatmış. Kadın "yüce Allah bana bir evlat vermedi, ama seni gönderdi. Bugününe çok şükür" dimiş. Bu arada oğlan çok zengin olmuş. O devirde de köylülere küçük tay verilirmiş, onlar da bu hayvanları yetiştirirler. Bunun karşılığında mükafatlandırırlanırmış.

Günün birinde yine tay dağıtılıyormuş. Kız yaşlı kadına kendine tay alması için yalvarış. Kadın "etme kızım biz nasıl bakarız. Ona neyle besleriz" demiş ya kadın dayanamayıp gitmiş. Ona sıska bir tay vermişler, tayların toplanma zamanı kız "ana nolur benim tayımı da götürsüngler" demiş. Tayı götürmek için gelenler tayı götürememişler. Tayı görenler hayret etmiş. "Kızın nişanlısını çağırın bu tayı

yetiştiren gelsin tayı götürelim" demiş. Kız gelip de nişanlısı kızı görünce tanımış. Kız başından geçenleri oğlana bir bir anlatmış. Adam çingene karısıyla oğlunu atların terkesine bağlamış. Otlar çirtme attıkça her birinin çinkesi bir dağa saçılmış.

Oğlanla kız yeniden düğün gurup gırk gün gırk gice toy düğün yapmışlar. Yimiş içmiş muratlarına irmişler.

Halime CANER

26. KAYA KOLTUĞU

Bir varımış, bi yoğumuş. Allahın gulu çoğumuş. Çok dimesi günahımış az söylemesi sevabımış.

Zamanın birliğinde bir beyin üç oğlu varmış, bi padişahıng üç gızı varımış. Bunlar zaman gelmiş, zuhur gelmiş beyin uşakları yetişmiş, padişahın kızları yetişmiş. Bunlar gendi ahıllarınca cahillik dönemine gelmişler. Tabi kızlar nirdeyse oğlanlar orda gezermiş. Bunlar gezerken oğlanlar padişahıng kapısından geçermiş. Padişahın kızları da sabah erkenden kendi kendilerine konuşuyorlarmış. Padişahın büyük gızı demiş ki: "Ben bi beyoğluna varsam, ben bi beyoğluna varsam bir yemek pişirsem, bi yemek pişirsem. Askerin yedi taburu doysa, sekizine artsa kalsa" demiş. Ortancılı kızı da demiş ki: "Ben bi beyoğluna varsam, ben bi beyoğluna varsam. Bi halı dokusam, bi halı dokusam. Sekiz göz evi doldursam dokuzuna gelince artsa kalsa" demiş. Küçük kızı da demiş ki: "ben Allah'tan diliyom ki; bana altın perçemli oğlanla, gilaboru saçlı kız virsin. Benim de Allah'tan dileam budur" dimiş.

Bunu duyan beyin uşakları bunlara düngür salmış. Ezelden düngürlüğe de nenaarı gidermiş. Dünür başları nenaarı olurmuş. Bu uşaklar, nenaarı gideceksin, pidaşahıng büyük kızını isteyeceksin. Nenaarı neyse giymiş guşanmış eline bi kirmen almış, bir kulaç yün almış. Ari ari varmış, binek taşına oturmuş. Padişah cariyeleri salmış. Demiş ki: "Çağrıng gelsin nenaarıyı derdi meramı neymiş". Cariyeler gidip nenaarıyı çağırmış. Padişahın huzuruna varmış.

Padişah nenaarı hayrola, neydi benden istiyecean dileyecan diye sormuş. "Beying böyük oğluna, böyük kızıngı Allah'ın emriyle peygamberin gavliyle düngürüm". Booo Allah yazdıktan sonra başlasın düğün. Zaten orda söz alma yoğumuş. Bugün düngür giderlermiş, sabah düğün başlarmış. Düğün sabah başlamış. Yedigün yedi gece düğün yapılmış. Bu bey oğluna gelin oluyo ama üç kızın üçü de birbirinden güzelimiş. Küçük kız da hemi zekalı hemi de güzelimiş. Zaman gelmiş zuhur gelmiş. Bunlar konuşakene bi de tabi bunun dila oğlanın aklına gelmiş.

Diyo ki "avrat senin bi dilaan" vardı. "Böyle bir dilek adamıştın, askere bir yemek yapacaktın bi yemek yapacaktın askerin yidi taburunu doyuracaktın. Sekizine artıp kalacaktı "diyince, "aman bire bey o bi lafıdı bi cahilliğidi geldi geçti" diyo.

Oğlan lafına sadık olmadık insan bana yaramaz. Bu aile bana yaramaz diyo. Sabaleyin cariyeleri çağırmış, arabaya bindirip yükte ağır bahanda yiğni getirdiği eşyayı yüklediyo. Padişahın kapısına yollamış.

Bu sefer de beyin ortanca oğlu padişahın ortanca kızına gönül düşürmüş. Bu sefer de o dünür göndermiş. Ama bu zaman nenaarı gönülsüz gitmiş. Etme oğlum o bi padişah, ben gorhuyom. Nenaarı gorhdukça, ağladıkça ekmek kapısı ona nenaarı düngür başı mecburen gidecek nenaarı yarı gönlü var yarı gönlü yok bismillah dimiş. Yine eline bir kirmen almış, gine eağrı eağrı varmış. Gene padişahın kapısına oturmuş. Pidaşah gene çağırmış, cariyeleri çağrın gelsin, şu nenaarıyı gene meramı neymiş dimiş.

Nenaarı varmış acık korku acık cesaret dimiş ki "Padişahım beying ortanca oğlu için ortança kızına Allah'ın emriyle Piygamberin gavliyle düngürüm". Padişah, "boo birinin görgüsünü çilesini biri ödemez" dimiş. "Allah yazdıysa virdim gitti" dimiş. "Başlasın düğün" gene yükte ağır, baharda yini bunlar bir düğün itmiş, bir düğün itmiş yidi gün yidi gece düğün itmişler. Gene oğlan zaman gelmiş bir kaç aylık ailesi oluncuk bu seferde bu oğlan sormuş. Dimiş ki "avrat senin bi dilean vardı, ben duydum. Hani bir halı dokuyacaktın, bir halı dokuyacaktın evin yedi gözünü dolduracaktın sekizine artıp kalacaktı" dimiş. "Amaan birebeyim bi cahillik alametiydi geldi geçti" dimiş. Beyin oğlu "boo dimiş sen bana yaramang" dimiş. Gene cariyeleri çağırmış, bunu arabaya yüklemişler. Yükte ağır baharda yini götürüp padişahın evine goymuşlar.

Zaman gelmiş aradan bi kaç ay geçtikten sonra veya yıl geçtikten sonra bu sefer de küçük oğlan, "nenaarı bana gidecan padişahın küçük kızını istiyecan". Bu sefer nenaarı fazla ipreyip ağlamış sızılamış nenaarı. "Yok nenaarı gideceksin ekmek paran bizim elimizde" dimiş. Nenaarı yarı korku yarı cesaret eline gene bir kirmen almış, bir ip almış, varmış gene binek taışna oturmuş. Cariyelere padişah çağırttırmış. Nenaarı derdini anlatmış, "padişah geçen ben sana ne didiydim". "Birinin yazgısıyla birinin günahı ödenmez". "Başlasın düğün" dimiş gene yidi gün yidi gece düğün itmişler. Gene oğlan birkaç aylık evli olduktan sonra sormuş. "Yav avrat senin bir dilean vardı, altın perçemli oğlanla gilaboru saçlı kız doğracam" diyince; "aman beyim Allah ne zaman verirse ben de o zaman doğracaam" dimiş. Boo o boşanmamış. Aradan yıl geçmiş ay geçmiş. Bu beyin oğlunun zihnine yatmış.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Yatıncık seslenmemiş seslenmemiş ama burda bacıları çatlıyacak niye biz avrat olamadıh, niye biz geldikte bacım orda avrat oldu diye iki bacı oturmuş bunga plan gurmaya başlamış.

Bacılar plan kuraken de aradan bir kaç ay geçmiş. Bacıları hamile kalmış. Bacıları hamile olunca kızın bacılarına haber salmışlar ki bacınız hamile. Bacıları cariye gönderiyo ki bacım hamileymiş, ayın kaçında doğum yapacak, cariyeler bunu soruşturmuş. işte bu ayda şu günde bacıng doğum yapacak. Bunlar ne kader it eniği varsa o ayda o günde doğum yapacak. Bir göz ev yaptırmışlar hüsüsü o gader iti doldurmuşlar. Bunlar hazırlığını yapmışlar. Bir cazı bulmuşlar, tepkilli duruyorlar. Bi de bu beyoğlu da av avlar, kuş kuşlar ayda bir eve gelirimiş. Bacıları bir arabaya binmişler. Yanına bi cazıkarı almışlar. O anda bir it, o da ağrı çekiyomuş. ikidene köpek eniği almışlar sepede koymuşlar üstüne biraz bez koymuşlar, cazıyı da alıp bacılarının yanına gelmişler. Tabiki tuzak üzerine geliyolar. Bacıları da bu arada doğum yapmış, doğum yapınca bakıyolar ki bir altın perçemli oğlanla gilaboru saçlı kız. Hemen onu sepetin altına koymuşlar. Ordaki it eniğini bir ellaançeye koyup şöyle giriye koymuşlar. Bacıları, ikiz doğurmuş, zor doğum yapmış bayılıp düşekene bu işi bu cazı görüyo.

Cazı iki çocuğu alıp çıkıyo it eniğinen bacılarını şoruya goymuşlar. Bi de akşama o anda bey gelmiş. Bacıları başlıyo uhu uhu ağlamaya usta usta kapıya çıkıp dövünüp çırpınmışlar. Bey dimiş ki hayrola ailemde mi bişey var dimiş. Baldızları hayır ailen it eniği doğurdu. Bey oğlu bu bana Allah izin verrise doğrurum dediydi. Bana it eniği doğuran karı yaramaz dimiş. Beyin oğlu bunu babasının evine göndermemiş. Bunu iyisinden bir camız kestirmiş. Camızın derisini kurutmuş devlikesi günü avradı depesinin üstüne gomuş. Kapının ağzına asmış. Cariyelere tembih itmiş bunu onbeş günden onbeş güne çıkaracağınız,yuyocağınız, arıdacaksınız, yanına bir tokaç koyacaksınız. Bu kapının ağzına asacaksınız. Ama gelen vuracak giden vuracak buna vurmadığınız an hepinizi govarım.

Şimdi cariyeler iş görekene çıkışta da vuruyolar,girişte de vuruyollar. Baya, bu beyinoğlunun verdiği ceza. Bi de bu arada cazıkarı bu çocukları, sepedinen götürmüş, bir kayanın koltuğuna bu çocukları koyup gelmiş. Bu çocuklar Allah tarafından tılısımlı olmuş. Bu çocuklar ayda büyüyecaane günde büyümüş.

Bunlara da bir nenaarının üç geçisi varmış. Bu çocuklara biri dadanmış. Üç geçinin biri çobanın önünden ayrılır mee mee ... gecer gor giderimiş. Orda birine bir memesini birine bir memesini emzirirmiş. Usulca çıkar gelirmiş. Avrat bir gün böyle bir ay böyle bir yaz boyu böyle, Dimiş ki "etme çoban illerin sürü davarını sağmıyon. Benim üç geçinin birini niye sağıyon". Bir gün böyle iki gün böyle diyekene diyo ki" etme nenaarı dabanını öpüyüm. Ben senin geçini sağmıyom geçini izle". "O zaman bana konuş".

Tabi ki nenaarının canına yitmiş. Üç geçinin birinden bi kaşık süt alamıyo. Eline bir kirmen almış bir ip almış geçiyi davara koyuruyo, çoban niyanda yayarsa nenaarı bunu izlemiş. Geçi biraz yayıldıktan sonra bi kayanın koltuğuna yavaş yavaş çekilmeye başlamış gitmiş. Nenaarı da arkasına gitmiş varsa ki o nenaarının da hiç çocuğu olmuyomuş. Baksa ki altın perçemli oğlanla gilaboru saçlı kız. Orayı güneş nasıl parlatıyo onlar da öyle parlıyo. "Aman Aman" dimiş nenaarı "ne sevinecaani bilmiş ne ağlıyacaanı. Bilmiş he kurban olduğum Allah beni insan içine katmadı. Beni bu el kader etten mahrum etti. Allah sizi bana gönderdi" dimiş. Nenaarı ikisini bağrına basmış alıp gelmiş. Çocuklar gelmiş evde büyümüş, okula gönderme zamanı olmuş. Ama çocuk çocuğunan döğüşekene başlamışlar. Kaya koltuğundan çıkmış, kaya koltuğundan çıkmış çocukların başlarına kakmaya başlamışlar. Çocuklar geliyo ağlayıp sızılamaya başlamış. Nenaarı diyolar biz senin çocuğunmuyuk bizi biyerden aldın mı, ıcık daha diyekene bir kaç ay geçince çocuklar iyice yetişmiş. Çocuklar dimiş ki "nenaarı bizi nerden aldıysan oraya koyacaksın". "Biz çocukların, bize kaya koltuğundan çıkmış demesinden gayri osandık" dimiş. Nenaarı oğlum dimiş "ben sizi kaya koltuğundan aldım", ağlıyo sızlıyo çocukların ikisini razı edememiş. Nenaarı bunlara gohıyo çörek yapmış börek yapmış. Ufak defek almış yanına bir desti su almış. "Gurban olduğum Allah sizi bana verdi beni bu zamana gader ağlediniz, Allah yardımcınız olsun" dimiş. Ağlayı ağlayı giri bu çocukları akşam üzeri aldığı yere goyup gelmiş. Bu çocuklar tılısımlı olduğu için sabahaca Allah tarafından bir ev çökertiyo. Bir ev çökertiyo ev diyo ki ben güzelim. içindeki at diyoki ben güzelim. Kız diyo ki ben güzelim. Kapısındaki bahçe diyo ki ben güzelim. Allah yardım ediyo ya bir gecede gurban olduğum Allah bunları dünya güzeli birini kız birini oğlan kardeş itmişki, ikisi de birbirinden güzel. Zabaanan bunların babası ordan geçiyo. Ama bu altın perçemli oğlanla gilaboru saçlı kız ordan geçenin babası olduğunu

biliyomuş. Ama adam bunların kendinin çocukları olduğunu bilmiyor. "Hayyalessela" dimiş "ben otuzbeş senedir burdan gelir giderim. Ne ben bu evi gördüm ne bu çocukları gördüm" dimiş.

O zamana kadar bunlar dimiş ki "şu giden bizim babamız, babamız bize merhaba dirse biz ona evladı olduğumuz nasıl diyecik diye" düşünmüşler. Bunlar Allahın yardımıyla planı kurmuşlar. Beyin oğlu birgün geçmiş, iki gün geçmiş üç gün geçmiş. Dört didi ğün selamün aleyküm-aleyküm selam. Hey yiğit ne zaman yaptın bu evi. Ben burdan otuzbeş senedir gelip giderim. Ben burda ne ev gördüm ne sizi gördüm. Oğlan biz çok oldu evi yapalı sen farkında daalsin dimiş. Neyse beyin oğlu "yiğit sana bi sözüm var yarın av avlamaya kuş kuşlamaya sennen beraber gidelim mi?" diyinci "sen arkadaşlık teklif ittikten sona emrin başüstüne gidelim, ben de zaten sıkılıyordum" dimiş. Zabaanan olmuş oğlan atına binip gelmiş. Bunlar av avlayakene kuş kuşlayakene oğlan bunu evine davet etmiş. Dimiş ki, "hey yiğit bugün bize buyur hiç öteyana gitme senin yolun bizden uzak, bi çayımızı iç" dimiş. Neyse bi çay işmişler, devlikesi gün oğlan gene buyrum etmiş. Dimiş ki; "yav arkadaş hiç gerek yok senin o tarafa gitmeye buyur bugün de kahvemizi iç" dimiş. Bi kaç gün böyle oğlan buyrum edmiş.

Devlikesi gün de oğlanı bu beyoğlu davet etmiş. Oğlan dimiş ki bi de benim kız kardeşim var. Evde ben gidersem davete kızkardeşimi de getiririm deyince emrin başüstüne dimiş. Beyoğlu cariyelere gidip dimiş ki; "yarin davetlim var, yedi yaşından yetmiş yaşına kader köyü biriktirin. Temizlik yapın, şu bahçem şöyle onacak, şu evim şöyle onacak. Şu barkım şöyle onacak", hep tarifesini vermiş gelmiş. Zabaha bunları davete çağırmış. Zabah bir ata bacısı binmiş, bir ata kendi binmiş. Bunlar yörüyüp gitmişler. "Selamün aleyküm" "Aleyküm selam". Ama analarını da yuyolar, yıkıyolar, şoruya goyuyolar. Kız annesinin o tuluhta durduğunu biliyomuş. Cariyeler dimiş ki, "Allahınızı severseniz yanında tokaç var, bu cezalı gireken de vurun çıkakene de vurun. Bununda cezası budur" dimişler.

O zamanaca oğlan çıkartıp mendiliyle vuruyo. O zamanaca "ımmıh" diyo. "Bu da benim yavrularımın kokusu gibiymiş" diyo tuluktaki karı. Kız da yapığının ucuyla vurmuş. Kadın "aman bu da benim yavrumun kohusuymuş gibi" dimiş. Neyse ikisi de içeri geçmişler, ama onun anneleri olduğunu biliyolarımış. Adamın da babalı olduğunu biliyolarımış. içeri geçmişler, bi de cariye kopup gelmiş. "Arkadaş atına

saman döktüm yimedi, yim döktüm yimedi, yonca döktüm yimedi senin atın ne yer" dimiş. O zamanaca oğlan benim atım "kepkepi" yer dimiş. Bunun üzerine beyoğlu dimiş ki: "Hanyalessela bu gader av avladım, kuş kuşladım. Anadan doğalı atın içindeyim ben atın kepkepi yediğini görmedim". Oğlan "haa atın kepkepi yidiğini görmedin de anaların it eniği doğurduğunu hiç duydun mu?" dimiş. "Bizim annemiz üç kardeş idi. Onların dileklerini siz duyduydunuz, halalarım dilaani yerine getiremedi. Annemin dilaani Allah kabul etti yirine getirdi. Benim annem altın perçemli oğlanla gilaboru saçlı kız doğurdu. Allah ta dileani yerine getirincik halalarımın karnı yemedi, halalarım anneme tuzak kurdu. O tuluğun içinde duran benim annem, sen de babamsın. Bu tuzağı halalarım kurdu" dimiş.

O zamanaca beyoğlu baldızlarına haber salmış halaları gelmiş. Halalarının birini bir atın kuyruğuna bağlamış. Birini bir atın kuyruğuna bağlamış at çirtme attıkça halalarının her çinkesi bir dağda kalmış. Avradı indirmişler yumuşlar arıtmışlar. Yedi kat yün yatağa yatırmışlar. Halalarının her çinkesi bir dağda kalmış. Bunlar oğlanı evermişler, kızı satmışlar, muradlarına ermişler.

Halime CANER

27. AYI KULAK

Zamanın birinde bir padişah varımış. Padişahın da bir kızı varımış. Padişah kızdan öyle korkarımış ki biri alır kaçar diye. Aman kızım bir yere gitme hasbahçede gez derimiş.

Gız hasbahçede gezip mezerken bir ayı geliyo atlıyor gızı alıp gidiyo. Gız gidiyo.

Diyo ki: "Padişahım bir ayı gızıngı aldı kaçtı, arhasına asker düşürüyor, adam düşürüyor ya nerde, ayı alıp geçip gidiyor. Gız gidiyor. Aradan dokuz ay dokuz gün deyince gız ayıdan çocuğa galıyor. Bir oğlan çocuğu dünyaya geliyor. Oğlanın kulakları ayı kulağı, ağzı gözü insan, elleri ayı eli gibi kıllı, ayakları kıllı, her tarafı adam. Gız, ayı av avlamaya giderken, ayı deliğin ağzına gız kaçar diye kaya gapatırmış. Kızı kaçırmazmış".

Oğlan dört-beş yaşına değmiş. Bir gün "ana biz burada ne duruyoh" demiş. Anası "ah oğlum ah sorma" diyo. "Ayı geldi beni hasbahçeden aldı gaçtı, beni buraya getirdi. Şimdi ise koca bir taş kapalı burda".

"Oğlan gel ana ben o daşı atarım ordan gel" diyo. Oğlan nası yiterse daşı yitiyor, ordan anasını arkasına alıyor. Ayı geliyor, bunnarı çevirmek için ayıya nasıl bir daş atarsa bu oğlan, ayı vanılayı vanılayı gidiyor. Bunnarın yanına katiyyen gelemiyor. Mesela şehrin yanına yaklaşınca bir çobana diyor ki git padişaha mücdele, mücdeni al, bana da bir kat elbise getirsin. Ben çıplağım, babama ben padişahın kızıyım. Bir de torunum var de. Bana bir vesait getirsinler, burdan alsın gitsinler. Çoban kopa kopa gidiyor. Padişahım mücde, benim diyor. Kızını ayı götürdüydü ya he, bir de torunun var ayıdan, e... Bu şimdi diyor geliyor, gızın elbise istiyor diyor. Ama kimse inanmıyor.

Padişah sevincinden kıza bir kat elbise, oğlana bir kat elbise yaptırıyor geliyor kızın yanına. Gızı giydiriyor, kuşatıyorlar. Paytuna bindiriyorlar getiriyorlar padişahın sarayına. Gız şimdi geliyor, geliyor ya oğlanı okula veriyor. Oğlum git okulda oku diyor. Şimdi "bah ayı kulak, çocuklara dahılma, kulağını çekerim, diyollar.

Oğlan öğretmenin kulağını çekip koparıyor. Ayı guvveti var ya çekip koparıyor. Diyollar ki padişahım torunun öğretmenin kulağını kopardı, diyorlar.

Gelse ki onun bunun çocuğunun kulağını çekip çekip koparıyor. Ulan biz bunu nörek, biz bunu başımıza bela aldık diyor padişah. Diyor ki padişah, oğlum seni bir yere göndersem giden mi diyor. Oğlan nereye dede diyor. Seni devler diyarına gönderiyim. Ordan bana yedi başlı devin yüzüğünü al getir diyor. Ondan kolay ne var dede getiririm. Yalnız bana beş batmanlık bir kılıç diyor.

Kılıcım kuvvetli olacak diyo. Hemen çelikten bir kılıç dödürüyo. Demircilere, kılıcı çekip alıyo. Haydi bahalım çekiliyorlar gidiyollar.

Oğlan diyor ki bunlar ayı olsa benim cinsim canavar da bana yaklaşamaz, şu dağda şu ormanın içinde yatayım diyo, orda ateş yakıp oturup duruyor. Karşı dağdan bir ateş parlıyor. Oraya varsa ki serçe gardaş isminde bir adam başına bütün serçeleri guşları toplamış, ütüyo, ütüyo galdırıp atıyor. Allah allah diyor. Selamün aleyküm serçe gardaş diyo. Aleyküm selam ayı kulak diyo. Ne var diye, ayı kulak ordan biz de yiyek mi diyor. Buyur diyo. Ayı kulak da başlıyo yemeye.

Ayı kulak diyor ki ben yedi başlı devlerin diyarına gidiyom. Benimle arkadaş olun mu? Olurum diyo. Gidip miderken dönüp bir baksa bir kişi bir şuraya bir şoraya basıyo. Selamün aleyküm, seyrek basan diyo, Aleyküm selam ayı kulak serçe gardaş diyo. Nereye gidiyorsunuz? Ayı kulak devlerin diyarına gidiyor, ben de arkadaş oldum diyor. Ben de arkadaş olabilir miyim diyo. Hay hay diyorlar. Buyur diyorlar. Biraz daha gittikten sonra bir de bakıyorlar ki bir adam dağ tartar gibi ellerinde tepeyi gezdirip duruyo. Selamün aleyküm dağtartan diyorlar. Aleyküm selam serçe gardaş, Ayıkulak seyrek basan diyo. Bunlara Dağtartanda katılıyor. Bunlar dört kişi oluyor. Yedi başlı devlerin olduğu şehere varacağı sırada şeherin kenarında bir konağa uğruyor. Şurada bir kaç gün durak biraz dinlenek diyollar. Orda diyorki, lan serçe diyollar, ne var, sen burda kal şu parayı al şehere git, bir de gözel mutfak kazanı gur. Biz de ava gidek, sen burda yemeği hazırla biz de akşam üstü gelek biz de yemeği yiyek diyorlar. Dinlenerek bir hafta on gün onlar gidiyorlar. Serçe orda kalıyor. Serçe şehre gidiyor. Ordan kazan tencere birşeyler getiriyor. Kazanı kuruyor yemeği pişiriyor. Yemeği indireceği sırada bir de konağın bir köşesinden tık diye bir kapak açılıyor. Selamün aleyküm serçe gardaş diyo. Aleyküm selam diyo. Bakıyor ki bir adam sakalı iki karış kendi bir karış. Bu adam o yemeklerden bana var mı diyor. Serçe yok diyor, niye olmasın diyo o adam serçeye bir tokat vuruyor. Serçe düşüp

bayılıyor. Adam ordaki yemekleri yiyor. Gine o kapaktan aşağı iniyor kapak kapanıyor.

Akşam ava gidenler gelseler ki serçe baygın yatıyo yemekler yenmiş kimse yok. Lan serçe bu ne hal, nöördung oğlum, "Hastaydım yapamadım, getirdiğimi de köpekler yemiş" diyo. Dimiyo ki "burda böyle bişey var" dimiyo.

ikinci gün seyrek basana "sen burda kal" diyollar. Seyrek basanda yemekleri yapıyor. O sırada köşeden bir kapak açılıyo, "ey seyrekbasan o yemeklerden bana pay var mı?" diyo, "yook" diyo, Bunun üzerine seyrek basana bi tokat vuruyo gene yemekleri yiyo, aşağıya iniyo. Gine gelseler ki seyrekbasan yatıyo, lan ne yatıyon diyollar. "Hastaydım" diyo, burda bişey var diye söylemiyo.

Bu sefer dağ kaldırana "sen kal" diyorlar. Dağdartan da aynı şekilde oluyo. Dördüncü günü Ayıkulak "ben kalacağım size yemek nası yapılırmış göstereceam" diyo. "Sizler kötüsünüz, tembelsiniz" diyo. "Gidin siz avlayın gelin" diyo.

Ayı kulak kalkıyo ordan yemeklikleri getiriyo. Yemeği pişiriyo kendi kendine. Şu yemeği ben bi yiyim diyo. Bu yemeği yiyim de onlara bi daha yapıyım diyo. Yemeği yerken gine kapak açılıyo. Ayı kulak o yemeklerden bana pay var mı diyo. Ayı kulak ne payı istiyon sen lan diyo. Ayı kulak kılıcı nası çekerse kafa bi yana gövde bi yana gidiyo. O sakallı tokat vuramıyo. Sakallının gövdesi tuvarları tuvarları o deliğe varıyor. Kafa deliğe gidiyor. Neyse Ayı kulak yemeği yiyo bi daha yemek yapıyo. Arkadaşları geliyo. Lan burda böyle bir şey varmış da niye bana dimedingiz ,bah adamı kestim kafa gitti gövde kaldı diyo, iyi diyollar.

Sabahtan kalkıp şeherde ne gadar urgan varsa getireciyik diyor. Bu kapağı kaldırıp ineciyik burayı bulacıyık diyollar. Neyse urgan sicim toplayıp getiriyollar. Serçeye indiriyorlar. Yandım deyince çıkarıyorlar. Seyrekbasanı indiriyollar, yandım diyinci gine çıharıyollar. Dağgaldıranı indiriyorlar, gine çıkarıyorlar. O arada Ayıkulak diyo ki yandım didikçe indiring diyo. indiriyolar tabanı buluyor. Bulsa ki orada yedi başlı devlerin sarayı varmış. Birinci kapıyı açıyo orada bi dünya güzeli varmış ona bu Serçenin nasibine diyo. ikinci kapıyı açıyo. Bu da Seyrekbasana diyo. Üçüncü kapıyı açıyo. Bu da Dağdartanın nasibine diyo. Dördüncü kapıyı açınca çok daha güzel bi gız görüyo. "Bu da benim nasibime" diyo.

O sırada o güzel, "aman insanoğlu nasıl geldin buraya" diyo. "Niye" diyo. "Yedibaşlı devin kardeşini vurdular yukarda yaralı yatıyo" diyo. "Sen şimdi içeri

girince bir dev ah gardaşım seni vuran bir elime geçse der. Lan mel'un benim de. Hiç korkma de ki, ona kılıcı bir vur yeter" diyo.

İçeri girince dev gızın dediği gibi söylüyo. Ayı kulakta benim gardaşıngı vuran diyo. Dev yaa sen mi geldin diyor. Bir gürz atıyo. Ayı kulak sapıtıyo. Sıra bana geldi mel'un din düşmanı diyo. Nası kılıç atarsa devi, ikiye bölüyor. Dev diyo ki "insanoğlu bir daha vur "diyo. Ayı kulak yook ben anamdan bir kere doğdum, bir daha vurmam diyo.

İkiye böler bölmez gızları çağırıyor. Gızları alıyor deliğin ağzına geliyor. Yükte yini bahada ağır devin hazinesini alıyorlar. Yüsüğü de alıyorlar. Yukardaki arkadaşları ipi sallandırıyolar. Aşağıdan şu serçenin nasibine diyo.Bakıyorlar, bir gız çıkıyor. Şu da seyrek basanın nasibine onu da çıkarıyorlar. Şu da Dağdartanın nasibine oda çıkıyor. Küçük kıza gelince sıra, gız diyo ki "gel Ayı kulak sen önce çık ben sonra çıhayım. Ben bacılarımdan güzelim, beni görünce seni çıkartmazlar" diyo. "Sen çık ben ondan sonra çıkıyım" diyo. "Seni burada bırakırlar" diyo. "Ayı kulak onlar benim arkadaşlarım öyle bir şey yapmazla"r diyo. Gız diyo ki "sana bi tenbaham var, cuma akşamları buraya iki koç gelir biri kara biri beyaz. Bunlardan gara beyaz, beyaz gara olur. Sakın ha sakın kara koca binme yedi kat yerin altına giden, beyaz koca bin dünya yüzüne çıkan" diyo.

Şimdi bu da benim nasibe deyince gızı çekiyolar. Gızı görünce yukardakiler şaşırıyo. Gız diğerlerinden daha güzel ayın onbeşi gibi parlıyo. Seyrek basanla, Dağtartan diyo ki, "Ayıkulak kendine iyisini seçmiş bize kötüsünü vermiş" diyolar. "Biz bunu çıkartmıyah" diyolar. Serçe diyo ki "ayıp olur arkadaşız" diyo. "Biz gardaşız diyo katiyen olmaz" diyolar. Aşağıdan Ayıkulak kendi kendine diyo ki dur bakalım önce taş bağlayım taşı çekerlerse beni de çekerler diyo. Varıyom çekin diye aşağıdan bağırıyo. Yukardan taşı çekerken taş yarı yere varmadan aşağıya bırakıyorlar. Taş küüt aşağıya düşüyor. Ayıkulak, "haa bunlar beni çekmeyecek" diyo.

Şimdi gelelim yukardakilere. Seyrek basanla, Dağdartan sen alacaan, ben alacam, diye güzel gız için uğraşmaya başlıyorlar. Ayı kulak öldü diyolar. Gız diyo ki "bi güleş tutun hanginiz yıkarsa ona varacağım" diyo. Gız da bi fincan ağu almış eline hangisi yıkarsa yıksın ağuyu yutacak hiçbirine varmayacak. Gız böyle bekliyo.

Serçe de deliğin ağzına geliyo, gardaşın ayı kulak diyo ağlıyo, fakat serçenin sözü geçmiyo.

Şimdi gelelim Ayıkulağa. Cuma akşamı oluyo, iki koç geliyo, gara beyaz, beyaz gara, oluyor. Ayıkulak beyaz koca bineyim derken kara koca biniyo, yedi kat yerin altına geçiyo. Yedi kat yerin altında bir köye zindan gibi bir eve misafir oluyor. Bu evde bir koca garı varmış. Goca karıya diyo ki benim misafir alınmı diyo. Garı da alırım diyo. Ayı kulak bir su istiyo, garı ahıtıp sidiğini getiriyo. "Nene bu su duzlu" diyinci goca garı ah "oğlum burda suyun başında bir evran var, hafta bir evden bir gız veririk, evran gızı yutana kadar biz ne kadar su alırsak alırız yoksa yok diyor. Haftada bir evden bi gız gider "diyo. "Bu hafta sıra padişahın gızında" diyo.

Ayıkulak diyo ki" gız giderken bana haber ver "diyo. iki dene hançer yaptırıyor. "Ben de o gızınan beraber gidip evranın kanını içiyim" diyo. Şimdi o günde yeraltının padişahı diyo ki, "sıra benim gızda" diyo. Gız giyiniyo kuşanıyo sürmeleniyo, kınalanıyo. Oğlanla beraber gidiyo. Evran bunları görünce nasibim iki geliyo diyo kuyruğunu şarp şarp vuruyo.

Ayı kulak gıza "sen şöyle du"r diyo. "Ben onun icabına bakarım" diyo. Ayı kulak Evrana "mel'un aç ağzını ben senin karnına gireceğim aç" diyo. Evran ağzını açınca oğlan hançeri nasıl evranın ağzına dakarsa gıçından çıkarıyo evranı ikiye bölüyo. Evran geberiyor. Hemen gız evranın kanına elini batırıp oğlanın sırtına sürüyo. Evine kaçıyor.

"Padişah gıza niye geldin gızım" diyo. Gız diyo ki, "bi delikanlı goca karının oradan geldi beni kurtadı "diyo. Padişah "o delikanlı kim işareti var mı" diyo. Kızına bilinmi diye soruyor. "Gız da sırtına elimle kan vurdum bilirim" diyo.

Padişah kim var kim yok benim sarayımın önünden geçsin diye dellal çağırttırıyor. En son oğlan geçerken işte şu diyorlar. Padişah oğlanı huzuruna alıyor. "Oğlum sen necisin nerelisin, bu diyara nasıl düştün diy"e soruyor. "Ayı kulak padişahım sorma" diyo. "Ben şöyle şöyle ışık dünyadan karanlık dünyaya düştüm" diyor. "Burda da böyle bir macera varmış bu gızı gurtardım" diyo. Padişah oğlum dile dileğini diyo. Sağlığını dilerim padişahım diyo. Padişah benim sağlığımdan sana fayda yok, dile dileğini deyince üç defa söyleyince, oğlan diyo ki; "padişahım beni ışıh dünyaya çıkarmanı dilerim" diyo. Padişah ah oğlum ah, seni ancak çıkardırsa

Zümrüdüanka kuşu çıkarır diyo. O kuşun filan ağacın üstünde yuvası ve yavruları var, ordan dileğini dile ben de yardımı yapayım" diyo.

Oğlan varsa ki, Zümrüdüanka kuşu senede iki üç yavru çıkarırmış, yavrular çıkınca bi karayılan sarılır yavruları yermiş. O günde yavruları yemeye yılan geliyormuş, yavrular da bar bar baarıyomuş. O sırada Zümrüdüanka kuşu da yokmuş. Oğlan kılıcını çekip yılanı öldürüyo, yavruları da kurtarıyo. Oğlan oraya ağacın dibine kös gelip uyuyor. Zümrüdüanka kuşu gelse ki bir delikanlı elinde kılıcınan uyuyor. Zümrüdü anka kuşu benim yavrularımı yiyen buyumuş diye bir batmanlık bir daş alıyo. Oğlanın kafasına bırakacağı sırada; yavrular oradan bağırıyor. Aman ana bizi kurtaran o delikanlı, o delikanlıya dokunma diyorlar. Kuş hemen daşı atıyo, delikanlının dizinin dibine çöküyo.

Kuş, "delikanlı benim yavrularımı kurtarıp düşmanımı sen öldürmüşsün, dile dileğini benden" diyo. "Oğlan sağlığını dilerim" diyo. Zümrüdüanka, sağlığımdan sana fayda yok, dile dileğini diyor. Bunun üzerine "Ayı kulak beni ışık dünyaya çıkartmanı dilerim diyo. "Aah ah" diyo kuş," çok ihtiyarlığıma geldi amma gine de seni çıkarayım" diyo. "Bana yirmi tuluk su, yirmi tulukta et bulabilirmisin" diyo. Işık dünyaya çıkarken seni de tulukları da omuzuma atacağım. Hak dedikçe et, hık dedikçe su vereceksin, öylece seni alıp ışık dünyaya çıkaracağım diyo.

Ayı kulak padişaha geliyo. Zümrüdü anka kuşu ile annaştık diyo. Yirmi tuluk et, yirmi tuluk ta su istiyo diyo. Padişah peki diyo, istersen kızımı da sana vereyim diyo. Ayı kulak kızını istemem, o benim bacım diyo.

Oğlan eti ve suyu alıp Zümrüdüanka kuşunun yanına geliyo. Kuş oğlanla birlikte tulukları omuzuna atıyo. Bah, hak dedikçe et, hık dedikçe su vereceksin diyo. Yola çıkıyorlar. Hak dedikçe et, hık dedikçe su veriyo. Burdan bi minare boyu ışık dünyaya mesafe kala et bitiyor. Oğlan halçasından kesiyo, hak deyince ağzına veriyor. Kuş bu etin insan eti olduğunu biliyo, dilinin altına çalıyo, o eti yutmuyor.

Işık dünyaya çıkıyorlar. Kuş oğlana kalk "yürü bahalım" diyo. "Oğlan yürürüm" diyo. "Yook yürüdünü göreyim" diyo. Oğlan yürürken topallıyo. Kuş dilinin altındaki eti çıkarıyo, oğlanın halçasına yapıştırıyo, yalıyo, anadan doğmaya dönüyor. Kuş oradan ayrılıyor.

Ayı kulak geliyo, gelseki hâlâ serçe, gardaşım Ayı kulak diye bağırıyo. Seyrekbasanla Dağtartan da güleş tutuyo, gız da elinde ağu ile bekliyo.

Ayı kulak, "Ulan ben burdayım mel'unlar" diyo. "Demek ki beni kuyuda bırakdınız da burda avrat mı paylaşıyonguz" diyo, kılıcını çekiyo. Bi vuruyo seyrekbasanı öldürüyo, bi de vuruyo Dağtartanı öldürüyo. Serçeye de bu gızların ikisi senin, ikisi benim diyo. Yedi başlı devin yüzüğünü de alıp ordan ayrılıyollar. Serçenin mahalline gelince sen burda kal ben gidiyom diyo.

Bir de padişaha mücdeci gidiyo, padişahım torunun geliyo ya, iki de gız getiriyo diyorlar.

Padişah bunları karşılıyo, Ayı kulak dede istediğin bu yüzük değil mi, al diyo.

Padişah bir düğün kuruyo, kırk gün kırk gece toy düğün idiyollar. Bunları gerdeğe veriyor. Murada iriyollar. Siz de muradınıza ering.

Şıhı KOYUNCU

28. KELOOLAN (4)

Bi varımış, bi yoğumuş, Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş, çoh dimesi gayet günahımış.

Bi evde bi keloolan varımış. Guzu güderimiş. Guzusunu gütdüğü adamlarıng gızları varımış. Onnara dimiş ki birgün, "gızlar sizi süpürgeye götürüyüm. İşde felan yirde bi süpürge var ki şöyle çoh böyle çoh. Eskiden yazılardan süpürge toplanırdı. "

Guzusunu gütdüğü ağasının gızlarını toplamış. Dört-beş dene gızı almış götürmüş,süpürgeli yire varanaca dışarı vahit epey geçmiş, garangımaya yahlaşmış. Süpürgeyi sökmüşler ya vahit geçmiş, ahşam olmuş.

"Geling" demiş keloolan, "sizi biyire götürüyüm" dimiş. "Şorda bi ev var" dimiş. Oruya varsalar ki ora da bi deving eviymiş. Bi de o zamanaca deving garısı dimiş ki "amanı, siz buruya niye geldingiz şindi bu dev sizi yir. Buruya niye geldingiz". "Gorhma dimiş", "yimez bizi" dimiş." Dev bizim yatmamızı bekler" dimiş. Keloolan "ben de yatmam gızlarıng başını beklerim" dimiş.

Neyse bunnar yimişler-içmişler bir oduya oturmuşlar. Gızları yatırmış, gendi başlarında oturuyomuş.

Deving garısı geliyomuş, hadi Keloolan yatsana diyomuş. Ne duruyong diyomuş. Keloolan da, anam banga bir galbır gavırga gavırırdı ben onu yirdim. Öyle yatardım. Şimdi yimeden nası yatıyım, yimeyinci dimiş.

Hemen gel Fatmacıh diyomuş. Sacı guruyorlarımış, tandırı yahıyollarımış. Bir kalbır gavurga gavurmuşlar getirmişler Keloolana. Keloolan bir avuç yimiş, girisini daarcığa doldurmuş.

Hadi yatsana Keloolan dimişler. Anam banga bir kalbır da hedik bişirirdi, ben onu yirdim de ben öyle yatardım dimiş. Gitmiş deving garısı bir kalbır hedik bişirmiş getirmiş. Keloolan bir avıç yimiş, girisini daarcığına doldurmuş ya zabah da yahlaşıyomuş.

"Yatsana" Keloolan dimiş. "Anam banga bir teşt hamır eşgilerdi bir teşt çörek iderdi ben onu yirdim de ondan sona yatardım" dimiş.

Deving garısı gitmiş bir teşt hamır eşgilemiş çöreği itmiş getirmiş. Keloolan bir dene yimiş gerisini almış daarcığına doldurmuş.

"Yatsana" Keloolan dimiş. "Anam banga üç gözer de su getirirdi pıngardan" dimiş, "ben onu da içerdim de öyle yatardım" dimiş ya gayrı zabah olmuş, gün çıhmaya başlamış. Öyle diyincik, deving garısı deve dimiş ki, Keloolan böyle böyle diyo gidek şunga üç gözerde su getirekde ondan sona yatah dimiş.

Ondan sona bunnar gözeri alıp pıngara varmışlar. Gözeri dolduruyollarımış. Galdırdımıyıcıh haş diyi dökülüyormuş.

Keloolan o zamanaca, onnar gidi-gitmez hemen gızları galdırmış. Deving iki de çocuğu varmış. Onnarıng başına da gızların başındaki yemenilerini örtmüş. Hemen gızları almış yola düşmüş-gitmiş.

Bide dev suyu getirememiş. Keloolan gitmiş. Bahmışlar ki iki denesi yatıyo. Hah iki denesi galmış dimiş, Fatmacık gazanı gur şu iki deneyi kesek yiyek dimiş. Bi de çocuhları kesmiş bahsa ki ne bahang gendi çocuhları Keloolan gızları almış gitmiş.

Keloolan yarı yola varıncıh, bahsa ki pıçağını unutmuş. Gızlara dimiş ki "siz burda durung "dimiş, "ben gidiyim" dimiş. "Deving ordan pıçamı alıyım geliyim" dimiş.

"Amaan" dimişler, "dev seni yir nası gideng" didiyseler de, "yoh ben gider alır gelirim" dimiş.

Bi de Keloolan gelmiş peceden çığırmış. "Fatmacıh pıçağım galmış vir" diyi. O zamanaca dev gapıya gopmuş. "Sen çocuhlarımı da kesdirding, gızları da aldıng gitding "diyi dama çıhmış dev.

Dev dama çıhaken Keloolan peceden düşmüş, içeriye pıçağını almış. Dev bu sefer de peceden iniyim derken aşşağı düşü düşmez, deving gıçı gırılmış. Keloolan da ordan pıçağını almış çıhmış gopa gopa gelmiş, gızlarını almış getirmiş.

Kiming gızlarını aldıysa hepisini de evine teslim itmiş.

Yimiş içmiş muradına geçmiş.

Şıhı KOYUNCU

29. DELİ GARDAŞINAN AHILLI GARDAŞ

Zamanın birliğinde iki dene gardaş varımış. Biri deli biri gayet ahıllı imiş. Deli gardaşınan ahıllı gardaş çalışıp malışmışlar. Deli gardaş demiş ki "ben ayrılacaam gardaş senden" dimiş.

"Peki ayrılah gardaşım" dimiş. Şimdi bide ev yaptırmışlar taze ev. Deli oğlan demiş ki "be taze eve çıkarım" demiş. "İyi" demiş. "Öyleyse malı bölüşürken şöyle yapacıyıh. Acer eve gelen mal acer eve çıkana, eski eve gelen mal eski evde galana. Olur." demiş.

Neyse efendime söyleyim gelen mal eski eve girmiş. Bahsaki deli olan bir aladana geliyo govalıyo govalıyo acer eve sohmuş. Bu bana, o da sana gardaşım demiş malımız bu demiş. Bakmış saman yok, saçkı yok, ulan götürüyüm. Ben bu aladanayı satıyım demiş. Başına bir yular dahmış dananın, çekmiş dağın başına.

" Nire götürüyong", " Satacaam", " Kime", " Kim ras gelirse onga".

Dağın başına varsa ki gayanın başında bi ibibik orda duruyo. "Selamün aleyküm ibibik çavuş" demiş.

" Gugugukˮ demiş guş bu ya.

-"İbibik çavuş, üç lira virecaan bak bu danayı sana satıyom" demiş, gayaya bağlamış.

" Gugugukˮ dimiş

" Ben gugugukunu tanımam. Bir hafta sonra gelir paramı alırım" demiş, guş uçmuş gitmiş.

Deli olan dönmüş gelmiş aşam gardaşının yanına,

" Ne yaptın gardaşım" demiş. "Sattın mı" demiş.

" Sattım" demiş

" Kime?"

-"İbibik çavuşa"

" Ulan gardaşım, guş ne bilsin, nerden alacak parayı?"

" Bir hafta sonra verecek gardaşım. Öttü bana" demiş. Kurtlar gelmiş danayı yemişler. Bir hafta sonra varsa ki ibibik gine gayanın başında duruyo, dananın kemikleri galmış.

-"bibik çavuş hani param, ben paraya geldim" demiş.

" Guguguk" demiş

" Ulan gugugukunu bilmem ne yaparım" demiş. Nasıl daş alıp attıysa ibibik uçmuş kaya yarılmış arasından para dökülmüş.

" Gitme arhadaş, hakkıngı yiyen bilmem neyini yesin. Aha üç liramı aldım gidiyom" demiş. Ordan gelmiş gitmiş, aşam olmuş.

" Gardaşım demiş, ibibik çavuşun bi parası var bi parası var ki". " Nerde ulan?" " Gayanın yanına vardım bi daş attım. Gayadan yarılıp para döküldü. ibibik gitti. Gel gitme gardaşım ben üç liramı aldım gidiyom dedim. Üç liramı aldım girisi orda galdı"demiş.

"Ulan kimseye söyleme delioğlan" demiş.

Kanıyı koşmuşlar gidip altınları çuvallara doldurup getirmişler. Bu saymayla bitmez.

" Köyün hocasına gitte çiniği al gel buğday ölçeciyik di" dimiş.

" Delioğlan gidip çiniği almış", Hocaya dimiş ki,

" Hocam çiniğini virecaan de lira ölceciyik" dimiş.

Hoca çiniğin altına karasakız yapıştırmış, aceba ne ölçecekler demiş.

Ölçmüşler, müçmüşler, götür çiniği hocaya vir dimiş. Hoca da oğlanın yanında çiniğin altına bahmış.

Bahsaki oraya bir lira yapışmış. Delioğlan da görmüş.

" Vay sakalına ne yaptığım hoca", "dimek bize hile mi yaptın?" dimiş.

Hocanın kapısının önünde kuyu varımış. Hocayı alıp kuyuya basmış.

Bizim köyün camisi gibi cuma olmuş. Hoca gelmemiş.

" Ulan yavrum hoca nirde "dimişler.

" Delioğlan dimiş ki, ben hocayı guyuya bastım "dimiş

" Ulan nasıl olur da delioğlan sen guyuya basan".

Gardaşı dimiş ki; "yav geçen oraya ben bir geçi attıyıdım. Bu deli sevseri onu söylüyo" dimiş. Hemen gardaş gelmiş, hocayı çıharmış gaybetmiş. Oruya bir geçi atmış.

"Ula attığın gibi çıkat delioğlan. Guyuya in de" demişler. Guyuya bunu indirmişler.

Delioğlan guyuya inince geçinin guyruğundan dutmuş, sormıya başlamış.

"Hocangızın sakalı var mıydı, hocangızın buynuzu var mıydı, hocangızın ayağı da dört müydü? Hocangızın kuyruğu var mıydı", diye guyunun dabanından bağırmaya başlamış.

Gardaşı demiş ki "Ula, gardaşım delinin lafına inanan böyle olur. Deli ne didiğini bilmıyo, sap yiyo saman s.... yo" demiş.

Neyse çıkarmışlar. Onu atlatmışlar. Şimdi gelelim;

Gardaşı dimiş ki," ikisi de bekar ya". Ahıllı oğlan dimiş ki, "gardaşım sen eve barka gapıya peceye sahip ol, ben ıcık gidiyim. Şurdan odun mudun getiriyim, çamaşır mamaşır yıhıyah filan" diyo. Gardaşı yazıya oduna gidiyo, ıcıhta oralar ormanlığımış. Odun getirecekte çamaşır yıhıyacahlar.

Şimdi Delioğlan beklemiş bakmış gardaşı gelmiyo, gardaşım bana gapıya peceye muhaat ol dedi diyo, pencereyi söküyo buğazına dahıyo, kapıyı da sırtına alıyo dooru gardaşının yanına varıyo.

" Nöördüng gardaşım" diyo.

" Gardaşım gapıya peceye sahip ol dedin, ben de söktüm buraya aldım geldim" diyo.

" Allah gözüngü kör itmesin" diyo. "Nooldu" diyo, gelseler ki ohoo para gitmiş elden, vuran vurana, gıran gırana. Onlar ekmeğe ihtaç olmuş elinde para yok.

" Gardaşım, başka çare kalmadı, gidek çalışah" diyo.

" Olur " diyo

Şimdi bunlar efendime söyleyim düşüyollar yola. Deli oğlana gardaşı diyo ki : "Sen şu fırında dur" diyo. Sen burda çalış diyo. Ahıllı oğlan şehirin ortasına mesela sözün temsili Gayseri gibi bir şehire varıyollar. Ahıllı oğlan çifçi durucaam, çifçi duracaam diye barbar bağırıyo. Ordan sakallı pirivani bir hacı emmi gel diyo gel ben dutarım. Aylığın oğlum üç lira.

" Peki Hacı emmi".

" Şimdi bah benim bi tazım var, tazım evlek alacah, nereyi evlek alırsa orası sürecaan geleceksin. Süremezsen darılırsan, kim kime darılırsa sırtından bir davlu gön yüzecek" diyo.

" Peki hacı emmi" diyo. Sabah oluyo. Sabahınan tohumu atıyolar eşşa oküzüde goyuruyorlar, öteberiyi de alıyollar. Tazı da yanlarında tarlıya varıyorlar. Mesela Kızıltepe gibi bi dağın başına, tazıyı goyuruyolar. Tazı burdan, efendime söyleyim

galdırımdan, Galeden Çatahtan, Garahallıdan, Yahyalıdan, Çiflikten atlayıp bunların yanına geliyo.

" Oğlum burayı sürecaan aşamaca" diyo."Peki diyo hacı emmi "diyo, peki diyo.Azıcık tohum ekiyo, tohumun da ne var ki bi eşşek ne götürecek.

Oğlan sürüyo sürüyo bitmiyo, sürüyo sürüyo bitmiyo. Biter mi goca yazı, bi çift öküzünen bitmez. ikinci gün gine ne yaptın diyo, ekdim diyo. Üçüncü gün derken oğlan "yeter artık yeter gırtlaama çıhtı" diyo. "Tazının atladığı yer bi çift öküzünen biter mi" diyo.

" Darıldıng mı" diyo, " Darılma dealya öte bile geçtim" diyo. " Yat baalım yat" diyo. Sırtından alıyo dırnaandan bir davlu gön yüzüyo, oğlan gannar aha aha Delioğlanın yanıla geliyo.

" Nöördün gardaşım" diyo.

" Aaah sorma gardaşım, bi köpaa çifçi durdum da benim sırtımdan derimi yüzdü"diyo.

" Gardaşım sen şu fırında dur ben onun icabına baharım" diyo." Sen fırında dur". Delioğlan dutuyo fırına bunu bırakıyo, oraya varıyo. "Çifçi dutan var mı, çifçi dutan var mı?" Gine hacı çıkıyo, tahta sakallı hacı.

" Ben dutarım oğlum" diyo.

" Peki hacı emmi "diyo. Yatıyor orda, "aylığı üç lira ". "Peki".

" Bak oğlum" diyo. "Bi tazım var tazım evlek alacak sen evlek alıp atladığı yiri bi çitf öküzünen sürecaan" diyo. "Kim kime darılırsa sırtından bi davlu gön yüzecek" diyo. " Peki hacı emmi, peki "diyo

Neyse hacı emmi gösteriyo, tazıyı yine goyuruyolar. Tazı didiğim yirlerden atlıyo. Dağı daşı atlıyo geliyo.

" Tamam mı oğlum bu arayı sürecaang mi?". " Sürecaam Peki."

Herif eşşa biniyo gidiyo evine.

Delioğlan bir iki cızı gidiyo midiyo, tazıya ""boçuk boçuk" diyo, ıcıh ekmek atıyo. Tazıyı vuruyo öldürüyo. Öküzün birini de tazıya gurban kesiyo. Bir öküzü de önüne alıyo gelip gidiyo.

Şimdi o arada, gelse ki guşluk olmaya geliyo.

" Ektin mi oğlum?" " Ektim." " Hani tazı?" " Tazıyı vurdum öldürdüm. Öküzü de gurban kestim tek öküzünen geldim. Darıldın mı ağa, hacı emmi" diyo.

" Yooo darılmadım oğlum. Hiç darılır mıyım?"

Akşam oturmuşlar. Hacı emmi de bu belayı sırtımıza aldık diye düşünüyormuş. Hacı emminin bi güccük çocuğu varmış. Çocuh daralmış çatladım, çatladım diyip duruyormuş. Ekmeği de çok yimiş aşam.

" Lan oğlum şunu götürde çatlat patlat da al gel" demiş.

Oraya götürmüş , çocuğu sırtüstü yatırmış, sırtına bi depik vurmuş, bi de garnına vurmuş. Çocuğu öldürmüş karnını patlatmış almış gelmiş.

" Nöördüng" demiş. "Hacı emmi dimiş", "çatlat patlat didin, çatlattım patlattım aldım geldim" dimiş. "Darıldıng mı dimiş".

" Yook oğlum darılmadım, niye darılıyım demiş darılmam" dimiş. Arada deri yüzme var ya.

Şimdi o arada, hacı emmi düşünüyormuş. Düşünürken çobanın da ayı yitmiş. Beş altı yüz davarı varmış çoban dutana kadar şu davarı güt oğlum dimiş.

" Güdüyüm Hacı emmi" dimiş Delioğlan. Bir sürü davarı kesmiş. Arkaçta beş yüz altı yüz davarı bıçaktan geçirmiş. Bir goç varımış. Bir gazıh çahmış goçu da gazığa bağlamış gelmiş gitmiş.

" Ulan oğlum dışarı ilkindiyi geçti davarı galdırsanga" dimiş.

" Ağa senin davarı olduğu gibi kestim" dimiş.

" Ney?"

" Davarı kestim, darıldın mı gocuda sana bahşiş bıraktım".

" Yook darılmadım niye darılıyım darılmam".

" Bak görüyong mu davar nasıl yayılıyor demiş".

Şimdi gelelim Hacı emmi düşünmeye başlamış.

" Avraat avrat" demiş, Oğlan gapıda dinliyomuş, oğlandan haberleri yoh "biz belaya çattık. Biz bahada ağır, yükde yini şeyleri alıp biz bu melmeketten gaçah" dimiş. "Nöörek bizden deri yüzecek bu dimiş. Öküzü kesti, tazıyı öldürtdü, çocuğu çatlattı patlattı, efendime söyleyim. Bir sürü davarı da kesti sıra bize geldi. Bu sefer bu bizi de kesecek" dimiş.

" Ne yapak" dimiş.

" Ne yapak işte şöyle bişeyler yap bu uyurken gaçah" dimiş.

Delioğlan gelmiş avradın sandığına girmiş. Evdekilerin haberi yok. Sandığı kitlemişler. Şafak yiri banglenirken iki katırı varmış, gatıra yüklemişler hadi bakalım.

Giderken öyle bi köye rastlıyo ki köpekler çevirmiş bunları. Bunları hapıdmış.

" Ahh, ah dimiş Ağa, Delioğlan burda olsaydı köpeklerin canına tükürürdü, haşat iderdi bunları" dimiş.

" Ağa ben burdayım aç" dimiş, "aç aç, açmış". Delioğlan çıkmış oyanna bu yanna dirken itlerden ağayı gurtarmış.

" Yarabbi çok şükür" dimiş. "Bu beladan gurtulduh" dimiş. Bi de o arada bir ırmağın kenarına gelmişler. Şimdi akşam gün gararmış.

Avrada dimiş ki "Avrat bunun yatağını şöyle ırmağın kenarına itde" dimiş. "Bunu suya atah başka çare yok" dimiş.

Şimdi bunun yatagına ırmağın kenarına itmişler. iki katırı da şoraya bağlamışlar. Efendime söyleyim bunlar yatıyo. Avradınan yatarken,

" Avrat dimiş, bah sah yat bu delioğlanı biz atah, başka çare yok" dimiş.

Delioğlan ne yapıyo, delioğlan da geliyo. Bunnar uykuya varınca avradı usuulca getirip gendi yatağına goyyo. Bu ağanın yatağına giriyo.

" Herif gah gah diyo. Delioğlan uyudu gah atah" diyo.

Hası tutarsa avradı galdırıp atıyolar. Suyun içine gidiyo.

" Hah görüyong mu, Delioğlandan gurtulduh" diyo.

" Neyi gurtuldun Ağa, ben gine burdayım" diyo.

" Eyvaah gine mi garşıma geçtin "diyo.

"Öküzü öldürdün, tazıyı öldürdün, bi sürü davarı kestin çocuğu çatlattın-patlattın avrattan da olduk".

" Darıldıng mı Ağa?".

" Darılma ne öte bile geçtim".

"Gel yat bakalım deriyi bi alıyım. Deriyi yüzüyo, omuzuna alıyo gardaşının yanına geliyo. Gel gardaşım düşmanıyın ömrü bu gadar olsun diyo. Görüyongu senin ahdıngı aldım" diyo.

Ordan geliyolar. Melmekete geliyolar. Bunlar biraz para gazanıyorlar. Büyük olanı everiyorlar. Küçük olanı da deli olanı da everiyolar. Bunlar kırk gece gırk gün düğün yapıyolar. Gerdeğe girip murada iriyolar. Siz de murada iring.

Şıhı KOYUNCU

30.AKGAVAK GIZI İLE BABÖREK

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahın gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Gar dizde, garpız düzde, garpızıng turfandasında, biz de bulunduh orda. Yiyip içerekden gonup göçerekden yaşayıp gidiyorduk.

Zamanıng birliğinde bir adam varmış. Bu adamıng çoluğu çocuğu hiç olmamış. Eng soğunda dimiş ki "ula ben gidiyim,bir demir asa yapdırıyım, bir demir çarıh yapdırıyım", dimiş. Eve gelmiş aylesine dimiş ki "sen de bir yimek hazırla yiyim. Allahı ben bi ziyarete gidiyim" diyor.

Bahalım bizim çocuğumuz niye olmuyor diyor. O arada bu yola revan oluyor. Az gidiyo uz gidiyo, dere tepe düz gidiyo altı ay bi güz giddikden sonra bir bahar esnasında bir çişmiye geliyor. Diyorki yav şu çişmiye geldik bir su içiyim, bi namaz gılıyım Allaha dua idiyim bahalım diyor. Oturuyor namazını gılıyor. Duasını idiyor.

Bi de ağ sahallı bi pir garşısına geliyor.Pir diyo ki;

" Hacemmi niriye gidiyong" diyor. " Ben Allaha danışmıya gidiyom". "Neyi danışacaanğ?". "Benim çoluğum çocuğum olmuyor, benim atımda gunnamıyor, itimde gunnamıyor. Bunun sebebini allaha danışacam" diyo.

Pir, "tamam" diyo. Adama bir elma viriyo. "Elmayı yi, kabığını da atınga yidir. Atıyıngda seningde itiyingde yavrısı olur" diyo. Adam elmayı alıyo dönüyo. Akşamletiyin elmayı soyuyor. Gabığını atına viriyo. İçinide kendi yiyo. Aradan bir zaman gecinci adamıng çocuğu oluyor. Atıda gunnuyor. İtide gunnuyor. Yalıngız ağ sahallı pir elmayı virirken adama bi tembihde bulunuyor. Çocuğun olunca diyo, ben gelmeden adını goyma, ben gelir adını gorum,diyor. Ben de sizing evde bulamaç aşı pişirildiği zaman gelirim, başka zaman gelmem diyo.

Adamın bir oğlu oluyo yedi yaşına geliyo, adıyoh.Berigel adsız, öte git adsız diye çağırıyorlar.

Bir gün oğlan babasına geliyo, baba diyo banga böyle böyle diyollar. Benim halim ne olacak diyo. Oolum, hele bekle dedeng gelecek, hele bekle dedeng gelecek diye oglunu eğlemeye çalışıyor ya, ne gelen var , ne giden var.

Günün birinde adam diyo ki, "yav ben paşaları toplayım oolana bi ad goysunglar, böyle olmıyacak" diyo. Bir büyük yimek hazırladıyo. Milleti davet

idiyo, bunnar yimeği yiyollar. Kimi diyoki oolanıng adı Ahmed olsung, kimi Memed olsung diyo. Fakat bide o sırada ağ sahallı pir devriş gapıyı yitiyo içeri giriyor. Adam piri görüncü diyoki, durung ağalar, paşalar, çocuğun adını goyacah adam geldi, adını bu goyacah diyo. Yav diyolar bizi niye çaardıng kimimiz bey kimimiz paşa olurmu öyle diyollar ya, adam "yoh" diyo. "Çocuğun adını bu dede" goyacah diyo.

Piri yani devriş geliyor. Diyor ki "sening adıng Baböörek olsung". İtini çaarıyor, "bunung adıda fini" olsung. Ata geliyor bunung adıda "Dengiboz olsun" diyo. "Tamam" diyo pir dışarı çıhıyo arhasına çıhsalarki pir gaybolmuş.

Tamam diyollar. Oolanıng adı Baböörek galıyor. Bir gaç gün gidip geldikden sona oolan büyüyor. Arhadaşlarınıng içinde eng babayiğit deliganni oluyor.

Oolanın bir analığı varmış. Bu gadın gomşusuyunan arası iyi dealmiş. Gomşu Baböörek büyüdükce gorhmuya başlamış.Bu cocuh bizim ilişkimizi duyarsa bizi keser diye hayıflanmış. Bir gün gendi gendine Baböörek daha fazla büyümeden ben bu oolanı öldürüyüm diye garar virmiş. Babööreğin analığını da çaarmış ikisi bir gavil guruyor. Adam diyo ki "sen bir yemek hazırla, yimeğe de zehir gatah. Oolan gelir yir, oolan ölür bizde gurtuluruh" diyo.

Oolan gelirken, bu gadın oolanıng öngüne geçiyo. Oolum diyo, "her ne gadar ben sening analığın isem de gel bugünde yimeği barabar yiyek" diyo. Oolan "olur ben gelirim, sen yimeği hazırlayana gadar ata ben bi saman döküyüm" diyor.

Oolan ata saman dökmiye gelince, at dile geliyo. Diyo ki "ey yiğidim diyo sanga bi duzah var" diyo. "Neyimiş" diyo. "Analıgın sanga yimek hazırladı, yimeğe de zehir gattı sen yimeğe oturuncu yanınga kedi gelecek, kediye yidirmeden sen yime ha yime "diyo.

Oolan "tamam" diyo. Geliyo analığının evine yimeğe oturuyollar, bi de o sırada kedi geliyo. Avrat kediyi govmah isdiyosa da oolan diyo ki "yooh "bu hayvan yimek yiyip doymadıhdan sona ben de yiyemem" diyo. Kediye biraz yimek viriyo. Kedi yiryimez ölüyo. Kedi ölüncük, oolan diyo ki "analığım" diyo, "böyle bi yimek gine bişirde beni çaar" diyo. Oradan çıhıyo.

Aradan bir müdded geçincik, oolan gidip gelirken gomşu adam geliyor. Avrada ne yapdıng diyo. Valla böyle böyle oldu kedi öldü diyo.

Öyleyse başka bişey düşünek diyollar. Ne yapah ne yapah, bir elbise giydirek diyollar.

"Terziye bir elbise yapdırah yahasını da zehirliyek. Yahası oolana dear damez oolanı öldürür" diyo. Geliyor, "oolum diyo bi yimek hazırladık, bizi mahcup iddi. İçine bi şiy olmuş iyiki de yimeding fakat biz mahcup olduk. Onung için şimdi sanga bir elbise yapdırdım bunu bari giy" diyor. "Olur" diyor. "Giyiyim analığım" diyor. "Sen elbiseyi çıhar ben ata saman döküp geliyom" diyor.

Ata saman dökmüye varınca at gine dile geliyo. "Ey yiğidim sanga gene bi duzah var" diyo. "Ne var" diyor. "Analığın" diyo at, s"anga bir elbise kestirdi. Yahasını zehirledi,elbiseyi önce terzinin çırahlarına giydirmeden sen giyme ha giyme" diyor. "Olur" diyo. Ordan çıhıp analığının yanına geliyo. "Analığım haydi gidek de elbiseyi giyiyim "diyor.

Terziye geliyollar. Hangi elbise, aha şu elbise. Oolan diyo ki, "yalıngız şu çırağa bu elbiseyi bir giydirek ben elbisening sağına soluna bi bahıyım ondan sona giyiyim" diyor. "Oolum" diyo analıgı, "elbiseyi ben çırah içinmi yaptırdım, sening için yapdırdım" diyo. "Oolan yooh ben elbiseyi bi giriden görüyüm" diyor. Çırağa giydiriyollar. Elbisenin yahası çırağa dear dağmez çırah ölüyor. Oolan diyo ki "analığım bu elbiseden bi daha yapdır" diyor. Ordan ayrılıyor.

Adam, geliyo, gomşu adam, ne yapdıng diyor avrada, avradda valla sorma, diyo. Önce çırağa giydirdi, gendi gurtuldu diyor.

Adam bir şeyden huylanıyor. Diyo ki Avrada;" sen oolanı çaırıncı oolan biyiire gitti mi?" diyor. "Avrat da gitti "diyor. Niriye gitti. "Ata bi yim döküyüm didi gitti diyor. Gomşu adam. "Tamam" diyo. "At küheylan, at durumu biliyo atı öldürmeyincik bu oolanı öldüremek" diyo.

Bunung üsdüne adamınan avrat oturup bi plan guruyorlar. Adam diyo ki avrada, "sen bir hasdalanmış gibi yap, ben de dohtur gibi gelirim". Seni görüp dirim ki hasta at ciğeri yimezse iyi olmaz dirim. Atı kesdiririk, gurtuluruh" diyor.

Aradan bir müddet geçdikten sona gadın hastalanıyo. Gonu gomşu geliyo, gadının perişanlığına bahıyor, gocasına diyollar ki: "Gardaşım yazzıh şu gadını bir dohdura götür "diyollar. Adam yani asıl gocası hangi dohdura götürürse götürsüng faydasını bulamıyor. Bi de bu gırığı elinde bi çantayla geliyo. Diyo ki "ne yapdıng diyo. Derdime derman bulamadım" diyo. "Ee ben dohdurum. Ben her türlü hastalığa deva olurum" diyo.

Bu garıyı bi muayene idiyo. Diyo ki "bunung hasdalığı golay. Bunun iyi olması için küheylan ciğeri yimesi" lazım. "Başga çaresi yoh" diyor. Dohdur gidiyor. Bunung üzerine atı kesmiye garar viriyollar. Oolana diyollar ki sening atı keseceak diyollar. Oolan atıng yanına varıncı, at gine dile geliyo. "Eyy deliganmı diyor. Bu sefer duzah banga döndü. Seni gurtaranıng ben olduğumu bildiler" diyor. Beni öldürmeyincik seni öldüremiyollar" diyor. "İlk evvela beni öldürecekler, ondan sona seni öldürecekler". "Fagat her ne dirseler de beni ele virme. Beni ele virirseng seni de öldürürler" diyor.

Oolan geliyo, babası diyo ki oolana "atı kesecaak yohsa analığın ölecek" diyor.

Oolan diyo ki "baba, atı nasıl kesecaak, ben atı virmem" dise de imkanı yoh, babası keseceak diyor. Oolan giri ata geliyo diyo ki, böyle böyle beni dinlemiyollar diyo.

O zaman at diyo ki oolana, "var babaga di ki, ben deliganmıyım, atıma doyası bir binmedim. Bir binip dolaşıyımda öyle kesek di, ondan sona da beni al gaç" diyo. "Olur" diyor.

Bi de o zamana gadar oolan gaçar diye düşünüyollar. Hemen bir meydanlık çeviriyollar. Bu meydanın etrafına iki metre yükseklikde duvar ördürüyollar. Bu duvarıng içinde dolanacaan diyollar.

Oolan ata biniyo, üç beş gişide atın geminden dutarahdan alana getiriyollar. Sahanıng içine goyuruyollar. At oolana diyo ki, benim eğerimi golağımı iyice sıhıla, sende üç gulhu ohu ben o duvardan atlarım. Sen de sıhı yapış diyor. Yalıngız ben yillenipde duvara doğru gelince öyle bir üzengi vur ki, o acıyınan duvarı aşalım diyor.

Şimdik oolan üç gulhu, bir elham ohuyo egering golangları iyice çekiyo, biniyo atın üzerine haydi bahalım diyo. At iyice yillenince oolanda, öyle bir üzengi vuruyo ki atıng eyaleri içine geçdi gibi oluyor. O hızınan at iki metre duvarı aşıyo, haydi bahalım idiyo. Bunnar epey bir müddet giddikten sona bir şehire varıyollar.

Oolan ilk defa evden ayrıldığı için neriye gideceani ne yapacaanı bilmiyo. Ata soruyo, nasıl idelim diyo.

At diyo ki, "sen benim gemimi bırah, ben şimdi bir nene garının evine varırım. Sen nene garıya misafir olacağını söylersin. Nene garı, sanga yirim var ya atınga yoh. Yohut, ata yir varya sanga yoh dirse habeden bir gırmızı altın vir. Atınga

da yirim var sanga da yirim var dir. Misafir oluruh" diyor. Oolan olur diyor. Atın gemini bırahıyor, at varıyor, nenarının evining öğünde duruyor. Oolan çaarıyor.

Nenarı dışarı çıhıyo "ne diyong yavrum" diyor. Oolan da "misafir olacah yir bulamadım sening buruya geldim beni misafir id" diyor. Nenarı diyo ki, "oolum ben ihdiyar bi garıyım. Atıga yirim olsa sanga yirim olmaz. Sanga yirim olsa atığa yir bulamam. Ben seni nasıl misafir edeyim" diyo.

Oolan diyo ki, "nenarı şöyle yahlaş hele diyo. Habeden çıharıp bi altın viriyo. Nenarı "aboo gel oolum atınga da yirim var, sanga da yirim var "diyo. Bunnar orda bir gaç gün galdıhdan sona, bir gün bir dellal nida oluyo ki, "Ak gavak gızıyınan bir beyin yarışı var". Ak gavak gızı evlenecamiş, yalıngız evlenecea oolanıng bu gızı yingmesi lazımmış. Gılıç galhan oyununda gız yenerse oolanı öldürürmüş. O gün gine böyle bir yarışda Ak gavak gızı o beyi de yinmiş kellesini uçurmuş.

Bu oolan atıng yanına gelmiş. At dimiş ki yiğidim biz o gızı altiderik, sen o gıza bir dünür sal dimiş. Olur mu olur.

Oolan geliyo, nenarıya diyo ki, "şu Ak gavak gızını benden için bir düngür git" diyor. Nenarı diyo ki," aman beyim o gız şimdiye gadar şu gadar adam kesdi, şöyle iddi, böyle iddi sen nası başa çıhacaang "dirse de; oolan "yooh" diyo "bi de biz düğür olalım" diyo.

Nenarı eline bi basdun alıyo. Kös kös yarı gorhu yarı cesaret gidiyo. Ak gavak gızıning sarayına varıyo, düngür daşına oturuyo. Ak gavak gızı bunu görüyo yanındakileri salıyo, şo nenarıyı getiring diyo. Bahalım onung isda neyimiş diyo.

Nenarıyı çaarıyollar. Geliyo, gızım diyo Allahın emri peygambering gavliyle ben oolum için sanga düngürüm diyo.

Gız diyo ki böyle düngürlük olmaz diyo. Benim üç dene şartım var, git oolunga söyle, gabul iderde beni yinerse ben vardım. Ama ben yinersem oolunu öldürürüm diyor. Razıysa gel, razı değilse bi daha gelme diyor.

Nenarı geliyo, "oolum böyle böyle ne diyong" diyor. "Bire anacığım sen git ne dirse he di "diyor.

Nenarı yingiden geliyo binek daşına oturuyor. Ak gavak gızı gine çaarıyor. Nenarı ne diyong diyor. " Valla sanga düğürüm" diyo. Gız diyo ki: "İyi öyleyse bah nenarı" diyo "oolungunan yarışacıyıh. Bu yarışda, bi güreşim var, bi cırıdım var bi

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

avım var. Oolunga söyle yarin ava gideciyik" diyo. Ak gavak gızının elinde bi düdük varımış. O düdüğü ötdüründü o mühütde av galmazımış.

Nenegarı geliyo, oolana habar viriyo, zabah oluyo oolan atınan gonuşuyo, ata biniyo, gızıng gapısına varıyo. Gız da atlanıyo, okunu yayını alıyollar. Ordan bir müddet uzahlaşdıhdan sona bi yire geliyollar. Yol ikiye ayrılıyor. Gız diyo ki "bah deligannı" diyo. "Bu yoldan birini seç buluşmamız giri burda olacah. Bu pıngarın başında buluşacağız" diyo.

Oolan "olur ya" diyo, "önce sen seç gideceğin yolu" diyor. Gız "tamam" diyor. Ben şu yola gideceam diyor. Oolan tamam diyo, ben de şu yola giderim diyo.

Bunnar bir müddet gitdikten sona, Ak gavak gızı düdüğü çıharıyo bir öttürüyo. Bu düdük sur düdüğü gibi bişeymiş. Düdük ötünce oolanıng gittiği mühütde avlanacah guş galmıyor. Biraz ileri gitdikten soona at oolana diyo ki bu gız "bu sur düdüğünü ötdürdü" diyo. Bu yoldan başga yola gidelim yohsa av avlıyamah. Nasıl olsa pıngarın başında buluşuruh diyor. Yolu değişdirip bir isdigamete gidiyollar. Birez ileri varıncı bahıyollar ki üç dene oolan av avlıyor. Bu oolan o üç avcının avladığı avı alıp geliyor. Biraz sona Ak gavak gızı da geliyo ya, gız bi dene av avlıyabilmiş.

Gız diyo ki" bah deligannı avı sen gazandıng ya olsun. Şu avıying birini banga vir ikimizingki de eşitlesin" diyo. Amma oolan bunga "yoh" diyo. "Köye varalım milleting içinde sanga avıng birini viririm" diyo. Bi de bunnar dönüyollar. Millet Ak gavak gızı bir deliganınıng canına daha gıyacah dirken bahıyollar ki gız yingilmiş.

Gız diyo ki "dur hele, bi de cırıdımız var" diyo. Sabah oluyo dellallar nida oluyo ki; Ak gavak gızıyınan nenarının oolunun cırıdı var. Herkes toplansın diye çıırılıyor. Millet gorhusundan üzüntüsünden gelemiyor. O köyde benim diyen delanni bu gıza yingilmiş. Gız da yingdiği oolanı öldürmüş.

Bi de o zamanadar gine de bir gaç ihdiyar cırıdı siyritmiye geliyollar.Bunnar hadi bahalım diyip cırıda başlayıncıh oolanıng atı topallıyor. Gızıng atı açılıp gidiyor. Köyden atlar ıcıh ayrılıncı oolanın küheylanı bi şaha gahıyo, gızıng atı cırıt alanını yarı yapıncıya gadar, oolanın atı bitirme nohtasına getiriyor. Yalıngız bitirecea sıra gine bu at topallamıya başlıyo. Orda bulunan ihdiyarlar bu oolanıng atının yarışı yarı da bırahdığını sanıyollar. Aman oolum burdan gaç, Ak gavak gızı

gelir, şimdi seni de öldürür diyollar. Sen topal atınan cırıdı tamamlıyamadın. Gız şimdi gelir sen gaç diyollar. Oolan yoh yav niye gaçacaam diyor.

O sırada da gız geliyo. Milleting içinde oolan gıza diyo ki "yingilding mi" diyo, "yiğildim" diyo. "Öyleyse ya banga geleceang ya da seni keseceam" diyor.

Gız diyo ki, "yooh "daha bitmedi diyo, yarinde güleşimiz var diyo.

Ertesi gün sabah kahıp güleş meydanına geliyollar. O arada gızınan güleşe çıhıncıh gız bunung garnına bir el atıyo ki, tohmak vurmuş gibi oluyor. Oolan bu sefer ata, danışmadan çıhıyor. Ahlına gelince hemen ıcıh durung diyor. Gız diyo ki "güleşi bırahıyong mu yohsa" diyor. "Yoh bırahmıyom "diyor. Hemen oolan kopuyor. Atıng yanına gidiyor. Aman at diyor bu sefer gız beni öldürecek ne diyong diyor. At diyo ki banga danışmadan giderseng böyle olur diyor. Şimdi var diyor. İlk önce gız hamle yapar gendingi iyi berkit. Sıra sanga gelinci göğsüyünen saçlarından birden bire iyice dut galdır yire çal diyor. Bu arada yingiden meydana geliyollar. Oolan gendini bekidiyo, gızı galdırıp yine vuruyor. Üsdüne oturuyo. Gız diyo ki, "tamam yiğit sen gazandıng ben sanga varacaam" diyor.

Bunnar ordan gahıyo köyde herkes seviniyo gırk gün gırk gece düğün idip oolanınan Ak gavak gızını evlendiriyollar.

Bir gün oolan diyo ki Nenarı diyo. "Biz şu zaman geldik, bu zamandan beri burda galdıh. Benim de anam var, babam var,emmim var, dayım var. Ben gayrı gidiyim musade it" diyor.

Nenarı diyo ki, "valla yiğidim durursang yirim çoh, durmazsang sen biling" diyor.

Ordan oolan Allaha ısmarladık diyip ayrılıyor. Melmekete geliyo ki babasının iki gözü iki çişme olmuş, anasınıng pürçekleri ağarmış oolan yolu bekliyollar.

Oolan geliyo gendini tanıdıyo. Gız geliyo, gaynanasınıng, gayın babasınıng ellerini öpüyor. Akrabaya, komşuya haberler salınıyo. Bir sevinç, bir huzur, yingiden bunnara toy-düğün guruluyor. Gırh gün gırh gice düğün çalınıyo. Yiyip içip yiring altına geçiyollar.

İsmail ABAYLI

31. ŞAH İSMAİL

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu pek çoğumuş. Az giderek, uz giderek lale sümbül dererek gayfe sütün içerek, gençliğin öngüne, gocalığın songuna.

Bi padişah ve garısı varımış. Bunlarıng hiç çocuğu yuğumuş. Bigün garısı gocasına : "Git Allah'ı bul, bana bir çocuh virsin" dimiş. Padişah atına binmiş, sürmüş de sürmüş, sürmüş de sürmüş. Bir yol ayrımına gelmiş. Orada bir yaşlı adam namaz kılmakdaymış. Yaşlı adam bunu görüncü "yolcu niriye gidersing" dimiş. Padişah da "Allah'ı bulup ondan çocuh isteyeceam." dimiş. Yaşlı adam da "Allah bulunur mu? Ben sana bir elma vereyim. Gabığını atınga, çekindeğini itinge, içinide karınga yidir. Ama ben varmayınca ne atın adını koy, ne itin ne de çocuğun adını" dimiş. Padişah elmayı almış, adamın dediklerini yapıp, elmayı yimişler.

Sonra ilk önce at, sonra it gunnamış. Sonra da padişahıng garısı doğurmuş. Çocuh büyümüş. Şunu yap adsız, bunu yap adsız, gel git çocuh adsız imiş. Karısı bir gün "biyim o adam gelmiyecek. Biz bir yimek çıharalım. Herkese yidirelim, çocuğun adını goyalım dimiş. Bir yimek çıharmışlar, yemekleri yerkende o yaşlı adam gelmiş. Adamı misafir itmişler, yemeğe oturmuşlar. Sonra da çocuğu getirmişler. Yaşlı emm, "arhan yire gelmesing Şah İsmail" diye üç kere çocuğun gulağına çaarmış. "Koğulduğuna tutulma, döğüştüğüne dövülme, sana ölüm gelmiyecek" dimiş. Yaşlı adam ata da, ite de aynı şiyleri söyleyip adlarını goyup Kamertay diye seslenmiş.

Sonra gel olmuş, git olmuş. Oolan bigün babasına ; baba ben gidecaem dimiş. Babası gitme dese de oolan gideceam dimiş.

Kamertayına binen oolan az gitmiş uz gitmiş. Gide gide bi saraya varmış. Sarayın ne gapısı ne de penceresi varımış. Kılıcını vurunca sarayın bi tarafı yıkılmış. Bahsa görse ki içinde bir gözel gız uyuyormuş. Gız Şah İsmail'i görüncü uyanmış. Şah İsmail gıza, "bacım niye böyle uyuyorsun" dimiş. Gız da "Gardaş, benim üç dene gardaşim vardı. Onlar da Arap Üzengi ile savaşa gitti. Biri ölmüş, diğer ikisi de gaçmaya çalışıyollarımış. Ben bunu rüyamda gördüm" dimiş. Şah İsmail de, o zaman ben gidiyim gardeşlerini gurtarıyım dimiş. Arap Üzengiyi gidip bulmuş meğer Arap Üzengi de gız imiş. Ama onun sırtını kimse yire getiremezmiş. Onun sırtını yire getiren onu alırmış. Şah İsmail gelip görmüş ki Arap Üzengi herkesle güreşir, herkesi yingerimiş. Şah İsmail de Arap Üzengiyle güreşe tutuşmuş ve onu yingmiş. Sonra Şah İsmail gızın kardeşlerini alarak onları bacılarının yanına götürmüş. Bunlar, Şah

İsmail'e bacılarını hediye itmişler ve Şah İsmail gızı alıp götürmüş. Gızın adı da Gülpirim'miş. Arap Üzengi'nin yanına gelmişler. Arap Üzengi onlara, biz üç hatın olalım, padişahın sarayında Güllizar var, onu da getir dimiş.

Şah İsmail atına binmiş padişahın sarayına varmış. Atını sarayın bahçesine bağlamış. O sırada Güllizar gırh gızınan bahçiye iner imiş. Güllizar'ı gören Şah İsmail :

"Kimi gül dişirir
Kimi mil dişirir
Şihazende vezirin gızı
Hiç birisi Güllizar'a benzemez" dimiş.
Güllizar da
-Çek oolan atıying başını.
Yemesing bahçemin gül otunu dimiş. Şah İsmail de
Çekmem atımın başını
Yemez bahçeying gül otunu
Bin gidelim Güllizar dimiş.

Güllizar gelip ata binmiş, saraydan ayrılarak, Gülpirim'i ve Arap Üzengi'yi bulmuşlar. Dörttür dört ata binerek doğruca Şah İsmail'in babasının köyüne varmışlar. Şah İsmail köye girmeden bi çadır gurmuş, üç avradını buraya goyup kendisi babasının huzuruna çıhmış. Başından geçenleri anlatmış. Babası da gelinlerimi görüyüm diyerek çadıra gelmiş. Meğer gızlardan biri Şah İsmail'in babasıning çoh hoşuna gitmiş. Sona gızları orada bıraharak köye dönmüşler. Şah İsmail'in babası, şu gelinlerin biri benim avradım olsung dimiş. Şah İsmail gabul etmemiş. Babası da o zaman kumar oynayalım, kim gazanırsa alsıng dimiş. Kumar oynarlar. Hep Şah İsmail gazanmış, orada bulunanlardan biri Şah İsmail bi defa da baban gazansın ki bize rezil olmasın dimiş. Bunung üzerine bi defa da babası gazanmış, babası da gelinleri banga virecek misin- diyi sormuş. Şah İsmail de; baba ben sana mahsus yenildim, olur mu öyle şey dimiş. Babası buna gızarah yanındaki adamlara emir virip Şah İsmaili iple bağlatmış, gözünü oyun dimiş.

Şah İsmail de ;

"Güllipirim mızrağımın tuğudur
Güllizar da ciğerimin bağıdır

Arap Üzengi de duyarsa

Tacın tahtın dağıdır

Gıyma babam gıyma

Adam gıyar mı öz evladına"

diyi iki biyit söylemiş.

Amam babası Şah İsmail'in gözlerini oydurup gözlerini cebine goydurup, derin bir guyuya da attırmış.

Sonra Şah İsmail'in babası gelinleri almah için çadıra vamış. Arap Üzengi Şah İsmail olmadan kimseyi içeri almamış. Hepsiyle teker teker harp idip, hepsini yingmiş. Kim beni yinerse üçümüz de onun oluruz dimiş.

Gelelim Şah İşmail'e. Bi kervancı Şah İsmail'i guyudan çıharır. Şah İsmail bi ıslıh çalar. Bi guş gelip Şah İsmail'in omuzuna gonar. Guşdan bi tüy düşer. Şah İsmail kervancıya; bu tüyü al gözlerime sür, sonra cebimdeki göz bebeklerimi al gözüme tak dir. Kervancı bunu yapar. Şah İsmail görmiye başlar ve doğru köyüne gider. Ama Arap Üzengi Şah İsmail'i tanıyamaz. Ben Şah İsmail'im dise de Arap Üzengi innamaz. Arap Üzengi o zaman benimle guresş dir. Bi güreş tutarlar ve Şah İsmail Arap Üzengi'yi yiner. Sonra Arap Üzengi Şah İsmail'i tanır, sarılıp öpüşürler.

Beraberce gidip Şah İsmail'in babasını bulup öldürürler. Ondan sona gırh gün gırh gice düğün itmişler. Yiyip içip yir altına gitmişler. Gökten bir sepet elma attılar. İçlerinden biri bana diğerleri de sizlere.

Cansel TÜRKSOY

32. KELOOLAN (5)

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş.

Vahdıng birinde bi keloolan varımış. Bu keloolan bi anası iki de abisiyinen yaşarımış. Babaları seneler önce altın aramah için yollara düşmüş. Bi gitmiş, gidiş o gidiş bi daha dönmemiş.

Bir gün bu evdeki büyük oolan anasından izin isdemiş.

" Ana ben, babamı aramıya gideceam dimiş. Anası da, olmaz babangız gitti gelmedi sen de gelmezseng ben ne yaparım" dimiş.

Bu büyük oolan dil dökmüş, yavlarmış yaharmış eng songunda anasını ırazı itmiş.

Anası bunga yol azığı hazırlamış, oolunu yolcu itmiş. Aradan zaman geçmiş, ne gelen var ne giden. Anaları oturmuş ağıtlar yahmış, amma boşuna...

Ortancı oolan biraz daha büyüyüncü birgünde o başlamış;

" Anam anam canım anam, gara günnü anam banga bir izin vir ben gidiyim, bamı da abimi de buluyum" dimiş.

Anası "yooh" olmaz didiyse de bu oolana söz geçirememiş. Bahmış olacah gibi deal, peki dimiş.

Gene bu oolana da yol azığı hazırlamış, yolcu itmiş. Bu seferde aradan günler geçmiş, ne gelen var ne giden. Anaları gene ağıtlar yahmış bağrına daşlar basmış.

Aradan zaman geçmiş, gene bir gün bu gadın evinde eng güccük oolu keloolanda otururken bu sefer de keloolan başlamış. Anam anam canım anam gözel anam banga izin vir, ben babamı iki abimi aramıya gideceam dimiş.

Bunu duyan anası çoh öykelenmiş. Olmaz dimiş. Sona dimiş ki,

"Benim kel oolum, keleşoolum bidecik oolum, babayıng abileriying gittiği yoldan sende mi gideceksin? Beni üzüntüden öldürecekmising" dimiş. "Olmaz sanga izin viremem" dimiş. "Sona sen hiç bişiy beceremezsing" dimiş. Dimiş ya keloolan bu laf söz annamamış. Yılmamış, yıhılmamış. Her gün yavlarmış yaharmış. Anası bahmış ki olacah gibi deal. Gahmış bunga da yol azığı hazırlamış, Keloolunu öpmüş kohlamış, yolcu itmiş.

Keloolan yola düşmüş, az gitmiş uz gitmiş altı ay bi güz gitmiş. Giderken bi çobana rastlamış. Çoban keloolana;

"Ey yolcu nirden gelip, niriye gidiyong" dimiş.

Keloolan da: "Ben babamı ve iki abimi aramıya" gidiyom. "Onnar altın aramah için evden ayrılmışlardı. Bi daha gelmediler, ben de gidip hem onnarı, hem altınları bulacağım gözü yaşlı anamı da sevindireceam" dimiş.

Çoban dimiş ki, "ben sening derdingi biliyom. O zaman sen şu gazandaki südü şu bahçedeki elli ekmeği yirseng hem babanga abinge, hem de altınnara gavuşursung" dimiş. "Çünkü bunnarı yiyen içen altınnara gavuşur. Altınnar bir canavarıng olduğu yirde. O canavarıng gafasını bir gılıç darbesiyle goparıp, gopan gafanıng gittiği yiri takip iderseng. O gafa niriye giderse, sen de oruya giderseng işte altınnar orada" dimiş.

Keloolan olur dimiş. Bir oturuşta bir gazan südünen elli ekmeği yimiş. Çoban bunu görüncü çoh şaşırmış. Hadi oolum yolung açıh olsung dimiş.

Keloolan gine yollara düşmüş, az gitmiş uz gitmiş. Çoh yorulmuş. Bir gavah ağacınıng dibine oturmuş, uyucağımış, bi de bahmış ki bi tufan gopmuş. Ulu gavah ağacı ulumuya başlamış, dile gelip,

" Ey yolcu nirden gelip niriye gidiyong diyi "sormuş. Keloolan da ; "ben babamı, abilerimi yitirdim. Onnarı aramıya gidiyom. Hem onnarı bulacaam, hem altınnarı bulacağım. Hem de gözü yaşlı anamı sevindireceam" dimiş. "Anam da benim bişiy yapamıyacağımı sanıyor" dimiş.

O zamana gadar gavah ağacı dimiş ki :

"Bunnarı yapmang için önce beni kökümden söküp alacahsıng" dimiş.

Keloolan o gadar yorgun olmasına garşılıh bir gahmış. Şöyle bir guvvetini toplamış, iki eliyle bir dutmuş. O gocaman ulu ağacı kökünden söküp almış. Ordan gine yollara düşmüş. Gocaman bir dağa ulaşmış. O canavarıng nirde olduğunu bulmah için şöyle bir etrafına bahınmış. Birde bahmış ki az ileride bir mağara görünüyor. Hemen gılıcını çekmiş, seslenmiş.

" Ey canavar çıh ortuya ... Seni öldüreceam banga babamı, abilerimi giri vir diyi" baarmış.

O zamana gadar mağaradan bir uğultu, bir gürültü çıhmış ki, keloolan yirinde zor durur olmuş.

Keloolan hemen gendini toplayıp, bahmış ki mağradan canavar çıhıyor çekmiş gılıcını bir vuruşta canavarıng gafasını gövdesinden ayırmış. Canavarıng gafası hopluya hopluya gitmiş gitmiş bir yirde durmuş.

Bu arada keloolanıng gulağına bazı sesler gelmiye başlamış. Bu seslerde ne ola diyi dinnemiş ki canavarıng garnından sesler geliyor. Hemen gılıcının ucuyunan canavarıng garnını da yarmış. Bi de bahmış ki babası ile iki gardaşı oturmuşlar canavarıng garnınıng içinde aşşıh oynuyollar. Bunnar keloolanı görünce gahmışlar birbirlerine sarılmışlar. Keloolan dimiş ki: -"Babam, abilerim hadi geçmiş olsung sizi gurtardım. Sırada altınları bulmah çıharmah var" dimiş.

Hep beraber olup bu sefer canavarıng gafasının yuvarlandığı yire gitmişler. Başlamışlar eşmiye. Eşerken, eşerken bi de bahmışlar ki çuvallar dolusu altınnar inciler var. Bunnarı hemen torbalara doldurmuşlar. "Hadi gayri gidelim, eve varıp gözü yaşlı anamızı sevindirelim" dimişler.

Bi baba üç oğul, kel oolanın yardımıyla dönüp torba dolusu altınlarla eve gelmişler. Anaları bunnarı görüncü ne diyeceani şaşırmış gördüklerine inanamamış. Birbirlerine sarılıp bayram itmişler. Yiyip içip yiring altına geçmişler.

Gökden üç elma düşmüş. Biri söyliyene biri dinniyene öteki de sizing başıngıza.

Cansel TÜRKSOY

33. YA VELVELE

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış.

Zamanıng birinde bir melmekette bir padişah yaşarımış. Bu padişahıng da üç gızı varımış. Bu üç gızıng üçü de birbirinden güzelimiş. Yalıngız iki büyük gız, en güccük gızı çoh gısganırlarımış. Onung için hep kötülük düşünürlerimiş. O güccük gızı da babası çooh severmiş.

Güccük gız, her gün odasına gizlice girer, pencereyi açar ya velvele, ya velvele diyi baarırmış. Pencerening ögüne bir güvercin gelir, içeri girerimiş. Bu güvercin sona ayıng ondördü gibi bir oolan olurumuş. Bu oolan güccük gızıng sevdiğiyimiş.

Bu gızıng büyük bacıları, bu güccük gızıng hergün saatlerce bu odaya girip ne yapdığını çoh merah iderlerimiş. Bunu bi gün takip itmişler. Takip itmişler ya gördüklerine inanamamışlar. Bu güccük gardaşlarının böyle gözel bir delaanıyla buluşduğunu görüncü çoh gısganmışlar.

Günlerden bigün padişah, uzah melmeketlerden birine uzun bir seyahata çıhmaya hazırlanıyomuş. Güccük gız o gün bütün gününü çoh sevdiği babasıyla uğraşarak geçirmiş. Bu sevdiği oolanıng yani güvercining geleceani unutarah pencereyi açmadığını bile düşünememiş. Büyük bacsıları da bunu fırsat bilerek pencereyi kapalı tutup takip itmişler.

Güvercin o gün gelmiş, pencere gapalı olduğundan cama çarpmış acı içinde bükülmüş, ganadınıng birini incitmiş.

Bunung üzerine aradan iki gün geçmiş, bu gızıng sevdiği güvercin oolan, gıza çoh gızmış. Bi daha da gelmiyeceeni söylemiş.

Aradan günler aylar geçmiş, gız pencereyi açıp ne gadar "ya velvele" diyi çaardıysa da ortalarda kimse yoh.

Gız ne yapacaanı şaşırmış. Sonungda ah sahallı pirivani bir gişiye ahıl danışmış. Yaşlı adam gıza sevdiği oolanıng uzah bir melmeketing padişahınıng oolu olduğunu, böyle guş olup uçduğunu söylemiş. Gızıng beline demir bir kemer, ayağına da demir bir çarıh yapmış. Bunları gıza gendi eliyle giydirmiş.

Bu ağ sahallı adamıng giydirdiği kemer de çarıh da sihirliymiş. Gız bunları giyinci hemen kemer de çarıh da kilitlenmiş.

Ağ sahallı ihdiyar dimiş ki, "bunları ancah o padişahıng oolu açabilir. Onu bul eğer bunları açarsa bilki o sening aradığıng oolan" dimiş.

Bunung üsdüne gız yola çıhmış. Gız çıhmış ya bu oolandan da hamile imiş. Bu gız az gitmiş, uz gitmiş, dere depe düz gitmiş, her geçen gün biraz daha umudu gaybolmuş. Amma gız yine de aramıya devam itmiş.

Bu arada yürümekten çarığı eskimiş, demir kemer de bilini kesmiş. Garnı da giderek büyümüş. Gız, demir çarığım esgidi, demir kemer bilimi kesdi, ya velvele niredesing? diyi feryat idiyomuş.

Bigün gız gine böyle feryat idip giderken yolda bi atlıyla garşılaşmış. Atlı, gızım "sen kimsin, buralarda bu üzering yüklü halingde ne geziyong" diyi sormuş. Gızda bu atlıya niye gezdiğini kim olduğunu olduğu gibi annatmış. Dimiş ki, "demir çarığım eskidi, demir kemer bilimi kesdi, ya velveleyi bulmam lazım" dimiş.

Atlı da öyleyse beraber gidelim dimiş. Bu gızınan atlı yola düşmüşler gitmişler, gitmişler, sonunda bir melmekete varmışlar.

Varmışlar ki bu melmekette büyük bir toy düğün var. Padişahıng oolu evleniyomuş. Bu toy düğünde onung içinmiş.

Gız sağa gitmiş, sola gitmiş bu düğünün gendi sevdiği oolanıng düğünü olduğunu öğrenmiş. Gızıng çarığı esgimiş, garnı büyümüş, demir kemer bilini iyice sıhmış, gızıng doğumu yahlaşmış. Göz yaşları da sil olmuş ahmış.

Bigün gız çaresiz saraya varıp oolanı görmek isdediğini söylemiş. Amma gızı govmuşlar. Gız ne yapdıysa oolanı görememiş. Sonunda sarayın bahçesinde bir kenara oturup babasınıng virdiği sabır daşını öğüne goyup başlamış başından geçenneri annatmıya. Annadırken annadırken sonunda dimiş ki sabır daşı dimiş "Demir çarığım esgidi, demir kemer bilimi kesdi, başımda bir de hamilelik var, sevdiğim oolan da evleniyo. Sen olsang ne yapardıng" dimiş. Bunung üsdüne sabır daşı ortadan çat diyi çatlamış.

Gız sabır daşıyınan böyle gonuşurken sarayıng bahçesinde bu güvercin oolan da geziyormuş. Bu gız gendi gendine ne gonuşuyor aceba diyi gızıng gonuşduhlarını dinneyince gızıng kim olduğunu annamış. Hemen gızıng yanına varmış, yaptıhlarından pişman olduğunu söylemiş. Gayrı gızı affetdiğini de söylemiş.

Oolan gızıng belindeki demir kemere bi dohunmuş kemer açılmış, çarığa da dohunmuş çarıh da açılmış. Bu oolan düğünü yingi başdan gurdurmuş. Gırh gün, gırh gice toy düğün yapdırmış. Yimişler içmişler muratlarına irmişler.

Gökden üç elma düşmüş, biri gızıng başına, biri oolanıng başına, öteki de sizing başıngıza.

Cansel TÜRKSOY

34. TILISIMLI PADİŞAH

Bir varımış bir yoğumuş. Evel zaman içinde galbur saman içinde develer tellal iken pireler belber iken ben anamın beşşiğini dıngır mıngır sallar iken bi padişahın bi oolu varımış. Bigün padişah ölmüş, yirine oolu geçmiş. Bu oolan babası padişahken başga bi padişahıng gızını seviyomuş. Oolan padişah olunca bu gızla evlenmek isdemiş. Gızıng babasınıng adı Duzsuz Padişahımış. Bu gızı oolan babasından isdemiye giderken anasına "ben duzsuz padişahın gızını isdemiye gidiyom" diye haber virmiş. Anası da "oolum, ben de seningle gidiyim sevdiğim gızı babasıngdan ben isdeyim" dimiş. Oolan anasını götürmeyi isdememiş, amma anası gitmekde ısrar itmiş. Oolan anasını götürmiye razı olmuş. Sona oolannan anası duzsuz padişahıng gızını isdemek için yola düşmüşler. Üç gün üç gice yol gitmişler. bunlarıng hem uyhuları gelmiş, hem de hiç yiyecekleri galmamış. Acıh ötede bi kulübe görüküyomuş. Hemen gulübenin yanına varıp, gapısını çalmışlar. Garşılarına otuz beş gırh yaşlarında bi erkek çıhmış. Oolan bu adama "bizi misafir alıng mı?" diye sormuş. Adam da "tabi alırım, içeri geling" diyi oolanla anasını içeri almış. Ertesi gün oolan gitmek isdemiş. Anasına "hadi ana gayri gidelim" dimiş. Fakat anası gitmeyi isdememiş. Ooluna "oolum biz burda acıh daha duralım, ben gendimi kötü hissediyom" dimiş. Oolanı galmıya razı itmiş. Oolan da çoh iyi bi avcıymış. Anasına "öleyse ana sen burda dur, ben hem acıh geziyim, hem de bişeyler vurup getiriyim" diye anasını gulübeye goyup avlanmaya gitmiş.Oolanın anası gulübedeki adamla evlenmek isdemiş. Adama "benimle evlening mi?" diye şormuş. Adam da ben sennen evlenirim, amma senin oolun padişahdır. O isdese ikimizi de öldürtür diyi gadına evlenemiyecaeni söylemiş. Gadın da adama ear oolum olmazsa benimle evlenig mi? dimiş. Adam da o zaman seningle evlenirim, amma oolundan gorhduum için seninle evlenemem diyi gadına söylemiş. Gadın da sen oolumdan gorhma ben onu öldürrüm, seningle evlenirim dimiş. Adam oolunu nası öldererecean diyi sormuş. Gadın da adama oolum avdan gelinci onun elini, golunu bağlayıp öldürrük dimiş. Acıh sonha oolan gelmiş, anasına vurduğu avları virmiş. O zaman oolanın anası adama benim oolum öyle güçlü ki yitmiş gat yaalı urganla bağlasan oolum urganı gırıp gurtulur dimiş. Sona adamdan yitmiş gat yaalı urgan getirip oolunu balamasını isdemiş. Adam gidip, yitmiş gat yaalı urgan getirmiş.

Bununla oolanı bir direğe balamış. Oolan gollarını usulca oynatmış, urganı gırıp baalı olduğu direkten gurtulmuş. Gulübenin sahibi bunu görüncü çoh şaşırmış.

Ertesi gün olmuş oolan gine gitmek isdemiş. Anası da şuram arıyo, buram arıyo diyi gine gitmeyi isdememiş. Oolan iyi ana bu gün de burda duralım diyerek gine ava gitmiş. Oolan gidinci gulübenin sahibi, gadına biz senin oolunu öldüremek, o çoh güçlü onu ancah burdan bi gice bi gündüz uzahlıhda gırh haramiler var. Onlarng evining öğünde bahçeleri var. Bahçelerinde de elma ağaçları var. Sening oolunu oruya elme almah için gönderirsek onu gırh haramiler öldürürler dimiş. Ahşam oluncu oolan eve gelmiş, gine anasına vurduğu avları virmiş. Anası da ooluna oolum ben bugün öyleyin acıh uyuduydum. Uyhumda bi rüya gördüm. Rüyamda bana didiler ki burdan bi gece bi gündüz uzahlıhda bi bahçede elma ağaçları var. Sening oolung o elma ağaçlarından sanga üç dene elma getirirse sen de o elmaları yirseng o zaman iyileşirsing didiler diyi ooluna söylemiş. Oolan da ana ondan golay ne var? Ben sanga o elmaları getirrim dimiş. Hemen yola çıhmış. Bi gice bi gündüz yol gitdikden sona anasının didiği elma bahçesine varmış. Hemen elmaları dalından goparmış gendi gendine ana ben elmaları sanga getiriyom dimiş.

O sırada bu oolanıng üsdüne bi aslanıng himayesinde bin bir çeşit hayvan saldırmış. Oolan hemen elmaları goynuna goymuş, gılıcını çekmiş, bütün hayvanları öldürmüş. Oolan hayvanları öldürüncü bu sefer de gırh haramiler oolana saldırmışlar. Oolan gırh haramileri de öldürmüş. Anasıning yanına dönecekmiş. O sırada bi ev görmüş, içine girmek isdemiş. Eving gapısını açmış, içinde iki dene aslan yavrusu görmüş. Oolan bu yavruları almış eving içini gezmiş, odanın birinde eli golu baalı bi gız görmüş. Oolan bu gızı gurtarıp sen burda ne arıyong, sen kimsin? diyi sorular sormuş. Gız da ben Duzlu Padişahıng gızıyım. Beni gırh haramiler gaçırdı. babamdan gırh habe dolusu ahçe istediler, babam da viremedi , gırh haramiler beni bırahmadı dimiş. Oolan bu gızı serbest bırahmış, aslan yavrularını alarah anasıning bulunduğu gulübeye gitmek için yola düşmüş.

Aradan zaman geçmiş. Oolan anasıning yanına gelmiş. Anasına getirdiği elmaları virmiş. Anası da elmaları yimiş. Sona oolan anasına getirdiği aslan yavrularını gösdermiş. Oolanıng anası bu yavruları görünce "oolum bunları niye getirding? Ben bunları eve gomam, sen bunları götür bi yire at" dimiş. Oolan da "yoh ana ben bu yavruları atmam bunları besleyip gendime alıştıracaam" dimiş. O zaman oolanın ana-

sının galdığı gulübenin sahibi dışardaymış. Adam içeri girinci oolanı görmüş. O gadar şaşırmış ki; oolanın anasına, "bu adam da kim?" diyi sormuş. Oolanın anası da "benim oolum diyi" cevap virmiş. Adam tekrar bu oolanıng anasına "senin oolun sana elma getirmiye gitmedi mi?" diyi sormuş. O da oolum "elmaları getirdi" dimiş. Adam da oolana "sen bunu yaparken hiç zorlandıng mı?" diyi sormuş. Oolan başından geçenleri gulübe sahibihe ve anasına anlatmış. Anası o zaman ooluna "oolum sen o insanları ve hayvanları öldürdüğüne göre senin bi tılısımıng var ki sen bunları yapıyong. Banga tılışımıngı söyleng mi? diyi oolana sormuş. Oolan da ana benden bunu isdeme, ben bunu söyleyemem" dimiş. Anası da oolum "bu sırrını bana söylemiyeceand de kime söyleyecean " diyi oolunu yağlayıp yüzleyip oolanın tılısımını öğrenmiye çalışmış. Fakat oolan "ana sen hiç gusura bahma, ben tılısımımı söyliyemem" dimiş.

Anası da ear söyleyemezseng benden emdiğin südü helal itmem dimiş. Gulübenin sahibini dışarıya salmış. Oolan gine söylemeyi isdememiş. Amma anası "bah oolum benden başga kimse yoh, hadi tılısımıngı söyle" dimiş. Oolan da "ana benim sırtımın tam ortasında üç dene biyaz gıl var. O gıllar benim tılısımım, ear o gıllar olmazsa benim tılısımım bozulur dimiş". Anası da oolum "o gılları bana gösdering mi?" diyi oolunun sırtındaki gılları görmek isdemiş. Oolan da gösteririm ana diyip sırtını açmış, yire yatmış. Anası da "şu gıl mı oolum bu gıl mı" diyerek oolanı lafa dahmış. O gılları goparmış. Oolan da "vay ana benim sırtımdaki gılları gopardıng. Benim tılısımım bozulur, niye yapdıng ana" diyi aalamış. Anası da "yoh oolum ben goparmadım. Heralde benim dırnağım sırtına battı. Sen de tılısımıng bozuldu sanıyong" dimiş. Dışardaki gulübenin sahibini içeriye çağırmış. Ona "oolum tılısımıng bozulduğunu sanıyo, sen yitmiş gat yaalı urgan getirde oolum gırsın. Belki o zaman tılısımıng bozulmadını anlar" dimiş. Adam hemen gidip yitmiş gat yaalı urgan getirmiş. Oolanın anası bu urganla oolunu bi dirağa balamış. Sona ooluna hadi oolum bunu gır diyerek oolundan urganı gırmasını isdemiş. "Oolan bütün gücüyle urganı gırmıya çalışmış. Amma gıramamış. Anasına ana ben sanga tılısımım bozuldu dimedim mi? Bah urganı gıramıyom" dimiş. Anası da gulübenin sahibine "benim oolanın gafasına baltayınan vur da gafasını gopar" dimiş. Adam da "ben vurmam yiğit yiğide gıymaz" diyerek oolanın gafasını vurmamış.

O zaman oolanın anası adama "ear sen vurmuyosang paltayı vir de ben vuruyum" dimiş. Adam paltayı da virmemiş gadına. "Biz bunu öldürmiyelim, ben bunga hiç bişiy yapmam, sen ne yaparsan yap" dimiş. Oolanın anası da eline mil almış, mille oolunun gözlerini oymuş. Gulübenin sahibine de s"en bunu götür bi dada kör bi guyuya at dimiş. Adam da bu oolanı almış, dağa götüreceemiş. O sırada oolan bu adama madem sen yiğitsing, banga bi yiğitlik yap. Atımla aslan yavrularını benim yanıma getir dimiş. Adam da tamam diyerek atınan aslan yavrularını oolanın yanına getirmiş. Sona bunları alıp bi dağa götürmüş.

Orda dibi çoh derin bi guyu varımış. Adam oolana burdan onbeş yirmi metre ötede bi guyu var, derliği otuz gırh metre. Yarısından çoğu suyunan dolu. Ben seni bu guyuya atmıyom, sen burda ne yaparsan yap, ben gidiyom dimiş. Ordan gitmiş. Oolan dağda atı ve aslan yavrularıya galmış. Sona aslan yavrularını yavaş yavaş gendine alıştırıyor, bu yavruların getirdiği yiyecekleri onlarla beraber yiyo ve böylece geçinip gidiyomuş.

Aradan bir, iki ay geçmiş. Oolan bigün körü körüne gezerken daadaki guyuya düşmüş. Oolan burdan gurtulmah için çırpınırken aslan yavruları ulumuş, at kişnemiş. O sırada bu oolanın düşdüğü guyunun elli, atmış metre yanından bi kevran geçiyomuş. Kevrancı atıng kişneyişini, aslan yavrularının uluyuşunu görmüş. Merak idip yanlarına gelmiş. O sırada bunlarıng yanındaki guyuyu farketmiş, guyunun içinde çırpınan bişey görmüş. Hemen bi ipinen guyuya inip oolanı guyudan çıharmış.

Sona "sen bu daada ne arıyong?" diyi sormuş. Oolanda "ya sen ne arıyong diyi kevrancıya" sormuş. Oda oolana kervancı olduğunu söylemiş. Oolan da bu kervancıdan bi saz isdemiş. Kervancı oolana sazı virmiş. oolan da başından geçenleri saz çalıp, türkü söylüyerek anlatmış. Kervancı oolana gel sende benimle dolaş. Gitdiğimiz yirlerde sen türkü söyleng ben de bişeyler satarım, geçinip gideriz dimiş. Oolan da tamam diyerek kervancıyla gezmeyi kabul itmiş. Kervancı oolanı atına bindirip yanına almış. Bunlar bütün köyleri gasabaları geziyolarımış. Bigün bi gasabada dolaşırken bi sarayın öngüne gelmişler. O sırada oolan türkü söylüyomuş. Kervancı oolana süs burda türkü söyleme dimiş. Oolan da niye benim burda türkü söylememi istemiyong diyi kervancıya sormuş. Kervancı oolana hele seninle bi yire gidip garnımızı doyurah sona sanga sening niye türkü söylemengi isdemediğiming sebebini anladırım diyi oolanı alıp bi lohantıya götürmüş. Bunlar lohantada garınlarını doyurmuş,

oturuyorlarmış. O sırada oolan kervancıya söyle bahıyım sen niye orda banga türkü söyletmeding dimiş. Kervancı da "Orası Duzlu padişahıng sarayıdır. Duzlu padişah kervancıların sarayının yanından geçerken bağırıp çağırmalarına gızıyo, ben onun için orda sona türkü söyletmedim" dimiş.Duzlu padişah oolanıng gırh haramilerin elinden gurtardığı gızın babasıymış. Oolan bunu bilmiş lohantada duzlu padişahıng gaybetine kotü sözler söylemiş. O zaman lohantada bulunan bazı adamlar padişahıng yanına gidip, lohantada kör bi adam var padişahım, sizin gaybetinize kötü sözler söylüyo dimişler. Padişah da hemen o adamı buruya getiring diyi emir virmiş. Acıh sona padişahıng adamları oolanı padişahıng yanına getirmişler. Padişah oolana sen benim gaybetime niye kötü sözler söylüyong diyi sormuş. Oolanda padişahım sizin sarayıng önünden geçen kervancılarıng çağırıp bağırmasına gızdığınızı bildiğim için, gendi başınızıng belaya düşmediği zaman başgasının halinden anlamadığınız için, gırh haramilerin elinden gızınızı gurtarmah için gırh habe dolusu ahçe çıkaramadığınızı bildiğim için sizin gaybetinize kotü sözler söyledim dimiş. Bunu duyan duzlu padişah o gadar sinirlenmiş ki adamlarına hemen bu kör adamın gafasını goparıng diyi emir virmiş. Padişahıng adamları oolanı alıp gafasını goparmaya götürüyorlarımış. O zaman oolan duzlu padişah sening gızını gırh haramilerin elinden ben gurtardım. Bunung garşılığı böyle mi olacahdı? diyi bağırmış. Duzlu padişah o zaman tiz bunu gızımın yanına götürüng, eğer doğru söylüyosa gızımı onga vereceğim. Eğer yalan söylüyosa onun gafaşını goparacaam dimiş. Oolanı padişahıng gızının yanına götürmüşler. Padişah gızına seni gırh haramilerin elinden bu mu gurtardı ? diye sormuş. Gızda beni bu gurtardı dimiş. O zaman padişah oolana sen bizimle yi iç, yat artıh gızım senin dimiş. Oolan artıh padişahıng bulunduğu sarayda galıyomuş.

Bigün oolan uyhusunda bi düş gormüş. Düşünde oolana padişahıng gızının bi gül bahçesi var. O gül bahçesinde bi çift biyaz güvercin duruyo, o güvercinlerin durduğu dalın yaprağından goparıp, o yaprağı altın bi tasın içinde suyunu çıharıp, çıhan suyu gözleriying yirine sürerlerse sening gözleri görecek. Sen esgi tılısımınga gavuşacahsın dimişler. Sona oolan padişahıng gızını yanına çağırmış gördüğü düşü anlatmış. Gız da düşde söylenen her şeyi yapmış. Yaprağın suyunu altın tasın içinde çıharmış. Bu suyu oolanın gözlerining yirine sürmüş. Daha sona oolanıng gözleri görmüş, esgi tılısımına gavuşmuş.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Duzlu padişah gızıyınan oolanıng düğününü itmek isdemiş. Fakat oolan bu gızla evlenmeyi isdememiş. Padişaha da beni bağışla benim sevdiğim gız var. Ben onunla evlenmek isdiyom, zaten bu hallere onun için düşdüm dimiş. Gıza da sen benim dünya ahret gardaşımsıng diyerek saraydan ayrılmış. Sevdiği gızı babasından isdemek için yola düşmüş. Oolan yekdeymiş, sevdiği gız da Yemendeymiş. Amma sevdiği gızıng babası olan duzsuz padişah gızını başga bi padişahıng ooluyla evlendirmiş. Fakat duzsuz padişahın gızı gocası olacah adama ben seninle babamın zoru ile evlendim. Ben başgasını seviyom, ister beni garın olarah kabul it, ister kabul itme. Sen beni gendinge gabul itseng de etmeseng de ben hep onu seveceğim dimiş. Gocası olacah adam da ben seni boşardım amma falancanın oolu garısını boşamış dimesinler. Bundan sona ben sana hiç dohunmam, sen benim bacımsıng diyip odadan dışarı çıhmış. O sırada gızıng sevdiği oolan Yemene, sevdiği gızın olduğu yire gelmiş. Sevdiği gızıng gocası olacah adama raslamış.

O adamıng sevdiği gızıng gocası olduğunu bilememiş. bu adama oolan sevdiği gızıng adını babasınıng adını söylüyerek onları nerde bulacağını sormuş. Sevdiği gızıng gocası olacah adam da bu oolana ben senin aradığın gızın yirini biliyom, ear sen o gızınan evlenirsen o gızın üsdüne gül kohlamazsan sana o gızın yirini söylerim dimiş. Oolan da ben zaten ondan başga gül gohlamamak için buruya gadar geldim diyerek gızıng yirini söylemesi için adama ısrar itmiş. Sevdiği gızıng gocası olacak adam da o gız benim üsdüme nikahlı amma ben ona hiç dohunmadım. O seni seviyo, bana ben başga birini seviyom didi, ben de hiç dohunmadım dimiş. Sona bu olanı sevdiği gızıng yanına götürmüş. Oolan sevdiği gızı alıp gendi sarayına götüreceamiş. O sırada bu gızıng gocası olacah adam oolana sen bu gızı götürüyong, amma bu gızıng gardaşı senin bunu götürdüğüngü duyunca gardaşımı gaçırmış diyi sening yanına gelir seni öldürür dimiş. Oolan da bu adama sen bu gızıng gardaşına bir ay sona haber vir diyerek gızı alıp sarayına götürmüş.

Sona aslan yavrularını bulmuş. Bu yavrularla sevdiği gızı alarah anasıning galdığı gulübeye gitmiş. Bu oolanıng anası gulübe sahibiyinen evlenmiş. Bu oolanı gören gulübe sahibi, oolanıng gözlerining gördüğünü anlayınca gorhudan gaçacah yer aramış. oolan aslanlarına anasını ve gulübe sahibihi parçalamalarını emretmiş. Gız buna garşı çıhmış. Oolana "O ne de olsa sening anang onları öldürme" dimiş. Amma

aslanlar oolanıng anasını ve gulübe sahibini parça parça itmişler. Daha sona oolan gızı da aslanları da alıp sarayına götürmüş.

Aradan bi ay geçmiş. Bi gün oolan ve gız çoh uzahlardan gelen bi toz buludu görmüşler. Gız oolana bu gelen benim gardaşım, yanına adamlarını almış seni öldürmüye geliyo dimiş. Acıh sona gızıng gardaşı adamlarıyla beraber bunlarıng yanına gelmiş. O zaman oolan gızıng gardaşına ben seninle döğüşmek isdemiyom. Ben senin gardaşını aldım, ona düğün idip evleneceam. Onun yerine ben sanga bi gız viriyim ödeşelim tamamı mı? diye gızıng gardaşıyınan anlaşmak isdemiş. O da tamam dimiş.

Sona oolan gızıng gardaşını alıp gırh haramilerin elinden gurtardığı gızıng yanına götürmüş. Oolan bu gızın babası oolan Duzlu padişaha sen gızıngı bana virmek isdedin, ben de senin gızıngı garım olacah gızın gardaşına almah isdiyom, gızıngı ona viring mi- diyerek Duzlu padişahıng gızını garısı olacah gızın gardaşına isdemiş. Duzlu padişah da bu oolanıg garısı olacah gızıng gardaşına sen benim gızımı isdiyong mu? diyi sormuş. O da isdiyom dimiş. O zaman duzlu padişah virdim gitdi diyerek gızını oolana virmiş. Oolan bu gızı alıp babası Duzsuz padişahın yanına götürmüş. Duzsuz padişah bu gıza sen kimin gızısın diyi sormuş. Gız da Duzlu padişahın gızıyım dimiş. Bunu duyan Duzsuz padişah o gadar sinirlenmiş ki gızınan oolanı saraydan govmuş. Çünkü duzlu padişahla duzsuz padişah birbirlerinin can düşmanıymış. Duzsuz padişahın oolu bunu bilmediği için duzlu padişahıng gızıyla evlenmek isdemiş. Sona oolan bunu öğrenmiş, amma gızdan ayrılmayı da hiç isdememiş. Gız da oolandan ayrılmayı isdememiş. İkisi de babalarının barışmaları için çare arıyolarımış.

Bigün oolanınan gız bi yire oturmuş düşünüyolarmış. Oolan gıza ben babamı yağlayıp yüzleyim, senin babangla barışmaya razı idiyim, sen de babangı yağla yüzle benim babamla barışmaya razı it dimiş. Sona gızı babasınıng yanına salmış. Gendi de babasınıng yanına gelmiş, babasına yalvara yahara babasını Duzlu padişahla barışdırmıya razı itmiş. Gız da gendi babasını yağlayıp yüzleyip Duzsuz padşahla barışdırmaya razı itmiş.

Aradan zaman geçmiş, Duzlu padişahla Duzsuz padişah barışmışlar. Duzsuz padişahıng oğluynan duzlu padişahın gızı birbirleriyle evlenmek isdemişler, amma bunu bir türlü babalarına söylüyememişler. Bigün duzsuz padişahıng gızını alan oo-

lan bu gıza düğün yapacahmış. Sağı, solu düğüne davet iderken duzsuz padişahı da davet itmek için Duzsuz padişahıng sarayına gelmiş. Saraydaki hizmetcilere ben duzsuz padişahı görmek isdiyom, onu buruya çaarın diyi hizmetcileri padişahın yanına salmış.

Acıh sona Duzsuz padişah bu oolanın yanına gelmiş. Bu oolana niye geldin diyi sormuş. Oolan da ben sening gızınga düğün idiyom, düğüne siz de buyrugn diyi duzsuz padişahı davet itmiş. Duzsuz padişah da hele içeriye gelde acıh oturalım, sona bişiyler düşünürük diyi oolanı içeriye almış. O zaman içerde duzlu padişah oturuyomuş. Oolan içeriye girerken Duzlu padişahı görmüş. Bah ağa bah iki ahraba bi arıya gelmişde oturuyolar diyerek içeri girip oturmuş. Oolan Duzlu padişahı da düğüne davet itmiş. Yalnız bu oolanın bah ağa bah iki ahraba bi arıya gelmiş oturuyo dimesi Duzsuz padişahıng acışını açmış.

Sona Duzsuz padişah bi köşüye oturup gara gara düşünüyomuş. Bunu oolan görmüş Duzsuz padişaha babacığım niye öyle düşünüyong diyi sormuş. Duzsuz padişah da oolana benim oolan bu yaşına geldi de hala everemedim onu düşünüyom dimiş. O zaman oolan duzsuz padişaha senin oolan duzlu padişahın gızını almadı mı diyi sormuş. Duzsuz padişah da olanları anlatmış. O zaman oolan duzlu ve duzsuz padişaha gelin benim düğün olurken, sening gızınan sening de oolanın düğünü de olsun dimiş. İki padişahda tamam senin düğün olurken bizim uşahlarıngda düğünü olsung dimişler. Sona bu oolanınan duzsuz padişahın gızının düğünü olurken, duzlu padişahın gızıyla duzsuz padişahın oğlunun da düğünü olmuş.

Bunlar tam kırh gün kırh gice düğün yapmışlar. Böylece duzsuz padişahıng hem oolunun hem de gızınıng düğünü olmuş. Duzsuz padişahıng gızını alan oolan bu gızınan gendi saraylarında güle oynuya yaşarken , duzsuz padişahın oolu da duzlu padişahın gızıyla bi hayat sonuna gadar mutlu yaşamışlar.

Yasemin OK

35. SİHİRİ ELMA

Bir varımış bir yocumuş. Allahıng gulu çocumuş, çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Zamanıng birinde bir padişah varımış. Bu padişahıng da üç oolu varımış. Bu gardaşlar hep birlikte mutluluh içinde yaşayıp gidellerimiş. Bunnarıng yaşadıcı sarayıng bahçesinde de büyük bir elma acacı varımış.

Bu acaç her sene gocaman gıpgırmızı bir elma viririmiş. Acaç o gadar büyük, elma da o gadar yüksekdeymiş, o gadar yüksekdeymiş ki bu gardaşlar bu elmayı almah isderlerimiş. Amma alamazlarımış. Acaçdaki bu elma da her yıl ansızıng ortadan gaybolurumuş.

Günün birinde gardaşlarıng en büyücü bu sırrı çözececini söylemiş. Bu oolan, o gün hava kararınca bahçiye inmiş, merah içinde beklemiye başlamış. Beklerken, beklerken uyuya galmış.

Öbürsü gice, ortancı gardaş beklemiye başlamış. Beklerken beklerken o da uyuya galmış. Bu üç gardaşıng en güççücü dimiş ki her ne olursa olsun bu elmayı alanı yahalıyacaam dimiş. Bu güccük oolan o gice barmacını kesmiş, yarasına da duz basmış. Barmacının sızısından uyuyamamış. Beklemiş beklemiş beklemiş. Sabaha garşı bir ses duymuş, hemen gaçıp sahlanmış. Sahlanarak bahmış ki bir de ne görsüng. Üç gözlü, gözününg biri depesinde bir dev.

Bu dev elma acacındaki elmayı goparmış. Güccük oolan da gizlice devi takip itmiş.

Dev gitmiş, oolan gitmiş, dev gitmiş, oolan gitmiş. Dev bir guyunung başına gelinci durmuş guyudan aşacıya inmiş. Guyunung içined gaybolup gitmiş.

Güccük oolan ordan dönmüş gelip hemen gördüklerini babasına ve iki abisine annatmış.

Bu üç gardaş birlikte bu sırrı çözeceklerini babalarına söylemişler. Babaları da bunnara müsade itmiş. Bunlar yola çıhmışlar. Gitmişler, gitmişler, songunda deving indici guyunung başına gelmişler.

ilk önce en büyük gardaş guyuya inmiş. Birazcıh ininci "yandım, yandım" diyi bacırmış, hemen çıhmış. Sona ortancı gardaş guyuya inmiş, o da ıcıh ininci "dong-

dum, dongduum" diyi bacırmış hemen çıhmış. En güccük gardaş daha çok merahlanmış. Abilerine dimiş ki : "Şu ipi bilime baclayın, beni guyuya sarhıtıng. Yandım disem de, dongdum disem de beni guyudan yuharı çekmeying. ipi bırahıng gitsing, ben bu guyuya ineceam dimiş.

Gardaşları, bu güccük gardaşıng biline ipi baclamışlar, guyuya sarhıtmışlar. Yandım didiyse de dongdum didiyse de sarhıtmışlar, sonungda ipi bırahmışlar. Oolan guyuya inmiş. Orda bi zaman beklemişler, oolan giri gelmemiş. Ahşam olmuş, bu iki büyük gardaş güccük gardaşlarınıng öldücünü düşünerek onu guyuya sarhıttıhları için pişman olmüşlar. Aclıyarah babalarınıng sarayına dönmüşler. Başlarından geçenneri olducu gibi babalarına annatmışlar.

Bu arada güccük gardaş, bu guyunung içinde az gitmiş, uz gitmi. Sonunda büyük bir gapınıng öcüne gelmiş. Gapıyı çalmış. Gapıyı çalıncı içeriden yaşlı bir dev garısı gapıyı açıp çıhmış. Bu oolanı garşısında görüncü :

" Ey insanoğlu burada ne gezersing. Biraz sona benim bir oolum var o gelir. Sening kohunu alır, hemi de sırrımı öcrenen bir insan oolu var diyi gızar, seni yir" dimiş.

Bu dev garısı gine oolana dimiş ki : "Ben seni çoh sevdim, sanga zarar gelmesini isdemem, seni şimdi şuruya sahlayım. Oolum gelir yimecini yiyip uyur. Sen usulca bah ear depesindeki gözü açıhsa bilki uyumuş. O zaman ses çıharmadan hemen gaç", diyi iyice tembihler. Oolanı bir köşiye sahlamış.

Biraz sona dev garısının didici gibi gapı açılıp deving oolu gelmiş. içeri girinci "anaaa bu evde insan kohusu var" diyi baarmış. Nirdeyse getir onu yiyeceam dimiş.

Anası da; "oolum senin gorhungdan buralara insanoolu mu gelir? Sen çoh acıhmışsıng, hayal görüyorsung, yimecini hazırlayım da yi" dimiş. Sona da yat da birez istirahat it dimiş.

Deving oolu yimecini yiyip yatıp uyumUş. Oolyan bahmış ki, deving oolunung tepesingdeki gözü açıh, sahlandığı yirden hemen çıhmış, usulca gaçmış.

Az gitmiş, uz gitmiş. Epey bir yol gitdikden sona karşısına gocaman bir gapı daha çıhmış. Oolan bu gapıya yahlaşınca gapı dohunmadan açılmış. Oolan bu gapıdan başga bir melmekete girmiş. Bahmış ki bu melmekette insanların hepsinin suratı asıh, hepisi üzgün görünüyor. O sırada yanından geçen bir köylüye "Neden bu melmeketing insanlarınıng yüzü hiç gelmiyo?" diyi sormuş.

Köylü de bu oolana olannara annatmış. Dimiş ki : "Bu melmekette yidi başlı bi dev var. Bu dev melmeketin su aldıcı ırmacın üzerine oturmüş, suyun hepisini garnına ahıtıyor. Biz de biraz su almak için her sene bu deve bi gız gurban ederik. Dev ırmacın üzerinden kalkar, köylüler de çalışır çabalar, kendileri için mahsulleri için su alır. Amma gine de mahsüllerini deve yidirirler. Ecer yidirmezlerse, bu deving garnını doyurmazlarsa; Dev bu melmeketteki bütün halkı yiyececini söyler.

Deve gurban edilecek gızı da gine dev getirir. Dev bi gice gider bi elma getirir. Elma da sihirli elmaymış. Elmanın sihiri bozuluncu ortaya bi gız çıhar. "Biz de bu gızı deve gurban iderik" diyi oolana hepsini annatmış.

Oolan bu annatılanları iyice dinner. Ordan tekrar yola çıhar. Bu sefer deving olducu tarafa docru gider. Giderken karşısına dünya gözeli bi gız çıhar. Oolan bu gızı görür görmez aşıh olur. Gızı yahalar. Gıza dir ki "seninle evlenececim" dir.

Gız dir ki , "seninle evlenirim ya benim ömrüm gısa sanga yazıh olur" dir. Oolan niye diyi sorar. Gız da dir ki "burdaki deve her yıl bi gız gurban idilir". "Bu yıl gurban idilecek gız benim iki dene de ablam var". "Daha sona onlar da deve virilecek, ear benimle essahtan evlenmek istiyorsang o devi öldürmeng lazım" dir.

Oolan "tamam ben devi öldürürüm" dir. Bunung üzerine gız dir ki: "Bu devi öldürmek golay değil. Deving ölmesi için deving evinde ihtiyar anasının yanında bir gılıç var, ancah o gılıcı getir de deving başını bir vurmada düşürürseng devi öldürürsüng. Deving gafasına vuruncu gafa dir ki, yicit bi daha vur dir. Sahın vurma , bi daha vurusang dev yingiden canlanır diyi sıhıca tembih" ider.

Oolanın ahlına gızın didikleri yatar. Oolan yingiden yola düşüp tekrar deving evine varır. Bi köşeye sahlanıp bi gice yarısı gılıcı alıp gaçar.

Bu arada o melmeketing insanları bütün yiyecekleri deving önüne büyük bir gozanla gomüş. Gızı da gazaning ortasına goymüştur.

Dev bütün yiyecekleri sırasıyla yir. Sıra gıza gelinci güccük oolan yitişir. Elindeki deving gılıcını, deving başına öyle bi vurur ki deving başı bi yana gödesi biyana düşer. Deving başı; Etme yicit bi daha vur, bi daha vur, diyi bacırır. Amma oolan "ben anamdan bi defa docdum" dir. Devi öldürüp gızı gurtarır.

Bu oolan, o gızı alır, gider iki ablasını da alır döner melmeketine gelir. Babasına abilerine başından geçenneri annatır. Babası da abileri de bu oolanın geldiğine çoh sevinirler.

PadiŞah bi toy dücün gurar. Oolan getirdici gızların büyücünü büyük abisine, ötekini ortancı abisine virir. Gendisi de o vurulducu gızı alır. Gırh gün gırh gice toy dücün yapılır. Yiyip içip muradına irerler. Darısı muradı goynunda galannara olsung.

Yasemin OK

36. GİYİK GARDAŞINAN GÖZEL AYŞE

Bir varımış bir yoğumuş. Bi evde bi ailenıng Üç oolu bi gızı varımış. Bu ailening durumları çoh iyiymiş, halleri yirindeymiş.

Aradan zaman geçmiş, anneleri hasdalanmış. Aradan beş-altı ay geçinci de anneleri ölmüş.

Babaları evlenmiş. Bi analık getirmiş bunnara. Aradan bi zaman geçinci bu analıh çocuhları isdememiye başlamış, garartılamıya başlamış. İlle dimiş, gocasına "bu evden ya bu çocuhlar gidecek ya ben gideceam" dimiş.

Gocası da dimiş ki "bu çocuhları niriye salarım niriye gidebilirler. Anneleri öldü bi babaları ben varım, kimseleri yoh" dimiş. Sen de bunnara anne olacaang niriye salayım bunnarı dimiş. Analıh dimiş ki, "niriye salarsang sal ben bunnarınan yaşıyamam, ben bunnarı isdemıyom" dimiş.

Gel olmuş, git olmuş. Bahmış ki olacah gibi değil, bu gadın büyükoolanıng altına su dökmüş. Babasına dimiş ki "sabah oluncu, bah bu oolan yatağı ıslatmış, ben bunu isdemem" dimiş, "ben her gün yatah yuyamam" dimiş.

Baba düşünüyomuş, düşünüyomuş, ne yapayım, "ne yapayım" dimiş. Oolana diyo ki "hadi oolum bugün dağa, ormana ağaç kesmiye gidelim" diyo.

Hayvana biniyollar, dağa gidıyolar. Ormanda odun kesekene, babası bu oolanı azıdıyo. Başka bi tarafa gidip bi gabah asıyo ağacın dalına. Yil esdikce gabah sallanıyo, gabah sallandıkça ses çıharıyo çocuh da babam orda ağaç kesıyo diye bu çocuh orda ahşama gadar oyalanıyo.

Ahşam oluya bahıyo ki babası yoh. Bahıyo ki bi dalda gabah sallandıhça ses çıharıyo. Oolan orda oturuyo, ağlıyo ;

"Tah tah iden gabacıh

Beni azıtdı babacıh" diyi ağlıyo.

Ormanda gayboluyor. İki-üç gün geçiyo aradan. Bu sefer bu gadın ortancılı oolanın yatağına su döküyor. Bu sefer de bu oolung altını ıslatmış, bunu da ne yapacasang yap ben bunu da isdemiyom diyo.

Babası çaresiz galdığından, garı gidecek diyi gorhusundan bu oolanı da alıyo- "gel oolum odun kesmiye gidek diyi" götürüyo. Bunu da aynı yirde azıdıyo. Bu ortancılı oolanda dağda gayboluyor.

Sıra üçüncü çocuğa gelıyo. Bu gadın onunda altına su döküyo.Onuda azıtdırıyo.

Babası onu da götürüp aynı ötekiler gibi gabah bağlıyo. Oolanı aldatıyo. Köye gelıyo çocuhda yolu bilmiyo dağda galıyo.

Gadın üçünden de gurtuluyo. Bu üç gardaş dağda dolaşırken dolaşırken , uzahlarda bir ışıh görüyollar. Bu ışığa doğru gidıyollar. Birbirlerinden habersiz bu uzah çoh uzah olan ışığa doğru varıyollar. Orda birleşiyollar. Bunnar o ışığa varıp birbirlerini bulanaca aradan da aylar geçiyo. Bu sırada bu oolannar dağlarda guş avlıyarah, geyik avlıyarah garınnarını doyuruyollar. Bu ışığın olduğu yir, bir evimiş varıp orda eve girıyollar. Evde gonuşurken "benim analığım varıdı, beni babam böyle azıtdı, beni de böyle azıtdı", öbürü diyo "beni de böyle azıtdı" diyi gonuşuyollar.

Gelelim eve. Evde bu gıza (gızıng adı da Ayşeymiş) analıh seslenmıyo. Gız onbeş yaşına dayo, deliganni oluyo, analıh gız iş görecek diyi bu gıza seslenmıyo.

Aradan zaman geçtikçe gız büyüdükçe analıh bu gızı da isdemıyo.

Dıyo ki "Bu sefer de gızıngdan memnun dealim, ne yapacasang yap. Ya bu gız gidecek bu evden, ya ben gideceam" diyo.

Babaları, "itme avrat gitme avrat, ben niriye azıdırım bu gızı. Oolannarımdan iddıng beni gızımdan da itme" diyo.

"Yoh diyo ya bu gız gidecek evden, ya ben gideceam, bunga da dayanamıyom" diyo.

Babası, aynı bunu gene oolannarı yapdiği gibi bindirıyo hayvana götürüyo ormana. Orman da ayni oolannara yapdiği gibi gabah bağlıyo bu gızını da azıdıyo. Ormanda köyden çoh uzahda bi yirde hüsüsü bunnarı azıtmah için götürüyo.

Gız da ahşam oluncu

"Tah tah iden babacıh

Bizi azıtdı babacıh"

diyi ağlıyo. Gardaşlarıma yapdıydı, beni de azıttı babam diyo. Ormanda köyüng yolunu bulamıyo. Dağlarda deli gibi dolana, dolana dolana aynı o gardaşlarınıng gördüğü ışığı görüyo. Gece parıltısında oyana yönelıyo. Onun gardaşlarınıng ışığı ol-

Babası çaresiz galdığından, garı gidecek diyi gorhusundan bu oolanı da alıyo- "gel oolum odun kesmiye gidek diyi" götürüyo. Bunu da aynı yirde azıdıyo. Bu ortancılı oolanda dağda gayboluyor.

Sıra üçüncü çocuğa gelıyo. Bu gadın onunda altına su döküyo.Onuda azıtdırıyo.

Babası onu da götürüp aynı ötekiler gibi gabah bağlıyo. Oolanı aldatıyo. Köye gelıyo çocuhda yolu bilmiyo dağda galıyo.

Gadın üçünden de gurtuluyo. Bu üç gardaş dağda dolaşırken dolaşırken , uzahlarda bir ışıh görüyollar. Bu ışığa doğru gidıyollar. Birbirlerinden habersiz bu uzah çoh uzah olan ışığa doğru varıyollar. Orda birleşiyollar. Bunnar o ışığa varıp birbirlerini bulanaca aradan da aylar geçiyo. Bu sırada bu oolannar dağlarda guş avlıyarah, geyik avlıyarah garınnarını doyuruyollar. Bu ışığın olduğu yir, bir evimiş varıp orda eve girıyollar. Evde gonuşurken "benim analığım varıdı, beni babam böyle azıtdı, beni de böyle azıtdı", öbürü diyo "beni de böyle azıtdı" diyi gonuşuyollar.

Gelelim eve. Evde bu gıza (gızıng adı da Ayşeymiş) analıh seslenmıyo. Gız onbeş yaşına dayo, deliganni oluyo, analıh gız iş görecek diyi bu gıza seslenmıyo.

Aradan zaman geçtikçe gız büyüdükçe analıh bu gızı da isdemıyo.

Dıyo ki "Bu sefer de gızıngdan memnun dealim, ne yapacasang yap. Ya bu gız gidecek bu evden, ya ben gideceam" diyo.

Babaları, "itme avrat gitme avrat, ben niriye azıdırım bu gızı. Oolannarımdan iddıng beni gızımdan da itme" diyo.

"Yoh diyo ya bu gız gidecek evden, ya ben gideceam, bunga da dayanamıyom" diyo.

Babası, aynı bunu gene oolannarı yapdiği gibi bindirıyo hayvana götürüyo ormana. Orman da ayni oolannara yapdiği gibi gabah bağlıyo bu gızını da azıdıyo. Ormanda köyden çoh uzahda bi yirde hüsüsü bunnarı azıtmah için götürüyo.

Gız da ahşam oluncu

"Tah tah iden babacıh

Bizi azıtdı babacıh"

diyi ağlıyo. Gardaşlarıma yapdıydı, beni de azıttı babam diyo. Ormanda köyüng yolunu bulamıyo. Dağlarda deli gibi dolana, dolana dolana aynı o gardaşlarınıng gördüğü ışığı görüyo. Gece parıltısında oyana yönelıyo. Onun gardaşlarınıng ışığı ol-

duğunu bilmiyo ya. Oyana yönelip ışığa varanaca ortalıh ışıyo. Her sabah gardaşları da ormana ava çıharlarımış. Bu gızda varıyo. O eve girıyo, içeri girıyo ki, içerde goca bir telek parıltısı var. Hemen o telek parıltısının altına girıyo sahlanıyo. Eving içine bahıyo ki gurulu ocah yatah var yorgan var, tas var, tava var. Zorda olsa yaşıyacah bir ev. Girıyo sahlanıyo.

Oolannar gelıyo yatıyollar, gahıyollar, çıhıp gidiyollar giri av avlamıya. Onnar ava gitdikden sona bu gız gahıyo hemen gardaşları olduğunu bilmiyo ya, bi ateş yahmıya çalışıyo. Evde çahmah yoh kirbit yoh. Bi de kedi varımış, kedi sıvazlayıp ateş yahacah.

Kediyi siviyo, ateş çıharıyo, ocağı yahıyo pilav bişirıyo, gaşşığı üsdüne dikıyo, ağzını örtüyo gene guş teleklerinin altına girıyo yatıyo.

Gardeşleri, ahşam oluyo avdan geliyollar ki ocah da yemek var. Pilav bişmiş Üsdüne de gaşşı dikmiş, kimse yoh. "Hayret" diyollar, "Allah allah, hayır mı şer mi bu neyıng nesi" diyollar. Oturuyollar yıyollar, garınnarını doyuruyollar. Sabah oluyo gene gidıyollar.

Ertesi ahşam gelıyollar ki bulaşıh yıhanmış etraf süpürülmüş, gene yimek bişmiş ocağın üsdünde gene kimse yoh. Birgün böyle beş gün böyle bu oolannar bu işlere şaşırıyollar. Bu iş nasıl oluyo diyolar.

Oturup gonuşuyollar. Büyükoolan diyo ki: "Gardaşlarım ben bugün bunu takip ideceam. Bu neyıng nesi bu yimekleri kim bişirıyo, bu ortalığı kim süpürüyo, siz gidıng ben bugün burdayım" diyo.

Tamam diyollar, öbür gardaşları çıhıyollar ava bu büyükoolan evde galıyo. Oturuyo ocağıng başına beklıyo. Gız da teleğin altından bu oolanı taslıyo. Oolan beklerken beklerken uyuyo.

Bu gız usulca çıhıyo tıhırtı yapmadan etrafı topluyo, yimeği bişirıyo gene teleğin altına girıyo.

Oolan uyanıyo bahıyo ki ocağın üsdünde gene yimek bişmiş. "Allah Allah ben nası itdim de beceremedim" diyo," yav bunu kim yapıyor aceba" diyo.

Ahşam gardaşları gelip de ne yapdıng diyinci : "Sormayıng diyo gardaşlarım, beklerken, beklerken uyumussum. Kimıng yapdığını göremedim" diyo.

Ortancılı oolan diyo ki, "bu günde ben bekliyeceam" diyo. Büyük gardaşınan güccük gardaş gidiyollar. Bu sefer de o bekliyor.

Gene aynı oolan ocağın başında beklerken beklerken bunung da uyhusu geliyo.

Gız gene çıhıyo, yimeğ bişiriyo ocağın üsdüne goyo, bulaşıhları yıhıyo. Giri o teleklerin altına giriyo sahlanıyo.

Oolan uyanıyo. Hayret yav diyo. Ben de uyumussum diyo. Nasıl oluyo bu diyo.

Ahşam oluyo, gardaşları gelıyo ne yapdıng diyo.

Sormayın gardaşım diyo. Ben de uyumussum göremedim diyo. Bilemıyom ne yapacaamı diyo.

Güccüke olan diyo ki, "zaten siz ne becerirsıngız ki" diyo "bugünde galacaam siz giding" diyo. Bizim yapamadiğimızı sen nasıl yapacaang diyollar ya, yoh diyo bugün de ben galacaam siz gidin diyo.

Büyük oolannar gidip güccük oolan galıyo. Bu oolan çoh ahıllıymış, otururkene sopanın ucunu sivridıyo alnına dayayıp öyle otururken oturuken uyhusu gelıyo ya. Diynağın ucu annında olduğu için batıyo, uyarıyo.

Gine bi defa oolanın uyhusu gelinci, gız çıhıyo, ocağın başına gelıyo. Gız oolanı kişifliyo ya.

Oolan uyuyacağı zaman annına diynek batıncı birden sıçrıyo, bahıyo gız ocağın başında hemen bileanden dutuyo. Golundan yahalıyo gıza diyo ki: "İn misin, cin misin, sen kimsin nirden geldin" diyo. Gız diyo ki: "Ne inim, ne cinim gardaşım seni, beni yaradan Allahıng guluyum diyo.

Oturuyo başından geçenneri annadıyo. "Biz dört gardaşıh üçü oolan bir gız" . Böyle böyle "bir analıh geldi. Bizi isdemedi, gardeşlerimi tek tek gaybettirdi. Ondan sona da beni gaybetdirdi. Ben de yolumu köyümü bulamadım. Dolana dolana buralara geldim gardaşım"diyo.

Öylediyinci, oolan golunu bırahıyo gızıng; annat bahıyım bacım diyo. Gız tek tek annadıyo. İşte anneming adı şuyudu, babamıng adıı şuydu. Büyük gardaşımıng adı Mehmetdi, güccük gardaşımıng adı Ahmetdi. Ortancılı gardaşımıng adı Veliydi. "Ya senıng adıng ney bacım" diyinci, "benim adım da Ayşe diyo". Hemen oolan gızıng boynuna bir sarılıyo. Sen benim bacımsıng diyo. Bizim bacımıssıng sen diıyo. Orda bir ağlıyollar bir ağlıyollar. Ahşam olup da gardaşlarınıng avdan gelmelerini bekliyollar.

Ahşam olup da gardaşları avdan gelekene ikisi elele dutuşuyo çıhıyollar dışarıya. iki gardaş bunnarı görüncü şaşırıyo.

" Dimedim mi ben size" diyo. Siz yahalıyamadıngız ben yahaladım bize yimek yapanı" diyo.

"Allah Allah bu kimimiş, bu neyıng nesi yav"diyollar, içeri girip oturuyollar.

Oolan gayrı annatıyo. Böyle böyle gardaşım bu bizim bacımızımış diyor. Analığımız bizden onbeş sene sona da bunu azıtdırmış, bu da bizim gibi gelip buruya sığınmıİş diyo.

Bunnarıng dördü bir olup seviniyollar beraber yaşamıya başlıyollar.

Hergün Allahıng günü gardaşları ava gidıyo, getirıyo, onnar gelene gadar bacıları yimeklerini yapıyo evi barhı süpürüyo beklıyo.

Birgün bu hanı ateşi kediden alıyo, kedinin üsdünü sıvayıp sıvayıp ocağı ondan yahıyo ya. O gün kedi yemeğe batmaya uzanınca gız kediye gızıyo, kedi de küsüyo ateş virmıyo. Yimek yapacah, ocah yahacah gız, kedi ateşi virmıyo.

Ben ne yapayım gardeşlerim ahşama gelecek, aç galacahlar ateşi alamıyom kediden diyo. Dışarı çıhıyo bahıyo, aceba nirden ateş bulurum diyi oyanna buyanna bahıyo.

Bi de bahıyo ki uzahda bir duman görüyo. diyo ki şordan gidıyım biraz köz getirıyım, ocağıöyle yahıyım diyo. Gopa gopa gopa gidıyo, ateşde çoh uzahdaymİş.

O ateşde devlerıng ateşıyımiş. Oruya varıyo bahsa ki ateşıng arhasında üç dane dev ateş yahmış ısınıyo.

Ordan hemen küranen ateşi alıyo gaçıyo. Gaçıyo ya bunung arhasİna dev düşüyo. Gız gaçıyo dev guvalıyo. Gız gaçıyo dev guvalıyo gız gelıyo hemen eve girip gapıyı arhasından kitlıyo. Gapıyı kitliyo ya gızıng cibinde bir mahara varımış. Dev gızıng arhasİna gopduĞunda mahara bi tikene dahılıyo düşüyo. Dev bu mahara ipining ucunu dutuyo sara sara gelıyo gızıng girdiği evi buluyo. Gelıyo diyo ki; Aç gapıyı diyo. Gız daen kimsıng diyo. Aç diyo, aç da söyleyim diyo. Hayır diyo gız açamam, sen kim olduğungu söylemezseng diyo.

Dev diyo ki: "Ben sanga bi hediye getirdim, sen barmağını gapının deliğinden uzat" diyo, "sanga bi yüksük dahıyım gideceam" diyo.

Gız bunga inanıyo. Barmanı delıkden uzadıyo. Dev bunga bi zehirli inne batiriyo, gız gapının arhasına zehirlenip devriliyo. Dev bırahıyo gidıyo.

Ahşam oluyo, gardaşları geliyo. Gapıdan çığırıyollar. Bacım aç gapıyı, biz geldik bacım aç gapıyı diyollar ya, gızdan hiç ses seda yoh. Gorhuyollar, aceba bacımıza nooldu diyollar. Girecek de biyir yoh.

Ne yapah, ne yapah evıng damında bi pece varımış. Bina da öyle büyümüş, öyle büyümüş ki. Büyükgardaşı diyo ki "ben damdaki peceden ineceam" diyo. "Nasıl ineceang" diyollar. "Benim belimden sicimi bağlayın, damdaki peceden beni sallayıng ben aşşağı ınıyom" diyo. "Bahıyım içerde ne var ne yoh, bacımız niye gapıyı açmıyo" diyi telaşlanıyollar.

Büyük oolanıng bilinden sicimi bağlıyollar, sallıyollar peceden. Birez salladıhdan sona gorhuyor baarıyo. "Çıharıng beni, çekıng beni" diyo. Onu çekıyollar. Ortancılı oolan ben ınıyım diyo. "Bu seerde ortancılı oolanı bilinden bağlıyollar. O da birez innici gorhuyo çekıng beni ben de inemiyeceam diyo.

Güccük oolan diyo ki zaten neyi becerirsingiz ki bunu beceresingiz diyo.

Beni bilimden bağlayıng da sallayıng ben inerim diyo. Ben yaparım bu işi diyo.

Bu oolanıng bilinden sicimi bağlıyollar, sallarken sallarken güccük oolan yire ınıyor. İnip bahsa ki bacısı gapınıng ardında dalgın baygın yirde yatıyo. Hemen gapıyı açıyo. Gardeşlerini içeri alıyo. Bacılarının elini golunu sallıyollar, su viriyollar. Nooldu bacım bu ne hal diyinci gız annadıyo. Böyle böyle oldu gardaşım diyo.

"Ocah yahıp yimek yapacahdım. Kedi ateş virmedi. Ateş virmeyincik ben de garşı dağda bir ışıh" gördüm. "Oruya ateş almıya gitdim. O da devlerıng ateşıyımış" diyo. "Ordan ateşi aldım gaçdım, dev de arhama düştü, gapıyı gapatdım. Dev beni aldattı, barmağıngı uzat didi. Ben de uzadıncı olannar oldu gardaşım hal böyleyken böyle" diyor.

Gardaşları silahlarınıı guşanıyollar, devleri öldürmiye gidıyollar. Devlerin ateşine doğru varıyollar ki devler gine ateşde gızınıyollar. Arhadan habersizce varıp üç gardaş üç elden bu devleri tahır tahır vuruyollar. Devleri o ateşe atıyollar, çatır çatır yahıyollar.

Gız devlerden közü alıp gelirken, küreğinden dökülen küllerin yirinde bir madımanah bitıyo, bi madımanah bitiyo nasıl tarif idemem.

Bir gün gız diyo ki "çıhıyım da güneşde birez geziyim" diyo. Gezeken bahıyo ki oralarda madımanah çoh bitmiş, pıçağı eline alıyo. "Birez madımanah toplayım da

bugün gardaşlarıma bir madımanah yimeği bişiriyım" diyo. Ordan topluyo eve getiriyo, yıhıyo, temizlıyo, bunu bişiriyo ağzını örtüyo.

Ahşam oluyo gardeşleri geliyo, ne bişirdıng bacım diyollar. Madımanah bişirdim diye önglerine goyo.

Büyük gardaşı bir sohum alıyo, ikinci sohumu alırken bir gurt oluyo. Uluya uluya dağlara gaçıyo. İkinci gardaşı alıyo. İkinci gardaşı da dilki oluyo havlayı havlayı dağlara gaçıyo.

Güccük gardaşı da bir sohum aldığında ağzına götürmeden gız elini dutuyo.

Aman gardeşim öbör gardaşlarına ne olduysa sanga da olur bunu yime diyo.

Gız gardaşına yimiyele diyene gadar gardaşı sohumu azına sohuyo ya yimiyo. O gardaşınıngda bir yüzü giyik, bir yüzü insan oluyo.

Orda galıyollar. Bu bir yüzü giyik, bir yüzü insan gardeşıynen birez yaşadıhdan sona ikisi bir elele dutuşuyo, yalıngız galdıhları için gendilerine başga yaşıyacah bir yir aramıyo başlıyollar.

Gezerken gezerken bir çeşmenin başına geliyollar. Ordan bi su içek diyollar. Su içerkene gızın bilezini suya düşüyo. Suyung başında da bi gavah varımış.

"Eğil gavağım eğil" diyo gavah eğiliyo. Bu gız gardeşiynen beraber dala çıhıyollar. "Doğrul gavaam doğrul" diyo gavah doğruluyo.

O aradada padişaang oolu at sulamıya geliyo, çişmiye, at çişmenin haftından ürküyo. Padişaang oolu bahıyo ki haftıng içinde bir bilezik bir de şavh düşüyo. Doğruluyo bahıyo ki dalda da bir güzel onun şavhı düşüyo at ondan ürküyo.

Padişaang oolu o bilezini alıyo eve gidıyo. Ertesi gün gene at sulamıya geliyo ki o gız gene dalda. çişmenin başında da bir nene oturmuş üzüm ayıtlıyo.

Padişaang oolu diyo ki "nene" diyo. "Şu gözeli gavahdan" indir. "Ne isderseng yaparım sanga" diyo. "Ne isderseng alırım sanga" diyo. Nene diyo ki "yavrum nası indiriyim daldan"diyo. "Kendi iner belki daldan" diyo.

"İnmiyo"r diyo, "iki gündür üç gündür at sulamıya geliyom" diyo. "Banga bi batman üzüm al ben onu gavağın dalından indiririm" diyo.

"Tamam diyo padişaang oolu". Ertesi gün oluyo bi batman üzümü alıp gelıyo.

Bu nene başlıyo üzüm ayıtlamaya ya çöpünü tepsiye goyo, üzümü yire atıyo. O zamanaca dalda gız duramıyo.

" Nenee, nene diyo sen ne yapıyong" diyo. "Üzümün çöplerini tepsiye goyong da gendini yire atıyong" diyo.

"Vay gızım gözlerim görmüyo, noolur gel de banga yardım it" diyo.

Gız diyo ki "eal gavaam eal "diyo, aşşa iniyo. O arada da padişaang oolu çeşmenin ardında sahlanıyomuş. Gız nenenıng ynına gelip de yardım idecea sırada, padişaang oolu hemen golundan dutuyo, bu gıza diyo ki "sen nirden çıhdıng kimıng nesising" diyo, kiming gızısıng nirden geliyong niriye gidıyong" diyor.

Gız da diyo ki; "seni beni yaradan bi Allahıg guluyum" diyo. Böyle böyle diyo. "Ben de senin gibi bir insanım" diyo.

O zamana gadar bu gızı alıyo, padişaang oolu evine götürüyo. Bunga gırh gün gorh gice düğün idip gendine ayle idiyo.

Bu padişaang oolunun da bir analığı varımış. Bunu çekemıyo, daha önce benim de gızım varıdı diyo. Benim gızımı almadı da bunu aldı diyo analıh çekemıyo.

Padişaang oolına ille onu bırah, benim gızımı al diyo. İmkanı var mı padişaang oolu Ayşeyi bırahır mı? Ayşe dünyalar gözeli diyo.

Bu geyik oolan gardaşı hergün gelir bacısıyınan enişdesinin ayah ucunda yatarımış.

Bu arada analıh da bunnara hile düşünmiye başlamış. Birgün dimiş ki hadıng dimiş. Bugün hamama yıhanmıya gidek dimiş. Ayşeyinen analığın gızını hamama göndermiye çalışıyomuş. Analığın gızının adı da Fatmayımış, azıcıh da gafası kelimiş, kel fatma dillerimiş.

Bu analıh gendi gızıyınan bu ayşeyi alıyo hamama yıhamıya götürüyo. Oruya götürdükden sona. Bu geyik gardeşi de bunnarı takip iderimiş. Bu analıh bunnarı hamama götürüyom diyi büyükbir su kenarına götürüyo. Haydi soyunungda çiming diyo. Bu gız Ayşe soyununcu hemen suya yitiyollar. Gız da yüzme bilmezimiş. Suda boğuluyo boğulacağı sırada bunu bir alabalih yutuyo. Bu Ayşe de padişaang oolundan hamileyimiş.

Bu analıh Ayşenin pullu yapını, gadife elbisesini gendi gızına giydirıyo. Eve getirıyo, padişaan oolunun yatağına goyo. Oolan ne bissıng. Ahşam oluyo lambayı söndürüyo yatıyo.

Bu geyik gelip gelip bacısının ayah ucunda yatarımış ya, bu sefer gelip gelip kohluya, bacısı yoh. Başlıyo; Şu inişdemıng aya, hani bacımıng aya, şu inişdemıng aya, hani bacımıng aya ...

Bir gün böyle beş gün böyle, dirken bu kel Fatma diyo ki görüyong mu, bu padişaan oolunu hilelendirecek benim Ayşe olmadığımı bildirecek diyo.

Padişaang ooluna diyo ki- Beyim diyo canım bir geyik eti isdiyo, bir geyik eti isdıyo ki diyo. O da diyo ki aşmı yiriyong yohsa Ayşe diyo. Heralde öyle diyo.

O zamana gadar padiaşang oolu tamam diyo. Pıçahları biledıyo. Bu geyiğe diyo ki, seni keseceam diyo. Ayşenin canı giyik eti isdiyo diyo. Bu geyik oolan da tamam diyo. Bi dolaşıyım gelıyım de öyle diyo. Bu sırada evdeki kel Fatma da haydi gayri kes şu geyiği diyo.

Padişaang oolu geyi keseceği sırada bi dolaşıyım geliyim inişde diyo. Geyik de işi uzadiyo. Geyik bu gidişin de bacısının düşdüğü hamamıng oruya varıyo diyo ki;

"Pıçahlar bilenıyo

Geyik eti dilenıyo

Çıhsang ne bacım

Çıhsan ne" diyo hamamdaki suyun içine. Bacısı da ordan alaballığın garnından çığırıyo:

"Kel gız suya yitdi beni

Alabalıh yutdu beni

Şahmuradım gucağımda

Çıhamam gardaş çıhamam" diyo.

Bu gız alabalığın garnında da doğum yapıyo.

Bu geyik giri gelıyo. Enişdesi pıçahları hazırlıyo. Hadi bahıyım yat gayri seni keseceam diyo. Geyik bi daha gidıyo. Suyun kenarında bacısına gine ;

"Pıçahlar bilenıyo

Geyik eti dilenıyo

Çıhsang ne bacım

Çıhsan ne" diye çığırıyo.

Gine ordan gız da cevap viriyo;

"Kel gız suya yitdi beni

Alabalıh yutdu beni

Şahmuradım gucağımda

Çıhmam gardaş çıhamam" diyi ses gelıyo. Bu gidişinde, giyik niye böyle yapıyo diyi padişaang oolu da giyiği takip idıyo. Sahlanıyo hamamıng kenarına baharken bu söylenenneri duyuyo.

Padişaang oolu hemen geyiği yahalıyo. Bu nasıl söz, bunnar ney, burda gonuşduğun kim, annat bahıyım diyo.

Geyik "diyemem" diyo. Nası diyemeng söyle diyor. diyor ya padişaang oolu durumu annıyo. Hemen köye gelıyo. Köye geliyoo. Hemen bir dellal çığırttırıyoo, bilmem gaç ton pamuk gelecek hamamıng başına yıhılacah.

Padişaang oolu hamamıng suyunu soracah gadar pamuh getitdirıyo suya atıyo. Pamuh suyu soruncu, bu alabalıh silkenerek çıhıyo. Hemen alabalığı cellatlara yardırıyo. Alabalığın garnından dünyalar gözeli Ayşe anadan üryan utanarah ikiye bükülmüş halde çıhıyo. Hemen orda padişaang oolu en güzel elbiselerini sırtına giydirıyo. Çocuğunu da gucağına alıyo, eve gelıyo.

Bu gözel Ayşiye bir düğün gurduruyo. Bir de dellal çiittırıyo diyo ki: "Köyde eng keskin köpek, en deppin at eşşek gaç dane varsa meydan yirine getirilsıng" diyo. Bunnar getiriliyo. Bu analığınan gızı bu eşşeklerin guyruğuna bağlıyo. Arhasına da bi tenike bağlıyo. Bunnarıng arhasına da köpekleri salıyo.

Eşşekler gaçdıkça bu kel gızınan anası eşşeğin guyruğunda, köpekler de bunnarı parça parça idiyollar. Padişaan oolu da bu Ayşiye gırh gün gırh gice düğün yapıyo. Tekrar ayle idıyo. Yiyo içıyo hoş mıradına göçüyo.

Yasemin OK

37. GÜLÜNCÜ GÜLLER AÇAN GIZ

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış.

Köyüng birinde bir fakir bir adam varımış. Bu adamıng üç dene gızı varımış. Bu gızlar halı dokurlarımış. Bir gün halı dokurken kendi kendilerine gonuşuyolarımış. Adamıng bitanesi de yoldan gecekene, bu gızlarıng gonuşduğunu duymuş.

Gızıng bitanesi diyomuş ki, "Ah ben zengin birine varsam da şu halı dohumadan gurtulsam" diyomuş. Öbürü de öyle diyomuş. "Ben de" diyomuş" artıh usandım, bu halı dohumahtan" diyomuş. Bunnar böyle gonuşukene bunnarı duyan bu adam hemen giyor padişaha diyo ki, "padişahım" diyor. "İşte o çobanın gızları" diyor, "gonuşurken duydum. Zengin biriyle evlenmek isdiyorlar" diyor.

Padişah diyor ki, "bu gızları alıng geling banga" diyor.

Gidiyolar, o gızları alıyolar geliyolar. Padişah diyor ki, "söyleying bahıyım kimi isdiyorsunguz" diyor. Gızlar diyo ki, "zengin biriyle evlenmek istiyoh" diyolar. Sona büyük gıza padişah diyo ki, "sen küsemini at bahıyım" diyo. "Büyük veziring oolunung damına düşerse onnan evleneceksing" diyor. O gız küsemi atıyor büyük veziring oolunung damına düşüyo. Gız onunan evleniyo. Ortancılı gız da atıyo o da ortancılı veziring damına düşüyo. O da onunla evleniyo. Küçük gız atınca fakir bir adamıng damına düşüyor. Bu gız bunga çoh üzülüyo, "ben diyor bunu gabul itmem yiniden hakkımı deniyeceem" diyo. Yeniden hakkını deniyo gine aynı yire düşüyo. Gız diyo ki "tamam diyo. benim şansım buyumuş, ben bu adamla evleneceam" diyo.

Bu gız o fakir adamla evleniyo., Zaman geçiyo, bu gız hamile galıyo. Büyük ablası da hamile galıyo. Tabi hamile galıncı bu gızıng canı bişeyler isdiyo, canı bişeyler isdiyo ama, fakir olduğu için hiç bişey alamıyolar.

Ertesi gün gız kahıyo suya gidiyo, suda büyük bacısını görüyo, büyük bacısına diyo ki; "ablacığım, böyle böyle" diyo. "Benim canım mantı isdiyo, ama et alamadım" diyo. Öyle diyinci ablası diyo ki "aman bacım" diyo, "mantının gıymeti neyimiş" diyo. "Gel" diyo "bugun ben mantı yapdım" diyo, "biz de diyo mantı yiyelim" diyo. "Tamam" diyo. "Ahşam oluncu inişdengi alıyım geliyim de mantı yiyelim" diyo.

Ahşam oluyo neyse, beyine söylüyo bu gız. "Ablam" diyo, "bugün bizi çaardı diyo. Orda mantı yimiye gideceam ablamgile" diyo. "İyi" diyo. Bunnar kahıyo abla-

sınının oruya varıyollar. Orda ablası oturuyo, oturuyo mantı ortuya gelmiyo. Neyse gız mutfağa çıhıyo, giri giriyo içeriye orda oturuyolar. Kahıyo evine geliyolar.

Eve geldikden sona beyi soruya gıza, hanım diyo mantı yiding mi ablang gilde diyo. O da yidim mutfakta diyo. Tabi fırsatını virmiyo ablasının orda.

Aradan iki üç gün geçiyo, bu sefer gızıng canı köfte isdiyo. Çişmiye suya gelinci, bu seferde ortançılı ablasını görüyo.

"Aman bacım" diyo, "ası canım köfte isdiyo" diyo. O da, "bacım" diyo. "Ben diyo bugün köftae yapdım" diyo. "Gel de bizde köfte yiyek" diyo.

Neyse ahşam oluyo, oruya varıyolar. Oturuyolar oturuyolar ortuya köfte gelmiyo. Bu gız gine mutfağa çıhıyo, giriyo, neyse bu köfte yimiş gibi gocasına fırsat virmiyo.

Eve geliyollar. Hanım diyo, "yiding mi bacıng gilde köfteyi" diyo. "He" diyo, "köfteyi yidim bacımgilde" diyo. Fakir olduğu için bacıları yüzüne bahmıyo bu gelinin.

Ordan geliyo eve, aradan zaman geçiyo. Bu gelinin sancısı dutuyo. Sancısı dutuyo ama evde kimseler yoh. Gelinin gocası çoh uzah bi yirlere çalışmıya gidiyor. Bu gelinin sancısı dutuncu dört köşeden dört dene melek çıhıyo, bunu doğum yapdırıyollar. Bu melekler eving yirine de öyle bi köşk yapıyolar ki, eving içini dışını döşüyolar. Böyle guş tüyünden yatahlar oluyor. Yemekler çişit, çişit bu gızıng galbine göre viriyo Allah. Galbi temiz olduğu için o anda öyle oluyo.

Ondan sona bu gadın doğum yapıyo. Dünyaya çoh güzel bi gız çocuğu geliyo. Meleklerden biri diyo ki tamam diyo, görevimiz tamam oldu gidelim artık diyo. Öbür melek de diyo ki ismini goyalım da gidelim diyor. Tamam diyolar ismi ney olsung bitanesi diyo ki, güldükçe güller açılsıng diyo, öbür melek de diyo ki ağlayınca inci mercan saçılsıng diyo. Bi tanesi de diyo ki yürüdükçe çayır çimen bitsing diyo. Bi tanesi de yıhandığı su altın olsung diyo. Ordan ismini goyollar bunnar gidiyollar.

Bu gelining büyük ablası bunung doğum yapdığını duyuyor. Hemen evinden bi gap yimek yapıyo alıyo getiriyo., bacısını görmiye geliyo. Geliyo bahıyo ki ne bahang. Eving yirinde köşk var. İçeriye giriyo mutfağa giriyo ki yimekler çeşit çeşit. Hemen orda yapdığı yimekden utanıyo. Yimeği alıyo hemen giri evine gidiyor. Evde çeşit çeşit bir sini döşüyo alıp geliyo. İçeriye goyo. Bacısına diyo ki, "aman bacım diyo bu ney eving barhıng" diyo.

" Aman bacım hiç sorma" diyo. " Nooldu?" " Böyle böyle" diyo.

Büyük ablası diyo ki "iyi" bacım diyo. "Ben de doğmumu burda yapıyım da diyo. beni de böyle yapdırsıngla"r diyo." İyi bacım yap diyo" oda.

Neyse aradan zaman geçiyo, bu büyük ablasının sancısı dutuyo. Ondan sona hemen alıyolar bu gadını bir ahıra gapadıyolar. Üsdünü örtüp çıhıyolar. Bayaa ahırda onun gibi köşk olacah. Bu da güccük bacısı gibi doğum yapmayı isdiyo ya.

Neyse ordan çıhıyolar. Bu gadın sancı çekeken dört köşeden dört dene şeytan çıhıyo. Bu gadını ordan oruya ordan oruya vuruyolar. Bu gadına zorunan doğum yapdırıyolar. Bunun da bi gızı oluyo. Oluyo ama çirkin didikçe çiriki oluyo.

Ondan sona şeytannar diyo ki, "tamam" diyo. "İşimiz bitti gidek" diyolar. Şiytanın bitanesi "ismini goyah da öyle gidek" diyo.

"İsmi ney olsung" diyo. Şu diyo "arnının ortasına bi tane boynuz dahah, o orda kesdikçe gine büyüsüng" diyolar. "İyi" diyolar. Ordan bidene çocuğun arnına buynuz dahıyolar bunnar gidiyolar.

Neyse aradan iki-üç gün geçiyo. Bu gadına kimse sahip çıhmıyo. Sonadan bi tanesi varıyo bahıyo ki gapıyı açsaki gadın orda yatıyor. perim perişan.

" Aman diyolar, nooldu sanga" diyolar.

" Aman hiç sarmang dört köşeden dört tane şiytan çıhdı beni o köşeden o köşeye, o duvardan o duvara vurdu, beni doğum yaptırdı" diyo.

Neyse ondan sona çocuğu alıyo çıhıyo, bu gızlarıng çocuhları büyüyor. O fakirin gızı çoh güzel bi gız oluyo. Öbürü de çoh çirkin didikçe çirkin bi gız oluyor.

Bu güzel gız bir gün cişmiye suya gidiyor. Çişmiye varıyo ama, orda suyu dolarkene bi padişaang oolu çişmiye atları sulamıya geliyo, atları sularkene orda gızıng güzelliğinin şavgı suya düşüyo.

Padişaang oolu diyo ki, "git" diyo gıza, "bah" diyo "şavkıng suya düşüyo" diyo. "Atlar suyu içmiyo" diyo.

Gız padişaang oolnu hiç duymuyo çekilmiyo. Bu sefer padişaang oolu gızıyo, gıza git gız şurdan diyo, atlar su içmiyo sahınıyo diyo. Padişaang oolu gızı azarlayıncı gız ağlıyo gız ağlayıncı gızıng gözünden inci mercan saçılıyo bu sefer padişaang oolu şaşırıyo.

Gıza orda bi söz söylüyo. Bu seferde gız gülüyo. Gız gülüncü güller açılıyor.

"Allah allah diyo padişaang oolu, bu nasıl iş" diyo. "Gülüncü güller açılıyo" diyo, "ağlayıncı inci mercan saçılıyo" diyo. "Bu nasıl iş diyo". Ben hayatta böyle bi gız görmedim diyo.

Orda padişaang oolu bu gıza aşıh oluyor. Neyse bu gız eve geliyo ya, padişaang oolunun da gafasına yirleşiyo. Bu oolan eve varıyo diyo ki,

" Baba böyle böyle, ben bir gız gördüm ağlayıncı inci mercan saçılıyo, gülüncü güller açılıyo. Yürüdükçe de çayır. Çimen bitiyo arhasından" diyo. "Ben diyo bu gızı almazsam ölürüm" diyo.

" Nirde bu gız ?"Arıyollar soruyollar bu gızıng evini buluyolar. Geliyolar gızı isdiyollar. Gızıng sözü kesiliyo. Gızı bunga viriyolar. Zaman geliyo bu gızın düğünü başlıyo. Gız gelin gideken bu gızıng teyzesi, çirkin gızıng annesi diyo ki gelinin yanına ben gideceam diyo. Bir heybe dolusu duzlu kete yapdırıyo, bu keteyi yanına alıyo gelinin yanına biniyo. Çirkin gızını da yanına bindiriyo. Bunnar gidiyollar gidiyollar. Neyse bu duzlu keteyi teyzesi gelin gıza yidiriyo bitiriyo. Ondan sona gız susasıyo. Tabi duzlu keteyi yiyinci gız susasacah. Aman teyzeciğim diyo, ben çoh susastım diyo. Banga azıçıh su bul diyor.

" Aman yiğenim" diyo. Ben diyo burda suyu nirden buluyum" diyo. Su diyo "bi gözeyimiş" diyo.

"Gözüyüng tekini virirseng sanga diyo suyu viririm"diyo.

Gız nöörsüng mecmur galıyo, gözününg tekini viriyo. Gıza bi yudum su viriyo. Tabi gız bunnan ganmıyo, gidiyo gidiyo gızıng ciğerleri yanıyor. Ondan sona gız diyo ki teyze diyo "ben çoh susastım" diyo. "Ben o suyunan ganmadım" diyo, "banga az daha su vir "diyo.

" Aman yiğenim diyo, gözüyüng tekini virseng" diyo, "suyu" diyo "viririm "diyor.

Gız bahıyo görüyo olacah gibi deal, gızıng ciğerleri yanıyo. "Olur teyze diyo çıhadıyo gözününğ tekini de viriyo". Gız orda iyice gana gana su içiyo.

Birez gittikten sona gızıng teyzesi diyo ki "durung "diyo. "Gızıng su dökesi geldi" diyo. "Şöyle" diyo "münasip biyire çeking de diyo gelin gızı aşşağı indireceam" diyo. Orda köprünün altında bi su varımış. Oruya gızı indiriyo, gızı hemen orda soyunduruyo, gelinliğini neyi hemen kendi gızına giydiriyo. O gızı da oruya yitiyo. Gendi çirkin gızını alıyo. Arabıya bindiriyo çıhıyo gidiyo.

Köye varıyolar. Tabi bütün köy gızıng gözelliğini duyuyo ya, gıza bahmıya geliyolar. Neyse gelin geliyo gapının ğ ağzına iniyo. Gızıng anası diyo ki, "aman anam geline hiç kimse bahmasıng" diyo. "Niye" diyolar. Geline göz dear diyo.

Hemen gelinin ayağının altına halı serdiriyo, gelinin ayağın basdığı yirden çayır çimen bitiyoya o bitmesin diyi.

Bu gızı hemen apar topar içeri dıhıyolar, kimsiye gösdetmiyolar.

Padişaang oolu geliyo, gızıng yüzünü açıyo, bahıyo ki ne bahang, gız o gız hiç deal. Bu gızıng arnında gocaman bi dene boynz var. Gızıng anası kesiyomuş, kesiyomuş giri büyüyomuş.

Padişaang oolu bu sefer gızıyo. "Yooh" diyo "benim isdediğim gız bu dealidi" diyo,

Gızıng anası da "yooh bu gızıdı" diyo. "Oolum diyo sen yaanış görmüşsüng" diyo.

Neyse padişaang oolu hastalanıyo, yatahlara düşüyo.

Öbür kör olan gız da, köprünün altında ağlıya ağlıya inci mercana kömülüyo.

Ordan bir çiftçi fakir bi adam geçiyomuş. Yanına doğru yahlaşsa ki bidene gız. gözleri ama olmuş. Hemen sırtındaki çekatı çıharıyo, gıza sarıyo, atıng üsdüne bindiriyo. Ordaki inci mercanı da alıyo heybesinin gözüne dolduruyo, eve varıyo.

Eve varır varmaz diyo ki,

" Hanım gelele gel" .

" Ney o"

" Bah diyo bi tangrı misafiri getirdim" diyo.

" Amaan diyo, adamıng garısı, git" diyo "nirden getirding" diyo. "Biz diyo gendi garnımız doyurduhda o mu galdı" diyo. Adam diyo ki, "aman dur hanım diyo. Bu diyo gendi ırızgını gendi getirdi" diyo. "Her tarafi inci mercan dolmuş" diyo. "Biz de zenginneşdik gayrı "diyo, "bunung da garnını doyurur. Bizim de garnımızı doyurur" diyo.

Neyse bu gızı içeri dıhıyolar. Otutturuyolar. Gız tabi zamanla bunlara alışıyo. Anne-baba dimiye başlıyo.

Bu arada padişaang oolu üzüntüden yatağa düşüyoya. Bu oolanın malı-maşı çoğumuş, kırh elli dene atı varımış. Padişaan oolu yatağa düşüncü bu atlar bahımsız galmış.

Padişaang oolu diyo ki bu atları dağıtıng diyo köylülere dağıtıng herkes bitanesi bahsıng ben bahamam diyo.

Kör gız bu sefer bu atlarıng daaldığını duyuyor ya, çiftçi babasına diyo ki, babacığım git de sen de padişaang oolundan bi at al getir diyo. burda baharıh diyo.

Babası da diyo ki, "gızım" diyo, aman nirde bahacıyıh biz ata diyo. "Biz diyo gendi garnımızı doyurduh da iling atı mı gald"ı diyo.

" Yoh baba" diyo. "Nasıl olsa ben yürüyüncü çayır çimen bitiyo" diyo," ahırda bu ata ben baharım" diyo.

Neyse babası padişaang oolunun oruya gidiyo diyo ki "bidene de banga at viring de bahah" diyo.

Padişaang hizmetcileri diyo ki,

" Git be adam sn gendi garnıngı doyurdungda at mı galdı" diyolar, adama gızıyolar.

Bu sefer padişaang oolu içerden gonuşulannnarı duyuyor. Diyo ki "yav" diyo, "ahırdan kötü bi tayda onga viring baharsa bahar, bahmazsa ölür" diyor.

Ahıra varıyolar, kötü, cılız bi tay dutuyolar viriyolar bu adama. Ölürse de galırsa da götür bah diyolar.

Bu adam bu tayı alıyo götürüyo eve. eve varıncı hemen bu gız bu atı alıyo garannıh bi yire dıhıyo. bu ata orda nası bahıyoki, bu at bir oluyo şöyle, nası at oluyor. Görenner böyle şaşırıyor.

Ondan sona neyse zaman geçiyo. Bu gız bu sefer gözlerini almah isdiyo. Teyzesinin gızı oruya gelin gitti ya. Padişaang oolunun orda olduğunu biliyo.

Bir gün diyo ki bu gız. Babacığım diyo, nasıl olsa ben gülüncü güller açılıyo diyo. Bu gülleri al diyo, pidaşaang oolunun gapısının önüne var. Gülcü geldi, gülcü geldi diyi bu gülleri sat diyo. Ordan teyzemgil görüncü bu gülleri dayanamazlar diyo. Gül gaça dillerse, gül bigöze di diyo.

Neyse bu adam gülü alıyo gidiyo oruya gülcü geldi gülcü geldi diyi satahana ordan soruyo gızınan annesi.

"Amca "diyollar "gülü gaça viriyong" diyolar.

" Gülü bi göze viriyom gızım" diyo.

Gız diyo ki , "dur anne" diyo. "Sening yiğeniyin gözü varıdıya onu virek de bi top gül alacah" diyo. Gözüng bitanesi orda viriyolar bi top gül alıyolar.

Ordan bu adam gözü alıyo geliyo eve gız alıyo gözü, tekine dahıyo.

" Aman babacığım diyo, yarın git öbür gülü de sat, öbür gözümü de getir" diyo.

Bu adam gidiyo, neyse. Oruya varıya ertesi günde o gözün tekini alıyo, gülü satıyo.

Gözü getiriyo gızıng gözüne dahıyo, gızıng gözleri açılıyo. Ama padişaang oolu hasta yatıyo ölümcül hasta.

Ondan sona gız diyo ki, baba diyo bi tas çorba yapıyım diyo. Götür diyo padişaan ooluna diyo vir içsing, bu çorbayı içinci iyileşir diyo.

" Amaan gızım diyo bu çiftci. bütün köy neler yapıyo getiriyo, hiçbirini yimiyo da bizim çorbamıza mı galdı padişaang oolu" diyo.

" Babacığım" diyo, "nideceang sen götür yising" diyo.

Padişaang oolu bu gızınan ilk nişannandığnıda bu gıza bi yüsük virmişimiş. Gız bu yüsü çıhadıyo çorbanın içine atıyo.Bu çiftçi alıyo götürüyo. Oruya padişaang ooluna.

Gapıdaki hizmetçiler diyolar ki-giit diyolar padişaang oolu sening çorbanga mı galdı da bütün köylünün getirdiğini yimedi de sening çorbangı mı yiyecek diyolar.

Ondan sona bu gonuşmayı içerde padişaang oolu duyuyor.

" Aman yav şu fakiri ellemiying, galbini gırmayıng adamcağızın getirsing baah, bi gaşşıh alıyım hatırı için" diyo.

Çorbayı getiriyollar, padişaang oolu bi gaşşıh alıyo, adam diyo ki bi gaşşıh daha al , bi gaşşıh daha yi diyo.

Padişaang oolu bi gaşşıh daha alıncı ağzına yüsük geliyo. Hemen eline alıyo bahıyo ki sevdiği gıza dahtığı yüsük.

Oolanıng hemen ahlına geliyo. Dimek ki diyo benim sevdiğim gız yaşıyo, bu yüsük onun yüsüğü diyo. Hemen yüsü elinin içine alıyo o çorbayı tüm bitiriyo. Padişaang oolu iyileşiyo. Kahıyo diyo ki aceba bu gız nirde, bu gız nirde bu gızı aramıyo çıhıyo.

Ondan sona diyo ki köydeki tüm atları toplayıng getiring gayrı diyo. Tüm atları topluyolar bi tane at eksik, nirde galdı, nirde galdı bi çiftçinin evinde galdı. Kötü bi atıdı öldü mü galdı mı bi dene bahah diyolar. Oruya varıyolar amma, bu sefer gız padişaang oolunun geldiğini giriden görüyo. Hemen goşa goşa ahıra varyo, atıng gulağına yavaşca diyo ki,

"Böyle böyle padişaang oolu geliyo. Önüğe geleni gap, arhanga geleni dep, ben gelmeyinci yiringden kahma" diyo.

Ondan sona padişaang oolu geliyo, ahıra giriyo, bahıyolar ki ne bahang at nası olmuş gözlerine inanamıyolar. Şaşırıyolar. Biz ölür diyi virdik ya bu at nası böyle olmu diyşolar.

Neyse varıyolar atı galdırmıya, at önüne geleni gapıyo, arhasına geleni depiyo. At kahmıyo yiringden. Padişaan oolu bu atı kim bu duruma getirdi; bu nası atmış da kahmıyo diyo. Çifçi diyo ki benim bi gızım var o bahar bunga diyo. İyi o zaman gızıngı çaarda bunun dilinden o annar o galdırsıng diyollar.

Çifçi varıyo, hadi gızım gel de şu atı galdır diyo. Gız diyo ki, padişaan oolu ayağımın altına halı döşetsing de varıyım diyo. Padişaang oolu iyi döşedelim diyo. Tabi gızıng ayağının altında çayır çimen bitiyo ya gız gendini oolana bildirmeyecek.

Ondan sona gızıng ayağının altına ahıra gadar halı döşeniyo. bu gız ahıra gadar geliyo, hemen yavaşca atıng gulağına eğiliyo, ben diyo şimdi sanga vururum kahang diyo. Yarı yola git, yolung yarısında giri yat diyo.

Ata bidene depik vuruyo gız, "kah çer" diyo, saabıngdan ne hayır gördümde senden ne hayır göreceam diyor. At kahıyo yürüyo, yarı yolda giri yatıyo.

Ondan sona bu sefer at gine kahmıyo. Padişaang oolu bu nası bişey diyo. Şu gızı çaarıng da şu atı galdırsıng diyo. Gıza varıp diyolar.

" Ya" diyo, "ayağımıng altına halı döşetsing de varıyım" diyo. Neyse gızıng ayağının altına halı döşediyolar. Gız gine varıyo ata bidene depik vuruyo, "kah çer" diyo "saabıngdan ne hayır gördüm de senden ne hayır göreceam" diyor. "Kah git evinge" diyor. At kahıyo, bu atı alıyo götürüyollar. Ama padişaang oolunun gafasına dahılıyo.

Allah allah, bu gız bu lafı banga vurdu, ses de yabancı gelmiyo ya bi türlü çıharamadım diyo. Padişaang oolu şüpheleniyo ya, evde gızınan anası da şüpheleniyo. Görüyong mu diyo bu gızı gine padişaang oolu bulacah diyo. Nöörek ne idek diyo bu avrat hemen bi cingan garısı buluyo. Diyo ki filan çiftçinin evinde bi gız var. Onung golunda bi bilezik var onu bize getirirseng sanga şu gadar para viririk diyo.

Bu cingan garısı olur diyo. Ahşam üstü gidiyo. Çiftçinin evine diyo ki, aman ben yolumu gaybittim. Tangrı misafiri alırmısıngız diyo. Çiftci de alıng yazzıh diyo.

Ahşam oluyo, yatıyollar. Cinganın avradı usulca gahıyo gızıng golundak bileziği çıharıyo padişaan oolunun garısına getiriyo.

Çiftçinin evindeki gızıng bileziği çıhıncı gız ölürümüş. Zabanan kahıyollar ki gız ölmüş. Bu haber her tarafa duyuluyo. Padişaang oolu geliyo bahıyo ki bu gız sevdiği gız, gızı tanıyo.

Bu gızıng cenazesini toprağa kömdürmiye gıyamıyo getiriyo kendi konağının karşısında bi dene dede varımış, onun oruya bi dene tabıt yaptırıyo tabıtıng içine goyar. Bu gızı tabıtıng içine goyarkene padişaang oolunung burnundan bi damla gan gızıng üsdüne düşüyo. Bu gızı oruya goyollar. Cıhıp geliyolar.

Padişaang oolu camıng ögüne oturuyo, öyle tabıta bahıp ağlıyo.

O gızıng üsdüne düşen gandan gız tabıtıng içinde hamile galıyo. Bi çocuh dünyaya geliyo. Bir gün tabıtıng gapağı açılıyo çocuh dışarıya çıhıyo toprahda oynarkene, padişaang oolu camdan görüyo. Allah allah ben hayalimi görüyom ne diyo. Oruya varıyo ki dünya gözeli bi çocuh. Çocuğu alıyo eve getiriyo. Çocuh oynuyo-muynuyo ya durmuyor ağlıyor. Padişaang oolu diyo ki şu çocuğu ağlatmayıng şu sandıhdan çocuğun eline bişeyler viring diyor. Sandığı açakane, sandığın üstündeki bileziği çocuh görüyo hemen alıyo. Ondan sona çocuh susuyo. Bu sefer evdeki avradınan anası hemen bileziği çocuğun eliren çekip alıyolar. O benim bileziğim diyo.

Padişaang oolu diyo ki, yav bileziğin batsıng şu çocuğu ağlatmayıng. viring bileziği de ben size daha iyisini alıyım diyo.

Avrat yoh diyinci çocuh bas bas bağırıyo. Padişaang oolu gızıyo bileziği alıyo çocuğun eline viriyo. Çocuğu sarıyo sarmalıyo giri tabıtıng yanına goyo. Gendi geliyo bahıyo dur bahıyım ne yapacah diyo..

Çocuh varıyo tabıtıng içine giriyo. Bileziği de anasınıng garnına goyo.

Bileziği anasınıng garnınan goyuncuh, gadın orda cana geliyo. Ondan sona gözünü açıyo ki tabıtıng içinde, Allahım, yarabbim diyo beni buruya kim yatırmış diyo. Yanında bi çocuh hemen bismillahirrahmanirrahim diyo. Ordan kahıyo şöyle tabıttan kafayı çıharıyo bahıyo. Padişaang oolu da bunu giriden görüyo. Hemen oruya varıyo. Diyo ki Allah allah sen ölmeding mi diyo?

Gız diyo ki böyle böyle diyo. Benim golumdaki bilezik çıhıncı canım çıhardı diyo ben öldüydüm diyo.

O diyo "senin evindgki çirkin gız, teyzemin gızı, anası da teyzem olur" diyo. Onnar diyo "bunu biliyollardı. banga böyle yapdılar" diyo. Başından geçenneri anna-dıyo.

Padişaang oolu ha öylemi diyo.

" Öyle" diyo.

Ordan bu gadını alıyo, çocuğu alıyo eve geliyo garısını gaynanasını çaarıyo, gelin bahıyım diyo. Siz bunga ne yapdıngız? böyle böyle. Öyleyse şimdi ölümlerden ölüm beğenin diyo. Onnara diyo ki hadi diyo doğru babangızıng evine diyor. Ordan bunnara bi at getirtiyo, atıng üsdüne bunnarı oturtuyo, atıng guyruğuna da bi tenike bağladıyo. At bunnarın her parçasını bi dağın başına atıyo. Padişaan oolu da tekrar bu gızınan yiğiden evleniyo bu hikayede böylece bitiyo.

Yasemin OK

38. DÜNYA GOZELİ

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu daadan daşdan çoğumuş. Çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Evel zaman içinde galbur saman içinde bit tellal pire belbel iken bi ananın bi babanın dünya gozeli bi gızı varımış. Bunlar köy köy, gasaba gasaba gezip halhacılıh yaparlarımış. Bi gün bu gızın anası ölmeş. Babası da bu gıza gayri hem analıh hem de babalıh yapmış. Bunlar gene halhacılıh yapmah için bi gasabıya gelmişler. Orda bi çadır gurub yerleşmişler. Sona bu gıza oranın patişahının oğlu aşıh olmuş. Gız da patişah'ın oğluna aşık olmuş. Bunlardan oğlan at sulamak için, gız da su getirmek için pınara giderlerimiş. Orda gonuşup, gulüşüp gelirlerimiş. Bi gün oğlan gıza "ben seni anama, babama isdedecağam sende babana de, baban seni bana versin" demiş. Gızda "olur" demiş ve oğlan evine, gız evine gitmiş. Oğlan evine gidinci anasına babasına "bana halhacının gızını alıng" demiş. Onlarda "yooh oğlum, biz sana onu almıyah, senin şanına ilayıh bi gız alah "diyerek oğullarına halhacının gızını almayı isdememişler. Oğlanda "yoh ille o olacak" demiş, anasının babasının yanından gitmiş. Gızda çadıra gelinci babasına "baba ben patişağan oğlunu seviyom, oda beni seviyo beni isdemek için anasını babasını buruya salacah sen beni patişaang oğluna ver" demiş.

O zaman gızın babasıda, yoh gızım, ben seni onga virmem diyerek gice oluncu gızını almış alel aceļe başga bi köye gotürmüş. Gız giderken patişağan ooluna beni babam falanca köye götürüyo sen peşimden o köye gelirsen babam beni sana virir. Biz o köyde falanca ağanın evinde duracağız diyin bi mektup yazmış ve çadır gurduhları yire atmış. Sona pılılarını pırtılarını alıp ordan gitmişler.

Ertesi gün padişahıng oolu çadırın yirinde olmadığını görüncü çoh üzülmüş. Devamlı aceba bunnar niriye gitdiler diyi düşünüyomuş. Çadırın yirine gelmedği içinde gızın yazdığı mektubu görmemiş. Günlerdir ekmek, aş yimemiş. Bunu gören oolanın anası babası oolum sen niye üzülüyong git köyleri gez onları bul, buluncu da gızıng elinden dut al gel dimişler. Bunung üsdüne oolan köy köy gasaba gasaba gızı aramıya başlamış. Gızıng babası da gitdikleri köye varıncı orda gızını bi vezirin ooluna virmiş. Veziri qoluda bu gıza gırh gün gırh gice düğün yapıyomuş. Padişahıng oolu da sevdiği gızı aramah için bu köye gelmiş. Köyde düğün olduğunu görüncü

doğru düğün evine gitmiş. Düğünü olan vezirin oolu da padişahıng oolunun arhadaşıymış. Oolan padişahıng oolunu görüncü hemen sarılıp gucahlamış. Yimiş içmişler. Sona padişahıng oolu vezirin ooluna arhadaş gayri ben gidiyim daha çoh köy gezeceam diyip o köyden çıhıp başga köye gitmiş. Veziring oolu da gızınan evlenmiş. Yalnız padişahıng oolu vezirin oolunun evlendiği gızı görmemiş.

Neyse padişahıng oolu bütün köyleri, gasabaları aramış amma gızı bulamamış. Daha arıyomuş amma asgerlik zamanı glemiş ve asgere gtimiş. Veziring oolunun da asgerlik zamanı gelmiş. O da asgere gitmiş. Bunnar asgere gidinci padişahıng garısı oolunung aradığı gızın nirde olduğunu padişahıng adamlarına aradıp buldurmuş. Tam vezirin oolunun asgerliğinin bitmesine altı ay gala vezirin evine veziring oolunun gaybetine mektup yazmış. Veziring oolu bu gıza düny gözeli diyomuş. Bu dünya gozelini de oolanın anasıyınan babası pek seviyomuş. Bu gız o gadar hörmetliymiş ki onun gibi gelin bi daha yohmuş. Padişahıng oolunun anası bunlara yazdığı mektup da ana ben o eve gelmem, o evden dünya gözeli giderse ancah o zaman eve gelirim diyomuş. Bu mektup veziring eline geçinci vezir garısıyınan bi hafda ağlamış. Bi türlü bu haberi dünya gözeline söylüyememişler. Dünya gözeli de bunlarıng ağladıhlarını görüncü her seferinde ana baba niye aalıyonguz diyi soruyomuş. Onnar da bi şi yoh gızım diyip dünya gözelini başlarındang salıyolarmış. Gine bi gün dünya gözeli bunlarıng yanına gelip ana, baba niye aalıyonguz diyi sormuş. Onlar da mektubu dünya gözeline virmişler. Dünya gözeli mektubu ohuyuncu siz aalamıyng anam, babam ben evden giderim, oolunuz da evine gelir dimiş. Ertesi günü dünya gözeli aalıya aalıya evden gitmek için çıhmış. Giderken vezirinen vezirin garısı dünya gözeline bi sürü altın virmiş. Dünya gözeli altınları almış. Evden gitmiş. Günlerdir aç, susuz, uyhusuz bi şekilde perişan bi vaziyette gezip durmuş. Bi gice vahdi bi dağın yanından geçerken davar güden bi çoban görmüş.

Hemen yanına varıp, evden aldığı altınların aciğini bu çobana virmiş ve çobana sen bana bu sürüden bi goyun kes, yüz, biç ve bana vir dimiş. Çoban da dünya gözelinin didiğini yapmış. Dünya gözeli bu goyunun etini yimiş, derisini sırtına giymiş yola düşmüş. Bu gız aylardır hiç yıhanmamış. Yarı aç, yarı doh, yarı uyhulu, yarı uyhusuz gezip durmuş. Aradan zaman geçmiş. Dünya gözeli o gadar kirlenmiş ki kirden yüzü gözü görünmüyomuş. Bu arada sırtındaki goyun derisini de hiç çıharmıyomuş. Bi süre sona veziring oğluyunang padişahıng oolunun asgerlik süreleri bitmiş

ve bunlarıng ikisi de gendi köylerine dönmüşler. Veziring oolu evine gelinci anasının babasının elini öpmüş. Onlara dünya gözeli nirde? Ben onu göremiyom diyi dünya gözelini sormuş. O zaman oolanın anasıyınan babası ağlıyarak oolum sen bize böyle böyle mektup yazdıng. Biz de dünya gözeline didik, o da evden gitdi, bi daha görmedik dimişler. Bunu duyan oolan hadi anam, babam sağlıcahla galıng ben dünya gözelini aramıya gidiyom dimiş ve yola düşmüş. O köy sening bu köy benim dirken padişahıng oolunun köyüne varmış. Olanı biteni padipahıng oolunun yanına varıp ona anlatmış. O da banga bah arhadaş, ben sevdiğim gızı arayım, sen de garını ara beraberce gezip dolaşalım köyü, gasabayı dimiş. Veziring oolu da tamam diyerek ikisi bir yola düşmüşler. Bunlar az getmişler uz gitmişler dere depe düz gitmişler, bi arpa boyu yol gitmişler. Bi depenin yanına gelmişler. Bunnar o gadar yorulmuşlar ki depeye yatıp uyumuşlar.

Bi gaç saat sona padişahıng oolu uyanmış. Veziring oolu da acıh sona uyanmış. O zaman padişahıng oolu veziring ooluna bah arhadaş valla sen olmasan ben sevdiğim gızı ne ararım ne bi şey ederim dimiş. Veziring oolu da padişahıng oolu da öyle dimiş. Bunlar aralarında ear birimizin sevgilisinden haber alırsah, öbür kişi sevdiğini aramıyacah diyi yimin itmişler. Sona düşmüşler yola. Bunlar yolda giderken bi çalının ardından bi çıtırtı duymuşlar. Padişahıng oolu veziring ooluna mal ise seni, canısa benim dimiş. İkisi beraber çalının ardına gidip bahmışlar. Çalının ardına gelinci dünya göelii görmüşler. Amma düya gözeli o gadar kirliymiş ki kirinden tanınmıyomuş. Bunu ne padişahıng oolu, ne de veziring oolu tanıyabilmiş. İkisi de tanıyamamış. Amma dünya gözeli bunları tanımış ve hiç sesini çıharmamış. Bu can olduğu için padişahıng oolu almış. Sona veziring ooluyunan padişahıng evine getirmiş. Evde gızı padişahıng garışı görüncü vıı bunu niye eve getirding oolum dimiş. Oolan da ana böyleyken böyle arhadaşıma malısa senin canısa benim didim. O da can çıphdı ben bunga bi süre bahmah için aldım eve gteirdim dimiş. Öyle diyinci oolanın anası yooh oolum ben bunu, bu kirli gızı evime gomam. Götür aldığın yire at diyi ooluna gızmış. Oolan da anasına ana hiç dealse samanlıhda yatsın dimiş. Anası da tamam diyerek dünya gözelini alıp samanlığa götürmüş. Dünya gözeli gayri samanlıhda yatıp gahıyomuş.. Yalnız dünya gözeline dünyagözeli dimiyollarımış da çöplük diyolarımış.

Bi gün padişah, oolunu zorunan başga bi gızınan evlendiriyomuş. Bunlar gıza düğün yapıyolarımış. Gırh gün gırh gice düğün olacahmış. Vezirin oolu da asgerden geldi geleli devmalı padişahıng oolunun yanındaymış. Devmalı padişahıng ooluyla gezip, onunla yiyip onunla içip onunla yatıyomuş. Padişahıng oolu anasına ana ben gideceam. Sen bana azzıh hazırla dimiş. Anası da oolunun düğünü olurken oturmuş azzıh için çörek idiyomuş. Çöplükde bunga bahıyomuş. Oolanın anasınıng çörek iddiği yir düğün evine uzah, samanlığa yahınmış. Onun için oolanın anasının yanında çöplükden başga hiç kimse yoğumuş. Padişahıng oolunun anası bayağa çörek itmiş. Çöplük de bunga bi çörek de ben idiyim mi diyi sormuş. O zaman oolanın anası yoooh, gılın pisin hamırıng içine düşerde oolum beninen döğüşür. Acıh sona çöplük gene gadına bi çörek de ben idiyim mi dimiş. Gadın da gine aynı cevabı virmiş. Çöplük on, onbeş sever aynı soruyu sormuş, on onbeş seferde aynı cevabı almış. Gine bi daha oolanıng anasına bi çörek de ben idiyim mi diyi sormuş. Gadın da hadi it bahıyım oolum belki atına yidirir dimiş. Sona bu gızda bi çörek yapmış.

Yalınız bu çöplük padişahıng oolunu severken padişahın oolu buna yüsük, küpe ve inne virmiş. Bu da çöreği yaparken çöreğin içine oolanın virdiği yüsük, inne ve küpeleri goymuş. Sona oolanın anası bu çöreği bişirmiş, ve gendi itdiği çörekli bi habiye goyup oolunun atına atmış ooluna da oolum bu çörade çöplük itdi. Belki atınga yidiring diyerek çöplüğün itdiği çörağa bi torbaya goyup ooluna virmiş. Oolan da bunu alıp öbür çörekleşden ayrı bir yire goymuş. Sona veziring oolunu da yanın olarak sevdiklerini aramıya gitmişler. Bunlar az gitmişler, uz gitmişler, dere depe düz gitmişler. Bi habe dolusu padişahıng garısınıng itdiği çöreği yimişler, bi dağan depesine gelmişler. Bunlar o gadar acıhmışlar ki çöplüğün itdiği çöreade yimek isdemişler. Yalnız çöreği yiyecekleri sırada çöplük ahıllarına gelmiş ve yimekden vazgeçmişler. Sona padişahıng oolu açlığa daha fazla dayanamayıp çöreği yimek isdemiş çöreği bölmüş.

O sırada çörağan içindeki yüsüğü görmüş. Çöreği bi daha bölmüş, bu sefer de inneyi görmüş. Bi daha bölmüş, küpenin birini bulmuş. Çöreği bi daha bölmüş bu sefer de küpenin öbür eşini görmüş. Veziring ooluna biz boşuna günlerdir sevdiğim gızı aramışsıh dimiş. Veziring oolu da niye diyi sormuş. O zaman padişahıng oolu da benim sevdiğim gız bizim evde de ondan dimiş. Veziring oolu da "sizing evdeki kim" diyi gine sormuş. Padişahıng oolu da "öplük" dimiş. O zaman padişahıng oolu-

yunan veziring oolu hemen dönüp padişahıng evine gelmek için yola düşmüşler. O sırada padişahıng evinde çöplük samanlıhdan çıhmış. Bi güzelce yıhanmış ve sırtındaki goyun derisinin yerine padişahıng garısınıgn elbiselerini habersizce giymiş, o da düğüne gatılmış. Düğünde çöplük, gelinin yanına varmış. Yalınız çöplük yıhanıncı bi güzel olmuş, bi güzel olmuş ki bi kere bahan bi daha bahıyomuş. Gelin olan gız da hop oturup hop gahıyomuş. Çöplük geline sen niye böyle idiyong diyi sormuş. O da bunga ben veziring oolunu seviyom. Padişahıng ooluyunan babam beni zorunan everiyo. Padişahıng oolu da sevdiği gızı düğünü olurken aramıya gidiyo dimiş. O zaman çöplük de geline sen üzülme ben padişahıng ooluyunan evlenirim, sen de veziring ooluyunan evlening dimiş. Gelin de buna çoh sevinmiş ve gülüp oynamıya başlamış. Devamlı gelininen çöplük garşı garşıya oynuyomuş. Bunu gören halk birbirine, bah şu gelen güzel gız gelini yatışdırdı diyollarımış. Yalıngız çöplüğa artıh çöplük deal de güzel gız diyollarımış. Bu gız o gadar güzelimiş ki hiç kimse gozünü ondan ayırmıyomuş. O zaman çoh ünlü bi çetenin başı yanına adamlarını almış düğüne gelmiş. Düğünde güzel gızı görüncü onunla evlenmek isdemiş. Adamlarına emir virip güzel gızı gaçıtdırmış. Çetenin adamları bu güzel gızı alıp gendi gonahlarına götürmüş. Orda çetenin başı güzel gızı bi oduya gapadıp, onunla evlenmeyi gabil edene gadar, o adadan çıharmıyacağını söylemiş. Yalnıgız çetenin adamlarından biri garıyımış ve adı da Çeyn'miş. Çeyn bu güzel gızı başlarının elinden gurtarıp padişahıng ooluna virmeyi ve çetenin başına geçmeyi düşürmüş padişahıng oolu da veziring ooluyunan düğün olan köylerine padişahıng evine gelmişler. Köye gelinci herkeşing gafasının yire bahdığını görmüşler. Halka ne oldu burda diyin biyandan soruyolar bi yandan da samanlığa dooru gidiyollarımış.

Samanlığa varıncı samanlıhda galan çöplüğü goremiyinci padişağan oolu "anasına ana burda duran gız nireye gitdi?" diyi sormuş. Oolanın anası da ooluna olup biteni annatmış. O zaman padişaan oolu vezirini oolunu yanına alıp evleneceği gızın yanına gitmş. Gelin olan gız padişaan ooluna gözel gızın didiklerinin hepsini bir bir annatmış. Padişaan ooluna gelin olan gız , güzel gız seninle evlenmeyi düşünüyodu dimiş. Bunung üstüne padişaan oolu vezirin oolunun elinden dutmuş. Gel arhadaş benim sevdiğimden habar aldıh. Gayri sen sevdiğini arıyamazsın, unutma yiminimiz var. En iyisi sen şu gızınan evlen diyerek veziring oolunu gelin olan gızınan evlendirmiş. Onlarıng düğünü olurken padişaan oolu atına binmiş, çetenin galdığı yire do-

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

oru gidiyomuş. Bu oolan az gitmiş, uz gitmiş, dere depe düz gitmiş. En sonunda çetenin galdığı yire varmış. Amma çetenin başının gız adamı Çeyn didiğini yapıp başlarını öldürmüş ve çetenin başına geçmiş. Padişaan oolu Çeyn'i görüncü ona gızarah ondan sevdiği gızı virmesini isdemiş. Amma Çeyn padişaan ooluna sevdiği gızı virmemiş. Beni bugune gadar kimse yıhamadı. Ben seninle güleşecaam. Ear sen yıharsan hem ben senin garın olacaam, hem sevdiğin gızı garın yapacaam, hem de benim kölemi garın yapacaam dimiş. Çeyn'in kölesi de bi güzelimiş ki nur topu gibiymiş. Padişaan oolu Çeyn'e ya ben yingilirsem nolacah diyin sormuş. O zaman çeynde buna öleceksin dimiş.

Sona padişaan oolunu üç gün misafir dutmuş. Bunlar oruya kim gelirse üç gün misafir olarah dutar, sona çeynle güleştirir, yinerse gurtulur, yinilirse öldürülürmüş. Padişaan oolunu da üç gün misafir dutmuşlar. Fahat bu üç günde gonağın odalarını padişaan ooluna gezdirmişler. Bunlar yinilenleri öldürdükden sona parça parça idip her parçasını ayrı oduya goyarlarımış. Padişaan ooluna odayı gezdirirken şura gol odası, bura bacah odası, şura gafa odası, şura gulah odası, şura şu odası, şura bu odası diyi tüm odaları gösdermişler. Üç gün sona güleş zamanı gelmiş. Padişaan ooluyla çeyn güleşmiye başlamışlar. Bunlar zabahdan ahşama gadar güleşmişler. Amma ne padişaan oolu yinmiş, ne de çeyn yinmiş. İkisi de birbirini yinememişler. Sona çeyn bu günlük bu gadar güleş yiter. İsdersen yarin güleşelim diyi padişaan ooluna diyip güleşi bırahmış. Ertesi günü olmuş ve zabahleyin çeynle padişaan oolu güleşe başlamış. Tam çeyn padişaan oolunu yıhacağa sıra oolan çeynin göğüslerini sıhmış, çeyn padişaan oolunung altına yatmış. Böylelikle padişaang oolu Çeyn'i yingmiş. Çeyn'de padişaan ooluna virdiği sözü dutup, padişaan oolunun garısı olmuş. Hemi de padişaan oolunun sevdiği gızı ve gendi kölesini de garısı yapmış. Bi süre sona padişaan oolu sevdiği gızı, çeyn'i ve çeynini kölesini alıp padişaan evine getirmiş. Padişah ooluna gırh gün gırh gice düğün yapmış. Onlar ermiş muradına biz çıhalım kerevetine.

Maviş ASLANDOĞAN

39. KÖR GIZ

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Evvel zaman içinde galbur saman içined deve dellal pire berber iken bi ananıng bi babanıng bi gızı varımış.Bu gızı bi padişaan oolu sevmiş.

Sona oolan anasını babasını sevdiği gızı isdemek için o gızın evine düngür salmış. Gızıng anası babası da gızlarını bunlara virmiş. Aradan zaman geçmiş. Padişaan oolu bu gıza nişan dahmış. Nişanda gızınan oolanı gonuşsunlar diyi bi oduya goyup odanın gapısını kitlemişler.

O zaman gız nişanlısına "ben ağlarsam göz yaşım inci, mercan olur, gülersen gül açar. Ear ben isderesm yörüyüncü de basdığım yirlerden çayır çimen çıhar" dimiş. Oolan da gıza bişeyler dimiş odadan çıhmışlar.

Aradan bi zaman geçmiş. Bu sefer de düğün zamanı gelmiş. Düğünün olması için gızıng anasından babasından izin isdemişler. Onlar da düğünü yapıng diyerek izin vermişler. Padişahıng oolu bu gıza tam gırh gün gırh gice düğün yapmış. Sona gelini saraya götürmek için düğüncülerle beraber yola düşmüşler.

Gelin arabıya binerken gelinin yanına halası binsin dimişler. Gelinin yanına halasını bindirmişler. Halası, yanına gendi gızını da almış. Bunlar yolda giderken gelin susamış ve halasına hala bana acıh su vir dimiş. Halası da "gözüyün birini virirseng sanga su viririm" dimiş. O zaman gız da "halasına itme hala bi yudum su için gözümü mü alacaan?" dimiş. Halası da "ear su viriyosam güzüngü alırım. Gözüngü virmezsen sanga su virmem"dimiş. O zaman gız susuzluğa dayanamayıp gözünün birini halasına virmiş. Halası da gıza bi gaşşıh su virmiş. Gız bu suyu içmiş. Amma susuzluğu gitmemiş. Acıh sona gene halasına hala banga acıh su daha vir dimiş. Halası da öbür gözüngü de virirseng sanga su viririm dimiş. Gız da o zaman halasına hala öbür gözümü aldın bu gözümüde alma da bana acıh su vir dimiş. Halası da "virmem gözüngü virirseng sanga su viririm" dimiş. Gız öbür gözünü de virmiş. Halası da gıza su virmiş.

Halası gıza suyu virinci düğüncülere gelinin ayah yolu geldi arabayı durdurungda gelin ayak yoluna gitsin dimiş. O zaman düğüncüler arabayı durdurmuş ve gızın halası gızı alıp bi çalının ardına götürmüş. Gelin olan gızıng sırtındaki gelinliği çıharmış, Gendi gızına giydirmiş. Sona gelin olan gızı o çalının ardında bırahıp gendi

gızını gelin diyi arabıya bindirmiş saraya götürmüş. Sarayda ahşam oluncu padişahıng oolu gızıng yüzündeki duvağı açmış, gızıng suratını görüncü hemen giri gapatmış. Oolan gözünü neyini üfelemiş. Sona gızıng yüzünü giri açmış gızı görmüş.

Daha sona anasının yanına varıp ana bu gız benim sevdiğim gız deal dimiş. Anası da oolum didiğin gızı aldıh daha beanmiyong bu gız senin banga alıng didiğin gız dimiş. Oolan da çaresiz bunga inanmış. Sona oolan gızıng nişanda didiklerini hatırlamış, hemen gızıng yanına varıp onga bi gülde bahıyım dimiş.Gız da bişey olmazsa niye gülüyüm diyerek gülmemiş. O zaman oolan "ear gülmüyosang ağla da bahıyım" dimiş. Gız da "ortada ölüm yoh zulum yoh niye ağlayım" dimiş. Oolanı gendinin sevdiği gız olduğuna inandırmış.

Bu gızın anasının çalının ardında bırahdığı gızda düğüncüler ordan gidinci ağlamıya başlamış. Bu gız o gadar çoh ağlamış ki yanları inci mercanla dolmuş. Çünkü gızıng gözüngden düşen her damla göz yaşı inci mercan oluyomuş. Bu gız ağlarken ordan bi sığırcı geçiyomuş. Bu sığırcı gızıng yanındaki incileri mercanlaı görüncü hemen o gızıng yanına varmış. Gızınan inci mercanları alarak evine gitmiş.

Evde sığırcının garısı bu gızı görüncü sığırcıya zaten yiyecek ekmeğimiz yoh bi de iling kör gızını mı besliyeciik. bu gızı buruya niye getirding hemen giri götür diyerek sığırcıya gızmış.

Sığırcı da garısına "bu gızın altına yatak ser" dimiş. İnci mercanları garısına gösdermiş. O zaman sırcının garısı evlerindeki tek yatahlarını gızıng altına sermiş. Gız devamlı ağlıyo, gözyaşları inci mercan oluyo, sığırcı da bu inci mercanları satıyomuş.

Aradan zaman geçmiş. Sığırcı melmeketlerinde sayılı zenginler arasına girmiş. Bi gün sığırcı garısına hanım gız gayri aalamasın, bizim zenginliğimiz bize yiter. O gızıng yanına gomşularıng gızlarını çağıralım da artıh üzülmesin. O gızlarınan oynayıp eğlensin dimiş. Gomşularının gızlarını bu gızın yanına çaarmış. Gızlar gülüp oynarken gızlardan biri bişey söylemiş ve sığırcının evnide galan gız bunga gülmüş. O zaman bu gülüncü pencerenin önünde bi top gül açmış. Bunu bu gızın yanındaki gızlar görmüş hemen sığırcıya söylemişler. sona gomşuların gızları sığırcının evinden gitmişler. Gızlar gidinci kör gız sığırcıya dimiş ki "sen o gülü al, falanca padişaang sarayının öngünde bi gül bi göze diyi çaar "dimiş. Sığırcı da tamam diyerek o gülü almış. Gızın didiği sarayıng öngüne gitmiş. "Bi gül bi göze diyi" çağarmış. O saray

da kör gızıng gelin gideceği saraymış. Bu gızıng halası da bunun gözlerini alıncı o gözleri sahla diye gendi gızına virmiş.

Kör gız da bunu annamış gülü sığırcının eline vererek o sarayın önüne salmış. Sığırcı da o sarayıng önüne varıp, "bi gül bi göze, bi gül bi göze" diyi çaarmış.

O sırada kör gızıng halasının gızı saraydan çıhıp anasının virdiği gözlerden birini virerek sığırcının elindeki gülü almış.

Sığırcı da bu gözü almış geze geze evine geliyomuş. Yolda gelirken bi garga buna sen benim ganadımdan bi telek çek bu teleği sizing evdeki kör gızıng gözünün yirine sür gözü yirine goy, o zaman o gızıng gözü eskisinden de iyi olur dimiş. Sırcı evine gelinci garganın didiğini yapmış. Gızıng gözünün biri görmüş.

Bu gızıng halasının gızı da gülü alıncı hemen gocasının yanına varmış. Ona bak ben güldüydüm gül açdı dimiş. Ertesi gün kör gız gine gülmüş. Bi gül daha açmış. Gız da bu gülü gine sığırcının eline virmiş. Sen bu gülü de o sarayıng önüne götür, bi gül bi göze diyi çağar dimiş. Sığırcı da gülü olarak o sarayıng önüne gitmiş. Bi gül bi göze diyi çaarmış. O zaman önceki gülü alan gız anasıning virdiği öbür gözü de virip bu gülü de almış. Gocasının yanına varıp bah ben bu günde güldüydüm bi gül daha açdı dimiş. Gocası da iyi itmişsin diyerek garısını yanından salmış.

Sığırcı da gızıng virdiği gözü alarak evine gelmiş. Önceki gözü yapdığı gibi bu gözü de yirine goymuş. Gızıng iki gözü de görmüş.

Aradan zaman geçmiş. Gızıng gelin gideceği sarayıng padişahı dellal çağattırıyomuş. Dellalın da ben isdiyene bir at vereceğim. Herkes atımı besleyip bahacah ear at ölürse gönünü galırsa gendini getirecek, atı öldürmeyene ödül öldürene ceza virilecek dimiş. Sığırcının evinde duran gız da bu dellalı duymuş. Sığırcıya biz de bi at alalım diyerek sığırcıyı padişahıng yanına at alması için salmış. Padişah da buna sağı, solu yara, gıçı gırıh zayıflıhdan iyaleri sayılan kötü bi at virmiş. Sığırcı bu atı alıp eve getirmiş. Gız sığırcıya bunu mu virdiler diyi sormuş. O da bu atı virdiler dimiş. Gelecek yıl bizden bunung ağarlığınca para alır diyi gendi gendine gonuşmuş.

Gız bunu duymuş, sığırcıya sen hiç gorhma ben bu atı iyileşdiririm. Padişahıng sarığının üsdünde yörütmeden bu atı onlara virmem dimiş. Atı alıp ahıra bağlamış. Sona ahırda gız bi sağa bi sola yörümüş. Gızıng yörüdüğü yirlerde dam boyunca çayır, çimen çıhmış. At bunları yimiş, bi süre sona iyileşmiş. Bu at o gadar yiğit olmuş ki dünyada eşi benzeri yoğumuş.

Aradan zaman geçmiş. Padişah gine dellal çağartdırmış. "Bu sefer de dellalında herkes verdiğim atları getirsin" dimiş. Atı ölenler atıng gönünü atı ölmüyenlerde atını padişaha götürmüşler. Yalnız bitek sığırcı atı götürmemiş. Padişah da vezirlerine ben bi at da falanca adama virdim. Gidip ondan atım öldüyse gönünü ölmediyse gendini getirgn diyi emir virmiş. Vezirler de sığırcının evine gelip atı isdemişler. O zaman sığırcının evinde duran gız vezirlere ben atı virmem, padişah buraya gelirse bende onung sarığının üsdünde yörürsem. O zaman atı viririm dimiş. Vezirler de bunu gidip padişaha olduğu gibi annatmışlar. Padişah bunu duyuncu o gadar sinirlenmiş ki vezirlere gidin hemen atı alıp gelin dimiş. Vezirler de tekrar sığırcının evine gidip zorunan atı almah isdemişler.

Gız da o zaman usulca atın yanına varmışata dimişki, atım öngüne geleni gap ardına geleni dep, ben gelmeden yanına kimseyi yahlaşdırma dimiş. Vezirlere de hadi bahıyım atı alın da görüyüm dimiş. O zaman vezirler de hemen atıng yanına varmışlar. At da önüne geleni ıssırmış, ardına geleni çiftelemiş. Vezirler bi türlü atıng yanına yaklaşamamışlar. Sona bunu gidip padişaha annatmışlar.

Daha sona vezirler padişaha

" Padişahım bi de atı siz görüng atıng dünya da eşi benzeri yoh" diyerek padişahı alıp sığırcının evinge götürmüşler. Padişah atı görmüş. Vezirlerine hemen atı çizip, saraya götürüng bu atdan iyi bir yarış atı olur dimiş. Vezirler de atı çözmek için atıng yanına varmışlar. At da önceki gibi önüne geleni ıssırmış, ardına geleni çiftelemiş. Kimseyi yanına yahlaşdırmamış. Padişah atı zorunan alamıyacağını annayıncı sarığını çıharmış. Sığırcının evnide galan gız bu sarığın üsdünde yörümüş. Atı ahırdan çizip padişaha virmiş. Padişah da atı vezirlerine virip atı saraya salmış.

Sona padişah bu gızı güccük ooluna almak isdemiş. Gıza benim gelinim olung mu? diyi sormuş. Gız da ben zaten senin gelinigim dimiş. Başından geçenneri padişaha annatmış. Padişah da bu gızı alıp sarayına götürmüş. Bu gızıng gocası olacah ooluna gızıng gendine annatdıhlarını padişah da ona annatmış.

O oolanın da, bu gızıng halasının gızından bi çocuhları olmuş. Oolan garısını bu gızın yanına çağarıp ona yağlı urgan mı isdeng. Yosa doru at mı isdeng diyi sormuş. Gız da doru at isderim, üsdüne binip babamıng evine giderim dimiş.

O zaman sığırcının evinde duran gız da halasının gızına sen gitme, ear padişahıng oolu beni sening üsdünge alırsa ben razı olurum. Çocuğunuza da gendi çocu-

ğum gibi baharım dimiş. O da yoh ben giderim dimiş. Bi atıng üsdüne binip babasınıng evine dooru yola düşmüş. Bu yolda giderken bi it atı ürkütmüş, gız atdan düşmüş. İt gızı parça parça iderek öldürmüş. Padişahıng oolu da bu gıza yeniden gırh gün gırh gice düğün yapmış. Gız da halasının gızından olan çocuğa gendi çocuğu gibi bahmış. Onlar irmiş muradına biz çıhalım kerevetine.

Maviş ASLANDOĞAN

40. ÜÇ GARDAŞ

Bir varımış bir yoğumuş. Çoh dimesi günahımış. Esgiden bir adamıng üç dane oolu varımış. Adam hasta yatağında yatarıken oğullarını isdemiş. Dimiş ki oğullarım geling üç tane vasiyetim var dimiş. Çocuhlar gelinci vasiyeti söylemiş.

" Oolum, handa yatmayıng, inde yatmayıng, dengiz kenarında yatmayıng" dimiş.

Ay olmuş, gün olmuş, babası ölmüş. Ölüncük bu oolannar babalarını kömmüşler. Amma vasiyeti yirine getirmemişler.

Bugün hana gidek dimişler. Hana gittiden sona orda bi dene nenegarı gelmiş. Nenegarıdan en güccük oolan gırh dane anahtarı almış, büyük oolannara teslim itmiş. Alıng gardaşım bu anahdarlar sizin olsung, eve giding dimiş.

Aradan bi gaç gün geçinci bu seerde dengiz kenarına gitmişler. Dengiz kenarında bu olannar içmişler, ne itmişler. İçdikten sona bunnar bayılıncı bir ecderha gelmiş. Bu güccük oolan bu sefer de ecderhanıng gafasını kesiyo, torbasına atıyo, gardaşlarını da yanına alıp eve gidiyo.

Aradan bi gaç gün daha geçinci bu seerde ine gidiyollar. İnde de aynısı, yiyolar, içiyollar, yatıyollar. Yattıhdan sona bi tek güccük oolan yatmıyo. Gapıyı tah tah vuran birisi geliyo. "Aç gapıyı insan oolu" diyi bağırıyo. "Güccük oolan açmıyom" diyo. Dışardan dev "aç diyo", oolan "açmıyom" dirkene, güccük oolan bahıyo gardaşlarını uyandırıyo.

Uyanınıg gardaşlarım diyo, bi dev geldi gendimizi gurtaralım diyo. Gardaşları da gahdıhdan sona dev bi daha sesleniyo.

" Banga garşı gelen kimidi çıhsıng garşıma" diyo.

Eng güccük oolan "benidim" diyo. Öbür gardeşlerini evlerine gönderiyo bu oolan devinen galıyo.

Galdıhdan sona dev diyo ki "sanga bi vasiyetim var, Yirine getirirseng canıgı baaşlarım, yohsa seni öldürürüm" diyo. Güccük oolan da diyo ki "söyle" diyo, ne isdiyosang isde benden diyo.

"Hit daanda üç dene gavah var" diyo. "O üç gavang üstünde de üç dene gutu var. Onu getiriseng getir, yohsa canıngı alırım sening" diyo. Oolan "nasıl olur ben

oraları nasıl bulurum" diyo. Dev de diyo ki "rüzgar atım var. Onga bin git al gel" diyo. Aradan günner geçiyo rüzgar atına biniyo.

Deving garısı da çoh genç, çoh güzelmiş bu oolan onga göz goyuyor. Göz goyar ya bu oolan rüzgar atına biniyo gidiyo.

Giderken bir köye ras geliyo, köyde misafir oluyo. Bir yaşlı gadına raslıyo. Diyo ki yaşlı gadına, "teyze beni misafir idermising" diyo. O da "misafir başımıng üsdüne" diyip gabıl idiyo.

Oolan diyo ki "teyze noolursung banga bir su vir" diyo. Suyu viriyo ki su ganınan irin.

Diyo ki "teyze suyunguz niye böyle" diyo. Öyle diyincik, diyo ki: "Hiç sorma yavrum diyo. Köyde bir dev var çeşmening başında diyo. Ear bi gadın veya gız alırsa yirse onu yiyene gadar biz suyumuzu alıyoh, yohsa alamıyoh" diyo.

Aradan zaman geçiyo yaşlı gadın diyo ki: b"Bugün padişaang gızı gidecek" diyo. "Teyze padişaang gızı gidekene beni sesle ben de gideceam oruya" diyo. Oolan dinnenmeye yatıyo. Birez sona yaşlı gadın çaarıyo, "kah oolum" diyo, "padişaang gızı gideken beni sesle diding ya" diyo, "sesleyim" diyo "kah" diyo.

Oolan kahıyo, takip idiyo, padişaang gızını . Çeşmening başında bir yaşlı dev oturuyo. Tam gızı arabadan indiriyollar. Dev gızı yiyiecea zaman oolan gılıcını çekiyo devi vuruyo. Devi vurup öldürdükden sona gız gurtuluyo.

" Padişaang gızı gurtuldu, padişaang gızı gurtuldu", bir dellal bir dellal çaarılıyo. Gızı alıyollar padişaa götürüyollar.

Aradan zaman geçiyo, diyo ki padişah "gızım seni kim gurtardıysa onu banga söyle" diyo. O da "söyliyemem bilmem" diyo.

"Gızım nasıl olur?" "Baba görmedim nası oldunu" diyo. Aradan zama ngeçiyo, bi de dellal çaattırılıyo ki, herkes padişaang köprüsününg altından geçecek diyo.

Padişah gızını alıyo, dutuyo köprüye getiriyo. Gelen geçiyo, gelen geçiyo, bu değil baba bu değil baba, bir türlü gız seçemiyo.

O yaşlı gadın diyo ki: "Gel oolum" diyo, "git bahalım bi de köprünün altından sen geç ne diyecekler" diyo.

Oolan tam köprünün altından geçekene gız diyo ki: "Buldum baba işte beni gurtaran oolan bu" diyo.

Padişah bu oolanı alıyo sarayına çıharıyo, yidiriyo, içiriyo, "dile oolum benden ne dilerseng" diyo.

" Padişaam canıyın sağlığını dilerim" diyo. "Yooh oolum, dile benden ne dilerseng" diyo. Bu oolan "padişaam" diyo. "Çeşmenin başında üç dane gavah var diyo. Onu banga deviriseng memnun olurum" diyo.

Padişah diyo ki "oolum gavağı ne yapacaang gızımı isdiyosang onu viriyim, ev isdiyosang onu yapdırıyım, saray isdiyosang onu aydırıyım" diyo.

" Yooh padşaam banga o gavahları virirseng yiter." diyo.

Padişah gavağı devitdiriyo. Devittirdikten sona üç dane gutu çıhıyo bunun içinden. Ooolan üçünü de alıyo cibine goyuyo.

Aradan zaman geçiyo. Gine padişah diyo ki "gel oolum ne isdiyosang onu yapıyım. Dile benden ne dilerseng" diyo. "Yoh padişaam" diyo "Allaha ısmarladıh" diyo bu oolan ordan yola çıhıyo.

Oolan yola çıhdıhdan sona giderkene merah idiyo. Allahım bu gutularıng içindeki ney acaba diyo. Meğer ki o da deving canıymış.

Birez aradan zaman geçiyo oolan atınan giderken gine merah idiyo. Bu neying nesi açıyo ki bi tane guş yavrusu. Dutuyo bu ne olacah diyo bu yavruyu sıhıyo. O da meğer ki deving canıyımış. Dev yavaş yavaş yürümeye başlıyo. Dev orda garısını yiyecekmiş.

" Eyvah" diyo, "benim canım" diyo "insan eline geçti" diyo.

Oolan birez ilerledikden sonra gine ikinci gutuyu açıyo. İkinci gutuyu da açıncı sersemlemiye başlıyo dev.

Oolan birez daha ilerledikden sona Allahım bu da ney acaba diyo üçüncü gutuyu da açıyo. Açsa ki o da bi guş yavrusu oolan o yavruyu da sıhıp canını alıncı dev eve varıp da garısını öldürmeden önce tökezimeye başlıyo. Tökezimiye başlıyo düşüyo.

Oolan varsa ki dev orda düşmüş, boynunu kesiyo, garısın da gözü varya, deving gafasını dutuyo çantasına atıyo. Ondan sona deving evine varıyo. Garısı diyo ki "sen nası gelding buruya imkansız gelemeng dev seni öndürür" diyo.

"Devi öldürdüm diyo, ahacıh gafası benim çantada" diyo. Açıyo oolan gösteriyo. Zatende garı da gözü olduğu için garıyı alıyo evine götürüyo.

Evine varsa ki gardaşları o handaki nene garıdan alınan gırhdane anahdarıng birinde üç dane dünya gözeli varımış. Oolan dimiş ki bunung üçü de üç gardaşıng dimiş gardaşlarına teskin itmişdi.

O zamanaca bu güzellerden bi tanesi ölüyo. Öbür iki gardaş birbirleriyinen hala gavga idiyo. O diyo ölen sening o diyo ölen sening.

Güccük oolan varıyo diyo ki, hiç döösmeying gardaşım diyo. Ben benim isdediğim gızı getirdim, Allah sizi mesut itsin diyo.

Gırh gün gırh gice düğün bayram idiyollar, yiyip içih yiring altına geçiyollar.

Fatma ABAYLI

41. TOSBAĞA GIZ

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Vahdıng, zamanıng birinde bir melmekette bir padişah yaşarımış. Bu padişahıng da üç dene oolu varımış. Zaman geçmiş, gün geçmiş bu oolanlar arha-arhaya büyümüş gelmişler. Gayri evlenme çağına ulaşmışlar.

Padişah bir gün "bu oolannarı evlendirelim" dimiş. Kiming kızıngı, alalm kiming gızını alalım dirken. Padişah dimiş ki "şo yüksek depiye çıhalım. Uşahlarıng eline birer dene ok virelim. Herkes yayını gersing okunu atsıng. Oklar kiming damına düşerse onung gızını alalım" dimiş. Olur mu? Olur.

Padişah üç oolunu yanına almış; ellerine birer dene ok virmiş. Çıhmışlar depening başına. "Haydi yavrularım nasibingizi arayıng" dimiş.

İlk önce büyük oolan okunu atmış. Ok gitmiş büyük veziring gapısına düşmüş. İyi dimişler. Padişah gitmiş. Büyük veziring gızına düngür olmuş, büyük veziring gızını büyük oolana almışlar. Sona ortancı oolan okunu atmış. Onung oku da gitmiş güccük vezirin damına düşmüş. İyi dimişler. Onga da gidip düngür olmuşlar, düğün dernek gurup gelin getirmişler.

Sıra güccük oolana gelmiş. Güccük oolan da yayını çekmiş okunu atmış. Ok gitmiş gitmiş bir eving gapısına düşmüş. "Bu ev kiming evi" acaba dimişler. Gidip bahsalar ki evde hiç kimse yoh, yalıngız gapıning ağzında bir tosbağa var. Güccük oolan dimiş ki "eh ne yapıyım, benim de gaderime bu tosbağa düşdü. bunu alıp götürüyüm dimiş. Babası olmaz dimiş. Koskoca padişahıng ooluna gız mı yok ki bi tosbağayınan evlensing didiyse de oolan yooh dimiş. Gaderime razı olacaam dimiş.

Almışlar bu tosbağayı eve getirmişler. Bir oduya gomuşlar. Oolan oturmuş gendi gendine söylenmiye başlamış. Bu nirden başıma çıhdı. Sen nesing ne yapıyım seni diye gonuşurken; tosbağadan ses gelmiş. Dimiş ki: "O gadar hayıflanma yiğidim, gün doğmadan ne doğar, orasını Allah bilir" dimiş.

Oolan bunu duyuncu sevinmiş. "Yarabbi şükürler olsung, hiç olmazsa gonuşuyor. Ben de böyle gönlümü ağlerim" diye sevinmiş.

Bir gün böyle beş gün böyle dirken, bir gün padişahıng güccük oolu evden gidiyomuş. Çıharken bahmış ki arhasından hemen gapılar kitleniyo. Bu neying nesi

aceba dimiş. Tosbağa da gapıyı nası kitliyo. Yohsa evde başga birileri de var da benim mi habarım yoh diyi şüpeye düşmüş.

Gine birgün gidiyo gibi yapmış, gapıları açmış, gapatmış bi gapının arhasına sahlanmış. Bi de bahmış ki, tosbağanın gabığından bir gız çıhmış, bir düna gözeli ki bahmıya gös isder. Gız çıhmış evi barhı temizlemiş sağı solu görmüş-gözlemiş. Tekrar gabığına girecağı sırada bahmış ki padişahıng oolu orada gabığını da eline almış.

Dimiş ki: "Padişahıng oolu vir gabığımı da içine giriyim" dimiş. Oolan yooh dimiş. "Sen böyleyding de şimdiye gadar beni niye üzdüng. Bu gabığı yahacaam "dimiş.

Gız "aman padişahıng oolu yapma, o gabığımı yaharsang başımıza çoh çeşitli belalar gelir. Sen gine beni böyle bil o gabığımı da vir" dimiş.

Amma padişahıng oolu gızı dinnememiş. Bu gabığı götürüp ocağa atıp yahmış.

Bunung üstüne aradan bi zaman geçmiş. Bir gün gız çamaşır yıhamış dama asıyomuş. Gızıng gözelliğinin şavgı padişahıng sarayına düşmüş. Padişah bahmış ki "dalda bir gız var gözelliği göz gamaşdırıyo. Derhal bu gızı banga getiring" dimiş. Gızı yahalamışlar, apar-topar padişahıng sarayına getirmişler. Padişah "ben gızla evleneceam" dimiş.

Gız "olamaz" dimiş. "Ben sening ooluyung garısıyım" dimiş. Bu sırada oolana habar salmışlar. Oolan gelmiş. "Aman baba olur mu? Bu sening gelining didiyse de padişah inanmamış. Bu güccük oolanın garısı bi tosbağa, yalan söylüyo" dimiş.

Sonunda oolanıng ısrarlarına dayanamamış. Dimiş ki: "Sanga üç şartım var bunnarı yirine getirirseng bu gızdan vazgeçerim, yohsa yoh" dimiş.

Oolan babasınıng üç şartına razı olmuş. Haydi birinci şartını söyle dimiş.

Padişah dimiş ki "Yıllar önce ölen anayıng kilitli gapısının anahtarı nirde onu öğren de gel" dimiş.

Padişahıng oolu, ordan ayrılmış ağlıyarak gızıng yanına gelmiş. Gız ne olduğunu sormuş. Oolan babasının istediğini söyleyinci, gız dimiş ki: "Ondan golay ne var dimiş. Şimdi anayıng mezarına git, orda iki rekat namaz gıl, anangdan anahdarıng yirini öğren gel" dimiş.

Oolan gahmış gitmiş. Gızıng didiği gibi yapmış. İki rekaat namaz gılıncı içeri grimiş. Ordan bir yişil gapı açılmış. Oolan o gapıdan içeri girmiş. Ansından anahdarıng yirini öğrenip gelmiş. Babasına söylemiş.

Sıra ikinci şartına gelmiş. O yıl o melmekette çohça gar yağmış. Padişah dimiş ki ikinci şartım da yeni dalından goparılmış gül getireceang dimiş.

Oolan gine düşüncüye dalmış, ağlamış-sızlamış. Gızıng yanına gelmiş. Gız dimiş ki: "Yiğidim dimiş bunung için gendingi yorma. şimdi git, o ok attığın depening arhasında bir ulu ağaç var. O ağacıng dibine otur. Beni tosbağa gız gönderdi bidene taze gül vireceang diyi ağacın dibine çağır. Gülü al gel" dimiş. Oolan gine gızıng didiği gibi yapmış. Gitmiş o ağacı bulmuş, ağacın dibine çaarmış, ordan bir gül çıhmış gülü almış getirmiş babasına virmiş.

Üçüncü ve song şarta sıra gelmiş. Bu sefer padişah dimiş ki: "Banga yeni doğmuş bir çocuk getireceang, gelip benimle gonuşacah" dimiş.

Oolan bahmış bu şart hepsinden de zor gine üzülerek gızıng yanına gelmiş.

Gız dimiş ki: "Yiğidim hiç üzülme, ablam yingi doğum yapacak, git beni tosbağa gız gönderdi çocuğu isdiyo di al gel" dimiş.

Oolan gine gızıng didiği gibi yapmış. Gitmiş çocuğu almış gelmiş.

Bu çocuğunan, padişahıng oolu huzura çıhmışlar. Oolan "çocuğu getirdim baba" dimiş. Öyle diyinci hemen çocuh gonuşmaya başlamış.

"Ey padişah dimiş. Hiç ölmüş gadından anahtar isdenir mi dizinece daş olasıca" dimiş. Padişah dizinece daş kesilmiş.

"Çocuk gine, hiç o gış günü garda dalından yingi gopmuş gül olur mu? Bilinece daş olasıca" dimiş. Padişah bilinece daş kesmiş.

"Hiç yingi doğan çocuh gonuşur mu boyunaca daş kesilip de devrilesice" dimiş. Padişah boyunaca da daş kesilip devrilmiş.

Padişahıng oolu dönüp gelmiş bu tosbağa gızınan gırk gün gırk gice toy düğün gurup yiyip içip muratlarına irmişler.

Fatma ABAYLI

42. ÇİFÇİNİN GIZI

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış

Esgiden bi adamıng Üç dane gızı varımış. Bu adam çifçiyimiş. Her sabah gaharımış, atıyınan beraber tallasına çif sürmüye giderimiş.

Bir gün bir dev geliyo, sabahleyin bu adam devinen garşılaşıyo. Dev diyo ki büyük gızıngı getirirseng getir. Getirmezseng ear seni bugün yirim diyo.

Ahşam oluyo, adam çiftden eve geliyo. Eve gelinci daş varımış havluda. Daşıng Üzerine oturuyo. Elini yüzüne atıp düşünüyo.

Büyükgızı geliyo. "Baba neye öyle duruyong düşünüyong ney, haling ney" diye soruyo.

"Gızım diyo bugün çift sürerkene bi deve rastladım diyo. Ear seni deve götürürsem beni yimiyecek yohsa beni yiyecek" diyo. "Baba canıng sağ olsung" diyo gız. "Ben sennen sabahleyin giderim" diyo.

Sabah oluyo, bu gız arabıya biniyo. Babasıyınan beraber gidiyollar. Tarlıya varıyollar ki dev bunnarı bekliyo. Dev gızı alıyo, evine götürüyo. Babası da ahşam oluyo, evine dönüyo. Dev gızı evine götürüncü diyo ki: "Gızım" diyo "yu, yumadıh gibi, süpür, süpürmedik gibi" diyo. Dev gidiyo.

Dev gidinci, gız gahıyo, dev gelmeden, yuyo, yıhıyo temizliyo.

Dev gelinci diyo ki: "Didiğimi yapamadıng. Böyle olmıyacah" diyo. Gızı kesiyo tavana asıyo.

Aradan bir gün geçiyo. Aynı çifçi aynı tarlıya yingiden geliyo. Dev de geliyo. Çifçiye diyo ki: "Ortancılı gızıngı getirirseng getir. Getirmezseng seni yirim" diyo.

Gine çiftci varıyor evining havlısına oturuyo düşünüyo. Bu seer ortancılı gızı geliyo. Baba "niye öyle düşünüyong derding ney" diyo.

"Gızım dev böyle böyle" didi. "Böönde seni götüreceam" diyo.

Gız diyo ki, "baba canıng sağ olsung. Yarin de ikimiz beraber gidek" diyo.

Sabah oluyo çifçi gızı alıyo götürüyo. Dev geliyo gızı alıyo gidiyo. O gıza da aynısını söylüyo. "Gızım" diyo, yu yumadık gibi, süpür süpürmedik gibi" diyo. Gız annamıyo gahıyo ablasınıng yapdığı gibi yuyo arıdıyo. Dev geliyo gıza diyo ki: "Söylediğimi yapdıng mı" diyo, "yapdım" diyo.

Dev içeriye giriyo, bahıyo ki didiği gibi deal o gızı da kesiyo.

Aradan bi gün geçiyo. Gine aynı çifçi tallayı bitiremiyo tallıya geliyo. Bu dev gine çifçiye diyo ki: "yarın güccük gızıngı getirirseng getir. Getirmezseng gine seni yirim" diyo.

Ahşam oluyo. Gine varıyo adam daşıng Üzerine oturuyo. Elini yüzüne atıyo. Bu sefer de güccük gız geliyo. baba diyo, "niye bu gadar düşünüyoyng" diyo. "Derding ney" diyo. Ablamgili götürdüng" diyo.

"Gızım" diyo, "dev bu seerde seni isdedi" diyo. Götürmezsem beni yiyecek diyo.

"Olur baba beraber gidek" diyo.

Aradan zaman geçiyo, sabah oluyo beraber gidiyollar. Dev gine geliyo bu gızı da alıyo, evine götürüyo. "Gızım" diyo, "yu yumadık gibi diyo. Süpür süpürmedik gibi" diyo. Gız gahıyo, yiyhiyo bulaşıhları, tekrardan bulaşıh yapıyo. Evi süpürüyo tekrardan zibili giri saçıyo eving içine.

Dev geliyo, "ne yapdıng" diyo, "didiğimi yapdıng mı" diyo, "yapdım" diyo.

"Tamam" diyo, "benim isdediğim böyle olacahdı" diyo. "Ablalarıng yapamadı diyo. Onnarı kesdim yoharıya tavana asdım diyo. Sen de yapamasang seni de asacaadım" diyo.

Aradan zaman geçiyo. Dev diyo ki bugün diyo, "köyden bi cenaze gidecek diyo, cenaze gideken beni sesle" diyo, uyguhya dalıyo.

Tam cenaze gidecea zaman gız devi sesliyo.

"Kah" diyo "cenaze gidiyo" diyo.

Dev kahıyo adamların yanından cenazeyi alıyo. Evine getiriyo. Deving evinde de gırh dane göz varımış, gırh oda varımış. Dev bu gözlerden birine giriyo cenazeyi yimiye başlıyo.

Gız diyo ki gendi gendine bu evlerde ne var acaba diyi merah idiyo. Anahdarları da şöyle asılıymış. Birer birer açıyım bahıyım ne varsa diyo merah idiyo.

Gapıları açıyo, kimisinde buğday var, kimisinde arpa var. Kimisinde altın var, kimisinde demir var. Böyle hepisini geziyo. Otuzdohuzunu geziyo. Gırhıncıya gelinci açsa ki içerde dev cenaze yiyo. Gız gorhuyo, giri çıhıyım dirken terliği orda galıyo.

Dev, gızıng terliğini diynaa dahıyo eve geliyo. Geliyo ki gızı bulamıyo.

Gız ordan gaçıyo, goparah eskiden obalar olurumuş, obalar develering Üzerinde gidiyollarımış. "İnsan oolları noolursunguz beni gurtarıng" diyo. "Dev geliyo" diyo, beni yiyecek" diyo. Gız yavlarıyosa da hiç biri gabıl itmiyo Eng arhada bi dane yaşlı bir topal adamınan bi dane de topal devesi varımış. Diyo ki "git yavrım" diyo, "devem topal ben topalım" diyo. "Ben seni nasıl alıyım" diyo.

Gız diyo ki "noolursung yapma" diyo. "Dev gelip beni yiyecek" diyo. "Sanga şu gadar altın viriyim" diyo, "beni gurtar" diyo. O zamana gadar, topal adam gabıl idiyo bunu. Elini yüzünü garalıyo, topal devening Üzerine bindiriyo.

Bu sırada dev, terliği diynaa dahıyo, gızı aramıya yola çıhıyo. Yola çıhıncı o obalara raslıyo, hepisinin yükünü arıyo yoh diyollar.

Eng song o arhadaki topal deveye geliyo. Diyo ki "insan oolu" diyo, "burdan dünya gözeli bir gız geçti gördüngüz mü" diyo. "Görmedim" diyo. "Yavrum diyo devem topal ben topal ben öyle bir gız görmedim" diyo. "Benim" diyo "bi topal devem, bir de ahraz bir gızım var" diyo. Gız da dilini ahraz gibi yapıyo. Dev, olmadığına inaniyo gidiyo.

Bir köy çişmesining yanına gelinci, gız diyo ki noolursung emmi beni şuruya bırah diyo. Adam da dutuyo bırahıyo oruya.

Ahşam oluyoo. Gız suyun başında galiyo. O oba bırahıp gidiyo.

Bu gız ne yapıyım, ne yapıyım diyo. O sırada suyung başında bi gavah varımış. Gız "eal gavağam eal" diyo, gavah ealiyo. "Gız yuharı çıhıyo, doğrul gavağım doğrul" diyo. Gavah doğruluyo.

Sabah oluncu bir padişaang oolu ava çıhıyo, yanında itiyinen atıyınan beraber giderken, atını sulamıya çişmenin başına geliyo. Bir de bu sırada gızıng şavgı suyun yüzüne düşüyo, at suyu içmiyo. Padişaang oolu diyo ki; "Allahım bu neyki bu at niye suyu içmiyo" diyo. Yuharıya doğrulup bahsa ki bi dünya gözeli." Ordan iniyosang in yohsa seni vururum" diyo. Gız "inemem" diyo. Padişaang oolu tüfaani gıza doğruduncu, "gız eal gavağam eal" diyo iniyo.

Gızı alıyo padişaang oolu doğru eve gidiyo. Böönde böyle bir av avladım diyi babasına müjde viriyo. Bir toy düğün guruyollar. Gırh gün, gırh gice düğün idiyollar yiyollar, içiyollar, yirine geçiyollar.

Fatma ABAYLI

43. AHİZAR

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş.

Bi yiraltı padişaanıng gızı varımış. Bir gün çıharımış dünya yüzüne baharımış. Bi delik varımış ordan çıhar baharımış. Zabaha garşı çıyarımış.

Bir günde çıhmış. Yir yüzüne bahahana ılhımdan salhımdan bi ışık görükmüş. Merah itmiş, "gidiyim bu ışıga bi bahıyım geliyim" dimiş.

Gitmiş gitmiş varmış ki orda üç dane çadır. Sağ tarafta çadırı açmış bi asker, sol tarafta çadırı açmış bi asker. Ortadaa çadırı açmış ki babayiğit dünya gözeli bi oolan yatıyo. Oolanın ayucunda gırmızı mum yanıyo, başucunda yeşil mum yanıyomuş. Almış ayucunda mumu başucuna gomuş, başucunda mumu ayucuna gomuş. Oolanın yüzünden öpmüş, haydi giri gelmiş girmiş oruya.

Zabah oolan kahsaki mumlar değişik, ayucunki başucunda, başucunun ki oyuncunda askerlere dimiş ki nooldu, bu benim mumlar niye değişti. Onlar da görmedik padişaam dimişler. Oolan da yir yüzü padişaanın ooluyumuş.

Ordan gız ertesi gün gine çıhmış. Üç gün gelmiş deeştirmiş oolanıng mumlarını.

Oolan askerlere dimiş ki bugün siz bekliyeceangız. Bir gün bi asker beklemiş yahalıyamamış, devlisi gün bi asger beklemiş yahalıyamamış. Gız zabaha garşı geliyomuş. Gız gelene gadar uyuyolarımış.

Ertesi gün oolan dimiş ki "bunga bişey düşüneciyik". Buzu almışlar bi medile bağlamışlar. Oolan tam başucuna çadıra asmış. Yatmışlar uyumuşlar. Zaba garşı gız gine gelmiş, mumları değiştirmiş, oolanın yüzünü öpmüş, gidecek zamanı şöyle kahıncı gafsı bu buza deamiş, Deancı buz oolanın yüzüne dökülmüş. Oolan hemen uyanmış, gızıng golundan dutmuş. Bahsaki dünya gözeli bi gız. Dimiş ki "in misin cin misin" dimiş.

"Ne inim, ne cinim seni beni yaradan Allahıng guluyum" dimiş. Böyle böyle "yiraltı padişaanın gızıyım" dimiş.

Oolan bunu göndermemiş, gonuşuyum idiyim diyene gadar zabah olmuş. Ortalıh ışımış. Gız gidememiş. Gızıng girdiği delik zabaha garşı gapanırımış.

Oolanıng da ertesi günü düğünü varımış. Gız o gün ahşamaca orda durmuş. Ertesi gün ahşam olmuş yatmış ikisi de uyumuşlar. Oolan zabah köyüne gelecek. Onna-

rıng adetiymiş düğünden önce gidip bir dağa çadır gurarlarımış.Oolan bahmış ki gız uyuyo. Gızıng adı da Ahızarımış. Ordan oolan kahmış öbür çadırları sökmüşler. Askerlerinen üç ata binmişler. Gızın yattığı çadır orada galmış.

Gız uyansa ki ne çadır , ne asger var, ne padişaang oolu var. Sağa bahmış, sola bahmış kimse yoh. Bi uzahdan çoban görüküyomuş.

Goşa goşa çobanıng yanına varmış. Dimiş ki "çoban" dimiş, "burdan üç atlı geçdi mi?" dimiş.

O da "geçdi bacım" dimiş. O padişaang oolu bugün düğünü var. Köyüne gidiyo. Öyle diyinci gız dimiş ki "aha sanga bi avuç altın viriyim. bi dene geçi kes, geçinin garnını gafama yapışdırıyım eski asbaplarıngdan da banga vir". Keloolan olacah.

Ordan hemen garını almış gız gafasına geçirmiş. Esgi asdaplarından giymiş eline bi diynek almış. Gız yürümüş.

Padişaang oolu da üç atlı halinde uzahdan görüküyomuş. Bu oolan gidiyomuş, arhasına bahıyomuş gidiyomuş arhasına bahıyomuş. Gızı orda bırahdı ya zihni orda galmış. Bahsaki bi dene keloolan goparah geliyo. Dimiş ki: "Durung bu keloolanı bi bekliyek bu ne" diyo.

Keoolan gelmiş. "Nirden geliyong keloolan" dimiş. O çadır gurduhları yire de şehraneli dillerimiş.

Şehranelinden geliyom padişaam" dimiş. "Şehranelinde ne gördüng" dimiş

"İncili çadır gurulu gördüm

Keten göynek dürülü gördüm

"İçinde Ahizar ağlar gördüm" dimiş.

Duruyomuş, duruyomuş, padişaang oolu soruyomuş, gızıng adı da Ahizar ya.

Ordan gelmişler bide bunnarı davul zurna garşılamış. padişaang oolu geliyo, padişaang oolu geliyo.

Padişaan ooluna dimişler ki, hadi oduya çıhacaang dimişler. Dimiş ki, keloolan çıharsa ben de çıharım .

Babası dimiş ki bırah oolum şu keloolanı nööreceang. Yoh dimiş ben keloolannan çıharım.

Bi yandan keloolanınan mervidennerden çıhıyolarımış. Biyandan soruyomuş,

"Nirden geliyong Keloolan" diyomuş. "şehranelinden" diyomuş

"şehranelinde ne gördüng"

"İncili çadır gurulu gördüm

Keten göynek dürülü gördüm

İçinde Ahizar ağlar gördüm"

diyomuş.

Yuharıya çıhmışlar. Padişaan ooluna dimişler ki "hadi padişaam hamama gideceang" dimişler.

Keloolan giderse "ben de giderim" dimiş. İyi aman gitsin dimişler. Keloolan hamama da gitmiş.

Oolan diyomuş ki,

" Keloolan yıhan" diyomuş. "Yoh ağam dimiş benim gafam kel, kermeli sen diksining ben soyunmam" dimiş. Padişaang oolunu da orda keselemiş, yumuş arıtmış gelmişler.

Ahşam gelin eve gelmiş. Bunnar camiye gidecek. Hadi diyollarımış padişaan oolu camiye gideceang. Keoolan giderse ben de giderim diyomuş. Hep gittiği yirde de keloolana gızı soruyomuş. Oruya da götürmüşler. Orda namazı gılmışlar, getirmişler gerdea girecek.

Padişaang oolu dimiş ki, "keoolan girerse ben de girerim yoğusa yoh" dimiş.

"Olur mu?" dimişler. "Yooh olur" dimiş.

Böyle mesela, "odanın ortasından ip gerek oruya bi çarşaf atah. Keloolan o yanda yatacah, ben ben bu yanda yatacaam" dimiş.

Bu oolanı yenememişler. Ortuya bi ip germişler. Keloolan oyanda bu buyanda.

Girmişler oruya, sen bu yanda yat keloolan diyomuş bi yandan da soruyomuş, nirden geliyong diyomuş.

Padişaan ooluyunan gelinden önce bu keloolan soyunmuş. Soyununcu eving içine şöyle pır pır bi ışıh düşmüş.

Oolan dimiş ki, bu ney. Açsa bahsa ki o şehranelindeki gız. Ahizar.

Hemen aşağıya babasına cariyelerini neyini salmış ki, "ben bu gelini isdemiyom babam bunu götürsüng, ben bunnan evleneceam" dimiş.

Giri o gelini salmış. Ahizarınan da evlenmiş. İl yimiş yire geçmiş biz daha burdayıh.

Filiz İŞGÜZAR

44. HEZER

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış.

Bir adam varımış. Hanımından çoh gorharımış. bi gün hanımı bunu dışarı atmış. "Hadi git" dimiş, "ben boyuna seni mi besliyeceam , erkeksen sen gazan getir ben yiyeceam" dimiş. Bunu dışarı atmış.

Bu gidiyo, giderken diyo ki: "Avrat diyo. şordan bi avuç un vir, bi dene yımırta vir, iki süem gatın ipi vir gidiyim, ne yapıyım" diyo.

Avrat bunung isdediklerini peceden viriyo. Bu kös, kös gidiyo. Bi çişmenin başına varıyo. Oruya varsa ki küfelerinen üzüm götürmüşler. Üzümüng şiresi ahmış. Ahan şirenin üsdüne sinekler vıl, vıl dolmş. Bu adam sineği vuruyo, öldürüyo, vuruyo öldürüyo. Oruya da yazıyo ki;

"Ben bi Hezerim, bi vurmada bing denesini ezerim". Kahıyo gine kös kös yola gidiyo.

O gittikten sona bi dev geliyo. Dev oruya su içmiye iniyo. Kağıdı görüyo ohuyo ki "Ben bi hezerim bi vurmada bing denesini ezerim" yazıyo.

Booo, diyo benden yiğididemi olurumuş diyo dev. ulan bu kimise ben bunu buluyum diyo.

Düşüyo bunung pişine gidiyo. Bahsaki yolun üstünde kös kös tembel bir adam gidiyo.

"Dur arhadaş diyo" dev. Adam duruyo.

"Sen necising" diyo.

"Ben hezerim" diyo.

" Senmising" diyo "bi vurmada bing adamı ezen Hezer" diyo.

" Benim" diyo.

Öyleyse bin boynuma diyo. Bunu alıyo götürüyo bi yire iniyollar. Diyo ki: "Hadi bi imtaam yapalım" diyo. Dev Hezer olduğunu biliyim diyo.

" Haydi yapalım diyo" adam.

Dev diyo ki "Yiğit olduğunu biliyim ki daşı sıh da un it" diyo.

Adam bir avucuna un alıyo, bir avucuna daşı alıyo daşı sıhıyo, atıyo elindeki unu gösteriyo. "Bah oldu" diyo. Dev daşı sıhıyo, sıhıyo daş un olmuyo.

Peki diyo dev. Bi de daşı sıh da suyuu çıhar diyo adam yumurtayı göstermeden avucuna alıyo, sıhıyo yumurtanın suyu ahıyo. Dev alıyo sıhıyo, sıhıyo suyu çıhartamıyo.

Dev diyo ki peki diyo. "Goltuğunu aç bahıyım" diyo. Goltuğunun gılı ne gadar diyo. Bu adam o evden aldığı ipi oruya baalıyo. Açıyo ki devinkinden uzun iki süem gıl var.

Dev diyo ki "hakittin" diyo haza "Hezer senimissing" diyo. Bin boynuma diyo. bu adam biniyo deving boynuna.

Dev bu adamı alıyo gürültü zırıltı gendi evine indiriyo. Deving üç dene gardaşı varımış. Bu hezeri bir ay besliyolar.

Bir gün deving gardaşları diyo ki, "yav bunu sen getirding biz besliyoh yidiriyoh. Bi de o gitsing de dağdan odun getirsing" diyollar.

Peki diyollar. Bu adamı dağa savıyolar. Adam eline bi kötü kazma alıyo dağa varıyo. Tık tık tık öyle yalandan eşiyo. Bu devler bekliyo, bir gün iki gün yoh odun. "Git şu belanı getir diyollar" gardaşlarına.

Dev gene gidiyo. Varsa ki Hezer uğraşıyo. "Nööruyong Heze"r diyo. Hezer diyo ki "nöörüyüm hergün hergün oduna gelmeyinen baş olur mu dağı gapımızıng öngüne getiriyim de odunu alır alır yaharıh" diyo.

Dev diyo ki "Allah gözüngü kör itsing bin bahah" diyo. Odunu bi yanna yüklüyo, bunu biyanna yüklüyo alıyo eve getiriyo.

Aradan bi gaç gün geçiyo, deving gardaşları diyo ki "bi de suya savah bunu" diyollar.

Goca camız tuluğuyunan suya gidellerimiş.Bunung sırtına camız derisinden tuluğu viriyolar bu tuluğu götüremiyo. Gidiyo varıyo bi çişmiye .Orda gene kötü gazmayınan oraları eşip duruyo. Birez bekliyolar bi gün yoh, iki gün yoh. bunnar susuz galıyo. Deving gardaşları diyoki bu belayı nirden getirdign git şu suyu al gel diyolar.

Dev gene gidiyo, oruya varıyo çişmenin başına ki, adam gene tık tık tık kötü kötü eşiyo oraları noordüng Hezer diyo dev.

Hezer diyo ki "künde künde çişmiye gelmeynen baş olurmu çişmeyi eving öngüne getirelim" diyo. Her gün alah alah suyumuzu içek diyo. Dev diyo ki "Allah gözüngü kör itsing" diyo.

"Bin boynuma" diyo. Bindiriyo bunu suyu biyanna bunu biyanna bindiriyo alıyo eve geliyo.

Deving gardaşları gızıyollar. Gardaşım diyollar "Allah gözüngü kör itsing sen bunu nirden" getirding. "Götürde bunu getirdiğin yire bırah" diyolar.

Dev bunu gene boynuna bindiriyo, gürültü zırıltı alıyo geliyo bu adamı evine iniyollar. Dev bi köşeye oturuyo, adam bi köşeye oturuyo. Adam hanıma diyo ki "gıız" diyo "misafirimiz var şunu, bunu hazırla getir bunu göngüllüyek" diyo. Avrat oralı bile olmuyo.

Dev şöyle giriye yaslanıyo canı sıhılıyo durup muraken bi gaba soluh alıncı Hezer deving soluğundan uçuyo mağa çıhıyo.

Dev diyo ki; One Hezer ne arıyong orda diyo.

" Babamıng" diyo "zamanında şurda bi gılıcı varıdı. Sening gulahlarıng uzun görünüyo gulahlarıngdan ıcıh keseceam" diyo. Dev "olur mu yav" diyo ya ordan adamı bırahıp gaçıyo. Hezer galıyo.

Bi de çevredeki dilkiler adamıng geldiğini duyuyolar. Aman Hezer gelmiş.

Geliyolar gapısına doluyolar. Aç hezer gapıyı.

" Ne var, geldiğini duyduk aç bahıyım seni yiyeciyik".

Olur mu, olmaz mı dirken adama gapıyı açdırıyolar.

Dilkiler bunga holuyolar. Holayıncı bi patırtı oluyo. Dilkiler diyo ki, o ney Hezer diyolar. Hezer diyo ki,

" Yav babamıng zananıda ben bi gurt yidiydim. Garnımdan gurt eniği çıhacah sizi farketti durmuyo gürültü patırdı ordan geliyo" diyo.

Aman Hezer diyolar. Onu zapdit de biz gaçah diyolar. Dilkiler de gaçıyo. Adam avradı çaarıyo. Avrat gördüng mü şu herifiying yiğitliğini bu daha ağzıngı açma diyo.

İl yiyo yire geçiyo biz daha burdayıh.

Filiz İŞGÜZAR

45.ŞAH İSMAYİL

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Zamanıng birliğinde iki bacı varımış, amma bu iki bacı dev gısmısıymış.

Bu bacının birinin bi gızı varımış, bacının birınıngde bi oolu varımış. Bu oolanıng ismi de Şah ismayıl imiş.

Bir gün kızı olan "bacı" dimiş ki, "bacım" dimiş "sen oolunga kimseyi alma ben gızımı onga vireceam" dimiş. Oolanıng anası da "olur" dimiş.

Bi gız daha varımış, gomşularının gızıyımışamma oolanın göönü onga düşmüş.

Bu iki bacı gonuşmuşlar itmişler, eğirmişler, sarmışlar, amma Şah İsmayil bu halasıning gızını almamış. O gomşularının gızını almış. Sevdiği gızı almış.

Bu Şah İsmayile anası da gızmış, halası da gızmış, ikisi de gararmışlar. Başga gızı aldı bizim gızı almadİ diyi gararmışlar.

Şahismayil ne yapsıng bu gızı gelin itmişler, amma halasının da, anasının da göönü yoh. Şahismayilıng sevdiği gız eve gelin gelmiş ya oolanıng anası da halası da bu geline işkence virıyollarımış. Şah İsmayil bu gelini dutuyomuş ya ne yapsıng.

Şahismayil av tüfaani dalına dahıyomuş haydii dağa gidıyomuş, amma garısı evde galıyomuş.

Garısı evde galıncı gelıyomuş anasıyınan halası geline diyolarımış ki, eey hadi bahalım şu evdeki altı yatağın yüzünü guş tüyüyünen dolduracaan. Allahım bu gız ağlıyomuş, ağlıyomuş, ben ne yapıyım altı tane yatah yüzünüü guş tüyüyünen nasıl dolduruyum diyomuş. Öyle diyinci bi de bahıyomuş ki Şahismayil gelıyomuş. "Niye ağlıyong" diyomuş. "Niye ağlamayım" diyomuş gız. "Halangınan anang böyle böyle" didiler. "Ben de onun için ağlıyom".

"Boş vi"r diyor Şahismayil, "onnarıng hiç gusuruna galma, hiç seslenme" diyor. "Sen" diyo "banga bah" diyo. "Ben" diyo, "zabah ortalıh ışırken bi dua iderim diyo guşlar tüyünü döker diyo. Guşlar tüyü dökdükden sona bu altı tane yüzü doldururuh diyor şoruya goruh diyor. Ondan sona bişiy diyemezler diyo. Tamam.

Şahismayil kahIyo, ortalıh ışırkene, guşlar vicir vicir öterkene bir dua idıyor. Hepisi de çırpınıyo tüyü yığıyollar ortalığa, altı tane yatah yüzüncü dolduruyo tamam. Şoruya gayıyollar.

Gelıyo iki bacı diyo ki, eey bu senıng ahlıng deal, Şahismayilin ahlı diyolar gızıyolar.

Gine Şahismayil tüfeğa dahıyo zabah gidıyo. Bu iki bacı gine gelıyo geline diyo ki şu beşdana küpü gözüğün yaşıyanan dolduracaan diyolar. Böyük küpleri.

Gız şaşIyo galıyo ne yapsıng gine ağılyo. Şahismayil gelıyo "niye ağlıyon" diyo. Gız diyo ki "anangil beş dane küpü dizdiler bunu gözüyüng yaşıyınan dolduracaang didiler" diyo. "Ben nasıl dolduruyum" diyo.

Şahismayil diyo ki "hiç üzülm"e diyo. "Giderim beş batman duz alırım" diyo. "Gice küplere suyu doldururuh" diyo, "o duzu da içine atarıh, gözüyüng yaşı sanarlar" diyo. "Hiç üzülmę" diyo "sen banga bah" diyo.

Gidıyo gözel beş batman duz getirıyo Şahismayil küplere taksim idıyo. Suyu dolduruyolar gice ağızlarını gapıyolar. Şahismayil gine zabah gidıyo.

İki bacı gine gelıyo bahıyollarki duzlu su. Bu snıng işıng deal Şahismayilin işi diyollar ıngiliyerek giri küpe bınıyollar göğe ağıyollar.

Böyle böyle böyle dirkene imkanı yoh, gız ortada galıyo. Oolan gızı golluyo ya ne yapsıng bu iki bacı gıza ceza vırıyo.

Gız diyo ki ne yapıyım bu cezadan nasıgurtuluyum diyo. Şahismayile diyo ki bu halayıng gızını da alda bunnardan gurtulah diyo. Oolan da alıyım nöörüyüm diyo.

Oolan gidıyo hala diyo gayrı ceza vırme ıtme senıng gızıngı alacaam diyo. Bunnar sevinıyolar. Bu gızı da alıyolar Şahismayile nikah idıyolar.

Şahismayil gice bu halasInıng gızını kesıyo gözel bi torbaya goyo, banyonun duvarına goca bi çivi çahıyo oruya asıyo. Oruya asıncı tabi şıpır şıpır şıpır gan ahıyo.

İki bacı gelıyolar, şıpırtıyı duyuncu "ooh" diyolar. "Şahismayil gızımızınan banyo yapıyo" diyolar. Tabi ki torbadan ahan gan.

Eng sonu bu iki bacı beş altı gün böyle dinnıyolar. Bir gün diyo ki "bacım" diyo. "Bunung aslı ne" diyo. "Temelli mi bunnar banyo yapar" diyo.

Açıyollar gapıyı bahıyollar ki ne bahang. Torbanıng içinde cenaze. Gız kesilmiş torbayınan asılı oolan gitmiş.

Şahismayil küpe bınıyo göğe ağıya bir yazınıng yüzüne varıyor. Oruya bir dalıng dibine varıyo. Gıza diyor ki; "ben bir yılan oluyum sen de guşburnu o" diyo.

"Ben sanga sarılıyım" diyo. "Tamamen orda galırıh bişiy idemezler sanga" diyo. Gız bi guşburnu oluyo, oolan yılan oluyo sarılıyo guşburnuya.

Bi de bahıyollar ki iki bacı küpe binmiş, inliyerek göğe ağıyollar. Gelıyollar guşburnunung dibine ınıyollar. Eğiliyollar iki bacı tabi bunnar da dev gısmı olduğu için guşburnuyunan yılanı tanıyollar.

Anası diyo ki "Şahismayil gidiğini galdir da noolursung bir öpüyüm" diyo. Şahismayil "hışşşş hışşş" diyo. "İtme Şahismayil" diyo "gidingini galdor da öpüyüm" diyo. Gine "hoşşş" diyo öpdürmüyor. Tabi gıldığını galdırsa gızı poçahloyacah. Onung için Şahismayil öpdürmüyo.

Bu iki bacı ıngiliyerek haydii giri küpe bınıyolar göğe ağıyollar. Şahismayilin en sevdiği gız da yıyo içıyo yire geçıyolar.

Türkan ÜNAL

46. ARZIYINAN GAMBER

Bir varımış bir yocumuş. Allahıng gulu çocumuş, çoh dimesi günahımış.

Zamanıng birinde bi avradıng çocucu olmazımış. Gocası dimiş ki avrat dimiş. Bir oclanınan bi gız evlatlıh alah dimiş. Olur mu olur dimişler. Bu garıyınan goca gidip bi yirden bi oolan bi gız evlatlıh almışlar. Bu uşahlar zaman geçmiş büyümüş goca goca olmuşlar.

Bunnar her yire beraber gider beraber gelirlerimiş. Bu oolanınan gız gidip gelirlerken bi gün garşılarına bi gocagarı çıhmış. Yani cadı garıyımış. Oolana dimiş ki bu sening yanındaki bacıng deal ikinizde evlatlıhsıngız. Bu gızı sen gaçırma bununan annaş sen bunu sev dimiş.

Oolan dimiş ki "giit" dimiş, "o nasıl laf" dimiş. Dimiş ya içine de bi gurt düşmüş.

O adamıng da gapısında goyunu guzusu varımış. Bi gün bu oolanınan gız goyuna gidiyolar. Goyun yaymıya gidiyolar. Orda gonuşurken otururken birbirlerini seviyolar öpüyolar. Cahillik bu ya.

Bu sefer de o cadı garı geliyo bu uşahları evlatlıh alan adama diyo ki babası diyo "sen bunları savıyong ya bunnar orda öpüşüyo, sevişiyo" diyo.

Adam diyo ki "giit onası laf onnar bacı gardaş gibi büyüdüler, bacı gardaşlar" diyo.

O cadı avrat gine "yooh" diyo "inanmıyosang git de" gör diyo.

Bu oolanınan gız gine guzu yaymıya gidiyollar. Bi çişmenin başına varıyolar. Orda bocuşuyolar, dalaŞıyolar dirken gızıng bilezici oruya düşüyo.

Bunnarıng anası yani ana olacah bunnarı taslamıya çıhıyo giriden kişifliyo, çişenin başında gızıng bilezicini buluyo.

Bu oolanıng adı da Gamberimiş. Gızıng adı da Arzıyımış.

Ahyam oluyo bu oolanınan gız guzudan geliyolar.

Analıh diyo ki "arzı gızım diyo hani bilezicin "diyo. Arzı diyo ki "amaaan ana bileziğim düşmüş" diyo. Anası "nasıl olur da düşürüng" diyo bu gıza zopayınan yanaşıyo, bi iyice dööyo.

Zabah oluyo gıza diyo ki "sen guzuya Gamberinen gitmiyeceang" diyo. Bu oolanınan gız her yire beraber, ikisi bi gidellerimiş.

Anası "gayrı gitmiyeceang" diyo. Gız giderim miderim didiyse de; "yooh gitmiyeceang" diyo.

"Gamber yalıngız gidecek" diyo. Gamber diyo ki "ben de gitmem" diyo. Gitmem diyo ya bahıyo olacah gibi deal gine yola düşüyo guzu yaymıya set süt gidiyo.

Gamber giderken gız usulca varıyo. "Gamber gurban olducum bileziğimi gördüü" diyo. Gamber de "yoh görmedim" diyo. Ordan bu oolan kahıyo guzuya gidiyo.

Gamber gidinci o cadı garı gine geliyo analarına diyo ki. essahdan anaları dealya sen bu oolanın ekmane ıcıh acı gat oolan ölür sen de gurtulung diyo. Avrat da dutuyo bi çörek yapıyo, içine de ıcıh acı gatıyo.

AhŞam oluyo, gamber guzudan sallanı sallanı geliyo. Anası diyo ki "aman gel Gamberim gurban olducum acıhdıng sanga çörek yapdım gel de yi" diyo. Öyle diyinci Arzı bunu duyuyo orda iki biyit türkü söylüyo ;

"Gamber gider guzuya
Boynu dönmüŞ mazıya
Elingdeki lokmayı
At gamberim tazıya.
Gel bunu sen yime Gamber
At elingdeki lohmayı
Acıladı düŞmanlar
Alla avladı Gamberi."

diyo ya o sırada. Oolan annıyo yimiyo. O arada oolanıng yanına bi kedi geliyo, dutuyo bu kediye bi lohma viriyo. Kedi yiyinci hemen orda gıvrılıyo. Gamber diyo ki "bu ne gözel ne hoş yimecimiş" diyo. Yimeden adamı Ahrete gönderiyo diyo.

Anası diyo ki "bunu bunga kim" didi, "bu oolan nirden bildi" diyo ya oolan belli itmiyo.

Bu arada bu gız yani Arzı diyo ki, "Gambeer, gurban olduğum sening hiç mi kiming kimseng yoh" diyo. Emming dayıng gavmıng, ahrabang hiç mi yoh diyo. Noolur bi gitde onnarı gör diyo. Oolan da diyo ki, Arzı diyo, "ben nirde yitişdiğimi biliyom mu ki gavım ahrabayı biliyim" diyo.

Gız diyo ki "gine de bi dene git bi araşdır." diyo. "Emming dayına varısa onnardan da yardım al gel beni al gaçah" diyo. Bu oolanı gız melmeketine salıyo.

Bu oolan arayı arayı melmeketini buluyo. Orda da ta evvelden emmisi dayısı varımış. Varıyo diyo ki ben buruya emmimi dayımı bulmuya geldim, benim hiç kimsem yoh. Ben böyle böyle bi gız sevdim banga virmiyollar ben de asılıp öleceam diyo.

Öyle diyinci sorup soruşduruluyo. Bu oolanıng emmisi dayısı ortuya çıhıyo. Nasıl olur diyolar, gidip vurah gırah gızı alah gelek diyolar. Ata binip yola düşüyolar.

Bu oolan melmeketine gidinci o cadı garı gine telaşa düşüyo.

O analığı olan avrada diyo ki, "aaaman bu oolan melmeketine gitti emmisini dayısını alıp yarın gelecek. siz onnardan önce mezere giding, mezerde Arzım gamberim muradını almadan giden yavrılarım diyi acıtlar yahıng" diyo. "Mezerde yolung aczındayımış. O zaman oolan sizi duyar döner gidelle" diyo.

Bu oolan bi de uzahdan emmisiyinen dayısınan uzahdan görünüyo, bi geliyo bi geliyo ki gızıl gıyamet gibi. Bunnarı görüncü bu avrat yani analığı başlıyo mezering başında "Gamberim nola sanga vireydim guzum. Arzım mıradını almadıh yavrım" diyi bağırıyo, gözüne de biber atıyo gözüm yaşarsıng diye öyle aclıyo söylüyo.

Bu arada Gamber ordan geçerken "durung hele şu mezerden bi ses geliyo" diyo. Diğniyo ki Arzı için ağıt yahıyolar. "Eyvaah diye oolan benim alacacım gız ölmüş" diyo. Öyle diyinci emmi uşahları diyo ki biz gayrı ne yapalım diyollar. Gız ölmüş diyolar, ordan dönüyollar giri gidiyolar. Onnar giderken Gamber oruya mezering içine bayılıp düşüyo. Gamberin gavmı ahrabası gittikden neçe sona gamber düştücü yirden kahıyo set süt köye geliyo. Köye gelseki bi davullar çalıyo bi zurnalar çalınıyoki ne diyim. Gamber usulca şöyle güccük sekiz on yaşında bi çocuca diyo ki "bu davul zurnanıng aslı ney, kime çalınıyo" diyo.

Çocuh da diyo ki "şo evde Arzı diyi bi gız vardı. O gız beying ooluna viriliyo da onung düğünü için çalınıyo" diyo. öyle diyinci bu oolan "eyvaah" diyo dimek ki "anam olacah beni gine gandırı görüyo" diyo.

Ordan bu oolan ben ne yapıyım diyi pirişan bi halde giderken bi goca garıya ıraslıyo. Diyo ki "hala" diyo. "Beni misafir ideng mi" diyo. Garı da diyo ki, "oolum benim yirim yoh şu ahır sekisinde yatarsang gel" diyo. "Oolan da yatarım" diyo.

Oolan oruya misafir oluyo, gocagarı bu oolana bir bulgur çorbası bişiriyo. Oolan bu bulgur aşını yiyemiyo, diyo ki "hala" diyo "bu çorbadan bi tasda götürüp şu beying ooluna gelin olan gıza da viring mi" diyo.

"Amaan oolum" diyo goca garı, "beni oruya yahlaşdırmazlar" diyo." Düğün çalınıyo ya gız zehirler ağılar içiyomuş. Hiç bişiy yimiyomuş benim çorbama mı galdılar" diyo.

Oolan yavlarıyo yavlarıyo" nolur hala bidene oruya gadar git" diyo. Bu garı oolanın yalvarmasına dayanamıyo "olur gidiyim" diyo. öyle diyinci hemen oolan barnacındaki yüsücü çıharıyo çorbanıng içine atıyo.

Garı eline bulgur aşını alıyo. Gelin evine varıyo. Diyo ki "şu çorbayı benim için geline içirelim" diyo. "Giiit" diyolar. "Türlü türlü yiyecekleri yimiyo da sening bulgur çormangı mı içecek" diyolar. Garı gine yavlarıncı gapıdaki bekcilerden biri merhamete geliyo. "Bırahın götürsün şu garı yidiremezse giri döner" diyo.

Bu garı çorbayınan gızıng yanına varıyo, gıza yavlarıyo yaharıyo, "yavrım" diyo "bi gaşşıh iç benim çorbam duvalı" diyo. Arzı çorbadan bi gaşşıh almıya razı oluyo. Gaşşıcı çorbıya daldırıncı gaşşığa oolanın yüsüğü geliyo. Gız bahıyo ki Gambering yüsüğü. Hemen elindeki acıyı zehiri atıyor. O çorbayı yalıyo yutuyo.

Hemen beying ooluna haberciler gidiyo bi goca garı geldi. Arzıya ne didiyse Arzı yimiye başladı diyolar. Beying oolu bu garıya bi kese latın viriyo goca garı dönüyo geliyo.

Arzı oolanıng yaşadıcını annayıncı yüzü gülüyo. Zabah oluyo gelin gidecek, esgiden gelinner atınan götürülürdü. Gamber bi dua idiyo diyo ki, "Arzım diyo Allahdan dilecim benim atımdan başga bindicin atıng bili gırılsıng" diyo.

Bu gızı gelin götürmek için hangi atı çekiyollarsa atıng bili gırılıyo. Şaşırıp galıyolar. Bi de diyollar ki "şo goca garının evinde kötü bi oolan" var. "Onung da bi atı var. Bi de onu getirelim" diyolar. İçlerinden "giit böyle yiğit atlar götüremedi de o kötü atmı götürecek" diyenner oluyo ya. Biri diyo ki "bi deniyelim" diyolar.

Varıyolar oruya oolana diyolar ki böyle böyle beang ooluna gelin götüreciyik, amma hep atlarıng bili gırılıyo, sening atıng götürür mi diyolar.

Oolan diyo ki "götürür" diyo. "Götürür ya bi şartım var" diyo. "Ney" diye soruyolar. "Atımın başını ben çekeceam" diyo. "Olur" diyollar. Tabi bu Gamberi tanıyan olmuyo dilenci sanıyolar. Bu oolan zabah oluyo atı çekiyo gızı bindiriyo yürü-

yüncü köylü hep seviniyo gördüü diyolar şapalak sapalaca biniyo. Düğün alayı yürüyo, oolan diyo ki ben eng arhadan giderim yohsa gitmem diyo. iyi diyolar yola düşüyolar. Gelin gidiyo. Yola gidekene geliningn ayacını üzengi sıhıyo. Üzengi sıhıncı ayacı ganıyo. Hemen oolan başındaki dolağı çıharıyo gelining ayacına bağlıyo. Arzı bahıyo ki atı çeken Gamber. Tahmin itmişdim zaten diyo.

Icıh gidinci Gamber diyo ki Gız Arzı gurban olducum dayanamıyom gayri ealde bi öpüyüm gayri diyo. Noolur diyo.

Arzı diyo ki "amaan görürler de seni de öldürürler beni de öldürürler" diyo.

Bu arada yolung üsdünde bi ırmah varımıŞ. Irmahdan geçeceklerimiŞ. Mesela Gayseri'ye yahlaşıyolar. Gızılırmacı geçecekler.

Icıh da ileri varıyolar. Oolan diyo ki gine Gız Arzı bi öpüyüm noolur diyo. Arzı ealiyo oolan bi öpüyo kimse görmüyo. Icıh daha varıyolar. Cahillik ya oolan gine diyo ki "Arzı" diyo "ırmağa az galdıh" diyo. "Yol gedikden ayrılacah" diyo, "noolur di daha öpüyüm" dyo.

Gız bidaha ealiyo oolan bi daha öpüncü etrafındaki oşuhcular görüyo.

Aman dilenci beang oolunun garısını öpdü diyolar bi hay viriyolar. O yanna bu yanna dirkene oolan diyo ki "Allahım" diyo "şu gelenner ırmaa düşsüngler bir benim atımınan Arzının topucundan yuharı su çıhmasıng" diyo. Tabi bu arada oolannan gız ata atlayıp gaçıyollar. Düğüncüler de arhasına düşüyolar.

Ne gadar düğüncü varısa tüm ırmaca dökülüyolür. Bu Gamberinen Arzı atıng üsdünde soruduyo galıyolar. Irmahdan geçiyolar.

Dücüncülerden ırmaca dökülmüyenner dönüp gidiyolar. Bu oolanınan gız da bu tarafa geçiyo, evleniyolar. yiyip içip mıradına iriyollar.

Türkan ÜNAL

47. DEVRİŞ

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Evvel zaman içinde, galbır saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamIng beşşiğini tıngır mıngır sallarıken. Ben annadıyım şu ağaçdan sen annat şu yamaçdan.

Çooh esgi zamanlarda bi köyde iki hala gızı varımış. Bu gızlardan birının anası hacca gitmiş. Öteki gız anası gidinci yalıngız galmış. O da gitmiş halasının gızının yanında galmıya başlamış.

Bunnar durup mururken bi ahşam misafir olan gız, "halam gızı" dimiş, "noolur bi köfde yap da yiyek" dimiş.

Öteki gız da dimiş ki, "olur yapıyım da yiyecekler bulgurlar eldamında, oruya ben gidemem" dimiş. Öyle diyinci, misavir olan gız "ben gidip getiriyim" dimiş.

Bu gız kahmış eldamına köftelik bulgurlar getirmiye gidinci. Orda bi adamla garşılaşmış. Üsdü başı pirişan devriş vari bir adam bu gızıng golundan dutmuş. Gız birden bire çoh gorhmuş. Devriş,

"Sen gorhma" dimiş. "Sanga bişiy yapmıyacaam" dimiş. "Yalıngız hemen bişiy bahane it bir evden git yohsa seni de, halayıng gızın da öldürürüm" dimiş.

Bu gız içih bulgur almış eve giri gelmiş. Gelmiş ya bengzi sap sarı kesilmiş.

Halasının gızı "nooldu?" dimiş. O da "garnım çoh ağrıy"o dimiş. Şimdi bu gız "aman garnım, yaman garnım" diyi yatıp yuvarlanmıya başlamış. Ben evimize gideceam dimiş. Halasının gızı ne yapdıysa çaresiz. Bu gız "gideceam" diyi dutturmuş. Gorhusundan eldamında gördüğü devrişi de diyememiş.

Devriş bu gızları giriden izlermiş. O gızıng evden ayrıldığını görüncü, hemen yuharı çıhmış. Evde kalan gıza dimiş ki "ille benimle bir olacaang" dimiş. Bu gız ne yapdıysa olmamış. Devrişi ikna idememiş. Yalıngız gız ahıllı bi gızımış. Bu sefer Devrişe dimiş ki: "İyi tamam bir olalım amma önce ıcıh oynıyalım, benim de gönüm açılsıng" dimiş. Böyle diyerek gız hemi zamanı geçirmiye hemi de etrafdaki gonu gomşuyu duyurmuya çalışıyomuş.

Evlerining dibindeki gomşu Sagır Mahmut adında biriymiş.

Önce Devriş çalmıiş gız oynamış, sona gız tefi eline almış, çalmıya başlamış, Devriş de kiyfe gelmiş oynuyomuş.

Gız tef çalarken bir yandan :

"Hay Mahmut, huy Mahmut

Bi Devriş geldi Duy Mahmut"

diyip, duvara depik atıyomuş. bir yandan da Devrişi oynadıyomuş. Gız böyle bi gaç defa duvara vurmuş, çaarmış baarmış, ama boşuna gomşu sağır olduğu için duymamış.

Icıh oynadıhdan sona Devriş yiter gayrı, "yatalım" dimiş. Gız bahmış olacah gibi deal. bu sefer de:" Sen kirlising ben seningle yatmam, önce seni bir iyice çimdiriyım, temizleyim ondan sona bir olah" dimiş.

Öyle diyinci bu Devriş "olur" dimiş. Gız kahmış bi gazan su gızdırmış. Devrişi hamama dıhmış eline bi saplı tas almış. Başlamış Devrişi yıhamıya. Gız bi yandan Devrişing gafasına kaynarsu dökmüş, bi yandan saplı tasınan vurmuş, bi yandan kaynar su dökmüş bir yandan vurmuş. Vururken vururken Devrişi orda öldürmüş. Şimdi bu ölüyü ne yapıyım diyi düşünüyorken Devrişing eşşeği gapıning öğünde duruyomuş. Devrişi bi çuvalą goyup eşşeğin üsdüne sarmış. Eşşeğe de bi depik vurmuş. Eşşek gitmiş.

Eşşek köyün yolunu, Devrişing evining yolunu bildiği için doğru köye gitmiş. Köyüng girişinde çocuklar Devrişing eşşeğini görüncü: "Babamız gelıyo, habesi, torbası dolu geliyo!" diyi sevinmişler.

Gele gele gelseki Devrişing ölüsü. Bunu duyan, Devrişing bacıları ne yapıp yapam gardaşımızı öldüren kim ise bulacıyıh dimişler.

Devrişi öldüren bu gız da adam öldürdüm düşman sahibi oldum diyi köyünü terk itmiş. bilinmedik diyarlara gitmiş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere depe düz gitmiş. Altay bir güz gitmiş. Bir dağın başında bir guytuya sığınmış

Bu arada o melmeketinin padişaaning oolu da ava çoh merahlıyımış. Bir gün adamlarını yanına almış ava çıhmışlar. Avcılar dolaşırken gız bunnarı görmüş bi çalıning arhasına sahlanmış.

Sahlanmış ya padişaang oolu çalının arhasındaki garaltıyı görmüş. Hemen tüfaani doğrutmuş amma ateşlememiş. Yanındakilere dimiş ki: "Gidıng bahıng şo çalıning arhasındaki garaltı neyimiş. Eğer malısa sizing, canısa benim" dimiş. Hemen gidip bahmışlar ki gözel didikçe gözel bir gız; alıp getirmişler.

Padişaang oolu "inmising cinmising sen kimsıng" dimiş. Gız da "ne inim, ne cinim seni beni yaradan Allahıng guluyum" dimiş. Öyle diyinci padişaang oolu daya-

namamış: "Sen benimle evlenirmising?" dimiş. Gız da zaten sığınacah yir arıyo. "Evlenirim amma bir şartım var" dimiş. Padişaang oolu şartıng ney diye soruncu gız başından geçenneri annatmış. "Benim düşmanım var "dimiş. "Eğer beni korursang senıngle evlenirim" dimiş.

Padişaang oolu bundan golay ne var dimiş. Bu gızınan evlenmiş. Gapıya da bi aslan bi de gaplan bağlatmış.

Aradan zaman geçmiş. Bu gızıng padişaang oolundan bi gızı bi de oolu olmuş.

Bu Devrişıng bacıları hala bu gızı arıyorlarımış. Düşmanlarını bulmah için bohçecilik yapmıya başlamışlar. Bohçecilik yapıncı her yire golay girip çıhıyolarımış. Herkesi golay tanıyolarımış.

Bir gün bu gızıng yaşadığı sarayın etrafına gelmişler. Bahmışlar ki sarayıng kapısında bi aslan bi de gaplan bağlı. bundan şüphelenmişler. Burda oturannarıng bi düşmanı var ki gapıya bu hayvannarı bağladı, yohsa niye bağlasıng diyi düşünüyomuşlar.

Gine de iyice öğrenebilmek için orda oynuyan bi çocuğa sormuşlar. Çocuhda içerdeki gadınıng düşmanı varımış da ondan dimiş. Devrişing bacıları iyice öğrenip içerdeki gızıng devrişi öldürdüğünü annayıncı bu gızı gaçırmah için plannar yapmıya başlamışlar.

Ertesi gün gitmişler. Mezerlikten bi avuç toprak almışlar, ıcıh et almışlar, ıcıh süt almışlar, saraya gelmişler. İçeriye mal satmah bahanesiyle girmişler. Girerken de aslanıng öğüne et, gaplanıng öğüne de süt goymuşlar. İçeri girinci gızıng gocasınıng yüzüne de mezerden aldıhları ölü toprağını serpmişler.

İçerde bu gıza dimişler ki, biz o öldürdüğün Devrişıng bacılarıyıh. Seni götüreciyih hadi gidelim dimişler. Bu gız yoh moh didiyse de bu gadınnar hiç gurtuluş yoh seni götüreciyik ear gitmezseng gızıngı da, oolungu da keserik dimişler.

Bu gız bahmış olacah gibi deal. "Durung" dimiş, "içerden başıma bi örtü alıyım da öyle gidek bari" dimiş. Başına örtü almah için içeri girinci örtünün kenarına bi de ustura alıp sahlamış.

Gelmiş, hadi gidelim dimiş. Devrişıng bacıları bu gızıng eteğinden iyice yapışmışlar beraber gapıdan çıhıyollarımış.

Tam aslanınan gaplanıng öğğne geldiklerinde bu gız usturayı çekmiş, bu kadınnarıng tuttuğu eteğine birer ustura atmış. Sağından dutan kadını aslana, solundan du-

tan kadını da kaplana atmış. Aslanınan kaplan bu gadınnarı parçalarken bu gız hemen içeri gaçmış. Gocasının yüzündeki ölü toprağını silmiş. Onu uyandırmış. Başından geçenneri annatmış. böylece düşmanlarından da gurtulmuş. yiyip için yidi gat yiring altına geçmişler.

Türkan ÜNAL

48. PİRİ YİLİ

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Bir melmekette bir padişah varımış. Bu padişaang üç oğlu üç de gızı varımış.

Bigün bu padişah oğullarını yanına çaarıp dimiş ki: "Oolum ben gayrı iyice ihtiyarladım. Ear ben ölürsem size iki vasiyetim var" dimiş. "Birinci vasiyetim, ben öldükten sona gızlarıma düngür gelirse, kim gelirse gelsin giri çevirmeying isdiyene viring. İkinci vasiyetim de mezeriming başında her cuma günü kuran okuyun" dimiş.

Aradan zaman geçmiş, padişah ölmüş. birgün güccük oolan ahşam üsdü avdan dönmüş ki evlerinin önünde bir galabalık var. "Bu galabalık ne diye" sormuş. Dimişler ki : "Gaplan padişahı büyükbacına düngür geldi abilering" virmediler. "Olur mu?" dimiş. "Babamızıng bize vasiyeti varıdı çağırıng gelsing" dimiş. Çağırmışlar Gaplan padişahı, bu oolan gızı virmiş salmış.

Ondan sona ortancalı bacısına kuş padişahı düngür gelmiş, güccük bacısına da Aslan padişahı düngür gelmiş, büyük abileri "yoh moh" didiyse de bu güccük oolan Allahıng emri, peygambering gavliyle bacılarını, babalarınıng da vasiyeti Üzerine kim isdediyse onga virmiş.

Şimdi sıra gelmiş, babalarınıng ikinci vasiyetine, yani cuma ahşamları mezerde kuran ohumaya.

Güccük oolan abilerine dimiş ki: "Babazıng vasiyeti varıdı, gidip mezerinde yasin ohuyalım dimiş. Öyle diyinci büyük oolannar; "babamızıng vasiyetini yirine getirip, gızları isdiyennere virding yiter gayrı mezere de gitmiyelim" dimişler.

Bu güccük oolan babamıng vasiyetini yirine getirmem lazım dimiş. Kahmış feneri yahmış mezere gitmış. Orda yasin ohuyacağı sırada fener sönmüş. Oolan kendi kendine dimiş ki,: "Yarabbim ben nasıl idiyim. Şimdi böyle eve giri gitsem korktu geldi diyecekler diyi düşünürken bi de bahmış ki bi dağın başında bi ışık yanıyo. Gidip feneri o ışıhdan yahıyım" dimiş. Meğerse o dağ kafiküf dağıyımış. Oolan o dağın başında görünen ışığın yanına varsa ki orda bi ocak, üstünde de kırk kuplu bi kazan, kazanın içinde de pilav pişiyor.

Güccük oolan Allahım dimiş ben bu gazanı nasıl gladırıyım da bu feneri yahıyım diyi düşünürken ahlına ismi azam duası gelmiş. Bu duayı okuyuncu hemen gazanı golayca galdırmış. Fenerini yahmış. Gine bu duayı okuyup gazanı yirine koymuş.

Oolan tam burdan ayrılacağı sırada devler gelmişler. Bahmışlar ki bir insanoolu, kırk dokuz devin anca kaldırdığı kazanı kaldırıp fenerini yakmış. Şaşırıp kalmışlar. Dimişler ki: "Ey insan oolu, biz kırk dokuz dev bu kazanı kaldırırken, bazılarımızın ayağına sıcak su döküldü yandı. Sen kimsin nasıl kaldırdın bi daha yap" dimişler.

Oolan dimiş ki : "Ben de seni beni yaradan bir Allahıng guluyum" dimiş. Gazanın başına varmış gine usulca ismi azam duasını okumuş. Gazanı galdırmış giri yirine koymuş. Devler bunu görüncü oolandan korkmuşlar.

Devlering başı oolana dimiş ki: "Madem bu gadar yiğitsin, işte filan yirde filan padişaang kızı var. Biz bu gıza aşıh olduk, bu gızı alamadık bu gızı bize al getir sanga dünyalığıngı virek" dimişler. Meğerse bu didikleri gıza devler de, piriyili de aşıkmış.

Oolan "olur" dimiş. "Olur ya siz banga iyice keskin bir satır, bir torba da mıh getiring. Sona beraber o padişaang konağına kadar gidelim. Ben gızı çıharıyım siz de alıng gelin" dimiş.

Devlerde olur dimişler. Oolanıng isdediklerini veirmişler. Beraber gonağa kadar varmışlar.

Bu oolanınan devler gonağa gadar varmışlar. Oolan içeri girmiş. Devleri tek tek içeri çağarıyor girenin kafasını kesiyorumuş. Böyle böyle oolan orda kırk dokuz deving de kafasını kesmiş. Bu arada padişaang gızı da pencereden bu oolanı siyir iderimiş. Devlering hepsi öldükten sona padişaang gızı inip, devlering ganına eline batırıp, oolanıng sırtına yapıştırmış.

Bi de padişah gelmiş, bahmış ki her taraf devlerin üleşleriyle dolu. Bir dellal çığıttırmış. "Bu devleri kim öldürdüyse gelsing gızımı onga vireceam" dimiş.

Bu dellalıng üsdüne bir hayli delaanni gelmiş. Amma gız dimiş ki "baba" dimiş; "ben devleri öldüren yiğidi gördüm, bunlarıng hiç birisi deal" dimiş. Köydeki delannılarıng hepsi gelmiş, kimse galmadı dimişler. O zamanaca, başka kimse yok mu diyi düşünürkene "handa bir oolan var onu da getirding" dimişler.

Oolanı çaarmışlar, oolan gelmiş. Padişah dimiş ki: "Oolum bu devleri öldüren sen mising?" dimiş oolan da "benim" dimiş. "Caarıng gızı" dimişler. Gız gelmiş "hah baba" dimiş. "Devleri öldüren bu yiğitti" dimiş.

Padişah dimiş ki "oolum, gızım sening" dimiş. Oolan bu gızı alıp yola düşmüş. Giderken, piriyili gelip oolanıng elinden padişaang gızını almış. Oolan hiç bir şiy yapamamış. Dönmüş gızıng babasına gelmiş. Dimiş ki: "Böyle böyle gızıng piriyili götürdü ben bişiy" yapamadım. Padişah dimiş ki: "Oolum onga ben de bişiy yapamam. Yalıngız filan yirde Aslan padişahı var gidip ondan yardım isde anca sanga bundan sona o yardım idebilir" dimiş.

Oolan onu diyinci" iyi" dimiş. "O benim inişdem" dimiş kahmış Aslan padişanİng oruya gitmiş. Oruya varıncı oolanıng bacısı karşı çıhmış. Aman gardaşım "sen buruya nirden düşdüng" dimiş. "Şimdi Aslan padişaağı gelir seni öldürür. Gel seni sahlayım bari" dimiş gardaşını sahlamış.

Bi de aslan padişahı gelmiş. Bu gız gocasınıng yimeğini gomuş, suyunu virmiş. Acİk durdukdan sona dimiş ki Aslan padişaaı dimiş, Büyük gardaşım gelse ne yapardıng dimiş. Kıiyik kiyik gıyardım dimiş. Ortancılı gardaşım gelse ne yapardıng dimiş. Onu dondan kötü yapardım dimiş. Güccük gardaşİm gelse ne yapardıng dimiş. Öyle diyinci Aslan padişaaı dimiş ki: "Keşke o gelse de yimeği beraber yisek" dimiş. Bu sefer karısı dimiş ki: " Güccük gardşım geldi de senden gorhdum sahladım" dimiş. Aslan padişaaı dimiş ki "hemen çağır gelsing yimeğimizi beraber yiyelim dimiş. Gız gitmiş gardşını getirmiş. Icıh oturup moturduhdan sona oolan dimiş ki, "inişte" dimiş "senden bir dileam var" dimiş. Neymiş dileğin diyinci, böyle oldu, böyle oldu. Padişaang gızını elimden "piriyili aldı" dimiş. Aslan padişahı dimiş ki "ben bunu bilemem, Kaplan padişahına gidelim" dimiş. Kahıp Kaplan padişahına gitmişler. Oolan onga da olduğu gibi annatmış. O da dimiş ki "benim de elimden bişiy gelmez. Kuş padişahına kadar gidelim" dimiş. Kahıp kuş padişahına gitmişler. Onga da olannarı annatmışlar. Kuş padişahı dimiş ki: " Ben bişiy bilmem amma kuşları bir toplayım bakıyım. Belki onnarıng içinden bir bilen çıhar" dimiş.

Guş padişah, bütün guşları çaarmış. Olannarı guşlara da annatmışlar. Piriyilini bilen var mı, kim yardım idebilir dimişler. Hiç bir guşdan ses çıhmamış. Eng sonda bir topal guş varımış, o dimiş ki ben bilirim dimiş. Sen nirden biliyong dimişler. O guş dimiş ki "piriyili anamı da götürdü, ben de onu gurtarmıya gittiğimde düştüm de

ayağımda orda topal oldu" dimiş. "Nirde bu piriyili" "işde filan yirde filan gonahta" dimiş.

Guş padişahı dimiş ki "öylese, götür bu oolanı o yire o gonağa bırak" dimiş. Topal guş almış bu oolanı götürmüş bir dağın başında bi gonağan öngüne bırahmış.

Oolan bu gonagın içine girmiş etrafi aramış, bahmış ki gız orda piriyilinin başında, piriyili de uyuyor. Piriyili uyuyunca kırk gün kırk gice uyurmuş. Oolan gıza dimiş ki "ben ölümü göze aldım buruya gadar" geldim. "Hadi bin gidelim" dimiş. Bu oolanınan gız ordan bir ata binip kırk gün kırk gice yol gitmişler. Bir de bahmışlar ki piriyili arhalarında. Meğer piriyilining bir atı varımış kırk günlük yolu bir günde alırımış. Piriyili oolana yitişip gızı elinden almış. Oolana dimiş ki "bah insan oolu bi daha gızı almıya gelirseng seni öldürürüm" dimiş.

Oolan gine gitmiş piriyilinin sarayından gızı alırken piriyili oolanı yahalamış, gıyık gıyık gıymış. Bunu görüncü gız başlamış ağlamıya. Piriyili dimişki gıza: "Nooldu dayanamadıng mı?" dimiş, gız da "yoh" dimiş. "Şu oolaning kemiklerini bari toplasamda itiming boğazına assam" dimiş. Piriyili de "olur toplada as" dimiş.

Gız oolanın kemiklerini bir torbuya doldurmuş iting boğazına asmış. İte gız ne söylerse onu yaparımış. Gız iti Aslan padişaana göndermiş. Torbaning içinede bi kağıt yazıp olannarı annatmış. Bu kemikler de güccük kayınınızing kemikleri dimiş.

Aslan padişahı hemen kaplan padişaanı, Guş padişaanı çaarmış. kemiklerinen yazıyı göstermiş. Oturmuşlar bu kemikleri yirli yirine getirmişler üstünede bi tas su dökmüşler. Oolan uyhudan uyanır gbi yingiden silkinip kahmış.

Bunnar bahmışlar olacah gibi deal. Kaplan padişağı oolana dimiş ki, "ben gidip piriyilinin gapısını açarım" dimiş. Aslan padişağıda dimiş ki "bende gızı alıp dışarı çıharırım" dimiş. "Guş padişağı da ben de piriyilinin atını alır getiririm" dimiş. "Gızı piriyilinin atına bindirirsek piriyili bize yitişemez" dimişler. Olur mu, olur.

Bunnar toplanıp gidip, gızı piriyilinin elinden gurtarmışlar.

Getirmişler oolanİng melmeketine bir düğün gurmuşlar. Kırk gün kırk gice düğün itmişler. Yiyip içip muratlarına geçmişler.

Türken ÜNAL

49. KİRLİ TAHTA

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Zamanıng birinde bir köyde bi oolan varımış. Bu oolan av avlar, guş guşlar ömrünü öyle geçirirmiş. Birgün gine ava gitmiş. Gezip dolaşırken, bir iresim bulmuş. bu iresim gözel mi gözel bi gız resmiyimiş. Bu oolan bu iresme aşıh olmuş.

O gün avdan erken dönmüş, eve gelmiş, her gün ki gibi deal şo köşüye çekilmiş oturmuş. Anası dimiş ki: "O ne oolum bu gün niye böylesing. Niye erken gelding canıng niye sıhıldı" diyinci oolan "ana" dimiş. "Durum böyle böyle ben bir iresim buldum onga da aşıh oldum" dimiş. "Bu gızı ya bulurum ya da ölürüm" dimiş.

Kahmış gılıcını gamasını guşanmış, anasından izin almış bu iresmi de goynuna goymuş. Köy köy iresimdeki gızı aramıya çıhmış. Tam kırk gün kırk gice gezmiş uğramadığı köy varmadığı yurt bırahmamış gızı bulamamış.

Yalıngız bir köye gitmemiş. bu köyüng de bir usulu varımış. bu köye yabancı erkek giremezimiş. Bu sebepten dolayı oolan bu köye gitmemiş.

Eve gelmiş, oolan inne ipliğe dönmüş. Bu sefer de bacısı sormuş, "gardaşım derding ne" dimiş. Oolan da annatmış bir köye gidemedim. "Oruya erkekleri gomuyollar" dimiş.

Gız dimiş ki, "öyleyse vir iresimi de ben gidiyim" dimiş. Gız iresimi eline almış kahmış bu köye gitmiş. bu sırada bu köyde bi de düğün oluyomuş. Bu gız gitmiş usulca düğün evine oturmuş. Bahmış ki düğün evining ortasında bir perde çekili, perdenin bi tarafında gızlar oynuyo bi tarafında da avratlar oturuyo.

Bu gız perdenin gızlar tarafına geçmiş bahmış ki bi gız geliyo ki tarif idilemez. Sanki doğanaya sen doğma diyomuş. O gadar gözel bir gızımış. bu oolanıng bacısı cibinden iresimi çıharmış, bahmış ki bu gız o gız.

Hiç sesini çıharmadan eve dönmüş. Abisine bu iresimdeki gızı annatmış. bu bacıyınan gardaş oturup düşünmüşler. nasıl idek, nasıl idek dimişler. Sonunda oolan gız gılığına girmeyi, başka türlü o köye giremiyeceğini düşünmüş. Olur mu, olur dimişler.

Oolan kahmış, bi gız elbisesi giyinmiş süslenmiş püslenmiş olmuş bi gız. Hemen o köye gidip düğün bitmeden yitişmiş., Düğünde aşıh olduğu gızı bulmuş. Bul-

muş ya her tarafi tir tir titriyomuş. O gözel gız "nooldu anam" dimiş. Bu oolan da hani gız oldu ya "hasdayım" dimiş. O gözel gız bunu alıp evlerine götürmüş. İlaç milaç dirkene bu hasta, gıza dimiş ki, "gözelim dur bahıyım, durum böyle böyle benim ilacım sensing ben kırk gündür seni arıyom" dimiş.

Gız da dimiş ki "Allah iyiliğini virsing ben de seni rüyamda" gördüydüm. "Amma şimdi sen oolan olduğunu sahın bildirme, yohsa seni öldürürler hemen git banga düğür sav" dimiş.

Oolan dimiş ki iyi de sanga düğür savdığım düğürcüler sizing evi nasıl bilecekler dimiş. Gız da dimiş ki "ben gapıya biyaz bir yorgan yüzü asarım. O eve gelirler" dimiş.

Bu oolanınan bu gızıng durumundan şüphelenen bir cingan gızı da bunnarı gizliden takip idiyomuş, bu cingan gızı gız kılığına giren oolanı takip itmiş. Gonuşulannarı da duymuş ya hemen gitmiş evlerining öngüne biyaz bi yorgan yüzü sermiş.

Düğürcüler gelmişler, biyaz yorgan yüzü serili evi bulup kapıyı çalıp içeri girmişler. Hoş beşden sona allahın emriyle Peygamberin gavliynen gızıngıza dünürük dimişler. Gızıng anası da Allah yazdıysa ne diyek diyi hemen razı olmuş. Düğürcülerin öngüne bi gız çıhmış ki garamı gara, çirkin mi çirkin. Gelenlerin dili boğazına gitmiş. Gırh gice pişinde dolaştığı sevdalandığı gız da bumuymuş diyi birbirine bahmışlar. Bu gız durumu farkidinci "niye sevdalanmaz mı"dimiş. "Aslında ben çok gözelim de dimiş gara gün deadi gararttı ak gün deadi ağarttı ben dışarı da gezmeden böyle oldum" dimiş.

Neyse gel zaman git zaman düğün idip bu gızı alıp eving yolunu dutmuşlar. Bu sırada oolanın essahdan aşık olduğu gözel gız bu cingan gızının oyununu annayıp üzülmüş. Sona babasına gitmiş babasından birez para isteyip almış. Bu parayınan köylerindeki usduya bi tahta elbise yaptırmış bu tahta elbise kutu gibiymiş. İçinden açılıp içinden kitleniımiş. bu gız bu tahta elbiseyi hemen giyip oolanın köyüne giden düğüncülere yitişmiş. düğüncülerin arhasından gelen kirli tahtayı görünce millet bi fakirde bizimnen geliyo dimiş. Amma cingan gızı bu kirli tahtanın pişlerinden gelmesinden huylanmış.

Bu kirli tahta gelin arabasının yanına gelinci cingan gızı bunu kovun gitsin dimiş.

Amma oolanın bacısı bu kirli tahta işimize yarar dimiş. Kirli tahtayı yanına çağırıp bizim işlerimize yardım ider misin diyi sormuş. Tahta "tık" itmiş. Tavuklarımızı yayıp, yumurtalarını toplar mısın dimiş. Kirli tahta gine "tık" itmiş. Bunun üzerine kirli tahtayı da yanlarına almışlar köye varmışlar.

Güle oynuya gelini indirmişler. Güvayı dıhmışlar. Oolan bu gızı göründü nutgu durmuş. "Benim aşık olduğum gız bu gız deal, bunu giri gönderin diyi" dutturmuş. Bu sefer oolanıng anası "aman yavrum dimiş, ilden ile, köyden köye gelin getirdik bizi millete ürüsvay iyleme. Böyle şiy olmaz" dimiş. Oolanı ırazı itmiş. bu arada kirli tahtada aylenin işlerine yardım idiyomuş. Amma oolanın aşık olduğu gız hiç aklından çıkmıyomuş. "Oolan bi gün gidip bu gızı bulacağam bu gızı bulmassam ölürüm" dimiş. Anası bakmış olacak gibi deal. Gahmış çörek itmiye başlamış, kirli tahta da bu konuşulanları duymuş. Gelmiş oolanın anasına dimiş ki: "Icıh hamır vir de bi çörek de ben idiyim noolur" dimiş. Anası "giit" dimiş. "Kirli soyha" dimiş. Amma kirli tahtaya dayanamamış ıcıh hamır virmiş. kirli tahta bu hamırı alıncı hemen barmağındaki yüsüğü çıharmış, hamırın içine goyup bişirmiş. Oolanıng azzığının içine goymuş. Bu oolan yola düşmüş, az gitmiş, uz gitmiş yirmi - yirmibeş gün yol gitmiş.

Bu arada azzığı da bitmiş. Yalıngız kirli tahtanın yaptığı ekmek galmış. Oolan en son bu ekmeği yirken içindeki yüsük aazına gelmiş. Çıharmış bahmış ki bu yüsük sevdiği gızıng yüsüğü. Oolan ordan hemen dönüp eve gelmiş. Anasına dimiş ki: "Ana" dimiş, "ben bu odamdan dışarı çıhmıyacaam. Bundan sona benim yimami kirli tahta getirecek" dimiş. Anası olmaz molmaz didiyse de oolan yooh dimiş kabul itmemiş. Eng sonunda anası söylene söylene yimağı kirli tahtaya virmiş. Kirli tahta oduya çıharmış. Kirli tahta oolanın odasına girer girmez oolan hemen kahmış gapıyı gapatmış. "Banga bah kirli tahta dimiş. sening kim olduğunu biliyom. Hemen o tahdanın içinden çıh" dimiş. Tahdadan hiç ses gelmemiş. Oolan gene çıharsan çıh, yosa tahdanı kıracaam dimiş.

Öyle diyinci tahdanın içinden gız çıhmış ki doğan aylara doğma diyo. Oolan bahmış ki bu essahdan da aşıh olduğu gız. Hemen anasını çaarmış, ben aradığımı buldum dimiş. Evdeki cingan gızını babasıning evine göndermişler. Bu gıza yiniden gırh gün gırh gice düğün itmişler. Yimişler içmişler muratlarına irmişler.

Eser ÖCAL

50. NENARI

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış.

Zamanıng birinde bi melmekette bi nenârıyınan bi padişah varımış. Nenârının bi oolu, padişaang da bi gızı varımış. Bu oolanınan gız birbirlerini isdellerimiş. Amma padişah gızını soylu zengin biriyle evlendirmek isdiyomuş. Nenârı da oolunu gendi ahrabalarından, evine yahışır bi gızla evlendirmek isdiyomuş.

Bir gün bu oolanınan gız gizliden buluşuncu, padişaang gızı oolana dimiş ki: "Beni kaçır yohsa babam beni sanga virmez" dimiş. Oolan da dimiş ki: "Seni nasıl gaçırıyım, hem sen bi padişah gızısınıg hemi de anam seni istemez" dimiş.

O zamanaca gız dimiş ki: "Benim bi yüzüme vuruncu elma olurum, bi yüzüme vuruncu insan olurum. Böylece gaçarsah beni sahlarsıng" dimiş.

Oolan "iyi öyleyse" dimiş. Bu gızıng yüzüne bi dene vurmuş. Gız elma olmuş. Oolan elmayı alıp cibine koymuş eve varmış. Eve varmışya oolanıng anasınıng burnu insan kohusunu pek alırımış. Ooluna dimiş ki "oolum sen de insan kohusu var" dimiş. Oolan yoh "ana benim kohumunan garıştırıyong-marıştırıyong" didiyse de "yooh sen de başga bir insan kohusu var" diyi oolanıng üsdünü aramış. Oolanıng cibindeki elmayı çıharmış, "bu elmada insan kohuyor" dimiş. Oolan yoh-moh didiyse de anasını kandıramamış. Anası dimiş ki "öyleyse bu elmayı yiyeceam" dimiş. Öyle diyinci oolan anasına olannarı annatmış, bi dene vurmuş, elma giri gız haline gelmiş.

Nenârı her ne kadar bu gızı isdemiyom didiyse de oğlunun hatırına "iyi" dimiş. "Kalsıng" dimiş.

Biyandan da ben bu gızı nasıl olsa aldatır burdan uzahlaşdırırım dimiş. Böyle düşünürken bir gün nenârı bu gızı çaarıp dimiş ki "git halangdan bi dene elek isde al gel" dimiş.

Gız ne halayı ne de yolu biliyomuş, ne yapacanı şaşırmış. Başlamış ağlamıya. Gız ağlarken oolan gelmiş, "niye ağlıyong" dimiş. Gız da böyle böyle dimiş. B"en ne halayı ne de yolu biliyom" dimiş.

Oolan anasınıng oyununu hemen annamış. Gıza dimiş ki, gel bahıyım, şu yoldan gidip geleceksin. Amma giderken yolda bi çalı göreceksin, çalıya di ki: " Aman çalı eğer işim olmasaydı seni bu daşıng altından gurtarırdım di" dimiş. "Daha sona bi

açık gapı göreceksin kapıya di" ki: "Aman gapı işim olmasaydı seni gapatırdım di" dimiş. Ondan sona gapalı bi gapı göreceksing onga da diki "Aman gapı işim olmasaydı seni açardım di dimiş. Bunnardan sona da bi çişme göreceksing çişmiye de di ki: "Aman çişme işim olmasaydı senden su içerdim di bunnardan sona halangı bulursung" dimiş.

Halanı buluncu halan insan eti yir. Sanga dir ki: "Aman gızım çoh uzah yoldan gelding, seni savmam bi yimek hazırlayım. Icıh dinnen garnığı doyur da öyle git" dir. Halan yimek hazırlamak için mutfağa girinci dişlerini bileğilemeye başlar. O sırada elek gapının ardında asılı duruyor. "Sen eleği al gaç" dimiş.

Gız oolanıng didiklerini yapmış. Ordan eleği almış hiç arhasına bahmadan gaçmış gaçmasına. Eleği almış gelmiş. Nenârıya virmiş.

Nenârı bahmış ki elek gelmiş gıza hiç bişiy olmamış. "Bu işte oğlumung parmağa var" dimiş.

Gine birgün nenârı gıza bir gazan virmiş dimiş ki "bu gazanı gözüyüng yaşıyınan dolduracahsıng" dimiş.Gız gine ağlamıya başlamış. Oolan gelmiş gıza niye ağlıyong dimiş. Gız da böyle böyle "anang bu gazanı gözüyüng yaşıyınan dolduracan didi, ben nasıl dolduruyum" dimiş.

Oolan dimiş ki "aman ağladığın şeye bah" dimiş. şimdi ben onu doldururum dimiş. Oolan gazana su doldurmuş, içine de ıcıh duz atmış. Anam gelinci "işte doldurdum di dimiş". Ordan gitmiş.

Nenârı gelmiş bahmış ki gazan dolmuş. Bu işte gine oolumung barmağı var dimiş.

Nenârı bahmış ki gızdan gurtulamıyo. bu sefer de dimiş ki, "gızım" dimiş, "yarin ekmek yapacıyıh, tandırda yahacah yoh, yahacah yirine seni tandıra atacaam hazırlan" dimiş.

Bunu duyan gızıng gine iki gözü iki çeşme başlamış ağlamıya.

Oolan gelmiş, "niye ağlıyong" dimiş. Gız da dimiş ki "anang tandırda sen yanacahsın" diyo dimiş.

Oolan dimiş ki: "Sen tamam di ben arkadan su dökerim yanmazsıng" dimiş. Zaten otuz dene beze varımış. "Sen ara sıra kaç beze galdı diyi sor" dimiş. Beş beze galdı diyinci: "Aman yandım öldüm de tandırdan çıh" dimiş.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ekmek yapılmaya başlanmış. Icıh zaman geçinci gız tandırdan nenârı "kaç beze galdı" dimiş. "Yirmi beze galdı" dimiş. "Icıh sona gaç beze galdı" dimiş. "On beze galdı" dimiş. Icıh sona nenârı "beş beze galdı" diyinci, "gız hemen tandırdan yandım öldüm diyi yikinmiş" çıhmış. Gız çıharken tandırdan ateşler ekmek yapanların üsdüne savrulmuş. Gız ordan da gurtulmuş.

Nenârı bahmış ki ne yapsa olmuyor. Bu işde de oğlunun parmağının olduğunu öğreninci "bu oolan ahıllanmayacah" dimiş. "Ben bu oolanı yiğenimle evlendiriyim de görsüng" dimiş.

Davetler yapılmış, düğünler dernekler kurulmuş. Nenârı yiğenini ooluna almıya iyice karar virmiş.

Bu arada oolan karısına dimiş ki: "Kına gecesi seni de getirirler, kına gecesinde senin parmaklarına mum yahacahlar. Anamıng yiğeninin gelin olan gızın gelinliği naylondandır. Sening parmahlarına mumları yahıcı yandım diyi baar. Mumları gelinin üsdüne at o zaman gelin yanar, biz de gaçar gurtuluruh" dimiş.

Bu gız oolanıng didiklerini aynen yapmış. Gelin yanınci bu oolanınan gız gaçmıya başlamışlar. Nenârı gızı bacısı da bunnarı govalamıya başlamışlar.

Bu arada oolan anasınıng durumunu biliyo ya, yanına gaçarkene sabun, su ve usdura almış.Gız oolana dimiş ki,

" Aman anang, halang, bacıng, arhamızdan geliyollar" dimiş. Öyle diyinci oğlan dimiş ki:"Şu usdurayı at" dimiş. Usdura halanıng ayahlarını gana bulamış, o orda galmış.

Gız dimiş ki "aman anangla bacıng geliyor" dimiş. "Oolan şu suyu serp" dimiş. Gız suyu serpinci her taraf buz olmuş, bacıları da buzda kayıp orda galmış.

Oolanınan gız kaçmıya devam itmişler. Bahmışlar ki oolanın anası geliyo.

Oolan dimiş ki, "at şu sabını, her taraf köpürsüng" dimiş. Gız sabını atmış her taraf köpüğe boğulmuş, amma nenârı ginede gurtulmuş.

Oolan bahar ki anasından gurtulamıyollar. Gıza dir ki "sen bir baston ol, ben bekçi oluyum" dir. Gız baston olur oolan da bekçi olur.

Nenârı gelir bunnarı görüncü dir ki,

" Oolan, oolan burdan bir gızla bir oolan geçdimi" diye sorar. Bekçi de" görmedim hala" dir.

Amma Nenârı oolunung kohusundan annamış. Oolan da anasının bildiğini farkeder gıza dir ki "hemen sen bir kavak ol, ben yılan oluyum" dir. Oolan bir yılan olur kavağa sarılır. Nenârıyı gine de aldatamazlar.

Nenârı dir ki; "oolum seni tanıdım, benden kaçma gel son bi defa bari seni öpüyüm" dir.

Oolan anasının gine bi oyun yapacaanı bildiği için, anası gıza zarar virmeden, ağzındaki zehiri anasına döker, anasını sohar öldürür.

Bundan sona bu gızınan bu oolan gurtulurlar. Ev olurlar, ayle olurlar. Yiyip içip yiring altına geçerler.

Eser ÖCAL

51. SÜLÜMAN AĞA'NIN GIZI

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahın gulu çoğumuş. Çoh dimesi günahımış. Bir Sülüman Ağa varımış, bir oolu varımış, bir gızı varımış, bir de aylesi varımış.

Aylesine dimiş ki "ben hicaza gidiyom, gideng mi", "giderim". Ooluna varmış "gideng mi" "giderim". Gızına varmış, "gideng mi" "gitmem baba" dimiş. "Beni burda hocuya teslim it" dimiş. "Sogunda hocuya teslim" itmiş. Öbürleri hicaza gitmişler.

Hoca bu gıza ekmek çekeken, çekeken bu gıza aşıh olmuş. Aşıh oluncu gızdan da yüz bulamamış. Hoca bi gocagarı bulmuş. Gocagarıya dimiş ki, "ne iderseng id. Sanga bi çinik altın, şu gızı banga elde id" dimiş.

Gocagarı bi çinik altını alıncı gızın yanına gelmiş. Gız evden çıhmıyor içerde oturuyormuş. "Gızım aç gahıyı, başıng gıçıng kirlendi. Seni bi temizleyim. Hoca sanga ekmek aş getiriyo. Hoca hastalandı hadi gidek bi de hocayı ziyaret idek" dimiş. Gız goca garının didiğini yapmış hocuya götürmüş. Gızı giydirmiş guşatmış. Hocanıng yanına varmışlar. Hoca yatıyomuş. Hocuya dimiş ki "nireng ağrıyo". "İşde şuram ağrıyo, buram ağrıyo" dirken; hoca gocagarıya göz atmış. Gocagarı çıhıp gitmiş. Gız yalıngız galıncı hoca gahmış gıza holamış. Gız dimiş ki "böyle olmaz. Önce sen bi yıhan bi dene de ben yıhayınıyım o zaman ikimiz bir olak yohsa olmaz" dimiş. Hoca "tamam" dimiş.

Gahmış gız bi gazan su goymuş. Hoca yıhanmış, hocanın arhasına da gız yıhanacah zamanı. Gız hocayı oruya bayındırmış. Gapının zirzesini sökmüş gız gaçmış eve düşmüş. Gapıyı arhadan kitlemiş.

Hoca ayıhmış bahsa ki gız gitmiş. Hoca bunung üsdüne gızıng babasına mekdup yazmış. "Gızıng keranada kötü yolda, ne idersengiz iding, ahşam bulup ahşam getiriyom, sabah bulup sabah getiriyom" diyo.

Gızıng babası mektubu alıncı, oğluna diyo ki, "hadi oolum git bacıngı" öldür, "gannı köynanı al gel namısımızı temizle" diyo.

Oolan bi ata biniyo geliyo, evin gapısını çalıyo gapı kitli. Oolan dışardan "aç gapıyı bacım ben geldim" diyo. "Gız yooh, benim gardaşım hicazda sen benim gardaşım dealsing" diyo. Bunung üzerine oolan ısrar idinci gız diyo ki "gardaşım olduğungu biliyim ki, sanga benim işleyip virdiim mendili banga gösder" diyo.

Oolan mendili gapının süvesinden uzadıyo. Gız bahıyo ki gardaşı, gapıyı açıyo, "hadi seni anama babama götüreceam" diyo. Ata bindiriyoo bir ormanın içine geliyollar. Oolan uzun yoldan geldiği için yoruluyo diyo ki, "bacım" diyo, "şurda ben ıcıh yatıyım sen beni bekle, sen yat ben seni bekleyim ıcıh uyuyalım" diyo. Gız "tamam" diyo.

Oolan yatıyo gızıng dizine uyuyo, uyanıyo, gız yatıyo oolanıng dizine, oolan usulca gızıng gafasını yire bırahıyo, gahıyo bi guş vuruyo, gızıng köynani guşung ganına batırıyo. Varıyo babasına, baba namısımızı temizledim. Aha da bacımıng gannı köyna diyo.

Gız orda az mı yatıyo çoh mu yatıyo, uyanıyo. Bahıyo ki gardaşı yoh oturuyo aalıyo. Gız ağlarken padişaanan veziri giriden bunu görüyorlar. Padişah diyo ki, "o görünen malısa sening, canısa benim" diyo.

Gele gele geliyollar ki dünya gözeli bi gız. Bu gızı padişah alıyo. Getiriyo gırk gün gırk gece düğün yapıyo, bu gızı alıyo gerdea goyo. Bu gızdan padişaang yidi dene çocuğu oluyo. Amma bu gız yidisene gonuşmuyo. Padişah "Allah Allah diyo, bu gız beniminen niye gonuşmuyo" diyo. "Ben gidiyim yidi dene elma getiriyım altısını viriyim birini virmeyim bu gızıng gonuşup gonuşmadığını öğreniyim" diyo.

Padişah gidiyo elmaları getiriyo. Altı çocuğa elma viriyo, birine virmiyo. "Haydi ben gidiyom" diyo. Çıhıyo gibi yapıyo gapıning arhasına sahlanıyo.

Bu arada çocuh babam banga elma virmedi diye ağlıyo. Bu gız, çocuğun anası diyo ki, "dur oolum belki yitişmedi", "babang gitti belki sanga da getiricek" diyi gonuşurken; padişah gapıning arhasından çıhıyo. "Vay avrat sen böyle gonuşurdung da banga niye gonuşmuyong" diyo.

Diyo ki gız, "ben nasıl gonuşuyum, ben sening gapınga geleli yidi sene oldu," "bi dene sarmadıng. inmisin, cinmising dimeding. Babang var mı anang var mı, gardaşıng var mı dimiyong, gayanıng goltuğundan mı çıhdıng dimiyong". O arada herif diyo ki "avrat sen gonuşmadıng ben de sormadım".

"Anang babang var mı?" " Var". "Gardaşıng var mı?" "Var".

Öyleyse hadi seni ziyarete salıyım. Yanına veziri gatıyo. Vezire diyo ki "aha sanga şu kadar para bu avradı yidi çocuğuyunan götüreceang babasına anasına teslim ideceang, giri ordan alıp banga getirip teslim ideceang" diyo.. Peki padişaam diyo. Padişah bu avradı allıyo pulluyo, vezirinen yola goyuruyo.

Vezir bi dağı aşaken diyo ki, "bennen bir olursang ol, yosa büyük ooluğu keserim" diyo. Avrat da diyo ki "kes" diyo. böyle yididene dağ aşıyo yidi oğlunu da kesiyo, sekizinci dağa gelinci vezir gine diyo ki, "bennen bir olursang ol yoosa seni de keserim" diyo.

Avrat da "tamam" diyo. "Hadi inek aşş"a diyo, aşşa iniyollar. Bi dağın arhasına geçiyollar. Avrat diyo ki, "ben bitane tuvalete gidiyim geliyim" diyo. "Ondan sona bir olah" diyo.

Avrat ırbığı eline alıyo. "Gaçang" diyo vezir. "Gaçmam" diyo, "ipinen baala" diyo. Vezir ipinen bilinden baalıyo. Avrat tuvalete gidiyo. Tuvalette ipi çiziyo. ipi ırbığa baalıyo, bu avrat ordan gaçıyo.

Icıh gaçıncı bi çobana rastlıyo. Çobana diyo ki "ne iderseng it beni gurtar" diyo. "Sen benim asbaplarımı al, banga bi guzu kes, garnını banga vir ben onu gafama geçiriyim, babamıng oruya çırah duruyum" diyo. "Babası olduğunu da bilmiyo ya çırah duruyum" diyo. Babası olduğunu da bilmiyo ya.

Çoban bi guzu kesiyo, garnını bu avrada viriyo avrat garını gafasına geçiriyo. Gidiyo babasına çırah duruyo, ben bir keloolanım diyo, gazlarıngı yayyım diyo.

Bu vezirde orda diyo ki "hadi gari avrat hadi diyo", çekseki ırbıh geliyo, avrat yok.

Neyse bu avrat varıyo babasınıng gazlarına çoban duruyo, gaz damında yatıyo.

Bu arada babasınıng evine gelen giden çoh oluyo bir gün bu keloolan diyo ki, "abi ben bişey söyliyeceam" diyo. Tabi gız abisi olduğunu biliyoya abisi bunu bilmiyo. Abi, abi noolur bişey söyliyeceam dirken, abisi diyo ki "süs lan keloolan" diyo. Bunu sülüman ağa görüyo diyo ki "süsüng keloolan bişiy diyecek" diyo. Bişiy söyliyeceamış söylesing diyo.

" Peki" diyollar.

"Keloolan diyo ki yalıngız diyo şu cevabı söylerim. içerdaler dışarı çıhmayacah, dışardalar içeri girmiyecek, gapıları kitlenecek" diyo. "Tamam öyleyse" diyolar. Gapıları peceleri kitliyollar.

Bu gız başından geçenneri, olayları tüm annadıyo. Tabi o sırada hoca da ordaymış, vezir de ordayımış. Padişah da ordaymış, köyün hepsi gardaşı bacısı tüm ordalar.

Bu gız başından geçen olayı annadıyo, çocuhlarını kesdiğini işde şöyle böyle olduğunu gafasından da şiyi çıharıyo, ben bir keloolan dealim diyo. Ben Sülüman Ağa sening gızıngım diyo.

O arıyaca Sülüman Ağa eline satırı alıyo bu hocayı gıyıh gıyıh gıyıyo. Veziri de gıyıh gıyıh gıyıyo. Bu padişa da giri gırh gün gırh gice düğün idiyollar. Alıyollar, gerdaa goyolar yiyip içip yire geçiyollar. Sizde yiying içing muradıngıza iring.

Hatice HASGÜL

32. AHILLI AMEDİNEN DELİ AMED

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahın gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Bir Ahıllı Amedinen bir Deli Amed varımış. Bi de anası varımış, anası hasta yatıyomuş. Ahıllı Amedinen deli Amed davar güderlerimiş. Bir gün Ahıllı Amed gelmiş, anasını yumuş yıhamış, çobannığa gitmiş.

Bir gün de Deli Amed gelmiş anasına bi gazan taranaşı bişirmiş. Aç ana azıngı da taranaşını viriyim dimiş. Anası azını açmamış. Dutmuş daban keseriyinen azını açmış. Taranaşını anasının azına dökmüş. Anasına bi gazan da su goymuş anasını çimdirmiş. Dişlerini sırtatmış yatağına goymuş.

Ahıllı Amed dimiş ki: "Gardaşım nöördün" dimiş. "Nöörüyüm gardaşım. Bi gazan taranaşı bişirdim içirdim gannını doyurdum. Bi de çimdirdim, anamı yataa yatırdım, şimdik yanınga geldim" dimiş.

Ahıllı gardaşı dimişki, "ben bi gidiyim de anamı yohlayım" dimiş. Giri gelmiş anasına. Gesseki anası ölmüş. Anasını yumuş, yıhamış mezere goymuş. Giri Deli Amed'in yanına gelmiş. Gesse ki Deli Amed burda davarı düzmüş kesmiş, kesmiş davarı düzmüş, kellelerini götlerinin azına goymuş.

Ahıllı Amed "nöördün gardaşım" dimiş.

Deli Amed; "nöörüyüm gardaşım" dimiş. "Davarı doyurdum söğüdün altında yatıyollar" dimiş.

Davarı galdırmaya varmış, gah kis, kis, kis, davar ölmüş, hiç bişiy yoh davarda. Yav gardaşım nöördüng sen bunu ?

" Gidding anamı" öldürdüng

" Gelding davarı öldürdüng, noolacah bu "dimiş.

Hading burdan gacah dimişler. İki gardaş ordan gaçmış. Yimiş içmiş yiring altına geçmiş.

Hatice HASGÜL

53. HACI MAHMUD AĞA'NIN GIZI

Bir varımış bir yoğumuş, Allahıng gulu dağdan daşdan çoğumuş, Çoh söylemesi gayet günahımış.

Bir melmekette bir Hacı Mahmut Ağa varımış. Bi gızı varımış, bi de oolu varımış birde avradı yaşallarımış. Bunnar gel olmuş git olmuş zaman geçmiş adam hacca gidecamiş.

Adamıng da çoh sevdiği bir hoca varımış Oğlu garısı gendi üçü bir Hacca gidecekmiş. Dimişler ki "bu gızı nööreciyik. Bir arhadaşım var. Hoca dimiş bu gızı onga emanet idelim. Biz gelenece gızıma bahar" dimiş.

Hocaya varmış söylemiş adam, Hoca da "canımınan, başım üstüne" dimiş. "Baharım" dimiş. Bunnar geçmiş hacca gitmişler. Gız da bek güzelmiş dünya güzeliymiş. Hoca gidip gelip gızıng ihdiyaçlarını gördükce gıza aşıh olmuş.

Aşşa yuharı dirken gıza hoca tebelleş olmıya başlamış. İlle bennen evlen. Gız "imkanı yok" dimiş ama başını hocanıng elinden alamamış.

Dimiş ki "Hey Allahıng zalımı, benimle evlenecean evlenmiye ya gel bir hamama gidek de" dimiş. "Bi yıhanak gelek de ondan sona evlenek" dimiş. Hemen Hoca "amam" dimiş. Bunnar hamama ğitmişler Gız oruya varınca hocanıng başını yumuya başlamış. Sabını köpürtmüş köpürtmüş gözünü iyice sabınnayıncı hamam tasıyınan hocuya çala çala çala hocayı oruya bayıtmış. Ondan sona gız hamamdan çıhmış gelmiş eve girmiş gapıyı kitlemiş bir daha yanına hocayı goymamış.

Hoca neçe sona ayıhsa bahsa ki ne bahang cırcıplak hamamda yatıyo. "Eh alacaan olsung gız "dimiş, "sanga ben bunu gomam" dimiş.

Hoca eve gelmiş gızıng babasına bi mektup yazmış. Esgiden hacca gitdimiydi iki ay üç ay giderlerimiş. Bi mektup yazmış salmış ki, "Hacı Mahmut Ağa işde gızıng ayarsız çıhdı etrafdan başımı alamıyom nööreceasengız görüng geling gızıngıza bahın" dimiş. Bide oruya mekdup varıncı Hacı Mahmut ağa oğluna dimişki; Oğlum dimiş "şurdan git bacıngı kes gannı köyneğini de banga getir" dimiş. Oolan ordan gelmiş bi gice gızıng gapısını döğmüş. Gız kim o dimiş, ben gardaşıngım dimiş. Gız gorhmuş hoca bellemiş gapıyı açmam açang dirken en sonu gız dimiş ki; "benim gardaşımınğ barnağında altın yüzük olacağıdı şu delikden barnağını soh bahıyım" dimiş. "Gardaşımısang açarım yoksa açmam" dimiş.

Bide oolan delikden barnağını sohuncu bahmışki gardaşı, hemen gapıyı açmış. Ağlamış söylemiş hocanıng iddiklerini annatmış gardaşına. Oolan, "bacım" dimiş "her şiyingi alda dimiş bir bohçe it de dimiş yarın seni de alıp gideceam" dimiş. "Babamıng oruya götüreceam" dimiş. Gızda essah bellemiş gahmış bir bohçe her şiyini almış gardaşıyınan düşmüşler yola.

Gitmişler gitmişler bir ormanıng içine varıncıh oolan orda dimiş ki bacım "bek uyhum geldi acıh şurda dizinge yatıyım da uyuyum" dimiş. Acıh yatmış dizinde uyumuş mu uyumamışmı, ondan sona gıza "gah" dimiş. "Acıh da ben oturuyumda sen yat" dimiş. Gızda oruya gardaşınıng dizine yatıncıh, oolan bahmış bacısında bişey yoh. Gıyamamış gızın başını oruya usulca gomuş bohçesini açmış. Gızın bir gömleğini almış ileri varıncıh da bir guş vurmuş gömleği gana batırmış. Almış babasına gitmiş.

"Nöördüng" oolum, "nöörüyüm. Gızı vurdum gömleğini de gana batırdım, aha getirdim" dimiş

Gız burda ormanda yatmış bi de uyansa bahsa ki ne bahang gardaşı gitmiş Gız ormanda galmış. Gız ağlayı ağlayı ağlayı bir gayanıng dibine gitmiş oturmuş. Orda uyumuş.

Bi de o melmeketde bir beang oolu varımış. Atıynan gezmiye, sürüyünen davarları görmüye gelmiş. Bahsaki gayanıng dibinde bi garaltı görünüyo. O zamanca çobana dimiş ki, "bah çoban git şoordaki garaltıya bi bah "dimiş. Malısa sening canısa benim" dimiş. "Bah neyimiş o "dimiş.

Çoban varsa bahsa ki ne bahang bir dünya gözeli gız. Getirmiş beang ooluna "aha" dimiş, "bu gızımış" dimiş. O zamanca bu gızı beang oolu almış evine gitmiş Allahıng emriyinen evlenmiş.

Gel olmuş gid olmuş, gızıng üzeri yüklü çıhmış. iki dene oolu olmuş, ikiz olmuş. Padişaang ooluda bu gıza daima dağ gızı dirimiş. Bir gün içeri girmiş ki gız çocuhlarına nenni çalıyor.

"Nenni hacı dayısına gurban olduğum

Nenni hacı dedesine gurban olduğum "

diyin hem sölüyomuş hem ağlıyomuş. Beang oolu dinnemiş, bi de içeri girmiş. Dağ gızı dimiş "senin de anang babang var mıydı" dimiş. "Yoğudu da ben gaya goyuğundan mı çıhdım" dimiş. "Benim de anam babam varıdı" dimiş.

Öyle diyinci neyse Beang oolu bu gıza nice aradan sona dimiş ki, "ear gitmek isderseng babanga ananga git giderseng" dimiş. "Giderim" dimiş. "Niye gitmiyom" dimiş. Beang oolunung da bir tabur asgeri varımış. Bide çoh sevdiği çavuşu varımış. Bu gızı dutmuş o çavuşa emanet itmiş. Bi tabur asger gatmış yanına bunu götür işde Hacı Mahmut ağaya felanca melmekette teslim et anasına babasına dimiş. Çavış almış bu gızı götüreken bu melmeketden çıhmış acık ileri varınca gıza tebelleş olmuş. ille bennen bir olacaang. Gız olurdung olmazdıng dirken çocuğuyun birini keserim dimiş.Gız da "kes" dimiş. Çavuş çocuğun birini bir melmekette kesmiş daha ileri gitmişler. Gine böyle gıza tebelleş olaken olaken çocuğuyun birini daha keserim dimiş. Kes onuda "kes" dimiş. Onu da kesmiş bu çavış.

Daha ileri varmışlar gızıng yahasından inmiyor.ille benimle bir olacaang. Gız dimiş ki "Hey Allahın zalımı, madem benimle bir olacaang yahamı bırahmıyacaang" dimiş. "Şu dimiş ırbığı alıyım şu derede bir taharetleniyim de belimede ip bağla geliyim de bir olah sennen" dimiş. Gızıng biline ipi bağlamış bu çavuş. Orda beklemiş gız deriye varıncıh ipi bi daşa bağlamış ordan gaça gaça gaça varmış bir çobana ulaşmış. Çobana yavlara yavlara bir guzu kestirmiş, guzunun garın derisini başına geçirmiş. Keloolan olmuş.

Bu arada gayri gızıng babasınıng melmeketine de yahlaşmışlar. işde böyle bi keloolan olmuş varmış babasınıng odasınıng öğüne daşınğ üstüne oturmuş. Bi de babasınıng evinden bi çıkan olmuş. Kimsing necising ne dealsing diyi sorulunca, gız dimiş ki benim kimsem yoh ben bir keloolanım. Şu gaz damından bir yir viring de gazlarıngzı güdüyüm dimiş. Tamam dimişler.

O orda dursung şimdi çavuş ipiçekmiş gelmiyo çekmiş gelmiyo gitmiş bahmış ki gız yoh ırbıh boş. Giri dönmüş o bi tabır asgerinen gelmiş. Beang ooluna dimiş ki, böyle böyle dimiş. "Garıng banga tebelleş oldu ahlaksız çıhdı" dimiş. "İlle benimle bir olacaang" didi. "Olmadım, çocuğunun birini kesti" dimiş. "Felan yire vardı birini daha kesti" dimiş. "Eng sonu orda da benden yüz bulamayıncı ordan gaçdı, aha geliyom" diyi gitdi, "bidaha bulamadım" dimiş.

"Booo nasıl olur?" Beang oolu şimdi yanmış tütmüş gızı aramıya çıhmış. Aramış aramış aramış bi tabır asgerinen ararken ararken, gızıng babası Hacı Mahmut Ağanın odasına varmış misafir olmuş.O arada o gün gıza daha önce tebelleş olan

hoca da misafir olmuş. Hoca beang oolu o çavuş üçü de gızıng babasına misafir olmuş.

Ahşama yimekler hazırlanmış. Gaz kesilmiş keloolanda hizmetlerini görüyomuş. Bu arada beang oolu dimiş ki, haydi herkes başından geçenneri annatsıng da hemi tanışalım hemi zaman geçmiş olsun dimiş.

Bunu duyan keloolan "ben de annadıyım noolu"r dimiş. "Git kel meret" dimişler. Beang oolu annatmıya başlamış. "Yalıngız kimse gapıya çıhmıyacah, herkes başından geçenneri annadacah "dimişler. Olur mu olur.

Beang oolu işde böyle böyle bi garım varıdı, böyle oldu şöyle oldu. Keloolan gine arada diyomuş ki etmeng ağam bi de ben annadıyım diyomuş. Ötekiler de şöyle böyle annadırken keloolan gine yavlarmış. Beang oolu dimişki bide keloolan annatsın dimiş. Keloolan işde babasınıng haca gitdiğinden bir gızını hoca arhadaşına teslim idiğinden Hocanıng yaptıhlarından annadaken hoca annamış. Hemen sızılamış. Etmeng ben bi dışarı çıhıyım dimiş. Yoh dimişler kimse çıhmıyacah dimişler. Neyse keloolan devam idmiş. Beang oolunung kendini ormanda bulduğundan neden sona çavışına babasını görsüng diyi götürmesi için emanet iddiğinden yola çıhıncı da çavuşung tebelleş olduğundan, çavışa meyletmeyinci de çavışıng çocuğunu kesdiğinden söylemiye başlamış. O zamanca çavış dimişki aman ben bi dışarı çıhıyım, çoh sıhışdım dimiş. Beang oolu da yoooh hiç kimse dışarı çıhmıyacah dimiş.

Ondan sona bu keloolan olannarın hepisini annatmış, nasıl keloolan olduğunuda söyleyip ben senin gızıng dealmiyım baba diyip gafasındaki garını sıyırıp atmış. O zamanaca hocaynan çavış şorda tir tir titremiye başlamışlar. Gızıng babası da beang oolu da neying ne olduğunu iyice annamışlar. Tamam dimişler.

Ellerine satırı alıp hocayı da çavışı da gıyım gıyım gıymışlar. Gızda yingiden beang oğluyla gocasıynan evlenmiş gitmiş. Yimişler içmişler has mıradına geçmişler

.

Naciye KOYUNCU.

54. FAKİR AVRAT

Bir varımış, bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Çok dimesi gayet günah, az dimesi sevabımış.

Vahdıng birinde bir garı-bir goca varımış. Bunnar da çoh fakirlerimiş. Bu günden yarına yiyecekleri yoğumuş. Durup mururken dimiş ki: "Dur herif sen beni biliyong, bende seni biliyom. Bu fakirlik bize çöktü. Bi gurtuluş yolu bulalım" dimiş.

İşte hakime diyim ki "saat birde gel, ötekine diyim ki saat ikide gel, berikine diyim ki saat üçte gel. Amma elingiz boş gelmiyecangiz. Birine diyim ki sen gelirken içi altın dolu gızarmış tavuh getir. Ötekine diyim ki sen gelirken içi para dolu gızarmış gaz getir. Berikine diyim ki sen gelirken gızarmış ördek getir diyim" diyor. Amma avrat da gözel mi gözelmiş.

Herifiyinen annaşıyo, didiği gibi, oranın büyük adamlarına göz gırpıyo. Herifine söylediği gibi hakime, ötekilerine tek tek söylüyo.

Hakim eline basdunu alıyo geliyor. Saat bir de gapıya tıh tıh vuruyo. "Buyur" diyo içeriye alıyo bunu, gülüyo şahıyo. Hakim hadi bahalım diyince tamam ne güzel gonuşuyoh. Acıh daha gonuşah da diyo saatı doldurtturuyo.

Öteki geliyo saati ikide gapıya tıh tıh vuruyo, "aman gocam geldi" diyo. Hakim "niriye sahlanıyım" diyo. "Sen kömürlüğe" diyo. Onu götürüyo, kömürlüğe dıhıyo. Üzerine zirzeyi vuruyo.

Ondan sona duruyo. Beriki geliyo, gapıyı açıyo, içeri buyurung diyo. şimdik oturup-mutururken diyo ki "haydi bahalım" diyo. Avrat da diyo ki "yingi geldin, işte datlı datlı gonuşuyoh. Icıh otur bahalım, sabah mı oluyo" diyo. Bi de bahıyo ki bir diğeri geliyo. Bunga da diyo ki "aman gocam geldi sen kömürlüğe sahlan" diyo. Kömürlüğe girince bahıyo ki hakim var. "Ula ben girdim kömürlüğe sen niye gelding?" diyo. "Sorma arhadaş" diyo.

Bunnar kömürlükte dura dursun. Sen gelen gaymaham avradınan oturup-mutururken haydi bahalım diyo. Avrat da datlı datlı gonuşuyoh derdiying başına ne oldu, sabah mı oldu diyo, ne var diyo. Derken gocası geliyo, gapıya tıh tıh vuruyo.

" Aman gocam geldi, sen kömürlüğe sahlan" diyo. Onu da kömürlüğe dıhıyo.

Şimdi üç büyük adam, hakim, gaymaham, müftü gibi büyük adamların üçü de kömürlüğe giriyo. Birbirlerini görünce tanıyıp şaşırıyollar. "Nooldu bize yav?"

diyolar. O diyo ki "sorma arhadaş", o diyo ki s"orma arhadaş" diye birbirleriyle gonuşa dursunlar. "Avradıng asıl gocası geliyo". Avrat diyo ki gocasına "üçü de kömürlükde" diyo. "Sen şöyle durda ben onlara usulca yol viriyim" diyo.

Avrat geliyo usulca kömürlüğün gapısını açıyo. Hadi şurdan çıh diyo. Önce gaymaham çıkıyo, avrat ona diyo ki; "Bah bi gaza senden soruluyo, utanmadıng mı bir fakirin garısına sulh ittin, göz dikting" diyo.

Gaymaham, "aman itme ben ittim sen itme, beni millete rezil itme, töbeler olsun" diyo. Hakime de aynı şeyi söylüyo. Müftüyü de çıharırken diyo ki, "sen millete doğruluk satang, ırz düşmanı olmaya utanmadın mı" diyo. Müftü de" ben ittim sen itm"e diyo.

Avrat bu üç büyük adamı gönderince herifine geliyo diyo ki: "Herif gel bu giceki bizim gazancımız da bu. Allah bize de böyle bir ırızgı gönderdi" diyo. Yiyip içip fakirlikden gurtuluyollar. Muradına iriyollar.

Siz de yiying içing muradıngıza irin.

Hazemi ÖCAL

55. MUSTAFACIK

Bir varmış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çok söylemesi günahımış, az söylemesi sevabımış.

Bir mahallede Mustafa adında bir oğlan şahsenem adında bir kıza aşık olmuş. Allahın emriyle Mustafaya şahsenemi vermişler. Ama oğlan çok fakirmiş. Oğlan bir sabah kalkıp, başlık parasını kazanmak için köyden ayrılmış. Kırk gün kırk gece yol gitmiş bir kasabaya varmış. Orda bir demircinin yanına çırak durmuş. Gelgelim yedi sene dönmemiş. Ama bu arada kızın babası kızı başkasına vermiş. Mustafanın anası ağlayı ağlayı kör olmuş. Bacısı ağlayı ağlayı hiç bilinmedik hale gelmiş. Bu arada köye bir kervancı uğramış. Bu anayla kızın halini gören kevrancı bunların dertlerine ortak olmak istemiş. Kervancı kadına: "Neden gözlerin kör oldu?" deyince, kadın: "ben nasıl gözümü yitirmeyim. Bir oğlum vardı, yetimlikte büyüttüm, başlık parası biriktirmek için gitti, yedi senedir dönmedi. Nişanlısını başkasına verdiler, bu hafta düğünü kuruluyo" dimiş.

Kervancı: "oğluyun gittiği yeri bana der misin?" dimiş. O da: "ben bilmiyorum ama bir mektup yazmıştı, ona bak belki öğrenirsin" dimiş. Bunun üzerine bunların haline acıyan kervancı hiç bir yere uğramadan oğlunun çalıştığı kasabaya gitmiş. Kadının oğlunu bulmuş. Ona annen çok perişan halde. Nişanlını da başkasına vermişler, üç gün sonra gelin oluyor deyince Mustafa sabah kalkmış, abdesini almış, namazını kılmış, yola koyulmuş. Mustafa köyden aralaşınca Mustafanın arkasında bir atlı peydah oluyo ki, Mustafa atlının heybetinden ipriyo. Atlı yanına yaklaşıp "oğlum nerden geldin nereye gidiyorsun" diye sorunca, oda "başından geçenleri anlatıp "nişanlım gelin oluyomuş, üç gün içinde ona yetişeceğim" dimiş. Atlı "kırk günde geldiğin yolu üç günde nasıl gideceksin" deyince; Mustafa "Allah büyüktür hele ben gidiyim" demiş.

Atlı "bin oğlum atımın tergine" deyip Mustafayı atının tergine bindirmiş. "Yum oğlum gözünü" dimiş yummuş. "Aç oğlum gözünü dimiş" açmış. "Bura nere?" diyo "Tifriz özü"," yum oğlum gözünü" dimiş yummuş, "aç oğlum gözünü" dimiş açmış. Bura nere dimiş, "Karsın düzü". "Yum oğlum gözünü" dimiş yummuş, "aç oğlum gözünü" dimiş açmış. "Bura nere" dimiş, "kendi hanem" dimiş.

Atlı Mustafayı köyün gerisine indirmiş, onga dimiş ki; "bak oğlum anayın gözü kalmış, şu teleği al anayıng gözüne oku üfür üç kere sıvaşla anneyin gözü açılır" dimiş. "Şu habe dolusu altını da al ömür boyu mesut ol" diyip ortalıktan kaybolmuş.

Oğlan kendine bir düzen vermiş. Annesinin yanına gelmiş. Annesinin gözü görmediği için oğlunu bilememiş. Oğlunu içeriye almış, bacısı da Mustafa gittiğinde çok küçükmüş, şahsını unutmuş. Oğlan annesine; teyze beni bir gece misafir al, sana bir habe dolusu altın vereyim dimiş. Akşam olmuş. Bunu ağırlamışlar. Sonra oğlan annesine dimiş ki: "burda bir düğün varmış şu duvardaki sazı versen de düğünde bir saatliğine çalsam" deyince, kadın o"ğlum ben bu sazı veremem, bu Mustafamın sazı. Bu düğün de Mustafamın nişanlısının düğünü" dimiş. Oğlan "teyze eğer ben senin gözünü açarsam bu sazı bana bir saatliğine verir misin?" dimiş. Kadın buna razı olmuş. Mustafa "bismillah deyip" elindeki teleği anasının gözüne üç kere sürmüş. Kadın anadan doğmaya dönmüş. Bu arada Mustafayı tanımış ama tanımamazlıktan gelmiş. Sazı sevinerek oğluna vermiş. Mustafa tanınmamak için kafasına bir taze karın geçirmiş. Sazı alıp doğru düğün evine gitmiş. Oradakilerin hepsi aşık gelmiş diyip susmuş.

Bu arada Şahsenem istemeden vardığı için kendini zehirlemek istiyomuş. Mustafa söylemeye başlamış:

"İtlerinin adı baracık değil mi
Sokakları daracık değil mi
Kız senin sevdiğin Mustafacık değil mi
Sabah namazını tifriz özünde
Öğle namazını karşın düzünde
Kıldım da geldim
şahsenem gelin olduğunu duydum da geldim"

diyinci; Mustafanın sesini tanıyan şahsenem zehir şişelerini elinden atmış, Mustafaya koşmuş. Yedi gün yedi gece düğün itmişler. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

Halime CANER

56._____(İSİMSİZ)

Bi varımış, bi yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Çoh dimesi günahımış, az dimesi sevabımış.

İşde Angaranın Çangırı'dan iki gardaş varımış. Amma bu ikisi de çoh zenginimiş, zenginimiş ki yani haddinden fazla zenginimiş. Hatda şimdikinin Vehbi Goçu gibiyimiş. Bu adamlarıng, iki gardaşıng imzası olmazsa Türkiyeye mal virmiyollarımış Dış Devletler. Adamlar o gadar zenginimiş.

Nayatında zaman gelmiş, adamlar dimiş ki "gardaşım bah biz bu gadar zenginik, Türkiyenin üçde ikisi bizim. Ama, lakin şimden sona nasibimiz ayrıldı, gel ayrılalım" diyollar. Ayrılıyollar bunnar. Büyüng bi gızı varımış, güçcüngde bi oolu varımış. Başga da hiç evlatları yoğumuş ikisinin de. Tabi büyük gızını alıp çıhıyo, güçcük de oolunu alıp çıhıyo. Bunnar ayrılıyollar. Güçcüğün oğlunun adı Ahmedimiş. Zaten bi oolu var ya.

Aradan zaman geçiyo. Oolan delibaş çıhmış biliyomusung. Gayfe dükkan, orda burda bar mur daatıp yatıyo. Ama tabi babası da anılmış böön dünyada anılmış. Bu arada gapıyı kitliyo gapıya çıhmıyo. Oglum "aç kapıyı işte yimangi yiyecaan ekmaangi yiyecaang" yoh imkani yoh. Diyo ki "yav bunnan kim iyi gonuşur?. Bunung arhadaşı kim, kiminen gezer?", işde "Amedinen, yahut da Memedinen peki" diyo "çaarıng bunnarı".

Diyo ki, "oolum bah abiming bi gızı var, benim de bi oolum var. Ocah umudu ikisi, başga da yoh. Zaten bu da böyle çıharsa böyle yaparsa ben ne yapıyım haydi. Haydi bu gadar malı ben ne idiyim" diyo. "Söyleying yav ne diyo baalım ne isdiyo". Bu hasda mı sayrı mı birine sevdalı mı yoh bişey mi isdiyo annayıng filan diyinci. Tabi adamlar gapıyı dööyo. "Kimsing" işde" arhadaşın" aç gapıyı filan diyo. O adam da gapıyı açıyo. "Selam""Aleykümselam".

"Yav arhadaş niye bunu böyle yapıyong. Neyise galbindani söyle banga annat, ben babanga annenge söyleyim. Bun da kötü bişey yoh".

Diyo ki "yav arhadaş benim yüzümden çıhmıyo. Ben diyo amcamıng gızına aşıh" oldum.

" Yapma yav", "valla".

Geliyo diyo ki "işde ağa, senin oolan abiying gızına aşıh" olmuş. "Hey Allahıma çoh şükür" diyo. "Ben de teklif idecaadim de almaz da bizim malımız ortada galır diyerekden umuyordum. Allahıng bu günü de varımış. İnşallah" diyo, bu iş olur abim de virir inşallah. Abiming malına başgası girmez biliyomusung, gine mal" diyo beraberleşir.

Tabi aşam oluyo efendim. Gadı gaymaham hakim, o günün behrinde büyük gişileri topluyollar. Abisining gızına düngür gidiyollar. Neyse varıyollar efendim. "Selam" "Aleykümselam boo buyurung". Çay gayfe işdikden sona işde hakim lafı açıyo. Diyo ki, "ağa biz buruya neye geldik", "neye gelding" "hoş gelding sefa gelding. Benim çayımı gayfemi içmiye gelding".

"Yooh işde senin gızınga bu aanın oğluna düğür" geldik. "Allahıng emriyinen" diyincik,

" Allah yazdıysa, gardaşım da benim gızımı ooluna layıh görüyosa, ben hiç bişey dimiyom. Diz çöküng guranıgızı ohuyung" diyo. "Guran ohuyollar".

Yalngız o zaman bi adet varımış şöyle bişeymiş. işde oolanıng babası hangi minderde, bu minderde o zaman o mindering altına akçeyi gorumuş. Başlık parası filan yoğumuş, o zaman biliyomusung. Sade başlık buyumuş yani.

Tabi ahçeyi çıharıp goyakene gardaşı bilaanden yapışıyo "nöö" diyo. Gardaşım adetini yapıyom. "Yoh gardaşım yoh adet diyo başgasına, sennen banga" deal. "Biz gardaşıh sening gadar benim de malım var biliyomusung. Sen diyo ahçeyi cibinge goy bir daa böyle bişiy yapma ayıp" diyo.

"Peki gardaşım" diyo. Parayı cibine goyo zaman geçiyo, tabi bunnar düünü yapıyo. Fakat gız da oğlana aşıh olmuş, yani biliyomusung. Zaman geçiyo bunnar düünü yapıyollar. Çocuh daha cesurlaşıyor. içki içiyo efendim sekiz-on gişi bara götürüyo yiyo içiyo geziyo.

Babası diyo ki "oolum bu işden vazgeç. Emmiginen bu malı böyle gazanmadıh, biliyomusun, ben çalışmayınan, uyhusuz galmayınan gazandım. Sen böyle yaparsan. Hiç olmazsa" diyo "işçi al, başında dur çalışdır" diyo. "Sen malı çabıh gaybiden. O sevdiğin emmiying gızı yoh mu, he, sanga bi laf gonuşur ki altından gahamang. Ama vahdıkene elingdeki malı daatmadan gözüyüng öngüne bah" diyo. Ama çocuh gine ayni devam idiyo. Hiç babasınıng lafını sallamıyo.

Zaman geçiyo amcası ölüyo. Abisinin malını gendi malının üsdüne ahdarıyo. Gine aynı mal devam idiyo. Zaman geçiyo babası ölüyo ama çocuh gine ayni devam idiyo. Gabadayılığa yani bar, pavyon gapatmah elli yüz gişi aarlamah ama Türkiye'de anılıyo yani. Felan ağanıng oolu diniyo yani her yanda.

Nayatında zaman geliyo bu şimdi her şiyini gaybidiyo. Bir göz evi galıyo.

Zabanan gahıyo ocaan külünü deşiyo biliyo musung. Gız da zabanan gahıyo suya gidiyo. Suya gitse bahsa ki gapılarında bi dene Hasö var. Gapılarınıng çobanı, Hasöng aylesi gelini gızı dohuz on dene deveyi arha arhıya balamışlar. Davarı guzuyu gatmışlar, yaylıya gidiyo biliyomusung. Gelin bunu görüncü aalıyo. "Bah" diyo "şunnar benim babamıng gapısında azapdı çobandı. Bunnar deve sabi oldu, sürü sabi oldu. Biz elimizdaani gaybittik biliyomusung. Ben ölsem de bunu görmeseydim" diyo gız. Gelse bahsa ki gocası da külü deşiyo.

Diyo ki "Allahıng zalımı çıh da gapıya bah ne oluyo". "O babamıng gapısında azap çoban duranlar deve saabi, sürü saabi olmuş yaylıya gidiyo. Goyunu guzuya gatmış sen diyo kül mü deşiyong" diyo.

"Yaa! Babamıng didiği geldi çıhdı. Benim aylem benim garşıma çıhdı. Daha bu ev banga bu köy banga haram olsung ben giderim durmam" diyo.

"Aman emmioğlu etme, tek sen yanımda gal canıng sağ olsun. Ben sening hiç bişeyingi istemiyom" diyo. "Ne malıngı, ne maşıngı. Yalıngız Cenab-ı Allah seni banga baaşlasıng. Bi defa boş bulundum özür dilerim" diyo ya.

"İmkanı yoh benim bu köyden bu sözden ayrılmam lazım" diyo. Nayatında boşuyo tabi gidiyo. Gız da pişine. Köyden biraz ayrılıncı gız yitişiyo. "İtme emmoğlu elingi ayağıngı öpüyüm, sen biling. Beni döö, öldür, kes gel gitme" diyo. "Aazımdan çıhdı, aazım gırılsıng, etme beni kes" diyo.

"Yoh" diyo "imkanı yoh. Dünyanıng malını virseng ben durmam daa. Bu laf bana ölümünen beraber" diyo.

"Peki" diyo, orda bi gaç biyit türküsü söylüyo. Nayatında bu gidiyo, Isdambıla varıyo. Ooo ağanıng oolu niyandan geliyong, böön seni salmam. Diyo ki "yav, Adanıya bi sürü yoz saldım, arhasına gidiyom" diyo.

" Yoh diyo Istambıl banga olmaz. Beni burda tanıyollar" diyo.

Adanıya varıyo, "boo ağamıng oolu gelir miymissing böön ben salmam benim misavırımsıng".

" Yav diyo gitmem lazım. İzmire bi sürü yoz saldım arhasına gidiyom filan" diyo.

İzmire gidiyo. Orda da tanıyollar. Diyo ki "yav Türkiye banga haram oldu. Ben Türkiyeden falan çıhmam lazım. Herkes beni tanıyo biliyomusung. Gayıp itdimde diyemiyom. Benim gitmem lazım" diyo. Halebe çekip gidiyo.

Geziyo müzüyo nayatında bi iş buluyo bi garsonnuh buluyo. Bi gayfiye garsın oluyo. Tabi çalışıyo bu. Çalışıkene tabi sevgilisi burda galdı. Babasınıng emmisinin malını da gaybitti. Birez de gurbetlik var. Tohanıyo bunga. şafanan geliyo gayfiye temizliyo. Elini gulana atıyo. Orda sekiz on biyit söylüyo. Söyliyekene padişah da gapıdan geçerimiş. Padişah orda aaleniyo hepsini diniyo.

Tabi dayresine gidiyo. Bu da öngüne önük guşanıyo, cömaat toplanıyo. Bu şimdi çay daatmıya başlıyo.

Padişah varıyo diyo ki gapıcısına,

" Oolum işde filan gayfeyi biliyong mu". "He", "o gayfede bir gişi türkü çaarıyo. O gişiyi dut banga al gel". "Peki" diyo.

Gapıcı geliyo. "Selam" "Aleykümselam". Garson diyo, "zabahleyin burda türkü çaaran varımış kim "diyo. " Benidim gardaş" diyo. " Seni padişah isdiyo", - Ocahcıya diyo ki, "abi diyo beni padişah isdemiş". Sen şu öynüğü al birine vir. Ben yarım saat, bi saatden gelirim" diyo. Öynüğü teslim idiyo. Ordan düşüyo, gapıcınıng yanına gidiyollar padişaag oruya. "Selam" "Aleykümselam". "Buyur padişaam beni istemissing". "Oolum zabaanan türkü çaaran kimdi" diyo. Benidim efendim diyo.

" Sen nirelising?"

" Ben Türkiyeliyim diyo".

"Peki oolum sening Türkiye'de kiming var" diyo. "Efendim hiç kimsem yoh".

" Oolum sening babang, anneng, emming, dayıng, hiç mi kimseng yoh".

" Hiç kimsem yoh" diyo

" Oolum sen gaya goltundan mı çıhdıng?"

" Gaya goltuundan çıhdım".

"Peki" diyo. "Ear songunda seni arallarsa, bi dene sevgiling, dostun, anang, babang, sülaleng çıharda seni isdellerse ben seni kesiyim mi?" diyo.

" Ganım halel" diyo.

Peki, öyleyse diyo, yanındaki vezirlere "gızım sultanı bunga vireceam" diyo. Oolan bişey diyemiyo. Lafıyınan bungaldı. Tamam oldu suhut ihrardan sayılır. Çocuh suhut geçti filan diyollar. Dutuyollar gızı bunga nikah idiyollar. Bunu gerdaa dıhıyollar.

Tabi şimdi bu ne yapıyo, gıza diyo ki "sen benim dünya ahret bacımsıng". "Aramıza gılıç goyacıyıh hiç" diyo "elimiz elimize damiyecek". Gaç sene yedi sene gızın yanına varmıyo.

Gız da diyo ki padişah gızı tabi görmüş evladı baba sening virdiğin adam benim yanıma gelmiyo . Yahutda banga ayle dimiyo, ama böyle böyle gılıç goyo hiç dimiyo biliyong mu. Yidi sene geçdikden sona bu çocuh düşüne düşüne sevgilisini, yataa düşüyo.Yataa düşüncü, tabi gayri ölüm derecesine geliyo. Gelinci bu arada işe padişah bi gaç da vezir gelmişler içiyollar bunnar biliyomusung.

İçekene oolan diyo ki, "yav bu galabalıhda bu vezirlerin huzurunda arki türküyünen kendimi annadırda burdan gurtulursam gurtulurum. Gurtulmazsam boynum cellad" diyo.

Zatin celladlığı ölümü gözüne almış. Zatin yapmasa gine ölcek biliyomusung, o arada elini gulaana atıyo.

İşde gendining Türkiyeli olduğundan, melmekette babanınıg tekoğlu, emmisining tek gızıyınan evli olduğundan, emmisining gızına aşıh olduğundan, babası ve emmisinin çoh zengin olduğundan babasının virdiği öğüdü dutmadığından, elindeki malı gaybittiğinden songunda emmisining gızının lafından baasidiyo.

Baasidinci hemen padişah dabancayı sıyırıyo. Aç lan aazını pezevenk diyo. Ben sanga dimedim mi sonunda senin bişiying çıhar da benim gızımıng başını yahang dimedim mi diyinci, onnar hemen bileanden yapışıyo. "Yav dur" bahalım. "Adamıng ifadesini al, gızıngı çaar. Gızıyıng ifadesini al, ney ne deal. Biz de insanıh. Adamıng yanında adam vurulmaz" diyollar. "Bah bi de padişahsıng".

"Peki" diyo. Veziring birini hakim yapıyo gendileri de cömaat oluyo biliyomusung. Gızı çaarıyollar. Gıza diyo ki hakim;

"Gızım gocayıng sevgilisi varımış. Gocang Türkiyeye gidecek ne diyong. Bunung hakgında bi şey diyong mu?"

" Ben diyo padişah gızıyım, ben babamı çoh severim. Babam da beni sever, lakin ben babamıng yüzüne gelmedim. Bu yiğiding benden gözel bi aylesi var ki,

banga hiç eli daamedi daha. Aramıza gılıç goyup yatıyoh biliyong mu ? Ben de daha kimsiye dimedim. Ear babamıng babalık haggı varsa, benim de onga evladlık hakkım varısa yiğide müsade itsing biliyomusung. Bi an evvel gitsing sevgilisine gavuşsung. Yazzıh bunga da yazzıh. Onga da yazzıh" diyo.

"Ben de şimdiya gadar bişeyini duymadım amma" diyo. "Yiğiding şiyine göre öyle olması lazım" diyo.

"Ben müsaade idiyom" diyo gız. "Dağlar gadar müsade. Tamam" diyo. "Öyleyse hadi git" diyo.

"Yoo" diyo "hele sen şunga bi at çek", altına bi at çek bunga bi gırat çekiyollar.şu habelering iki gözünü doldur bahıyım. Habening iki gözünü de altın dolduruyollar. Atın üsdüne atıyo.

Padişah diyo ki "ear sen bu zabah devriyesine burda galırsang emir viriyom seni kesdireceam". O gün ahşamınan çıhıyo, hadi baam gırat diyo dayanıyo. ikinci güne sevgilisine gavuşuyo. Eski düzeni guruyo. Yiyip içip yiring altına geçiyo.

Hasan ABAYLI

57 GONYA VALİSİ

Bi varımış, bi yoğumuş. Allahın gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış.

Bir köyde bir ağa varımış, çok zenginimiş bu ağa. Ağa bir gün böyle yatarkene rüyasına gelmişler. Dimişler ki "ağa sen çok zenginsin, Türkiye'nin yarısısın. Lakin senin başına bir iş gelecek. Gençliğindemi gelsin. ihtiyarlığında mı gelsin?" Ağa cevap viremiyo. Bir gün böyle, beş gün böyle, hanıma diyo ki; "Hanım ben kimseye diyemiyom. Fakat gice geliyo, benim rüyama giriyollar. Diyollarki yav ağa Senin başınga bir iş gelecek, amma eceba gençliğinde mi gessin? Gocalığındamı gessin? Ben de bir cevap viremiyom. Sen benim aylemsin. şimdi sanga danışıyom, ne diyong? Ne diyek? Ne yapayım ben felan" diyince, "herif" diyo, "ihtiyarlığında gelenden ne olacak sana? Hiç olmazsa gençliğinde gessinde biliyomusun belki" diyo "Cenab-ı Allah songumuzu iyi getirir" diyo. Hangi songu gelen guldan itsin diller ya.

Adam bunu zinine goyo. Gine bu ihdiyar a sakallı pir geliyo. Diyo ki: "İşte Amed Ağa, zengin ağa senin başınga bir iş gelecek. Gençliğinde mi gessin, ihtiyarlığında mı gessin". Diyo ki: "Arhadaş ne gelirse gençliğimde gessin" diyo. O arada efendim, bi toz duman alamet garamet çöküyo. Yirmidört saat, kırh sekiz saat duman içerisinde galıyo. Adamın ne tallası galıyo, talladan goca goca gayalar çıhıyo biliyomusun. Adamın malı davarı sürüleri batıyo, bilmem kevranları bilmem nirde galıyo diyekene adamın her şeyi gayıp oluyo. Yani adam yohsul bi duruma düşüyo.

Hani adamı gonuşduran, yahut da götürüp getiren maddiyat, bi de görmüşlük var biliyomusun. Diyo ki: "Ya şimdi benim başıma bir iş geldi ya biliyomusun. Peki ben bunda zamanında gördüm. Mesela zengin adamım. Üç beş köy benim emrimde çalışıyo biliyomusun. Lakin Cenab-ı Allah bu şiyi banga virdi, zuluma banga virdi. Allahın emrine çok şükür. şimdi ben bu köye azap duruyum disem, ben nası duruyum" diyo ya, "çoban duruyum disem gine" olmaz. "Ne yapah avrat" diyo. "Gel bu iş oldu gel" diyo, "bu köyden gidek göçek başka köyde galah, ırızgımızı Allah bizim başka köyde" virsin. "Ben bu köyün davarını guzusunu güdemem" diyo. "Gidek herif" diyo.

Adamıng da iki çocuğu var, biri iki yaşında biri dört yaşında. Nayatında afidersing işte bir bir eşşea, iki gat yatah işte ufah defek bişey yüklüyolar eşşeang

üstüne. Hanım öngünden çekiyo, çocuklar eşşeang üstünde bağlı, adam arkasından sürüyo. Tabi ağlıyo ağlıyo, gonuynan gomşuynan halelleşiyollar, ayrılıyollar burdan.

Diyollar işte felan ağa kendine yidiremedi bu köyde. Yohutda yakın köye gitti amma Allah viri de işi rasgessin yazzıh. Yahın bi yiriye yahut de iyi bi yiriye gideydi de biz göreydik felan diyollar. Arhadan laf idiyollar tabi.

Adam çekip gidiyo, ipiy bi uzah gidiyo. Gittikden sona adam bi köye varıyo. Selam-Aleykümselam.

Adamıng ögüne geçiyollar. Diyollar ki" arhadaş necisin, niyandan gelip niyana gidiyong" diyollar.

Valla arhadaş "ben fakirim. Goyun guzu işte inek danasığır çobannığı yapacaam. Ear köyüngüzde sıır çobanı, goyun çobanı yohsa banga bi ev bulung. İki çocuğum var bi aylem var bi benim. Ben sizin köyde, mesela bu köyde sıır gütmek istiyom" felan.

Diyollar ki "valla yav, bizim köyüng sıır çobanı yoğudu. Allah işte ayağımıza gönderdi. Tamam arhadaş. Gaça güdüyong, beşe sanga altı arhadaş. İşte sanga da bi ev". Bunga ev viriyollar. Adamı sıır çobanı dutuyollar. Gadın evde galıyo biliyomusun. Adamda sıır gütmeye devam idiyo.

Üç beş ay güdüncü, o köyden kevran geçermiş eskiden. Kevran da gelmiş o köye gonahlamış. Gonahlayınca içinden birisi dimişki: "Aa hiç sen bizim halimizi sormuyong. Bah otuz gırh gişiyik biliyomusun. Bizim iki üç aydır, altı aydır çamaşırımız yıhanacah. Noolur, mümkünü varsa burda hiç mi fakir yoh. Su çamaşırlarımızı bi yıhattır falan" diyo. O da diyo ki "yav, toplayın yahut da başdan bi giding köyden sorung biliyomusun. Fakir yıhıyacah bi fakir varısa tamam" diyo. "Ben parasını ödeyim. Bi götürün gadın yahut da kim yıharsa yıhasın. Parasını ben ödeyim" diyo. "Tamam" diyo. içinden biri çıhıyo o köye geliyo, yahın köy ya. Gonağa köy yahınmış.

Diyo ki "arkadaş işte muhtar", "kim muhtar ağa. Gel ağa, bizim işde şu gadar çamaşırımız var, bizim ağa parasını virecek, biz kevrancıyıh. Ear mümkünü varsa bizim çamaşırımızı yıhattır" diyo. O da diyo ki "valla arhadaş, bizim köye şimdi bi sıır çobanı geldi. Çok fakir, köyün üstünden geçiniyo. Yiyeca içeca hiç yoh haygattan iyi bişey" diyo. "Beş on guruşda fazla virirsengiz, kadın da diyo çoh temiz

bişeye bengziyo. Sizing çamaşırıngızı yıhasıng, hemi sizing işingiz bitsin, hemi de o beş on guruş sebeplensin" diyo. "Peki" diyollar.

Dutuyollar gadına söylüyollar. Gadın da "peki" diyo. Bunga efendim, gırh elli dene çamaşırı viriyollar. Gadın bu çamaşırı işte gaç günde yıhıyosa yıhıyo, demetliyo, bohçe idiyo büküyo. Haber salıyo "tamam" diyo. Bi de ordan kevrancının birisi geliyo, parasını viriyo biliyomusun, çamaşırı alıp gidiyo.

Bunnar şindi toplanıyollar. Herkes çamaşırını alacah. şindi bohçeyi açıncı bahsalar ki nası yıhanmış, nası demetlenmiş, nası bükülmüş, nası gonmuş herkes hayret idiyo. Hanı bunnar fazla geziyo ya biliyomusun, yani kiming ne olduğunu biliyollar tabi.

Diyollar ki "yav beyim kevranbaşı, biz daha böyle işe rasgelmedik. Bu nası sıır çobanı yav, böyle sıır çobanının aylesi mi olur arhadaş. Yıhadığı çamaşıra bah, nası bükmüş, nası düzennemiş, nası ütülemiş. Biz bunga hayret ittik filan" diyollar.

Diyo ki y"av haygaten benim de hoşuma geldi. Köyde gice uyuyuncu biliyomusun", "evi biliyong mu, ben biliyom" diyo." Basıng gadını çıhadın alın gelin, götürek" diyo. "Bu gadın boş daal" diyo biliyomusun. "Yani görmüş bi evladı".

Gice geliyo efendim, gırh gişi, köyün ne haberi olacah. Çobanın evini basıyollar, gapıyı gırıyollar efendim, adamın elini golunu balıyollar biliyo musun. Gadını alıp hadi baalım gidiyollar.

Gadın diyo ki "etmeng gardaşım siz bilirsingiz. şurda bi fakirik, şurda onung bunung perşembeliğinen ve yohutda sığırının parasıyınan geçiniyoh. Noolur beni gocamdan çocuğumdan ayırmayın. Bu iş sizing için iyi olmaz. Bu bi namus davası, beni götürür giri goyurursangız bu sefer de gocam gabul itmez. Beni götürmeyin itmeyin gelin beni gocamdan ayırmayıng" diyosa da gadınıng ağzını bağlıyolar. Bi gaç dene de vuruyollar. Gadın mecbur galıyo, ne yapsıng gidiyo.

Adam zabanan gahıyo sıırı toplayan yoh. Ulan sıır çobanı nooldu yav gahmadı-gelmedi filan. Bi de varsalar ki adamın gapısı gırılmış iki çocuh aalıyo, avrat yoh. Adamıng eli golu baalı. "Yav nooldu", mesele böyle oldu, böyle oldu.Ulan asalım keselim. Baba kevrancı geçmiş gitmiş.

Şimdi gel gelelim gadına. Gadın oruya varıncı "etmeng" diyo,"işte kevranbaşı sen biling. Banga tohunma, Allahıngı Resulungu severseng banga tohunma. Ben de mesela müslümanım, neden böyle banga sıhıntı yapıyosunguz felan" diyo.

Öyle diyinci adam diyo ki: "tamam diyo bunu götürüng giri teslim idin" diyo.

"Yooh" diyo gadın gitmiyo. "Beni bundan sona gocam gabul itmez.Gabul itse bile onung da galbi yaralandı, benim de galbim yaralandı biliyo musun. Şimdik evet banga el deamedi, amma gocamıng bundan sona banga içeri atmaz. Benim de onga içerim atmaz. Öyle olduğu gibi ne yapıyım beni götürüng" diyo. Öyle diyinci diyo ki "bu kevran sening" diyo. "Sen de kevran başısıng" biliyomusun. "Sen ne dirseng o olacah. Kevranda sanga ait" diyo. "Gırk gişi de sanga hızmatcı" diyo. "Tamam" diyo. böyle geçiniyollar.

Adam ne yapar. Adam zabanan gahar, elini ayağını açallar gomşular. Diyo ki "gomşular banga müsaade idin. Bu köyde banga haram oldu ne yapım" dir. Adam iki çocuğun elinden dutar, aalıya aalıya çekip gider.

Gidekene bi ırmaa ras geliyo, ırmahdan mecmur geçecek. Büyük oğluna diyo ki; "Oolum sen şurda dur" biliyomusun, "ben güccüğü öte yanıya geçiriyim" diyo. Güçcük oolanı geçirirken bi canavar geliyo, büyük olanı alıyo gaçıyo. Aman lan geliyo gidiyo felan dirkene bu seferde yıhılıyo. Güçcük olanı su alıp gidiyo. Adam dikilip galıyo.

Adam aalamıya başlıyo. "Yav malım maşım gitti, hüriyetim de gitti. Köyümü de eliminen terk ittim. Buruya geldim, bu köye sıır çobanı oldum. Onu da iling uşaa aylemi aldı gitti. Ben yahama küsdüm. Allahama şükrittim, iki çocuğumunan gidiyodum. Bi ekmek gapısı daha buluyum diye bu köyde banga haram oldu. Başga köye gidiyim. Bu köy beni tanıdı, işim kötüye gitti" diyo. "Onu da Cenab-ı Allah iki çocuğumu elimden aldı. Ne yapıyım, bungada şükür" diyo. Adam aalıyo aalıyo devam idiyo yoluna.

Devam ide dursun adam Gonya gibi bi şehire varıyo çalışıyo, hamballık yapıyo, geziyo goşuyo adam orda boğazını geçindiriyo bi gaç sene.

O zamanda bilmem gaç senede bir o şehire vali olmak için biliyomusun, nasip guşu olurumuş. Millet toplanırımış, goyururlarımış, kiming omuzuna gonarsa o üç beş sene vali olurumuş.

Nayatında herkeş tabi oraya toplanıp valining deeşme zamanı geliyo. İşde "yedi yaşından yitmiş yaşına kimse galmıyacah. Herkeş miydannığa çıkacah. işte bugün işte nasip guş goyruluyo. Kiming omuzuna gonarsa o vali oluyo, Gonyuya" diyin çaarıyollar.

Tabi adam zati hambal, kimin elinden çantasını götürecaam diye onung bunung eline bahıyo. Bi gaç denesining çantasını götürüyo motürüyo.

Millet meydana toplanıyo. Bi de guşu goyuruyollar. Geliyo bu adamın omuzuna gonuyo hambalın. "Yoh yav bu olmadı hambalıng omuzuna gondu. Yannış oldu". Bi daha gine aynı, bi daha gine aynı. Diyolar ki "yooh gahbelik olmasıng vali yapacıyıh" diyolar. Hambal vali oluyo.

Yalıngız valiliğin bi prensibi varımış biliyo musun. Oruya kim gelirse, bu şiylerden kevran saaplerinden muhakkak misafir yaparmış. Evinde yirmidört saat misafir yapmayınca goyurmaz imiş biliyo musun. Adamıng böyle planı varımış, tembih itmiş tabi.

Nayatında gelgelim çocuhlara. Çocuh şimdi köyün gıyından geçekene, köyün uşağı görüyo, "aman canavara bah ağzında bişey var "diyo goşuyor efendim. Canavar bisaar çocuğu atıyo gaçıyo. Çocuğun elinden dutup getiriyollar köye. Çocuğa birisi diyo ki "yav ben bunu büyüdüyüm" diyo. Nayat çocuğu büyüdüyo, okula gidiyo, tabi ohumuya devam idiyo.

Şimdi gelgelelim güççüğe. iki gişi balığa gitmişler biliyomusun. Ağ felan götürmüşler. Balık dutacahlar. Bahsalar ki suyun yüzünde bi çocuh döne döne geliyo. "Ulan çocuğa bah" felan diyollar. Çocuğu da yahalıyollar biliyomusun. Onu da bi köylü götürüyo. Tabi aradan bi gaç sene geçiyo. Bi gaç sene geçinci çocuğun ismi yok, bişi yok. Gel işte piç, git piç. Çocuk diyo ki "yav git Allah belasını virsin. Ana yoh, baba yoh, sülale yoh git diyo bu köyden" gidiyim.

Tabi çocuh ıçıh büyüdü, on-onbeş yaşına deadi. "Git" diyo, "gidiyim" diyo. "Niriye gidiyim?" işte "Angarıya, Istanbıla çalışmaya gidiyim" diyo.

Çocuk o köyden çıhıyo, şimdik mesela felan köy felan köy diyekene bi köyden geçiyollar. Geçekene çocuğun bi denesi harman yirinde oynarımış.

" Arhadaş nirelisin" diyo,

"Yav valla ben de bilmem nireli olduğumu banga piç filan" diyollar. "Ben de gafayı bozdum gidiyom".

" Ula arhadaş" diyo. "Ben de gidiyim, ben de yitimim, kimim kimsem yoh" diyo. "Beraber gidek" diyo.

Bunnar şimdik beraber ikisi bir arhadaş olup çıhıp gidiyollar.

Nayatında gezip mezekene Gonyuya varıyo bunnar. Gonyuya varıncı bunnar gezekene bunu bi şiy yahalıyo. Diyo ki "arhadaş benim bi lohantam var. Lohanta da çalışır mısıngız?" diyo "çalışırıh" diyolar.

Bunlar çalışıyo muluşuyo. Çalışıncı etraftakiler bunnarı görüyo beğeniyo. Bunnarı valiye hizmetçi virek diyolar. "İşte valim filan lohantada iki çocuk var çoh temiz çoh iyiler. Bunları gel gonağa hizmetçi alah" diyolar.

" Peki " diyo. Bunları valinin gonana hizmetçi alıyolar. Aradan zaman geçiyo tabi, oraya bi kevrancı geliyo. Vali haber salıyo, diyo ki: "yirmi dört saat benim gonaamda misafir galacahlar" diyo.

Kevrancılara diyolar ki "buyurun arhadaş. Siz yirmi dört saat valinin gonaanda galacah, valinin yimani yiyecek, valiyi dinnendireceksingiz" diyolar.

"Peki" diyolar, bunlar geliyolar valinin oruya. Gelmeden diyolar ki, "arhadaş bizim annemiz var. Kevran başı, ondan sorulur bu kevran. Bizim gelmemiz için oruya ya üç beş gadın imin bildik bi adam, ya yosam biz gelemek" diyollar.

Diyo ki "yav benim iki dene hizmetcim var, çok temiz uşahlar" biliyomusun. "Ben onnarıng için göödemi basarım" diyo vali. "Ben onnarıng ikisini de gönderiyim onnar beklesin siz geling" diyolar.

" Tamam" diyolar.

Bu çocuhların ikisini de gönderiyo, kevrancıların çadırına, şindik bi gadın iki de hizmatcı çadırda galıyo. Şimdik gadın bi çadırda galıyo, çocuhlar bi çadırda galıyo, tabi çadırlar yahın biliyomusun. şimdi çocuhlar dertleşmiye başlıyo, dertleşiyo.

"İşte" diyo, "gardaş" diyo. İşte filan köyde beni bir gurt yiyomuş, gurdung ağzından beni almışlar" diyo. O da diyo ki "yav diyo, ben de diyo, işte neyse diyo balıhçılar beni çayda bulmuşlar. ben suyung içinde gidiyomussum beni çayda yahalamışlar" diyo."Allah, allah" diyo."Sen" diyo "hangi köydengsin hangi dağdansın", "ben hangi köydenim, hangi dağdanım" diyo. "Yarabbi bah" diyo, "ikimiz burda birleştik dertleşiyoh" diyo. Şimdik gadın bunnarı dinniyo, yalıngız gadın büyük oğlaning omuzunda bi bang varımış biliyomusun önce iyi tanıyomuş.

Şimdik gadın diyo ki "yav, bunnarıng gonuşmaları benim çocuhlara bengziyo ya. Eceba o mu o daalmi, ama" diyo "ben çocuğu bilirim" diyo. Nayatında tabi gadın bunu iyi duyduya, gadın geziyo ya biliyomusung. Diyo ki "oğlum ikingizde buruya geling" diyo, geliyo.

İşte diyo ki "oğlum bi soyunung mu" diyo büyüğe. Soyunuyo, sağ tarafında bahsaki gadınıng bildii bang var. Gadın şimdik gendini yingemiyo. Oğlanın boynuna düşüyo, "vay sen benim oğlumsung" diyo. "İkingiz de benim oolumsunguz" diyo. "Eceba babangız nirde galdı" diyo biliyo musung.

Nayatında bunnar, aalaş babam, aalaş babam, aalaş babam aalaş. Tabi gadın baştan ayaa annadıyo bunnara biliyomusun.

Zaba garşı zabah namazı bunnar uyuyolar. şimdik biri bi golunda gadınıng biri bi golunda uyuyunca, kevrancılar geliyolar ki baba, gadın ikisini de goluna almış bi uyuyollar, üçü de ne diyim sanga.

Hemen goşuyollar kevrancı başına, "gördüng mü?" diyolar, işte gadınnan valining hizmatçıları yatıyo. Yav nası olur. Vali diyo ki "ben onnarı keserim", "tamam" diyo "ben söz verdim, ben göödemi basacaam" diyo, "keserim".

Şimdik gadın başdan ayağa gadar annadıyo, tabi şiye gadar. O kevrancıya gadar biliyo musun. Kevrancının orda başından geçeni annadıyo, kimsening elinin damediğini annadıyo. "Bu da benim oğlum" diyo. "Birini canavar almış gaçmış. Birini de balıhçılar bulmuş" diyo. Öyle diyinci, vali diyo ki; "Allah gözüngü kör itsin birini ben suya gaçırdım, birini canavara aldırdım. Dimek ki benim evladım" diyo. O aylesine evladına sahip oluyo. Yiyip içip bunnar yiring altına geçiyollar. Yani songunda bunnar annaşıyolar.

Hasan ABAYLI

58. MISIR'DA İKİ ARHADAŞ

Bi varımış, bi yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş. Çok dimesi günahımış.

Eskiden böyle, padişah zamanlarında biliyomusung, padişahıng oğlu olsun, papazıng oğlu olsun. Böyle bi tahsil yapmak için, stac görmek için Mısır'a gidellerimiş. Mısır'da dini hıristiyanlık, gılıç galkan ata binme her şiy olurmuş. Yani silahşorluk öğrenillermiş.

Nayatında, Türkiye'den de iki gişi gidiyor. Diyelim biri Gonyalı, biri de İsdambullu. Gonyalının ismi Amed, İstanbullunun ismi de Memed. Bunnar gidinci tabi oraya varıyo, yani derse başlama zamanı gelinci hoca bunnarı topluyo, isim yohlaması yapıyo. Nayatında diyo ki, işte sekiz-on gişi gidecaan, çarşıdan ufah defek alacaan. Sen işte mutfakda mutfak yapacahsın. On kişiye yatah yiriydi, on gişiye efendim orayı süpürecek, on gişi goğuşcu dirken bunnar taksim idiyo. Bu Ahmedinen Mehmed kalıyo biliyo musung. Ahmede diyo ki "oğlum" diyo, "sen de" diyo, "zabahleyin galhacahsın elingi yüzüngü yıhıyacahsın, mutfaa varacaang. Mutfahdan yimaa alacaan. Ayleme götürecaan, bi aylemle bi gızım var" diyo biliyo musun. "Onnar yimaa yiyecek giri dabaa alacaan mutfaa teslim idecaan. Senin vazifeng bu" diyo. "Tamam" efendim diyo.

Aradan bi gaç sene geçiyo, geçdikden songra bu Ahmeding telgrafı geliyo. Telgrafı gelinci hocaya gidiyo, diyo ki "hoca efendi benim telgrafım geldi. Ben" diyo "Türkiyey'e gidecaam müsade iderseng banga bi on beş yirmi gün izin vir" diyo.

Diyo ki "Ahmed viriyim de oğlum" diyo, "yalıngız vazifengi yap da git" diyo. Annıyo ki "ehli namus bi gişi bul yiringe vekil it, o benim eve yimace götürsüng, sen de git gel" diyo. şimdi bu annıyo çocuk. Lan kime diyim, kime diyim, kime diyim. Diyo ki yav bizim Memede söyleyim hemşerimiz biliyonmu tembih idiyim. Annadıyım meseleyi.

Diyo ki "Memed, benim telgrafım geldi, ben izin aldım, köye gidiyom. Yalıngız diyo hoca banga böyle böyle didi. Oğlum vazifengi yap git" didi. "Yani ehli namus bi adama vazifengi yap gi"t didi. "Yani ehli namus bi adama vazifengi teslim id didi". "Ben" diyo "anca seni ehli namus buldum yalıngız bah biz Türküz. Sahın ha gadına bişey diyim, yahud da gıza bişey diyim dime, sahın böyle bişiy olmasın

namuslu git, namuslu gel beni kepaze itme. Ben onga bacı didim, ötekine anne didim. Annesine anne didim, gıza bacı" didim.

" Olur mu, olur "peki.

Bu şimdi çekip gidiyo, diyo ki "Hoca efendi tamam diyo. Ben diyo bizim Memede teslim iddim ben gidiyom diyo, gidiyo" efendim.

Bu şimdi köye geliyo. Bu da köyde çok zengin bir ağanın oğluymuş. Bu didiğim Ahmed Ağanın oğluymuş biliyo musun. Bu babası ölmüş, malı daalmış. Köylüler dimişler ki "yav arhadaş bu bizim ağanın oğlu, bunun babasının çoh ekmaani yidik, noolacak bu iş oldu malı daaldı. Çocuk baarime diyo cahal galmasın gelin köycek toplanah. Bunu Mısıra gönderek Mısır'da tahsil yapsın. Çocuh kör galmasıng" diyerekden köylü gendi göndermiş bunu ohumuya.

Onu da şimdik, gomşu köyden bi ağanın gızını yitişmiş düngür geliyomuş sağdan soldan. Burdan köyden bigaç kişi diyo ki "yav işte felan ağanın gızı satılıyomuş. Düngür geliyomuş, gelin bizim çocuğa telgraf çekek söylüyek. Bu ağanın gızını bu ağanın oğluna alah" diyo. "Alah mı alah".

Gidiyollar gızıng babasına söylüyollar, "o pek"i diyo. Peki diyinci bunnar telgraf çekiyollar. Çocuh geliyo, çocuğa diyollar. Çocuh diyo ki "gomşular ben ne diyim size, ben sizin iyiliğingizi unutamam. Benim diyo babam öldü beni yitim bırahmadıngız. Beni ohula tahsile gönderdingiz biliy omusun. şimdi diyo ağanın gızını alıyomussunguz. Ben size garşı bişey dimiyom peki" diyo. Çocuh razı oluyo, bunnar da şerbeti içiyollar, yüzüğü dahıyollar çocuh dönüyo.

Dönüyo varıyo efendim Mısır'a. Hani bizim Memed. Memed hasta yatıyo, hayvaah Memed gafayı bozdu. Goşuyo varsa ki Memed sarılmış baddaniyeye yatıyo. "Memed ne oldu geçmiş" olsun. "Sorma hemşerim" diyo. "Nooldu yav hemşirem ne var. Valla gardaşım zabanan ben" vardım. "Ben mutfahdan çorbayı aldım. Eve vardım, zile basdım gız gapıyı açdı biliyomusun gızı gördüm. Onu biliyom başga bişey bilmiyom. Oruya bayılmıssım" diyo. "Beni götürmüşler hasdaniye, ben" diyo "aşıh oldum. Ölecaam hemşerim" diyo. "Ne yaparsang yap" diyo.

"Yav" diyo, "yapdığını beanding mi" diyo. "Hemi Türkiyenin adını kötüleding, hem de benim üç senelik emeamı mat iddin. Ben sanga dimedim mi arhadaşım gızını bacı didim. Gadına anne didim. Ben ne yapıyım şimdi. Ben nası gidiyim, onun yüzüne bahıyım" filan diyo biliyo musun. "Bunu herkes duydu" filan diyo.

"Lafa gulaasma "diyo. "Ben çoh zenginim sanga bidene gerdanlıh alacaam gıza götürecaam. Bunu teklif idecean alırsa alır, almazsa diyo sahın banga getirme. Çöplüğa at" diyo. "Yav olur mu, ben elbirlik mi" yapacaam. "Vallaha olur olmaz bilmem gideceksi"n diyo. "Tamam" diyo o da. "Sennen diyo ben ohuyom" diyo, "arhadaşıh "diyo. "Gomşunun gomşu da arhadaşıng arhadaşda üç haggı var" diyo. "Bu üç haggı yirine getiririm, ama dört diyinci gusura bahma, bahamam" diyo. "Yalıngız ben de üç haggın var, üçünü de yapacaam. Kitap da yazı yazıyodu, felan sayfasında yazıyo" diyo. "Peki" diyo.

Alıyo şimdi gerdanlığı varıyo gızıng yanına zile basıyo gız çıhıyo. "O abi hoş geldin felan hoşbulduh. Nasısıng iyimising iyiyim".

Diyo ki "hani o gün bi arhadaş geldi buruya. O gün burda hasta oldu benim hemşerim". "Tamam abi oldu" diyo, "zavallı bi adam düştü yire aldılar gitdiler bilmem nooldu" diyo.

"İşte" diyo "o benim yahın köylüm Türkiyeli size aşıh olmuş. şu gerdanlığı size gönderdi" diyo. Diyo ki "yav gardaşım ayıp deal mi. Sen benim gardaşımsın. Sen banga bacı diyong. Ben sanga gardaş diyom ama, bu sening yapdığın hiç doğrumu felan diyinci; babang da bilir, anneng de bilir, sen de bilirsing" diyo. "Üçüngüz de hocasıngız. Guranıng felan sayfasında yazar bi arhadaşıng arhadaşda, gomşunung gomşu da üç haggı var. Bu haggı yirine getirmiye mecburum ben biliyo musun. Bu elbirlik değil. Ama dördüncüye gelirse, o zaman herşiyi gabul iderim ben. Bunda benim gusurumu afit" diyo. "Tamam biliyom gardaşım" diyo, "tamam götür" diyo. "Giri teslim it, ben de öyle bişey yoh" diyo gız.

" Tamam" diyo getiriyo.

"Banga getirme çöplüğa at" diyo. Atıyo çöplüğa.

Devlisigün bidene altın kemer alıyo biliyo musun. "Giri götür" diyo. "Tamam" diyo, giri getiriyo "almadı" diyo. "Tamam" diyo, yalıngız diyo "bi lafım galdı". Gıza "selam söyle, noolur" diyo. "Zabah giden çorbayın içine gaşşıh goysun. Bi gaşşık alsın banga giri göndersin noolu"r diyo. "Gızıng gaşşığıyınan bi gaşşıh alıyım" diyo.

Öyle diyinci; "peki diyo gıza annadıyo. Allah gözünü kör itsin o çorbayı ben yapıyım. Gelsin" diyo biliyo musun, "ayahta şurda çorbayı içsin gitsin" diyo. Geliyo diyo ki "gardaşım mesele böyle böyle". "Hangi saatte" diyo," işte şu saatte saat birde", saat bir oluyo. Bunnar geliyollar zile basıyollar. Gızda çorbayı yapmış,

mutfaktan eve götürür. Elinde çorba tek eliynen gapıyı açıyo. Bunnar görüyollar. Hemen çocuk nası bi atılıyo elinden çorbayı alıyo. Olduğu gibi dikiyo. Gız ağlıyo, yarabbi beni daş mı yarattın? Adam diyo ölümüne gidiyo yav.

Ocakdan inen çorbayı adam depesine dikdi. Adam ölecek nirdeyse benim için diyo. Beni bu gadar mı diyo daş yarattın yarabbi diyo. Gız da bunga aşıh oluyoo.

Gızda bunga aşıh oluyo şimdik, tabi aradan bi gaç gün geçiyo. Oğlan pecede, gız pecede birbirlerine işaret felan yapıyollar yani. Diyekene orda bi de papazıng oğlu varımış. Papazın oğlu yüz atmış kişi varya orda hepsi. Yüzatmış gişi bi yannı, papazıng oğlu biyannıymış. Yani bu gadar silahşör bu gadar pratik, bu gadar cesurumuş. Yani o gadar oyunbazımış hani padişaang evladı bilgili silahşör tahsilli yitişiyoya, ayni papazda oğlunu tamamıyle yitiştirmiş yani. Herkesde bundan hani çekinirmiş biliyomusun.

Bu arada papazıng oğlu bunun işaret iddiğini görüyo. Diyo ki "tamam" diyo. "Ben gidip hocuya söyliyeceam" diyo. Diyo ki hoca, "işte Türkiye'den iki dene talebe var ya", "e", "işte Memmed" diyo, "senin gızın peciye gelmiş oda peciye gelmiş, birbirlerine işaret yaptılar" diyo. "Ben gördüm" diyo. Öyle diyinci diyo ki "yav banga benim talebeming yapacağı bu muydu, bu ayıp deal mi, bi talebem benim namusumunan oynasın" biliyomusun.

"Evet benim gızım yitişmiş bi meyva, ama o gadar ganıma tohandı k"i diyo. "Benim gızımı" diyo "isdiyen" diyo "meydana çıhacah" biliyo musun. "Yüz atmış talebe kim yıharsa, silahşorluğu kim gazanırsa, gılıcı kim gazanırsa onga virecaam" diyo. "O zamanaca papazın oğlunun gazanacaa belli tabi".

Bu arada çocuğun yine telgrafı geliyo Ahmeding. Gine telgrafı geliyo, telgraf gelince bu çocuh dönüyo. izine gine köye dönüyo gine aynı.

Bu arada hoca bunu diyinci bisaal Memede diyollar ki "işte Memede işde hoca böyle böyle didi "biliyomusun. "Kendinge güvenirseng meydana çıhacaang. Yıharsang garşınga çıhanı gızı alacaang yosa alımıyacaang" diyo, "hoca yimin itdi, büyük yimin itdi".

O da diyo ki, "hocuya selam söyleying, ben diyo Türkiyeye gidiyim. Anneminen babamınan bi halelleşiyim biliyo musun. Anneming babamıng bi elini öpüyüm tabi dört atanıng hakgı bir" diyo. "Şimdi ben bunu yaparsam" diyo biliyo

musun, annem babam belki banga göngül gorlar. Onların gönlünü rızasını alıyım geliyim" diyo.

Peki diyo, o da geliyo Türkiyeye. Gelince, oğlan geliyo Ahmed, Ahmeding düğününe başlamışlar. Gelin inmiş, güvaning başına herkes toplanmış biliyo musun. O günde Ahmet güva girecek, dışarı ilkindi. Ahmedin başına gençler oturuyollar. Gomşu köyden gelin gelmiş tabi. Bu da rap içeri giriyo.

" O ne yav, nooldu Memed" "Emşerim mesele böyleyken böyle", " Allah gözüngü kör itsin", "Sen şu elbiseyi giy sen güva gir, ben gidiyim. Orayı hallidiyim geliyim" diyo. "Çocuh ata biniyo dönüyo güva ".

Memed orda galıyo. Güva elbisesi giyiyo biliyomusun. Memed güva girecek.

Nayatında Ahmed geliyo Mısır'a, hocuya görünmüyo. Miydana çıhıyo, eli yüzü maskeli biliyo musun. Atıng üstünde diyo ki "işte ben Mehmedim, kim çıhacasa garşıma çıhsın" diyo. Baarıncı papazın oğlu çıhıyo bunun garşısına. Bir hamlede papazın oğlunu; ama hoca bunu biliyo. Diyo ki "ya Rabbim aazımdan kötü yimin çıhdı. Bunu da papazıng oğlu gazanır". "Yarabbi günaha" vardım. "Noolur müslüman gazansıng" diyo. "Benim gızım müslümana nasib olsun. irmeniye nasib olmasın. Her ne gadar aazımdan cıhdıysa da filan" diyo tabi. Hoca pişman oluyo.

Nayatında bunlar miydana çıhıncı, oğlan bi hamlede papazıng oğlunu galdırıp aşşa atıyo. Ordan atı sürüyo doğru Türkiye.

Hoca diyo ki "bah yav" diyo. Evet tabi gazandıng ben bişey dimiyom. Ama gelip de Hoca efendi diyipte bi elimi öpmesi lazımıdı. Adam giri Türkiyeye gaçtı, bah şu adamdaa şiye.

Geliyo, aradan iki gün geçiyo. Diyo ki emşerim iş tamam, ben papazıng oğluyunan miydana çıhdım papazıng oğlunu yingdim buruya geldim. Hoca banga gızdı, seni belliyo biliyong mu. Elini öpsem tanıyacah. Sanga dir ki oğlum, niye köye gaçdım filan dirse, "efendim annem babam dört gözle bekliyollar. Annemi göz yaşıyınan bırahdım. ibdibaşdan annemi mücdelemiye gitdim. Anneming babamıng elini öpdüm, size geldim. Düşmanıgızın ömrü bu gadar olsun" di. "Hoca sening sırtıngı tapıhlar gızı sanga virir. Her şiy tamam "diyo.

Tamam diyo, bu geliyo. şimdik hocanıng huzuruna. "Selam" "Aleykümselam". Diyo ki "oğlum yıhdın tamam ben bişey dimiyom, neden diyo gaçdıng?" Efendim diyo; "annem gözü yaşlı bekliyo, babam gözü yaşlı bekliyo, dört atanıng hakkı. Ben

burdan yıhı yıhmaz anneminen babama mecmur galdım mücde virmiye" biliyomusun." Anneminen babamıng mücdesini virdim. Onnar serinnedi, sıra size geldi, papazıng oğlunu yıhdım" diyo.

"Tamam oğlum, ben de Allahıng emriynen gızımı sanga virdim, virdim. Git ev dut" diyo.

Gidiyo yingi ev dutuyo bunnar. Gızınan evleniyollar. Gızınan bi evde yaşıyollar biliyo musun. Birgün böyle beş gün böyle, gel gelelim Ahmede.

Ahmed aang güva giriyo. Gız dul. Yarabbi eceba bunu Memed mi girdi. Daha mı eskiden duludu eceba bu gız. Gız dul çıhdı.

Şindi sağa gaçıyo, sola gaçıyo. Gıza diyo ki "yav, sen dulsung" diyo. Diyo ki "yav gabıl iderseng böyle, gabıl itmezseng sen biling" diyo. "Daha evvel gız berkitmiş" tabi. Bi gaç gişi çaarıyo cellat gendi ağanın gızıya diyo ki "götürüng bunu geberding ormanda" diyo.

Celladlar bunu alıyollar ormana götürüyollar. Diyolar ki yav yazzıh bunu niye biz öldüreciyik. Bunga bi inne vurah zehirli inne biliyong mu. Burda gendandine ölsüng. Bunga bi inne yapıyollar, çocuğu ormana atıyollar. Öldürdük diyi geliyollar.

"Ne yaptıngız?"

" inne vurduk, öldürdük" diyo

" Öldü mü, tamam mı, tamam" diyo

Gelgelim çocuk şimdi orda bi hafta baygın yatıyo, gahıyo ki hiç bidene saalam yiri galmamış, iki gözüyünen yirmi dırnaa galmış. Girisi hep yara olmuş zihir dışarı virmiş biliyongmu. Çocuh bilinmez bi hale gelmiş.

Çocuh şindi gahıyo efendim. işte köyden köye, evden eve ekmek topluyo, yiyip içerken nayatında hocasının melmeketine diyelim. Mısır'a varıyo. Kimse tanımıyo çocuğu, çünkü tanınacah bi hali galmamış. Adamlıhdan çıhmış, zehir tüm dışına vermiş, her yanı tüm yara-pere olmuş, çiban olmuş. Kimse çocuğun yüzüne bahmıyo bile.

Nayatında soruyo. Diyo ki "arhadaşlar, burda diyo, bi Memed olacahdı. Eceba bu Memedi tanıyomusunguz" filan diyo.

" Diyollar ki ooo bre hemşerim Memed hocanıng gızını aldı ki ev duttu. Felan muhitde diyollar, yav" diyo "bu evi banga bi gösterin" diyo "noolur" diyo.

Gösderiyollar, bu varıyo şimdik ahşam ezeni de olmuş olacak yani. Gapıya vuruyo gız çıhıyo. Gız görüncü çekiniyo.

" Niye çekiniyong" yav. "Ahmed gardaşıngı severseng çekinm"e diyo. Diyo ya gız tabi annamıyo. Oğlan diyo ki, "gözü kör olasıca, Ahmedden bahsediyo, Ahmeding sesi b"u diyo. "Niye gaçıyong" diyo goşuyo. "Vay gardaşım sen mising" diyo. "Bunnar bacı gardaş boyun boynuna düşü"p ağlıyollar. Ama ağlıyollar ya, gine bu yaraynan çocuh galbinda aylesinin dul çıhması, eceba bu yaptımı eceba, hani iki gün güva girdi ya eceba bu yaptımı yapmadı mı.

Nayat çocuğa annatmıyollar bu meseleyi. Gız diyo ki "evet" diyo, "bu bizim aramızı buldu. Fakat Allahın emriynen sen banga aşıh ben sanga aşıh oldum. Ama ben bunung ekmaanı çoh yidim. Ben bunung iyiliğini unudamam, sen de unudamang biliyomusung. ipdi Allah songra bu" diyo.

"Yalıngız ayaamıza çarığı giyeciyik, dünyayı dolanıcıyıh, bunu iyideciyih. Hiç imkanı yoh" diyo. "Bunu iyitmezsek bize diyo hayat haram" olsung.

Tabi sağa solu geziyollar, dohdur muhdur her yanıyı geziyollar. Nayatında dul garı diyo ki;

" Yav o diyo inne yimiş zehirli inne, onu ben iyidiyim" diyo. "Yalngız şu gadar parangızı alırım. Aman diyollar nenarı, paradan ne bahsidiyong, sen canımızı isde". "Tamam" diyo.

Goca garı bunga ilaç yapıyo biliyomusung. Çocuğu iyi yapıyo. Ohula devam idiyo, bu ohul bitiyo, bunnar diplomayı alıyollar. iki Türk bi de hocanıng gızı, bunnar hocanın elini öpüyollar. Dönüyollar ordan şimdi.

Şimdi gel gelelim, çocuh Gonyalı, çocuğa diyollar ki, "arhadaş sening Gonyaya gitmeng yoh, madem kimseng yogumuş biliyomusung. Gel istanbula gidek", arhadaşı da çoh zenginimiş. Yani dükkanınıng hisabı yogumuş, paranıng hisabı yoğumuş diyişine göre. "Haa öyleyse gidek bizim orda bir ay gal, belki seni orda everrik. Belki bir ayda bizim orda sanga münasib bi dükkan buluruh açarıh. Yohut da gez bir ay sona gel Gonyuya" diyollar. Olur mu olur. Gidiyollar şimdik İstanbula. Bunun evinde galıyollar tabi çocuğun.

Gadın gocası bi de bu yaralı çocuh. Galdıhdan sona diyo ki "gel" diyo "gardaşım" diyo. "Gidek" diyo s"ening köyüngü bi gezek bahalım. Ne var ne yoh

diyo biliyomusung". Mehmed de annayı meseleyi. şimdi çekip Gonyaya geliyollar iki arhadaş, gardaş. Gız İstanbılda evinde galıyo.

Şimdi bunnar, "hanı hangisi eving" diyo. "Evim işde şoo ışıh yanan yir" diyo.

Neyse varıyollar, gapıyo dööyollar. "Selam" "Aleykümselam". Diyo ki "arhadaş biz yabancıyıh, buraya gadar geldik. Bir yir bilmiyoh, mümkünü varsa böön burda misafir olah" diyollar. "Boo buyurung".

Gız gapıyı açıyo, içeri giriyollar. Ahşam yimani gız hazırlıyo yimek yiyollar. Bi de Arap var yannarında zıpır bişiy. O arada şimdik tabi ev sabine soruyo. "Siz kimsingız necisingiz" diyo. "Amaan diyo gız sorma" diyo. "İşde ben diyo gomşu köyden filan ağanın gızıyım". "Ee", "işde burda filan ağanın oğluna beni virdiler. Ee, beni virinci" diyo, o arada arap dışarı çıhıyo "sona, ben" diyo. "Arap bizim gapıda çalışırdı, benim arabınan aram iyiydi. Ben arabınan bir oldum". "Ee", "şindi diniyo biliyo musung". O arada oğlan yikininci "du"r diyo, "dur". Yalıngız mahsat ney çocuh açığa çıhsın kiming yapdığı belli olsung.

"Sona, şindi oğlana inne vurdurdum ben, gebeddirdim. Biliyomusun geberdi gitdi" diyo. "Ben arabı da çaardım. Arab da iş güvasi girdi. Burda da mal bol, ben burda yaşıyom" diyo.

Öyle diyinci o Mehmed biliyo musung o da gapıya çıhmah isdiyo. Bi de bahsaki palta var. Paltayı alıyo, araba bidene goyo, kelle biyana göode biyana, bi de gıza, lambıya püf diyo ikisi birden çıhıyollar.

Ahmed papazıng oolunu gebertdi. Bu da arabınan gızı gebertdi. Oğlan o güva girdiğinde arıya gılıç gomuş. Oğlanın yapmadığı açığa çıhdı. Gızın arabınan olduğu belli oluyo.

Açığa çıhdıhdan sona bunnar gidiyollar. Isdambıla varıyollar, gıza annadıyollar.

Gız diyo ki, "yarabbi şükür". Ben de diyo "gocamdan gorhuyodum" diyo biliyo musun. "Her naadar yimin itsede gorhuyodum". "Şimdi daha iyi oldu"."Yani gardaşlığınız, samimiyetingiz daha arttı. Daha ben o köye seni salmam gardaşım. Gardaşıyıng burda malı çoh. Gardaşsıngız bundan songra tamam" diyo. "Malımız neyse yarısı sening. Yarısı bunung" diyo. "Tamam mı". "Tamam".

Adamıng beş altı apartmanının üçü birining üçü biring, on dene dükkanının beşi birining beşi birining, milyar paranıng yarısı onung yarısı onung bölüyollar bunnar şimdi.

"Şimdi everecaam" diyo. Mesela on dene gızı dolandırıyo, diyo ki "işde giding filan muhide gelin. Biz de" diyo "gardaşımınan geleciyig sizing birigizi baaneciyig" diyo.

şŞimdi oolan geliyo, "hangi gızı beaniyong gardaşım" diyo. "Başdaa birinci gızı beanniyom" diyo. Peki. "Herkes gitsin elbisesini deeşsing. Herkeş gidiyo elbisesini deeşiyollar. Bidaa çıhın şöyle, bidaa çıhıyollar. Hangisini beaniyong gardaşım, üçüncüyü beaniyom" diyo.

Diyo ki "gardaşım o benim bacım. Ben sanga teklif idecaadim de biliyo, almaz yohutda ayıp olur diyi çekindim. Sen benim bacımı beanding. Ben de Allahıng emriynen virdim" diyo. "Genede gardaşıh malımızda ayrı" diyo. Bunu bunga viriyo. Yiyip içip yiring altına geçiyo.

Hasan ABAYLI

59. GADIN KESEN PADİŞAH

Zamanıng birinde, Isdambılda padişah diyo ki, "arhadaş dış devletler harp isdiyo, biz" diyo "harp yapacıh. Yalıngız onnar aniden basallarsa hiç olmazsa, biz harbe çıhamah zayıfıh. Biz dellal çaattırah. Istambıla bidene ışıh galmasıng herkes ışığını garatsıng" diyo biliyo musung. "Yani bombalallarsa bilmesing Istambıl olduğunu" diyo.

Dellal çaatdırıyo ordan. işde "Isdambılda hiç kimse ışıh yahmıyacah, saat altıdan sona ışıh galmıyacah" diyo. Çıhıyollar bahıyollar bir ışıh yanıyo. Allahıng gününe bi ışıh, Allahıng gününe bi ışıh.

Yav bu adam ya duymuyo dellalı ve yahutda bu adam bizi sallamıyo. Hadi gidek baam, bu adam kimimiş, neciymiş niye yahıyomuş diyerekten bunun evine gidiyollar. işte yastılatiyin varıyollar, gapıyı dööyollar. Tabi goca Isdambılda bu ışık yanıyo. Gapıyı dööyollar.

" Kim o" diyo, "bizik" diyo, "Sen kimsin?" "işte misafirik dıştan geldik, burası ney olduğunu bilmiyok bi ışıh gördük, buraya geldik. Noolur mümkünse gapıyı aç. Bugün burda galalım felan" diyo. Diyo ki: "Gardaşım bura Isdanbıl biliyo musun?". "E gardaşım Isdambıl olduğunu bilmiyok ki, Isdambıl diye yazmıyo ki. Işıh yoh, ıldırıh yoh, ne yapalım geldik buraya düşdük filan" diyo. Diyo ki "avrat aç bahalım gapıyı da yazzıh şu iki misafir burda galsın" diyo.

Gapıyı açıyollar neyse efendim, aşamleyin yidik içdikden sonra, diyo ki; "arhadaş Isdambıl diyosunguz hiç ışıh yanmıyo". "Peki sizin ışıh yanıyo" diyo."Yav gardaşım" diyo. "Şimdi padişah dellal çaattırıyo ki ışıh yanmasın" diyi. "Ben de" diyo "yahıyom". " Sebep? Ne diye yahıyong". "Yav gardaşım" diyo, "şimdi benim aylem" diyo "biliyo musun? Güccük yaşdan beri banga aşıh, ben de onga aşığım. İkimiz" diyo sözlüyük. "Hiç" diyo "ikimiz bi yatıp uyumayıcıh, ömrümüzüng sonuna gadar". "Bir saat bu benim golumda uyuyacah. Bi saat ben bunung golunda uyuyacaam. Böyle zabaa ideciyik". "İyi güzel" diyo misafirler Padişah .

Bunnarın (misafirlerin) yataanı yapıyollar. Bunnar yatıyo.

Padişah bi yazı yazıyo. İşte aaşam gelen ben padişaadım. Biliyomusung, seni çok sevdim. Haygatanda çok güzelsin. Ben de sizing gibi böyle bi ayle arıyodum rasgeldingiz. Ear mümkünü varsa yarin gocangı kes biliyo musung. Bir torbuya

doldur. İki hambalının al benim huzuruma gel. Ben seni alıp ayle yapacaam diyo ve mühürünü basıyo, yataang altına koyup zabahleyin bırahıp gidiyo.

Gadın geliyo, efendime söyleyim, yataa dişirirken bahsaki orda bi kâat var. Ohusa ki işte ben padişaam seni çoh sevdim, çok hoşuma gelding, haygatanda güzelsing, bi patışah garısı olmangı istiyom sening. işde ear gocangı keser de bir torbaya doldururşan, iki ham balınan benim huzuruma bu kâadınan gelirseng ben seni ayle yapacaam diyerekden yazıyor.

" Ulan diyo gadın Ya Rabbi, bi ahşam olsaydı biliyo musun? Nayatında ahşam oluyo". Zaman geçiyo, gocası uyuyakene bu boynuna pıçaa atıyo. Gocasının göode bi yannı kelle bi yannı düşüyo. Hemen bunu efendim dört-beş parça yapıyo, iki telize dolduruyo, iki dene hambal çaarıyo zabaleyin. Hadi bakalım bunu hambalıng sırtına viriyo. Dooru diyo padişaang huzuruna.

Şindi gadın öngünde elinde kâat, iki hambal pişinde bunnar gidiyo. Varıyollar padişaang huzuruna gapıya dayanıyollar. Gapıcıya diyo ki "işde bu kâadı al, padişaa vireceksin" diyo.

Padişah ohusa ki, kendi gadınıng orda yazdığı kâat. "Çaarıng gessin" diyo. Çaarıyollar. iki de hambal arhasında. "Buyur padişaam şu senin kâadıng, şu da hamballar" diyo. "Tamam mı" diyob " Tamam".

" Bi padişah bahsa ki aşamki misafiir olduu adam. Diyo ki Isdambıl civarında gadın galmıyacah hep kesilecek. Celladlar başlıyo Isdambılın bi başından kesmeye. Dellallar çaarıyo, herkes gadınını kesecek, celladlar kesiyo, bi yannı gitme yoh, bi gadın galdığı zaman şu gadar ceza bela, gocası da kesilecek felan diyo.

Geliyollar aman padişaam etme, küçük olmazsa büyük olmaz, gadın olmazsa uşah olmaz, biz ne yapalım haydi. Türkiye üç beş sene soona batması lazım. Ben bu gadınnarı kesiyon amma vatan ne yapacah, kim yitişecek gadın olmassa ne yapacıyıh filan.

" Hayır" diyo "İsdemiyom kesilecek celladlar devam" idiyo. Bi dene delibaş varımış Isdambılda. Diyo ki "arhadaşlar bi de ben gidiyim padişaha" diyo.

" Peki git" diyollar.

Şimdi padişaha varıyo, diyo ki padişahım, "ben diyo bi gaç çift laf gonuşacaam. Bu zamana gadar celladlara müsade ideceksin dinnensin" diyo. Peki

diyo dellal çaattırıyo. Diyo ki, "celladlar emrime gadar kesme yoh, ikinci emri bekledin" diyo. Celladlar duruyo şimdi bu adam gonuşuyo.

"Diyo ki padişaam "ben Istanbılın filan semtinde oturuyom. Ben ekmami gürzünen çıhadıyom. Ben yol kesiyom, vuruyom gırıyom. Aşamaca ne alırsam onu yiyom yatıyom. Benim ki altımda bi at, elimde bir gürz.Ben işte felan muhitte çalışırım, Istanbılı bilmem. Gaç kilometre gelen yolcuyu soyuyom biliyo musung? Parasını alıyom ben bunnan yaşıyom. Bir gün geldim, bi gaç gişi soydum geldim. Atı çekdim tavlıya biliyomusun, canım sıhıldı. Yüzüng aşşa Istanbıla aşşa geziyim didim. Gezekene nalbatlar at nallıyo. O mahalliye vardım. Nalbatların nal yapması çahması hoşuma geldi. Çünkü tik tak, tik tak, tik tak diyerekten herkes bi yandan çahıyo benim hoşuma geldi. Çoh dikkat ettim, bahıyom diyo. Bahakene bi garıltı geldi diyo. Üstü başı cıcıhlı-mıcıhlı bi şey altında halı habe. Tamam didim gine bize bi av geldi ya, dur baalım noolacah, felan didim" diyo.

" şimdi didi ki diyo""Nalbat didi" diyo. "Buyur abi did"i diyo, "Gel buruya" diyo, "geldi" diyo, "şu gıratımı nalla" diyo, "nallang mı" diyo

" Nallayım didi" diyo,

" Getir nalığı diyo, Adam iki dene nal getirdi" diyo. "Eline aldı şöyle tek eliynen sıhdı diyo, acer nalı galdırdı attı, bunu benim atım giymez be didi" diyo.

"Hemen diyo ordan goptum, tavlıya vardım ata bindim, golangını bekitdim sürdüm. Adam da Isdambılı çıhmış gidiyo" diyo. "Atdan indim atın golangını iyice bekitdim. Ayaamı üzengiye dayadım biliyo musung. Gürzü omuzuma aldım, bunga bi dene vurdum".

" Heet soyha didi" diyo, "her gün sıcah da böyle yapang didi "diyo. "Lan eceba ben vuramadım mı, gözüm mü hayalladı nasıldı yav, ben bi vurmada üç gişiyi beş gişiyi yıhıyodum. Şu adama vurdum, heet soyha diyi ata gızıyo.

Olmadı didim diyo, bi daha galdırdım, bi daha bekitdim, bi daha vurdum diyo. Soyha her zaman böyle yapıyong, osandım elingden didi diyo.

" Yarabbi bunda da var bir hayır didim" diyo. "Gine giride galdım" diyo, "gine bekitdim. Bunga bi daha vurdum" diyo, "adam" diyo "beni dutdu" diyo. "Tek eliynen atın yidaane aldı "diyo, "benim at gaçdı" diyo. "Atın yidaande didi ki "diyo,

" Be adam üç sefer oldu, adam Allahdan gorhar. Bi hamle yapdıng tamam, iki yapdıng neyse üçüncüye niye yapdıng filan didi diyo. Benim atım gitti" diyo, "benim

dodaam tarh diye bölünmüş" diyo biliyomusung. "Ben hiç seslenmiyom" diyo. Peşinden diyo "ben çocuh gibi gidiyom" diyo.

Nayatında cesim bi dağa vardıh diyo, dağa bahdı ki diyo hep gaya diyo. Yani böyle duvar gibi gaya diyo. Bi gavah boyu diyo. Atdan indi diyo, didiki diyo halı habeyi indir aşşa, yirmi otuz dene zikke çıhat demir zikke biliyomusun. Didi ki diyo, daş bul bunu bu gayıya şöyle merdivan gibi çahacaan didi diyo biliyomusung. Gidiyom daş getiriyom diyo. Zikkeyi goyom üsdünden vuruyom daş gırılıyo diyo. Gayıya geçmiyo diyo, gel gel didi diyo. şu atı dut didi diyo. Atı dutdum diyo, şindik zikkeyi goyo eliynen vuruyo diyo biliyomusung. Çıhıyo diyo, birez çıhdıhdan sona banga didiki diyo, sen şu saati al, saati golunga dah. Yohut da cibinge go, ben yirmi dagga da aşşa inersem indim, inmessem yirmi daggayı bekleme gaç didi diyo. Bu muhitde galma gaç didi diyo. Ama yirmiye gadar bekle gelirsem beraber giderik diyo. Adam diyo basdı bindi çıhdı gitdi.

Ben diyo saate şindi bahıyom diyo, on dohuz didi diyo, gaçacaam diyo. Bi de bahdım diyo paldır küldür aşşa bi kelle indi diyo. Adam da diyo sıhı sıhıya indi diyo. Adam da diyo merdivandan diyo sıhı sıhıya indi diyo biliyomusung. Hemen diyo kelleyi aldı habiye godu ata bindi, sürdü beni de arhasına aldı sürdü diyo.

"Geldik bu dağın başına geldik diyo, in bahıyım didi" diyo, "indik" diyo. Didiki diyo, "bilindaa gamayı çıhartdı" diyo "şu gamaynan şuruya bi mezer eş didi" diyo. "Dutdum" diyo "gamaynan" diyo, "küranan" diyo "işde ufah defek bi mezer eşdim" diyo. Didi ki diyo "bah sening yapdığın iş çoh pis iş, erkek işi deal. Bunun ekmea, parası zıhım olsung. Benim habening bi gözünde altın dolu, bi gözünde demir zikke var didi" diyo. "Yalıngız ben işde felan padişaan gızıyım biliyomusung. Ben işde felan padişaan ooluna nişannandım, bu dev geldi benim nişannımı güva girecea günü benim nişannımı şehit itdi" öldürdü. "Ben de didim ki, ear ben de seni dev gorsam, öldürmessem şu yimin üzerime olsung didim. Ben de Cenab-ı Allah banga yardım itdi, ben de geldim devi geberttim. şimdi gamayı dikecaam biliyomusung, deving kellesini böörüne goyacaam, üstüne yatacaam. Gama sırtımdan çıhar, gorhma ha didi" diyo. "Hemen üstümü gapat. Yalıngız pis işi yapma biliyomusun. Pis işi yapma bu para sanga helal olsung bu para seni idare ider didi" diyo. "Peki didim" diyo. "Ben döndüm şu yannı" diyo. "Gız" diyo "gamayı dikti üstüne gendini galdırdı atdı. Gama yarnısından çıhdı, hemen üsdünü gapatdım" diyo biliyomusung. "Ata

bindim geldim, ondan sona nalet olsun ben bi daha bu vazifeyi yapmam" didim. "Biliyomusung şimdi çoh zenginim. O altın banga fazla fazla yitdi. Padişaam, sen bu gadınnarı öldürüyong ya Türkiyemizden böyle gadınnar da çıhıyo" diyo. Bunu padişah dinneyince;

"Ulan haydi diyo, bu şiyi sanga baaşlıyom tamam" diyo. "Gadın kesmesi yoh" diyo yiyip içip yiring altına geçiyo.

Hasan ABAYLI

60. ISDAMBIL VALiSi

Bir varımış, bir yoğumuş, Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış.

Zamanıng birinde iki vatandaş Mısır'a gursa gidiyollar. Ohumuya gidiyollar. Orda yidi sene tahsil yapacahlar. Yidi sene galıyollar. Yalıngız hoca bunlardan beş guruş masraf almıyo. Diyo ki: "Yavrum ben sizi ohutdum, yidi senedir sizing masrafingızı ben çekdim. Allah rızası için size bi tembehim var. Ear halıngız vahdıngız iyiyse siz de bi medrese açıng, talebe yitişdiring islamiyet gingişsin büyüsün biliyomusung dünyayı görüyosunguz. Hiç olmazsa dünyada bizde muradımızı alah felan" diyo hoca.

"Peki" diyollar. Bunnar dönüyollar efendim. biri Isdambıllı diyek, biri de Angaralı.

Angaralı geliyo, adamcaaz medrese açıyo biliyo musun. Ufah bişey bizim oda gibi, sekiz on on beş talebe ohuduyo. Ötaa de Isdambıla vali oluyo.

Aradan bi gaç sene geçiyo. Arhadaşının vali olduğunu annıyo bu Angaralı. Tabi ohulu devam idiyo. Her sene üç beş üç beş diyekene, bu medrese bu talebeyi almıyo. Almayıncı diyo ki "yarabbi ben nöörüyüm, bi vahdım yok ki buna ek yapsam ginişdirsem, fakirlik va"r biliyomusun. "Anca bu gadar yapabildim".

"Eceba" diyo, "benim arhadaş diyo beraber ohuduh ya bu" diyo "Isdambıla vali" olmuş. "Eceba gitsem beş on guruş alabilir miyim" felan diyo. "Nasıl olsa bunun bütçesi gıngiş, böön devlet bunung arhasında. Bu banga" diyo, "beş on guruş yardım ider. Ben de getiririm, bi medrese daha açarım ek yaparım" biliyomusun. "Kırk-elli-yüz talebe ohudurum. Hemi onga sevap hemi banga sevap" diyo. "Tamam" diyo. Gendi gafasından bu çıhıyo, şimdi Istambıla varıyo.

Varıyo diyo ki gapıcıya, işte "selam", "aleykümselam". Diyo ki gapıcıya "arhadaş, ben valining arhadaşıyım. Yidi sene beraber ohuduh Mısır'da, ben geldim. Angaralıyım, medrese açdım biliyo musun? Arhadaşım gelmiş vali olmuş Istambıla, tabi şimdi benim medresem güççük, yitmedi dar geldi. Ben arhadaşımdan eceba beş-on guruş alabilir miyim, diye buruya geldim. Selam söyle. Beni görüşmiye gonuşmuya müsade iderse, ben geliyim, iki satır gonuşah" filan diyo.

"Peki diyo, elinden kâat alıyo varıyo, diyo ki "İşde Angaralı, beraber ohudunguz hoca sizi görmiye gelmiş. Sayın valim ne diyosunguz, diyinci, "Çaar gelesin" diyo. Sertçe biliyomusung. Adam gapıyı döömeden içeri giriyo.

"Ulan pezevenk" diyo, "ben sanga haber mi saldım, ben sanga gelmi dedim, bunga dört dene tohat çekiyo. Çık, gapıya çıh".

Adam gapıya çıhıyo aalamıya başlıyo. "Yarabbim, ben ne umdum ne çıhdı. Adamınan yidi sene beraber ohuduh. Birbirimizing mesela hiç galbini gırmadıh. Ben medrese yapıyım diyi şuruya geldim. Beş- on guruş alıyım diyi. Adam banga yardım itmedi, para virmedi ya bi de banga zopa çekdi. Yarabbi neden böyle oldu eceba" diyo. Aalıyo, şimdi biliyong mu gidemiyo da. Elini goynuna sohmuş, galdırımda gidip geliyo şöyle şaşırmış tabi.

O arada ağ sahallı bi adam geliyo. Diyo ki: "Gardaşım ben bi gaç sefer burdan geçdim. Sen bu gapının önünde gezip yatıyong. Sen nesing, necising, nirelising, kimsing. Ne gezip yatıyong burda" diyinci; diyo ki, "amca sorma Allaseng git". "Ya oolum söyle derd sahlıyanda galır. Belki diyo derdinge derman olabilirim. Noolur diyo benden sahlama" diyo. "Ben de sening bi babangım abingim, gardaşıh, müslümanıh elhamdülillah. Niye sahlıyon" filan diyo.

Diyo ki "mesele böyleykene böyle. işte ben Angaralıyım. Valiynen beraber işte filan hocayım. Valiynen beraber giddik orda ohuduh. Hocamız bize böyle tembih itdi. Ben geldim Angarıya medrese açdım. Medresem ufah geldi, biliyo musung. Yitişmedi, yitişmeyinci ulan gidiyim de valiye beş on guruş alıyım, medresiye ek yapıyım didim. Ondan geldim. Adamcaaz banga hoş beş yapmadan banga dört dene tohat vurdu. Bi de depme vurdu, gapıya atdı beni. Çoh da kötü gonuşdu. Benim zoruma geldi yani. Umduğum çıhmadı, bi de zopa yidim. Ben nası gidiyim Angarıya. Ben bu lafing altından nası gahıyım" diyo.

"Haaa" diyo, "dimek ki diyo mesele şöyle oğlum. Öğle namazıngı gılmıyacahsın, aazıngada bi duble ırahı alacahsıng. Öğlen songu saat ikide açtığı zaman varacahsın dayriye" diyo.

" Aman efendim nası olabilir. Ben Allahın emrini biliyom. Ben bunu bilir miyim? Yidi yaşımdan belli orucumu namazımı hiç bırahmadım. Daha saatini sapıtmadım biliyomusung. Ben öğlen namazını gılmazsam, hele hele bi de Cenabı Allahın men iddiği işleri yaparsam nasıl olur bilemem" diyo.

Yooh yapacahsın diyo adam, bu hocayı ikaz idiyo. Hoca öğlen namazını gılmıyo. Aazına bi duble ırahı alıyo varıyo. Oruya varıncı gapıcı diyo ki "valim zabah ki dodüüng adam gine geldi" diyo.

"Çaar gessin" diyo. Geli gelmez hemen bunung boynuna düşüyo, aalıyo. "Vay arhadaşım diyo, niye ben sanga böyle yapdım, deli miydim filan" diyo. Hele bi de bahıyım isdeang ney.

Hoca annadıyo

" Ne isdiyong beş, aha sanga yirmibeş" diyo. Bunga fazlasıyınan para viriyo. Hoca ordan çıhıyo, gidekene ihtiyar öngüne geçiyo. "Ne yaptıng" diyo.

Diyo ki " beni çoh iyi garşıladı. Benim isdediğim beşse yirmibeş virdi. Aaladı, ben niye böyle yapdım didi. Adam beni çoh memmun itdi" diyinci;

Diyo ki "haaa, sen zabanan vardıng, sen devamlı ibadet yapıyong, o da gelen memurlarınan içiyo. Sen rahmanising, o da şeytani. O zaman şeytannar birbirini dutmadı, sen gitting aynı onun gibi içkiyi içding, namazı kılmadıng. Sen de namazı terk idding. Sen de oldung şeytani. O zaman şeytanlar birbirini tutdu. Sanga diyo olan hürmeti yapdı. Hadi git bundan sona islamiyetinge muhaat ol" diyo.

Yani birisi rahmani, birisi de şeytani olmuş oluyo. Böylece yiyip içip yiring altına geçiyollar.

Hasan ABAYLI

61. KÖSE

Zamanıng birinde bir tek köse varımış. Kösening de bir şeyi yokmuş. Bir eşşeği bir ineği bir de aylesi varımış, çol çocuk yohumuş.

O arada kösenin avradı herif bi on çinik unumuz var. Bu un biterse biz nöreciyik ne ideciyik niye sen düşünmüyong demiş. Köse demiş ki: "Avrat aklıma bişey geldi. ineği kesek kavurma yapah, on çinik unu da ekmek yap. Köyü davet idek köy nasıl olsa iki yüz hane hergün biri de bizi davet etse iki yüz gün geçinir" gideriz demiş.

İneği kesiyorlar unu da ekmek yapıyorlar, börek mörek yapıyorlar. Çoluğu çocuğu hepsini de buyur ediyorlar, yidirip içiriyollar.

Zabah oluyo Köse diyo ki "avrat bah bahalım. Bize gelen var mı bizi davete çağıran var mı "diyo. Kadın çıhıp bahıyo herkesin tütünü tütüyo ya yemeğe davet eden yok. Öğle oluyo yok, akşam oluyo yok. Aradan iki gün geçiyor, davete buyur eden yok. "Eyvah görüyon mu çok kötü oldu bu iş" diyo. "Ne yapak avrat" diyo. İneğin gönünü oraya dağın başına seriyor. Kendi orda kömçek odun topluyor. Eve getirip yakacak.

Bi sıçan gödek sıçan delikden lirayı alıp alıp getiriyo. Gönüng üstüne yığıyor. Köse bizim bugün nasibimiz geldi diye seviniyor. Biraz sonra gödek sıçan parayı tekrar deliğe götürmeye başlayınca Köse, "getirmek senden ya götürmek de mi senden deyip sıçanı vurup" öldürüyor. Parayı heybeye dolduruyor deriyi de üstüne atıp alıp geliyor. "Al avrat sana para getirdim" diyo. Sonra paralara ip takıp çelenglere sallandırıyor. Bunu gören köylüler bu parayı köse nerden aldı diye soruyollar. Köseye de sorunca Köse ineğin gönünü küçük küçük kesip denesi bir liradan saddığını söylüyor. Köylüler de ineklerini danalarını kesiyorlar. Köseye tekrar nasıl sattığını soruyorlar. Köse de "küçük küçük kesip köylere çıkıp sattım" diyo. Köylüler de öyle yapıyor. Fakat bunu gören diğer köylüler "bu satılmaz" diyorlar. "Neden" diyene de "e bu ayağa çarık olmaz, sırımda çekilmez, davulda olmaz" diyorlar. Bu deri satan köylülere bi güzelde sopa atıyorlar.

Köylüler dönüp gelip ulan köse "bunu da yaptın bize" diyorlar. Şimdi köylüler kösenin gelip evinin üst bacasından içeri pisliyorlar. Köse hiç seslenmeden bu pisliği

torbalara dolduruyor. İki eşşeğe yüklüyor çekip gidiyo. Kimseye görükmüyo, gidip miderken bir ırmağın kenarına varıyo oraya yükünü yıkıyor.

Bir de baksa ki bir kervan ileri konmuş, kervancı başı masa gurmuş yemek yiyor. Kervancı başı da köseyi görüyor. Adamlarına diyor ki "gidip şo adamı da getirin. Yazık yalnız kalmasın" diyo. Kervancı başının adamları gelince Köse "benim malım çok kıymetli ben gidemem" diyo. "Benim malımı çalarlar ne olur ne olmaz" diyo. Kervancı başına durumu anlatıyorlar. Kervancı başı "eğer malına bir şey olursa beş katır yükü kutnu kumaş onun olsun" diyo. Bu durumu tekrar köseye söylüyorlar. Köse de öyleyse şimdi varırım diyo.

Sofraya oturuyorlar. Sofrada herkes içip iyice sarhoş oluyorlar. Fakat Köse içiyo gibi yapıyo, içmiyo. Herkes sarhoş olup bi kenara düşünce Köse görünmeden kalkıyor. Kendi o pislik olan yükünü ırmağa atıyo, dönüp sarhoş gibi o da diğer sarhoşlar arasına yatıyo.

Zabaha karşı kervandan bir çıtah uyanıyo. Bir bahıyo ki misafir getirdikleri adamın çok kıymetli dediği malı yok. Hemen kervancıbaşını uyandırıp "Ağa kalk hele adamın kıymetli malı çalınmış" diyo. Bunlar aralarında konuşurken Köse uyanıyo gibi yapıp birden "Eyvah benim mücevherlerim çalınmış" diyo . Bunun üzerine kervancı başı "gardaşım hiç üzülme, yedi katır yükü kutnu kumaş senin al git" diyo . Köse katırla birlikte köye dönüyo. Köylüler bu duruma şaşırıyor. Köseye ne yaptığını soruyorlar. Köse de bu malı satıp bu malları aldım diyo. Bu kumaşları da evin çelenglerine asıyo, herkese gösdermek isdiyo.

Köylüler toplanıyo düşünüp onlar da Köse gibi pislik satmayı düşünüyorlar. Bir karar alıp herkes bir yere pisliklerini pisletsin diyorlar.

Bir adamın bir gelini varmış. Gelin kayınbabasından utanıp ayrı bir köşeye pisliyo. Kayınbaba bu geline çok kızıyo. Nasıl vurursa gelini öldürüyo.

Köylüler toplanan pisliği satmaya götürünce komşu köylüler pisliktemi satılırmış diyerek bunları bir güzel dövüyorlar. Köylüler durumu fark edip eyvah kösenin bu bize ikinci oyunu diyorlar. Gidip köseyi suya atak diyorlar. Köylüler Köseyi bir çuvala koyarlar. Irmağın kenarına geliyorlar. Bu arada köylünün biri arkadaşlar bunun katili biz olmayalım, çuvalınan şuraya koyalım. Nasıl olsa bu debelene debelene ırmağa düşer diyor. Köylüle adamın dediğine razı olup köseyi çuvalın içinde bırakıp gidiyorlar.

Köylüler gittikten sonra aşşağıdan bir sürü davarla bir çoban geliyo. Çobanın geldiğini farkeden köse "Ben çuvala girmem ben padişahın kızını almam" diye bağırmaya başlıyo. Çoban bu sesi duyunca gidip köseyi çıkarıyo, "ne var ulan" diyo. Köse "arkadaş şurda bir saat çuvalın içinde durana padişahın kızını viriyorlar. Ben çuvala da girmem padişahın kızını da almam" diyo. "Çoban öyleyse ben çuvala gireyim, padişahın kızını da ben alayım" diyo. Çoban köseyi çuvaldan çıkarıyo, kendi çuvala giriyo. Köse çuvalın ağzını bağlıyo çobanı ırmağa yitiyo. Çobanın abasını da sırtına alıyo bir sürü davarla köye gelip çıkıyo.

Köylüler köseyi görünce şaşırıyorlar. Köseye ne olduğunu soruyorlar. Köse de nolacak diyo, beni ırmağın kenarına bıraktıngız anca bu kadar davar seçebildim diyo. Davarları ırmaktan çıkardığını sanan köylüler toplanıp gidip davarı çıkarmak için kendilerini ırmağa atıyorlar.

Bir koca karının da bir oğlu varmış. On on beş yaşlarında o da kendini suya atmış. Su da boğulurken gırk gırk demeye başlamış. Koca karı da kenardan oğlum havlumuz dar kırk dene çıkar diye bağırıyomuş. Böylece köse milleti suya döküyo tek başına köyde kalıyo. Yiyo içiyo yedi kat yere geçiyor.

Şıhı KOYUNCU

62. PADİŞAAN GÜCCÜK GIZI

Zamanıng birinde bir çoban varımış. Çoban da davar güdermiş. Bir de dul garı varımış. Dul garının da bir geçisi varımış. Her gün bu garının geçisi sağılırmış. Gadın dimiş ki bir gün;

"Yav gardaşım bi sürü davarın içinde benim geçiyi niye sağıp yiyon, niye yiyon?" "Yav anacığım, bacıcığım itme ben senin geçini sağmıyom itme sen bilin. Vallahi sağmıyom". "Yook benim geçimi sen sağıyon, bir hafta on gündür geçim süt virmiyor".

Çoban bir günden bir gün bakarken geçi bağırı bağırı bir gayanın dibine çekip gitmiş. Çoban da arkasına bakmış gitmiş. Baksa ki soba borusu gibi bir yılan geçiyi copur copur emmiş. Yılan gayanın içine akmış. Geçi gelmiş gitmiş. Ha "dimek ki geçiyi bu yılan emiyor" dimiş.

Neyse bu gelelim şimdi. Çoban gelmiş, garıya dimiş ki bak "anam, bacım senin geçiyi bir yılan" emiyor. "Ben gözümünen gördüm, yılanı" öldürecadim. "Garıda ne yaparsan yap bu yılanı öldür" dimiş. İkinci gün gine geçi bara bara oraya varmış. Yılan gine emiyor. Yılan bu sefer gayaya ahmıyor. Otları yara yara topraktan çekip gidiyor. Çoban diyo ki "ulan ben bu yılanın arkasına gidiyim bakıyım niriye gidecek" diyor. Davarı da çoban çelta bırakıyor. Yılanın ardından gidiyor. Şimdi efendime söyleyim; yılan çekiyo gidiyo. Bi dağın başında bi gonağa giriyo. Çoban da gelip bu gonağa giriyor. Çoban da girmesiynen baksa ki orda bi on sekiz yirmi yaşında ayın on beşi gibi parlayan bi deliganmı oturuyor. Gonağın içinde çoban hayrette galıyor.Oğlum "sen necisin, inmisin, cinmisin, necisin sen" diyor. Oğlan kılığa giriyo oluyo bi yılan gine. "Ben buyum arkadaş" diyo. "Sen beni o geçi için öldürecadin demi" diyo. "Ben" diyo, "yılanların padişahıyım" diyo. "Ben yılan gılığına da girerim. Adam gılığına da girerim" diyo. "Banga çoh dahılma" diyo. "Evingi başınga yıkarım senin" diyo, "tamam mı" diyo. "Ya banga baba ol davarı bırak gel beni ever. Padişahın gızının birini alırsan banga seni ömür boyu dünya malına garg ideceğim seni besliyeceğim" diyo. Oolan bana bah bu didiimi bi sen bi ben bi Allah bilecek" diyo. Çoban "peki" diyo.

Çoban geliyo, ikinci gün davarı teslim idiyo. "Ben davarıngızı güdemiyeceam" diyo. "Gusura galma bin başka memlekette kisbi karara gidecaam bu gadar" diyo.

" Peki" diyolar.

Çoban çekip kimseye görükmeden o gonağa gidiyo. Gonağa varsa ki deliganni orda oturuyo, yimek yiyo.

"Selam". "Aleykümselam babacığım. Buyur otur sende yi" diyo. Beraber oturup yima yiyolar. "Bak şimdi sana diyo bir tebligatım var" diyo. "Benim tılısımımı" söyleme. "Peki "diyo. " Yalıngız" diyo. "Padişahın büyük gızını banga alacaan. Gidecaan düngür olacaan banga alacaan" diyo. "Diyecaan ki oğlum yılan diyecaan ona göre" diyo. Çoban" peki" diyo.

Adam çekiyo geliyo padişahın sarayına.

"Selam". "Aleykümselam". "Padişahım, Allahın emriyle, Peygamberin gavliyle gızına düngürüm" diyo. " Kime?" " Oğluma ama oğlum yılan" diyo. Padişah "bi gıza danışalım" diyo.

Gız "ben yılana varmam" diyo. Büyük gız varmıyo. ikinci gün ortanca gıza varıyo, o da varmıyo. Üçüncü gün güçcük gıza varıyo. Gücçük gız diyo ki; "ne yapıyım, babam niriye keserse ganım oriya ahar" diyo. "Babam virirse ben de varrım diyo güccük" gız.

Neyse efendime söyleyim. Gızı gelin idiyollar. O adam alıyo geliyo. O gonağa giriyollar. Gonağa gız girseki orda bir onsekiz-yirmi yaşında civan gibi, ayın on beşi gibi parlıyan bir deliganni var. işte gızım "benim oğlum senin gocang bu" diyo. Nikahları gıyılıyo gerdaa giriyorlar.

Neyse orda galıyorlar. Aradan bir ay, yahut bir sene geçiyo geçmiyo. Bunlara bir okuyuntu geliyo. Büyük gızın düğünü oluyo, düğüne buyurun diyo. Adama geliyo diyo ki "geliniginen beraber, oolungunan beraber ge"l diyo.

Oolan padişahın güccük gızına yani avradına diyo ki; "Bah ben oraya gamer tayınan varacaam ya, yalıngız bu benim gocam-mocam dimiyecaan. Dirsen diyo beni bulaman, tılısımım bozulur. Ben aşağı yıldız gibi ahar giderim. Demir çarık ta giysen delinir. Demir asa da gırılır, gine beni bulaman" diyo. Ağzına sahip ol, benim bu gocam mocam dime" diyo, "tamam mı" diyo. "Peki" diyo.

Neyse büyük gızın düğünü guruluyor. Padişah "hani oğlun niye gelmedi" diyo. "Padişahım o gelecek meşguliyeti var. Gelemezse sana selamı var" diyo. "Aleykümselam" diyo.

Neyse gız geliyo, gayınbabası geliyo. Yani çoban gayınbabası oldu ya. Düğün guruluyo cırıt başlıyoor.

Oğlan bi gamer tayınan geliyor amma, ayın on beşi gibi parlıyor böyle. Gızlar dizine vuruyo "eyvah" diyo. "Bacım" diyo güccük gıza büyük gız. "Vardın da bir yılana vardıng. şöyle bir deligannıya varmadıng. Biz de bir deligannıya varmadık ta. şöyle bi gocamız böyle bi yarimiz olaydı da isterse evimizde hiç ekmeğimiz olmıyaydı". Gız diyo ki güccük gız "ne yapalım bacım yazgımız öyleymiş gader, takdir ilahi onu da geçiyo".

O düğün bitiyo. Ortancı gızın düğününe geliyo. Ortancı gızın düğününe gelince gine oğlan geliyo. "Bacım diyo bah şöyle bir deligannıya varmadık" diyince. "Bacım işte o benim gocam diyo güccük" gız. Öyle diyince tılısım bozuluyoor. Oğlan haydi bahalım ahıyo gidiyo yıldız gibi. O diyarı terk ediyo.

Gayın babasıyınan eve geliyollar ki yoh, oğlan yok gitti. "Gızım" diyo, "Allah gözünü kör itsin böyle böyle diding. Oğlan ingileyi ingileyi gitti. Sarıyıldız gibi ahıp gitti. Bi daha bu diyara basmaz" diyo.

"Eyvaah" diyo "ben hata ittim" diyo. "Çok günah işlemissim" diyo ya iş işten geçiyo. Güccük gız gayın babasına diyo ki, gayınbaba sen burda bekle diyo. Demir çarığı giyiyo demir asayı eline alıyo. "Ben gider diyar diyar arar bulurum bunu" diyo. Baba sen burda bekle diyo çobana.

Az gidiyo uz gidiyo dere depe düz gidiyo. Bir altay bir güz gidiyor. Bir devler civarına varıyo gız.

şimdi oraya vardığında bi de baksa ki devlerin iki oolu varmış. Biri nursuz, biri pirsiz. Bunların anası varmış. Avratta yayık yayıyormuş, memelerini arkaya sırtına atmış devin karısı.

"Ben buna ne yapıyım ne yapıyım" diyo. Gız hemen gopuyor geliyor, memesinden sarılıyo emmiye başlıyor. Devin garısı şöyle dönüyor diyor ki; "insanoğlu seni iki çeker bir yırtardım. Yalnız mememden emdiğin için evladım oldun" diyo. "Sana bişey yapamayacaam" diyo.

Neyse yidiriyo içiriyo garnını doyuruyor. Doyurduktan sona, akşam yaklaşıyo, akşam yaklaşınca dutuyor bu uşahlar gelip buna kötülük yapmasın diye dutuyor. Bunu efendime söyleyim bi yere sahlıyor. Akşamleyin oğlunun ikisi de nursuzunan pirsiz geliyolar. Uşaklar içeri girinci ana diyolar, burda adam eti kohuyor. Burda

adam var. Diyor ki oğlum sizin gorhunuzdan bu civara kim gelebilir. Ne guş uçar ne de golang yürür burada diyo.

Neyse uşaklarının garnını doyuruyor. Gız saklı ya. Bi de o arada oğlum diyo birine, bu insanoolu garannıhda giderken nası gidecek diyo ki ana benim ayağımın altıngı yonarsang insanooluna virirseng gittiği yere attın mı, aydınlanır gider elektrik gibi. Öbürü de diyo ki benim ayağımın altını yonar da diyor, sudan çaydan geçerken böyle serperse daşta basar gibi geçer gider diyo.

Neyse bunlar uyuyunca avrat bunların ayağının altını yonuyor. Efendime söyleyim. Birini ayrı bir çıkı, brini ayrı bir çıkı yapıyor tabi gıza virecek sabahınan. Bir de o arada sabah oluyor. Sabahleyin uşaklarının garnını doyuruyor. "Gızım" diyo "şunu al garannıh yirde bunu atarsan böyle aydınnanır gider" diyor. "şunu da al çaydan sudan geçerken atarsan daşa basar gibi geçen giden" diyor. "Peki "diyo gız, "Allaha ısmarladık diyor" çekiyor.

Gız az gidiyo uz gidiyo dere depe düz gidiyo. Altı ay bir güz gidiyo. Bir ilkindi mahali bir çeşmenin başına varıyor. Çeşmenin başına varıyo ya demir çarıh deliniyor, demir asada gırılıyoor. Bir de o arada aşşa da bunun sevdiği oolan da arpa biçerimiş. Devlerin gızını almış. Oolanı görünce tanıyo bu. Neyse orda bu oğlanın baldızı dev gızı buruya su doldurmuya geliyo. Suyu doldururken diyo ki; "hatın gız o borucu virde bi de ben içiyim nolur" diyo. Dev gızı suyu viriyo. Oğlanın bi yüsüğü varmış, yüsüğü bu gız borucun içine bırakıyo. Oğlana dev gızı baldızının getirdiği suyu içerken yüzük ağzına geliyo. Oğlan göstermeden yüzüğü alıyo. Ordaa "kim çeşmenin başında ki" diyo. "İnişde" diyo "onun diyo demir çarığı delinmiş, demir bastonu kırılmış bir kadın kim olduğunu bilemedim" diyo. "Orda oturuy"o diyo.

"Sen burda durda ben bakıyım" diyo. Oğlan geliyo gelseki garısı, padişahın güccük gızı.

"Hey Allahın zalımı" diyo. "Orda bu sözü niye söyleding niye bu benim gocam diding" diyo." Ben sanga dimedim mi" diyo. "Benim tılısımımı bozdung" diyo.

"Oldu" diyo "bir hata yaptım" diyo gız. Ordan efendime söyleyim. "Allah gözünü kör itmesin" diyo. "Seni gine götürüyüm de bacım diyerekten seni hıfz idiyim sahlayım" diyo." Peki" diyo.

Gızı alıyo gidiyor. Devin garısı diyo ki, "bu kim diyo?" Oğlan "bu benim bacım" diyo. "Beni yohlamaya gelmiş, ziyaretime gelmiş" diyor. "Peki" diyo avrat

bişey dimiyo. Ama oğlan gıza tembih ediyo. Diyo ki bah yillik bir günde yatak çırpma, bunların yataa guş tüyünden yil alır gider seni yiller diyo. Bir de seni bir gomşuya hacete gönderirse seni yiller diyo. Bir de seni bir gomşuya hacete gönderirse çabuk gel, giç gelme diyo. Oğlanın tembih itdiği gibi gız geliyo gidiyo. Avrat diyo ki, bunu namussuz güvaam oğlan bunga tembih itti diyo.

Bir günde bir gün aradan bir zaman geçiyo. Bir de bu dutuyo ahşamleyin yatarken; gız mesela burda yatarken o da devin gızıyınan şorda yatıyo, gavili guruyollar. Devin gızını kesiyolar, gapının ardına asıyolar, çekip gidiyolar.

Devin aylesi yanındaa gıza diyo ki güccük gıza, bah inişden ne yapıyo diyo. Gız da inişdem iyi diyo. Bi de üçüncü bahmasında, ana diyo inişdem bacımı kesmiş gapının ardına asmış diyo.

Gesseler ki vıy gız gitmiş. Garı tılısım gamcısını alıyo, tılısıma biniyo, haydi bahalım sürüyo. Oğlan bi de bahsa ki devin garısı geliyo. Bi dilek dutuyo, yarabbi bizi bunun elinden gurtar diyo. Biri çişme oluyo, biri de haft oluyo orda galıyo.

Avrat iniyo bahıyo giri bırakıp gidiyo. ikinci bi defa gine geliyo. "Yarabbi sen biling bizi gurtar" diyo oğlan. Allah dileklerini gabil idiyo. Birisi selvi gavağa oluyo, biri de sarmaşık oluyo. Birbirine sarılıp gidiyollar. Yine gurtuluyollar.

Dev civarından gurtulduktan sonra gesseler ki babaları olan çoban gine o kör gonahta oturuyo. Gelirdin mi oğlum diyo. Geldim ya diyo. Böyle böyle başımızdan şu maceralar geçti diyo.

Adam tekrar bi düğün guruyo. Gırk gün gırk gece bi düğün yapıyo muradına iriyollar.

Siz de muradıngıza iring.

Şıhı KOYUNCU

63.ÇIRALIHDAA GIZ

Zamanın birinde bi adam varımış, bir karısı, bir de kızı varımış. Adamın garısı hastalıhlı imiş. Gocasına "Ben ölürsem kimseyi alma, benim bileziğim kime olursa onu al" diye vasiyet etmiş.

Çok geçmeden gadın ölmüş adam bekar galmış. Eline, ölen karısının bileziğini almış gezmiş dolaşmş. Bilezik kimsenin koluna tam gelmemiş. Eve döndüğünde kızı ahlına gelmiş, bileziği kızın goluna takıncı tam olmuş. Kıza anasının vasiyetini söylemiş. "Kız baba sen delirding mi? Adam kızını alır mı? Bugün cuma git cuma namazını gıl da ben sana bi şey bulurum" demiş.

Adam camiye gitmiş adam gidince, gız orda bir çıralık varmış. Çıralığa girmiş, adam gelseki gız yoh. Komşulara bakmış eve bakmış gız yoh. Adamın evinde hiç bir şey yokmuş bir çıralık varmış. Bahmış olacak gibi değil şu çıralığı bari satıp evleniyim dimiş.

Çıralığı bir eşşeğe yüklemiş almış gitmiş. Bunu bir bey oğluna satmış. Bey oğlu bu çıralığı başına dikiyo. Bu benim başımda duracak diyo. Sağına soluna da şamdamlar dikiyo. Aradan bir kaç gün geçince gız çıkıyo kimse görmeden sağındakini sola, solundakini sağa, başucundaki ayak ucuna, ayak ucundakini de baş ucuna goyuyo, tekrar çıralığa giriyo.

Beyoğlu gelipte bunları görünce, cariyelerine "benim şamdanlarımı kim değiştirdi" diye soruyo. "Neden devre yerlere goydunuz" diyo. Cariyeler değiştirmediğini söylüyollar. Tekrar şamdanları yerli yerine goyorlar. Tekrar şamdamların değiştiğini görüyorlar. Bey oğlu çıralıktan şüpheleniyo, onu kişiflemeye başlıyo. Gız çıralıktan çıkıp da şamdanları değiştirirken şap diye bileğinden tutuyo, "sen nesin inmisin cinmisin" diyo.

Gızda beyim "ne inim, ne cinim seni beni yaradan Allahın guluyum. Benim başıma şöyle şöyle bir iş geldi. Babamdan gaçmah için çıralığa girdim. Babam da çıralığı satınca çok şükür ben de buraya düştüm" diyo.

Beyinde bir anası varmış, bir de emmisinin gızı olan bir aylesi varmış on beş dene de cariyesi varmış.

Bey cariyelerine diyo ki "bundan sonra benim yemeğim iki kişilik gelecek tek kişilik gelmiyecek" diyo. Cariyeler hayrete düşüyolar. Bey hiç yimek yimiyodu şimdi iki kişilik istiyo. Bu neyin nesi diyolar. Kapının anahtar deliğinden kişifliyolar.

Baksalar ki cıralıktan bir gız çıkıyo ki ayın on beşi gibi parlıyo. Cariyeler beyin emmisinin kızı olan karısına çıralıkta bir gız var ki sen eline su dökemeng diyolar.

Neyse aradan bir iki ay gibi bir zaman geçince bir pusula geliyo beyin oolu askere gidecek. Oolan (Beyinoğlu) askere giderken anasını çağırıyo diyo ki "Ana şu çıralığıma, evime barkıma sahip ol, bundan sona da aynı şamdanlarım yanacak, aynı yemeğim gelecek gidecek diyo, anası da olur oğlum diyo.

Bunun üzerine beyin oğlu askere gidinci evdeki emmisinin kızı olan karısı kaynanasının yokluğunda büyük bir ateş yaktırıyor. Çıralığın başına geliyo sesleniyo "çıkarsan çık yoksa seni ateşe atar yakarım" diyo. Bunun üzerine gız çıkıyo. Beyin oğlunun karısı gızı görünce çok üzülüyo ağlıyo ağlıyo gözleri ama oluyo. Çıralığı götürüp tekrar beyin oğlunun baş ucuna goyuyorlar. Bunun üzerine beyin oğlunun karısı kıza bir güzel sopa atıyo, bir torba kemik yapıyo, bir çuvala koyuyo götürüp köyün dışında bir pınarın başına atıyo.

Pınara su içmeye gelen sığırlar pınara yanaşmıyo, sığır çobanı gelse ki pınarın başında bir kız ayın on beşi gibi parlıyo. Lakin ezilmedik yeri kalmamış. Sığır çobanı gızı getiriyo. Evde bir tosunu varmış onu kesiyo. Gızı bu yaş gööne sarıya, gızı gurtarıyo. Kız anadan doğma gibi oluyo, ayın on beşi gibi parlıyo.

Çobanın da çocuğu yohmuş, karısına bunu evlatlık yapah diyo. Avradı da hiç dışarı çıkmaz imiş. Peki herif diye kabul idiyo.

Aradan bir zaman geçince bir haber geliyo ki beyin oğlu askerden gelmiş. Askerden geliyo, bahıyo ki anasının gözleri görmüyo. Ana gözlerindemi kaldı diyo. Anasının gözleri iyi görmediği için çıralık yerinde duruyo diyo aldırmıyo.

Beyin oğlu bekliyo ki çıralıktan kız çıkacak ne kadar bekliyosa da çıkmayınca "Allahın zalimi çıksan ya" diyor. Kız çıkmayınca beyin oğlu tasasından hastalanıp yatağa düşüyor. Diyorlar ki beyin oğlu çok kötü hasta diyorlar. Bu haber duyulunca sığır çobanının evinde buluna gız üzülüyor." Çobana baba diyo bir çorba yapayım da beyin oğluna götür" diyo. Çoban o beyin oğlu bizim çorbamızı yemez diyo. Fakat gız ısrar idince "yapta götüreyim" diyo.

Sığır çobanın evindeki gız bir un çorbası yapıyor. Yüzüğünü de çorbanın içine bırakıyor. Meğer bu yüzüğü daha önceden beyin oğlu gıza hediye etmiş. Gız da beyin oğluna işlemeli bir mendil hediye etmiş.

Çoban çorbayı götürünce etraftakiler, beyin oğlu hiçbir şey yemiyor senin çorbanı mı içecek diyorlar. Çoban ısrar iderken beyinoğlu duyuyor bırakın gelsin diyor.

Çoban çorbayı getirdiğini söylüyor. Beyinoğlu bir bakıyım hele tadı nasılmış diyo. Bir iki kaşık daldırınca yüzük kaşıkta çıkıyor. Beyin oğlu yüzüğü hemen tanıyor. Birden etrafındakilere burayı boşaltıp çıkın diyor. Çobana da sen çıkma şuraya otur diyor. Herkes çıktıktan sonra çobana yüzüğü gösterip bu yüzüğün sahibi nerde diye soruyor. Çoban da ben sığır güdüyordum. Bir gün bir çuvalın içinde yaralı bereli bir ız buldum, aldım eve getirdim. şimdi bizim evde diyor. Çocuğumuzda yoktu evlat edindim diyor.

Bunun üzerine beyin oğlu karısını cariyelerini topluyor. "Bu kıza ne oldu diye soruyor. Bu kızı kim dövdü kim götürdü" diyor. Karısına soruyor, karısı "büyük cariye götürdü" diyor. Büyük cariye de "karın emir verdi ben götürdüm" diyor. Kim dövdü diyor karısı "ben dövdüm" diyor.

Beyinoğlu kızıyor tavladaki atını çektiriyor. Karısını atıng kuyruğuna sağlatıyor. Kızı da getirtiyor, bir toy düğün kuruyor. Kırk gün kırk gece düğün yapıp muradına eriyor. Siz de iring muradıngıza.

Şıhı KOYUNCU

64. GÖZEL AHMET

Zamanıng birinde bi Gözel Ahmet varımış. Gözel Ahmeding emmisi şemik varımış. Bunnarıng araları açılmış emmisiynen.

Şemikden ayrılmış. Gözel Ahmet başına yüz çadır almış Mengen yaylası diyi bi yayla varmış. Oraya göç idip oruya gonacahmış. Duymuş ki, Mengen yaylasına Zehir Bey gonmuş, zehir bey gonmuş diyi haber virmişler Gözel Amede. Nası gonarımış dimiş. Ordan göçü yüklemiş. Zehir bea dimişler ki "Gözel Amed geliyor, başıyıng çaresine" bah. Zehir bea obasınıng çadırını sökdürmüş gitmiş başga yire gonmuş.

Bunnar gelmişler Mengen Yaylasına gonmuşlar. Bahmışlar Zehir Bea yoh. Ordan yemek bişirek, gayfe bişirek diyi avratlar tezek toplamıya başlamışlar. Görmüşler ki orda bi garaltı var. Gözel Ameding garısı şamzer varımış. şamzer dimiş ki o garaltı canısa benim, malısa sizing demiş. Varsalar ki bir oğlan çocuğu. şamzer onu almış çadıra gelmiş. Onnarıngda evladı yoğumuş. Bunu evlad idinmişler. Adını Mengen goymuşlar çocuğun. Çocuh büyümüş. Leylan gısırah diyi bi gısırağı varımış Gözel Amedin. Mengen onga binmiş ava gitmiş. Avı govalarkene Zehir Beang çadırına düşürmüş. Orda Zehir Bey bunu attan indirmiş misafir itmiş. Çocuğu görüncü Zehir Beang gızı vurulmuş bunga.

İkinci ava gitmesinde Zehir Beang gızını ordan gaçırmış. Gaçırıncı Zehir Bea, aman bunga yitiş dimiş.

Mengenin bi gardaşı varımış orda. Zehir beang obasında adı şer Aliymiş. Onun bi atı varımış. Onga da Altını nallı dirlerimiş. Zehir Bea bunu dutacaang dimiş şer Aliye. şer Ali atı sürmüş, arhasından yitişmiş. Gardaşı olduğu için gıyamamış. Bilmiş gardaşı olduğunu. Ulan gaç dimiş.

Neye gacacaam dimiş Mengen.

Gaç didiyse de, Mengen direnmiş. O arada gargıyı uzatmış gızıng peşini yolmuş almış. Gız dimiş ki benim arhamı gurt gopartmış gibi peşimi yoldu dimiş. Yaa öyle mi öyle.

Mengen geri dönmüş. Bunnan döoşmiye başlamış, gızı getirmiş. Gözel Amedin Gayın babası oldu onun çadırına getirmiş. "Aradan bi zaman geçmiş. Zehir Bea haber göndermiş ki Gözel Amet gessin aramızda husumeti galdıralım" demiş.

Gız demiş ki "baba gitme, babamıng oyununa oyun yetmez. O Zehir Bea size oyun idellerG didiyse de Gözel Amed davete icabet lazım dimiş. Ordan gidiyollarmış Zehir Beang obasına.

Gidekene goyun çobanları Gözel Ameding ongüne geçmiş. Demişler ki; davarın duzu yoh bizim ekmamız yoh felan. Gözel Amed biraz para çıhatmış. Mengen demiş git şu köyden şunu, şunu al bunnara vir. Bunnarıng easini tamamla dimiş. Oruya gitmesiynen oğlan onnarı tamamlıyana gadar Gözel Amed Zehir Beang obasına varmış.

Orda Gözel Amedin vurmuşlar boynunu, kafasıyınan top oynamaya başlamışlar. Gelseki Gözel Amed ölmüş. Ordan şemiğe duyulmuş. şemiğin bacısı varımış (emmisinin) Zehir Beang obasında o da deeşet deyip Gözel Amedin üzerine söyleyip ağlıyomuş.

şemik dimiş ki geldim. Bunnarın yurduna arpa ekecaam dimiş ve Gözel Amedin intikamını alacaam dimiş. O çadırı şemik basmış onnarı yoğ itmiş.

Bu arada Mengende yitişmiş, emmisiynen bir olmuş, Zehir Beang obasına arpa ekmişler. O çevreyi de elleri altına almışlar. Amma Gözel Amedi yitirmişler.

Mustaf ÖCAL

65. KIZLAR AĞASI İLE ERKEKLER AĞASI

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Zamanıng birinde bi köyde iki gardaş varımış. Bu gardaşladan birining çohca gızı olmuş, hiç oolu olmamış. Ötekinin de çohca oolu olmuş, hiç gızı olmamış

Bunlardan gızı çoh olan gardaşla herkes dalga geçer, beri gel gızlar ağası, öte git gızlar ağası diyi alenirlerimiş. Bu yüzden gızlar ağası çoh Üzülürmüş. Oolannaring babasına da erkekler ağası dillerimiş.

Erkekler ağası da, bütün çocuhlarının erkek olmasından memnun bir vaziyette, etrafda gubara gubara dolaşır. Ara sıra da hiç erkek çocuğu olmadı diyi gızlar ağasına dahılır onu Üzerimiş.

Zaten herkes gızlar bir işe yaramaz diyi gızlar ağasınİn yüzüne söylerimiş.

Bir gün gene böyle erkekler ağası gubara gubara giderken gızlar ağası dayanamamış, ne gubarıyong benim gızlarım senin oolanlaringı suya götürür de susuz getirir dimiş. Bu lafing Üzerine erkekler ağası çoh gızmış. Gızlar ağasına dimiş ki, "gel çocuhlarımızdan birer dene seçelim altı ay gurbete gönderelim. Kâr idip dönsüngler. Sona da getirdikleri kârı köy meydanında açalım. Görelim bahalım kimin çocuhları daha becerikli, kim kimi suya götürüp, susuz getiriyo diyi meydan ohumuş. Gızlar ağası da olur" dimiş.

Hazırlıklar başlamış, bu haber köye duyurulmuş. Köylü meydanda toplanmış. Yola gideceklere azıhlar hazırlanmış.

Erkekler ağasının en büyük oolu ile, gızlar ağasının en güccük gızı sırtlarına bohcalarını almış, yola çıhmışlar.

İki emmi uşağı ipiyce bir yol yürüdükden sona garşılarına bir göl çıhmış. Bu oolanınan bu gız garşıya geçememişler.

Erkekler ağasının erkek oolu gara gara düşünmüye başlamış. Gızlar ağasının gızı dimiş ki, "Bre emmi oolu ne düşünüyong anang bohçenge hiç gaşşıh goymadı mı?" dimiş.

Oolan da goydu noolacah dimiş. "Öyleyse hiç bişiy bilmiyosang gaşşığıngı çıhar bu gölü gaşşıhla boşat, golayca garşıy geçerik" dimiş. Bu düşünüce oolanıng ahlına yatmış. çıharmış gaşşığını başlamış gölü boşatmıya.

Bu sırada gız, biraz ileriden bi yol bulup garşıya geçmiş. Geçmiş ki gölden sona gelen depening ardında büyükçe bi şehir var. Orda gendine göre bi iş bulmuş. Bu işte bir müddet çalışdıhdan sona ipiyce bir para almış. Bu parayınan bir gaanı pirinç, bulgur, un şeker, inci-boncuh almış. Bunnari gaanıya yüklemiş, gayri köye dönmiye garar virmiş.

Gitiği yoldan giri dönerken bir de bahmış ki, emmisi oolu bırahdiği yirde duruyor, hala gölü gaşşığınan boşaltmıya çalışıyor.

Gız dimiş ki, "emmi oolu ne yapdıng hâlâ yolu açamadıng mı?" diyi soruncu oolan dimiş ki "nirdeyding gel acıh da sen boşat da gidelim" dimiş.

Gız "yoh emmi oolu bu göl annaşılan boşanmıyacah, ben şu giden yolcudan yalvar yahar bir gaanı aldım. Hadi sanga da gölden bişiler dolduralım da gayrı gidelim" dimiş.

Oolan "olur gidelim" dimiş. Oolanıng bohçesine gölden, yılan gurbağa balık ne dutabildilerse toplayıp doldurmuşlar. Bohçenin ağzını da iyice bağlamışlar. Gine birlikte köye dönmüşler.

Bu oolanla gızıng kârden döndüğü köylüye duyurulmuş. Merahla herkes köy miydanına toplanmış, oolanıng kârını da gızıng kârını da köy meydanına getirmişler.

İlk önce gızıng getirdiklerini açıp baharlar, pirinçler, bulgular, unlar, inciler, boncuhlar ortuya çıhar köylü şaşırıp galır.

Ondan sona da oolanıng getirdiği açılır. Oolanıng bohçesi açılıncı içinden gurbağalar bir tarafa yılannar bi tarafa sıçramıya başlar. Köy halkı da korkup sağa sola gaçar.

Sona köyüng büyükleri toplanıp, erkek gız ayırımı yapmanıng yannış olduğunu gızlarıng da erkekler gibi kâr getireceğini, söyleyip gız-oolan farketmez Allah hayırlı evlat virsing diyi dua iderler. Ordaki bulunanlarda amin diller.

Yiyip içip yiring altına geçerler.

Fatma ABAYLI

66. İBİBİK

Bir varımış bir yoğumuş. Allahıng gulu çoğumuş, çoh dimesi günahımış. Az dimesi sevabımış.

Bigün bir ibibik bir kefene gonmuş. İbibik kevene gonuncu keven ibibiğin götüne batmış.

İbibik dimiş ki, "geçi geçi" dimiş, "gel şu keveni yi" dimiş.

Geçi dimiş ki, "keveni niye yiyim , onun yiyinceye gadar yimyişil otları yirim" dimiş.

Bu sefer ibibik dimiş ki, "gurt, gurt" dimiş "gel şu geçiyi yi" dimiş.

Gurt dimiş ki "geçiyi niye yiyim" dimiş. "Onun yiyinceye gadar goç guyruhlu kısırları yirim" dimiş.

Bu sefer ibibik, "köpek köpek, gel şu gurdu boğ" dimiş.

Köpek dimiş ki, "gurdu niye boğuyum, gurt davarları yir, ben de artığını yirim" dimiş.

Bu sefer ibik dimiş ki, "çoban çoban" dimiş, "gel şu köpeği döv" dimiş.

Çoban dimiş ki, "köpeği niye dövüyüm, ben yatar uyurum, o da davarımı bekler" dimiş.

İbibik dimiş ki, "ateş ateş" dimiş, "gel şu çobanıng bıyığını üt" dimiş.

Ateş dimiş ki, "niye çobanıng bıyığını ütüyüm. O mışıl mışıl uyur, ben de ıpıl ıpıl yanarım" dimiş.

İbibik dimiş ki "su, gel şu ateşi garart" dimiş.

Su dimiş ki, "niye ateşi garardıyım" dimiş. "O ıpıl ıpıl yanar, ben de çığıl çığıl aharım" dimiş.

Bu sefer ibibik dimiş ki, goca öküz, goca öküz, gel şu suyu sor dimiş.

Goca öküz dimiş ki, "niye suyu soruyum, azar azar içerim her zaman içerim" dimiş.

Bu sefer ibibik, "örme örme gel şu goca öküzü boğ "dimiş.

Örme dimiş ki "niye goca öküzü boğuyum, o yayılır gezer, ben de boğazında beraber gezerim" dimiş.

İbibik bu sefer de sıçanı çaarmış. "Sıçan sıçan gel şu örmeyi kes" dimiş.

Sıçan dimiş ki, "niye örmeyi kesiyim, onu kesinciye gadar gızlarıng allı yişilli cihizlerini keserim" dimiş.

İbibik, "kedi kedi" dimiş, "gel şu sıçanı yahala" dimiş.

Kedi dimiş ki, "hani hani nirde?" dimiş.

Kedi hemen kopmuş, sıçanı yahalamış. Sıçan örmeyi kesmiş, örme goca öküzü boğmuş. Goca öküz suyu sormuş, su ateşi garartmış, ateş çobanıng bıyığın ütmüş, çoban kpeği dömüş, köpek gurdu boğmuş, gurt geçiyi yimiş, geçi de keveni yimiş.

İbibiğin de güle güle götü çıhmış.

Fatma ASLAN

SÖZLÜK

A

acıh: biraz

ahraz: dilsiz konuşmayan

arap: insanın gizli yardımcısı

arkaç: koyunun açıkta devamlı yattığı yer.

arnacında: karşısında

asbap: elbise

ayağı allı: hamile

ayağı sınmak: doğum yapmak

azıtmah: aldatip yanlış yola göndermek.

azıtmak: kaybolmasını sağlamak

azzıh: hazırlanmış yiyecek.

B

baba: (boba) bir çeşit hastalık.

ballıım: bari

beriki: diğeri

bi saar: bu sefer

bulamaç: un ve mercimekten yapılan bir çorba

boruç: çamurdan yapılmış su kabı

bu addek: bu kadar

bu etlek: bu kadar

C

camız: manda

ciliz: daha kötü

cilkez:: daha çok

cücük: civciv

Ç

çeltek: koyun çobanı yardımcısı

çemremek: kol ve bacaklardaki elbiseyi geri kıvırmak.

çenet: bacak

çer: hayırsız

çiğergah olmak: çok aşırı üzülmek.

çinik: tahil ölçeği (8 kg.)

çinke: parça

çirtmek: tekme atmak

D

davar: koyun, keçiye verilen ad.

dayra: daire

deal: değil

dere: Vadi

desti: topraktan yapılan su kabı

devliki gün: diğer gün

devlisi: bir sonraki

diyeşet: yüksek sesle ağıt yakmak

diynek: elde taşınan ağaç dalı

düldül: etin üzerindeki kurtçuk

E

ear: eğer

Ellançe: küçük leğen

erzah: yiyecek

essah: doğru, gerçek

evreac: yufka ekmeği pişirmeye yarayan ince uzun tahta

F

fedfah işlemek: oya işi yapmak

G

gadim: daima
ganak: inanma duygusu.
gar gar olmak: karışmak, doymak
gater: katar
gavım; hısım akraba
gavırga: buğdaydan yapılan yiyecek
gıdık: çene altı
gırıh: oynaş
gızınmak: ısınmak
gilaboru: su kenarında yetişen çalı cinsi meyvesi yenen bir bitki.
gine; yine
golya: kolye
gopa gopa: koşa koşa
görüp gözlemek: temizleyip, düzeltmek.
gözer: saman taşımaya yarayan araç
gözlemek: beklemek
gubarmak: böbürlenerek yürümek
gunnamak: yavrulmak.
gurna: musluk.

H

habe: heybe
haft: pınarın suyunun doldurulduğu yalak.

hapıtmak: zor durumda bırakmak

harabat: kötü berbat

havlı: köy evlerinde evin önündeki duvarla çevrili alan

haygaten: gerçekten, hakikaten

hedik: buğdaydan yapılan yiyecek

hiç dalime: en azından

hoplamak: atlamak.

hoolamak: saldırmak

I

ıcıh: biraz

ılhımdan salhımdan: çok çok uzaktan

İ

ibdibaştan: ilk önce

ibiğinden almak: sorguya çekmek.

içerlemek: içinden kızmak

ilaan: leğen

ipremek: kokmak

irdemek: istememek

K

kapının süvesi: kapının üst tarafındaki açıklık

kase : bardak

kelli: sonra

kepaze: kötü iş yapan, rezil olmuş

kerme: tezek

kirmen: ip eğirme aracı

kit: anahtar

köse: sakalı olmayan

köynek: gömlek

künde: hergün

küşüm: şüphe

L

ladigar: yadigar

lime: parça

loo daşı: evlerin damını pekiştirmek için kullanılan silindirik taş.

M

mahana: bahane

marim : meger

marisem: meğerse

masimek: önemsemek

mevta: ölü

muhaat olmak: sahip olmak, korumak.

N

nayatında: nihayetinde, sonrasında.

nöörüyong: na yapıyorsun.

O

o günün behri: o zaman da

ol görüp: kesinlikle.

Oşuhcu: dalkavuk

Ö

örtü: yatak

öteberi: herşey

öteki: öbiri, diğeri.

Öykelenmek: öfkelenmek.

P

pece: pencere

perçem: kakül

pusük: kedi

pürçek: kadınlarda, kulakta göz ayarında yüze doğru sarkan saç.

S

sansalat: gösteriş

sekdelemek: tek ayak üzerine atlamak

seplemek: düzeltmek

serpenek: damın siyeci

sındı: makas

sırtını tapıhlamak: beğenmek, övmek.

sıvaşlamak: usulca ohşayarak sürmek.

sıvazlamak: okşamak

sorutmak: ayakta durmak

soyha: ölüden arta kalan mal.

sömelek: çocuğun bezlere sarılmış görüntüsü. başbıçağı: ıstıra.

sulh itmek: göz koymak

süem: ip ölçümünde kullanılan uzunluk ölçüsü yaklaşık bir karış.

Ş

Şapalak: alkış
şıvga: ince çabuk, ağaç dalı
şuncaaz: çok az.

T

taha: duvara oyularak yapılan dolap
tandır: yufka ekmek yapmak için evlere yerin altına oyulup içinde ateş yakılan yer.
tebelleş olmak: zoraki istekte bulunmak
tedbilli: tedbirli
terezi: terazi
teşt: naylon leğen
toplu: pencere
tosbağa: kurbağa
tökezlemek: sendelemek.
tuluk: hayvan derisi
tuvarlamak: yuvaralamak
tüül tüül kaynamak: iyice kaynamak

Ü

üleş: leş

V

vahd: vakit

Y

yaarnı: iki küreğin arası.

yağlayıp yüzlemek: tatlı sözlerle aldatmak

yapık: yazma

yazı: boş arazi

yikleştirmek: vurmak

yimsimek: biraz topallamak.

yosam:yoksa

yunmak: yıkanmak

Z

zaar: küçük köpek

zabdetmek: yenmek

zatin: zaten

zerze: kapının kilitlenmesine yarayanyassı demir

zerzelemek: kapıyı zerze ile kitlemek

zikke: demirden yapılmış büyük çivi.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ